

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

NYPL RESEARCH LIBRARIES

3 3433 06818919 4

12323
Institutiones Theologiae

Mysticae

by

Dominicus Schram

v. 2

De Magisterio Spirituali

1777

Schol. 1. In quibus Apparitionibus Angeli corpora aliquo modo vere talia assumant.

Schol. 2. Ex qua materia vero illa efforment; YZ

Schol. 3. Item an in hoc miraculum interveniat; (s)

Schol. 4. Et quomodo assumpto corpori uniantur;

Schol. 5. Et an operationes vitales in eo eliciant, discutitur.

§ 488 Angeli etiam mali, seu dæmones sensibilibus apparere possunt.

Schol. Quæritur, quomodo appareant.

§ 489. Item Sancti in cælo, sensibilibus apparere possunt.

Schol. 1. Quæritur, quomodo appareant:

Schol. 2. Item quomodo viventes in uno, in altero loco appareant:

Schol. 3. Et an apparitiones Sanctorum sensibiles miraculosæ sint.

§ 490. Animæ purgantes apparere sensibilibus possunt.

Schol. Quæritur, quomodo appareant.

§ 491. Denique etiam animæ damnatorum apparere sensibilibus possunt.

Schol. 1. Quæritur, quomodo hoc fiat:

Schol. 2. Et an animæ infantium sine Baptismo decedentium unquam apparuerint.

§ 492. Altera visio simplex est imaginaria.

Schol. 1. Quæ vel in somno, vel in vigilia contingit.

Schol. 2. Quomodo vero fiat, explicatur.

§ 493. Visio, seu apparitio Dei simplex imaginaria dari potest.

Schol. 1. Quomodo fiat,

Schol. 2. Et an sit perfecta, declaratur.

XVIII *Conspectus Capitulorum, Paragraphorum.*

§. 494. Angeli etiam boni, & mali imaginarie apparere possunt.

Schol. 1. Quomodo hoc fiat.

Schol. 2. Et an Beati imaginarie appareant, inquiritur.

§. 495. Tertia Visio simplex est intellectualis.

Schol. 1. Ostenditur, quomodo fiat;

Schol. 2. Item quod solus Deus illius causa sit;

Schol. 3. Item quod verbis explicari nequeat, nisi eam corporalis, vel imaginaria subsequatur.

Schol. 4. Item quod vel positive, vel negative fieri possit.

§. 496. Visio pure intellectualis datur.

Schol. 1. Deus, Christus, Deipara, Angeli, & Beati visione pure intellectuali videri possunt.

Schol. 2. Et quidem sine falsitate.

§. 497. Præter Visiones simplices considerandæ sunt visiones, & apparitiones symbolicæ.

Schol. Explicatur, quid ad visionem symbolicam requiratur.

§. 498. Visiones, & apparitiones symbolicæ dantur.

Schol. 1. Quæritur, an visio Christi, & Sanctorum in corpore sit symbolica:

Schol. 2. Item, an Deus in visionibus symbolicis appareat:

Schol. 3. Item, an visio symbolica pure intellectualis esse possit.

§. 499. Visio symbolica sine ejus intellectu in mentis symbolo non quiescit.

Schol. Symbolicæ tamen figuræ sæpius sunt tantum apparentes.

§. 500. Visio sensibilis, & corporalis ab aliis visionibus discernitur, si ab omnibus præsentibus videatur.

Schol.

Schol. 1. Quæritur, an hæc Regula sit generalis.

Schol. 2. Item, quomodo divina ab Angelica Apparitione discernatur.

Schol. 3. Et an Christus in particulari iudicio per seipsum appareat.

§. 501. Visio imaginaria censenda est, si nullum obiectum in sensu externos incurrat.

§. 502. Visio pure intellectualis erit, si fiat sine medio sensibili, seu phantasmate.

§. 503. Visio symbolica erit, quando res repræsentatæ aliud significant.

§. 504. Pro discernendis visionibus veris a falsis Regulæ nonnullæ observandæ sunt.

Schol. Quæ varie a variis disponuntur.

§. 505. Signa visionis non divinæ ex parte rei sunt. Primo: Si res apparens sit Deum non decens, contra fidem, & bonos mores.

§. 506. Secundo, si visio aliquid indecens, aut impudicum contineat.

§. 507. Tertio. Si forma apparens sit deformis, bestialis, & fictitia.

Schol. 1. Quod signum tamen subinde potest fallere:

Schol. 2. Nam diabolus etiam in Angelum lucis se transfigurat.

Schol. 3. Ubi autem Crucifixum repræsentat, quæritur, an aliquando sine culpa adorari possit.

§. 508. Ex his signis apparitiones vere divinæ cognosci poterunt:

§. 509. Signa apparitionis non divinæ ex parte videntis sunt: Primo. Si videns sit persona catholica.

Schol. Obiectio solvitur.

§. 510. Secundo. Si videns sit peccator:

Schol. Solvantur objectiones.

- §. 511. Tertio. Si videns, si superbus.
 §. 512. Quarto. Si visiones desideraverit.
 §. 513. Quinto. Si persona arreptitia, vel delirans.
 §. 514. Sexto. Si persona sit melancholica.
Schol. Quod tamen non semper tenet.
 §. 515. Septimo. Si sit in spiritali vita Novitia.
Schol. Ubi iterum datur exceptio.
 §. 516. Septimo. Si sit pauper, dives, juvenis, vel senex.
Schol. Quod tamen universaliter non tenet.
 §. 517. Octavo. Si sit foemina.
Schol. Quod iterum suas exceptiones patitur.
 §. 518. Ex his signa apparitionis divinae innoscuntur.
 §. 519. Signa apparitionis non divinae ex parte effectuum, sunt primo. Si ad indecens, vel impudicum excitet.
Schol. Objectiones solvuntur.
 §. 520. Secundo. Si hominem superbum faciat.
 §. 521. Tertio. Si consilium Directoris non expetatur.
 §. 522. Quarto. Si visiones facile propaleat.
 §. 523. Quinto. Si visio ad mortificationem non excitet.
 §. 524. Sexta. Si animam inquietam, & perturbatam relinquat.
 §. 525. Septimo. Si ad signum S. Crucis dispareat.
 §. 526. Ex quibus omnibus signa apparitionis divinae desumi poterunt.
Coroll. Adhortatio ad bonum usum visionum.
 §. 527. Post Visiones, Locutiones divinae examinandae sunt.
Schol. Ostenditur, quot modis nobis Deus loquatur.
 §. 528. Locutio divina vocalis describitur:
Schol. Et quomodo fiat, declaratur.
 §. 529. Deus subinde per verba externa vocaliter cum hominibus loquitur.
Schol. 1. Quæritur, an locutiones divinae sint proprie tales:
Schol. 2. Item, an sint Dei personales:

Schol.

Schol. 3. Unde cognoscatur, Angelum nomine Dei loqui:

Schol. 4. Et an dæmon hominibus vocaliter loqui possit.

§. 530. Altera divina locutio est imaginaria.

Schol. Quæ, quomodo fiat, explicatur.

§. 531. Deus subinde per locutionem imaginariam loquitur.

Schol. 1. Quæritur, Quomodo imaginaria locutio ab externa discerni possit.

Schol. 2. Quomodo Angeli ad imaginariam locutionem concurrant.

Schol. 3. Locutiones hæ imaginariæ subinde vigilantibus,

Schol. 4. Subinde dormientibus fiunt.

§. 532. Denique locutio pure intellectualis definitur.

Schol. 1. Explicatur, &

Schol. 2. Quomodo fiat, ostenditur.

Schol. 3. Dividitur:

Schol. 4. Et quomodo discernatur, exponitur.

§. 533. Deus quandoque cum animabus perfectis pure intellectualiter loquitur.

Schol. Objectiones solvuntur.

§. 534. Signa locutionis divinæ ex parte materiæ;

§. 535. Signa locutionis divinæ ex parte personæ;

§. 536. Signa locutionis divinæ ex parte effectuum indicantur.

Coroll. Adhortatio ad locutiones divinas promptè audiendas, & exequendas.

§. 537. Locutio divina aliquid occultum detegens dicitur Revelatio.

Schol. 1. Revelatio declaratur:

Schol. 2. Et dividitur.

§. 538. Dantur revelationes divinæ etiam privatæ.

Schol. 1. Hæresis Lutheranorum refellitur.

Schol. 2. Quæritur, an revelationes privatæ sint objectum fidei.

Schol. 3. Item, revelationes privatæ a Sede Apostolica approbandæ sint credendæ.

XXII *Conspicius Capitulū, Paragraph.*

Schol. 4. Item, an inter approbatas revelationes privatas apocryphæ irreperiant:

Schol. 5. Et an dentur revelationes a Sanctis per Divinis habitæ, quæ tamen Divinæ non sint.

§. 539. Revelationes dæmoniacæ describuntur:

Schol. Et quomodo fiant, explicatur.

§. 540. Revelationes occultorum a dæmone subinde fieri possunt.

Schol. Quæritur, quænam occulta dæmon revelare possit.

§. 541. Revelatio occultorum naturalis describitur:

Schol. 1. Revelatio hæc fieri potest in somniis:

Schol. 2. Item, in vigiliis, quæ tamen plerumque fallit

Schol. 3. Item, talis ficta revelatio ex debilitate sensus, & complexionis.

Schol. 4. Item, ex indiscretis mortificationibus.

Schol. 5. Vel indiscretionem in orando oriri potest

Schol. 6. Unde non statim fallaciæ dæmonis tribuenda est.

§. 542. Revelationes naturales falsæ, & imaginariæ contingere possunt, quæ subinde mere casualiter occulta manifestant.

Schol. Subinde etiam revelationes malitiose continguntur.

§. 543. Signa revelationis divinæ ex parte malitiæ sunt: Primo. Si non sit contra fidem, & bonos mores.

Schol. Quæritur, quid dicendum de revelationibus in rebus contra communem Theologorum controversiis necdum definitis, & dispensationibus contra leges naturales, aut positivas.

§. 544. Secundo. Si revelationes ad malum non vitent.

Schol. Objectiones solvuntur.

§. 545. Tertio. Si inter se non sint contradictoria

§. 546. Quarto. Si non sint nimium multiplicatæ.

Schol. Quod tamen universaliter non tenet.

§. 547. Quinto. Si non sint de rebus vanis, & inutilibus.

§. 5

§. 548. Sexto. Si revelata naturaliter sciri non possunt.

§. 549. Septimo. Si non sint circa statum animæ vivorum, aut mortuorum.

§. 550. Octavo. Si non sint de rebus raro revelari solitis.

§. 551. Nono. Si ea solum, quæ Deum dicere nobis videntur, non revelentur.

§. 552. Signa revelationis divinæ ex parte personæ.

Schol. Præcipue foeminarum.

§. 553. Et signa revelationis divinæ ex parte effectuum indicantur.

Coroll. Adhortatio ad rectum usum revelationum.

§. 554. Revelatio futurorum dicitur Prophetia.

Schol. 1. Prophetiæ natura explicatur:

Schol. 2. 3. 4. Quid ad eam requiratur;

Schol. 5. Et quotplex sit, ostenditur.

Schol. 6. De ejus subjecto:

Schol. 7. Et qualis in eo dispositio supponatur:

Schol. 8. Et an Prophetia in habitu detur, inquiritur.

§. 555. Spiritus Prophetiæ semper perseverat in Ecclesia.

Schol. Qui est infallibilis.

§. 556. Dæmon etiam Pseudoprophetiis edere consuevit.

Schol. Explicatur, quomodo illas edat.

§. 557. Dantur etiam Pseudoprophetiæ humanæ imaginariæ.

Schol. Nulla enim animabus humanis indita est vis futura præsciendi.

§. 558. Signa veræ Prophetiæ ex parte materiæ sunt. Primo; Si sit conformis veritati, & pietati christianæ.

§. 559. Secundo. Si non sit circa res curiosas, & inutiles.

Schol. Unde Prophetis passim sine discretionem non est credendum.

§. 560. Tertio. Si futura humano modo non cognoscibilia certo, & non conjecturaliter prædicantur.

xxiv *Cuspeus Capitulum, Paragraph.*

§. 561. Quarto. Si Propheta vaticinia sua certe cognoscat.

§. 562. Quinto. Si prædicta ab eo actu evenierint.
Schol. 1. Excipiuntur tamen Prophetiæ comminatoriæ, & conditionatæ.

Schol. 2. Item, Prophetiæ non recte explicatæ.

Schol. 3. Item, instinctus tantum Prophetici.

Schol. 4. In quibus aliqua notanda indicantur.

§. 563. Signa veræ Prophetiæ ex parte Prophetæ sunt primo Sanctitas morum.

§. 564. Secundo. Mens sana, & pacata.

§. 565. Signa veræ Prophetiæ ex parte effectuum indicantur.

§. 566. Ex dictis Regulæ pro discretionem visionum locutionum, revelationum, Prophetiarum eruntur Prima est: Non omnes visiones &c. statim rejiciendæ sunt.

§. 567. Secunda. Nec omnes passim admittendæ.

§. 568. Tertia. Veritatem revelationis aliquis in se ipso per donum discretionis spirituum cognoscere potest.

Schol. Non tamen negligendo consilium alienum.

§. 569. Quarto. Cognosci etiam potest per instinctum divinum.

Schol. Sed denuo cum consilio prudentum.

§. 570. Quinto. In alio etiam per donum discretionis cognosci potest.

Schol. Quæritur, unde quis de hoc dono habere assecuretur.

§. 571. Sexto. Item per instinctum.

Schol. Qui pro divino haberi possit.

§. 572. Septimo. Cognosci potest per discretionem doctrinalem.

Schol. Quæ tamen rite instituenda est.

§. 573. Octavo. Discretio authentica petenda est iudicio Ecclesiæ.

Schol. 1. Quæritur, quæ ratio habeatur revelationum in causis Canonisationum:

Schol. 2. Et qualiter de illis iudicandum.

Coroll. Adhortatio ad rectum usum Prophetiarum.

§. 57

- §. 574. Visiones &c. sæpe comitantur Extases.
Schol. Quarum natura explicatur.
- §. 575. Extasis subinde fit Raptus, qui describitur.
Schol. Extasis, & Raptus in naturalem, dæmoniacum, & divinum dividitur.
- §. 576. Extasis, & Raptus naturalis describitur.
Schol. 1. Ostenditur, quomodo a morbo.
Schol. 2. Et a vehementi imaginatione causari possit.
- §. 577. Datur Extasis, & Raptus naturalis.
Schol. 1. Extasis hæc respectu divinæ imperfecta est.
Schol. 2. Quæritur, an in Extasi naturali anima corpus deferere possit.
Schol. 3. Et quomodo Extasis naturalis a somno differat.
- §. 578. Signa Extasis naturalis sunt primo. Morbus, eam causans, præcedens.
- §. 579. Secundo. Si determinato tempore semper redeat.
- §. 580. Tertio. Si Extaticus in paralyfin, vel apoplexiam labatur.
- §. 581. Quarto. Si Extasi lassitudo membrorum succedat.
Schol. In ipsa tamen Extasi corpus infirmum est.
- §. 582. Quinto. Si rerum in Extasi præteritarum oblivio sequatur.
Schol. Quod tamen universaliter non tenet.
- §. 583. Sexto. Si Extasis ex amore terrenorum oritur.
- §. 584. Septimo. Si Extasis ex subito pavore sequatur.
- §. 585. Octavo. Si Extasis a Musica inducatur.
- §. 586. Altera species est Raptus, & Extasis dæmoniaca.
Schol. Ostenditur, quomodo fiat.
- §. 587. Datur Extasis dæmoniaca.
Schol. 1. Quæritur, an in Extasi dæmoniaca corpus anima privari, aut in aera elevari possit.
Schol. 2. Et an cadavera aliqua incorrupta servari queant.

XXVI *Conspicius Capitem, Paragraph.*

- §. 588. Signa Extasis dæmoniacæ sunt primo. M
vita.
- §. 589. Secundo. Indecentes corporis motus.
Schol. Quod tamen cum discretione intelligend
est.
- §. 590. Tertio. Si quis pro libitu suo Extasin patiat
- §. 591. Quarto. Si pro libitu ab ea cessare possit.
Schol. Quæritur, quid dicendum, si ad iussion
Prælati cesset.
- §. 592. Quinto. Si Extaticus mente turbata loquat
- Schol.* Quid si in persona Christi &c. loquatur.
- §. 593. Sexto. Siquis præteritorum in Extasi n
recordetur.
- §. 594. Septimo. Siquis sæpius in locis publicis
piatur.
- §. 595. Octava. Si Extaticus clamores brutales ed
- Schol.* Non vero si modestos.
- §. 596. Tertia species est Raptus, & Extasis divini
- Schol.* 1. Quæritur, quomodo fiat:
- Schol.* 2. Item, an sit miraculosa, & an omni
sensus semper suspendat:
- Schol.* 3. Item, an sensus interni suspendantur
& an in somno contingere possit.
- Schol.* 4. Unde ejus differentia a deliquio, & so
no eruitur.
- §. 597. Datur Extasis divina.
- Schol.* 1. Quæritur, an in ea anima corpus deser
- Schol.* 2. Et an Extaticus mereatur.
- §. 598. Extasin divinam subinde comitatur rap
corporis in aera.
- Schol.* Ostenditur, quomodo fiat.
- §. 599. Secundo. Extatici subinde splendore fulge
- Schol.* 1. Quæritur, quomodo fiat:
- Schol.* 2. Et quandonam hic splendor sit miraculos
- §. 600. Tertio. Extatici subinde diu ab omni cibo,
potu abstinere.
- Schol.* Ostenditur, quomodo fiat.
- §. 601. Quarto. Nonnullis Extaticis S. S. quinq
stigmata impressa sunt.
- Schol.* 1. Inquiritur, quomodo fiat.

Schol.

Schol. 2. Et sanguineus sudor aliquorum Extaticorum explicatur.

§. 602. Signa Extasis divinæ sunt primo. Si suspensis sensibus externis, animam divina contempletur.

Schol. Unde visa in Extasi sæpe postea narrari possunt.

§. 603. Secundo. Extasis divina modesta est, & non-nisi de cœlestibus loquitur.

Schol. Extatici enim subinde in Extasi loquuntur.

§. 604. Tertio. Extasis divina ardentem affectuosa est.

Schol. Proinde ab ardente Dei charitate oritur.

§. 605. Quarto. Extasis divina plerumque in piis exercitiis contingit.

§. 606. Quinto. Extasis divina plerumque brevis est.

§. 607. Sexta. Extasi divinæ vita sancta correspondet.

Coroll. Adhortatio ad Extasin amoris Dei.

§. 608. Arcana circa Extases & Raptus.

C A P U T V.

De Bona Regimine Religioso.

§. 609. Regimen Religiosum describitur.

Schol. Et explicatur.

§. 610. Religiosi Superioris descriptio.

Schol. Et varia nomina proponuntur.

§. 611. Prælati Religiosi est suorum subditorum Magister.

§. 612. Unde primo. Requiritur in eo debita scientia.

Schol. Præsertim in rebus spiritualibus.

§. 613. Secundo. Ad acquirendam hanc scientiam oratione, & studio illi opus est.

Schol. Ostenditur, quomodo huic studio intentus esse debeat.

§. 614. Tertio. Verbo prædicationis suos instruere debet:

Schol. A qua obligatione nihil enim excusat.

§. 615. Quarto. Prædicationem, & doctrinam suam exemplo suo confirmare debet.

Schol. Ostenditur, quomodo exemplo prælucere debeat.

§. 616. Quinto. Authoritatem suam in humilitate fundare debet.

Schol. I.

Schol. 1. Quam variis modis exercere potest.

Schol. 2. A quo exercitio excusare se nullo modo potest.

§. 617. Rursus Prælati Religiosi subditorum suorum Dux est.

§. 618. Primo igitur insigni prudentia excellere debet.

Schol. 1. Ostenditur, qualis prudentia in eo requiratur.

Schol. 2. Item, quomodo prudenter procedat:

Schol. 3. Item, qualiter executio bene facienda.

Schol. 4. Discrimen inter prudentem, & imprudentem Prælatum assignatur:

Schol. 5. Et media pro acquirenda prudentia præscribuntur.

§. 619. Secundo. Vigilantia in eo requiritur.

Schol. Et ostenditur, quo modo vigilare debeat.

§. 620. Tertio. Zelus, fortitudo, & magnanimitas in illo supponitur.

Schol. Quem tamen zelum prudenter exercent.

§. 621. Quarto. Patientia, & constantia illi necessaria est.

Schol. Ostenditur: Quænam Prælatus potissimum colligant.

§. 622. Denique Prælatus Religiosus subditorum Princeps est.

§. 623. Unde primo. Charitatem habere debet.

Schol. Cujus proprietates declarantur.

§. 624. Secundo. Mansuetus, & affabilis sit, necesse est.

Schol. Quam mansuetudinem variis modis exercere potest.

§. 625. Tertia. Misericors, & compatiens esse debet.

Schol. Quod iterum variis modis fiet.

Coroll. Adhortatio ad timendam potius, quam appetendam Religiosam Prælaturam.

§. 626. Præterea vocatio divina specialis ad Prælaturam Religiosam requiritur.

Chap. 1. Quæritur, quale peccatum sit, cum appetitur.

Chap. 2. Et objectiones solvantur.

§. 627. Vocatio hæc communiter non destinata ad Prælaturam, sed alios peccus exigentes manifestatur.

Schol.

Schol. Unde eam lætanter acceptare plerumque illusio, non vero bonus zelus est.

§. 628. Electores autem digniorem eligere debent.

Schol. Licet electus male se digniorem reputet.

§. 629. Vocatus ergo legitime Prælati non debet omnino obstinate vocationi suæ resistere.

Schol. Ubi tamen, ne eam temere acceptet, nonnullæ cautelæ adhibendæ sunt.

§. 630. Vocatione demum cognita Prælati illi exacte respondere studeat.

Coroll. Adhortatio ad ambitionem fugiendam.

§. 631. Ut porro bene regat Prælati, duplici potestate, scilicet jurisdictionali, & œconomica instructus est.

Schol. Licet utraque simul in omnibus Prælati Religiosis absolute non requiratur.

§. 632. Vi hujus potestatis Prælati suos subditos in conscientia graviter, vel leviter obligare potest.

Schol. Ostenditur, quomodo hac potestate uti debeat.

§. 633. Utramque autem potestatem in officio contineat paterna lenitas.

§. 634. Imo paternam dominationem præferat;

§. 635. Et necessario etiam usui potestatis jurisdictionalis immisceat;

§. 636. Et zelum etiam justum per eam temperet.

§. 637. Rectus igitur usus suæ potestatis Prælatum in suo regimine diriget, ut media ad conservandam, augendam, & reformandam Religionem arripiat.

Schol. Quæ media recensentur.

§. 638. Primum medium est perfecta obedientia.

§. 639. Quæ tamen in rebus certo peccaminosis, & contra Regulam nec exigenda, nec præstanda est.

Schol. Licet in dubio obediendum sit:

§. 640. Et quidem cum debitis bonis circumstantiis.

Schol. Ostenditur, quomodo obedientia male imponitur, & præstita Religionem perdere possit.

§. 641. Secundum est exacta paupertatis observantia.

§. 642. Ad quam in primis vita communis urgenda est.

Schol. Et licentiæ generales non concedendæ sunt.

§. 643. Hæc vita communis in victu, & vestitu a Prælati æque, ac subditis colenda est.

Schol.

XXX Confpectus Capitum, Paragraph.

Schol. Sententiæ de mensa privata Prælatorum r
feruntur.

- §. 644. Item paupertas in ædificiis, habitatione,
supellectili a Prælati, & subditis observetur.

Schol. Id quod etiam Bursfeldenses inculcant.

- §. 645. Tertium medium est accurata Regulæ, & coi
stitutionum custodia.

Schol. In quarum negligentia Prælati, & subdi
graviter delinquere possunt.

- §. 646. Quartum medium est admissio hominum bo
næ indolis ad Religionem.

Schol. Ostenditur, quænam in admittendis qual
tates requirantur.

- §. 647. Quintum medium est electio boni Magist
Novitiorum.

Schol. 1. Qualitates boni Magistri Novitiorum r
censentur.

Schol. 2. Et statuitur, non plures admittendos, qua
ex redditibus Monasterii &c. sustentari possint

- §. 648. Sextum medium est bonum exemplum Præ
latorum, & Seniorum.

Schol. Nonnulla documenta Senioribus dantur.

- §. 649. Septimum medium est frequens orationis
exercitium:

Schol. 1. Et chori exacta observatio

Schol. 2. Nimia tamen publicorum officiorum
vinorum prolixitas Religioni non semper prode
nonnullis videtur.

- §. 650. Octavum medium est amor solitudinis.

Schol. 1. Ad hanc servandam Concilia evagat
nes extra Monasterium Monachis prohibent.

Schol. 2. Item commorationem in villis, & Pri
vatibus.

Schol. 3. Item familiaritatem cum sæcularibus,
Magnatibus.

- §. 650. Nonum medium est honesta occupatio.

Schol. Ubi de opere manuum Religiosorum agit

- §. 651. Occupatio præcipua Religiosorum est f
dium S. Scripturæ.

Schol. Ostenditur, quomodo utiliter studendum si

- § 652. *Studia enim Religiosis non convenientia Religioni multum nocent.*
Schol. 1. Ostenditur, quomodo appetitus sciendi inordinatus evadat;
Schol. 2. Et incommoda studiorum inutilium in Monasteriis perstringuntur.
- § 653. *Decimum medium est circumspecta electio virtuosorum officialium.*
Schol. Nonnulla in hac electione observanda præscribuntur.
- § 654. *Undecimum medium est fuga ambitionis.*
Schol. Pro qua extirpanda aliqua media suggeruntur.
- § 655. *Duodecimum medium est fraterna charitas, & fuga discordiæ.*
Schol. Media ad vitandam discordiam afferuntur:
- § 656. *Decimum tertium medium est Capitulorum celebratio.*
Schol. 1. Capitula dividuntur:
Schol. 2. Et generalium Capitulorum incommoda examinantur.
- § 657. *Decimum quartum medium est frequens Monasteriorum visitatio.*
Schol. Regulæ pro Visitatione rite instituenda traduntur.
- § 658. *Ex his variz classes mali Regiminis Religiosi referuntur.*
Schol. Et quidem non sine utilitate, & pro cautela.
- § 659. *Ante omnia notatur, quod plerumque Prælati ad normam suæ inclinationis malæ, vel bene gubernent.*
- § 660. *Prima Classis mali Regiminis Religiosi est Prælatorum debilis intellectus, & iudicii.*
- § 661. *Secunda est Prælatorum modo politico regendum.*
- § 662. *Tertia est Gubernatorum mere speculativorum.*
- § 663. *Quarta est Prælatorum affectatam gravitatem sectantium.*
- § 664. *Quinta est nimis scrupulose omnia scrutantur.*
- §. 665.

- §. 665. Sexta est Prælatorum intempestive zelatorum.
- §. 666. Septima est Prælatorum avare tenacium.
- §. 667. Octava est, in ædificiis pretiosis prodigali.
- §. 668. Nona est, Superborum, & ambitiosorum.
- §. 669. Decima est, tetricorum, & iracundorum.
- §. 670. Undecima est, simplicium justo zelo carentium.
- §. 671. Duodecima est Pusillanimum.
- §. 672. Decima tertia est pertinacium, & cerebrum.
- §. 673. Decima quarta est immortificatorum.
- §. 674. Decima quinta est, Criminorum.
- §. 675. Decima sexta est, Prælatorum Paradoxorum.
- §. 676. Decima septima est, insipientium, & stuporum.
- §. 677. Decima octava est, de se nimium præsumtium.
- §. 678. Econtra variæ classis boni Regiminis Religiæ sunt.
- §. 679. Prima. Prælatorum prudentum boni intellectus, & iudicii.
- §. 680. Secunda. Humilium, & mansuetorum.
- §. 681. Tertia. Senum expertorum.
- §. 682. Quarta. Insigniter doctorum, & spirituum.
- §. 683. Quinta. Non mediocriter Sanctorum.
- §. 684. Sexta. Pro bono communi zelosorum.
- §. 685. Septima. Longa experientia pollentium.
- §. 686. Octava. Prælatorum bono exemplo præcentium.
- §. 687. Nona. Charitate, & affabilitate præcellentium.
- §. 688. Decima. Patientia, & constantia præditorum.
- §. 689. Undecima. Prælatorum amore, & timore suos subditos regentium.
- §. 690. Aphorismi ad Regimen Religiosum.
- §. 691. Arcana Regiminis Religiosi.

PARS

P A R S II.

DE

MAGISTERIO SPIRITUALI

CAPUT I.

An, & qualis procurandus sit Magister spiritualis ab animabus, quæ ad perfectionem Christianam aspirant.

§. 327.

Ne perfectionis Christianæ studiosus a recta *Magister* semita aberret, Magistro spirituali, ceu *spiritualis* duce, indiget, cujus officium in hac secunda parte explicabimus. Uti enim bene observat P. Godinez in *Prax. Th. myst. l. 8. c. 1.*
 „ Vix decem ex mille animabus, quas Deus
 „ ad perfectionem vocat, vocanti respondent;
 „ & ex centum, quas vocat Deus ad contemplationem, nonagintanovem deficiunt:
 „ quapropter dico, multos esse vocatos, sed
 „ valde paucos electos. Et ultra difficultates
 „ permagnas, ac insuperabiles fragilitati nostræ,
 „ quibus negotium istud circumseptum
 P. Schram *Theol. Mystic. Tom. II.* A „ est,

„ est, una ex causis potissimis est inopia Ma-
 „ gistrorum spiritualium (infelices commun-
 „ tates, ubi desunt ejusmodi Magistri, vel
 „ adsunt incogniti sunt vel nullo habentur pro-
 „ tione) qui post Divinam gratiam Nauderi, an-
 „ mas per hoc incognitum mare vitæ spiritua-
 „ lis recta non ducunt. „ Est autem *Magister*
Spiritualis ille, cui alius, manifestata ipsi ta-
 ta conscientia sua, se habitualiter dirigendu-
 præbet in via perfectionis; quod fieri pote-
 vel Prælato suo, vel alteri particulari, vel in-
 tra, vel extra confessionem.

§. 328.

Magister
spiritualis
procuran-
duſ est.

Magister spiritualis ab animabus ad perfec-
 tionem aspirantibus omnino procurandus est.
 Probb. Primo ex S. Scriptura, Malach. 2. v.
Labia sacerdotis custodient scientiam, & legem
quirent ex ore ejus: quia Angelus Domini exer-
tuum est. Prov. 11. v. 14. *Ubi non est gubern-*
tor, populus corruet: salus autem, ubi multa co-
filia. Eccl. 4. v. 9. *Væ soli!* quia cum cecider
 non habet sublevantem se. Eccl. 17. v. 35. *Cu-*
viro sancto assiduus esto, quemcunque cognove-
observantem timorem Dei, cujus anima est secu-
dum animam tuam, & qui, cum titubaveris in
nebris, condolebit tibi. Eph. 4. v. 11. De Ch-
 ro dicitur: *Ipse dedit . . . alios autem Pastor*
& Doctores, ad consummationem sanctorum
opus ministerii, in ædificationem Corporis Chri-
 Quæ omnia passim Interpretes de necessitate
 Magistri spiritualis exponunt. Accedunt exe-
 pla Scripturistica: Sic toti populo suo Domin-

in via per desertum non solum Angelum, sed Moysem in ducem præfecit. *Exod. 3. v. 10.* Sic Samuel 1. *Reg. 3.* semel, & iterum a Domino extraordinarie vocatus, ivit ad Heli sacerdotem, a quo se vocari putabat, & meruit ab illo instrui de eo, quod facere debebat, ut loquentem sibi Dominum agnosceret. Sic Angelus missus est, ut procuraret instructionem Eunuchi reginæ Candacis, non tamen per se, sed per Philippum Diaconum. *Act. 8.* Et *c. 10.* pro instructione Cornelii Centurionis, Angelus ei apparens, eum monuit, ut ad S. Petrum advocaret, qui hoc munus obiret. Imo Christus ipse *c. 9.* in Persona Saulo apparens noluit eum instruere per seipsum, sed ad Ananiam pro instructione accipienda misit. *v. 7.* Prob. Secundo ex P. P. S. Dionysius de *Eccl. Hierarch. c. 5. p. 1.* ait: *Mos quidem hic est Divinitatis sanctissimus, per prima, secunda, & inferiora ad Divinissimam lucem suam deducere.* S. Basilus *Serm. de abdic. post init.* inquit: *Summa vigilantia; acerrimaque in omnes partes animi circumspeditione operam dato, ut aliquem tibi virum invenias, quem in omnibus deinceps delectæ tibi vitæ studiis certissimum ducem sequaris; ejusmodi, qui rectum iter ad Deum volentibus pergere, sciat commonstrare.* S. Hieronymus *ep. 4.* Rusticum ad vitam communem potius, quam solitariam adhortans, scribit: *Mihi quidem placet, ut habeas sanctorum contubernium: nec ipse te doceas, & absque doctore ingrediaris viam, quam nunquam ingressus es, statimque tibi in partem alteram declinandum sit, & errori pateas.* S. Augustinus *Serm. 112. de temp. docet:* *Sicut cæcus sine ductore, sic homo*

sine doctore rectam viam vix graditur. S. Gregorius l. 1. Dialog. c. 1. fatetur quidem, nonnullos interius sine humana disciplina doceri, se subdit: Quorum tamen libertas vitæ ab infirmis in exemplum non est trahenda: ne dum se quisque similiter S. Spiritu impletum præsumit, discipuli hominis esse despiciat, & magister erroris fiat. Cassianus l. 4. Inst. c. 9. ex communi praxi Monachorum idem probat, & collat. 2. c. 15. concludit: Unde manifestissime comprobatur, nulli Domino viam perfectionis ostendi, qui habens, unum valeat erudiri, doctrinam seniorum vel instituta contempserit. Eadem docent Isidorus Pelusiota l. 1. ep. 260. S. Climacus Scal. gr. 4. Dominus Serm. 5. t. 5. Bibl. noviss. P. P. S. Bernardus Serm. 77. in Cant. considerans sponsa quærentem sponsum, & nonnisi post consultum vigiles civitatis invenientem subdit: Audiamus hoc, qui sine duce, & præceptore vias vitæ ingredi non formidant. . . Seductori dat manum, qui de dissimulat Præceptori. S. Vincentius Ferrerius de vit. Spir. c. 4. ait: Imo plus dico, quod nunquam Christus suam gratiam ministrabit, sine quo nihil possumus, si homo habet, a quo possit instrui & deduci, & negligit, vel non curat alterius ducatum amplecti, credens sibi sufficere, & per se posse investigare, quæ sunt utilia ad salutem. Similia habent S. Laurentius Just. de Obed. c. 2. Et S. Bonaventura in 6. alis Seraph. c. 1. & Et Gerson de distinct. ver. revel. signo 2. a. „ Quod homo arrogans, & seipsum ducem „ constituens, non indiget doemone tentanti „ qui factus est sibi doemon. S. Theresia vit. 23. „ Absque dubio hac in re laborat enim „ d.

„dæmon in exordio virtutis: . . . comper-
 „tum sibi habet; totum remedium animæ po-
 „situm esse, in agendo cum amicis Dei., Quod
 ipsum etiam S. Salesius in ult. dev. p. 1. c. 4.
 inculcat. Tertio Ratio est: Cum enim huma-
 num non sit, se solo scire omnia, quæ ad virtu-
 tem, & felicitatem, maxime supernaturalem
 pertinent; nec humanum sit, de his vel per An-
 gelos, vel per ipsum Deum instrui, quod velle,
 temerarium foret; tentare Deum, & propriis
 passionibus, & dæmonis illusionibus se expo-
 nere: prudentia jubet, docilem se præbere, ut
 homo junior, qui minus scit, & minus virtu-
 tis habet, per seniore, sapientiore, & san-
 ctiorē edoceatur; vel per illum, qui illi loco
 Dei sit, qui decrevit homines per homines do-
 ceri, & ideo Hierarchiam in sua Ecclesia insti-
 tuit sub uno capite Romano Pontifice, Episco-
 pis, Parochis &c. (*Comp. Th. t. 3. §. 1193.*)
 ut scilicet fideles, tanquam ejusdem corporis
 membra, unum per aliud pabulo Sacramento-
 rum, & doctrinæ nutrentur. Vide Joannem
 de Avila, in *Audi filia* c. 53. 54. 55. Alvarez
 t. 1. vit. spir. l. 5. c. 2. Rodericum p. 3. *Exerc.*
perf. tr. 7. Rosignolium l. 1. *discipl. perf.* Ni-
 gronium tr. de *Magist. spir.* Gravina p. 2. de
discern. revel. l. 1. c. 6.

Schol. Pseudo-illuminati inter alios propositiones ab *Referun-*
 Inquisitione Hispana a. 1623. damnatas *prop. 11. tur erro-*
 docuerunt: „Quod duntaxat sequi quisque debet *res,*
 „Spiritus S. nutum, & inspirationem internam,
 „ad aliquid faciendum, aut econtra omitten-
 „dum, & non aliter. „ Et *Prop. 22.* „Quod fi-
 „liæ confessionis, sequentes sectam illuminato-
 „rum, votum emittere teneantur, se non aliis.,
 A 3 „quam

„ quam illuminatis peccata confessuras. „ Iter Michael Molinos inter alios damnatos errores *Prop. 66.* docuit: „ Rifu digna est quædam doctrina nova in Ecclesia Dei, animam, ad internum quod attinet, gubernari debere per Episcopum, & si is idoneus non fuerit, eundem animæ a ipso ad suum Directorem. Dico novam, qui nec Scriptura sacra, nec Concilia, nec canones, nec Bulla, nec sancti, nec Authores unquam id dixerunt, neque dicere possunt, quia Ecclesia non judicat de occultis, habetque jus animæ ut eligat, quem maluerit. „ Similia habentur *Prop. 68. & 68.* quæ omnia eo tendunt, ut verus spiritus privatus pro regula credendi, & operandi statuatur, quem sibi soles illuminati arrogabant & præterea illo Juris Brocardico: Ecclesia non judicat de internis: pessime abutuntur, utpote quod solum de foro externo, & judicio legislativo humano coercitivo, non vero de foro interno, & judicio directivo loquitur. (*vid. Comp. Th. t. 2 §. 476. Schol.*)

§. 329.

Magistri defectum Deus subinde supplet.

Licet vero procurandus sit Magister humanus ordinarie, & per se loquendo necessarius hæc tamen regula *exceptionem* admittit, quando Deus *ex providentia extraordinaria*, vel in defectu hominis idonei, vel quia singulariter vult benefacere, dignatur aut per seipsum, aut per Angelum totum Magisterium altiori modo præstare. Non enim aliter Deus legibus suis tenetur, quam reservando sibi jus ad aliud quod sibi placet, vel in defectum, vel miraculose faciendum. Unde S. Gregorius *l. 1 Dial. c. 1.* notat: *Sunt nonnulli, qui ita per magisterium spiritus intrinsecus docentur, ut, & eis exterius humani magisterii disciplina desit, Magister*

gistri intima censura non defit. Tradit deinde signa, ex quibus colligitur, quandonam hi pauci spiritu Dei agantur: *Mens autem, quæ Divino spiritu impletur, habet evidentissima signa sua, virtutes scilicet, & humilitatem: quæ si utraque perfecte in una mente conveniunt, liquet, quod de præsentia S. Spiritus testimonium ferant.* Pro exemplis adducit S. Joannem Baptistam, a solo Spiritu S. edoctum in deserto: Moysen ab Angelo in eremo instructum: & S. Honoratum Abbatem, de quo ibi loquitur, solius Spiritus S. discipulum. Addit S. Franciscus Salesius l. 8. de amore Dei c. 12. S. Paulum Eremitam, S. Antonium M., S. Mariam Ægyptiacam, qui a solo Spiritu S. eruditi, & impulsæ ex amore Dei, omnia supplente, non modo sine hominis directione, sed etiam sine auditione Missæ, Confessione, & Communionis per totam vitam, aut plures annos sancti evaserunt. Sicuti etiam B. Catharina Januensis per 25. circiter annos suæ primæ sanctæ vitæ, & mox ad tempus in majorem ipsius probationem, Confessario directore caruit. *Vit. c. 42. & 49.*

Schol. Dicta modo exceptio non obest, quominus regula generalis data in sensu morali vera, & tenenda sit; id quod in omissione auditionis Missæ, Confessionis, & Communionis clare patet, de quibus S. Salesius notat, exceptiones has, raras esse inspirationes magis admirandas, quam imitandas. Quod tamen rare fit.

§. 33a.

Proinde ordinarie necessarium est prædictum *Magister* hominis *Magisterium* pro junioribus præsertim, junioribus & incipientibus. Ita docet *Primo* S. Bernardus *necessarius est.*

A 4

dus *Serm. 3. in Ps. Qui habitat.* dicens: Obsecro vos novellæ plantationes Dei, vos qui nondum exercitatos habetis sensus ad discretionem boni, & mali: nolite sequi cordis vestri iudicium. . . humiliamini sub potenti manu Dei pastoris vestri, & acquiescite eorum consiliis, qui melius norunt venatoris illius versutias, edocti diuturno longi temporis exercitio, & crebris experimentis, tam in se, quam in multis. S. Bonaventura de 6. alis Seraph. c. 1. inquit: Incipientes indigent magistro, ut doceantur, quæ ignorant; scilicet salutis suæ, & profectui necessaria, & utilia, quid vitare debeant, quid sapere, quid facere, quid sperare, quid timere, & inter minus, vel magis bona, vel mala discernere, dicente Apostolo Hebr. 5. v. 12. Indigetis, ut vos doceamini, quæ sint elementa exordia sermonum Dei. Item ut exerceantur in operibus virtutum, quia non sufficit scire bonum, nisi etiam opere exerceatur. . . & quia imperfecti segniter in virtutum exercitiis exercere solent, expedit, ut ab alio ad hoc aliquando compellantur. Et S. Laurentius Justin. de cast. connub. c. 3. ait: Insidiatur callide prosperis incipientium successibus conmentor, malorum diabolus, nunc suadendo blandus, nunc aspere comminando: ideo ducatu indigent aliter, ne resiliant territi, aut cadunt seducti: absque experimento autem quis immundorum spirituum evadet laqueos? Quis vero sine Præceptoris magisterio valet esse expertus? Et Ratio est, quia præsumptio stulta foret, sine Magistro scientiam salutis addiscere, sicuti sine Ludimagistro litteras noscere, aut exarare, quas aliquis nescit sine doctore peragere iter, quod ignorat: sine duce prælio se committere inscium rei militaris: & sine medico velle sanari.

§. 331.

Etiam pro senioribus, proficientibus & perfectis communiter alicujus Magisterium, pro accipiendo sano consilio, plus, minusve, pro modo spirituum, est necessarium. Indicat hoc Primo S. Scriptura II. 5. v. 21. *Væ! qui sapientes estis in oculis vestris, & coram vobismetipsis prudentes.* Et Rom. 12. v. 16. *Nolite esse prudentes apud vosmetipsos.* Quod S. Chrysostomus hom. 22. exponit: *Hoc est, ne putetis vos sufficere vobis ipsis! . . Unde & ita nos Deus constituit, ut alter alterius opera indigeat: ut enim prudens sit, altero tamen opus habet. . . fit enim saepe numero, fit inquam, uti ex exemplo Moysis, consilium Jethro sequentis, probat, ut prudens, quod oportebat, non videat, & stultior aliquid eorum, quæ conveniunt, inveniatur.* Id quod S. Augustinus suo exemplo ostendit, scribens ep. 75. ad Auxilium: *En adsum, senex a juvene Episcopo, & Episcopus tot annorum a collega nec dum anniculo paratus sum discere.* Idem secundo docet S. Thomas 2. 2. q. 49. a. 3. dicens: *Etiam ipsos majores oportet dociles quantum ad aliqua esse: quia nullus in his, quæ subsunt prudentiæ, sibi quantum ad omnia sufficit.* Et S. Bonaventura de 6. alis Seraph. c. 2, ait: *Qui aliis præsumunt, ut melius, & cautius agant, necesse habent, aliis subesse, a quibus regantur, usque ad summum omnium Pontificem.* Unde etiam Eugenius III. S. Bernardo se subiciebat, uti patet ex libris de consider. Et S. Petrus reprehensionem S. Pauli libenter suscepit: Gal. 2. v. 11. Immo ipse Salvator noster pro nostro exemplo inventus est in medio Doctorum, audiens, & inter-

terrogans eos. *Luc. 2. v. 46.* Ratio est *Tertium* quia nullus omnia novit, quæ scire refert & Deus ad nostram humilitationem, & fraternam charitatem fovendam, solet per inferiores scientia, & virtute, subinde illuminare superiores. Tum quia alius magis liber est ab amore proprio, & passionibus, ut sanum iudicium de rebus alterius ferat. Tum quia in vita præfenti omnes viatores sumus, nec ullus ita profecit, ut ad terminum pervenerit, adeoque etiam perfectus, qui nonnisi respective ad minus perfectos talis dici potest, adhucdum duci indiget, cum & ipse difficiliore sæpe anfractu scrupulorum, desolationum, tentationum, aliorumque periculorum inveniat.

*Nonnulla
notanda.*

Schol. Magister spiritualis potest vel esse præcise talis, vel simul Confessarius, vel simul superior. Ubi notandum est; teneri omnes superiores Ecclesiasticos, præsertim Regulares, providere subditi de Magistro spirituali, qui vel sit superior ipse, vel alius, vel alii ab eo designati, e quibus unum subditi sibi eligant, quia hoc ad pastorem curam eorum pertinet. 2. Non expedit, ut Confessarius, aut Magister spiritualis admittat, aliquam personam voto obligare, ut sibi obedientiam præstet: id quod magis absonum foret, si obligaretur ad hunc numero Confessarium aut Directorem cum aliorum exclusionem.

§. 332.

*Magistra
ratio totius
conscientiæ
reddenda
est.*

Magistro huic spirituali *ratio conscientiæ* propriæ sincera, plena, & primo quidem de tota vita præterita, imposterum autem, in quantum Magistro placuerit, *reddenda est.* Ita præscribunt *Primo P. P. S. Basilii in reg. fus. c. 20* docet

docet: Debet unusquisque eorum, qui inferiores sunt, si quidem memorabilem ullam facere progressionem audet, & ad perfectionem vitæ illius, quæ præceptis D. N. Jesu Christi est consentanea, pervenire, cum nullum animi sui modum apud semetipsum celatum retinere, tum in sermone nihil non diligenti antea cura consideratum proferre, sed mentis suæ arcana aperire fratribus iis, quibus datum id negotii sit. Idem docet S. P. Benedictus reg. c. 7. dicens: Quintus humilitatis gradus est, si omnes cogitationes malas cordi suo advenientes, vel mala a se absconſe commiſſa per humilem confessionem Abbati non celaverit suo. Hortans nos de hac re scriptura dicit: Revela Domino viam tuam, & ſpera in eum. Et item dicit: Conſitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in ſæculum miſericordia ejus. Et item Propheta: Delictum meum cognitum tibi feci, & iniuſtitias meas non operui: Dixi, pronuntiabo adverſum me iniuſtitias meas Domino, & tu remiſiſti impietatem cordis mei. Caſſianus l. 4. Inſtit. & collat. 2. c. 10. & 11. ait: Nullo alio vitio tam præcipitem diabolus monachum pertrahit, ac perducit ad mortem, quam cum neglectis conſiliis ſeniorum ſuo judicio perſuaſerit, deſinitionique conſidere. Idem docet S. Dorotheus Serm. 5. Et S. Laurentius Juſt. c. 20. de Obed. Et Ratio eſt quia Magiſter tanquam medicus non poteſt procurare, vel roborare diſcipuli ſui ſanitatē, niſi totam ejus complexionem bene perſpectam habeat.

Schol. 1. Licet communiter expedit in ratione conſcientiæ reddenda incipere a confessione generali, reddenda & eandem rationem continuare, frequentando conſiſſit. ſeſſiones apud eundem Confeſſarium, absolute tamen

men unum munus ab alio, scilicet confessionem, & rationem conscientiae excipiendi, est distinctum, & separabile: nam pro Confessione solum erigitur, & sufficit accusatio omnium, & singulorum peccatorum, saltem gravium, non vero peccatorum venialium, tentationum, passionum, & virtutum manifestatio: Econtra pro ratione conscientiae reddenda haec omnia aperienda sunt, licet quoad peccata non cum tanta individualitate; quia haec conscientiae manifestatio non ordinatur per se ad medendum plagis peccatorum, uti confessio, sed ad roborandam, & perficiendam sanitatem, & exercendas vires spiritus in operibus maxime servitii Divini.

*Quomodo
sub sigillo
a Magi-
stro reti-
nenda.*

Schol. 2. Ratio conscientiae Magistro maxime in confessione reddita sub sigillo retinenda est etiam quoad virtutes, & speciales Dei favores. Hinc P. Reguera *Praxi Th. myst. t. 2. pag. 381. n. 51. 52* non omnino approbat, quod etiam post mortem palam a Confessario fiat aliquod poenitentis privilegium, v. g. innocentiae, virginitatis &c. ex sola confessione sibi notum, id quod magis periculosum foret, si fiat a Confessario communi in aliqua communitate, qui laudando unum, & tacendo de aliis indirecte ansam praeberet, de coetero grave peccatum praesumendi. Proinde consultius esse censet, quando ad majorem Dei gloriam expedit, post obitum singularia aliqua dona alicujus animae sanctae manifestare, curandum esse Confessario in vita, ut illa ex sola confessione cognita non habeat, sed vel ex conscientia extra confessionem perspecta, vel procurando ut talis persona dictet, aut scribat ea ipsa; vel obtinendo ab ea licentiam ad usum eorum, quae ex sola confessione scivit, prout in Domino expedierit. Talis est communis praxis, uti constat ex actis & causis Canonizationis sanctorum, in quibus testimonii Confessariorum de conscientiae puritate & aliis specialibus gratiis non quidem inter necessaria, sed inter utilia, & quae maximopere conducunt, re-
cen

sententur, uti probat S. S. D. Benedictus XIV. *De Beatif.* l. 3. c. 7.

§. 333.

Porro Magister spiritualis procurandus est, *Magister quantum fieri potest, omnibus numeris absolutus. fit omni- Prob. Primo ex S. Scriptura. Eccli. 6. v. 6. bus nume- Conſiliarius fit tibi unus de mille. Eccl. 7. v. 29. ris abſo- Virum de mille unum reperi. Accedunt Textus lutus. (c. 328.) citati, & exempla ſcripturiſtica ibidem allata, quæ Magiſtros ſpirituales numeris omnibus abſolutos oſtendunt. Secundo ſubſcribunt P. P. S. Baſilius Serm. de abdicat. qualitates Magiſtri procurandi recenſet, dicens: Qui ornatus virtutibus fit, cuius univerſæ totius ipſius vitæ aſſiones teſtimonio ſint, charitatem in eo erga Deum ineſſe, qui Divinarum literarum ſcientiam habeat, virum integram, nec ulli diſtractioni indulgentem . . . natura propenſum, ad eos edocendos, qui ad ipſum accedunt, quæ gloria inanis non inſlet, ſuperbia non extollat, aduſatio non frangat, ſeveram, atque conſtantem, cui denique nihil ſit præſtantius, honore Dei S. Gregorius Nyſſ. l. de Virginit. c. 13. ait: Illud in primis eſt curandum, ut optimum huius vitæ ducem, ac Magiſtrum quærant. S. Gregorius M. toto libro Paſtorali hanc materiam pertractat, & p. I. c. I. monet: Ab imperitis Paſtoribus magiſterium Paſtorale ſuſcipitur in magna temeritate, quoniam ars eſt artium regimen animarum. Caſſianus l. 2. Inſt. c. 3. Patrum Ægyptiorum ſententiam refert, ſcilicet: bene regere, vel regi, ſapientis eſſe pronuntiant, ſummumque donum, & gratiam S. Spiritus eſſe definiunt. Nam neque ſalutaria præcepta quemquam*

quam posse obtemperantibus præstituerè, nisi quæ prius universis virtutum disciplinis fuerit instructus nec obedire quemquam seniori posse, nisi eum, qui consummatus timore Dei, & humilitatis fuerit virtute perfectus. S. Bernardus Serm. 3. de Circumcis. ait: Nunquid eliget esse magister, qui nondum discipulus fuit, & docere, quod didicit nunquam. Et S. Laurentius Just. de obed. c. 20. Magistrum spiritualem describit: Qui discretione sit providus, experientia probatus, ordinatum moribus, gravitate maturus, decoratus honestate sanctarum scripturarum gnarus, austerus in se proximo compatiens, orationi assiduus, corde miti eloquio tenax, & in omni, si possibile est, spirituali disciplina provectus. Denique S. Vincentius Ferrerius c. 4. de vit. Spir. & S. Joannes a Cruce in proæm. asc. ad mont. dolent tam paucos idoneos Magistros spirituales reperiri. Et Theresia in Castell. Mans. 6. c. 8. ab experientia probat, confessarios debere esse literatos spirituales, habere donum discretionis, & experientiam rerum spiritualium, semiliteratos autem inter omnes præjudiciales esse. Et Franciscus Sales. p. 1. vitæ dev. c. 5. ait: „Debet esse vir plenus charitate, scientia, prudentia: & qualibet ex his qualitatibus deiciente res est plena periculi.„ Tertio Ratio est, quia nihil beatius est in humanis, quam vera amicitia cum vero amico, ad quod requiritur, ut optimus eligatur: Sed nulli melius nomen veri amici quam magistro spirituali competit, si re vera optimus fuerit, qui nostras actiones monitis suis dirigat, insidias malignis consiliis repellat, in afflictionibus nos confortet.

soletur, in dubiis recte consulat, & mortem animæ avertat: Ergo hic procurandus est.

Schol. Quæ modo de Magistro spirituali dicta sunt, *Etiam* etiam ad Confessarium spectant, qui etiam ad confessiones ordinarias procurandus est, in quantum fieri potest, numeris omnibus absolutus, quod promeris omninde multo magis tenet, si eligatur in Confessariis ab-ritum habituale simul & Magistrum Spiritualem solutus perfectionis, utpote qui debet esse Judex, Medicus, procurandus & Doctor. Unde in c. omnis utriusque de pœnit. dus est. & remiss. dicitur. *Sacerdos sit discretus, & cantus, ut more periti medici superinfundat vinum & oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirens & peccatoris circumstantias, & peccati: quibus prudenter intelligat, quale debeat ei præbere consilium, & cujusmodi remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad salvandum agrotum.* Et Catechismus Romanus de ministro Pœnitentiæ docet. „ Ex quo poterunt „ fideles intelligere, cuius maximo studio curantur „ dum esse, ut eum sibi sacerdotem deligat, quem „ vitæ integritas, doctrina, prudens iudicium commendet. „ Videri etiam potest Ritale Rom. Pauli V. *De Sacram. Pœnit.* & quæ copiose congestit Genellus tom. 4. *Th. mor. tr. 6. c. 10. 11.*

§. 334.

Ut vero *Magister* spiritualis numeris omnibus, in quantum fieri potest, absolutus procuratur: *Primo* quærendus est talis, qui doctus, & pius, & in rebus spiritualibus expertus sit. Quia si doctus sit, sæpe saltem doctrinaliter discretionem spirituum facere poterit: Si pius sit, magnifice de Deo sentiet, nec statim rejiciet, quæ in seipso expertus non est: Item humilis erit in oculis suis, & doctiores libenter consulat. Denique si expertus sit, saltem in

Magistri dotes. Primo Doctrina pietas & experientia.

gene-

genere, in rebus spiritualibus, vel in se, in aliis animabus, etiam in casibus rarioribus congruam illationem colliget. Talis sufficiens cum discretionem animas dirigere poterit, saltem per discretionem spirituum doctrinalem, uti videtur Gerſon *tr. prob. Spir.* cum quo procedat Card. Bona *tr. de discr. spir. c. 2. n. 6. docet*
 „ Quia discretio ex lumine coelitus infuso patet
 „ eorum est . . . ideo alia via discernendi
 „ ritus inquirenda est, quæ communior sit,
 „ facilior. Illa nimirum, quæ per modum
 „ tis, & doctrinæ sit, examinatis motionibus
 „ principiis, & effectibus, perpensis item
 „ gulis, quæ a Spiritu S. præscriptæ sunt
 „ S. S. Scripturis, & quas S. S. Patres a Deo
 „ inspirati, alique Doctores ab experientia
 „ structi tradiderunt.

§. 335.

*Doctrina
in Magi-
stro requi-
ſita.*

Ex modo dictis fluit ſecundo, Magiſtrum ritalem, per ſe loquendo, quærendum eſt qui doctrina non vulgari, & ad rem faciendam polleat. Patet ex §. præcedenti, cum enim discretio spirituum communiter in Magistro tantum doctrinalis, hæc ſine doctrina exerceri non poteſt. Sane ſi omni Confeſſario ſcientia requiritur, pro qualitate poenitentium, multo major, nec vulgaris in Magistro ad perfectionem manuſducente neceſſaria erit, maxime anima probationibus, tentationibus, & afflictionibus extraordinariis ornata, & ſignis ad bonum vel malum ſpiritum dubiis effulgens dirigenda ſit. Ut autem doctrina Magiſtri ad rem faci-

Ne non tam in Philosophicis & Theologicis subtilitatibus, quam in principiis dogmaticis, & regulis mysticis, ex S. Scriptura, Patribus & Asceticis solide instructus esse debet. Sicut enim P. Alvarez *t. 3. l. 5. p. 4. c. 1. industr. 6.* notat: „Habet Ecclesia Dei aliquos, ad quos „discretio spirituum, si non ex dono, at ex „officio pertinet, ad quorum iudicium, & „sententiam recurrendum est in dubiis, ne boni specie fallamur. Hi sunt Prælati, & quibus minus confitendi demandatum est, & in defectu omnium istorum quisque vir doctus, & in rebus spiritualibus, & Theologicis instructus. Et S. Theresia *c. 13. vitæ.* monet: „Semper hæc mea fuit opinio, & erit, „ut quilibet Christianus procuret suæ directioni virum, qui literis polleat, & bonis, & quanto magis in hoc emineat, melius: „qui autem via orationis incedunt, hujus rei indigent magis. . . Reputo mihi, quod persona orationis, quæ consulat literatos, nisi seipsam seducere velit, non seducetur illusionibus dæmonis: credo enim dæmones pertimescere valde literas humiles, & virtuosas: „sciunt quippe discooperiendos esse, damnumque incursuros. „

§. 336.

Tertio. Quærendus est Magister, qui cum *Pietas.* doctrina *pietatem* conjungat, eamque, quantum fieri potest, æque solidam, ac non vulgarem. Nam si Magister usum orationis non habeat, cum qua solida, & non vulgaris pietas connectitur,

fitur, erit illi lingua peregrina, quidquid discipulo de motibus, sensibus, affectibus, effectibus in secreto cordis latentibus, de inspirationibus Dei, vel Angeli boni, vel maiestatis aut propriæ naturæ dicetur: Cum scriptum sit 1. Cor. 2. v. 15. *Spiritualis iudicat omnia, ipse a nemine iudicatur.* Et Matth. 5. v. 8. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*

S. Theresia c. 5. vitæ. ait, magno animæ suæ damno fuisse semiliteratos, & subdit: „ Ego semel per-
 „ perta didici, dummodo sint virtuosus, & non
 „ libris illibatis, melius esse illos, nullis, quam
 „ paucis literis aspersos esse: quia fiduntur
 „ ipsis, quin alios consulant bene literatos: et
 „ ego fiderem prædictis, bonus autem lite-
 „ rus nunquam me seduxit. „

Corollaria.

Schol. Ex dictis colligi potest 1. bene literatos rectores semper quærendos, & semper profuturos semiliteratos vero potius obfuturos, & magis quam illiteratos. 2. Semper quærendos esse literatos, qui sint virtuosus, moribus illibatis, homines in oratione versati, & spirituales. 3. Per nos mores, & virtutes, cum solertia, & intellectu perspicacia suppleri posse defectum literarum, orationis, ac Spiritus, dum totum habere nequit. 4. Quod tamen intelligendum est de oratione, ac Spiritu speciali, quia in bonis moribus ac virtutibus semper imbibitur aliqua oratio, Spiritus, nunquam enim scienter in Magistros eligendi sunt, homines vitæ non bonæ, & nullius orationis, licet literati, qui tamen ex parte proficere possunt, quamdiu hi defectus nesciuntur.

§. 337.

Humilitas.

Quarto. Virtutes autem, quibus Magister spiritualis potissimum excellere debet, sunt

P

primis *Humilitas*. Id quod præter alias rationes alibi (t. 1. §. 285. *qq.*) *Primo*, divinus Magister noster Christus D. Ipse docuit *Matth.* 11. v. 29. dicens: *Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde.* Unde etiam Joseph postquam *Egyptii humiliaverunt in compedibus animam ejus.* Pl. 104. v. 18. agente Deo, aulæ Pharaonis Magister effectus est: *Ut erudiret principes ejus, sicut semetipsum, & senes ejus prudentiam doceret.* v. 22. David etiam humillimus Magisterio rerum spiritualium ideo aptus fuit. *Secundo*, Rationes sunt: tum quia sapientia coelesti excellere debet, quæ non datur nisi humilibus, juxta illud: *Abcondisti hæc a sapientibus, & prudentibus, & revelasti ea parvulis.* *Matth.* 11. v. 25. Tum quia Magister præter habitum doctrinæ, & scientiæ, vel maxime Dei gratia indiget, quæ tamen nonnisi humilibus datur. *Jac.* 4. v. 6.

Schol. Proinde Magister spiritualis; inter nos humilitatis actus, propriæ fragilitatis, & cognitionis *Quomodo exercen-* memor, frequenter exerceat: 2. Externos humilitatis actus data opportunitate non negligat. 3. A quovis alio, præsertim a senioribus, & expertis discere, & sciscitari non dedignetur. *da.*

§. 338.

Quinto. Mansuetudo in Magistro requiritur: *Mansuetudo.* Uti primo ex verbis Christi mox allatis: *Mitis sum*, apparet: Et Moyses salubriter novum Dei populum direxit, quia erat *vir mitissimus super omnes, qui morabantur in terra.* Num. 12. v. 3. Præfuit sancte David, sed mansuetudinis ejus præclara exempla passim sacrae literæ exhibent.

B 2

Secun-

Secundo, Ratio est: quia perfectio quidem propria, non vero virtus alterius violentiam sulnet, quo plus violentiæ enim sibi quis ipsi infert, eo magis perfectus esse solet: perfectus vero alterius est instar vitri delicati, quod & violentia crepat, frangitur, & perditur. Ergo perfectioni studentis discipulo violentia si inferenda præscribenda est, non tamen violenter cogi debet, quippe per mansuetudinem Magistri crescit. discipuli perfectio, cum econtimor, & rigor novercus, & noverca sint alienæ perfectionis: benevolentia, & amor Patris illius, & Mater sunt, quæ eam generant, alunt, & in subjectionem spontaneam deducunt. Concilietur cor discipuli, ut amore Dei capitur: hic enim est modus reddendi perfectos.

*Quomodo
rigor
mansuetu-
tadini
iungen-
dus.*

Schol. Data mox regula: Violentiam non Magister discipulo, sed unusquisque sibi inferat cum gratia: talis summenda est. Nec enim est sensus, sibi si Magistrum durum esse debere, passionibus violentiam inferendo, poenitentiam subeundo; discipulis vero blandum; eorum luxui indulgendo. Nihil sensus est, Magistrum discipulis totum debere esse amabilem, & nullatenus timendum: nec, debere semper leniter exhortando procedere, nec unquam rigidius increpare, & corrigere. Sed sensus est, Magistrum ut plurimum totum illum rigorem, qui seipsum laudabiliter tractat, non debere tanquam regulam discipulis præscribere, nec odium illi sanctum, quo se prosequitur, in alios, pari passu a seipsis prosequendos, transferre: cum enim erga se majus periculum sit, quam erga alios, amor proprius prædominetur, sanctum hoc odium contra dictum amorem potius in se, quam in alios inclinatur. Interim tamen, absolute loquendo, in seipso cuti quis erga se magis proficiet ad violentiam si faciet

faciendam per motiva amoris, & modo amabili, quam per motiva timoris, nihilominus præstat, subinde etiam motivis timoris juvari, licet alios sibi commissos magis per motiva amoris, quam timoris ad profectum urgeat, hoc ipsum tamen in eum finem dirigi debet, ut alii sponte violentiam amori proprio inferant, & quando ad hoc mansuetudo non proficit, bene erit ad motiva timoris, & modum rigidiorum recurrere. Sic Heli debuisse farere cum protervis suis filiis, quibus lenis adhortatio non profuit. Sic ipse D. N. Jesus Christus, licet alioquin in docendo mitissimus, nunquam tamen ad duriora verba, quin & verbera procedendum exemplo suo docuit. Quod idem Apostolorum Principes S. S. Petrus & Paulus fecerunt; Et ex P. P. S. Gregorius in *Past. p. 3. admonit. 9.* Aliter protervos, aliter pusillanimes monendos esse docet.

§. 339.

Sexto. Magister in *charitate proximi*, & zelo *Charitas proximi & zelus.* animarum excellere debet, de quibus, cum jam sufficienter (*t. 1. §. 126. sqq. & §. 309. & sqq.*) actum fuerit, plura hic repetere superfluum foret.

§. 340.

Septimo. Tunc demum Magister spiritualis *Donum discretionis spirituum.* numeris omnibus absolutus erit, quando præter dictas qualitates in gradu perfecto habitas *gratia propria discretionis spirituum*, sive per prophetica secreta cordium cognitionem, sive saltem per proprium hujus rei instinctum a Deo donatus fuerit. De quo plura dicentur, ubi ex professo de discretionis spirituum tractabitur. Pro nunc sufficiant sequentia *primo* scilicet,

cet, testimonia S. Scripturæ Jer. 15. v. 19. *S*
eparaveris pretiosum a vili, quasi os meum eris.
 & c. 6. v. 27. *Probatores dedi te in populo meo*
robustum, & scies, & probabis viam eorum. E
 1. Cor. 2. *Spiritualis judicat omnia, & ipse a ne*
mine judicatur. Et 1. Joan. 4. v. 1. *Nolite omni*
Spiritui credere, sed probate Spiritus, si ex Deo
sint. Secundo, accedunt P. P. S. Gregorius
 l. 30. Mor. c. 4. ait: *Gallo itaque intelligenti*
desuper tribuitur, quia doctori veritatis, virtu
discretionis, ut noverit, quibus, quid, quando
vel quomodo inferat, divinitus ministratur. S. Jo
 annes Climacus sc. gr. 26. discretionem propor
 tionatam assignat incipientibus, proficientibus
 denique de perfectis subdit: *In his autem, qui*
perfecti sunt, est scientia, quæ per divinam illu
strationem in eis inest: talis vero ista est, ut etiam
quæ in aliis obscure insunt, suo lumine illustrare
possit. S. Laurentius Just. c. 20. de Obed. ait
Spiritualis adhibendus est Pater, qui discretior
sit providus. Unde etiam S. Theresia pro mag
 no Dei beneficio habebat, quando Confessa
 rios hoc dono imbutos reperiebat, uti in vi
 c. 24. narrat de S. Francisco Borgia; & c. 30
 de S. Petro de Alcantara. Et in fundat. c. 3
 de P. Balthasero Alvarez. Et probat P. Ludov
 vicus a Ponte tr. 4. duc. spir. c. 2. §. 1. *Tertio*
Ratio est, quia sine dono discretionis spirituum
non poterit Magister in rebus difficillimis, nisi
ad summum conjecturaliter, illusos a veris spi
ritibus discernere, quia, uti ait Gerson, qui
hunc modum discernendi hierarchicum vocat t
de prob. spirit. „ Sicut nemo novit, quæ sur
 „ spiritus, nisi spiritus, ita nemo infallibili ce
 „ titu

„ titudine cognoscit ea, quæ per solam experientialem notitiam, vel sentimentum interiorius, & sensum aguntur in alterius animo. „

Schol. Rari quidem sunt ejusmodi Magistri spirituales, Quomodo dono discretionis prædicti, interim tamen P. Al-
varez t. 3. vit. spir. l. 5. p. 4. c. 1. induit. 6. modum ^{donum di-} discretionis
præscribit, quo Prælati, & reliqui ab Ecclesia ^{suppleri}
hierarchice in Magistros spirituales ordinati, a pau- ^{possit.}
cis illis hoc dono ornatis juvari queant, dicens:
„ Hi siquidem virum spirituales, & dono discre-
„ tionis præditum juxta se habeant, cum eo mo-
„ deste, & amanter dubia animarum ad illos recur-
„ rentium conferent, aperiendo illi rem vel in
„ communi, vel alia via, qua possint, ut donum
„ illi datum sit Prælati conferentibus cum ipso,
„ gubernationis adjumentum: deinde impense ora-
„ bunt Dominum. „ Notat etiam Card. Bona de
disc. Spir. c. 2. n. 6. discretionem etiam per libros
doctrinalem reductive participare de dono discre-
tionis, dicens: „ Hæc autem discretio licet directe,
„ & immediate ad gratiam gratis datam non spe-
„ ctet, ad eam tamen reducitur, quatenus præce-
„ ptis utitur, quæ viri sapientissimi præter scien-
„ tiam, & naturale judicium, Spiritu etiam veri-
„ tatis imbuti, & æqui spirituum ex principiis su-
„ pernaturalibus ponderatores, in suis lucubra-
„ tionibus reliquerunt. „

§. 341.

Ex recensitis modo qualitatibus Magistri *Temere*
spiritualis apparet, *temerarium* fore, & rem *se quis in*
summi periculi plenam, si quis se sine speciali *Magiste-*
Dei vocatione, ac sine præfatis dotibus in Ma- *rium spi-*
gisterium spirituale intromittere vellet. Huic *rituale in-*
enim primo in S. Scriptura Ps. 49. v. 60. a Deo *trudit.*
dicitur: Quare tu enarras justitias meas, & assu-
mis

mis testamentum meum per os tuum. Et Lue. 14. v. 23. *Medice cura teipsum.* Et Matth. 15. v. 14. *Cæcus si cæco ducatum præstat, ambo in foveam cadunt.* Secundo, ita docent P. P. S. Dionysius c. 3. de Eccl. hier. *Ut in solis radiis tenuiores pellucidioresque res primæ illabentis splendoris plenæ, lucem, quæ per omnes ipsarum partes præter modum fusa est, solis instar in sequentes effundunt, sic non debet temere ducem se aliis divini luminis præstare is, qui non omni statu suo, & habitu simillimus Deo evaserit, divinoque instinctu, ac judicio declaratus sit rector, atque moderator.* In quem locum Dionysius Carth. a. 27. exclamat: „Heu! heu! heu! quid hic dicam! . . . „Jam ingerunt se indignissimi, & vitiosi ad „regimen animarum, non vocati a Deo ut „Aaron. „ S. Bernardus *serm. 30. in Cant.* ait: *Miror audaciam plurimorum, quos videmus de suis vineis non colligere, nisi spinas, & tribulos, vineis tamen Dominicis etiam se ingerere non vereri: Fures sunt, & latrones non custodes, neque cultores.* Tertio. Ratio est, tum quia magna temeritas est, se ingerere in officium difficillimum, & maxime arduum, quale est directio animarum: tum quia non minor temeritas est, hoc munus exequi, nihil curando de qualitatibus ad id requisitis, esset enim quasi non vocatum, aut ineptum se intrudere in ductorem per vias incognitas, navarchum ad altum est procellosum mare, medicum pro curatione morborum, vix a peritioribus curabilem.

§. 342.

Nihilominus supposita divina vocatione & inspiratione in eo, qui debitis qualitatibus scientiæ, pietatis, & experientiæ instructus fuerit, cum consilio proprii sui directoris, facta ad Deum oratione, ex puro zelo animarum, sanctum est, se dicere magisterio eorum, quibus quis prodesse potest. Prob. primo ex illa parabola S. Scripturæ de Talentis *Matth. 25.* quæ Dominus dedit servis suis, ut negotiarentur, unicuique secundum propriam virtutem, uni quinque, alii duo, alii unum, qui posterior in tenebras exteriores damnatus est, quia cum talento suo negotiatus non fuit, sed illud fodit in terram, nec illi in excusationem profuit, quod illud integrum servaverit, & Domino suo reddiderit. Secundo ita sentiunt P. P. S. Gregorius in *Past. p. 1. c. 5.* ait: Qua mente is, qui proximis profuturus evitesceret, utilitati cæterorum secretum præponit suum, quando ipse summi Patris Unigenitus, ut multis prodesset, de sinu Patris egressus est ad publicum nostrum. Et c. 7. concludit: Quia igitur valde difficile est, purgatum se quemlibet posse cognoscere, prædicationis officium tutius declinatur: nec tamen declinari, ut diximus, pertinaciter debet, cum ad suscipiendum hoc superna voluntas agnoscitur. Et S. Thomas in *Matth. 25.* ait: Habet aliquis donum intellectus, & vult religiose vivere, sed sibi solum vivere, tum tamen multis possit proficere: iste abscondit in terra contra illud: Opera Dei revelare honorificum est: talis enim pecunia est ad multiplicandum, non abscondendum. Et postea subdit. Aliqui æstimantes, Deum

Vocatus
vero sancte
suscepit.

durum esse, extrahunt se a servitio suo. Unde aliqui, qui possunt multum proficere, dicunt: Si audio confessiones, & facio prædicationes, fortassis male accideret mihi. Tales Deum durum reputant. Et S. Theresia in vit. c. 13. in fin. suppositis debitis qualitatibus eandem directionem exercere enixa gratitudine collaudat. Tertio. Ratio est, quia si dictis qualitatibus instructus sub prætextu falsæ humilitatis, vel nimii timoris, vel ex non ordinata solius animæ propriæ charitate, se a consulendo, quantum potest, salutem, & perfectioni aliarum animarum excusare vellet, æque peccaret, ac satis aptus viæ dux, navis gubernator, corporis medicus, qui rogatus, in defectu peritioris, gravique necessitate urgente, proximo suo, prout valet, auxilio esse renueret.

*Quomodo
procedere
debeat.*

Schol. Proinde nequis Magisterio spirituali vel temere se intrudat, vel sancte se intromittat: 1. Præcedere debet vocatio vel ex proprio instituto, vel ex instinctu divino. 2. Bene ponderandum est, esse opus Dei, non vero nostrum, aptos fieri ad animas lucrandas. 3. Hoc munus non subito a primo passu vitæ perfectæ, sed suo tempore exercendum est, se interim in sequela Christi perficiendo, ut alios perficere possit, nec enim Apostoli piscatores hominum effecti sunt, nisi postquam boni Christi discipuli fuerunt, & Magistri a Spiritu S. constituti sunt. 4. Vocatione prævia nihil est periculi, nihil timoris, quod non debeat superari, quantumvis quis jubeatur naviculam in altum maris ducere, ubi sunt pisces selectiores, scilicet animæ perfectiores in mari alto perfectionis. 5. Hanc directionem esse rem ingentis lucri tum sibi, tum aliis animabus, ab experientia ex hac directione animarum sanctarum egregie proficientium constat, maxime si cum bona intentione exerceatur.

§. 343.

Porro ut Magister talis numeris omnibus *Talis Ma-*
 absolutus procuretur, & obtineatur, tam a *gister a*
 sæculari, quam Religioso; opus est, ut rem *Deo pe-*
 hanc & electionem per *serventes preces Deo com-*
mendet, & prudentem in ea diligentiam adhi-
 beat. De quo agit Alvarez t. 1. de vit. spir. l. 5.
 c. 12. Id quod facilius erit Religioso in ordine
 bene regulato, ubi quis vel in Prælato (quem
 citatus Author graviter commonefacit suæ ob-
 ligationis, magis, quam exterioribus, atten-
 dendi profectui, & perfectioni spiritus interiori
 suorum subditorum) vel in Confessario, vel in
 aliquo ejusmodi optatum virum reperiet. Quod
 idem dicendum de monialibus, sive Ordinario,
 sive Regularibus, subjectis: Item de sæculari-
 bus, qui ex communi opinione, vel aliorum
 peritorum informatione, vel ex praxi confessio-
 nis, & collationis de rebus spiritualibus cum
 hoc, aut illo, in experimentum factæ, & su-
 per omnia implorato coelitus lumine, talem
 directorem invenient, qui vel absolute melior,
 vel saltem sufficiens fuerit, juxta illud: *Quæ-*
rite, & invenietis. Et Eccli. 6. v. 14. sqq. *Qui*
metuunt Dominum, invenient illum. Quo Eccle-
 siastici responso, S. Salesius occurrit dubitanti,
 quomodo talis Magister reperiri possit, qui tam
 rarus ab eodem Sancto supponitur: Ait enim
 ad suam Philotheam: „ Siquidem tibi adeo in-
 „ terest, iter facere cum bono ductore in hac
 „ sancta via devotionis, ora Deum instantissi-
 „ me, ut tibi aliquem secundum cor suum lar-
 „ giatur, & non dubites, quantumvis foret
 „ ne-

„ neceſſe, mittere Angelum de coelo, uti fecit
 „ cum juniore Tobia, bonum tibi & fidelem
 „ ductorem conceſſurum. „

§. 344.

*Magiſtro
 electo ple-
 ne obedi-
 endum.*

Facta jam electione Magiſtri ſpiritualis, illi
 tota conſcientia committenda eſt, ejusque dictis
 pleniffima obedientia ſtandum, & hoc etſi talis
 Magiſter, ex defectu alterius, qui ad nutum
 eligi nequit, minus perfectus fuerit. Pars prior
 de manifeftanda cōſcientia patet ex dictis
 (§.332.) Pars poſterior patet primo ex S. Scri-
 ptura. Luc. 10. Qui vos audit, me audit: Et qui
 vos ſpernit, me ſpernit. Idem ſecundo docet S.
 Baſilius ſerm. de abdic. poſt init. de Magiſtro di-
 cens: Si talem quempiam naſtus fueris, tum vero
 voluntatem tuam omnem expuito, ac foras proji-
 cito: atque ubi hoc feceris, dede te illi, ut ſince-
 riſſimum veluti vas quoddam huc exiſtas, qui, quæ
 in te infundantur virtutes, ad laudem Dei, glo-
 riamque, ab omni vitio caſtas conſerves. . . Hoc
 apud te conſtanter teneto, ut nihil omnino quid-
 quam præter illius ſententiam facias. Quidquid
 enim eo inſciente facis, id furtum, ac ſacrilegium
 eſt, tibi que exitium, non autem utilitatem ullam
 apportat. Et S. Laurentius Juſt. de diſcipl. Mon.
 c. 7. ait: „ Omne ſuum judicium, & delibera-
 „ tionem in ipſius, cui ſe tradiderit, relinquat
 „ arbitrio, ut quod hic approbaverit, & ipſe
 „ laudet; & quod condemnaverit, ipſe ſimili-
 „ ter condemnet. Deum vero in illo loquen-
 „ tem non dubitet, illique tanquam Chriſto
 „ ſubeſſe non abhorreat, quia de ſe confiden-
 „ tem,

„ tem, & propter se submittentem se, nun-
 „ quam deserit Dominus. „ *Tertio.* Ratio est,
 quia sicuti electio Magistri debet esse oculata,
 sic obedientia electo præstanda debet esse quo-
 dammodo coeca, non enim minus imprudens
 foret, qui ducem viæ, vel medicum in rebus
 terrenis eligeret, ignorans, an illi fidere pos-
 set, quam qui jam electo fidere recusaret. De-
 nique quod etiam huic Magistro simpliciter obe-
 diendum sit, licet forte minus perfectus esset,
 patet ab exemplo Samuelis, qui a Deo ipso ad
 Sacerdotem Heli missus fuit, a quo licet minus
 perfecto instructus fuit. 1. Reg. 3. v. 9. *Si dein-*
ceps vocaverit te, dices: Loquere Domine &c.
 ubi S. Gregorius l. 2. c. 2. observat: *Per eum,*
qui reprobandus erat, audire quemadmodum de-
buisse didicit: ut profecto sciamus, quia majorum
imperia tunc etiam veneranda sunt, cum ipsi lau-
dabilem non habent vitam. Et S. Climacus gr. 26.
 hanc obedientiam docet, *etiamsi hi, qui inter-*
rogantur, non valde spirituales sint.

§. 345.

Præterea *tentationes* omnes ingenue Magi- *Tentatio-*
 stro spirituali *aperiendæ* sunt, quod erit præsen- *nes Magi-*
 tissimum ad eas vincendas remedium. Instruct *stro ape-*
 nos *primo* Christus D. Ipse sub figura sensibili, *riendæ.*
 in casu decem leproforum: Luc. 17. v. 14. *Ite,*
ostendite vos Sacerdotibus: & factum est, dum
irent, mundati sunt. Eadem est *secundo* solem-
 nis Patrum Ægypti doctrina, de qua testatur
 Cassianus l. 4. *Instit. c. 9. & collat. 2. ex Abbate*
Moyse c. 10. & 11. docente: Illico, ut patefa-
cta

Et si fuerit (seniori) cogitatio maligna, marcescit & antequam discretionis iudicium proferatur, seipens deterrimus, velut e latebroso, ac subterraneo specu, confessionis virtute protractus ad lucem, & traductus quodammodo, ac dehonestatus abscedit. Id quod ex facto Abbatis Serapionis confirmatur, qui adhuc puerulus, subtracto clam paxamaci pane, ultra consuetum se reficiebat, usque dum in quadam collatione sui Abbatis compunctus panem e sinu cum confessione culpæ suæ protulit, quo facto lampas accensa cum gravissimo foetore ex eadem sinu prodiit, & tentatio illa in perpetuum extincta fuit. *Tertio.* Ratio est quia in præmium humilitatis, & ad eliminandam præsumptionem, Deus ita benignissimum disposuit, ut nonnisi per alium, vices Dei agentem, nobis gratia victrix adveniat. Hanc nimirum Deus conditionem requirit, quod homo coram homine humilietur, ut ipse in medio eorum sit.

*Obiectio
solvitur.*

Schol. Nec dicas, te jam scire, quid Magister tuus dicturus sit. Nam aliud est, illud ex proprio capto nosse, aliud illud ab alio, vices Dei gerente discere, cui potius, quam tibi gratia præcavendi vel sanandi vulnus, promissa est. Unde bene S. Dorotheus *serm. 5.* Sibi ipsi inclamabat: *Anathema tibi, & iudicio tuo.* Post approbationem vero Magistri: *Nunc bonum est, nunc a Spiritu S. est.* E. S. Basilii *serm. de abdic.* ait: *Cave, ne excantationes eorum, qui demorsi sunt a serpente, velis imitari, cum ipse excantandi artem non teneas: ne si autem te foras serpentes attraxeris, illique sese tibi circumplicuerint, tuas te ipsis explicare non possis, immo niter ab illis absumere.*

§. 346.

Quaquam vero communiter expediat, ut *Non uni*
 quis uni soli idoneo sui directionem committat, *Magister*
 hoc tamen non ita fiat, ut nimium se illi *alliget, se pertina-*
 sed *indifferens sit*, ad illo carendum, & liber ad *citer alli-*
 alium consulendum, vel unum pro alio relin- *gandum.*
 quendum. Nam alias *primo* timenda foret illa
 maledictio Domini: Jer. 17. v. 5. *Maledictus ho-*
mo, qui confidit in homine; & quis in eum ab-
 usum incidere posset, quem S. Apostolus re-
 prehendit, dum aliqui dicebant: *Ego sum Pau-*
li: alii autem: *Ego Apollo:* quibus S. Paulus
 reposuit: 1. Cor. 3. v. 4. *Quid igitur est Apollo?*
quid vero Paulus? Ministri ejus, cui credidistis:
& unicuique sicut Dominus dedit. Secundo. S.
Vincentius Ferrerius c. 4. de vit. spir. Licet val-
de commendet, habere directorem spiritualement,
 addit tamen: *Deficientibus eis, & non inventis,*
qui foras instruerent, tunc pietas divina per se sup-
plet, quod exterius minime reperitur; si tamen
corde humili, & ferventi ad Deum accedunt. Et
S. Theresia in vit. c. 13. post med. Laudat vir-
tuosam libertatem, qua sæcularis meliorem di-
rectorem eligere potest: Et in via perf. c. 5. si-
milem libertatem, salva tamen obedientia, in-
tra claustra requirit, saltem ad consulendum
alios, præter confessarium. Item in vitâ S.
Franciscæ de Chantal p. 1. c. 10. legitur, quan-
tam inquietudinem huic Sanctæ creaverit, quod
se voto cuidam directori, sibi non convenien-
ti, alligaverit. Tertio. Ratio est, tum quia re-
vera possunt occurrere causæ, quæ non ex le-
uitate, sed ex gravi motivo alium vel consulere,
 vel

vel eligere postulant: tum quia deesse potest director electus, vel ob absentiam, vel mortem, vel aliter; quo casu, si anima nimis illi alligata fuerit, periculum est, ut ab incerta via deficiat: Tum quia sicuti director electus non ut homo, sed ut vices Dei gerens; quem Deus nobis loquitur, respiciendus est: idcirco dum deest, animo non est despondendum, sed in Deo confidendum, qui vel per seipsum huius defectum supplebit, vel de alio Directore providere videbit.

*Quando
Magister
mutan-
dus.*

Schol. Regula modo data de relinquendo directore vel maxime tenet, quando ille contra præceptum aliquid injungit, vel videtur esse doctrinæ minus sanæ, aut scientiæ minus aptæ ad directiones quippe in ejusmodi regulis moralibus semper exceptiones subintelligendæ sunt. Et certe oppositum esse pessimam fraudem nostri adversarii novit S. Basiliius *serm. de abdic.* dicens: *Ut enim præceptorum bonorum bona sunt etiam præcepta, quoque malorum etiam mala.* Ideo enim diabolus contendit, ut nos directori vel gloriæ cupido, lenitate quadam vitia nostra intacta relinquentes committamus, quatenus animas nostras facilius laqueet. Et S. Theresia *via perf. c. 4.* monet, quod si confessarius deprehendatur, non ex puro furore sed ex vanitate, & appetendo inutilia colloquia procedere, satis esse, ut venire in suspicionem possit, ita ut poenitens, etiam Religiosa, non in confessione, cum eo, & quidem præcise quod ea, quæ ad confessionem spectant, agere debet, imo cum venia superioris, & præhabita cum a consultatione, alium Confessarium eligere. „ Vnde „ deant, attente, ait, multum hoc interesse, re „ esse periculosam, infernum esse, ac exitum o „ nibus in communitate, dico autem, ne magni „ experiri malum expectent, sed principiis obsta „ omnibus viis possibilibus. „

§. 3.

S. 347.

Denique pro instructione Magistri spiritualis nonnullas *Regulas* generales hic annectere juvat, Quarum *prima* est. Bene notet Magister *virtutem*, quæ in exacta divinæ, & humanæ obligationis executione consistit, fundamentum esse omnis perfectionis, neque magna potest esse perfectio, ubi parva virtus est. Quare ante omnia curare debet Magister, ut anima discipuli virtutibus sit ornata, obligationibus suis ex integro satisfaciendo, operamque navando, per hanc viam regiam, & securam eluctandi ad altissimum, & summum verticem omnis perfectionis. Nam qui facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum, ait Christus Matth. 7. v. 21. Ubi S. Chrysostomus hom. 25. notat: Timeamus igitur dilectissimi, maximamque curam sanctæ conversationis adamemus, nec putemus, minus nos aliquid habere, quia nos modo signa non facimus, nihil namque tunc nobis propter illa amplius reddetur, sicut nec minus dabitur, quia signa non facimus, si utique omnibus studuerimus abundare virtutibus. Plura habet Alvarez de Paz t. 1. de vit. spir. l. 1. p. 5. c. 4.

*Nonnulla
regula
generales
pro Ma-
gistro.
Primo
perfectio
in execu-
tione obli-
gationis
sue consti-
sit.*

Schol. Bene semper notandum est, quod perfectio non in donis extraordinariis, contemplationis, in donis gratiæ sanitatum, revelationum &c. consistat, licet in animabus cæteroquin Sanctis ejusmodi vocationibus. Non vero loti quædam ornamenta perfectionem exornent. Neque perfectio in operibus supererogationis consiliorum, virginitatis, paupertatis, austeritatum &c. consistit, licet pro ratione vocationis conferant

P. Schram Theol. Myst. Tom. II.

C

ad

§. 348.

§. 349.

Tertio. Magister præter orationem mentalem, magnam rationem habeat *orationis voc*

fr: & si in aliqua communitate Religiosa, ubi ^{orationem} oratio mentalis fit ex regula, vel obligatione, ^{vocalem} aliquis ineptus reperiatur ad hanc orationem, ^{subinde} addicat illum ad Rosarium suum, & alias ora- ^{surdeat.} tiones recitandas, dum alii in oratione men-
tali occupantur, quia melior est aliqua oratio,
quam nulla. (l. i. §. 47. Cor. 4.)

§. 350.

Quarto. Magister se accomodet parvæ, vel Quarto
magnæ orationi discipuli, & studeat eum in orationi
illa bene instruere, & ad profectum adjuvare. ^{discipuli}
Quare si discipulus in meditatione Novissimo- ^{se accomo-}
rum gustum invenit, eum in hac via bene di- ^{det.}
rigat, juxta dicta (t. i. §. 59. sqq.) Si vero di-
scipulus meditatione vitæ, passionis, virtutum,
& mortis D. N. Jesu Christi delectetur, liben-
tissime illi auxilietur, ipsiusque cordi amorem,
& æstimationem sanctissimæ hujus Humanita-
tis infillet, utpote quæ est aurisodina, ex qua
omnes Sancti ditescunt; (t. i. §. 105. sqq.)
Porro ad contemplationem nullum applicet, ut-
pote quæ est gratia desursum descendens, quæ
a Deo datur, quando, & quomodo illi placue-
rit. Quare bene monet S. Laurentius Just.
de disc. mon. c. 18. „ Non ab omnibus eadem
„ orandi forma servanda est, idemque ascen-
„ sus in Deum. Aliqui namque Psalmos, Do-
„ minicam orationem, & quædam alia devo-
„ tionis verba vocaliter, & attente proferendo
„ Deo se sentiunt esse propinguos. Quidam
„ infantiam, vitam, actus, miracula, Passio-
„ nem, ad inferos descensum, resurrectionem

„ Salvatoris, ascensionemque seriatim in or-
 „ tione meditantes inardescunt spiritu, & p
 „ devotionis gustum Deo propinqui fiunt. Nos
 „ nulli se humiliter prosternentes corpore,
 „ spiritu, atque per compunctionis gemitu
 „ & suorum rememoratione delictorum se pl
 „ omnibus vilipendentes, & condemnantes
 „ quo se longius a Deo esse arbitrantur, e
 „ per humilitatem viciniore fiunt. „

§. 351.

*Quinto.
 Non sem-
 per maxi-
 mam per-
 fectionem
 a singulis
 exigat.*

Quinto. Quantumvis Magister in publicis exhortationibus semper in communi ab omnibus, summam poenitentiam, & obedientiam exigat; in particulari tamen, vel invitatus, cui virtute valde mediocri, & ordinaria contentus esse debet, ne totum perdat: si enim a debita exigatur aliqua perfectio, quam ille impossibilem reputat, & exigua, quam habet, perfecta in oculis Magistri contemnitur, ex mediocritate virtuoso in occultum vitiosum convertetur. Hinc etiam Christus D. ipse publice, & in communi in suo altissimo sermone in monte habito summam quidem perfectionem omnibus commendavit, *Matth. 5.* in ea sententia collectam *v. 48. Estote ergo & vos perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est.* Et tamen *Matth. 23.* in horto, ac summo discrimine, cum tres discipulos suos privatim, & in particulari ad temptationem præmunire vellet, nonnisi pauca, & facilia illis proponebat. *v. 38. Sustinete hic, & vigilate mecum.* Cumque eos paulo post dormientes reperisset, nil miratus, non eos dum

incre

mercepit, non ut tepidos abjecit, sed paterne, leniter, & quasi excusando eos admonuit. v. 40. Sic non potuistis una hora vigilare mecum? Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Et hoc licet cum illis loqueretur, in quibus tanquam minus imperfectis omnes ad maiorem perfectionem aspirantes instruere volebat, inquit Origenes: Quia qui spiritualior, & perfectior est, sollicitior debet esse, ne magnum bonum ipsius gravem habeat lapsum.

§. 352.

Sexto. Non putet Magister, hoc Evangelii- **Sexto.**
ce perfectionis negotium esse repentinum, ac *Non de-*
deproperandum; perfectio enim repentina est vi- *propere-*
cina casui, & qui nimis festinat, solet magis *tur nego-*
morari; siquidem cursus velox, & vehemens *tium per-*
in via longa, & aspera potius moræ confert, *fectionis.*
quam afflictioni finis intenti, Uti enim bene
monet Gerson: de mont. contempl. c. 35: „ Est
„ aliquos invenire, nimis, quam ratio distat,
„ seu jus sit, festinantes, nitentes præire suum
„ ductorem, & fortius, quam idem: quod
„ magna est fatuitas. Gratia Dei est ductor
„ ille, sicut dictum est, Qui ergo non potest,
„ aut dignatur expectare spatium temporis pro
„ motu gratiæ istius, & auxilii, jure eam per-
„ dit, & alia vice ipsam pro libitu suo tam ci-
„ to non reperiet. „ Porro hæc stultitia mul-
to intolerabilior erit, si error hic a ductore hu-
mano suggeratur, non attendente ductum gra-
tiæ, sed proprium præjudicium, quo præsu-
mit

mit animas in altum subito tollere, quæ dein de lapsu graviore ruunt.

§. 353.

Septimo, voluntatem propriam abnegare doceat.

*Septimo, Observet Magister, quod voluntas propria venenum sit perfectionis, & virtutis. Voluntati propriæ addicti laborant multum, & merentur parum, & opera, quæ offerunt Deo sunt veluti lapides ordinarii; cum econtra perfectorum, qui voluntatem suam in manus superiorum resignant, & Deo offerunt, opera sint adamantes eximii pretii. Certe quantum quis in perfectione proficit, tantum eum Deus intus ad abnegationem movet. Perfectus, & voluntati propriæ addictus contradictionem involvit. (t. I. §. 96.) Quippe Christus D. ipse ait: Joan. 6. v. 38. *Descendi de cælo, non ut faciam voluntatem meam, sed ejus, qui misit me.* Ostendens aliam viam ad coelum nobis non patere, nisi non nostram, sed Dei voluntatem faciendo.*

CAPUT II.

Quomodo Magister spiritualis incipientes proficientes, & perfectos, juvare debeat.

§. 354.

Capacitas naturalis ad perfe-

Necessitate, & qualitatibus necessariis Magistri spiritualis in priori capite expensis, & considerandas partes officii sui, & quomodo incipientes

ipientes, proficientes, & perfectos in via perfectionis juvare, & dirigere debeat, progredimur. Quo munere ut rite fungatur, inprimis *capacitatem naturalem* ad perfectionem Evangelicam sui discipuli bene perspectam habeat. *Etionem aliquid conferre potest.*

Schol. Capacitas naturalis ad perfectionem, & dona gratiæ non sumitur hic positive, sed negative, *Quomodo conducatur.* quatenus solum majorem capacitatem præstat, absque eo, quod dicat aliquam connexionem, & multo minus, quod mereatur, nequidem de congruo, aliquid supernaturale. Unde quæ hic de capacitate naturali dicuntur, sumenda sunt, non ut semper, sed frequenter ad nutum Dei, communiter modo connaturaliori operari volentis, ita contingat, licet is subinde magis sensibilibiter jure suæ gratiæ utatur, quam extraordinarie largitur, omnemque in capacitatem supplet, ut nimirum appareat, gratiam semper esse donum gratuitum, & gratiam. Vide S. Salesium l. 12. de amor. Dei c. 1.

§. 355.

Capacitas hæc *naturalis* ad gradum heroicum perfectionis dicto modo (§. 354. *Schol.*) *In quo consistat capacitas naturalis.* conducens I. consistit in bono intellectu, quieto, & veritatis amante potius, quam arguto, subtili, & ad iracundiam prono: quia nimium arguti solent esse novatores, & ad facienda verba, quam opera virtutis, & perfectionis faciliores.

II. Consistit in bono, maturo, & temperativo judicio, si enim fuerit pravum, nunquam aliquid boni eliciet.

III. Consistit in bona indole, facili, docili, mansueta, civili, & amabili, quæ bonum ductu natu-

naturæ appetit, malumque fastidit: si autem indoles fuerit proterva, contumax, inconstans & ad malum, ac superbiam proclivis, difficulter quis seipsum vincet, & vix observata legum Dei obligationes sui status adimplebit.

IV. Consistit in *non abjecta* ad pravos mores *inclinatione*, cum econtra nobilis conditio humilitate præmunita, mire capax sit omni Sanctitatis.

V. In quodam ingenio ingenuo, veritati ad dicto, omnis duplicitatis, affectionis, fictionis, & malitiæ inimico, quia genus hominum versipelle, proditorium, & plerumque sinistro intentione laborans non sinit recta ire ad perfectionem.

VI. *Ætas* sit complectens, nec nimium *puerilis*, nec valde *provesta*: quare tempus commodissimum auspicandæ perfectionis est juvenitus, & adolescentia, priusquam vitiosi sæculi habitus radices agant, passionibus adolescant, cum excessu prævaleant: Tunc temporis vires ad poenitentiam suppetunt, puritas ad conscientiam, vis ad tolerandum cum patientia, & facilis docilitas pro prompta executione præstanda mandatis obedientiæ.

Quinam incapaces sint naturaliter.

Schol. Dispendium temporis est, multum laboris impendere in materia spiritus cum hominibus incapacibus, quales sunt homines hebetis intellectus, distorti iudicii, & pravi ingenii, quorum passionibus æque frequentes sunt, ac vehementes, & rationem crebro excœcantes. Multum in illis erit si legem Dei, & obligationes sui status, aut perfectionis adimpleant. Solent spiritualibus esse in-

mi

mici, & e diametro oppositi, utpote qui gravitate, & modestia, eorum incompositas actiones, modumque vivendi sæcularem, de quo gloriantur, taciti accusant. Hoc genus hominum ruina sunt alicujus familiæ religiosæ, siquidem cum sint valde incapaces omnis boni, capacissimi sunt omnis mali.

§. 356.

Defectus capacitatis naturalis ad perfectionem suppletur per *capacitatem supernaturalem*, *supernaturalis in* quæ I. consistit in quantitate, & qualitate *primæ vocationis*, quæ solet esse adinstar dotis, *quo consistat.* qua pater filium in illo statu collocat, ex quo ordinarie fausta, vel infasta ejus vita dependet.

II. Consistit in *inspirationibus*, seu piis affectibus in anima frequenter prævalentibus, qui sunt veluti pulsus gradum perfectionis indicans, ad quam Deus animam disponit, & vocat, suntque semina Sanctitatis.

III. In *inclinatione* singulari ad *certas virtutes*, quæ cum inclinatione, & propensione naturali magis conveniunt.

IV. Colligi potest a Magistro ex dono *orationis*, ejusque gradu, quo a Domino donatus est discipulus.

V. Ex *appetitu*, gustu, & applicatione in res spirituales, & piis materiis, quibus magis trahitur.

VI. Ex *intentione*, quæ frequentius in ejus operibus primatum tenet.

VII. Ex perfectione, qua pia desideria alit, & quomodo vocationem suam æstimet.

*Unde hæc
capacitas
cognosci
possit.*

Schol. Hæc omnia Magistro in ratione conscientiae a discipulo reddenda, sient perspicua, & secundum capacitatis modum magna, vel parva perfectione, & Sanctitate animam ejus imbuere studeat: & quia ex dictis (§. 354. *Sch.*) plerumque Sanctitas capacitati naturali se accommodat, in pueris puerilis, in hebetibus hebetata, in prudentia carentibus intempestiva, in foeminis honesta, abscondita, pudica, solitaria; in juvenibus animosa, & valida, in senibus venerabilis, quieta prudens, & assatim experta esse solet. Ut autem Magister secundum capacitatem discipulum suum ad perfectionem rite manuducat, ante omnia vocationem ejus divinam ad certum vitae statum rite cognoscere allaboret, de qua proinde modo agendum est. Unde sit

§. 357.

*Vocatio
definitur.*

Vocatio est pia quædam inspiratio, seu illustratio in intellectu, & quoddam sanctum desiderium, seu motio in voluntate, quibus nos Deus ad superiorem statum sui divini famulatus vocat.

*Vocatio
alia natu-
ralis, alia
superna-
turalis.*

Schol. Vocatio Dei duplex distingui potest: una quæ fit per *providentiam Dei naturalem*, per instinctum, & inclinationem naturalem ad hunc potius, quam alium statum, prout requiritur ad bonum commune; in quem finem unumquemque præparat dotibus, aut talentis naturæ ad hunc, vel illum statum proportionatis, hunc nobilitate, illum divitiis, alium fortitudine corporis, & animi &c. vel econtra hunc facit natalibus humilem, illum paupertate pressum, alium viribus debilem &c. Alia est *vocatio Dei supernaturalis*, quæ fit per providen-

dentiam Dei supernaturalem, seu inspirationem
piam, quæ modo definita fuit.

§. 358.

Deus ad *Ecclesiam* suam omnes nullo excep- *Deus om-*
pto vocat: Infideles, ut fideles fiant, fideles *nes ad Ec-*
vero, si forte sint peccatores, ut iusti evadant. *clesiam*
Ita Tridentinum Sess. 6. c. 5. *Declarat, ipsius* *vocat.*
justificationis exordium in adultis a Dei per Chri-
stum Jesum præveniente gratia sumendum esse, hoc
est, ab ejus vocatione, qua nullis eorum existi-
tibus meritis vocantur. Unde etiam Joan. 1. v. 9.
dicitur: *Erat lux vera, quæ illuminat omnem*
hominem venientem in hunc mundum. Scilicet il-
luminatione saltem inchoate, sufficienti ad om-
nes, & ad alios magis, vel minus copiose suffi-
cienti, ad alios efficaci, & ad prædestinatos
sive interruptim, sive non interruptim, usque
ad mortem efficaci, juxta illud Rom. 8. v. 30.
Quos autem prædestinavit, hos & vocavit, &
quos vocavit, hos & justificavit.

§. 359.

Intra hanc ipsam Ecclesiam Deus singulos *Deus om-*
fideles ad certum statum, vel officium vocat, qui *nes ad cer-*
ipsis ad æternam salutem, & bono communi *tum sta-*
magis expediat. Patet primo ex S. Scriptura *tum vocat.*
in Parabola de operariis in vineam missis. Matth.
20. Item in Parabola de invitatis ad coenam
magnam. Luc. 14. v. 16. *Et vocavit multos.*
Rursus ex Parabola de talentis. Matth. 25. v. 14.
Vocavit servos suos, & tradidit &c. unicuique
secundum propriam virtutem. Idipsum docet
S. Pau-

S. Paulus Rom. 12. v. 4. 1. Cor. 12. Et ad Eph. 4. dicit: *Obsecro vos ego vindictus in Domino, ut digne ambuletis vocatione, qua vocati estis.* In quem locum S. Thomas *Leſt.* 2. ait: Talenta Domino ideo in tres classes divisa esse, quia omnis multitudo dividitur in *summum, & infimum, & medium.* Ratio secundo est, quia cum Ecclesia sit domus, & Regia Dei, & corpus mysticum, cujus caput est Deus in Christo, consequens est, ut sicut Paterfamilias in domo, & sicut Rex in Regia sua diversa officia, & munera distribuit, atque in corpore humano Author naturæ diversa membra pro diversis unius animæ operationibus ordinat, ita Deus in Ecclesia sua diversos fidelium status constitueret, & ad singulos homines aptiores applicaret, ad quos proinde omnes plusquam Paternam Providentia vocat, juxta illud Sap. 14. v. 3. *Tua autem, Pater, providentia gubernat.* Et Is. 42. v. 27. *Ego Dominus Deus tuus, docens te utilia, gubernans te in via, qua ambulas.*

Varii. flatus. Schol. Status fidelium in Ecclesia sunt triplicis generis, scilicet Laicorum, Clericorum, & Monachorum. Inter laicos, seu sæculares alii sunt Reges, Gubernatores, judices, Milites, Nautæ, Agricollæ, alique mechanici, & conjugati &c. Inter Clericos eminet Papa, cujus caput Ecclesiæ; deinde Cardinales, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Archidiaconi, Canonici, Parochi, Concionatores, Catechistæ &c. Inter Monachos, & Religiosos alii vitam contemplativam, alii activam, alii mixtam, pro diversis Religiosorum Ordinum institutis profitentur.

§. 360.

Deus, quos vult, secundum consilium voluntatis suæ ad *statum laicorum*, seu sæcularium, & in eo alios in Reges, Gubernatores, & iudices vocat, alios militiæ, alios Nauticæ, alios Mechanicæ, alios Agriculturæ &c. adscribit, alios ad conjugium, alios ad coelibatum vocat. *Deus vocat ad statum laicalem & sæcularem.*

Prob. Primo ex S. Scriptura de Regibus &c. Prov. 8. v. 15. *Per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt. Per me Principes imperant, & potentes decernunt iustitiam.* De Conjugiis, & his, qui cælibes sunt, sive Virgines, sive viduæ ex professo tractans S. Paulus, 1. Cor. 7. v. 7. ait: *Unusquisque proprium donum habet a Deo, alius quidem sic, alius autem sic.* De reliquis patet ex Gen. 4. ubi narrantur ab exordio variz hominum inclinationes colentium artes pastoritiam, agrariam, Musicam, fabri ferrariam &c. & plane supponitur, fuisse inclinationes a Deo inditas: Sicut & c. 14. v. 14. Abraham cum vernaculis suis rem militarem strenue exercuerunt. Innumera sunt passim exempla in sacris literis de Regibus, Iudicibus, Conjugatis, Virginibus, Viduis, Militibus, Artificibus Templi, & Palatii Salomonici &c. a Deo ad hæc munera destinatis. Secundo patet ex P. P. S. Basilius Serm. de abdic. sub init. docet: *Benignissimus Deus, ut salutis nostre provideret, hominum res duplici vitæ genere disposuit, conjugio videlicet, virginitateque, ut qui virginitatis ferendo certamini pares esse non possent, hi sibi uxorem adjungerent.* Et in exemplum affert Abraham, Job, Davidem, Danielelem, Samue-

muelem &c. S. Chrysostomus l. 3. *adv. vitæ*. *Monast.* ait: Quid igitur? omnesne, qui Matrimonii vinculis adstricti sunt, peribunt? Non equidem id dico, sed majoribus, ut servari possint, laboribus eis opus esse, confirmo, ob imminentem necessitatem. S. Ambrosius l. 1. *Off. c. 44.* in genere docet: Unusquisque suum ingenium noverit & ad id se applicet, quod sibi aptum elegerit. Ubivaria officia percurrit. S. Hieronymus l. 1. *adv. Jovin. sub. init.* docet: Scimus in domo magni non solum vasa esse aurea, & argentea, sed & lignea, & fictilia: & super fundamentum Christi quod Paulus architectus posuit, alias ædificare aurum, argentum, lapides pretiosos, alios contrario fœnum, ligna, stipulam. Non ignoramus honorabiles nuptias, & torum immaculatum. . . Sed ita nuptias recipimus, ut virginitatem, quæ diu nuptiis nascitur, præferamus. Similiter S. Augustinus omnem statum probat, licet unum alteri præferat: uti l. *de bon. conj. l. de bon. Vid. l. 1. de mor. Eccl. c. 32.* Et S. Bernardus *Serm. 46. in Cant.* ait: Notandum vero, pulchrum omnem Ecclesiæ statum brevi uno versiculo comprehensum; Authoritatem scilicet Prælatorum, Cleri decus, populi disciplinam, Monachorum quietem. In horum prorsus, cum recte sunt omnia, S. Mater Ecclesia consideratione lætatur, & tunc ea quæ offert intuenda dilectio, cum ad ejus, tanquam omnium Authoris, refert omnia bonitatem, nihil sibi ex omnibus tribuens. Tertio Ratio est, quia status laicalis, seu sæcularis Regum &c. est necessarius ad bonum commune: Ergo Deus sapientissimus totius mundi Gubernator, ad conservandum bonum commune, quos vult, ad eum vocat.

Schol

Schol. Vocatio ad statum laicalem, seu sæcularem *Vocatio*
 communiter a Providentia Divina naturali profi- *ad statum*
 ciscitur, per naturalem inclinationem ad hoc po- *laicalem*
 tus, quam illud officium, vel artem; subinde ta- *subinde est*
 men etiam est supernaturalis per inspirationem, & *naturalis,*
 auxilia gratiæ: hinc Matrimonium in nova Lege *subinde*
 elevavit ad dignitatem Sacramenti, ad quod per *superna-*
 specialem gratiam vocationis præparat. Sic Moy- *turalis.*
 se sub onere regiminis sui fatiscente providit, ut
 70. Seniores ab eo electi starent cum ipso propo-
 Tabernaculum Num. 11. v. 17. dicens: ut descen-
 lam, & loquar tibi, & auferam de spiritu tuo tra-
 lanque eis, ut sustentent tecum onus populi, & non
 tu solus graveris: quo etiam spiritu duo descripti
 præ humilitate ad Tabernaculum progredi non au-
 si repleti fuerunt. Sic 1. Machab. 5. Juda in no-
 mine Domini præliante, nonnulli ex ambitione
 eum æmulari decreverunt, sed infeliciter, quia
 ipsi non erant de semine virorum illorum, per quos
 salus facta est in Israel. Imo pro re mechanica in
 construendo Tabernaculo Exod. 35. Deus non so-
 lam accepit peritos in artibus naturaliter, sed etiam
 v. 30. specialiter duos in fabros vocavit, atque
 omnes erudit in sapientia. Unde Rupertus in Exod.
 insert: Quis dubitet, has, vel omnes huiusmodi ar-
 tes esse Dei dona? Proinde in quocunque habentur ho-
 mine artes tam utiles, ac licitæ, diligendæ sunt, &
 admonendi periti artifices, ut tanquam Dei talentum
 in lucrum expendant, quia non ipsorum facultas pro-
 pria, sed Creatoris, omnia tribuentis, commissum est,
 & ab eis, quibus tribuit, ipse exalturus est.

§. 361.

Porro in recognoscenda, & executioni man- *Vocatio*
 data vocatione ad statum laicalem, & sæcula- *ad statum*
 rem, variaque ejus officia, non temere, sed *sæcularem*
 maturo consilio procedendum est. Nam in statu *mature*
 laicali multæ difficultates, & gravia salutis *recogn-*
 scenda.
 æter-

eretur resolutio, eligenti statum sæcularem, conjugalem, non ex motivo vitioso, sed Christiano, voluntatem Dei quærendo, non immoderata passionis sequendo, modumque vivendi considerando, qui attentis circumstantiis unicuique, proprio lumine implorato, ad æternam vitam consequendam expediat.

§. 362.

Ex hoc sequentes *Regulas pro electione, & Regula*
 cognoscenda vocatione ad statum sæcularem erue- *pro cognos-*
 rentur. *scenda vo-*

I. Si quis ad status sæcularis, quicumque electionem moveatur temere, *nihil de per-*
animæ curando, sed solum libidini discendi, *scenda vo-*
 vices consequendi, vel brutali more luxurio- *catione ad*
 desideriiis se devovendi, indulgendo; hic *statum sæ-*
 fertur vocatione Dei, nec electionem facit *cularem.*
 Christianam.

II. Si vocatio Dei, juxta indicia, vocet ad statum perfectionis, non est securum, sub quovis pretextu humano, & voluntario, sistere in statu sæculari: quia hoc non esset assumere viam, qua Deus vocat, sed qua quis vult Deum trahere ad se.

III. Sufficit, quod vocatio ad statum Religionis sit ad statum perfectionis, ut stulte talis status sive in se, sive in alio contemnatur, quæ vero, qui nobili genere nati sunt, & deliciis, honoribus affluere possunt, de induendo habitu sordido, & austero intra claustra ne cogitare quidem debeant.

IV. S. Salesius *l. 8. de amore Dei c. 8.* hanc regulam præscribit: „Potest quis vendere, quod
 „habet, & venditorum non dare pauperibus
 „pretium, eo quod non eo perfectionis affu-
 „gat, ut talem faciat renuntiationem. Potest
 „etiam inire Matrimonium, quia honeste am-
 „foeminam aliquam, vel quia non tantum h-
 „bet virium, ut continuum carni, & sanguini
 „inducat bellum. At profiteri, se nolle sequi
 „consilia, imo ne unum quidem eorum,
 „fieri non posset absque notabili contemptu
 „ejus, qui dat.”

V. S. Ignatius in *suis Exerc. hebdom. 2. die* præscribit: „Errant, qui uxorem ducere præsumunt,
 „mitus, aut Ecclesiasticum munus, seu benefi-
 „cium adipisci statuunt, atque ita demum
 „postea Deo inservire; utentes præpostere finem
 „ac medio, nec ad Deum tendentes recte, sed
 „oblique, ipsum ad perversa vota sua pertrahunt,
 „re conantes.”

VI. Idem Sanctus in *Direct. Exerc. c. 2. n. 4.* ex quodam ejus scripto, monet: „Debet
 „re Instructorem ita disponere eum, qui est in
 „exercitiis, ut omnino resignatus sit, tam ad
 „consilia sequenda, quam ad præcepta: im-
 „mo vero, quantum in ipso est, magis inclinatus
 „sit ad consilia, si id majus Dei obsequium
 „fuerit. Addit: Majora utique signa requiritur
 „ad statuendum, quod ea sit Dei voluntas, ut
 „quis in eo statu maneat, in quo satis sit, se-
 „qui præcepta, quam ut viam consiliorum
 „ingrediatur; quia Dominus tam aperte ad
 „consilia exhortatus est: at vero in illo statu
 „magna ostendit esse pericula.”

§. 363.

Potissimum vero *vocatio ad dignitates civiles*, *Vocatio ad dignitates civiles bene expendenda est.* Regum, Gubernatorum, Judicum &c. bene expendenda, & secundum Deum specialissime dirigenda est. Ita Ludovicus a Ponte t. 2. perf. *Christ. tr. 1. c. 5.* Cujus ratio est, quod hujusmodi dignitates civiles maxima virtute Christiana indigeant, ut homo in illis non modo seipsum, sed & alios juste regat, quod sane inter tot pericula ambitionis, superbiae, avaritiae, injustitiae &c. difficillimum est. Ideo miserimum erit, & quasi dimidium viae ad perditionem, si quis inconsulto Deo, & bonis Consiliariis, nec Divina ope implorata, non vocatus, in tales dignitates se intrudat, & per fas, & nefas in illas irrumpat, de quibus *Osee c. 8. v. 4.* dicitur: *Ipsi regnaverunt, & non ex me: Principes extiterunt, & ego ignoravi.* Ubi notat Cornelius a Lapide: „Taxat ipsos Reges Israel, „quod non ex Deo, sed ex se regnaverint. „Quia scilicet aliqui ex iis tyrannice regnum „invaserunt, ut Zamri, Amri, Settum, Manahem, Phaceja, Phacee, & Osee, sub quibus prophetavit hæc Osee. Alii vero, ut Jeroboam, Jehu &c. licet a Deo viderentur designati, vel electi, tamen non tam ex Divina auctoritate, & voluntate, quam ex propria cupiditate, & regnandi libidine regnum inierunt. „ Merito proinde omnes Regentes illud *Sap. 6. v. 2.* attente considerare debent: *Audite Reges, & intelligite, discite Judices finium terra, præbete aures vos, qui continetis multitudes, & placetis vobis in turbis nationum: quoniam*

*niam data est a Domino potestas vobis, & vir
 ab Altissimo, qui interrogat opera vestra, &
 gitationes scrutabitur . . . Horrende, & cito
 parebit vobis: quoniam iudicium durissimum h
 qui præsunt, fiet. Quare S. Thomas lect. 1.
 ep. Rom. observat. „ Regia potestas, vel
 „ juscunque alterius dignitas potest confide
 „ ri, quantum ad tria. Uno quidem mod
 „ quantum ad ipsam potestatem, & sic est
 „ Deo: *Per me Reges regnant.* Prov. 8. v. 15. A
 „ modo potest considerari, quantum ad mod
 „ adipiscendi hujusmodi potestatem: &
 „ quandoque potestas est a Deo, quando sc
 „ cet aliquis ordinate potestatem adipiscitu
 „ secundum illud Hebr. 5. v. 4. *Nemo sibi*
 „ *norem assumit, sed qui vocatur a Deo tanqu*
 „ *Aaron.* Quandoque vero non est a Deo, t
 „ ex perverso hominis appetitu, qui per am
 „ tionem, vel quocunque alio illicito mo
 „ potestatem adipiscitur: *Amos 6. v. 14. Na*
 „ *quid non in fortitudine nostra assumpsimus no*
 „ *cornua?* Tertio modo potest considerari, qua
 „ tum ad usum ipsius, & sic quandoque est
 „ Deo, puta, cum aliquis secundum præcep
 „ Divinae justitiæ utitur concessa sibi potestat
 „ secundum illud: *Per me Reges &c.* Quand
 „ que autem non est a Deo, puta, cum aliq
 „ potestate sibi data utuntur contra Divina
 „ justitiam, secundum illud Ps. 2. v. 2. *Aspi*
 „ *runt reges terræ, & principes convenerunt*
*unum adversus Dominum.**

§. 364.

Ex hac doctrina S. Thomæ sequentes *Regula pro electione dignitatum civilium colligimus.*

I. Et si vel jure hæreditario, vel aliena electione ad dignitates civiles quis assumatur, considerandum, quod non tam sit honor, quam onus, non tam felicitas, quam periculum æternæ felicitatis.

II. Etiam in casu juris hæreditarii, vel electionis non sunt adhibenda media vel in se iniqua, vel vitiosa ex motivo ambitionis, superbiæ &c. pro jure, quod quis habet, promovendo, & obtinendo: sed licita humana media sic apponenda sunt, ut eventus animo pacato Deo resignetur.

III. Imo orari debet Deus, ut effectum impediatur, si in propriæ animæ detrimentum cedat.

IV. Semper considerandum, quod non sufficiat bene incipere, sed perseveranter cogitandum, quod non quis per se, sed per Deum regnet, & judicet, in quo quia defecit Saul, misere periit.

V. Unusquisque ad dignitates civiles ordinate aspirans, se requisitis ad eas qualitatibus rite instruere debet, ut suo munere bene fungatur.

§. 365.

Vocatione Dei ad statum sæcularem, & In statu
aliquid ejus officium, prævia consultatione, sæculari
& vocationi
suarum re-

*spondens
perfectio-
nem. asse-
qui potest.*

& oratione, cognita, sive sit ad officium sub-
lime, vel infimum, unusquisque illi *exacte respon-*
dere debet, & sic secure ad perfectionem Chr-
istianam, & æternam vitam pervenire poterit.
Prob. *Primo* ex S. Scriptura, quæ cum divi-
tiis, conjugiiis, & honoribus mundanis &c. cum
gratia Divina perfectionem, & salutem æte-
nam consistere posse docet. Sic *Matth.* 19.
26. cum ex Christi sententia de difficultate sa-
lutis divitum discipuli ejus illius impossibilita-
tem inferrent, explicationem suæ sententiæ
Christus ipse dedit: *Apud homines hoc impos-*
ibile est, apud Deum autem omnia possible sunt.
Sic *1. Cor.* 7. hortatur Apostolus servos, ut in
sua servitute maneat, conjuges, ut in suo Ma-
trimonio perseverent, liberos, ut si velint, con-
jugio se ligent, & a *v.* 29. præscribit, quomo-
do omnia Christiane fieri possint, & ait: *Tem-*
pus breve est; reliquum est, ut qui habent uxorem
tanquam non habentes sint: . . & qui utuntur ho-
mundo, tanquam non utantur, præterit enim figu-
ra hujus mundi. Et *1. Tim.* 2. instruit uxorem
ut modeste, & pie procedant, *quo salvabitur*
uxor, per filiorum generationem. Et *c.* 5. de vi-
dis præcipit, ut irreprehensibiles sint. Et c.
divitibus, *non sublime sapere, nec sperare in incre-*
mento divitiarum, sed in Deo vivo. Item S. Præcu-
sor *Luc.* 3. *v.* 13. Publicanis præscribit, *quo-*
modo constitutum est vobis, faciatis. Et Militibus *v.* 14.
Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis, sed
contenti estote stipendiis vestris. Sane præter
sanctos veteris Legis seculares in S. Scriptura
laudatos Raynaudus *t.* 18. in *Hagiolog.* Lugdu-
ni ex omni statu, & officio sanctos, & sanctos
colle-

collegit, scilicet Principes laicos, Gubernatores, Judices, Milites, Artifices, Agricolas ex alta, media, & infima sorte. Secundo ita docent P. P. S. Augustinus l. de bon. conjug. c. 21. ait: *Non est impar meritum continentiae in Joanne, qui nullas expertus est nuptias, & in Abraham, qui filios generavit: Et illius enim calibatus, & illius concubium pro temporum distributione Christo militarunt: sed continentiam Joannes & in opere, Abraham vero in solo habitu habebat. Et* ep. 189. ait: *Qui illius perfectionis de vendendis rebus consilium tam grande, tamque praeclarum non receperunt, & tamen a damnabilibus immunes criminibus esurientem Christum paverunt, sitienti potum dederunt, nudum vestierunt, peregrinantem susceperunt; non sedebunt quidem cum Christo sublimiter judicaturi, sed ad ipsius dexteram stabunt misericorditer judicandi. Et S. Thomas 2. 2. q. 184. a. 4. docet: Nihil prohibet, aliquos esse perfectos, qui non sunt in statu perfectionis: & aliquos esse in statu perfectionis, qui tamen non sunt perfecti. Denique S. Laurentius Just. l. de obed. 4. to. monet saecularem: Curet diligenter, facinora commissa deslere, totisque viribus desinat lethalia perpetrare delicta, atque Divinae Legis, & mandatorum Ecclesiae sit observatione contentus. Tertio Ratio est: Quia charitas, in qua essentialiter perfectio consistit, in omni statu, etiam infimo, aequalis, vel major, quam in statu perfecto esse potest.*

Schol. 1. Licet ante factam electionem plus, vel minus, pro meritis, status eligendus, seu officium tu electio considerari debeat, postea tamen, nisi exercitium perseverandum sit, expedit, ut in suo exercitio pro-

An in statu
cedat, sit.

cedat, quod sæpe est necessarium, & irrevocabili-
uti in Sacerdotio, Conjugio &c. 2. Quamvis ele-
ctio temere facta fuerit, expedit tamen plerumqu
in statu suo perseverare, si exercitium ejus non
illicitum; imo in statu irrevocabili hoc necessarium
est: deleta enim per poenitentiam temeritate præ-
terita, acceptatisque in satisfactionem tribulationi-
bus ex ea causa obvenientibus, Deus juvare no-
desinet, ut quicumque Christianam vitam ager-
queat. 3. In sensu Christiano sua quisque fort-
contentus sit, debet enim acceptare illam ex Divi-
na Providentia directam, vel in se, vel in effect-
dirigibilem ad æternam salutem. Ex his infer-
Ludovicus a Ponte p. 6. *Medit.* 46. „ rem esse pe-
„ riculossissimam, eligere statum contra volunta-
„ tem Dei, & per prohibita media: est enim ab-
„ rumpere filum mediorum, quæ Divina Provi-
„ dentia præparaverat in ordine ad meam salutem
„ æternam, & mea erunt debita errores inde sub-
„ orti, atque mereor, ut Deus mihi deneget auxi-
„ lium, ad illud portandum onus, quod propri-
„ libitu, & contra ipsius voluntatem imposui mihi
„ evenietque id, quod Christus D. asseveravi-
„ *Matth.* 15. v. 13. *Omnis plantatio, quam non*
„ *plantavit Pater meus cœlestis, eradicabitur.* Quo-
„ tamen non obstante, si jam error commissus est
„ nec est emendabilis, propterea quod sit statu-
„ perpetuus, vel alia ex causa, non debere de Di-
„ vina diffidere misericordia: est quippe adeo Cha-
„ ritas ejus infinita, ut si quis ab una extrahitur
„ via designata per paternam ejus Providentiam
„ sciat, & possit per aliam viam restituere illur-
„ in finem intentum, exprimendo ex malis bon-
„ & ex erroribus veritates, ea nihilominus con-
„ ditione, ut facti poenitens cum filio prodigo se
„ se iterum remittat in manus Patris confidenter
„ nec enim deserite eos, qui se in ipsas conjiciunt.,

§. 366.

Uterius *Deus*, quos vult, vocat ad statum *Deus* vocat aliquos Clericalem, seu Ecclesiasticum, eosque per gradus, juxta numerum eorum, qui a Tridentino ad statum Clericalem Sess. 23. c. 2. sub nomine Sacramenti Ordinis recensentur, scilicet ad clericalem Tonsuram; deinde ad Ordines minores, Ostiarii, Lectoris, Exorcistæ, Acolythi: mox ad ordines majores, Subdiaconatus, Diaconatus, ac demum Presbyteratus. Et ex his alium vocat in Papam, alios in Cardinales, alios in Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, alios in Archidiaconos, Canonicos, Parochos: alios in Concionatores, Catechistas &c. vid. Ludov. a Ponte t. 4. de perf. Christ. tr. 1. c. 6. Ita Primo docet S. Scriptura Hebr. 5. v. 4. *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo, tanquam Aaron.* Eph. 4. v. 11. Christus dedit Alios Pastores. Act. 20. v. 28. Spiritus S. posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei. Et Luc. 6. 13. Christus vocavit discipulos suos, & elegit duodecim ex illis, quos & Apostolos nominavit. Sic & S. Matthias nonnisi cœteris Apostolis sortem hanc a Deo exorantibus ad Apostolatam vocatus fuit. Act. 1. v. 26. Accedunt secundo P. P. S. Gregorius p. 1. Past. c. 1. ait: de Rectoribus animarum: *Ex se namque, & non ex arbitrio summi Rectoris regnant, qui nullis fulti virtutibus, nequam divinitus vocati, sed sua cupidine accensi culmen regiminis rapiunt potius, quam assequuntur.* S. Isidorus l. 3. sent. c. 33. ait: *Vir Ecclesiasticus, & crucifigi mundo per mortificationem propria carnis debet, & dispensationem Ecclesiastici*

ordinis, si ex Dei voluntate provenerit, nolam quidem, sed humilis, gubernandam suscipiat. Bernardus tr. de convers. ad Cler. c. 19. inquit: *Multi quidem veniunt, sed considera, quis vocetur.* S. Thomas in ep. ad Hebr. docet: *Discipulus Dei non habet, quod quisquam sumat sibi honorem favore, pecunia, potentia . . . sed debet vocari a Deo tanquam Aaron.* S. Bonaventura l. 1. Pharet. c. 11. monet: *Pavere debemus ad mandatum Christi, ut nemo hunc sibi sumat honorem sed qui vocatus fuerit a Deo tanquam Aaron.* Ratio est Tertio, quia ex vocatione Divina ceu radice dependet series gratiarum ad status Ecclesiastici obligationes explendas requisita. (Comp. Th. t. 3. §. 1172.)

*Vocatio
hæc est
supernaturalis.*

Schol. Licet Deus ad statum Ecclesiasticum nonnullo præparet, præterquam per virtutes infusas, etiam per dotes, aut talenta naturalia, quæ non modo omnem irregularitatem, impediendam a statu clericali, excludunt, de qua actum fuit, (Comp. Th. t. 3. §. 1178. seqq. & in Instit. Jur. Eccl. t. 1. tit. 2. sed etiam ingenii, scientiæ &c. de qua item tractatum est; (Comp. Th. t. 3. §. 1177. Et in Inst. l. E. t. 2. §. 388. seqq.) Vocatio tamen ipsa debet esse per inspirationem, & supernaturalis, propter specialem hujus status perfectionem, & difficultatem: quod ex modo dictis patet.

§. 367.

*Vocatio
ad statum
Ecclesiasticum
valde ma-*

Vocatio hæc ad statum Clericalem, seu Ecclesiasticum, maxime Prælatorum multo magis quam illa ad statum Religiosorum, & sæcularem, maturo consilio, & implorato lumine cœlesti, expendenda est. Ita Ludov. a Ponte d
perf.

par. Chrif. tr. 1. c. 6. quantum ad statum Sa-
 cerdotalem; & tr. 7. c. 4. & 5. quantum ad ^{tute ex-}pendenda
 Prælatos. Nam Primo S. Scriptura maximam ^{est}
 in Ecclesiasticis perfectionem requirit, uti patet
 ex 1. Tim. 3. Oportet Episcopum irreprehensibi-
 lem &c. Diaconos similiter pudicos &c. Et
 ad Titum 1. Oportet Episcopum sine crimine esse
 &c. Id quod etiam declarat Tridentinum jux-
 ta dicta (t. 1. §. 23.). Secundo gravissime hoc
 inculcant P. P. S. Hieronymus ep. 1. ad Helio-
 dor. ait: Quod si te ad eundem Ordinem (Episco-
 patum, vel Sacerdotis) pia fratrum blandimenta
 sollicitant, gaudeo de ascensu, timeo de lapsu. Qui
 Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Sci-
 mus ita: sed junge, quod sequitur. Oportet au-
 tem hujusmodi irreprehensibilem esse &c. Probet
 se unusquisque, & sic accedat. Similia habet S.
 Augustinus l. 19. de Civ. c. 19. Et copiose S.
 Gregorius p. 1. Past. c. 1. Item S. Bernardus
 tr. de convers. ad Cleric. c. 29. declamat: Curri-
 tur passim ad sacros Ordines, & reverenda ipsis
 quoque spiritibus Angelicis ministeria homines ap-
 prehendant sine reverentia, sine consideratione. . .
 Utinam magis turrim inchoaturi sedentes computa-
 rent, ne forte sumptus non habeant ad perficien-
 dum! Utinam qui continere non valent, perfectio-
 nem temerarie profiteri, aut cælibatui dare nomina
 vererentur! sumptuosa siquidem turris est, & ver-
 bum grande, quod non omnes capere possunt. Esset
 autem sine dubio melius nubere, quam uri; & sal-
 vari in humili gradu fidelis populi, quam in Cleri
 sublimitate & deterius vivere, & districtius judi-
 cari. Denique S. Thomas 2. 2. q. 185. a. 1.
 ad 2. docet: Ad statum Episcopalem præexigitur
 vitæ

vita perfectio: . . . Sed ad statum Religionis non præexigitur perfectio, sed est via in perfectionem. Ex quo infert: Est præsumptuosum, quod aliquis perfectum se putet, non autem quod ad perfectionem, tendat. Et q. 184. a. 6. de omni Sacerdote, præsertim curam animarum habente, docet, licet non sit in statu perfectionis tam insolubiler, sicut Episcopus, esse tamen ex parte in Ecclesia occidentali ratione annexi coelibatus, & quatenus interior perfectio requiritur, ut aliquis digne actus exerceat (sui Ordinis vel curæ) Tertia Ratio dat idem S. D. a. 8. Tum quod attenta difficultate bene operandi, difficilius hoc sit in Sacerdote sæculari propter exteriora pericula: Tum quod respectu Religiosi, nullo Ordine sacro insigniti, talis Sacerdos sæcularis est excellentior, propter ministerium Altaris, ad quod requiritur major sanctitas interior, quam requirat etiam Religionis status. Demum gravissimæ obligationes, & officia, quæ Episcopis, Parochis, Canonicis, Beneficiatis & reliquis Clericis incumbunt, & quæ tum in Comp. Th. t. 2. de Ordine: tum in Instit. I. E. t. 1. & 2. fusiùs exposuimus, & ab aspirante ad statum Clericalem attente considerari debent, satis probant, quam maturo consilio, in electione illius procedendum sit.

§. 368.

*Signa vocationis
statum
Clericalem.*

Ut autem electio hæc bene fiat, sequentia signa Divinæ vocationis in subjecto assignari possunt.

I. Con-

I. *Conscientiæ puritas, & anteaſtæ vitæ innocentia*: Nam Apostolus mandat Tito, ut per civitatés constituat Presbyteros, *qui sine crimine ſint*. Et post pauca ait: *Oportet Episcopum sine crimine eſſe*. Et ad Timotheum de Diaconis ait: *Sic miſceant nullum crimen habentes*. Et S. Hieronymus ait: *Non eo tantum, quo ordinandus eſt, tempore sine crimine ſit, & præteritas maculas nova converſatione diluerit, ſed ex eo tempore, quo in Chriſto renatus eſt, nulla peccati conſcientia mordeatur*. De quo, & vero ejus ſenſu juxta modernam diſciplinam vide (*Inſt. I. E. t. 1. §. 101.*)

Idum ſignum vocationis Divinæ eſt *ſtadium & amor diſciplinæ Eccleſiaſticæ*; ac amor proximi.

III. *Statum Eccleſiaſticum, & dignitates illius ambire* ex ſiniſtra intentione, propter honorem, divitias &c. ſignum manifeſtum eſt nullius vocationis Divinæ, ſed ſuggeſtionis illius, qui volens ſedere in monte Teſtamenti in profundum præcipitatus eſt.

IV. Deus communiter non *inſpirat dignitatem Prælaturæ Eccleſiaſticæ*, niſi per alios, ad quos electio ad illam pertinet, de qua rite, & Canonice inſtituenda dictum fuit (*Inſt. I. E. t. 1. §. 176. ſqq.*) Eligendo autem potius inſpirat reſiſtere, quantum poteſt, vel nonniſi præmiſſa cum Deo, & dignis conſiliariis matura conſultatione, electionem acceptare.

Schol. Plura de hac materia, maxime de Prælatione *Monitum Eccleſiaſtica* alibi dicentur, ubi de bono regimine *Catechiſtæ* Religioſorum tractabitur. Pro nunc ſufficiat apponere verba *Catechiſmi Romani* de Ordine inter alia niſi dicentur.

dicentis. „ Quamvis ex Apostoli sententia x. C.
 „ 9. v. 15. naturalis, & Divina lex jubeat, ut
 „ altari servit, ex altari vivat, tamen quaestu
 „ & lucri gratia ad altare accedere, maximum
 „ crilegium est.

§. 369.

Deus aliquos vocat ad statum Religiosum.

Denique Deus nonnullos ex specialissim
 gratia vocat ad statum Religiosum. Ita Ludov.
 Ponte t. 3. de perf. Christ. tr. 4. & alii Ascet.
 passim. Qui est status fidelium, ad Christiani
 Charitatis perfectionem tendentium, editis vo
 tis perpetuæ Paupertatis, Castitatis, & Obedientiae, stabilis in communi vivendi modus
 ab Ecclesia approbatus. De cujus origine, natura, & obligationibus fuse tractatum est
 (Comp. Th. t. 2. §. 831. Et in Inst. I. E. tom. 1. tot. Tit. 14. de Relig.) Prob. Primo ex S.
 Scriptura, ubi Christus præter præcepta, omnibus fidelibus communia, proponit velut consilia magnæ perfectionis Paupertatem, Castitatem, & Obedientiam sub voto electa, in vitam communi: Sic Matth. 19. v. 11. sub metaphora evnuchorum se ipsos castrantium consuli castitatem, dicens: *Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. . . Qui potest capere, capiat.* Et v. 21. juveni diviti, omnia præcepta se custodisse asserenti, suasit paupertatem, & obedientiam, dicens: *Si vis perfectus esse, vade, & vende, quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo, & veni, sequere me.* Ad quod Petrus nomine omnium Apostolorum ait: *Eccce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Et Act. 4. v. 31. narratur, primos fideles Jerosolymitanos

nos magna ex parte hæc religiosa cōsilia observasse, nam multitudinis credentium erat cor unum, & anima una, nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. Secundo specialem hanc vocationis gratiam deprædicant P. P. S. Dionysius in *Eccl. Hier. c. 6.* Monachis summum inter fideles laicos locum assignat, propter perfectam abrenuntiationem, quæ perfectissimam monachorum Philosophiam significat. Eusebius l. 1. de *evang.* statum monasticum dicit naturæ nostræ, & communem hominum vitæ rationem excedere. S. Basilius in *constit. Mon. c. 19. & 23.* Monasticæ vitæ cultores Christi, & Apostolorum perfectos imitatores esse docet, quidem discipulos Christus in hoc elegit, qui hoc vitæ institutum amularentur, ut per eos formam relinqueret eandem secuturæ posteritati. S. Chrysostomus hom. 19. in *Matth.* ait: *Monachus Apostolicam vitam desiderat imitari.* Plura de præstantia vitæ monasticæ copiose habet in l. de *vit. Mon. & regis.* Ac tribus libris *cont. vituperat. vit. Mon.* S. Hieronymus ep. 1. ad *Heliod.* ait: *cum derelicta militia te castrasti propter regnum cælorum, quid aliud, quam perfectam secutus es vitam.* S. Augustinus l. 17. de *Civit. c. 4.* memorato illo Apostolorum voto: *Ecce nos reliquimus omnia*, inquit: *Hoc votum potentissimi cœverant: sed hoc eis, nonnisi ab illo, de quo dictum est, dans votum vœventi.* Et de perfectione Religiosa mira docet l. 1. de *mor. Eccl. c. 31. & 33.* S. Gregorius in *regist. l. 2. ep. 100.* edictum Mauriti Imperatoris redarguit, quo prohibebatur milites monachi fieri, inter alia dicens:

Ple-

Plerique sunt, qui nisi omnia reliquerint, salvi
 apud Deum nullatenus possint, Cassianus in-
 sit. Cœnob. l. 2. c. 8. statuit ad normam pri-
 rum fidelium Monachismum a S. Marco
 Ægypto institutum, & inde a Patribus pro-
 gatum fuisse. S. Bernardus Serm. 46. in Ca-
 ait: *In Ecclesia quidem lectum, in quo quiescit
 claustra existimo esse, & monasteria, in qui-
 quiete a curis vivitur sæculi, & sollicitudinibus
 tæ. Atque is lectus floridus demonstratur, &
 exemplis, & institutis Patrum, tanquam quib-
 dam benevolentibus respersa floribus fratrum con-
 satio, & vita refulget.* S. Anselmus l. 3. ep. 1.
 De consilio Evangelico: *si vis perfectus esse, a
 Hoc consilium magis in Monachico, quam alio vi-
 proposito impleri, S. S. Patres intellexerunt.*
 Laurentius Just. de disc. Mon. c. 7. docet
*In humanis rebus, & in hac peregrinatione ni-
 tam efficaciter gerit in se imaginem cœlestis patri-
 quam Monastica conversatio, & congregatio Di-
 no cultui dicata.* Eodem modo loquuntur Ge-
 son p. 2. Opusc. de Religion. perf. Blosius in ap-
 pro Thaulero c. 5. S. Catharina Senensis di-
 157. 158. dicens: „Hæc procul dubio fund-
 „ta fuit a Spiritu S. posita veluti secunda na-
 „cula pro recipiendis animabus, quæ curre-
 „volunt ad perfectionem, ut eas tutissime pe-
 „ducat ad portam salutis æternæ: hujus n-
 „viculæ patronus vere Spiritus S. est., „
 S. Theresia vit. c. 32. a Divino sponso accepti
 „Quantumvis Religiones sint relaxatæ, ne-
 „putandum, esse illas in modicum servitium
 „Dei: quid esset mundo, nisi ob Religiosos
 Tercio Ratio petitur ex S. Thoma 2. 2. q. 18

¶ 1. *sqq.* ubi docet, statum Religionis esse statum perfectionis; esse multo perfectiorem statu pure sæculari: mancipare hominem totaliter cultui, & servitio Divino; expedire eum per vota Religiosa a negotiis sæcularibus: certum esse, ingressum in Religionem esse melius bonum, nec dubitari posse, propositum de hoc ingressu in corde exortum esse a Spiritu Dei. Ergo ad eum vocari specialissima gratia est. Deinde gratia vocationis Religiosæ eruit hominem ab ingenti periculo perdendæ animæ in vita sæculari, uti enim observat S. Bonaventura in *Apolog. Paup.* per votum paupertatis concupiscentia oculorum, seu avaritia; per votum castitatis, concupiscentia carnis, seu luxuria; per votum obedientiæ, superbia vitæ declinatur, in qua triplici supererogativa declinatione, triplicis originis omnis mali, partem Evangelicæ perfectionis consistere & S. Scriptura insinuat, & veri Doctores adstruunt, & S. S. Patres Religionum institutores affirmant. Unde concludit: convolate ad urbes refugii, ad loca videlicet religiosa, ut possitis de præteritis agere pœnitentiam, in presenti obtinere gratiam, & fiducialiter futuram gloriam præstolari.

Schol. I. Gratia vocationis ad statum Religiosum juxta P. Plati l. 1. de stat. Rel. c. 32. &c. pro signo prædestinationis haberi, & æstimari potest; nam est signum *Religiosa* Math. 19. v. 29. Christus promisit: Omnis, qui *Prædesti-* reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut par- *nationis.* trem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam eternam possidebit. Accedit S. Laurentius Just. c. 7. de discipl. mon. dicens: Secure speret post hanc peregrinationem ad illam supernam intrare Hierusalem, *Sacram Theol. Mystic. Tom. II.* E *salem,*

salem, quicumque in Iustorum congregatione (licet monasticam) fuerit vocatus: magnum quæ electionis indicium est, hujus fraternitatis habere sortium. Et Author Serm. ad frat. de monte inquæ
 „ Moriens vix, aut nunquam aliquis in infernæ
 „ descendit, quia vix unquam aliquis, nisi cæ
 „ prædestinatus, in cella usque ad mortem pe
 „ stitit. „ Et S. Arsenius in vit. P. P. l. 3. or
 Deum: „ Domine ostende mihi viam, per quæ
 „ possim salvari, audivit. Arseni fuge hominæ
 „ & salvaberis: unde relicto mundo in erem
 secessit.

*Professio
 Religiosa
 est quasi
 alter Bap
 tismus.*

Schol. 2. S. Thomas 2. 2. q. 189. a. 3. ad 3. do
 per Professionem Religiosam, veluti per alter
 Baptismum omnium antea actæ vitæ peccatori
 pœnas remitti, cujus privilegii, etsi ratio satis
 gens dari non possit, ex comparatione tamen cu
 Baptismo vero facta satis rationabiliter colligitur.
 Nam sicut in Baptismo ideo omnis reatus pœ
 tollitur, quia per eum consepelimur Christo in mo
 tem, uti Tridentinum ait Sess. 5. c. 5. ita per pr
 fessionem Religiosam homo omnia relinquendo,
 Christum sequendo cum eo moritur, & sepelitur.
 Idem confirmatur ex visione illius monachi
 vitis P. P. a S. Thoma citata, qui dixit: „ Vi
 „ tutem, quam vidi stare super Baptisma, v
 „ di etiam super vestimentum monachi, quat
 „ do accipit habitum spiritualem. „ Eodem mo
 do loquuntur P. P. inter quos S. Bernardus l. 1.
 præc. & disp. c. 17. interrogatus, cur disciplinæ
 monastica secundum Baptisma vocetur: respon
 dit: *Arbitror ob perfectam mundi abrenuntia
 tionem.*

§. 370.

*In voca
 tione Re
 ligiosa
 maturo*

In recognoscenda, & executioni mandanda
 Divina vocatione ad statum Religiosum non teme
 re, sed cum consilio probi, docti, & experti Di
 recto.

reſtoris ſpiritualis procedendum eſt. Oſtendit *Conſilio*
 hoc Primo S. Scriptura, ubi *Luc. 14. v. 33. ad proceden-*
 illud conſilium Religionis: *Qui non renuntiat dum.*
omnibus, quæ poſſidet &c. per duplicem parabola
 lam hominis turrim ædificantis, & regis bella-
 turi notatur, ſeriam de eo, quod quis poteſt in
 re faciendâ, præmittendam eſſe conſideratio-
 nem. Et *Matth. 19. v. 11.* Chriſtus ait: *Non*
omnes capiunt verbum hoc, ſed quibus datum eſt.
 Et *v. 12.* *Qui poteſt capere, capiat.* Accedunt
 Secundo P. P. S. Baſilius de *abdic. rer.* & S. Lau-
 rentius Juſt. de *diſcipl. mon. c. 3.* aliique (§.
 328.) citati. Unde etiam S. P. Benediſtus
Reg. c. 58. præſcribit: *Noviter veniens quis ad*
conversionem, non ei facilis tribuatur ingreſſus, ſed,
ſicut ait Apoſtolus, probate ſpiritus, ſi ex Deo eſt.
 Et Clemens VIII. in *decret. pro recept. Nov. §.*
23. mandat: *ut ſuperiores diligenter inquirent,*
quo ſpiritu, qua mente, ac voluntate id regularis
vita genus candidati elegerint, num zelo melioris
frugis . . an potius levitate. Et Tridentinum
Seſſ. 25. c. 15. de Reg. integrum annum Novi-
 tiatus pro matura hac, &, uti S. P. Benediſtus
 ait, *morofa deliberatione faciendâ requirit,* qui
 etiam Magiſtrum Novitiorum monet, ut prædi-
 cat Novitio *omnia dura, & aſpera, per quæ itur*
ad Deum &c. Tercio Ratio eſt, quia ſtatus Re-
 ligioſus ob eximiam ſuam perfectionem, ultra
 virtutes, & dotes infuſas, aut talenta natura-
 lia, non ſolum inſtinctum, ſeu inclinationem na-
 turalem, ſed inſpirationem ſupernaturalem re-
 quirit, de qua aliquis ſine maturo etiam optimi
 directoris conſilio prudenter, & ſufficienter cer-
 tificari nequit: vocatio enim ignota, vel non-
 niſi

nisi leviter apparens, perinde est, ac nulla, p
tanta resolutione ad totam vitam, & ex q
gravissima mala, & scandala oriri possunt.

*Propinqui
in hac vo-
catione
subinde
male con-
sulantur.*

Schol. Crassus est error eorum, qui in consultatio-
de amplectendo statu Religioso consulunt amicos
& propinquos, & alios, qui deliberantem ex-
tationibus mundanis carnis, & sanguinis, imo d
bolice detrahentibus statui Religioso retrahunt: N
Matth. 10. v. 35. Christus ait: *Veni separare hon-*
nem adversus patrem suum . . inimici hominis don-
fici ejus: qui amat patrem, aut matrem plus que-
me, non est me dignus. Et *Luc. 13. v. 26.* *Siqui-*
venit ad me, & non odit Patrem suum, & matrem
&c. non potest meus esse discipulus. Unde S. Hi-
ronymus *ep. 1.* Heliodorum ad vitam monastica
excitans ait: *Licet in limine pater jaceat, per ca-*
catum perge patrem, siccis oculis ad vexillum cru-
evola: solum pietatis genus est, in hac re esse crud-
lem. Similia habet S. Laurentius *Just. l. de discip-*
mon. c. 4. Et S. Bernardus *Serm. de Conv. c.*
Cler. ait: Quantos mundi sapientia maledicto su-
plantat, & conceptum in eis extinguit ignem, que-
voluerat Dominus vehementer accendi. Noli, inquit
præcipitanter agere, diu considera, diligentius intui-
re. Magnum est, quod proponis: opus habes multi
deliberatione, Experire, quid possis, amicos consuli
ne post factum pœnitere contingat. Hæc sapienti
mundi, terrena, animalis, diabolica, inimica salutis
suffocatrix vitæ, mater tepiditatis, quæ solet Deo vo-
mitum provocare. Et S. Anselmus *l. 3. ep. 12.* scri-
bens alicui Episcopo, quendam a Religione retra-
henti, ait: *Horrendum est auditu, ut, quos Christus*
elegit de mundo, Episcopus religet mundo: ut quo
Christus retrahit ad portam de procellis, & tempe-
statibus mundi, hos Episcopus retrahat a porta in
naufragos turbines mundi: & quos Christus abscun-
dit in avili a multitudine insidantium luporum, ho-
Episcopus rapiat, & exponat multitudini luporum.

§. 371.

Pro maturo hoc consilio, in recognoscenda *Regula*
vocatione Religiosa sequentia signa, & *Regula* *pro cog-*
servient. *noscenda*
vocatione
religiosa.

I. Attendendæ sunt vires corporis, & dotes
animi, ne quod impedimentum juris positivi, aut
naturæ a statu Religioso prohibens obstet; quæ
impedimenta in (*Inst. I. E. t. 1. §. 294.*) videri
poterunt.

II. Requiritur bona intentio, nullo motivo
hæri temporalis, ambitionis &c. vitiata, alias
vocatio nulla, & rejicienda est, ideoque Chri-
stus *Matth. 8. v. 17.* rejecit illum Legis peritum,
qui dixit: *Magister sequar te, quocunque ieris;*
quia non vocatus, & ex vitiata intentione se
in discipulum obtulit: & sane vitiata hæc in-
tentio una ex potissimis causis relaxationis Re-
ligionum est.

III. Requiritur interior impulsus ex puro mo-
tivo salvandi animam propriam, qui, si ita vehe-
mens fuerit, sive a ratione præcipue procedat,
quod securius est, sive ab impetu voluntatis,
ut animus quietari non possit, nisi illi obediat,
sed sentiat, quod illi sine speciali Dei displicen-
tia, & periculo animæ resistere non possit, suf-
ficiat, ut vocatio Divina censeatur: quia talis
motio ex dictis motivis, nec a mundo, nec a
dæmone, nec a carne esse potest, quorum sug-
gestionibus ex diametro sunt oppositæ. Imo S.
Thomas *opusc. 17. a. 10.* docet, dato, quod
Angelus malus, transfigurans se in angelum lu-
cis, incitet ad ingressum Religionis, scilicet ex
bono motivo proposito, licet mediate pravam

intentionem haberet, non esse periculum, hoc ei consentire, licet vigilanter ei resistendum esset, quando mox ad malum incitaretur, uti enim ex S. Augustino S. D. notat : *T* suggestio efficaciam non habet, nisi interius quis trahatur a Deo. . . Et sic Religionis propositum a quocunque suggeratur, a Deo est.

IV. S. P. Benedictus Reg. c. 58. a Natio requirit, ut vere Deum quærat, ut sollicitus sit ad opus Dei, ad obedientiam, ad opprobria

V. Major consultatio requiritur, quam deliberatur, an hæc potius, quam illa Religio hujus potius, quam illius instituti eligenda, ubi vires corporis, talenta, & aliæ dotes candidati considerandæ sunt, & an disciplina regum in ea rite observetur.

VI. Denique candidatus a directore bene probandus est per Sacramentorum, & exercitiorum spiritualium frequentiam, confessionem generalem, & vitam virtuose institutam &c. de quibus videri potest a Ponte t. 3. tr. 4. c. 11. & Ascetæ.

§. 372.

Vocatio religiosa non negligenda, nec diu procrastinanda.

Vocatione religiosa cognita cavendum est ne illi resistatur, vel voluntariæ induciæ illi interponantur. Nam primo alias illa S. Scripturæ comminatio merito timenda foret. Prov. v. 24. *V*ocavi, & renuistis, extendi manum meam, & non fuit, qui aspiceret, despexistis omne consilium meum. . . Ego quoque in interitu vestro debeo. Item illud, quod invitatis ad coenam magnam, & recusantibus venire contigit. Lu

14. v. 14. *Nemo virorum illorum, qui vocati sunt, gustabit cenam meam.* Denique *Luc. 9. v. 60.* & 62. duos ad se vocatos non permisit Christi vel minimum executionem remorari, licet unus ad sepeliendum Patrem, alter ad disponendum de rebus suis inducias peteret. Secundo ita docent P. P. S. Hieronymus *ep. 103. ad Paulin.* S. Chrysostomus *hom. 56. ad pop.* Et S. Anselmus *l. 2. ep. 29.* ait: *Si & innocentibus, & pœnitentibus melius est, ad vitam monasticam venire, & redire, quam abstinere; quid moraris? Si prius de hac vita tolleris, damnum est irreparabile.* S. Bernardus *ep. 105. 108. 109.* Et ejus discipulus *Declam. c. 11.* ait: *Cum a Divino verbo esse non dubites, quid opus est deliberatione? Vocat magni consilii Angelus, quid aliena consilia præstolaris? Quis enim fidelior, quisve sapientior illo? . . . Novi ego, quænam sint, quæ oportet fieri cito. Ab ore putei gehennæ eripior, & inducias petam, & retardabor, & cum labor exire, si forte interim fiat aliquid. . . Magna omnino est, quod offertur: sed eo utique libenter, & festinantius suscipiendum, & obviis arripendam manibus cum fervore, & hilaritate.* Denique S. Laurentius Just. *c. 7. de disc. mon. monet:* „Facile ab illa Jerusalem coelesti excluditur, „ qui ab hac Religionis vocatione fuerit segregatus. Ideo cum omni circumspectione, & „ animi maturitate studeat, quisquis in hæc „ sancta collegia Deo dicata vocatus est, ne diaboli fallacia, aut sui negligentia, aut ignorantia, amoveatur ab illis. „ Tertio. Ratio est: Tum quia summa ingratitude, rusticitas, & contemptus est, tam gratiosam vocationem

recusare, & nihil connaturalius, quam quo Deus nolenti acceptare hanc seriem vitæ ad securiorem perseverantiam, nolit aliam special gratiæ directionem concedere, quæ tamen a donum perseverantiæ requiritur: Tum quia taliter recusanti, eoquod forte sub præcepto non obligetur, Deus etiam id solum faciet, quod tantum promisit, scilicet, subvenire illa serie auxiliorum sufficientium, sed non efficacium quibus perseverare, & salvari potest, sed non perseverabit, nec salvabitur.

§. 373.

*Vocatio
secunda est
specialis
in gratia.*

Præter vocationem primam ad statum religiosum, specialissima etiam gratia est *vocatio secunda* qua quis in ipso hoc statu, forte a spiritu suæ primæ vocationis deficiens, denuo potente ad reassumendum priorem spiritum trahitur maxime si huic vocationi effectus respondeat. Prob. primo ex S. Scriptura in illis septem epistolis, quæ jussu Christi a S. Joanne ad septem Angelos, id est Episcopos Asiæ missæ sunt *Apoc. 2. & 3.* in quibus indicatur vocatio hæc secunda a minori ad majorem perfectionem, & a tepore, vel lapsu ad renovationem ferventi spiritus, secundum perfectionem primæ vocationis. Unde in *epist. 1.* monetur Angelus Ephesi, ut primam charitatem collapsam repareret. In *2da*, Angelus Smirnæ, ut sit in virtute constans usque ad mortem. In *3tia*, Angelus Pergami, ut se fortiter gerat. In *4ta* Angelus Thyatiræ, ut imperterrite resistat. In *5ta*, Angelus Sardicensis, ut poeniteat de mor-

te animæ. In 6ta Angelus Philadelphienſis, ut teneat, quod habet. In 7tima, Angelus Laodienſis, ut ſibi provideat, ne a Deo ob ſuum tepiditatem evomatur: & demum Dominus concludit. v. 20. *Ecce ſto ad oſtium, & pulſa, ſi quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi portam.* Ubi ſecunda vocatio etiam in ſtatu ſancto innuitur. Secundo patet, ex P. P. S. *Beatus ep. 45.* Monachum a prima vocatione deficientem, ut ſecundam audiat, hortatur: *Recordare boni Paſtoris, ille namque te inſequitur, ut velut e lupi faucibus eruat, etiamſi duo tantum cornu, aut auriculæ portio ſuperſint.* Et S. Bernardus in ſimili caſu. *ep. 1.* Robertum ſuum animat: *Habet quidem Chriſtus multos milites, qui fortiffime cæperunt, ſteterunt, vicerunt: paucos autem, qui de fuga converſi rurfus ſe periculo inſeſſerunt, quod declinaverant, rurfus fugerint hoſtes, quos fugiebant. Et quia omne rarum preſioſum, gaudeo te de illis poſſe eſſe, qui quanto rariores, tanto apparebunt glorioſiores.* Tertio. Ratio eſt, quia ficuſi ſtatus religioſus perfectior eſt, ſtatu pure ſæculari, ita etiam, vocati ad hunc ſtatum uberiori a Deo gratia donantur, ut ſuæ vocationi reſpondeant, in ea perfeverent, non cadant, vel ſi ceciderint, aut interpeſcant, a lapſu, vel tepore reſurgant, quod fit per gratiam ſecundæ vocationis, quæ non minus, quam illa ad ſecundam juſtificationem, & perfeverantiam requiſita, juxta Tridentinum *ſeſſ. 6. Can. 22.* ſpecialis eſt.

Schol. Ad hanc gratiam ſecundæ vocationis, ſive *Ad voca-*
perfeverandi in bene cæptis, ſive a lapſu, & te-
pore reſurgendi, præter auxilia interna gratiæ, cundam
 E 5 etiam

quatenam
spoliatur.

etiam auxilia externa status Religiosi spectant, licet, Sacramentorum frequentia, oratio vocalis & mentalis, lectio sacra, exhortationes, jejunia & alie carnis macerationes, clausura, silentium, correctiones, paupertas, obedientia, Exercitia spiritualia octiduana &c. quæ omnia id præstare quod ait S. Bernardus *serm. de negotiatore querere te bonas margaritas: In Religione homo vivit purius, cadit rarius, surgit velocius, incedit canticis irroratur frequentius, quiescit securius, moritur ducius, purgatur citius, præmiatur copiosius.*

§. 374.

Secundæ
vocationi
obediendum
est.

Secundæ huic vocationi, qua Religiosus renovationem Spiritus vocatur, vel omnino consistere, vel per moram voluntariam non obsecundare, indicium damnationis est. Colligitur primo ex S. Scriptura Luc. 9. v. 62. *Nemo mittit manum suam ad aratrum, & respiciens retro aptus est regno Dei.* Quod de prima æque, ac secunda vocatione S. Basilii in *const. mon. c. 21.* intelligit. Cui etiam illa quorundam discipulorum defectio consonat. Joan. 6. v. 67. *Multitudo discipulorum ejus abierunt retro: & non jam cum Jesu amabulant.* Uti docet S. Basilii *serm. de abdic. rer. sub init.* Secundo probatur ex P. P. S. Augustinus in *Pf. 75.* ait: *Nemo ergo postus in monasterio frater dicat: Recedo de monasterio, neque enim soli, qui sunt in monasterio, perventuri sunt ad regnum cælorum, & illi, qui ibi non sunt, ad Deum non pertinent. Respondetur ei: Sed illi non voverunt, tu vovisti! tu retro respexisti.* Et ut ostendat, se non loqui de solis Apostatis, adducit exemplum uxoris Loth, quæ non retro rediit, sed retro respexit, & versa

verba est in statuam falis. Et demum hortatur Religiosum, ut non tantum voveat, sed votum reddat, dicens: *Unum sit ex professione tua, et ex adjutorio Dei perficietur. Aspice eum, qui te ducit, & non respicias retro, unde te eduxit. Qui te ducit, ante ambulat; unde te eduxit, post te est. Ama ducentem, & non damna retro respicientem.* Et Abbas Pynuphius apud Cassianum, l. 4. *Inst. c. 83.* ait: „Sicut immensa gloria fideliter servientibus Deo, ac secundum regulæ institutionem illi adhærentibus reponitur in futurum; ita poenæ gravissimæ præparantur his, qui tepide eam, negligenterque fuerint executi, & secundum hoc, quod professi sunt, vel quod ab hominibus esse creduntur, fructus etiam congruos sanctitatis eidem exhibere neglexerint: melius est enim secundum Scripturam *Eccl. 5. v. 4.* non vovere quemquam, quam vovere, & non reddere. „ *Tertio Ratio est: respondere primæ vocationi ad Religionem est tantum signum inchoatum prædestinationis, quatenus hæc vocatio hominem in via constituit, quæ, si bene teneatur, ad vitam plane conducit: Ergo si Religiosus ab hac via per conversionem ad mundum declinet, signum hoc evanescit, & in signum damnationis vertitur, si secundæ vocationi, ad renovationem excitanti, vel resistat, vel voluntarias inducias illi ponat.*

§. 375.

Raro etiam coram Deo tutum est, primam *Nonni* vocationem deserere, & in aliam Religionem *mi-* raro trans-
grare, *situs ab*

una ad al-
teram Re-
ligionem
consulen-
dus est.

grare, multo minus ad *Sæculum*, non quidem
apostatando, sed per viam permissionis, &
dispensationis Pontificiæ &c. allegando causa
vel primæ vocationis temere susceptæ, vel
ductionis, aut violentiæ, vel inquietudinis
propria Religione tolerandæ, vel defectus
viri ad ejus austeritates supportandas, vel
aspirationis ad Religionem perfectiorem, &c.
In quibus casibus magna, & sincera consult
tione opus est, & licet aliquando fieri possi
ut hæc mutatio expediat, uti fatetur S. Tho
mas 2. 2. q. 189. a. 8. & ostensum fuit, (C
Infl. J. E. t. §. 307.) tamen quia raro e
causa coram Deo legitima: raro etiam præd
ctus transitus sub prætextu majoris perfectio
nis consulendus est. Rationem dat S. Thomas
1. c. dicens: *Dicendum, quod transire de Religio
ne ad Religionem, nisi propter magnam utilitatem
vel necessitatem, non est laudabile: Tum quia e
hoc plerumque scandalizantur illi, qui relinquunt
tur: tum etiam quia facilius proficit aliquis in Re
ligione, quam consuevit, quam in illa, quam non
consuevit, cæteris paribus.* Ad confirmationem
allegat S. D. Cassianum, qui ex Abbate Ne
florete Coll. 14. c. 1. docet: „Hoc unicuique
„utile, ac conveniens est, ut secundum pro
„positum, quod elegit, sive gratiam, quam
„accepit, summo studio, ac diligentia ad ope
„ris arrepti perfectionem pervenire festinet:
„& aliorum quidem laudans, admiransque
„virtutes, nequaquam a sua, quam semel
„elegit, professione discedat. Nec enim ulla
„membra aliorum sibi membrorum possunt mi
„nistria vindicare, quia nec oculi manuum,
„nec

„ nec tales aurium utuntur officio. „ Accedunt S. Basilius in *const. mon. c. 34.* S. Bernardus in *de princ. & disp. c. 16.* & *ep. I. ad Robert.* S. Laurentius Just. de *disc. mon. c. 3.* Card. Bona in *princ. vit. Christi c. 41.*

Ex hoc sequitur 1. quod is, qui agnita sua *Corollaria*
ria. ~~potestate~~ renovationem sui spiritus desiderat, eam
 iuxta normam primæ suæ vocationis in suo ordi-
 ne securius obtinere possit, quam in alieno, si ni-
 mirum primo, & puro fervore exercitia sui mune-
 ris impleat, orationi, & mortificationi diligenter
 incumbat, directoris sui monitis obediat, & ex-
 empla perfectiorum, & Sanctorum sui Ordinis imi-
 tatur. 2. Si prima vocatio sive ad Religionem
 in genere, sive ad hanc in specie forte inconfide-
 rata fuit, vel etiam nulla, usurpet præsentem vo-
 cationem, ac si prima esset, & in tuto erunt om-
 nino. 3. Hoc modo fiet, ut nec de annullanda,
 nec dispensanda status Religiosi obligatione, nec
 de transitu ad aliam Religionem, multo minus ad
 vitam sæcularem, & laxiorem cogitet. 4. Imo
 etiam Novitius non cogitabit de habitu sponte di-
 mittendo, si enim periculosum est, vocationi suæ
 non respondere, quid erit post executionem Deo
 terga vertere? sane ultionis divinæ casus in ejus-
 modi desertores non rari sunt, de quibus testatur
 S. Augustinus in *Pf. 75.* dicens: *Nam & illud di-*
cimus quibusdam fratribus nostris, quos forte vide-
rimus velut infirmari in proposito bono: & talis vis
esse, qualis ille? Objicimus illis quædam, qui retro
respexerunt. Illi infatuati sunt in se, sed alios con-
fundunt, quando commemorantur, ut illorum exem-
plum timentes, illi retro ne respiciant.

§. 376.

Non tamen sufficit in statu Religionis secun- *In religia-*
 dam primam vocationem perseverare, in ea *ne non te-*
 que

*pide vi-
vendum
est.*

que tepide & laxè vivere, nisi Religiosus seculæ vocationi respondendo, ad perfectione excitanti, excusso tepore in spiritu fervere studeat. Conqueritur de hoc primo S. Scripta Jer. 11. v. 15. *Quid est, quod dilectus meus domo mea fecit scelera multa?* Et Is. 26. v. 1 minatur: *In terra Sanctorum iniqua gessit, non videbit gloriam Domini.* Secundo. Gravissime in tales invehuntur P. P. S. Basilii in *inmon. serm. 1.* Cassianus coll. 1. c. 6. S. Laurentius Just. de obed. c. 19. & S. Bernardus *serm. 2. in cap. Jejun.* dicens: *Corporis conversio, sola fuerit, nulla erit: forma siquidem conversionis est ista, non veritas, vacuam virtute gerens speciem pietatis. . . Exteriorem quippe superficiem intuens, salva sibi omnia suspicatur, non sentiens vermem occultum, qui omnia corrodit. Manet tonsura, vestis nondum mutata est; jejuniorum regula custoditur, statis psallitur horis, sed cor longe est a me, dicit Dominus. Attende solerter, qui diligas, quid metuas, unde gaudeas, vel contristaris; & sub habitu Religionis animum sæcularem sub pannis conversionis invenies cor perversum.* Item V. Blossius in apol. pro Thaulero c. 5. ver. fin ex doctrina hujus illuminati viri tepidos Religiosos ita describit: „ Nullo erga Deum, atque „ divina studio, nulla diligentia, nulla strenuitate fervent. . . Satis vero creaturæ eis placet, & sapiunt: his videlicet delectantur, „ has amore prosequuntur. . . Atque ita se „ totos foras effundunt, moribus incompediti, „ sensibus incustoditi, in loquendo garruli, „ stolidique. „ Nec admittit pro excusatione, quod tales nolint peccare mortaliter, & exter-

Religionis officia expleant, si amorem, cor, & intentionem creaturis tribuant, sed subdit: „ Si in hac impoenitentia, & vitiorum suorum perniciosa ignorantia permanserint, nunquam Deum faciem sunt conspecturi. „ Ubi Bloſius addit: „ Audiant, & in animos suos demittant ista Thauleri verba Religiosi negligenter viventes. „ *Tertio.* Ratio est, quia nihil perfectius, in statu perfectionis esse, qui obligat ad perfectionem singulariter supra perfectionem sæcularium tendere, si quis suæ obligationis maior omni spiritu vacuus, vix in alio, quam habitu externo a sæcularibus differat.

Schol. 1. Qui in statu religioso non religiose vivit, *Corollaria.* de Religionis suæ perfectione gloriatur, & alios status, maxime Religiones non ita austeras, pessime contemnit. 2. Non religiose viventes non solum sunt relaxati, & in peccata certo gravia libentes, sed etiam tepidi, & negligentes proficere in perfectione sui status. 3. Medicina pro tam exitioso statu unica est, executio renovationis, ad quam vocatio divina sollicitat: scilicet solum Deum exercitiis spiritualibus, & religiosis toto corde querere, & novam vitam vere spiritualem, discipula omni pigritia, metu, & ficta impossibilitate instituere.

Schol. 2. Perseverantia in fervore status Religiosi Patribus, & mysticis ansam præbuit, ut eum pro *Religiosus status* continuo quodam Martyrio haberent. Ita loquitur *est continuus* S. Hieronymus ep. 27. de S. Paula ad filiam suam *num* Eudochium: *Mater tua longo Martyrio coronata Martyrium.* est: non solum enim effusio sanguinis in confessione *reputatur: sed devotæ quoque mentis servitus immolata quotidianum martyrium est.* Et S. Bernardus, *form. 1. de O. O. S. S.* Vitam religiosam vel obsequietatem, vel ob mortificationem in & exter-

nam

nam martyrii genus esse asserit. Et S. *Thoma*
in via perf. c. 12. ait: „Nescitis sorores, vitari
 „ni Religiosi, & qui vult esse de strictioribus
 „cis *Dei*, longum esse martyrium? „ Et den
 Card. Bona *de princ. vit. Christi. c. 40.* ait: „I
 „bat quidam vir sanctus, nullum esse Religio
 „in cœlis, qui non fuerit Martyr in terris:
 „quippe Religiosi ad præscriptum suæ regulæ
 „etæ viventis, incruentum martyrium est. C
 „vero potissima, ob quam plerique in Relig
 „irregulariter vivunt, ex defectu considerati
 „oritur: quia nec perpendunt, nec penetra
 „quanta sit status Religiosi sublimitas, & qu
 „noxia sit omnis vel minima regularis discipl
 „relaxatio: hinc vero paulatim provenit prop
 „vocationis oblitio. „

*Adhorta
 tio ad se
 quendam
 vocatio
 nem reli
 giosam.*

Coroll. Studeat proinde unusquisque vocationi
 prompte, ferventer, & perseveranter responde
 maxime vero Religiosi, quibus suo exemplo A
 stoli, perfectissimæ vitæ religiosi executores,
 lege gratiæ præluxerunt. Vocati sunt. *Matth*
v. 19. Petrus, & Andreas & mox *v. 21.* Jacob
 & Joannes; *illi autem statim relictis retibus se
 sunt eum.* Vocatus est *Matth. 9. v. 9.* Matthæus
 telonio, *Et surgens secutus est eum.* Quæ sequi
 non tam in abrenuntiatione corporali, quam sp
 tuali consistebat, nam uti monet Abbas Paphnu
 apud Cassianum *Coll. 3. c. 7.* „Nihil nobis pro
 „rit abrenuntiatio corporalis, & localis quod
 „modo transmigratio ex Ægypto, si renuntiation
 „cordis, quæ sublimior, & utilior est, non
 „luerimus similiter obtinere. De illa enim at
 „nuntiatione corporali, quam diximus, ita p
 „nuntiavit Apostolus; si distribuero omnes fac
 „tates meas in cibos pauperum, & tradidero co
 „pus meum, ut ardeam, charitatem autem n
 „habuero, nihil mihi prodest. Quod B. Apol
 „lus nunquam dixisset, nisi quia futurum spir
 „prævidebat, ut aliqui, facultatibus universis

„ p

carum alimenta disperfis ad perfectionem Evangelicam, & charitatis arduum culmen pervenire non possent, quia scilicet pristina vitia, utrumque incontinentiam, vel superbia, vel impatientia dominante, in suis cordibus retinens, nequaquam se ab illis expurgare curarent, sed id ad charitatem Dei, quæ nunquam carere, minime pervenirent.,,

§. 377.

Examinata vocatione discipuli, Magister Temperamentalis studeat, ut *temperamentum naturale* ^{mentum} propriis ipsius rite cognoscat: Nam licet omnibus complexionibus sint, absolute loquendo, equaliter per gratiam ad finem supernaturalem diriguntur, non tamen æque faciliter omnes diriguntur. Est autem *temperamentum aggregatum* ex mixtione quatuor humorum, videlicet, sanguinis, bilis flavæ, bilis atræ, & pituitæ.

1. Sanguis hic sumitur pro illa parte massæ ^{Quota-} sanguinæ, quæ facta crebriori per corpus circumplexione, magis est elaborata calida, & humida. Bilis flava est pars magis excocta, calida, & sicca. Bilis atra, seu melancholia est pars ex concoctione in corde, & hepate remanens frigida, crassa, terrea, & foetulenta. Pituita est pars necdum multum excocta, crudior, & alba, humida, & frigida. Ex hoc quatuor communiter temperamenta principalia a Philosophis statuuntur. Primum est *Cholicum*, seu igneum, in quo flava bilis, calor, & siccitas prædominatur. Secundum est *Phlegmaticum*, seu aqueum, in quo pituita, frigus, & humiditas superat. Tertium est *Melancholicum*, seu terreum, in quo atra bilis, frigus, & siccitas dominatur. Quartum est *Sanguineum*, vel aereum, ^{ia}

Utram Theol. Myst. Tom. II. F

in quo sanguis, calor, & humiditas prævalet. his, alia temperamenta, v. g. sanguineo cholericum &c. confurgunt, cum raro pura omnino homine reperiuntur.

*Signa tempera-
mento-
rum.*

*Schol. 2. Signa temperamenti Cholerici sunt, cor-
durum, gracile, nigrum, pauca saliva, facies
nigra, vox velox, & præceps, pulsus vehem-
fomnus paucus, & interruptus, somnia bellic-
Temperamenti Phlegmatici, corpus carnosum, c-
sum, multa saliva, nasi multa excrementa, ca-
ties præcox, tarda concoctio, facies alba, v-
acuta, pulsus tardus, fomnus multus, & suav-
somnia de aquis. Temperamenti Melancholici, c-
pus tenue, asperum, facies nigra, vox demil-
& timida, pulsus tardus, fomnus turbulent-
somnia tristitia. Temperamenti Sanguinei, cor-
hirsutum, carnosum, molle, agile, cito cresce-
fudoriferum, facies rubra, amœna, vox firm-
dulcis, querula, pulsus fortis, fomnus multus,
suavis, somnia jucunda.*

§. 378.

*Cholerico-
rum affe-
ctiones.*

Cholerici ad iram, rixas, odium, invidiam & ambitionem sunt proclives. Ira vero moderata cholerae moderatae subsidio principium et magnanimitatis, constantiae, virtutis, & fortitudinis, neque ullum opus eximium, & ad iduum sine cholera incipi, aut perfici potest. Si cholericus sanctitatem colit, & perseveranter perfectioni, & humilitati studet, in poenitentia est constans, in operibus heroicis magnanimus, in oratione indeficiens, in obedientia promptus: at vero si cholericus ad vitia declinat, est contumax, protervus, & incorrigibilis, mavult mori, quam humiliari: contentiosus

dosus est, & cerebrosus, castigatus vitia occultat, non corrigit.

§. 379.

Phlegmatici conditionis sunt gravis, & quiescentes, atque in suis actionibus tardi. Si insignes erant, alitur per hanc complexionem prudentia, non vero sapientia, quæ a scientia oritur. Hi melioris iudicii, quam intellectus esse consueverunt. Siqui alii ratione temporis, vel senectutis tranquilli, & phlegmatici fiunt, cum in juventute cholericæ extitissent, ob longam negotiorum oppido gravium, quæ peregerunt, experientiam, magna, & eximia prudentia gaudent: Qui vero in juventute perinde, ac in ætate virili sunt phlegmatici, solent esse insigniter insipientes, simplices, faciles, levis admodum intellectus, & incapacis tam ad literas, quam ad sanctitatem, nisi gratia defectum suppleat.

Phlegmaticorum affectiones.

§. 380.

Melancholicorum duæ species numerantur. Alii sunt *Melancholici cholericæ*, & adusti, quorum melancholia conficitur ex fœcibus sanguinis: unde terrestris est, nigra, frigida, & spississima, quæ si a cholera accendatur, & prædominetur, homines reddit insanos, furibundos, proditores, audaces, vindicativos, crudeles, & ad omne malum proclives. Hi, si orationi mentali se dedant, in illusos, duræ cervicis, & conditionis deveniunt: unde tempestive ab ratione retrahendi sunt, ne alias suis imaginariis

Melancholicorum affectiones.

riis revelationibus insaniant. Alia est *Melancholia*, quæ a flore sanguinis effluit, & est minus terrestris, minusque habens frigoris, plus caloris. Præterea nonnullos spiritus sanguineos continet, qui melancholicum docile blandum, & lenem faciunt. Hujusmodi melancholia moderatam secum tristitiam affert, tranquillitatem in actionibus, profunditatem in cursu, pondus, & maturitatem in judicio, nullum magnum, prudentem & sapientem hominem reperies, qui aliquid hujus melancholizæ non habeat, qua etiam in senectute illi gaudent, qui in juventute cholericici fuerunt. Qui hoc humore insigniuntur, ad magnos consiliarios, gubernatores, & profundos literatos sunt idonei, & si spirituales esse studeant, ad Magisterium spiritus apti erunt, utpote qui plurimumque sunt prudentes, atque discreti.

§. 381.

*Sanguineorum affectio-
nes.*

Sanguinei sunt in pueritia, & juventute selecti temperamenti, ob prædominium humiditatis in sanguine: solent quidem esse tardiores ad capiendum, donec a siccitate cholerae sanguis acuat, & depuretur, tunc vero solent esse acuti, habiles, amabiles, & plurimum humani. Proinde sunt ad sensualitatem nimium proclives, alias etiam delitias appetunt, & virtutibus poenalibus vehementer repugnant, haud tamen difficulter obedientiz, lectioni spirituali, & orationi sese accomodant. Si Magister illos per viam ingenio accomodam ducat multum, & celeriter in divino servitio progrediuntur.

diuntur. Sunt tamen in bono æque, ac in malo inconstantes: bene custoditi evadunt servi Dei: at sibi ipsis relictī, si juvenes sint, & sæcularibus fiant familiares, perduntur. Vitia eorum ordinaria sunt, amicitia privata, cupiditas, & puritas non satis cauta: si vero bene custodiantur, sancti fiunt.

§. 382.

Perfecto temperamento discipuli Magister *Amicitia* eum instruere poterit, quomodo *passiones inordinatas* quid. ex temperamento natas per virtutes vincere debeat. Quia vero ad virtutes comparandas plurima externa auxilla multum juvant, ut privatas pravas amicitias, & sæcularium mala commercia fugere; ideo Magister provide attendere debet, quasnam amicitias, & quasnam commercia discipulo suo permittere, aut prohibere debeat. Quod ut rite præstet, modo de hoc agendum est. Est igitur *amicitia* in genere, mutua benevolentia non latens, per quam aliqui sibi bene volunt ad invicem gratia ipsorum, propter honestatem, jucunditatem, aut utilitatem.

Schol. 1. Juxta hanc definitionem ex Aristotele l. 8. *Requisita* Eth. c. 2. collectam S. Thomas 2. 2. q. 23. a. 1. ad veram frequentia ad amicitiam requirit. 1. Amicitia includere debet amorem benevolentia alterius, qui *amicitiam*. ideo amor amicitia dicitur, si enim alterum quis amans, non velit illi bonum, sed sibi, vel non ut bonum illius, sed ut bonum sui, non amat illum amore benevolentia, seu amicitia, sed concupiscentia, sicut amamus vinum, equum &c. 2. Amicitia includit prædictum amorem benevolentia,

non solum ex parte unius, qui solum foret amicitia inchoata ex parte amantis, sed requiritur amor mutui ex parte plusquam unius amantis. 3. Mutuus hic amor in mutua aliqua communicatione fundari debet. 4. Etsi per amicitiam propter iucunditatem, aut utilitatem velit quis bonum alteri, ut bonum illius, quia tamen illud, ut bonum sibi, & bonum hoc ab honesto præscindit, vel de isto non curat, deficit a ratione veræ amicitiae, quæ est virtus moralis, & hominem simpliciter bonum facit. Unde Societas, quæ a mercatoribus initur ad mutua sociorum lucra, & confœderatio, quæ a Principibus ad æquum interesse, seu rationem status instituitur, potius ars quædam quæstiosa, quam amicitia est. Sic ea necessitudo, quæ fundatur in delectatione etiam innocenti, capta ex forma speciosa, indole liberali, mutuo convictu inter duos ejusdem, vel diversi sexus, est recreatio potius, quam amicitia, nisi primario in honestum feratur, & solum consequenter utilitatem, & delectationem sublimiorem spectet: si autem deturpetur, & amor sit ex mutuo consensu ad turpia, nullo modo amicitia, sed pseudo-amor, pseudo-amicitia, & verum odium erit; cum non sit velle bonum, sed malum. Ex quo sequitur, quod sola amicitia honesti sit vera, & simpliciter talis, quæ sola amicum simpliciter bonum efficit, & eo plus minusve veræ amicitia est, quo plus, minusve perfectæ honestatis habuerit.

*Amicitia
motu-
plex.*

Schol. 2. Amicitia vel est *naturalis*, quæ fundatur in honestate morali, naturali, vel philosophica, qua mutuo se amant ex inclinatione naturæ, germani fratres, genitores, & geniti, maritus, & uxor, contubernales in officio præcipue in literis &c. Alia est *supernaturalis*, & Theologica, quæ procedit ex principio, & motivo (supernaturali ad finem supernaturalem; uti si amor in mox dictis elevetur a charitate christiana, multoque magis, si elevetur ex charitate perfecta in ordine ad perfectionem.

fectionem, & profectum spiritualem. 2. Amicitia alia est *universalis*, seu amor charitatis, quo omnes proximos complectimur, qui vera amicitia dici potest, quatenus est amor non concupiscentiæ, sed amicitiae, licet forte in multis desit complementum amicitiae ex defectu redamationis, communicationis &c. Alia est *Privata*, seu amor charitatis, quo unus alterum præ alio complectitur: v.g. consanguineos, concives &c. quæ utraque iterum vel naturalis, vel supernaturalis esse potest. 3. Amicitia privata vel in *bonam partem*, si verum honestum spectet, esse potest: vel in partem malam, quæ nonnisi abusive amicitia est, & est „sodalitas paucorum vel ab affectu, vel a prava voluntate dæmonis actu per conjurationem clandestinam constituta, ad moliendum aliquid, quod sit contra leges. „ Ita Nigronius tr. de pecul. amicit. c. 1.

§. 383.

Amicitia privata in malam partem omnino reprobanda est, maxime in familiis religiosis. *Amicitia prava fugienda in Religione.*
 Prob. Primo ex S. Scriptura. *Eccli. 6. v. 7.* dicitur: Si possides amicum, in tentatione possides eum, & ne facile, credas ei. Est enim amicus secundum tempus suum, & non permanebit in die tribulationis. Est amicus, qui convertitur in inimicitiam: & est amicus, qui odium, & rixam, & convitia denudabit. Est autem amicus mensuræ, & non permanebit in die necessitatis. . . Ab inimicis tuis separare, & ab amicis tuis attende. Et Matth. 5. v. 29. Quod si oculus tuus dexter, id est amicus, & consiliarius juxta S. Augustinum &c. Scandalizat te, erue eum, & projice ab te &c. Secundo probatur ex P. P. S. Basiliius *serm. 1. ascet.* ait: Porro in hoc communi contubernio neutiquam patitur charitatis lex, aliquas

quæ coiri seorsim aut amicitias, aut fœderalitates
 siquidem nullo modo fieri potest, quin affectione
 istæ; quæ in hanc magis, quam in illam propen-
 dent partem, plurimum incommodent communi om-
 nium concordia. S. Chrysostomus in 2. Thessa-
 lom. 2. ait: Nunc apud multos invenimus esse di-
 lectionem, at ita, ut illa ipsa dilectio dissidii cau-
 sit. Quando enim bini, vel terni conjungimur
 & duo quidem, vel tres, vel quatuor vehementer
 colligamur, a reliquis vero nos ipsos avellimus
 dum ad istos refugium habemus, de istis omnia pra-
 sumemus; illud charitatis est divisio, non charitas.
 Nam dic mihi, si oculus omnem providentiam, &
 curam, quam pro universo corpore habet, in solam
 manum derivaret, ac reliquis omnibus membris con-
 temptis, uni isti intenderet, an non totum perde-
 ret? absque dubio. Ita & nos &c. S. Grego-
 rius l. 34. Mor. c. 4. ait: Ut perniciosum est,
 unitas desit bonis, ita perniciosius est, si non desi-
 malis: reproborum quippe unitas bonorum vitam
 tanto durius præpedit, quando ei se per collectio-
 nem durior opponit. Et in Past. p. 3. admon. 23
 monet: Malorum cum incaute amicitis jungimur
 culpis ligamur. Cassianus l. 2. instit. c. 15. E
 coll. 16. c. 28. contra privatas pravas monacho-
 rum amicitias invehitur, easque brevi dissol-
 vendas asserit, quod eas non pro desiderio perse-
 ctionis, nec pro apostolicæ charitatis imperio, sed
 pro amore terreno, & per necessitatem, & vincu-
 lum pacti retinere coacti sunt. S. Bernardus serm
 24. in Cant. post init. de sic unitis ait: Conci-
 liant inter se inimicissimas amicitias, & pari con-
 sentaneæ malignitatis affectu celebratur odiosa col-
 latio. Quos Pilato, & Herodi comparat, qui facti
 sunt

sunt amici in die Passionis Dominicæ. S. Bonaventura in 6. *pr oc. Rel. c. 15. & 16.* minutim gravius, & fusc contra ejusmodi pravas privatas amicitias procedit. Et Dionysius Carth. *opusc. de reform. claustral. a. 18.* mala ex eis provenientia describit. Gerson in *tr. de tentat. diab.* etiam privatas amicitias „intuendi, loquendi, epulandi, simul ridendi, mutuo se se jocosè tangendi; „inter tentationes diabolicas ad graves lapsus ducentes numerat. S. Theresia in *via perfect. c. 4.* Ita commendat amorem mutuum personarum religiosæ communitatis inter se, ut tamen notet committi posse in hoc præcepto non solum defectum, sed etiam excessum; „& tot imperfectiones, ut non „credat, id credituros, nisi qui fuerint testes „oculares. „Denique S. Salesius in *vit. dev. 3. p. c. 20.* monet. „Oportet invigilare, ne „seducamur amicitiiis id genus, maxime dum „contrahuntur personas inter sexus diversi, „quocunque sit prætextu: quandoquidem Sathanas vitiat sæpe amorem sic se amantium. „Incipiunt amore virtuoso, at nisi abundet „prudentiâ, mistura fiet frivoli amoris, mox „amoris sensualis, demumque amoris carnalis. „Videri etiam potest S. Joannes a Cruce *noct. obs. l. 1. c. 4.* Tertio. Ratio est, quia amicitia privata in malam partem accepta, & in malum etiam indirectè inclinans nulla est amicitia, quoniam non vult bonum, sed malum. (§. 382. Sch. 1.) Nec est amicitia christiana, quæ in amore mutuo charitatis supernaturalis propter Deum, & in ordine ad Deum fundatur: Ergo omnino, maxime vero in religio-

ligiosis familiis, cum nullo modo sit religio-
& a perfectione penitus desciscat, reprobata
est.

§. 384.

*Amicitia
privata
cum con-
sanguineis
vitanda.*

Porro descendendo ad amicitias privatas
speciales primo amicitia privata erga consangu-
neos, sive sæculares, sive simul in Religione
fratres, maxime a Religiosis vitanda est. Nam
primo illis potissimum in S. Scriptura, *Luc. 14.*
v. 26. dicitur: *Si quis venit ad me, & non edit*
patrem suum & matrem . . . & fratres, & so-
rores . . . non potest meus esse discipulus. Et
Matth. 8. v. 22. *Sequere me, & dimitte mortuos*
sepelire mortuos suos. Secundo ita præscribunt
P. P. inter quos S. Basilus *serm. 1. Ascet.* ait:
Quodsi quis inventus fuerit, qui majori quadam
animi propensione monachum fratrem, vel pro-
pinquum, vel alium quemvis quavis de causa videretur
diligere, hunc castigare oportet, ut injuriam
publicæ charitati. Plura habet in *const. mon. c. 21.*
V. Blossius in *dictis P. P. c. 16.* ex Thaulero
serm. 3. post Trin. monet: „ Inconsiderate, &
„ stulte agunt, qui sensualem hominum amici-
„ tiam expetunt, sive sint consanguinei, sive
„ affines, sive alii; & inordinate invicem sin-
„ gularem quandam amorem concipiunt, eum-
„ que alant, & augment, quibus possunt mo-
„ dis: id enim malum exitum fortiri, & in-
„ quietudines, curas, gravamina, aut etiam
„ impuritatem cordis adducere solet, maxime
„ si diversi sexus homines hujusmodi amicitias
„ inter se colant. „ *Tertio.* Ratio est, quia
facile amor carnis, & sanguinis erga hujusmo-
di

di personas excedit, & praevalet contra pure spirituales, qualis praesertim in Religiosis esse debet.

Schol. S. Thomas 2. 2. q. 26. a. 7. ad 1. notat; In Corollariis nostris non precipimus odisse, quod propria.

propriis nostris non precipimur odisse, quod pro-
 pinqui nostri sunt, sed hoc solum, quod impediant nos
 in Deo, & in hoc non sunt propinqui, sed inimici se-
 cundum illud, Matth. 10. v. 35. Inimici hominis do-
 micilii ejus. Nam si quis v. g. fratri suo vellet con-
 ferri honorem, aut aliquid supra meritum ejus,
 erit acceptio personarum, veræ amicitiae spirituali
 contraria. Item si quis ab attentione sui status re-
 ligiosi, ob nimiam, & teneram communicationem
 cum suis consanguineis distrabatur, quod frequen-
 ter contingit, certe hæc nec vera, nec spiritualis
 amicitia erit. Hinc tot Religiosi extra casum ne-
 cessitatis jure naturæ erga suos parentes, vel ejus,
 pretextu abutuntur, vel illud ad fratres, & soro-
 res, & nepotes, & neptes extendunt, ut eorum
 penuriam cum inquietudine, vel periculo propriæ
 vocationis provideant. Hinc anxia illa sollicitu-
 do, qua non pauci Religiosi casibus modo prospe-
 ri, modo adversis suorum consanguineorum tan-
 gustur: illæ literæ, illæ blanditiæ, illæ lachry-
 mæ &c. Religiosus mundo mortuus est, mundo
 crucifixus est, & illi mundus, quid illi cum mun-
 dano, quibus ab exordio vocationis suæ cum
 mundo renuntiavit?

§. 385.

Secundo. Amicitia privata inordinata erga *Amicitia*
conterraneos omnibus, maxime vero Religiosis *privata*
 vitanda est. Nam primo S. Scriptura Rom. 10, *erga con-*
 12. docet: *Non est distinctio Judæi, & Græ-*
ci, non idem Dominus omnium, qui invocant il-
lum. Et Propheta Ecclesiam describens, Ps. 44.
 Ut

Uti Regiam in vestitu deaurato, circumdata varietate, clamat ad aures animæ specialiter a Deo vocatæ. v. 11. *Obliviscere populum tuum & domum patris tui.* Ne scilicet Reginæ vestimenta circumdata pulchra nationum varietate lacerentur foeda divisione. *Secundo*, accedunt P. & S. Chrysostomus hom. 77. in Joan. ait: *Est dilectionis excellentia, quo patto unum in superabilibus, & multiplicem reddat, & unus in multis simul locis, & in Perside, & Romæ esse possit: & quod natura non potest, dilectio potest, & pars ejus hic, pars illic est, vel potius totus utrobique sumus, uti S. Gregorius Naz. Or. 28. n. 35. ait: Est mihi, o viri! circumscripta patria, cui & omnis terra, & nulla terra patria est? Verendum tibi est, ne a vera patria excidas, ad quam omnis vitæ fundio referenda est. Tertio. Ratio est. Quia nihil magis a ratione alienum, nedum ab omni specie Religionis, quam cæco nationali impetu abripi, & ad hoc tantum attendere, an alius sit ejusdem nationis, provinciae, vel oppidi, ut contemptis aliis omnibus præferatur, quod modo vitium acceptionis personarum committitur; „ quia non attribuitur alteri aliquid „ propter aliquam causam, quæ eum faciat „ dignum, sed simpliciter attribuitur personæ. „ Uti S. Thomas docet 2, 2. q. 63. a. 1. in ○.*

Mala ex hac amicitia provenientia,

Solut. Licet amicitia privata erga Mediterraneos juxta leges naturæ, & gratiæ bene temperata possit esse laudabilis, uti in illis, qui sacrificant se bono spirituali patriæ suæ, quæ forsitan est in infidelitate, aut hæresi, sæpè tamen sistit in aliqua dulcedine, qua natale solum nos allicit, & facile inordinata evadit, nisi frænctur, prout christiano, & maxime

ne Religioso convenit. Hinc enimmoritur illa, præsertim tempore belli, vel etiam pacis irregulæ inter ipsos Regulares passio pro natione propria contra extraneas, quæ in loquendo, & operando sæpe portentosa parturit, & in dissidia erumpit. Quinimo hæ amicitiæ privatæ contumaciorum charitatem erga singulos fratres in Domino dilacerant, & totas domos, ac familias religiosas scindunt, & seditionibus implent.

§. 386.

Tertio. Amicitia privata seniorum cum junioribus vitanda est, si minus decora sit, & tantum in humano affectu, & forsan in motivo frivolo indolis, oris, speciei &c. fundetur. Sic primo S. Joannes in exordio suæ 2dæ epistolæ scribit: Senior electæ Domine, & natis ejus, quos ego diligo in veritate: Ostendens, se cum sancta hac matrona, & natis ejus nullam aliam amicitiam, nisi in Domino habere velle. Item casus Davidis senioris, & quinquagenarii junioris Bethsabeam incaute aspicientis. 2. Reg. 11. Lapsus seniorum in visione Susannæ junioris. Dan. 13. Et factum Sodomitæ Gen. 19. v. 4. perverissime captorum a puero usque ad senem. Pulchra species juvenum, licet Angeli fuerint, seniores merito a minus cauta, & decora amicitia privata cum junioribus detertere debet. Secundo. S. Basilius serm. 1. ascet. ita nos instruit: Plerumque in adolescentum corporibus, tametsi summo opere in continentia colenda macerare se studeant, nascio: quomodo naturalis ætati illi coloris quasi decus quidam efflorescit, in quem qui inspexerint, libidinum plerumque stimulis solent permoveri. Deinde monet, non spectandum in Monacho ad

Amicitia privata non satis decora seniorum cum junioribus vitanda.

ad senilem ætatem: Siquidem fieri potest, ut et
 nis aliquis, ac rugis oppletus, juveniles tamen ve-
 res obtineat. S. Bernardus, vel alius in *fortu-*
hon. vit. n. 6. monet: Consortia juvenum, &
 maxime illorum, qui imberbes sunt, in quantu
 convenienter poteris, evita. S. Pachomius i
 regula sibi ab Angelo tradita c. 90. præscribit
 Si deprehensus fuerit aliquis de fratribus libent
 cum pueris ridere, & ludere, & habere amicitia
 ætatis infirmæ, tertio commonebitur, ut receda
 ab eorum necessitudine, & memor sit honestatis, &
 timoris Dei, si non cessaverit, corripietur, ut dig-
 nus est, correptione severissima. Denique in or-
 dine ad diversum sexum S. Bonaventura *opuscu-*
de inform. Novit. c. 39. pronuntiat: Si meum con-
 siliu non spernis, consulo, quod nunquam cum
 aliqua muliere contrahas singularem familiaritatem
 etiamsi religiosa sit, vel sancta: quia excepto peri-
 culo carnalis attentationis, quæ ex tali familiari-
 tate semper incurritur, dum non timetur malum
 quod sub specie boni latet; excepta etiam macula
 infamiæ, & suspicionis, quam alii ob hoc sæpe con-
 cipiunt, magnam generat inquietem cordis talis pri-
 vata affectio. Videri etiam potest *opuscu. de re-*
form. mentis c. 23. Tertio. Ratio est: quia ami-
 citia inter seniores, & juniores, etiam tantum
 Philosophica, præterquam quod in honesto fun-
 dari debeat, non debet facere æqualitatem
 quasi parium, sed proportionem imparium, sci-
 licet in seniore cum doctrina, & bono exem-
 plo, & in juniore cum reverentia, & docili-
 tate. Si vero inter eos christiana, & religio-
 sa amicitia sit, nil in ea puerile, sed solum
 quasi paternus, & facilis amor in charitate
 Christi

Christi redolere debet; alias enim periclitabitur bonum nomen senioris, & reipsa, si minus circumspecte cum juniore, sive ejusdem, sive diversae sexus agat, nihil non illi timendum erit, ut puta quem non canities, sed Spiritus Dei bene custoditus securum reddit: sæpe enim vidimus, aliquos ob nimiam sui fiduciam in senectute graviter lapsos, quos sanctus Dei timor in juventute custodierat. Vide Rodericium in *exerc. perf. p. I. tr. 4. c. 19.*

§. 387.

Quarto. Amicitia privata juniorum inter se vitanda est. Pro cautela erit primo exemplum filiorum Jacob, qui privata ejusmodi mala amicitia colligati a S. Fratre suo apud Patrem suum accusati fuerunt *crimine pessimo*, id est juxta interpretes vel contra naturam, vel sodomitico, vel bestialitate. *Gen. 37. v. 2.* Secundo. S. Basilii *serm. de abdic. in med.* ait: *Juvenis sive ætate, sive animo fueris, æqualium tuorum consuetudinem defugito, ab illisque te non secus, atque ab ardentissima flamma procul abducito: quando illorum opera usus adversarius, plerosque olim incendio dedit, & sempiterno igni cremandos addidit: ac spiritualis videlicet primo charitatis vana vadam specie illectos in teterrimam postea Pentastemonam voraginem præcipites deturbavit; & qui medio pelago sævientibus undique procellis, tempestateque incolumes evaserunt, eos jam intra portum securos una cum ipsa navi, vectoribusque submersit.* Item Cassianus *l. 2. Inst. c. 15.* refert ad antiquos Ægypti Monachos summa ob-

Amicitia privata juniorum inter se vitanda.

fer-

servantia custoditum fuisse, ne quisquam e
 alio, ac precipue juniores, vel ad punctum
 poris pariter subsistat, aut aspiciam recessisse,
 manus suas invicem tenuisse deprehendantur. Ma-
 fra sunt, quæ suo tempore in hanc rem e-
 gitat B. Petrus Damiani tom. 3. opusc. 7. In-
 parum est, quod S. Laurentius Just. c. 22.
 disc. mon. de hujusmodi peculiariter amicis
De verbis, de actibus mutuis, de cogitationibus
scandis tacendum est, quæ sub colore charitatis o-
nia ex inordinata paulatim familiaritate gener-
tur. Tertio. Ratio est: quia si frigida senectus
 non sufficit, ad calorem, & ignem juventutis
 cohibendum, si cum ea familiariter agatur
 (§. 386.) multo magis juvenus periculosa est.
 Sufficit pruna gelido carboni proxima, ut accen-
 dendat, quid erit, si uterque carbo accensus
 sit? Deinde sive a temperato, ac velu-
 sympatico duorum, vel plurium juvenum inge-
 nio, sive a primæ ætatis contubernali convivio
 amicitia privata nascantur, & adolescant,
 non per altiores spiritum, & profectum in vi-
 tutibus eleventur, nonnisi puerilia, vana,
 ab omni Spiritu Religionis aliena parturien-
 quod satis est, ut evitentur. Denique pericu-
 lum est teste experientia confirmatum, a pu-
 rilibus ad graviter deformia procedendi, a vi-
 nis ad exitiosa, & scandalosa cum irreparabili
 damno publico, & privato.

§. 388.

*Amicitia
 privata*

Quinto. Amicitia privata inter tepidos si-
 glienda est. Hæc primo reprehenditur Matth. 23.

v. 1.

Quid hic statis tota die otiosi. Cum enim *cum tepid-*
ones Christiani, & maxime Religiosi juxta *dis su-*
propria vocationem suam deberent laborare *gienda.*
 in vinea Domini, justitiam tum in se, tum in
 proximo excolendo, tales tepidi reperiuntur
 tota die otiosi, a cæteris privatim separati, &
 inutilia amice adunati: Cum deberent tota
 die in labore occupari, & omne tempus mora-
 ri, pro ratione status sui, servitio divino im-
 pendere, ipsi illud inutiliter amoris suo proprio
 dedicant: cum deberent in via perfectionis sem-
 per progredi, illi stant, & consequenter defi-
 ciunt, & regrediuntur. (t. 1. §. 20.) Secundo.
 in hoc invehitur S. Bernardus *serm. 24. in Cant.*
prohibet. dicens: *Videas ambulare seorsim, con-*
tere sibi, & sedere pariter, moxque laxare pro-
mas linguas in detestandum susurrium. Vehe-
 mentius eos persequitur S. Laurentius Just. *de*
disc. mon. c. 22. his verbis: „Semper hujus-
 „modi discurrunt, semper similibus sibi con-
 „sortia quæritant: in angulis, in latibulis, si-
 „lentii tempore ut plurimum confabulari ap-
 „petunt, & absentium vitam lacerare non de-
 „sunt, & tanquam ipsis non sufficeret pro-
 „pria perditio, alios secum damnare conan-
 „tar. . . Et ut suum unusquisque valeat asse-
 „qui appetitum, Patrum ordinationes frangit,
 „Monasterii institutiones non observat, silen-
 „tia parvipendit, orationem postponit, cellu-
 „laræ secretæ quietem negligit, & intus ni-
 „hilominus stimulante, & urente conscientia,
 „velut amens post suam totus trahitur concu-
 „piscenciam. . . Solent in conversationibus
 „familiaribus, nimiumque assiduis, nisi agan-

„ tur caute, intermisceri vaniloquia, ~~scandal~~
 „ tates, detractiones, & effraenati rifus, ~~scandal~~
 „ quæ mens distrahitur, compunctio diffol
 „ tur, gratia subtrahitur, proxinus male æ
 „ ficatur, oratio confunditur, confidentia am
 „ titur, conscientia obtenebratur, atque pu
 „ tiosissimum tempus inutiliter consumitur.
 „ Amant sibi similibus contubernia, jocos del
 „ ctantur, spatium desiderant, nova semper a
 „ dire, & videre appetunt, & aliorum neg
 „ tia percunctari sedula curiositate non cessan
 „ Nec advertunt hujusmodi, quod tanto veh
 „ mentius interius infirmantur in spiritu, quan
 „ to magis exterioribus pascuntur, & quodam
 „ hydropis morbo laborantes, quo avidius la
 „ bilem hujus vitæ delectationem hauriunt, e
 „ amplius eam sitire coguntur. „ Ex his ter
 tio patet Ratio, quia hæc amicitia desciscet
 Spiritu Religionis per continuas transgressio
 nes, vocationis propriæ oblivionem, animi pro
 ficiendi, & serio se in virtutibus exercendi re
 missionem, quæ omnia satis graviter mala sunt

§ⁿ 389.

*Amicitia
 privata
 prava magis
 secularibus
 fugienda
 est.*

Porro hæc *amicitia privata prava*, quæ mo
 do cum suis speciebus explicata est, non modo
 Religiosis, sed multo magis *secularibus* timen
 da, & fugienda est. Probant hoc primo Tex
 tus S. Scripturæ (§. 383.) allegati. Nam in
 sæculo sæpius amicus non *permanebit in die tri*
bulationis, convertitur in inimicitiam, odium, ri
xam; & convitia callide dissimulata denudat: est
socius tantum mensæ. Eccli. 64 v. 7. & *scandaliz*
at

amicum *Matth. 5.* Secundo præter Patres
 eadem citatos, has pravas sæcularium amici-
 tias reprobant S. Hieronymus in *Mich. 7.* ad il-
 lud: *nolite credere amico: dicens: Sed & nunc
 rara fides est, cum aliud in labiis, aliud in corde
 versatur: venenum animi linguæ mella tegunt;
 amici divitiarum multi, a pauperibus autem, etiam
 qui videntur esse, discedunt. Unde dicitur:
 Eccli. 6. Si habes amicum, in tentatione posside
 illum. Legi in cujusdam controversia: Amicus
 diu queritur, vix invenitur, difficile servatur. . .
 Nolite ergo credere in amicis, id est, his homini-
 bus, qui de amicitia sectantur lucra. Et Author
 l. de amicit. sub nomine S. Augustini c. 3. ait:
 Amicitia mundialis est, quæ rerum bonarum tem-
 poralium cupidine protrahitur: semper est plena
 fraudis, atque fallaciæ, nihil in ea certum, nihil
 constans, semper cum fortuna mutatur, & sequi-
 tur marsupium. Et S. Franciscus Salesius c. 18.
 vit. dev. ait: „ Quemadmodum in Heraclea
 „ Ponti mel reperitur venenosum, & amentiam
 „ edentibus inducens, quia legitur ex aconito,
 „ quo regio illa nimis abundat; pariter amici-
 „ citia, quæ in commutatione fundatur fal-
 „ sorum bonorum, & turpium, omnino falsa,
 „ & turpis est. „ Tertio. Ratio citato §. 383.
 allata hic etiam tenet, cui accedit illa a S. Ja-
 cobo c. 4. v. 4. data: *Adulteri nescitis, quia amicitia
 hujus mundi inimica est Deo? Quicumque ergo voluerit
 amicus esse sæculi hujus, inimicus Dei constituitur. Et
 S. Joannes 1. Joan. 2. v. 15. idem probat, dicens:
 Nolite diligere mundum, neque ea, quæ in mundo
 sunt. Siquis diligit mundum, non est charitas Pa-
 tris in eo: quoniam omne, quod est in mundo,**

concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ, quæ non est ex Patre sed ex mundo est.

§. 390.

*Amicitia
concupi-
scentiæ
carnis fu-
gienda.*

Ex hoc sequitur, omnes illas privatas privas amicitias, quas a §. 384. & 389. persecuti sumus, a fortiori sæcularibus fugiendas esse, quibus præterea ex citato S. Joannis Textu sequentes specialiter addendæ sunt: scilicet *primo* amicitia privata in *concupiscentia carnis*, gula, luxuria fundata. Nam *primo* de hac vita loquitur S. Paulus Philip. 3. v. 18. *Multi ambulamus quos sæpe dicebam vobis, nunc autem & flens dicimus inimicos crucis Christi: quorum finis interitus quorum Deus venter est, & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt.* Et Rom. 16. v. 18. *Hujusmodi Christo D. N. non serviunt, sed suæ ventri.* Et ad Gal. 5. recenset manifesta opera carnis, quæ regni Dei possessionem tollunt. Eodem Rom. 13. v. 13. jubet, ut non ambulemus in *commensationibus, & ebrietatibus, in cubilibus, & impudiciis.* Secundo. S. Chrysostomus hom. 13. ad Philip. ait: *Revera sunt lachrymis digni, qui deliciantur, qui indumentum quidem, id est corpus bene saginantes, futuri vero supplicii, quod laturos sunt, nullam rationem habent. Esto deliciarum, esto inebrieris hodie, & cras, qui vero lucraberis? nihil. Talem ergo vivere vitam, nonne est lachrymis, & lamentis dignum? . . . Flens ergo Paulus, in quibus alii vident, ac deliciantur. Sunt ergone ista de illis duntaxat dicta? qui vero nobiscum hi tales sunt, crimine isto notari non poterunt?*

terant? neque Deum quisquam habet ventrem? neque gloriam in dedecore? Vellem, & vehementer vellem, nihil horum apud nos esse magis, quam apud illos, quibus tum ista dicebantur. Et de luxuria S. Gregorius Naz. adv. mulier. ambit. se ornant. inquit: Delectabit te ille, qui tua forma delectatur, aspectumque aspectu rependes: mox risus, mutuumque colloquium, idque furtivum primo, deinde liberum, atque intrepidum. Cave porro loquax lingua, ne, quæ deinceps sequuntur, eloquaris. Cæterum hoc vere dicam, nihil ex omnibus iis, quæ mulieres cum juvenibus, joco dicunt, vel faciunt, nullo caret: omnia enim inter se cohærent, non aliter, ac ferrum a magnete tractum alia multa leinceps ducit. . . . Quodsi non ut carnis libidini, sedat oculis tantum obsequaris, atque a viris spectaris, fūco tibi utendum putas, æereum quoque amorem in morbo, ac vitio esse scito. Unde S. Salustius vit. dev. c. 18. exclamat: „ O vos insani, „ & deliri! Putatis amorem incantare, ut ad „ autum eo uti possitis? ludere cum ipso vul- „ tis? Punget ille vos, & misere mordebit: „ omnesque ridebunt, & irridebunt te, quod „ sub falsa securitate serpentem adeo veneniferum in pectus tuum absconderis. „ Tertio. Ratio est: quia hæc amicitia nonnisi pseudo amicitia, utpote non honesta, nedum Christiana, sed vitiosa, & nonnisi ventris, & veneris amicitia est.

Schol. Ex modo dictis apparet, omnes amicitias in *Amicitia* amore duntaxat sensibili fundatas, quas urbanitates &c. mundani vocant, esse periculi, & lapsuum *etiam* amoris *sensibilis* plenae, nec merentur audiri, qui vel ex licentia *periculosa* poetica, vel cæca sine fide Philosophia docent, in *praxi est.*

praxi posse quemquam amare, & amari vehementer, maxime in personis diversi sexus, ob corporis pulchritudinem, vel alias qualitates, concupiscentiam accendentes, sistendo in amore abstracto, & ab omni periculo remoto. Siquidem hæc paradoxæ sunt illis simillima, per quæ quis putat, posse se tuto contrectare serpentem, vocando eum, & assumendo tanquam animal reptile, vel tantum ad contemplandam ejus pulchritudinem. Satiùs Abulensis t. 1. in *Matth. c. 5. q. 168.* illud Senecæ dictum probat: „Siquis in amore modum tenere velit, idem est, ac si cum ratione insaniat. Et S. Bonaventura in 6. *proc. Relig. c. 22.* S. Laurentius Just. in *disc. mon. c. 22.* Et S. Salesius *vit. dev. c. 20.* etiam amorem spirituales in sensibilem, & carnalem degenerasse censent, si unus alterius corporalem præsentiam quærit, de ejus absentia contristatur, vel solus cum sola conversari amat; sicut enim amat singulariter, ait S. Justinianus, ita & amari vult, atque cæco seductus errore ignorat, se vesano amore perussum.

§. 391.

*Amicitia
concupiscentiæ
oculorum
fugienda.*

Secundo Amicitia privata inordinata in concupiscentia oculorum, scilicet avaritia, & omni curiositate fundata sæcularibus vitanda est. Nam Primo S. Paulus 1. Cor. 5. v. 11. jubet: Nunc autem scripsi vobis, non commisceri; si is, qui frater nominatur, est fornicator, aut avarus, id est juxta Estium, qui rem alienam aufert, vel injuste detinet, aut idolis serviens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax, cum ejusmodi nec cibum sumere. Item de curiositate oculorum, & aliorum sensuum corporis dicitur Jer. 9. v. 21. Ascendit mors per fenestras nostras. Id quod Secundo S. Gregorius l. 21. Mor. c. 2. ita exponit: Mors per fenestras ascendit, & domum ingreditur,
cum

nam per sensus corporis concupiscentia veniens habitaculum intrat mentis. Quisquis per has corporis fenestras incaute exterius respicit, plerumque in delectationem peccati etiam nolens rapitur, atque obligatus desideriis incipit velle, quod noluit. Præceps quippe anima, dum ante non providet, ne incaute videat, quod concupiscat, cæca post incipit desiderare, quod vidit. . . . Ut ergo munda mens in cogitatione servetur, a lascivia voluptatis suæ deprimendi sunt oculi, quasi quidam raptorum ad culpam. Et S. Augustinus tr. 2. in 1. Joan. conqueritur: Quam late patet curiositas ipsa, in spectaculis, in theatris, in Sacramentis diaboli, in magicis artibus, in maleficiis? & l. 10. Confess. hanc curiositatem ad reliquos sensus, & delectabilia extendit: uti sunt pecunia, & divitiæ, ornatus vestium &c. Tertio Ratio est, quia effroenata pecuniæ, aliorumque delectabilium cupiditas nullam in se honestatem, imo plurima animæ pericula continet: Ergo nec Philosophica, nec Christiana amicitia est: imo si etiam fingamus abesse hæc pericula, sunt tamen hæc amicitia de rebus vanis, & frivolis, adeoque Contemnendæ.

§. 392.

Tertio Amicitia privata in superbia vitæ, seu Amicitia inordinato amore propriæ excellentiæ fundata superbiæ secularibus præcipue fugienda est. Nam Privatanda. mo Eccli. 10. v. 15. Initium omnis peccati est superbia. Quia uti S. Thomas 2. 2. q. 84. a. 2. explicat: Finis in omnibus bonis temporalibus accipere est, ut homo per illa quandam perfectionem

nem singularem, & excellentiam habeat. Unde etiam primum peccatum primi hominis superbia fuit, uti in (*Comp. Th. t. 1. §. 262.* Sch. ostensum est. Secundo Idem probat S. Chrysostomus ex eodem lapsu primorum nostrorum parentum, dum *hom. 15. in Gen.* primum vitium in eo lugendo casu notat, quod mulier colloquia quasi amicabilia, & secreta, relicto viro, cum serpente diabolico instituerit. Secundo, quod circa Divinum consilium sine discretione eum assumpserit. Tertio, per superbiam, & illud: *eritis sicut dii*, se decipi passus fuerit. Quarto, quod ad honorem quasi Divinum consequendum esu vetiti a Deo fructu usus fuerit. Et quinto denique etiam virum suum ad similem superbiam, & transgressionem seduxerit. Quæ omnia in amicitia in superbia fundata hodie dum contingunt. Nam Tertio ex hac superbia, & amicitia prava passim tales pseudo amici graviter delinquant, dum pauper ambit esse dives, & nobilis; nobilis Princeps Princeps Rex, Rex supremus terræ Monarcha. Ad quem finem posthabita Dei sapientissimæ ordinatione per fas, & nefas contenditur, potentiorum favores, & æqualium amicitiaæ mille artibus quærentur, ut sic ad amici honorem & utilitatem promovendam Princeps ad quævis bella, sive iusta, sive injusta, confederatos; Mercator ad quosvis contractus, sive licitos, sive illicitos, socios; duellator ad pugnant paternos inveniat. Si amicus promovendus sit sufficit, ut sine respectu capacitatis ad munus & officium elevetur, etsi alii exinde grave damnum, & præjudicium patiantur. Si uxori

aut

sunt filiis placeat, connivetur huic amicitiae carnis, & sanguinis, ut eant, quo velint, ne contristantur. Ne amicus de statu suo excidat, amicorum erit, summas pecunias, non proprias donare, sed alienas, nunquam solvendas, conquirere. Denique ad punctum honoris, ceu centrum, omnia hujus pseudo-amicitiae studia colligunt, quod ne vel in umbra lædatur, ejusmodi pravi amici diabolicis suis consiliis, vel armata manu succurrunt. Quæ omnia cum ab honestate longissime absint, veram, & Christianam amicitiam fundare nequeunt.

§. 393.

Quemadmodum vero amicitia privata ad *Amicitia*
malum inducens vitanda, ita *amicitia privata in privata*
Domino, ad profectum spirituales in perfectione *bona ca-*
ne Christiana excitans laudanda, & etiam a Re- *lenda est.*
ligioso colenda est. Prob. Primo ex S. Scrip-
tura. Eccli. 6. v. 14. *Amicus fidelis protectio*
foris &c. Amicus fidelis medicamentum vitæ, &
immortalitatis: Qui metuunt Dominum, invenient
illum. Qui timet Deum, æque habebit amicitiam
bonam: quoniam secundum illum erit amicus illius.
Et c. 37. v. 15. *Cum viro sancto assiduus esto,*
quemcumque cognoveris observantem timorem Dei,
cujus anima est secundum animam tuam, & qui
cum titubaveris in tenebris, condolebit tibi. Et Ps.
132. v. 1. *Ecce quam bonum, & quam jucundum*
habitare fratres in unum. Item Eccl. 4. v. 9. *Me-*
lius est duos esse simul, quam unum: habent enim
consolumentum societatis suæ. Accedunt exem-
pla David, & Jonathæ 1. Reg. 18. v. 1. *Anima*

Jonathæ conglutinata erat animæ David. Christus Jesus ipse specialiter dilexit S. Joannem Evangelistam, qui erat recumbens in sinu Jesu quem diligebat Jesus. Joan. 13. v. 23. In prima Ecclesia Multitudinis credentium erat cor unum & anima una. Act. 4. v. 32. Duobus discipulis in Emaus euntibus junxit se Christus Luc. 24. Idem misit discipulos binos ante faciem suam. Luc. 10. v. 1. Et Matth. 18. v. 20. ait *Ubi duo sunt, vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Prob. Secundo ex S. S. P. P. S. Basilii Serm. 2. ascet. inquit: *In cum æo conventu servari debet, ut videlicet, cum . . . similiter charitate adversus omnes simus propensi nihilominus tamen iis, qui utiliores sint, majorem ut decus est, honorem tribuamus.* Quod ipsum suo exemplo per singularissimam suam cum S. Gregorio Naz. amicitiam probavit, de qua idem S. Gregorius Naz. Serm. 20. in obit. S. Basil. n. 29. testatur: *Una utrique anima videbatur, duo corpora ferens. . . Unum utrique opus, & studium virtus erat, & ad futuras spes vivere, nosque ita comparare, ut ante discessum ex hac vita hinc migraremus.* Quod quidem nobis ob oculos ponentes, vitam, actionesque nostras dirigebamur, tum Divini præcepti ductum sequentes, tum alter alteri virtutis studium exacuantes, atque, nisi hoc arrogantiùs dicere videar, uterque alteri norma, & amussis eramus, qua rectum a pravo discerneretur. S. Bonaventura in spec. discipl. c. 6. sanctam quandam familiaritatem, quæ sit inter paucos, admittit. S. Laurentius Justinianus de disc. claustr. c. 22. monet: *moderate, modesteque, ac congruo tempore, cum iis, qui virtuose degunt, con-*
ver-

versandum est, ut ab eis bene vivendi forma capia-
 tur, instruuntur mores, excitetur spiritus, accen-
 datur amor, propulsetur tepor, abigatur tristitia,
 & humana complexio pariter recreetur. Socialis
 etiam naturæ cum sit homo, & socialiter vivere
 gignatur, ita prudenter regenda est, ut & natu-
 ræ subsidium, & spiritus non patiatur detrimen-
 tum. S. Theresia c. 24. vit. post responsum a
 Deo acceptum „nolo jam te habere cum ho-
 „minibus conversationem, sed cum Angelis.,
 non omnem amicitiam sustulit, sed eam purifi-
 cavit, „quod nunquam, ait, impofterum po-
 „tuerim stabilire amicitiam, nec admittere
 „consolationem, nec amorem peculiarem, nisi
 „cum personis, quas agnosco amore Dei fla-
 „gare, & studere, ipsi servire., Et in *via*
prof. c. 4. ait: „Ex his amicitiiis sanctis vellem
 „ego plurimas, ubi est communitas magna.,
 Denique S. Salesius *vit. dev. p. 2. c. 19.* rem
 hanc peritissime enucleat, dicens: „O Philo-
 „thea! omnes ama, & magno quidem amore
 „charitatis, sed amicitiam ne contrahas, nisi
 „cum his, qui tecum communicare queant de
 „rebus ad virtutem spectantibus, & quo fue-
 „rint sublimiores virtutes, quæ communica-
 „tur, tanto erit perfectior amicitia. . . Si tua
 „reciproca, & mutua communicatio fuerit de
 „charitate, devotione, perfectione Christiana.
 „O Deus, & quam erit pretiosa hæc tua ami-
 „citia! sublimis erit, quia ex Deo venit: sub-
 „limis, quia Deus vinculum ipsius est: subli-
 „mis, quia in æternum duratura cum Deo.
 „O quam bonum est, amare in terra, ut aman-
 „dum est in coelo, & addiscere in hoc mundo
 „vel-

„ velle, ut æternum vellemus in illo alio.
 „ Loquor de amicitia spirituali, per quam
 „ tres, vel plures animæ vicissim sibi suam com-
 „ municant devotionem, suos spirituales affi-
 „ ctus, & inter se unus spiritus fiunt. Quam-
 „ cum jure canere poterunt hæ felices animæ
 „ Quam bonum & quam jucundum, habitare
 „ fratres in unum! „ *Tertia Ratio est, qui*
amicitia privata in Domino ad profectum spiri-
tuallem, vel maxime ad utrumque præceptum
dilectionis Dei, & proximi, etiam cum perfe-
ctione consilii charitatis, adimplendum, juvat
ideo enim tales amici adunantur, ut in amor
Dei per sacra colloquia, & preces commune-
&c. magis inflammentur, & dum sese perfecti
in Domino amant, amat unusquisque Deum
ut alter Deum amet, quod est perfectissime
amare proximum sicut seipsum, uti S. Angu-
stinus Conf. l. 4. c. 9. ait: Beatus, qui amat te,
& amicum in te solus enim nullum charum
amittit, cui omnes in illo chari sunt, qui non amit-
titur.

§. 394.

*Amicitia
 privata
 sancta sæ-
 cularibus
 querenda
 est.*

Hæc eadem bona privata amicitia in Domi-
 no magis adhuc in sæcularibus laudanda, & quæ-
 rendæ est. Nam *Primo* illi in sæculo hostibus
 undequaque circumcincti magis indigent amico
 fidei, qui sit *protectio fortis, medicamentum vite,*
& immortalitatis. Eccli. 6. v. 14. Cum illis
 maxime loquitur illud sacrum consilium: *Cum*
viro sancto assiduus esto &c. Eccli. 37. v. 15. Et
 sæculares erant David, & Jonathas, & primi
 fide-

doctes, quorum amicitia bona in S. Scriptura
 commendatur. (§. 393.) Secundo. Præter Pa-
 tris l. allegatos, S. Ambrosius l. 3. de offic.
 c. 21. hanc amicitiam sæcularibus sua-
 det, dicens: *Solacium quippe vitæ hujus est, ut*
habeas, cui pectus aperiās tuum, cum quo arcana
partipēs, cui committas secretum pectoris tui: ut
autem tibi fidelem virum, qui in prosperis gratu-
letur tibi, in tristibus compatiatur, in persecutioni-
bus adhortetur. Et Petrus Blesensis Archidia-
 cōus sæcularis Bathoniensis in Anglia pro in-
 timo amico habuit virum Religiosum, de quo
 in sua inuēct. ad med. ait: *Unum tamen elegi, &*
prælegi mihi dilectum Deo, & hominibus, quem
periculo meo longe differentius multis quædam præ-
sentia probatissimæ religionis illustrat. . Quan-
tum permittit conversatio sæcularis, ad exemplar
illius quasi ad sigilli spiritualis imaginem me con-
figno. Et S. Salesius has sanctas amicitias pri-
 vatas necessarias esse censet vit. dev. c. 19. di-
 cens: „ Quantum ad eos, qui mundanos inter
 „ commemorantur, veram tamen virtutem am-
 „ plectuntur, conveniens, imo necessarium ip-
 „ sis est, alios foederari aliis sancta, & sacra
 „ quadam amicitia: hoc enim medio animan-
 „ tur, auxilio donantur, & conducuntur ad
 „ bonum. Et quemadmodum qui plana via
 „ incedunt, non egent manus in auxilium con-
 „ ferere; qui vero per semitas præcipientes agun-
 „ tur, tenent sese vicissim, ad tutius iter con-
 „ sciendum; ita qui Religionibus nomen de-
 „ derunt, amicitiiis peculiaribus non egent;
 „ qui autem in mundo degunt, eo auxilio in-
 „ digent, ad securitatem, & subsidium vicis-
 „ sim

„ sim habendum in hujus vitæ angustiiis pe-
 „ culosis. In mundo non omnes ducunt
 „ uno fine, unove spiritu aguntur. Præst
 „ igitur abs dubio separari, & quærere amicitias,
 „ quæ ad rem nostram faciunt: quæ particularitas
 „ aliquam profecto affert partialitatem, at vero sanctam
 „ partialitatem, nisi boni malo, ovium a capris, apum a fucis per necessariam
 „ scilicet separationem.,. Consona etiam S. Theresia in vit. c. 17. sub fin. *Ta-
 tio.* Ratio est, quia quo minus protectus e
 sæcularis armis spiritualibus, ad servandum
 exacte præceptum dilectionis Dei, & proximo
 eo magis ea ab alio sæculari virtuoso, vel Religioso
 mutuari debet, qui non solum propria sed etiam
 proximorum perfectioni intendit: nam perfectio
 Christiana non docet, sine omni affectione, & amicitia
 esse, sed illam bene collocare

§. 395.

*Cantelæ
 pro amicitia
 privata bona.*

Ne autem amicitia privata bona vitietur, & non obsit, sed pro sit perfectioni, nonnullæ *cantelæ* adhibendæ sunt. Et *Primo* quidem, omni amicitia, vel indifferens, vel moraliter bona qualis est naturalis v. g. inter consanguineos vel civilis inter concives, sodales &c. debet *elevari ex motivo charitatis*, & perfectionis Christianæ, ne vitietur, sed conferat perfectioni. Licet enim hæ amicitie sint laudabiles, utpote conformes rectæ rationi, & naturæ hominis sociabili: & quia gratia non destruit, sed perficit naturam, etiam spectata fide ex debito modo,

modo, & motivo observatæ ultio careant; non tamen in motivo naturali sistendum est, tum quia alias erunt amicitiae mere philosophicæ, nullasque meriti apud Deum: tum quia nisi per amicitiam spiritualement coerceantur, facile per excessum vitiantur. Unde Christus D.

Matth. 5. v. 46. in genere dixit: *Si diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis?* Et licet specialis amor in speciales proximos saepe a sacris Literis commendetur, tamen idem Dominus Luc. 14. v. 26. dixit: *Siquis venit ad me, & non odit patrem &c. non potest meus esse discipulus.* Ad quod S. Gregorius hom. 37. in Luc. ait: *Sic, sic nimirum exhibere proximis odii discretionem debemus, ut in eis & diligamus, quod sunt, & habeamus odio, quod in Dei viam itinere obsistunt.*

Schol. Modum, quo hæ ipsæ amicitiae ex charitate perfici possunt, optime tradit S. Thomas 2. 2. q. 26. *Quomodo elevetur.* a. 7. dicens: „Possum ex charitate velle, quod iste, qui est mihi conjunctus, sit melior alio, & sic ad majorem beatitudinis gradum pervenire possit. „Item alio modo, quatenus eos pluribus modis diligimus. „Ad eos enim, qui non sunt conjuncti, non habemus nisi amicitiam charitatis: ad eos vero, qui sunt nobis conjuncti, habemus aliquas alias amicitias, secundum modum conjunctionis eorum ad nos. Et sic hoc ipsum, quod est diligere aliquem, quia consanguineus, vel conjunctus est, vel quia concivis, vel propter quodcunque hujusmodi aliud licitum ordinabile in finem charitatis, potest a charitate imperari. „Sic vere spirituales amant quidem consanguineos, & alios conjunctos, sed amicitia mere spirituali, quia omne motivum, eos amandi, specialiter referunt ad volendum ipsis bona spiritualia. Qua

Qua de re Religiosos præclare instruit S. ~~Laurentius~~
in *via perf.* c. 9.

§. 396.

*Amicitia
alia etiam
elevanda.*

Secundo. In amicitia ex paritate, & dispo-
tate ætatis, seu aliarum circumstantiarum p-
venientibus, *motivum Christiane elevandum*
ut perfectioni proficiant, & non facile noceat.
Ita monet *Primo* Psalmista Ps. 148. v. 12.
venes, & virgines, senes cum junioribus lauda-
nomen Domini. Et *secundo* S. Laurentius Ju-
de disc. claus. c. 22. docet: *Vero amore dilige*
se, & sic proximum, sicut sua propria quæ
spiritualia lucra, nequaquam interdicenda est pro-
porum conversatio, sed suadenda, & injungen-
... Quando namque conversatio talis est, &
efficitur grata, Angelis jucunda, hominibus in-
bilis, & pariter conversantibus plurimum fructus.
Et S. Theresia *viæ perf.* c. 4. hoc amore in-
cabili volebat suas filias sese amare, vel ex eo
quod in eadem domo, & sodalitate convers-
rentur, & tantum monet, ut sit amor spiritu-
lis, qui sensualem bonum virtuosum reddat
sive sit amor sororum inter se, sive sui dig-
Confessarii. Et c. 6. declarat, quomodo h-
amor spiritualis in corporis qualitatibus ne-
subsistat, sed ad animam transeat, si Deus
amet: „quia nihil sibi possibile omittit, ut ali-
„ proficiat anima, pro cujus vel minimo bono
„ mille vitas profunderet. „ **Tertio.** Ratio est
quia amicitia inter seniores, & juniores plerum-
que est solius utilitatis, eo quod senior ad mu-
ta egeat juniore, & junior seniore. Item ami-
citia inter pares ætate plerumque est solius de-
lecta

stabilitatis, quæ amicitiae nisi per motivum honestatis, & quidem supernaturalis, ac Christianae eleventur, ad veram felicitatem nihil proficiant, sed ad minimum inanes, & vanæ sunt, si non ad turpissima vitia deflectant (§. 385. 386. 387.)

§. 397.

Tertio. Amicitia privata in Domino non debet excludere, sed potius inducere amicitiam proportionatam ad omnes, etiam peccatores, & inimicos. Primo enim Matth. 22. v. 39. sine exceptione præcipitur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Et c. 5. v. 43. Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros. Et v. 46. Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne & Publicani hoc faciunt? Et si salutariter fratres vestros tantum, quid amplius facitis? nonne & ethnici hoc faciunt? Secundo Præter P. P. alibi allatos, (t. 1. §. 309. & sqq.) rationem dat S. Thomas 2. 2. q. 25. a. 1. docens omnes esse diligendos, quia ratio diligendi proximum Deus est: hoc enim in proximo debemus diligere, ut in Deo sit. Et art. 6. Debemus in peccatoribus odire, quod peccatores sunt, & diligere, quod homines sunt beatitudinis capaces: & hoc est eos vere ex charitate diligere propter Deum. Et q. 23. a. 8. amicitia charitatis se extendit etiam ad inimicos, quos diligimus ex charitate in ordine ad Deum, ad quem principaliter habetur amicitia charitatis.

*Amicitia
erga pec-
catōres, &
inimicos
vera est.*

Schol. Amor charitatis erga peccatores, & inimice vere amicitia dici potest, quia est amor non concupiscentiæ, sed amicitiae, licet ex parte redamtionis, & communicationis aliquid ei desit. Iam etiam vera amicitia honestatis, quia licet non fundatur in honestate, quæ sit in proximo, fundatur tamen in honestate, quæ ipsi optatur: nec omnino deest redamatio, quatenus sic amans redamatur Deo, propter quem ipse quemcunque proximum amat. Denique universalis hæc amicitia ad omnia non impedit magis completam amicitiam ad multos, & peculiarem ad unum, vel alterum, & converso, ut mox patebit.

§. 398.

*Amicitia
universa-
lis non ex-
cludit
specialem.*

Quarto. Amicitia universalis ad omnes non debet excludere amicitiam strictiorem ad multos, & adhuc magis strictam ad unum, vel alterum. Exemplum hujus *Primo* habemus in primitiva Ecclesia, ubi multitudinis credentium erat coenitium, & anima una; & tamen specialiter uni erant discipuli, & Apostoli, & inter illos aliqui adhuc specialius. Imo patet ab exemplo & doctrina ipsius Christi D. ad suos specialiter amicos Apostolos. Joan. 15. v. 12. *Vos amici mei estis, si feceritis, quæ ego præcipio vobis. Jam non dicam vos servos, quia servus nescit, quid faciat Dominus ejus. Vos autem dixi amicos, quia omnia, quæ audivi a Patre meo, nota feci vobis.* *Secundo.* Cassianus coll. 16. c. 14. ex Abbate Josepho ait: *Hæc est vere charitas ordinata, quæ odio habens neminem, quosdam meritorum jure plus diligit: quæque cum generaliter diligit cunctos, excipit sibi tamen ex his, quos debeat peculiari affectu complecti: & rursum inter ipsos, qui dilectionem summam*

summi, atque præcipui sunt, aliquos sibi, qui ceterorum affectui superextollantur, excerpit. S. Laurentius Just. de disc. claustr. c. 22. docet: Omnes diligendi sunt, boni in Christo, mali propter Christum: cum multis amicitia custodienda est; modesta tamen conversatio cum solis Deum timentibus, & virtuose viventibus habenda est. Tertio. Rationem dat S. Thomas 2. 2. q. 26. a. 6. dicens: „oportet, quod etiam inclinatio gratiæ, „ quæ est affectus charitatis, proportionetur „ his, quæ sunt exterius agenda, ita scilicet, „ ut ad eos intensiorem charitatis affectum habeamus, quibus convenit, nos magis beneficos esse. „ Et certe in communitate bene regulata invenitur dilectio mutua plusquam amicorum, & quasi fratrum in Domino, in reciproco virtutum commercio, & conversatione fundata, & tamen magis peculiaris amicitia reperitur cum uno, vel altero, cui ceu patri spirituali cum profectu animæ secreta cordis sui quis communicare possit.

§. 399.

Quinto. In amicitia privata & peculiari prædicta unius cum altero, intra eandem præsertim communitatem, sedulo vitanda est omnis *Amicitia privata nullam aliis offensionem pariat.* communicatio externa, quæ vel non sit pure spiritualis, vel aliquam offensionem pariat. Probat hoc Primo exemplum S. Pauli qui 1. Cor. 8. v. 9. de esu idolothytorum ait: Videte autem, ne forte hæc licentia vestra offendiculum fiat infirmis. Quod idem monet secundo S. Hieronymus ep. 2. ad Nepot. dicens: Crebra munuscula, & sudoriosa,

la, & fasciolas . . blandasque, & dulces literuli
 sanctus amor non habet. Mel meum, lumen meum
 meum desiderium, omnes delicias, & lepores, &
 risu dignas urbanitates, & cæteras ineptias amat
 rum in comædiis erubescimus, in sæculi hominib;
 detestamur, quanto magis in monachis, & in Cl
 ricis? S. Climacus gr. 26. laudat duos juvene
 quos vidit, se invicem castissimo amore, ac secu
 dum Deum diligentes: qui tamen, dum alioru
 conscientiam inde lædi conspicerent, convenerunt inte
 se, ut se ab invicem ad tempus elongarent. S. Lau
 rentius Just. de disc. claustr. c. 22. Pro amic
 tia privata hanc regulam tradit: *Ut adjuvetu
 spiritus, non ut deprimatur, cum proximis conves
 sandum est: eo tamen pacto, ut pro ædificatione
 fratris, aut sui fiat: ut tempore congruo, & ha
 nesto modo teneatur.* Et S. Theresia in parvi
 communitatibus omnes sine particularitate ami
 cos esse volebat, non vero in magnis. *via perf*
c. 4. Et S. Salesius *vit. dev. c. 19.* id, quod san
 cti contra privatas, & peculiare affectiones, &
 amicitias dicunt, intelligit de Religiosis in com
 munitate bene regulata, ne particularitates de
 votionis in partialitates degenerent. *Tertio.* Ra
 tio est, quia amicitia privata debet esse spiri
 tualis, & tendere ad profectum spiritualem
 quod sane non est, si communicatio externa
 sensualis fuerit, aut offensionem aliis generet.

**Corolla
 ria.**

Schol. Ex dictis colligere licet; Amicitiam privatam
 vere spiritualem, & Sanctam nihil detrudere ami
 citiæ toti communitati, & omni proximo debite.
 2. Vigilandum est, ne in hanc amicitiam amor sen
 sualis irrepat, id quod per opera a spiritu aliena fa
 cile cognosci poterit. 3. Id quod inter personas di
 versa

verè sexus potissimum cavendum est. 4. Hæc amicitia privata bona, & spiritualis liberius inter sæculares contrahi potest. 5. Imo etiam in Religiosis, si communitas non sit bene regulata, sanctum est, pure pro bono spiritus aliquos privatim inter se convenire, dummodo observetur disciplina regulata, & omni partialitati discordiarum janua occludatur. 6. Licet in communitate bene regulata, ubi Superior, vel Pater spiritualis ad directionem plene opportuni sunt, hanc amicitiam spirituales habere necessarium non sit: nihilominus vel ob majorem de alio satisfactionem, vel ob magis familiarem, fraternam, & mutuam amoris accensionem hoc subinde expedire poterit, dummodo communitas externa sit moderata, ad colloquendum de Deo, & ad fraternam defectuum correctionem ordinata, nec contra disciplinam regularem, nec alios offendant, sed præcipue in affectu interno in Christo Jesu per mutua peculiariora orationum, & piorum operum subsidia fundata.

Coroll. Amicitia ergo omnium verissima est, quæ in charitate Theologica fundatur. Ama proximum quemcunque propter Deum, & quo modo Deus vult, ut eum ames, & omnis tua amicitia vera, & perfecta erit: Nec enim Deus vult, ut amicitia erga homines careas, sed ut eam perficias. Religioso, sæculari, solitario, conjugato suos amicitiae perfectæ modos præscribit. Quid magis ab omni amicitia cum hominibus alienum, quam vita solitaria Eremitarum, montium cacumina incolentium? & tamen S. Chrysostomus hom. 77. in Joan. ait: *Neque illi sine amicis sunt, sed multitudinis tumultus assurgunt: amicos, & certo amoris vinculo sibi devotos habent, & ut hoc assequantur, secedunt. . . Et ipsi rursus pro universo mundo orant, quod maxima dilectionis argumentum est.* Amate igitur, ait S. Augustinus Serm. 52. de temp. *filios vestros, amate conjuges vestras, etsi sæculariter. Nam si secundum Christum amare debetis, ut secundum Deum*

Adhortatio ad bonam amicitiam.

illis consulatis, & non in eis nisi Christum diligatis & oderitis in vestris, si Christum habere noluistis ipsa enim est charitas Divina. Nam quid eis proderit transitoria, & mortalis charitas vestra? Tam quando & humanitus diligis uxorem, sed plus diligis Christum. Non dico, ut non diligas patrem; non dico, ut non diligas filios, sed plus dilige Christum. Quod si vero & alios tibi amicos quæris S. Laurentius Just. c. 6. de charit. demonstrat tibi amarum sine medicamento, sine herba, sine venifici camine: si vis amari, ama, & ut ameris, amabilis es. Si vis amari a Deo, Angelis, & hominibus, am proximum propter Deum, ama in Christo Jesu, am sicut te, & ipse illum amavit, sic ama amicos, vel illi te, vel tu illos ad amandum Deum juveni ama inimicos, ut Dei amici fiant, ut hoc modo factum tu Dei amicissimus evadas.

§. 400.

*Regula
pro ju-
vandis in-
cipienti-
bus.*

Omnibus hucusque dictis bene observatis Magister spiritualis discipulum suum per viam purgativam incipientium juxta dicta (t. 1. tot cap. 2.) dirigat, quod ut feliciter præstet, sequentes Regulas bene attendat, per quas incipientes ad perfectionem mirifice juvare poterit.

I. Incipientes sunt plerumque timidi, & ac in bono, & malo inconstantes. Si devotione sensibili fruuntur, in faciendis poenitentibus audaces fiunt: Si dulcedines in oratione degustent, jam se sanctos esse reputant: si in virtutibus externis, & plausibilibus poenitentibus, ac mortificationibus se exercent, in vanam gloriam incurrunt. Proinde bonus Magister ignorantias eorum assiduis colloquiis spiritualibus illustret, ad perseverantiam in vocatione sua, & exercendas virtutes statui sui proprias.

praelas illorum animum erigat, poenitentias eorum iuste moderetur, ne per jacturam sanitatis, sub praetextu infirmæ valetudinis, molles sint: in externa morum, & sensuum modestia simplicitatem illis commendet, nec fastidiosas, & simulatas affectationes eis permittat.

II. Incipientes temperantiam in victu, & puritatem in vestitu observent: Lectioni spirituali, recitationi Rosarii, aliisque facilibus devotionibus tempus impendant, Sacramenta frequentent, Indulgentias lucrentur, S. S. Sacramentum frequenter visitent, ad Patrem Spiritalem, exactam de bono, & malo conscientiae rationem illi reddituri, sæpe recurrant: Tempus illis bene dividatur, ita, ut per singulas horas exercitia corporalia, & Spiritualia illis præscribantur; quia per hanc varietatem fastidium naturæ nostræ lenitur. Opus etiam est, ut per intervalla temporis requiescant, ne in rerum spiritualium exercitio continuo succumbant: unde certi dies in hebdomada, & horæ in certis diebus huic levamini destinentur, sine quo totum facile perditur.

III. Animadvertat Magister, quænam proposita discipulus frequentius eliciat, eumque in illis exequendis adjuvet. Item observet, quænam virtutes sint ejus indoli magis consentaneæ, & in illis eum exerceat. Scire etiam studeat, quam passione magis prædominante laboret, quam non uno impetu, sed paulatim erudicare curet. Non injungat Magister discipulo mortificationes coacte sustinendas, nec inventiones ridiculas, nec vestes a proprio

statu alienas illi permittat: prohibeatque illi ob-
jecta, libros, conversationes, & convictus, quibus
intepescere posset. Non frequenter tractet
de gratis gratis datis, statu discipuli superiori-
bus, quales sunt raptus, extases, visiones, re-
velationes, contemplationes: quia appetitus
harum rerum periculum creat incipientibus.
Quodsi tamen aliquis ex privilegio talem gra-
tiam sortiatur, eum Magister, maxime in solida
humilitate fundando, adjuvet. De humilitate,
paupertate, patientia, puritate, obedientia, ab-
negatione, unione fraternæ charitatis jugiter
agat, amorem harum virtutum suo discipulo
instillando, & ad orationem mentalem indu-
cendo, ac eum juvando in via, qua Deus illum
conducit. Denique observantiam regularem,
quæ in custodia regularum, & proprii instituti
consistit; sedulo procuret, nam personalis per-
fectio paulatim acquiritur.

§. 401.

*Regula
pro juven-
dis profi-
cientibus.*

In directione *Proficientium* ex illis quæ (t. I. *toto cap. 3.*) dicta sunt, Magister spiritualis se-
quentes *Regulas* desumere poterit.

I. Exercitium solidarum virtutum, humilita-
tis, patientiæ, castitatis, obedientiæ, abne-
gationis, fidei, spei & charitatis totius vitæ
spiritualis fundamentum, incipientibus, profi-
cientibus, & perfectis commune est; modus
vero, illas exercendi, in his singulis statibus,
aut gradibus per quam diversus existit. Inci-
piens patientiam in sufferendo levissima; profi-
ciens in patiando æquitati graviter opposita;
Per-

Perfectus in tolerando falsum testimonium in re gravi circa honorem, doctrinam, vel mores exercet; adeoque cum virtus una, eademque sit, modus tamen eam exercendi diversus est. Incipientis est, assequi orationem meditationis; proficientis, orationem affectionis; Perfecti, orationem unionis.

II. Magister discretus *proficientes* multum hortetur, ne poenitentiam omnino relinquunt, vel ut scopam, qua conscientia ab immunditia purgatur, & ut mortificationi passionum sedulo assistant, cui tanquam ultimæ dispositioni, modestè loquendo, Deus suavitatem, & dulcedinem orationis mentalis alligavit. Item ut obedientiam operibus poenitentiae præferant, necque relinquunt, si obedientia aliquid aliud subeat. Denique ut charitatem orationi anteponant, nam relinquendo Deum pro Deo, illum mox sublimiori modo, gustu, & suavitate in oratione reperient.

III. Studeat Magister *proficientes* bene afficere erga S. S. Humanitatem Christi D. N., ut identidem ejus vitam, Passionem, & mortem meditando, ad imitandas ejus virtutes accendantur. Punctum hoc est maximi momenti, & sæpius discipulo inculcandum, quia securissima via ad perfectionem conducit. Hinc in actionibus externis vitæ activæ intentionem suam ad Deum solummodo directam purificabunt. Vitaque ipsius tota exemplaris erit: quia ad exemplum Christi semper respiciens, in moribus, verbis, & actionibus suis omnino circumfectus erit, ne aliis scandalo, sed ædificationi

fit. Denique proficientes, quo amplius in oratione progrediuntur, & rebus Divinis magis adhærent, eo plus cor, & affectum suum a rebus terrenis avelli sentiunt, unde curiositatibus, & superfluitatibus, ad quas antea afficiuntur, se privant, & ab oblectationibus, & delitiis antea concupitis valde abhorrent, quo propius ad Creatorem accedunt, eo longius recedunt a creaturis.

§. 402.

*Regula
pro ju-
vandis
perfectis.*

Quod etiam *Perfecti* Magistro spirituali indigeant, ostensum fuit: (§. 331.) qui proinde eos juxta dicta (*t. i. tot. cap. 4.*) dirigere debet, & præterea sequentia observare.

I. Nonnulli *perfecti* sunt devoti, ac favoribus, & delitiis coelestibus delibuti: His a Magistro consolatio adhibenda est, auscultando illos, approbando, & dicendo, securam esse viam qua incedunt: subinde tamen expediet, eos per humilitatem propriæ cognitionis tutiores reddere, & voluntatem eorum in nonnullis rebus proprii sui beneplaciti coercere.

II. Alii *perfecti* sunt tristes, aridi, desolati & in maximis tenebris ambulant: Hos Magister verbis blandis, amorem spirantibus, operibus patris, & visceribus matris consoletur: loquatur cum lugentibus, & sincere fateatur, statum eorum lugendum esse, cum eorum cruci revera valde acerba sit: Interim tamen eos moneat, quod a manu Dei descenderit, qui etiam illam ob ingentem amorem Unigenito Filio Redemptor

deum nostro inoposuit. Nunquam in ipsos
eorum, quæ patiuntur, culpam coniciat, nec
penam esse ob peccata eorum irrogatam, sed omnia ad benevolam Dei probationem
refert, & velut alter Cyrenæus se illis comitem ad hanc crucem bajulandam exhibeat.
Quo modo magnum Deo obsequium præstabit,
& merita amplissima sibi comparabit.

§. 403.

Præter regulas ad juvandos incipientes, *Vitia capitalia* hucusque præscriptas, nosse etiam debet *vitia capitalia* quibus viri spirituales, orationi addicti, maxime vero incipientes, laborare solent, de quibus *S. Joannes a Cruce l. 1. not. obs.* per sex priora capita discurret, & sunt sequentia.

Inimicum est secreta quædam *superbia*, qua quis seipsum, licet non suis opibus, magni æstimat, seque furti reum facit, dum honorem soli Deo debitum aufert. Tales sæpe nonnisi per pudendos lapsus in se redeunt, ut humilitas reficiat, quod vanitas infecit.

Idem vitium est *Avaritia* spiritualis, in qua dam insatiabili siti bonorum spiritualium, potius commodum proprium, quam Dei beneplacitum respiciente, consistens: Hi avari intentionem suam purificare, & nimiam donorum spiritualium cupiditatem moderari debent, quæ eos cum inquietudine anxiat.

Illud est *Luxuria spiritualis*, in eo sita, quod natura dulcedini, & suavitati nimium adhæ-

hærescat, ita ut a Deo ultimo fine divertatur. Hoc vitio laborantibus valde expedit, ut sanctitas orationis eis subtrahatur, ne sui iacturam faciant.

IVtum est *gula* quædam spiritualis, appetendo cum excessu, quod in oratione sapidissimum est. Hæc est tentatio delitiosorum, & incipientium, & Deo palatum per siccitatem orationis macerante, vitio huic medicina paratur.

Vtum est *Acedia*, quando quis a sapido otio orationis, pro laborioso negotio suæ vocationis, & obligationis explendo, abstinere recusat.

VItum est *Invidia*, in eo consistens, quod quis tristetur ex eo, quia bonum alterius, & malum proprium considerat. Cujus remedium est, si bona alterius aspiciat, non ut de eis tristetur, sed illa imitetur.

VIIimum est *Ira spiritualis*, in zelo indiscreto consistens. Hoc vitium proprium est hominum austerorum, & imprudentium, & vitas aliorum reformare volentium, non alia ex causa, quam quia putant, hoc illis incumbere, eo quod spirituales sint.

Hæc, & alia id genus vitia sub nomine virtutum inter spirituales grassantur, quibus vix aliud remedium adhiberi poterit, nisi illis laborantes humilient se, & prompte suis Patribus spiritualibus obediant.

§. 404.

*Alia vitia
spiritualia.*

Præter hæc vitia capitalia nonnulla alia spiritualibus, & carnalibus hominibus communia dantur.

detur, quæ quidem non observantur in carnalibus, utpote graviorum peccatorum mixtura obfuscata, in spiritualibus vero, cum sola sint, facile oculos offendunt. Sunt autem sequentia.

Primum vitium est *Imprudencia*, quæ communiter devotionem ultra modum effervescentem in incipientibus comitatur: si enim devotio ad unum extremum vergit, fit passio, quæ rationem obcoecat, unde nimium devoti sunt plerumque nimium imprudentes, & in actiones excessivas, & pueriles feruntur.

Illud est *Inurbanitas* ex imprudentia orta. Sunt enim aliqui rustici natura, qui dum spirituales devoti fiunt, putant sibi licere rationem agendi inurbanam, degenerant a civilitate, & hoc vitium ad spiritum mortificatum, & contemptum mundi referunt, cum tamen hoc plerumque non a Spiritu Dei, qui valde discretus est, sed a proprio rustico ingenio oriatur. Hi secularem, & neglectum in rebus suæ curæ commissis pro apice spiritus habent, cum tamen sit naturæ illiberalitas.

Illud est *Zelus indiscretus*, quo spirituales se volunt constituere carnalium reformatores, cum tamen ad eos non pertineat, sicque præterita reformatio in lites, strepitus, & discordias definit.

Ultimum est, in aliorum actiones curiosè inquirere, unde tales incompetentes inquisitores ab aliis fugiuntur, & contemnuntur.

Vt

Vtūm est, quod nonnulli eorum sint *capiti* pertinaces, & contentiosi, & dum dicunt, Domino rem commendasse, negligunt negotium suum peragendum cum ratione secundum convenientes, vel inconvenientes circumstantias regulare, sed intrepide ad imprudentem executionem procedunt.

Vltimūm est eorum, qui ex defectibus aliorum statim *scandalum* sumunt, unde tum se, tum alios inquietant.

Vltimūm est illorum, qui amant *singularitates* externas plausibiles ad honorem humanum captandum, unde incedunt collo quasi fracti vocem devotulam instar fistulae diducunt, affectate gesticulantur, oculos contorquent, nimis morosi de Deo loqui volunt sine loci, temporis & opportunitatis discretione, multaque de revelationibus, extasibus, & aliis superioribus gratiis obtrudunt: hoc modo simplices deludunt, sapientes vero scandalizant, qui nihil faciunt ejusmodi hypocritas.

VIIIūm est, quod *iracundus spiritualis*, plurimumque iram suam pro Zelo Divini honoris habet, cum nonnisi suum honorem Zelet: Si etiam phlegmaticus spiritualis tarditatem suam pro gravitate aestimat, cum nonnisi desidia naturalis sit, qua proprio genio indulget, & morositate sua omnes molestat.

IXnum est: *Spiritualis*, qui est *versipellis* duplicitatem suam pro prudentia reputat, cum tamen saepe sit insignis malitia, sibi, & aliis graviter nociva.

Tan

Tandem, cum etiam vere spirituales homines sint, & non Angeli, in his, aliisque similibus defectibus propriam suam fragilitatem, & infirmitatem produunt.

Schol. Defectus hucusque recensiti possunt quidem *Notanda* occurrere in his, qui spiritus perfectioni student, *de his vi-* & ideo spirituales vocantur, non tamen putandum *tiis.* est, omnes cum his defectibus esse vere spirituales, & multo minus spirituales perfectos: Licet enim etiam in perfectos defectus tum naturales, & inculpabiles; tum morales, saltem non plene voluntarii, cadere possint; quo tamen crassiores, in malitia, & socordia procedentes hic defectus fuerint, eo minus, vel nullatenus perfecti, & spirituales tales defectuosi erunt.

§. 405.

Ad juvandos incipientes, proficientes, & perfectos in via perfectionis, & vitia eorum hucusque recensita eradicanda, plurimum juvat *Frequentia S. S. Communionis.* frequentia Sacrae Communionis, quæ cum a prudentia Magistri spiritualis potissimum dirigenda sit, hinc de ea modo paulo fusius agendum est.

Schol. Concilium Tridentinum Sess. 13. c. 8. *Pater- Decreta* no affectu admonet, hortatur, rogat, & obsecrat per Ecclesiam visera misericordiae Dei nostri, ut omnes, & singuli, *de S. S. Communionis.* qui Christiano nomine censentur . . hac sacra mysteria Corporis, & sanguinis Christi, ea fidei constantia, & firmitate, ea animi devotione, ea pietate, & cultu credant, & venerentur, ut panem illum substantialem frequenter suscipere possint. Et Sess. 22. c. 6. Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistica perceptione communicarent, quo ad eos sanctissimi hujus Sacramenti

crificii fructus uberius proveniret. Item Catechismus Romanus de S. S. Euch. docet: „ Præterea confutatum est ab Ecclesia, ut qui semel saltem singulis annis in Paschate non communicaverit, Ecclesia arceatur, Neque tamen fideles hoc tamen habeant, sed hujus decreti auctoritati obtemperantes, semel tantummodo Corpus Domini quot annis accipere, verum sæpius iterandi Eucharistiæ Communionem existiment. Utrum autem singulis mensibus, vel hebdomadis, vel diebus id magis expediat, certa omnibus regula præscribi non potest. „ Rursus in Rituali Romano Pauli V. dicitur: „ Parochus summum sacramentum in eo ponat. . . Ut populus sibi commissum venerabile hoc Sacramentum religiose colat, sancte, frequenterque suscipiat, præsertim majoribus anni solemnitatibus. „ Denique Decretum S. Congregationis Concilii An. 1679. d. 12. Febr. datum, & jussu Innocentii XI. publicatum statuit: Nihil certi de quotidiana Communionis respectu omnium generaliter posse statui, sed pro qualitate, & dispositione petentium frequentius, vel quotidie S. Communionem juxta judicium Parochorum, vel Confessariorum a Pastoribus esse concedendam. Porro de præcepto sumendi Eucharistiam ab adultis tum in vita, tum in articulo mortis, tum semel in anno in Paschate actum fuit in *Comp. Th. t. 3. §. 1011.* quibus suppositis sit

§. 406.

Frequentia S. Communionis nondum perfectis expedit.

Frequentia sacrae Communionis expedit etiam illis, qui nondum sunt in statu perfectionis. Prob. primo ex S. Scriptura, ubi Christus D. Matth. 11. v. 28. ait: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Id quod Theodactus Author libri de imit. Christi l. 4. c. 1. ita intelligit, & exclamat: „ O dul-
„ ce

a te, & amicabile verbum in aure peccatoris!
 „ quod tu Domine Deus meus egenum, & pau-
 „ perem (non utique corpore tantum, sed
 „ etiam spiritu, & nondum in statu perfectionis)
 „ iuvas ad Communionem tui S. S. Corporis.
 „ *Art. 3.* Necessarium quidem mihi est, qui
 „ tam saepe labor, & pecco, tam cito torpe-
 „ so, & deficio, ut per frequentes orationes,
 „ & confessiones, ac sacram Corporis tui per-
 „ ceptionem me renovem, mundem, & accen-
 „ dam, ne forte diutius abstinendo a Sancto
 „ proposito defluam., Consonat etiam litera-
 „ lis S. S. Sacramenti huius institutio per mo-
 „ dum cibi, juxta illud Joan. 6. v. 56. *Caro mea*
 „ *verus est cibus*: qui sane omnibus vivis, sanis, vel
 „ perfectis, & infirmis, seu nondum perfectis
 „ cum aliqua frequentia majori, vel minori ne-
 „ cessarius, vel saltem expediens est: maxime
 „ cum non solum sit cibus nutriens, & confor-
 „ tans, sed etiam medicinalis, *Et tanquam antido-*
 „ *tum*, quo liberemur a culpis quotidianis, *Et a pec-*
 „ *catibus mortalibus praeservemur*: ait Trid. Sess. 13.
 „ *cap. 2. Secundo.* Patet ex decretis (§. 405.
 „ *Schol.*) relatis, in quibus non soli perfecti, sed
 „ omnes iusti ad frequentiam S. Communionis
 „ excitantur, nec summa dispositio, sed major,
 „ vel minor pro majori, vel minori frequentia re-
 „ quiritur: ubi etiam in Decreto Innocentii XI.
 „ illud monitum Pastori datur *claus. 5.* „ Det ope-
 „ ram, ut unusquisque digne pro devotionis,
 „ & praeparationis modo rarius, aut crebrius
 „ Dominici corporis suavitatem degustet.,
 „ *Tertio.* Accedunt P. P. a Raynaudo t. 6. in
 „ *Quaest. Euch.* copiose allati. S. Ignatius in *ep.*
 „ *P. Schram Theol. Mystic. Tom. II.* I ad

ad Eph. ait: *Festinate frequenter accedere ad charistam.* S. Basilii ep. 93. inquit: *Non ro quis dubitat, quin frequentius participare sit aliud omnino, quam frequenter vivere? Quia igitur nos singulis septimanis communicamus.* S. Cyprianus Alexandrinus l. 3. in Joan. c. 37. *Sciant baptizati homines, & divinae gratiae participes facti, si rarius in Ecclesiam proficiscantur. Et longo temporum spatio propter simulatam Religionem mystice communicare Christo recusant, aeterna se vita procul depellere: quippe recusant huiusmodi, quamvis ex Religione proficisci videntur, & scandalum facit, & laqueos instruit.* Chrysostomus in 1. Tim. hom. 5. post med. docet: *Hoc est, quod universa perturbat, quia non menditia animi, verum intervallo temporis longior constare meritum putas, summamque arbitraris reverentiam, ac Religionem esse, si non saepius caelestem illam adeas mensam.* Ignoras, quoniam indigne accedere, etsi semel tantum fiat, te supplicio tradit; digne vero, etiamsi saepe accedas, salutem inde conquiras? Cassianus ex Abbate Theodora coll. 23. c. 21. ait: *Non ex eo debemus nos Dominica communionem suspendere, quia nos agnoscimus peccatores, sed ad eam magis, ac magis est propter animae medicinam, & purificationem spiritus avide festinandum.* Idem docent S. Augustinus l. 2. de serm. Dom. in monte. S. Hieronymus ep. 52. S. Isidorus l. 1. de Eccl. off. c. 18. Paschasius l. de Corp. & Sang. Dom. c. 22. S. Bernardus serm. in Cæn. Dom. S. Laurentius Just. de perf. mon. c. 19. &c. Quarto. Rationem dat S. Thomas in 4. d. 12. q. 3. a. 1. quasi. 1. dicens: „ Quia enim fit quasi continua deperditio

1. *ditio naturalis humiditatis per actionem ca-*
 2. *loris naturalis, & exercitium laboris, ideo*
 3. *oportet frequenter corporalem cibum affu-*
 4. *ere ad restorationem deperditi, ne per-*
 5. *petua continua mortem inducat. Similiter*
 6. *nam ex concupiscentia innata, & occupa-*
 7. *tione circa exteriora fit deperditio devotio-*
 8. *nis, & fervoris, secundum quæ homo in*
 9. *Deum colligitur: Unde oportet, quod plu-*
 10. *ries deperdita restaurentur, ne homo totali-*
 11. *ter alienetur a Deo. „ S. Bonaventura idem*
 12. *par. 7. Rel. c. 21. & 22. hoc ita probat: „ Si-*
 13. *cut egrotantibus non potest una forma ob-*
 14. *servari in dandis medicinis corporis, sive*
 15. *propter diversitates complexionum, vel loci,*
 16. *vel temporis, seu diætæ, vel aliarum con-*
 17. *siderationum; pro quibus aut rarius, aut*
 18. *sæpius, aut in majori, aut in minori quan-*
 19. *titate ex eadem medicina datur: ita & de*
 20. *medicina, quæ est Corpus Christi, intelligen-*
 21. *dum est. „ Denique frequentia S. Commu-*
 22. *nionis suadetur ex eo, tum quia digne commu-*
 23. *nicare per se bonum est, abstinere solum per*
 24. *accidens, vel ex defectu dispositionis, vel ad*
 25. *conciliandam majorem reverentiam. Tum quia*
 26. *sæpe accedere, prodit ex charitate; differre*
 27. *vero ex timore, & negligentia: tum quia cæ-*
 28. *teris paribus communicans alium excedit in*
 29. *fructu ex opere operato. Tum denique quia reve-*
 30. *rentia, & devotio per se loquendo magis accen-*
 31. *ditur, & conservatur per frequentem usum hu-*
 32. *jus S. S. Sacramenti, si prudenter, & cum me-*
 33. *diocri diligentia fiat.*

*Errores
circa fre-
quentem
Communi-
onem.*

*Schol. 1. Raynaldus t. 16. heterodox. Spir. S. t. 1. p. 108
4. n. 2. refert nonnullos, qui sub pretextu hami-
linitatis volebant per novennium ad suscipiendam
S. S. Eucharistiam accedere. Hic error non solum
pugnabat contra expressum Ecclesiae praeceptum
annuae Communionis, sed etiam contra praeceptum
divinum communicandi saepius in vita: imo sui
stupiditas, utpote qui potius in novennio, quam
alio numero annorum sistebat. Eodem modo in
hac materia nonnullae propositiones damnatae ca-
vendae sunt, scilicet prop. 56. ab Innocentio XI.
damnata: *Frequens Confessio, & Communio etiam
in his, qui gentiliter vivunt, est nota praedestinatio-
nis.* Item prop. 22. ab Alexandro VIII. damnata:
*Sacrilegi sunt judicandi, qui jus ad Communionem
percipiendam pretendunt, antequam condignam de de-
lictis suis poenitentiam egerint.**

*(Objeccio-
nis sol-
vuntur.*

*Schol. 2. Antonius Arnaldus in suo famoso libro de
frequent. Comm. hanc propositionem n. 23. ab Ale-
xandro VIII. damnatam docuit: Similiter arcenti
sunt a sacra Communione, quibus nondum inest amor
Dei purissimus, & omnis mixtionis experti. Proinde
hic Auctor magnam admodum perfectionem ad
frequentem Communionem requirit, cujus senten-
tiae nonnulli alii Theologi subscribunt I. quia primi
fideles frequenter, imo quotidie perseverantes in
communicatione fractionis panis, erant simul
perfecti perseverantes in doctrina Apostolo-
rum. Christus D. ipse lavit prius pedes disci-
pulorum, antequam eos ad suscipiendam S. S.
Eucharistiam admitteret, ostendens ad eam
etiam munditiam a venialibus requiri. Et
Matth. 23. v. 11. non habens vestem nuptialem per-
fectione gratiae nitentem ejectus est in tenebras
exteriores: quae exempla adducit Catechismus
Romanus: „ Ut declararet Christus, omnem dili-
gentiam habendam esse, nequid nobis ad sum-
mam animi integritatem, & innocentiam desit,
„ cum*

„ cum sacra mysteria percepturi sumus. „ *Resp.*
 Exemplum primorum fidelium solum probat, ad
 quotidianam Communionem eximiam perfectionem
 requiri. Figura lotionis pedum, & vestis nuptia-
 lis significant, tum dispositionem necessariam ad
 S. Communionem, scilicet munditiam a peccato
 mortali: tum optandam, & desiderandam, scilicet
 puritatem a veniali, quod idem Catechismus Ro-
 manus intendit. II. S. Dionysius de Eccl. hier. c. 2.
 Non nisi perfectos ad divina mysteria admittit. S.
 Basilus in moral. reg. 80. c. ult. requirit: *Abundari*
ab omni inquinamento carnis, & spiritus, & perfici-
re Sanctitatem in timore Dei, & nullam habere
neque maculam, neque rugam. Et S. Chrysostomus
 hom. 17. in ep. Hebr. c. 10. ait: *Si quis non est San-*
ctus, non accedat. Et S. Salesius p. 2. introd. c. 20.
 requirit: *Nullam habere affectionem ad veniale.* *Resp.*
 S. S. P. P. solam munditiam a mortali, ut disposi-
 tionem necessariam, perfectam vero sanctitatem,
 ut convenientem, & optandam requirunt. Sic S.
 Dionysius loquitur de recens baptizatis, & S. S. Eu-
 charistiae eos *perficiendi* vim tribuit. S. Basilus,
 & S. Chrysostomus eodem modo de convenienti
 dispositione loquuntur, alias cum de omni, & non
 sola frequenti Communionem differant, imo etiam
 de auditione Missae, non nisi perfecti communicare,
 ut Missam audire possent: Et S. Salesius c. 21. ex-
 presse ait: „ Si mundani a te interrogant, cur tam
 „ frequenter communicas? respondeas, ut addi-
 „ scam amare Deum, ut a meis purificer imperfe-
 „ ctionibus &c. „

§. 407.

Quotidiana tamen *Communio* non universim *Quotidia-*
niis jussis expedit, sed iis tantum, qui sunt *na Com-*
 in statu, vel gradu specialis perfectionis. Prob. *municio non*
 primo ex S. Scriptura 1. Cor. 11. v. 28. *Pro-* *omnibus*
bet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, *expedit.*
 13

& de calice bibat: Qui enim manducat, & bibit indigne, judicium sibi manducat, & bibit, non dijudicans Corpus Domini. Quod ita intelligit Tridentinum Sess. 13. c. 7. Ut ad vitandum Sacriligium dicat sufficere probationem conscientiae liberæ a gravi culpa; ad frequentiam vero Communionis, quæ sub consilio cadat, majorem, & ad quotidianam, adhuc majorem requirat: & licet optaret, hanc quotidianam Communionem, si cum debita devotione, & fructu fieret, vix tamen eam perfectionis dispositionem communiter assequendam sperare audet; unde nec absolute eam omnibus commendat. Quod idem Catechismus Romanus facit, dum frequentiam S. Communionis non nisi pro qualitate specialis dispositionis, nec unâ omnibus regula, etiam pro singulis mensibus, & hebdomadibus suadet. *Secunda.* Patet ex P. P. sic S. Basilius (§. 406.) laudat quidem quotidianam Communionem, sed non audebat retrahere a consuetudine, quater duntaxat singulis septimanis communicandi. S. Augustinus, vel potius Gennadius l. de Eccl. dogm. c. 53. ait: *Quotidie Eucharistiæ Communionem percipere, nec laudo, nec reprehendo, omnibus tamen Dominicis diebus communicandum suadeo, & hortor, si tamen mens sine affectu peccandi sit.* S. Hieronymus ep. 50. ad Parnach. de quotidiana Communionem dicit: *Quod nec reprehendo, nec probō: unusquisque enim in suo sensu abundet: sed ipsorum conscientiam convenio.* S. Ilidorus l. 1. de off. c. 18. de his, qui dicunt, quotidie sumendum esse panem Eucharistiæ quotidianum, nisi aliquo peccato interveniente, ait: *Quod quidem bene dicunt,*

ant, hoc cum Religione, & devotione, & humilitate suscipiunt. S. Salesius p. 2. introd. c. 20. ait: „Ad susceptionem quotidianam ultra hæc, (scilicet carentiam mortalis, & affectum ad verum, cum magno desiderio hujus Sacramenti), opus est, superasse majori ex parte pravas inclinationes, & ut etiam tunc fiat, ex consilio Patris spiritualis. „ S. Joannes a Cræto l. 1. noct. obs. c. 6. monet: „Nimius quippe ausus in re ista est res inductiva lapsus in malum grave, potestque timeri severa, justaque punitio tantæ temeritatis. „ Et S. Theresia in fundat. c. 5. Non uno casu confirmat, aliquibus animabus tentationis esse venientis, appetere immoderate Communionem quotidianam, ob existimatam suam perfectionem, sub qua tamen amor proprius delitescit. Tertio. Rationem dat S. Thomas 3. p. 2. q. 80. c. 10. docens; „ Quia multoties in pluribus hominum multa impedimenta hujus devotionis occurrunt, propter corporis indispositionem, vel animæ, non est utile omnibus hominibus quotidie ad hoc Sacramentum accedere. „ Deinde nequit expedire quotidiana communio, ubi non est decens dispositio: imo periculum est, ne forte ipsa Communio illicita sit, vel ob finem immoderate quæsit gustus, inanis gloriæ, æmulationis, & inquietudinis contra humilitatem, charitatem, & obedientiam. Denique in quotidiana Communionem sæpe ex defectu debitæ devotionis impeditur effectus spiritualis dulcedinis, & interveniunt non raro multa peccata venialia, ob finem leviter perversum, distractionem, & affectionem

tionem ad vana, ita ut ex tam indispositis ad Eucharistiæ susceptione potius accrescat, quam minuatur ingens cumulus venialium, quæ nisi in rite dispositis, & de illis dolentibus S. Eucharistiam remittuntur. (*Comp. Th. t. 2. §. 1005.*) Vide plura de quotidiana Communionem. *Ibid. §. 1011.*

**Error
nonnullorum**

Schol. 1. Nonnulli sub prætextu majoris lucris spiritualis S. S. Eucharistiam plusquam semel in die ducere, & suscipere, sanctum, & licitum esse assertant, uti de uno testatur Casnedi *t. 5. suæ crisis* 10. n. 245. & de alio refert Nider in *formicar. l. 1. c. 6.* Quod quandoque ultra quinquagesies eadem hora, & die, singulis fœminis S. Communionem administraverit. Qui error est contra præceptum Ecclesiæ, quæ *c. sufficit 52. de cons. d. 1.* Sacerdotibus plusquam semel Missam celebrare prohibet quia non modica res est, unam Missam facere. *Es vult de felix est, qui unam digne celebrare potest.* Quod non minus de S. Communionem, accedente consuetudine universalis Ecclesiæ, intelligitur.

**Objectiones
remissæ.**

Schol. 2. Vincentius de Marzilla Benedictinus Hispanus in libello *de quotid. Comm.* & Sanctius in *sui selectis d. 22.* docent, aliquem nullius mortalis sub conscientiam quotidie, etiam invito Confessario, communicare posse. Imo Calasibeta in *exhort. ad devot. quotid. Comm.* Superiorem eam prohibentem peccare, esse injustum, & gravi poena dignum, subditumque non teneri obedire, etsi sub obedientia præcipiatur, censet rationes: eorum potissimæ in *Comp. Th. t. 3. §. 1011.* Schol. jam solutæ fuerant, & ex mox dicendis facile elidi poterunt.

§. 408.

Regula Frequens igitur, aut quotidiana Communio pro concessa juxta regulas prudentiæ spiritus, maxime juxta dicta-

Sacramen idonei *Magistri spiritualis* ad praxin *denda frequen-*
 danda erit, quarum præcipuæ sunt sequen- *quenti, vel*
Primo. In genere loquendo, non sunt ex- *quotidia-*
 cludi a quotidiana Communione laici, etiam *na Com-*
 sacculares, conjugati, & negotiatores, sed po- *munione.*
 tui admittendi, si reperiantur in gradu perfe-
 ctionis, & nullum externum obstat impedimen-
 tum. Nam *primo* scriptum est 1. *Theffalon. 5. Primo lai-*
 v. 19. *Spiritum nolite extinguere.* Et Joan. 3. *ci non*
 v. 8. *Spiritus, ubi vult, spirat.* Et Act. 10. *sunt ab-*
 v. 34. *In veritate comperi, quia non est persona-* *solute ex-*
ceptor Deus, sed in omni gente, qui timet *cludendi.*
Dei, & operatur iustitiam, acceptus est illi. Ergo
 Spiritus Dei omnia externa impedimenta a quo-
 tidiana Communione laicos sæculares retrahen-
 tia remove, eosque illa dignos, & ab ea non
 excludendos reddere potest. *Secundo.* Hoc
 ipsum statuit Innocentius XI. in citato Decreto,
claus. 3. dicens: „ Et propterea, quod ad ne-
 „ gotiatores attinet, frequens ad sacram alimo-
 „ niam percipiendam accessus confessoriorum,
 „ secreta cordis explorantium, iudicio est re-
 „ linquendus &. „ Et S. Congregatio in de-
 creto dato mense Januarii An. 1587. statutum
 cuiusdam Episcopi rejecit, quo volebat nisi
 certis tantum diebus, aliquibus certi status, &
 sexus, S. S. Eucharistiam ministrari, quod ob-
 stare censuerat Tridentino concludens: „ Et
 „ ideo licitum est, quotidie Eucharistiam su-
 „ mere. „ Unde etiam S. Thomas *l. c.* docet;
 licere communicare, *quotiescunque se ad illud ho-*
 mo invenerit *præparatum.* Et S. Catharina Se-
 nensis, uti in *Actis S. S. 30. April. c. 17.* refer-
 tur, cuidam Episcopo frequentiam communio-
 nis

nis illi exprobranti reposuisse: „ Si B. Au-
 „ nus non vituperat, Domine, quare vo-
 „ tis vituperare? dum allegatis eum, „
 „ contra eum. „ Quod confirmatur ex
 P. P. l. 6. c. 25. Ubi Abbas Apollo
 „ Oportet, si fieri potest, Monachos quo-
 „ communicare Sacramentis. . . Hoc co-
 „ Monachis salutaris Passionis commemor-
 „ nem continenter facientibus, quotidie e-
 „ se præparare, ut omni ex parte digni
 „ qui suscipiant coelestia Sacramenta. „
 tio. Ratio est, cum hoc Sacramentum p-
 „ sit quotidianus, credibile est, non deesse
 „ diedum in Ecclesia, qui, præter Sacerdo-
 „ admitti possint ad frequentiam plusquam o-
 „ duanam. Et sicut in primitiva Ecclesia
 „ giebantur illud Apostoli quotidie multis fi-
 „ libus, ita est credibile, non defuturos
 „ Ecclesia nunc aliquos, etsi paucos, qui n-
 „ reantur idipsum: nec enim abbreviata
 „ manus Domini, neque sanguis Jesu Chri-
 „ refriguit, ut tantum non ferveat modo
 „ aliquorum cordibus, quantum servuit tur-
 „ in cordibus multorum. „ Ita Ludovicus
 Ponte. t. 1. perf. Christ. t. 4. c. 6. §. 3.

§. 409.

*Secunda
 consensus
 superioris
 requiri-
 tur.*

Secundo. Conscientia quidem propria de re-
 quisita ad quotidianam Communionem disposi-
 tione testari debet, sed illa ex *consensu Patris*
spiritualis, & Prælati regulanda est. Patet hoc
 primo ex dictis: (§. 344. & sqq.) quod etiam
 requirit Innocentius XI. in suo citato decreto
claus.

claus. 3. 5. 6. 8. Ubi confessoriis, dependenter a Pastoribus, aut Episcopis, in sæcularibus, & in monialibus, dependenter a Superioribus suis, hujus rei regulatio, & ultimum judicium re-lingitur. *Secundo.* Eandem regulam præscribunt omnes Ascetæ; inter quos V. Blosius in *mon. spir. c. 6.* refert factum S. Gertrudis, ex consilio matris spiritualis a S. Communionem abstinens, cui deinde Dominus dixit: „ Quia „ deliberaſti me omittere pure propter me, ego „ in gremio meo confovebo te. „ Ubi Blosius subdit: „ Tunc intellexit Gertrudis, hominem non displicere, sed placere Deo, quando ex discretione, vel obedientia, non autem ex negligentia intermittit sacram Communionem. „ *Tertio.* Ratio est, quia sine hoc consensu superioris in re adeo gravi ingentia mala proprii judicii, & propriæ voluntatis imminet, quæ sacratissima quæque perdunt, aut coinquinant. (t. I. §. 94. 96.)

§. 410.

Tertio. Signum bonæ dispositionis, & vocationis ad quotidianam Communionem est quædam *fames spiritualis*, per desiderium vehemens ex charitate, reficiendi se pane hoc coelesti. Indicatur hoc *primo* Eccli. 24. v. 29. *Qui edunt me, adhuc esurient.* Et in citato decreto Innocentii XI. *Claus. 6.* Ubi ad frequentem Communionem concedendam requiritur, ut petentes *servore spiritus* incallescant. *Secundo.* S. Gregorius l. 2. in 1. Reg. c. 1. ait: *Non saturantur ergo, nisi famelici, qui a vitiis perfecte jejunes,*

Tertio requiritur
fames spiritualis.

tes, divina Sacramenta percipiunt in pl
virtutis. Et S. Antoninus 3. p. sum. t.
§. 15. inquit: Sine desiderio nemo debet a
cum autem Christianum sic vivere deceat, u
mereatur accipere, nunquam debet esse sine
rio, tunc, & toties sumendi, quando, &
convenienter poterit, & crediderit expediri
millima habet Thaulerus Inst. c. 38. Et
Alexander. Theol. l. 2. c. 5. a. 4. Reg. 4.
Ratio est, quia hæc fames spiritualis, e
esuries proficiendi, & per amorem se i
cum Christo Jesu incorporandi, quæ not
bitæ dispositionis est.

*Fames hæc
non sit vi-
tiosa.*

Schol. 1. Sollicite curandum est, ut bene observ
an hæc fames spiritualis sit vitiosa, vel sana:
toties enim contingit, ut quia anima ducitur
flu sensibili, quem experitur, communionem
tidianam potius ex amore proprio, quam Dei
petat, quæ fames vitiosa est, uti notat mox
tus S. Antoninus dicens: „Si quis autem illam
„ spositionem judicare voluerit ex sensibili cor
„ compunctione, fervore mentis, profusione
„ chrymarum, ita quod tunc credat, se dispo
„ tum, quando tale quid sentit, & quando n
„ percipit, indispositum; incaute valde ambula
„ & sæpissime decipitur. Multoties, qui nihil t
„ lium habent, sunt in magno statu gratiæ,
„ qui habent, sunt omnino extra gratiam gratul
„ facientem. „ Unde etiam S. Joannes a Cruo
l. 1. not. obsc. c. 6. eos ut gula spirituali correptos
reprehendit: Et S. Theresia duas moniales de cæ
tero non mediocis virtutis ob excessivum hoc de
siderium, & inordinatum, a diabolo tentari ag
novit.

*Nec plu-
res hostiæ*

Schol. 2. Ob eandem gulam spiritualem cavendum
etiam est, ne plures, aut grandiores particula
sub

sub prætextu adaugendi lucris spiritualis, commun-
nicandis dispensentur; quod nonnulli practica-
runt. Nam hæc praxis ab Ecclesia reprobata est,
& a S. Congregatione in decreto Innocentii XI.
reprobata: & S. Inquisitio Hispana, teste Salelles
lib. tribus. fid. c. 20. Reg. 325. inter alios Illumi-
natorum errores, sequentem *illum* damnavit:
„Quod illi, qui S. S. Sacramentum per plures si-
mul formas, seu hostias suscipiunt, plus gra-
tiae, gustusque recipiant., Imo licet plus gra-
tiae recipere, non ideo tamen a praxi Ecclesiae
recedendum esset. Vide *Comp. Th. t. 3. §. 1012.*
Schol. 2.

§. 411.

Quarto. Ad Communionem quotidianam *Quarto*
concedendam, in petente ad perfectionem so- *sine scan-*
lorum virtutum, maxime *humilitatis & morti-* *dalo alio-*
ficationis attendendum est, & ne fiat cum per- *rum.*
turbatione, & scandalo aliorum. Patet ex de-
creto Innocentii, qui *claus. 8.* requirit, ut om-
nis irreverentiae, & scandali suspicio in praxi tol-
latur. Et colligitur ex simili doctrina Apostoli
de manducatione legalium: *Rom. 14.* Ubi ad-
monet, ut certus de non obligatione abstinendi,
tamen abstineat, si adsit scandalum pusil-
lorum, dicens: *v. 13. Hoc judicate magis, ne*
ponatis offendiculum fratri, vel scandalum. Et
v. 15. Si enim propter cibum frater tuus contri-
statur, jam non secundum charitatem ambulas:
noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mor-
tuus est. Sic in præsentia S. Augustinus *ep. 118.*
communicare quotidie, vel non, relinquit qui-
dem uniuscujusque conscientiae, sed ita, ut
alios alium non lpernat, nec judicet. At lex
charitatis non violanda est, ob quam etiam
dignus

dignus Communione quotidiana melius si eam ad exemplum S. Theresiæ omittat ne inde occasionem sumant, qui mini dispositi, vel murmurandi, vel id ipsum tandi, maxime in communitatibus, conversatione boni ordinis, id quod magis in laribus observandum esse notat M. Avila ad *Prædicat.* addens pro conjugatis, caveant ne majori puritati non studeant, & obetiam marito debitam, & curam familiæ negligent.

§. 412.

*Quinto.
Opera
virtutum
requiruntur.*

Quinto. Experimentum humilitatis, in ficationis, & reliquarum virtutum ab opera sumendum est, & prout ex iis constiterit, Communio quotidiana prout magis, vel minus etuosa concedenda, vel deneganda est. Ita net Innocentius XI. in sæpe citato *Decret. claus.* 3. & 8. Ubi frequentiæ fructui, & virtutibus profectui attendere jubentur Confarii, & Episcopi, ut ita virtutes, & dona communicantibus augeantur. Et S. Thoma l. 7. in 1. Cor. 11. docet: *Considerare quilibet se ipso debet, quem effectum in se habeat frequentia hujus Sacramenti.* Et S. Bonaventura in 4. d. 12. a. 2. q. 2. ait: *Secundum illam partem, secundum quam viderit, se melius proficere ad illam magis declinet, quod homo solum experientia discit.*

§. 413.

*Sexto.
Aspirant.*

Sexto. Quicunque ad christianam perfectionem aspirant, ad Communionem assiduam ad mitti

mitti, vel excitari possunt. Ita Gennadius l. de *tes ad per-*
Eccl. dogm. c. 53. suadet: *Omnibus Dominicis* *fectionem*
communicandum suadeo, & hortor: si tamen mens *ad Com-*
suæ affectu peccandi sit. Cum quo sentit Wala- *munionem*
fridus Strabo l. de reb. Eccl. c. 20. S. Salesius *offidua-*
p. 2. tit. dev. c. 20. Et quia in religiosis fami- *nam ad-*
lis bene ordinatis *mitti pos-*
facilius omnes ad perfectio-
nem, prout tenentur, aspirant, ideo Com-
muniono *offidua* pro regula habetur, quam
 cum Abbate Theona jam dudum probavit Cas-
 sianus, coll. 23. c. 21. quam etiam præscribit
 Regula S. Pachomii ab Angelo data c. 5. Et
 S. Bonaventura in 7. proc. Religios. c. 21. do-
 cet: *Vix aliquis ita Religiosus videtur esse, &*
Sacris exceptis Sacerdotibus, quin semel in heb-
domada sufficiat ei ex consuetudine communicare,
nisi specialis causa quandoque, & raro plus sua-
deat, ut infirmitas superveniens, vel singulariter
solemnis festivitas. Unde etiam in vit. P. P. apud
 Rosweid. l. 1. c. 5. narratur, S. Onuphrium
 per annos 60. vel 70. suæ summæ solitudinis
 non nisi semel in hebdomada Sabbato scilicet,
 vel Dominico die allatam ab Angelo S. S. Eu-
 charistiam suscepisse. Ratio est, quia hoc mo-
 do sufficienter consulitur & reverentiæ Sacra-
 menti, & fructui animarum, cum ordinarie ob
 varia vitæ humanæ impedimenta, non sit alius
 modus debitæ præparationi, & gratiarum
 actioni vacandi.

§. 414.

Septimo. Illis, qui vel minus ad perfectio- *Septimo.*
 nem contendunt, vel majoribus externis im- *Minus*
 pedimentis impediuntur, sacra Communio per *perfectis*
singu-

*menstrua
Commu-
nio sua-
denda.*

*singulos 15. dies, vel singulos menses, au-
stis principalibus per annum consulen-
Sic S. Salesius l. 3. ep. 13. viduæ singulis
sibus S. Communionem præscribit, &
hortetur, ut sæpius confiteatur. Et l. 2.
pro filiola menstrua Communionem ad
& pro confessione singulas hebdomadas,
ne inter discretionem ad confessionem,
frequentiam Communionis distinguit.
Mag. Avila in ep. ad Prædic. difficilius con-
quam coelibes, & juniores, quam ætat-
tiores ad quotidianam Communionem a-
tit. Et in S. Reg. bene viv. pro incipientibus
tentus est Communionem in festis principal-
decies, aut duodecies per annum. Ne-
quam menstrua confessio Sanctimonialibus
scribitur a Tridentino, Sess. 25. c. 10. de A-
Uti & pro monachis statuitur in Clem. 1.
agro. de Stat. Mon. Et Ratio est, quia
præfixum tempus externa impedimenta fac-
vinci, & debita dispositio cum majori fr-
obteneri potest.*

*Notan-
dum de
menstrua
Commu-
nionem.*

*Schol. Omissio, vel dilatio S. Communionis rati-
biliter, discrete, & sine periculo scandali fa-
& a S. Salesio consultata nil exoticum sapit, et
post confessionem cum absolutione peractam, q-
etiam Rituale Romanum Pauli V. de sacr. Pœn. e-
consultit, dicens: „Rarius, vel serius confite-
„bus, vel in peccata recidentibus utilissimum fi-
„rit, consulere, ut sæpe, puta, semel in men-
„vel certis diebus solemnibus confiteantur,
„si expediat, communicent. „*

§. 415.

Ottavo. Laudabilius est, ut *Confessio Sacramentalis* S. Communioni, quovis modo frequenti, etiam peccatum mortale conscientiam non gravet; praemittatur, in quantum fieri potest. Hoc videtur esse ad mentem Patrum, & Ecclesiae; nam Ecclesia probationem ab Apostolo requisitam exponit, fieri debere de praecepto, si conscientia mortalis peccati adsit, per confessionem adeoque ex consilio facienda erit, si veniale gravetur. Imo Sancti Viri suadent, potius confessionem frequentare sine Communionem, quam Communionem sine confessione, uti mox de S. Salesio visum fuit: & S. Bonaventura in Reg. Nov. c. 4. licet pro Novitiis octidua Communionem sit contentus, tamen c. 3. praestat: *Si potes confiteri quotidie, bene quidem: si autem, de tertio in tertium diem saltem studes confiteri.* Ratio petitur tum ex dignitate S. Eucharistiae, cui merito Sacramentum Poenitentiae tanquam dispositio praemittitur; tum ex majori certitudine puritatis conscientiae, ad dignam Communionem requisitae: tum ex augmento gratiae, quam Sacramentum Poenitentiae ex opere operato producit: tum ex augmento virtutum humilitatis, contritionis, caritatis &c. Quae omnia ad S. Communionem melius disponunt.

Ottavo.
Confessio
laudabili-
ter omni
Commu-
nioni pra-
mittitur.

§. 416.

Nono. Illis etiam, qui facile in peccata ad-
gravia recidunt, utilissimum erit, praedi-
caturam Theol. Myst. Tom. II. K etiam

Nono.
Etiam re-
cidivis

*moderata
frequentia
consulen-
da est.*

etiam (§. 414.) moderatam frequentiam confitendo, quam communicando quando spes alicujus profectus, & electionis affulget. Ita præscribit RitUALE num (§. 414. Schol.) allegatum, quod simul jubet, differendam esse absoluti quando poenitentes peccata derelinquere, tam in melius emendare nolunt. Imo, ut est, supponit etiam, quandoque leq. absoluto Communionem differri posse, etiam docet S. Thomas in 4. d. 9. q. 1. quæ 2. ad 2. dicens: Quod non esset consulendum, quod statim post peccatum mortale, etiam catus, & confessus ad Eucharistiam accederet deberet, nisi magna necessitas urgeret, per alius tempus propter reverentiam abstinere: & præ confessio purgat maculam mentis, non autem munditiam corporalem, & hebetudinem, quæ tingit in mente ex depressione ipsius ad car. De cætero tam potens est hoc remedium quæntiæ Sacramentorum Confessionis, & Communionis, ut Card. Lugo d. 15. de Pæn. S. n. 54. per accidens subinde graviter obligenseat; tum quia illa frequentantes rariunt mortaliter, ob specialia auxilia, ad perseverandum concessa: tum quia raro accedet raro etiam cum dispositione substantiali doloris, propositi &c. illa suscipiet.

*Notanda
pro reci-
divis.*

Schol. Pro peccatoribus facile recidivis, quia rariunt confitentur, & communicant, maxime expedit, illis moderata frequentia Confessionis, & Communionis non solum suadeatur, sed etiam in poenitentiam imponatur; & prout obtenta fuerit emendatio, saltem rarioris recidentia, hæc frequentia con-

continuanda erit; & quando plena emendatio gravium, & conatus minuendi leviora habetur, breviora pro hac frequentatione assignari poterit, ita tamen, ut poenitenti quotidiana rerum spiritualium exercitatio, scilicet examinis conscientiae, praesentiae Dei, lectionis spiritualis, orationis vocalis, & mentalis praescribatur.

§. 417.

Decimo. Quod si denique discipulus nec cum frequentia S. S. Eucharistiae, nec abstinendo ab ea proficiat, tentandum erit a Magistro utrumque medium, retrahendo nunc cibum, nunc concedendo, semper tamen curando, ut per orationem, & mortificationem ad profectum ex utroque medio capiendum poenitens disponatur. Angustiae quidem sunt haec medico spirituali, sed in iis adinstar medici corporalis nil aliud superest, quam ut nunc illo, nunc alio remedio sanitatem aegroti procurare contendat.

Schol. Pro praxi nonnulla adhuc monita M. Avila in *Nonnulla*
q. ad Praxia. suggerit 1. Quod insufficiens sit dispositio, qua multi ad S. S. Eucharistiam frequentant, accedunt quadam tepida volitione frequentandi, in consuetudine sterili fundata, licet aliqua lacrymula in communicando interveniat. 2. Quod potius debeat spectari profectus, qui si adsit, bona est frequentia, secus, si desit: „ Nam hi devent, sicut in malum grande, de quo pavere deberet „ omnis audiens, scilicet, suscipere Dominum, „ & non sentire profectum ex tanti Hospitis adventu. „ 3. Quod frequentia etiam illis conveniat, qui, licet non videantur crescere, hoc tamen bonum ex frequenti Communionem reportant, quod non retrogradiantur, sed experiuntur, se in ea peccata labi, si non frequentent, quae frequentant.

quebādo non committunt. 4. Illi v
nec proficiunt, nec mala vitant, sed vita
& eandem prosequuntur, five commun
ve non, ad aliquod tempus mensa coele
trahenda est, ut tantum bonum æstimare
& interim orent, ac defectus suos castigent.
nulli etiam nec hoc medio juvantur, dui
Communionem differunt, sed hac fucata r
tia suam pigritiam contegunt.

*Adhorta
tio ad di
cretam
frequent
iam Com
munion
is.*

*Coroll. „ Summa igitur discretionē attendendū
„ net Petrus Cellensis l. de disc. Claus. t. 25.
„ do ad Corpus Christi fit accedendum, c
„ cedendum, & quando recedendum. Ac
„ ad Christum, accedere est ad Dominum,
„ dere ad Regem, accedere ad lucem, ad ig
„ ad panem, ad vitam, imo ad vitem. Q
„ libertatem? accede ad Dominum: quæris
„ ritatem? accede ad Regem; quæris clarita
„ accede ad lucem: quæris calorem? acced
„ ignem: quæris refectionem? accede ad pan
„ quæris potum? accede ad vitem: quæris re
„ rectionem? accede ad vitam. Offendisti Do
„ num? cede: fecisti contra Regem? cede: cœ
„ aut lippus es? cede a luce: portas in lumbis,
„ in manibus tuis ignem alienum? cede, ne e
„ rat te ignis de Altari: esne plenus marmur
„ & saturatus de contradictionibus? cede, & n
„ accedere ad panem Angelorum: esne inebriat
„ de vino Sodomorum, & Gomorrhæ? cede,
„ noli accedere ad vinum de vinea Sorech: es
„ mortuus criminalibus, & sepultus in inferno
„ cede. Distat autem plurimum inter cedere, &
„ recedere, irreverentiæ. Cedo itaque, cum pec
„ caverō: non recedo, si confessus errorem fue
„ ro, & emendaverō. „ Quinimo licet spiritū ve
ræ humilitatis nonnulli sancti subinde ad sacra
Eucharistiam frequentius accedere ausi non fuerint
ut nos sancto timore percellerent, amorem tamen
ad hanc frequentiam nos urgere debere S. Bona-*

venturab Angelodidicit apud Wadingum 8. 1243.
 „ 6. „Aperi igitur, ita orat S. Laurentius Justin,
 „ de pers. mon. c. 9. O mellissue amor ! aperi in-
 „ quon, o divina Bonitas ! interiores fidelium
 „ oculos, ut formatæ fidei irradiati lumine me-
 „ reatur videre te. Dilata etiam Domine affe-
 „ ctum, ad suscipiendum te, ut eruditi a te, quæ-
 „ rant te per te, & requiescant in te, omnium de-
 „ siderabilium æterno fonte. „

§. 418.

Post directionem frequentis, aut quotidiana- *Celebratio*
 nis & Communionis in illis, qui Sacerdotio *Missæ.*
 non sunt initiati, considerata venit frequens,
 aut quotidiana *Missæ celebratio* in Sacerdotibus,
 de qua jam nunc tractandum est.

Schol. S. S. Eucharistiam esse verum, ac proprio di- *Doctrina*
 ctum Sacrificium, quod in Missa offertur, proba- *fidei re-*
 tum fuit. (Comp. Th. t. 3. §. 1013.) Item in quo- *missæ.*
 nam ejus essentia consistat (Ibid. §. 1015.) ubi etiam
 de fructu Sacrificii, & reliquis, & præcepto sa-
 crificandi Sacerdotes obligante (§. 1029.) actum
 fuit.

§. 419.

Frequentia etiam *quotidie celebrandi* omnibus *Quotidia-*
 Sacerdotibus plerumque, per se loquendo, ex- *na celebra-*
 pedit. Ita communius cum plurimis præser- *tio omni-*
 tim Molina Carth. de Sac. t. 4. c. 8. Prob. pri- *bus Sacer-*
 no ex S. Scriptura, ubi indefinite Apostolis, & *dotibus*
 omnibus Sacerdotibus *Luc. 22.* dixit Christus: *expedit.*
Hoc facite in meam commemorationem. Cui acce-
 dit dispositio Tridentini *Sess. 23. c. 13. de ref.*
 tatuentis. „ Curet Episcopus, ut Presbyteri
 , saltem diebus Dominicis, & Festis solenni-
 K 3 „ bus,

„bus, si autem curam habuerint animarum
 „frequenter, ut suo muneri satisfaciant
 „fas celebrent. „ Ubi per ly *saltem*,
 dies præceptos, Concilium aliis diebus
 exceptione, celebrationem consulit. S.
 Patet ex P. P. Sic S. Andreas Apostolus
 actis ejus a Labbe defensis, & contra
 los criticos vindicatis, Tyranno suo dixit:
tidie Deo immolo Agnum immaculatum. S.
 polytus M. in orat. de consumm. mund. t. 3.
 P. P. quam idem Labbe tuetur, ait:
Pontifices, qui pure mihi Sacrificium die,
que obtulistis, ac pretiosum Corpus, & Sa-
nem meum quotidie immolastis. S. Cyprianus
 P. P. Africanis ep. 54. ad Cornel. ait: *Qui-*
crificia Dei quotidie celebramus, hostias Deo
victimas (fideles per Eucharistiam ad Ma-
rium muniendo) præparemus. S. August.
 ep. 23. ad Bonifac. inquit: *Nonne semel immo-*
tus est Christus in seipso, & tamen in Sacram-
non solum per omnes Paschæ solemnitates, sed
ei die populis immolatur. Eandem praxin S.
 ctorum esse, præter exempla S. S. Basilii, A.
 brosii, & aliorum apud Raynaudum t. 16. h.
 roclit. Spir. S. 1. punct. 1. confirmat illud
 Cassii Episcopi Narniensis, de quo S. Greg.
 rius l. 4. Dial. c. 56. & hom. 37. in Evang. la-
 dat, quod mos illi erat, *quotidianas Deo hosti-*
offerre, ita, ut pene nullus dies vitæ ejus absced-
ret, quo non Omnipotenti Deo hostiam placati-
nis immolaret. Et subdit, eum per visionem
 quandam cuidam suo Presbytero ter, etiam
 cum flagris, factam, a Deo monitum fuisse
Age, quod agis, operare, quod operaris, non ces-

sit per hunc, non cesset manus tua: *Natali Apo-*
solorum venies ad me, & retribuam tibi merce-
dem tuam. S. Thomas 3. p. q. 82. a. 10. ait:
Unusquisque tenetur uti gratia sibi data, cum fue-
rit opportunum. . . Opportunitas autem Sacri-
ficii offerendi non solum attenditur per compara-
tionem ad fideles Christi, quibus oportet, Sacra-
menta ministrari, sed principaliter per comparatio-
nem ad Deum, cui consecratione hujus Sacramenti
Sacrificium offertur. Unde Sacerdoti, etiam si non
habet curam animarum, non licet omnino a cele-
bratione cessare, sed saltem videtur, quod celebra-
re teneatur in præcipuis Festis. Ubi ly saltem con-
fessum frequenter, & quotidie celebrandi satis
inducit. Et S. Bonaventura de præp. Miss. c. 2.
ait: Cum Sacerdos est absque peccato mortali, &
in proposito bono, non habens legitimum impedi-
mentum, & non ex reverentia, sed ex negligentia
celebrare omittit, tunc, quantum in ipso est, pri-
vat Trinitatem laude, & gloria, Angelos letitia,
peccatores venia, justos subsidio, & grato in Pur-
gatorio existentes refrigerio, Ecclesiam Christi spi-
rituali beneficio, & seipsum medicina, & remedio
contra quotidiana peccata, & infirmitates. Cui
consonat l. 4. de imit. Christi c. 5. Et Gerson in
Reg. mor. ait: „Laudabilius est, quam oppo-
„situm, cæteris paribus, & cessante legitimo
„impedimento, quotidie celebrare.„ Quod
factus probat tr. de præp. ad Miss. confid. 4.
Ex his tertio eruitur ratio, tum ob ipsorum
celebrantium maximam utilitatem, siue qua-
tenus se communicant, siue quatenus sa-
crificant, qua se abstinendo privant. Tum
ob ingentem utilitatem, in Ecclesiam univer-
sam

sam, omnesque fideles vivos, & defun-
manantem. Tum quia alias Sacerd
officio deficit, & talentum suum in te
Tum quia quotidiana celebratio magis
formis institutioni S. S. Eucharistiæ p
stum, qui voluit hoc Sacramentum esse
quotidianum aliquibus fidelibus, maxim
Sacerdotibus.

*Obiectia-
nes sol-
vuntur.*

Schol. Argumenta, quæ contra frequentian
munionis in nondum perfectis protulit Ari
(§. 406. *Schol.* 2.) etiam contra frequenten
quotidianam celebrationem objicit, quibus f
tia specialiter addi possunt. I. Quia olim p
Sæcula, maxime in Oriente, unica Missa pe
domadam legebatur, etiam in observantissim
numerofissimis monasteriis teste Cassiano, l. 3
c. 11. Et Baronius ad annum 1054. notat, in
no templo S. Sophiæ Constantinopoli in magn
pia Sacerdotum eundem morem servatum fuiss
cut etiam in Ordine Carthusiano, uti testatur
collaudat Petrus Blesensis, ep. 86. t. 24. *Bibl.*
confirmans hoc exemplo S. S. Benedicti, Pauli I
mitæ, & Antonii M. qui ex reverentia noluer
fieri Presbyteri, imo nec de S. S. Apostolis p
bari potest, quod quotidie celebraverint. Et
Franciscus Seraph. t. 1. opusc. ep. 12. ait: „ Mon
„ & exhortor in Domino, ut in locis, in quib
„ morantur Fratres, una tantum celebretur Mi
„ in die. „ Et ex vita S. Ignatii Lojola in A
S. S. Antverp. die 30. Jul. in *Comm. præv.* §. 8
constat, eum in quotidiana Missæ celebratione co
tinuum non fuisse. *Resp.* Ex his omnibus nil ni
varia Ecclesiæ disciplina in frequenti, vel quoti
diana celebratione eruitur, quæ tamen merito ho
die obtinuit: quia frigescente mundo tantæ victi
mæ flammis fidelium corda jugiter accendi opus
fuit, uti observat Rupertus l. 2. de div. Off. c. 10.
Deinde omissionis quotidianæ celebrationis olim
variarum causæ fuerunt. Sic in monasteriis frequens
causa

causa erit, quia vix unus, vel nullus erat Presbyter, uti ex vit. P. P. l. 2. c. 11. constat. In templo S. Sophiæ causa erat redituum inopia, cui tamen Constantinus Monomachus Imperator subvenit, censuris amplis reditibus; ut quotidie sacra celebrarentur, uti ex Curopalate notat ibidem Baronius. In Oriente etiam impedimento esse potuit Lingue prolixitas, & licentia Sacerdotibus concessa, utendi Matrimonio jam contracto. Blesensis testimonium solum probat, posse laudabilem esse consuetudinem, non quotidie celebrandi, ob reverentiam, vel alios bonos fines, nec ideo Carthusianum Ordinem, ubi tamen hodie etiam quotidiana celebratio viget, deferendum esse. Id quod exempla allata solum aliquasiter probant: quia non est par ratio, nolle ex reverentia acceptare Sacerdotium, quod allegati Sancti fecerunt, & nolle preceptum Sacerdotium exercere, quod de nullo Sancto legimus, nisi forte de Abbate Mathue in vit. P. P. l. 3. n. 188. Qui cum discipulo suo invitatus ordinatus est. Apostolos quotidie celebrasse patet tum ab exemplo S. Andreæ: tum quia alias fidelibus quotidie communicantibus præire non possent. S. Franciscus, uti Wadingus notat, solum rogat, ut a quotidiana celebratione fratres abstinerent, veritus, ne sine debita reverentia fiat, relinquendo tamen libertatem, ut pro suo quisque spiritu quotidie celebraret. S. Ignatius, ut loco citato memoratur, ob elevationes, & lachrymas rarius, præsertim in publico celebrabat. II. Frequentia celebrandi contemptum parit, & ex raritate crescit reverentia Sacramenti; & Molina Carthusius in sua instruct. Sacerd. eximiam Sanctitatem ad usum Sacrificii requirit, & juxta Arnaldum tr. 7. c. 8. male concludit, dum omnes indiscriminatim Sacerdotes perfectos, & imperfectos ad quotidianam celebrationem hortatur. Resp. Frequentia aliquoties contemptum, & raritas reverentiam parit, non per se, & ex natura ipsius celebrationis, sed per accidens, ex indispositione celebrantis,

quo casu laudabilis erit frequentia interru-
lina etiam bene concludit; nam licet om-
dos deberet esse perfectus, ut vel semel
non ideo consulendum est, imo nec lic-
qui perfectus non est, nunquam sacrificet
eo majus universale bonum sine proprio
cio, & cum aliquo saltem profectu præval-
Quotidiana Communio nonnisi perfectis
tur: Ergo etiam quotidiana celebratio. *A*
Suarez d. 80. Sess. 3. concl. 4. „ Munus sac-
„ di non est privatum, sed publicum, nec
„ soli sacrificanti, sed toti Ecclesiæ: & ideo
„ modo indignus non sit, & moralem, ac
„ nam diligentiam adhibeat, quamvis sit in-
„ ctus, non debet ab hoc sacro munere c-
„ Accedit etiam, quia cum sit specialiter a
„ munus consecratus, & habet proprium,
„ enliare jus ad offerendum, & habet pa-
„ speciale divinum auxilium, ut sancte confic-

§. 420.

*Ad quoti-
dianam
celebratio-
nem digna
præpara-
tio requi-
ritur,*

Ut vero Sacerdotes non incongruenter
tidie celebrare possint, studeant *sanctæ vi-*
& ad *Sacrificium hoc offerendum digne se dispon-*
De qua præparatione, præter alios, cita-
Molina *tr. 4.* optime agit, & ea etiam, quæ
(*t. 1. a §. 154.*) dicta sunt, videri possunt. Pre-
primo ex S. Scriptura *Lev. 22. v. 32.* Sacerd-
tibus dicitur: *Ne polluatis nomen meum sanctum*
ut sanctificer in medio filiorum Israel: ego Dom-
nus, qui sanctifico vos. Et *Malach. 1. v. 6.* *Dicit*
Dominus exercituum ad vos, o Sacerdotes! qui di-
spicitis nomen meum, & dixistis: in quo desperi-
mus nomen tuum? Et Tridentinum *Sess. 22. in*
decr. de celebr. Miss. docet: „ Quanta cura ad-
„ hibenda sit, ut sacrosanctum Missæ Sacrificium
„ omni

„ omni Religionis cultu, ac veneratione cele-
 „ bretur, quivis facile existimare poterit, qui
 „ cogitat, maledictum in sacris Literis voca-
 „ ri, qui facit opus Dei negligenter. Quod si
 „ necessario fateamur, nullum aliud opus adeo
 „ sanctum, ac divinum a Christi fidelibus tra-
 „ hui posse, quam ipsum tremendum Myste-
 „ rium, quo vivifica illa hostia, qua Deo Patri
 „ reconciliati sumus, in Altari per Sacerdotes
 „ quotidie immolatur: satis etiam apparet om-
 „ nem operam, & diligentiam in eo ponendam
 „ esse, ut, quanta maxima fieri potest, interiori
 „ cordis munditia, & puritate, atque exterio-
 „ ri devotionis, ac pietatis specie peragatur. ..

Secundo. Subscribunt P. P. S. Dionysius l. de
Ecel. Hier. c. 3. sub mod. ait: Illa Pontificis, Sa-
cerdotumque lavatio, quæ summis, sive extremis
digitis adhibetur, coram sanctissimis signis observa-
tur: quasi coram Christo spectante omnes occultis-
simas nostras cogitationes, & summorum partium
revelatione, ejus omnia considerantibus investigatio-
nibus, acutissimisque, ac integerrimis, & minima-
scriptis judiciis definita, & constituta. S. Chry-
stostomus hom. 83. in Matth. vers. fin. insert. Qua-
ritur re mundiorum esse non oportet eum, qui hoc
Sanctissimum participaturus est? quos radios solares
non leberet excedere manus illa, quæ hanc carnem
pertrahit? os, quod igne impletur spirituali?
lingua, quæ cruentatur hac admirabili sanguine?
Papa idem habet l. 6. de Sacer. S. Ambrosius
ep. 63. n. 59. ad Vercell. Ecel. scribit: Neque enim
multæ virtus Sacerdotis est, cui cavendum, non
minus ne gravioribus flagitiis sit affinis, sed ne mi-
nus quidem. S. Augustinus l. 2. contr. lit. Petil.

c. 30. ait: *Ut fit quisque verus Sacerdos, ut non solo Sacramento, sed iustitia quoque tur, sicut scriptum est: Sacerdotes tui iustitiam.* S. Gregorius l. 4. Dial. c. 59. : *neceſſe eſt, ut, cum hæc agimus, noſmetipſi in cordis contritione maſtemus; quia qui in Dominicæ Myſteria celebramus, debemus quod agimus. Tunc ergo vere pro nobis hoc Deo, cum noſmetipſos hoſtiam fecerimus.* etiam poteſt S. Anſelmus ab Orat. 25. S. Bonaventura tr. de præp. ad Miſſ. c. 4. S. Laurentius Juſt. qui ſerm. de Euch. ita cludit: *Totus igitur Sacerdos, cum miniſter eſt ſancta, reducat ſe in ſe, omnemque cordis tudinem, tumorem animi, ac mentis fluctuat devotionis pro poſſe cenſura compeſcat, quatenus Spiritu Deo ſpiritualiter inhaerendo deſerviat. vero hoc nunquam perficere poterit, niſi aſſue ambulare in ſpiritu, paſſionum impulſus, ac priorum cohibere fragores. . . Hæc quamvis ardua, miniſtrantibus tamen Chriſto omnino veniunt.* Denique pulchra etiam monita ſupeditabit Liber 4. de imit. Chriſti c. 5. inter alia cens: „ Sacerdos omnibus virtutibus debet „ ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere. Ejus converſatio ſit non cum populo „ bus, & communibus hominum viis, ſed cum „ Angelis in coelo, aut cum perfectis viris „ terra. „ Tertio. Ratio eſt. Miniſter ſacriſcans in Altari Corpus, & Sanguinem D. N. Jeſu Chriſti, debet cum gratia divina contendere ſanctus eſſe, & ſancte ſuum miniſterium obire; quia ratio naturalis dictat, ſancta ſancta tractanda eſſe: ſed Sacerdos in Altari Corpus, &

& sanguinem D. N. Jesu Christi sacrificat, uti fides docet: Ergo contendere debet, sanctus esse, ac sancte ministerium suum obire, & consequenter ita vivere, & se ad Missam præparare, ut eam merito quotidie celebrare possit.

§. 421.

Ex dictis sequentes *Regulæ* pro quotidiana, vel frequenti, ac digna *Missæ celebratione* pro præparari possunt.

Regula pro quotidiana celebratione.

Primo. Sacerdos celebraturus ante omnia seipsum probet, ne in statu peccati *gravis* accedens ad Altare, grande Sacrilegium committat; & ideo, quantacunque obligatio celebrandi argent, vel abstinere debet, & per alium obligationi suæ satisfacere, si congrue fieri possit, vel indispositionem per Sacramentalem Confessionem reparare, aut si desit copia confessorii, per contritionem perfectam cum onere, quamprimum confitendi. Ita definit Tridentinum Sess. 13. c. 4. allegans terribilia illa Apostoli verba: 1. Cor. 11. v. 29. Qui manducat, & bibit indigne, judicium sibi manducat, & bibit, non discernens Corpus Domini. Et illud v. 28. præceptum: Probet seipsum homo. Et S. Bonaventura tr. de præp. ad Miss. c. 4. ait: Insuper, quod deterius est, ad tantam quidam pervenerunt diebus illi perversitatem, ut putent infelicissimi, sua scelera, & immunditias peccatorum, quæ quotidie reprobare proponunt, absque penitentia, & confessione per sacram Communionem, quotidie celebrantes, committere. Tales non sunt Sacerdotes, sed Sacrilegi non Christiani, sed hæretici: profecto si fidem rectam

Primo. Cavendum, ne quis cum mortali celebret.

*rectam haberent, aut peccare timerent, aut aliter
re cessarent. Vide Molina in Instru&. Sac. t. 1. q.
c. 2. & (t. 1. §. 154.)*

§. 422.

*Secundo,
Cavendus
relapsus
in morta-
lia.*

*Secundo. Sacerdos, ut fructuose quotidie Mis-
sam celebret, non solum debet, si graviter la-
psus sit, confessionem præmittere, sed etiam
efficaciter vitæ emendationi, cavendo lapsus
gravem, saltem frequentem, insistere. Tum
quia turpissimum est, frequenter, & quotidie
celebrare, & simul frequenter, & vix
quotidie graviter peccare: Tum quia ipsa gra-
viter relabendi consuetudo, saltem ubi mora-
liter non minuitur, morale argumentum est in-
sufficientis poenitentiae præmissæ, adeoque sa-
crilegæ celebrationis. Unde 1. Cor. 10. v. 20
monet Apostolus: *Nolo autem vos socios fieri
dæmoniorum: Non potestis calicem Domini bibere
& calicem dæmoniorum: Non potestis mensæ Do-
mini participes esse, & mensæ dæmoniorum. Et
Luc. 3. v. 8. dicitur: Facite fructus dignos peni-
tentiae. Nam Matth. 7. v. 16. A fructibus eorum
cognoscetis eos.**

§. 423.

*Tertio.
Cavenda
venialia.*

*Tertio. Sacerdos, ut fructuose quotidie Mis-
sam celebret, licet raro certa conscientia eum
de peccato gravi remordeat, præterea effica-
citer studere debet, ut emendet vitam tepidam,
& negligentem, incurrere frequenter quæcun-
que venialia. Id quod præter dicta, (t. 1. §. 29.)
patet:*

patet: Tum ex eo, quia alias nimium deficit a statu perfectionis sacerdotalis in maximo negotio Corpus, & Sanguinem Christi consecrandi, & communicandi: Tum quia merito timere potest, ne ex ignorantia culpabili grave peccatum incurrerit, quod eum a sacrilega consecratione, & Communione non excusat. Nam Eccli. 19. v. 1. *Qui spernit modica, maxime in hac re sacratissima, paulatim decidet.* Et S. Basilii l. 1. de Bapt. c. 3. ait: *Non enim terribile tantum iudicium habet, qui in carnis, & spiritus inquinamento ad sancta accedit indigne, accedens ut verus sit Corporis, & Sanguinis Domini. Sed & otiose, & inutiliter edens, ac bibens in eo, quod non per memoriam ejus, qui pro nobis est mortuus, & excitatus.* Et S. Bonaventura tr. de præp. ad Miss. c. 5. ait: *Non solum mortalia vitanda sunt, sed etiam venialia peccata per negligentiam, & etiam multiplicata: & etiam per inconsiderationem, ac per distractionem dissolutæ vitæ, & male consuetudinis; licet enim non occidant animam, tamen reddunt hominem tepidum, gravem, & obnubilatum, & indispositum, & ineptum ad celebrandum, nisi dicti pulveres, & stipulæ venialium perflata spiritus, & flammam charitatis ventilentur, & consummentur, exardescente igne cordis, & ex consideratione propriæ vilitatis.*

§. 424.

Quarto. Sacerdos quotidie fructuose celebrans, non solum tepiditatem excutere debet, sed etiam ad perfectionem sui status, tum ratione vitæ, tum ratione præparationis ad celebrandum studiose tendendum.

Quarto. Tempore excusso ad perfectionem tendendum.

diōse tendere debet. Constat ex dictis. (t. 1. §. 2. & 30. & sqq.) Quibus accedit S. Bonaventura tr. de prap. ad Miss. c. 8. dicens: *Vide, quod desideres, ne propter avaritiam . . . aut consuetudinem . . . aut temporalis favoris causa celebres, sicut multi diebus istis abutuntur ad sui perfectionem.* Unde etiam M. Avila optabat potius raritatem Sacerdotum, & cuidam suo discipulo consulebat, ut præter horas Canonicas duas, & mediam horam meditationis Missæ præmitteret, & unam, vel saltem dimidiam horam in gratiarum actione insumeret; quod licet exorbitare videatur, probat saltem, quid de lurida nonnullorum Sacerdotum præparatione, & gratiarum actione censendum sit, qui non dijudicantes Corpus Domini ex mera consuetudine, & forte tantum propter stipendium celebrant.

§. 425.

Quinto. Sacerdos perfectus quotidie cum amore, & timore celebrat.

Quinto. Sacerdos, qui status sui perfectionem attingit, quotidie confidenter celebret, ut qui sanctus est, sanctificetur adhuc, sic tamen, ut totam suam fiduciam in Deo ex amore collocet, & ex timore reverentiali propriæ indignitatis non obliviscatur. Ita monitum S. Laurentii Just. serm. de Euch. sequetur: In his, Sacerdotibus, convenient gradus, & vita, gustus, & quæstus, pietas, & scientia, fides, & charitas. Ista si adsint, diligenter a Deo, sublimabuntur a Christo, protegentur ab Angelis, venerabuntur a populis, visitabuntur in spiritu, ditabuntur domo, complectentur a gratia. Beatorum sociabuntur agminibus, interdumque in cælestibus rapiuntur.

Ub

tamen antea jam præmisit: *In his quantumque profecerint Sacerdotes, quamvis præcelsa possint sanctitate, minime insolescant, quoniam Presbyteri adhuc indigni sunt ministerio. Nam si ad hæc angelica inferiora sunt merita, quid assequantur humana?*

§. 426.

Sexto. Pollutio in somnis plane involuntaria debet impedire quotidianam celebrationem, nequidem sub consilio, nisi forte remaneant effluvia, & inquietudines, nec spes sit acquirendæ devotionis in ipso actu celebrationis. Ita S. Bonaventura tr. de præp. ad Miss. c. 4. **Sexto.** Pollutio involuntaria in somnis non impedit celebrationem.

Ubi dictæ maculæ non dederis occasionem causam, per præcedentem concupiscentiam, vel ordinatam crapulam, nec secuta est notabilis mentis inquinator per reminiscentiam, vel illusionem phantasticam carnalium, credo, quod accedere posses, saltem iudicio; maxime si singularis devotio, etque solemnitas, vel alterius similis causæ te traxerint ad celebrandum. Et licet hic S. D. cum S. Thoma 3. p. q. 80. a. 7. videatur velle, ipsam corporis maculam sufficere, ad consulendam continentiam, nisi specialis devotio urgeat, tamen in eo potissimam vim ponunt, quod causa data, vel effectus devotionem impediens secuti fuerint. Imo S. Thomas laudat iudicium Petri Aegypti apud Cassianum, qui agnovit, sæpe a dæmone induci pollutionem in somnis, ad impediendam celebrationem, vel communionem, & tunc non esse curandum, si et hoc, uti cum S. Gregorio idem docet, si ex

Schram Theol. Mystic. Tom. II. L in-

infirmirate, vel superfluitate naturæ provenia-
 nam *omnia munda mundis*. Tit. I. v. 15. Unde
 etiam Gerson *tr. de præp. ad Miss. conf.* 7. m-
 net: „Non propter timorem contaminationis
 „ Corporis Christi, illud cum munditia corp-
 „ rali monemur contrectare, sed ad indec-
 „ tionem, aut scandalum in nobis, vel aliis
 „ vitandum. . . Caveamus a tali spurcitia
 „ cogitanda per timorem crebrum, quonia
 „ inficit hæc recordatio plus, quam purge
 „ Assuescat homo, spiritualiter spiritualia dij-
 „ dicare, & sentire; sic enim multis, & var
 „ phantasmatum inquietantium impudicit
 „ semet absolvet. Sic ea minus curabit, qu
 „ revera minus curanda sunt, corporales
 „ quor fordes. Sic denique magis in conscie
 „ tiæ, quam corporis puritate confidet., P
 cujus confirmatione affert visionem S. Pet
 Coelestino ob hanc naturæ miseriam, & ob
 versas Doctorum ab eo consultorum hominu
 opiniones quotidie celebrare anxio, post facta
 ad Deum orationem offensam: vidit enim
 somnis palatium summi Regis, quod cum te-
 taret ingredi, asellus suus in via stercore ve-
 trem solvit, ob quod, & irreverentiam time-
 a Domino audivit: „Ascende, ascende; qua
 „ non ascendis? Pro eo, quod asellus fac
 „ consuetudinem suam? Quid tibi? ascende
 „ ascende.

§. 427.

Septimo.
quando-
cunque ce-
lebratio

Septimo. Quandocunque licet Sacerdotibus
 celebrare, etiam consulendum illis est, ut quot
 die celebrent, saltem ut plurimum, & per se lo-
 quer

quando, procurando tamen semper, ut cum *est licita,*
perfecta dispositione remota, & proxima, quan- *consulen-*
tum cum gratia Divina possunt. Patet ex (§. *da est.*
419. 420.) & ulterius ratio est ex S. Bonaven-
tura *de præp. ad Miss. c. 2.* Quia alias Sacerdos
celebrare omittens privat se omnibus fructibus
provenientibus ex Sacra Communione, qui sunt
peccatorum remissio, fomitis mitigatio, mentis il-
luminatio, interior refectio, Christi, & corporis
eius mystici incorporatio, virtutum roboratio, con-
tra diabolum armatio, fidei certitudo, spei elevatio,
Charitatis excitatio, devotionis augmentatio, &
Angelorum convivatio. Item non complet sibi in-
iunctum magnæ dignitatis obsequium, nec officium
exerct debitæ servitutis Dei, & tamen scriptum
est: Maledictus, qui facit opus Dei negligenter . .
Ultimo quantum in se est, evacuat Divinum cultum,
& Latrâ Creatori debitam, ingratus de benefi-
ciis. . . . Ergo quantum potes, toto conatu per
exercitium boni operis, lachrymarum contritionem,
& devotionis flammam expelle a te omnem teporem,
& negligentiam, ne inveniariis respuere tantorum
charismatum dona.

Schol. Dices forte 1. quid? Siquis est valde imperfectus, Quid de
& valde imperfecte celebraturus? 2. Quid? si non *imperfe-*
longe ante commisit grave peccatum, præsertim car- *ctis dicen-*
nale, quod tamen proxime est confessus? 3. Quid? si *dum.*
ejusmodi peccata consuetudinarie committat? Non
enim videtur pro hoc esse sanum consilium, quo-
tidie celebrare, sicut nec similem laicam quotidie
communicare. (§. 416.) Respondeo; hæc solum
probant, tali non esse consulendum, ut quotidie
celebret, manendo in eo statu: bene tamen illi
consuliter, ut hoc statu relicto vitam, & celebra-
tionem cum perfectione peragat, quemadmodum
L 2 illi,

illi, qui est in peccato, & tenetur celebrare, unco consulere possumus, & tenemur, ut celebret quidem, sed deposito peccato. Nec est paritas a laico ad Sacerdotem: quia ille, uti iste, ad hoc officium non est destinatus.

§. 428.

Octavo.
Subinde a
quotidia-
na cele-
brations
ob reve-
rentiam
abstineri
potest.

Octavo. Potest in aliquibus Sacerdotibus sanum esse consilium, aliquoties a quotidie sacrificando, ad augendam reverentiam, & præparationem abstinere, dummodo ex negligentia, & pusillanimitate non fiat, nec obstet aliqua extrinseca circumstantia. Ita Ludovicus a Ponte t. 4. perf. *Christ. tr. 2. c. 15. §. 2.* docens „ Qui ob frequentiam faciendi sacrum aliqui „ remitteret de reverentia, expediret ei, ab „stinere interdum cum sancto timore, ut po „stea majori cum fervore, & amore accederet.

Quando
non expe-
diat.

Schol. Non est hic sermo de his, qui ut laxius vivant, nolunt ligari quotidiana celebratione: ne de his, qui ob negotia, & occupationes distrahetes præparari nequeunt. Hi enim jam moniti sunt a Tridentino *Sess. 22. c. 1. de ref.* ut meminerint, si in sortem Domini esse vocatos, ac vitam, & mores suos ad normam hujus vocationis debere componere, & omnem luxum, ac negotia sæcularia fugere. Nec sermo est de scrupulosis, nunquam de sufficienti dispositione se quietantibus, qui potius ad contemptum scrupulorum impellendi sunt. Nec abstinendum est a quotidiana celebratione, quando causæ extrinsecæ urgent, v. g. obligatione beneficii, ubi tamen Theologi quotidie obligato non quidem pro sua commoditate, sed pro majori reverentia omissionem sacri semel in hebdomada concedunt: Item non est abstinendum, si scandalum exinde vel pro ipso Sacerdote, vel in ali-

aliqua communitate oriatur. Laudatur etiam a P. Reguera *Th. myst. t. 2. pag. 490.* praxis, qua Sacerdos, quoties in exercitiis spiritualibus novam vitam instituit, usque dum post Confessionem generalem animus quiescat; ab Altari abstinet, siquidem etiam, nisi aliud obstat, ea die, qua ob commotionem contra charitatem, puritatem, vel aliam five culpabilem, culpa etiam per poenitentiam abolita, five inculpabilem causam, animus inquietus est, in quibus tamen casibus juxta Gerson *Conf. 8.* circumstantiæ, & profectus spiritualis Sacerdotis hanc abstinentiam, vel consulendam, vel non, prudenter determinare debent.

§. 429.

Nono. Quotidiana celebratio postulat, ut *Nono. De-* non solum cum congrua devotione interna, sed *votio ex-* etiam externa fiat. Intolerabilis enim abusus *terna re-* foret, si maxima Dei dignatio, ad preces sui mi- *quiratur.* nistri ad sacrificandum venientis, ministrum in suo munere indecore tractando audaciorem redderet. Unde bene jubet Tridentinum *Sess. 22. decret. de celebr. Miss.* ut Missa, *quanta maxima fieri potest, interiori cordis munditia, & puritate, atque exteriori devotionis, ac pietatis specie peragatur.* Gravissima sunt verba, & actiones, quibus Ecclesia Sacerdotes in Sacrificio Missæ uti voluit, & quidem ex genere suo sub gravi peccato, quæ omnia scilicet, quoad vestes, locum, tempus, coere monias vasa sacra &c. devotionem mirifice accendunt, & de quibus in *Comp. Th. t. 3. a. §. 1036.* actum fuit. Quæ proinde accuratissime, & cum maxima decentia, & gravitate observanda, nec cum nimia festinatione quorundam Sacerdotum compatibilia sunt, in

L 3

quam

quam ceu diaboli tentationem P. Molina Carth. tr. 3. instr. Sac. c. 11. & 12. merito graviter invehitur.

*Temporis
spatium
pro Missa.*

Schol. Quod ad temporis spatium pro celebratione Missæ attinet, sicuti, maxime in publico, nimis prolixitas, ita & nimia celeritas vitanda est, saltem illa, quæ cum exacta, & decenti cæremoniæ, & Rubricarum observatione incompatibilis est; pro qua prudens mensura videtur horæ dimidium, quæ etiam a Synodo Colonienſi a. 1662. probata est. Non enim præcise curandum, ut omnia fiant, sed ut bene, & decenter fiant. Nec est sufficiens excusatio, quam Sacerdos petit a gustu sæcularium, & quidem vix, aut nullatenus devotioni addictorum: memor sit dignitatis suæ, & dedignetur in celebrando rationem habere quantæcunque audientium dignitatis, memineritque inferioris dignitatis illius, qui sub speciebus panis, & vini delitescit. Merito M. Avila videns indecorum cæremoniæ deproperatione celebrantem, & facram Hostiam indecenti celeritate tractantem, non se continuit, sed ad eum accedens dixit: bene se cum illo gerat, est enim Filius boni Patris.

§. 430.

*Decimo.
Celebrans
non proficiens de
malo statu
suo timere
potest.*

Decimo. Nisi quotidianæ, vel frequenti celebrationi, aut Communioni *profectus* in spiritu respondeat, valde timendum est, ne celebrans, vel communicans, qui se putat esse in gratia, coram oculis Dei in statu peccati existat. Hoc timendum vel maxime est *recidivis* in gravia, quibus dolor, & propositum suum merito suspecta esse possunt. Deinde idem timendum est non modice *tepidis*, qui ob venialium contemptum, etiam in ipsa celebratione, vel communionem, facile in mortalia labuntur, dum minus pu-

putant. Denique timendum hoc est *imperfectis*, ne, si non curent sollicitè progredi, sensim in fo-veam regrediantur. Hæc sunt peccata occulta, & ignorantiae, quæ etiam sancti in se timuerunt. Nam si teste S. Maria Magdalena de Pazzis *vit. c. 94.* „una Communio, facta cum „vero spiritu, & sensu, apta est, ut faciat ani- „mam in magnam vitæ perfectionem deveni- „re.“ Unde ergo miseri nos in tanta frequen- tia tam parum, aut nihil proficimus?

§. 431.

Undecimo. Sacerdos ex causa non celebrans, *Undecimo.*
& quilibet alius non impeditus, saltem studeat *Non cele-*
quotidie assistere Sacrosancto Missæ sacrificio, quan-
tum ei Deus dederit, studiose pariter, & de- *brans, vel*
vote. Hæc est regina devotionum in homine *communi-*
Christiano, & uti S. Salesius *p. 2. vit. dev. c. 14. sam au-*
ait: „Sol exercitiorum spiritualium, est. san- *diat.*
„ctissimum, sacratissimum, & supernum Sa-
„cramentum, ac sacrificium Missæ, centrum
„Christianæ Religionis, devotionis cor, ani-
„ma pietatis, Mysterium ineffabile, quod com-
„prehendit abyssum Divinæ charitatis, & per
„quod Deus sese applicans, realiter nobis com-
„municat magnifice suas gratias, & favores.,,
Plura passim dant Ascetæ. Rodericius *exerc.*
perf. tr. 8. c. 15. Lancicius *opusc. 13.* Bona
in *horol. Ascet. &c.* Quid enimvero æquus,
quam Deo quotidie hunc cultum exhibere? a
quo momentis singulis dependemus. Et quidem
studiose, & devote, uti in *c. Dolentes de celebr.*
Miss. præcipitur. Et S. Augustinus *Serm. 6.*

de verb. Dom. c. 11. inquit: *Totum intus esse debet: Si intus est, quod videt homo, quare foris est, quod videt Deus?* Et Anastasius Sinaita l. de *sacr. Synax.* monet: *State igitur fratres, obsecro, state cum timore in rei sacræ tremenda hora quo enim affectu, & quo animo quisque nostrum ea hora assisit, sic & ipse Domino pariter offertur*

**Modus
fructuose
Missam
audiendi.**

Schol. Modus fructuose assistendi, vel inserviend Missæ, optimus est, comitari Sacerdotem in memoria Passionis Domini, sive orando vocaliter, sive potius mentaliter, sive juxta Missæ verba, & cæremónias, uti alii explicant, seu facilius, juxta mysteria, & sacras sententias. „Pape, inquit S. „Chrysostomus *Serm. de Euch. in encæn.* mens „mysteriis instructa est, & Agnus Dei pro te immolatur, Sacerdos pro te angitur, ignis spiritus „lis ex sacra mensa refluit, Seraphim astant se: „alis faciem tegentia, omnes incorporeæ virtutes pro te cum Sacerdote intercedunt, ignis „spiritualis de cælo descendit, sanguis in crater „in tuam purificationem ex immaculato later „hanstus est, & non erubescis, revereris, con „funderis, neque Deum tibi propitium facis? „

Adhortatio ad devotam celebrationem.

Coroll. Sit ergo deditus orationi Sacerdos, ut cum debita devotione in- & externa quotidie Missam celebrare mereatur: orationem intelligo tum vocalem; tum maxime mentalem, a qua Sacerdos vitæ excusari poterit, cum Christus ipse jubeat: *Hoc facite in meam commemorationem.* Sufficiet juxta M. Avila ad præparationem, si bene per longiorem temporis moram expenderit illud Matth. 25. v. 6. *Ecce sponsus venit, exite obviam ei.* Et post celebrationem illud Joan. 13. v. 12. *Scitis quid fecerim vobis?* Et ipsa Ecclesia non modo totam Missam devotissimis orationibus contextuit, se & illis juxta Rubricas extra Altare dicendis, quæ, cum attentione, & devotione dicereantur, non tantum infor-

informis celebratio emergeret, præsertim si meditatio præmitteretur; hoc enim vero meditationis igne ex ligneis aurei, & argentei Sacerdotes conflantur: Nimirum hujus meditationis defectu, & quia plurimi Sacerdotes ex illis sunt, de quibus scriptum est. Jer. 12. v. 11. *Quia nullus est, qui vagabitur corde.* Factum est, quod idem Propheta Thren. 4. v. 1. laxit: *Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus?* Quam aliter Sacerdotes agunt orationi dediti? Quid? si a meditatione speciali Dei dono ad contemplationem transierint? Tunc enimvero cum S. Joanne a S. Facundo semel, & iterum a Superiore suo, ob nimiam in Sacrificando prolixitatem reprehensa, respondere poterunt: „Aliud facere utique non possum, ut qui „quotidie D. N. Jesum Christum fulgentem in „sua istis oculis peccator aspicio.,,

§. 432.

Aphorismi pro Magistris spiritualibus.

- I. Magisterium spirituale donum est in paucis pretiosum, quod multum operatur secreto, & in publico est otiosum. *Aphorismi pro Magistro spirituali.*
- II. Sit Magister exemplar, quod discipulus spiritualis debeat imitari.
- III. Lucretur piam cordis alieni affectionem, qui cupit aliquem docere perfectionem.
- IV. Reddat cor amoris Dei subiectum, & hominem faciet in oratione perfectum.
- V. Patienter toleret imperfectos, si vult obtinere perfectos.
- VI. Si Magister blande tractet fervidum incipientem, iste, abjectis deliciis, observantiam amplectetur ingentem.
- VII. Non sit Magister in mandando imperiosus, si vult, ut sit discipulus obsequiosus.

VIII. Ad mensuram capacitatis, f. Magistro obtinere plus, minusve sancti

IX. Si discipulus ad normam ductionis, & inclinationis, cito aliquem cedit gradum perfectionis.

X. Religiosæ urbanitates cum operibusque rationibus, quasi Divinis philtris sanctis trahunt amoribus.

XI. Qui se mortificat altero cogente, cibum gerit stomacho non coquente.

XII. Punire sine corde monstrante amor non tam mederi est, quam vulnerare.

XIII. Si se Magister monstrat iratum, opulum experietur, turbatum: at si se demonstrat humanum, gignet mitem in illo Spiritu & planum.

XIV. In ratione conscientiae Magister memor prudentiae: & quantum in discipulo moris, tantum in Magistro appareat amoris.

XV. Si vult agnosci pro genuino Patre, opere largus, neque differat a tenera matre.

XVI. Distinguere inter motus gratiae, naturae, virorum est sanctorum, & vitae insigniter purae.

XVII. Si vult, ut discipulus brevi multo progrediatur, non parcus ad Eucharistiam accedere largiatur.

XVIII. Licentiam vero dandam pro Communionem metiri debet ex congrua dispositione.

XIX. Consilium quotidianae Communioni debet raro dari, & bina communio hebdomadaria sat erit vel devotissimo saeculari.

XX. Nulla regula generalis est sine exceptione, atque ista Communionis pendet a discretionem.

XXI. Perfectio, quæ per vim imprimitur alienam, magis habebit apparentiam, quam essentiam plenam.

XXII. Extra viam graditur sua cum perfectione, qui nimia utitur festinatione: si enim non lente festinatur, totum periclitatur.

XXIII. Sanctitas repentina distat parum a ruina, siquidem in nulla re permanente, incrementum acquiritur repente.

XXIV. Qui tractat de animabus dirigendis ad perfectionem, tractet hoc negotium cum Deo per multam orationem.

C A P U T III.

Quomodo Magister spiritualis spiritus bonos a malis per discretionem spirituum discernere, & vitiatos emendare debeat.

§. 433.

Ut Magister spiritualis incipientes, proficientes, & perfectos in via perfectionis rite dirigat, unum ex præcipuis ejus muneribus est, omnia spirituum genera examinare, & cognoscere, sive ut malos in bonos convertat, sive ut mediocres meliores reddat, sive ut perfectos docet, & ita virtutes magis solidet, utpote quæ sunt omnino necessarium perfectionis fundamentum, sine quibus nulla est perfectio, sed illu-

*Spiritus,
& Vir spiritualis
explicatur.*

illusio. *Spiritus* autem nomine hic intelligitur interior animæ propensio, sive impulsus, quo quis se ad aliquid interius incitari sentit. Sic homo propensus ad orationem, ad poenitentiam, ad recollectionem, ad solitudinem, ad paupertatem &c. dicitur habere spiritum orationis, poenitentiae &c. At vero propensus ad lites, contentiones &c. dicitur habere spiritum contradictionis &c. Quare propensus ad orationem, sui compositionem, modestiam, silentium, bonum exemplum, loquens, cogitans, & tractans de rebus spiritualibus, *Vir spiritualis* dicitur.

*Discrimen
inter spi-
ritualem,
& devo-
tum.*

Schol. Perinde non est, aliquem esse devotum, ac spiritualem. Nam vir devotus pollet amore, fervore, pietate, & ad omne bonum propensione: sæpe tamen modica luce gaudet in intellectu, sicque spiritu dimidia ex parte deficit. Cum enim spiritus in luce quadam superna intellectuali cum piis, & rationalibus affectibus totam animam in bonum inclinantibus consistat: illi sunt perfecte viri spirituales, qui æque pleni sunt luce in intellectu, quam affectu in voluntate, unde qui præstant spiritu rationali, discreto, & prudente, agunt, quod magis expedit, non vero semper, quod est perfectissimum. Vir unice pius, & devotus multa opera per imprudentiam male collocat, spiritualis vero ex ipsius naturæ operibus ob præfixum finem supernaturalem lucrum reportat; habet ut Elisæus duplicem spiritum, interior est, secretus, mitis, abhorrens a litibus, rumoribus, virtutibus apparentibus, plausu hominum; cum plura sciat, pauca loquitur, oratione sine strepitu, sine artificiis se mortificat: devotio ejus rationalis est, charitas cum misericordia, Intentio pura, conscientia munda. Vir devotus plurimo affectu, modica luce gaudet, & facile in utramque partem claudicat, effluente devotione

fer

fervet, absente intepest, cum e contra Vir spiritualis in prosperis, & adversis, in devotione, & ariditate semper constans æqualiter procedat, & Deo, suæque obligationi inhæreat.

§. 434.

Spiritus in spiritum bonum, & malum dividitur. Spiritus bonus est, qui ad bonum inclinat: Spiritus malus est, qui ad malum propellit. Ad hanc divisionem omnes reliquæ divisiones spirituum reduci possunt. Divisio spiritus.

Schol. 1. S. Bernardus Serm. 33. de divers. vel de discr. Subdivisiones. spir. ex S. S. Literis sex Spiritus enumerat, 1. Divinum. 2. Angelicum. 3. Diabolicum. 4. Humanum. 5. Spiritum carnis. 6. Spiritum mundi. Sed quia spiritus Angelicus a Deo regitur, & spiritus carnis, & mundi a diabolo; hi quinque facile ad duos reduci possunt, bonum scilicet, & malum, vel Spiritum Dei, & spiritum diaboli, quibus si addas humanum: quia non semper ab alio, sed a se ipso specialiter movetur, tres spiritus emergunt, Divinus, diabolicus, & humanus, quam divisionem sequitur Rossignolius l. 3. de Christ. perf. c. 13. P. Godínez in Prax. Th. myst. l. 9. c. 1. Spiritum in quatuor Spiritus generales dividit: Primus est spiritus bonus, & Divinus, per gratiam nos inclinans ad bene vivendum, ad fugienda peccata, frequentanda Sacramenta, procurandam per media necessaria nostram salutem, & perfectionem. Secundus est spiritus malus, natus ex diabolo, qui si non simulat, sed aperte in omne genus peccatorum mortalium cujuscunque statui priorum inclinatur: Si vero est occultus, habita intentione mala, in exteriori executione signa bonitatis juxta cujuslibet ingenium præsefert, & in hypocrita modestiam affectat, in inquieto charitatem cum proximo, & sic sub specie bonitatis suam malitiam occultare studet. Tertius spiritus est mundanus, qui quan-

quando est apertus, est profanus, vanus, delictis, & otio deditus; si occultus, plausibilem ostendit humilitatem, seipsum subinde vituperat, ut ab aliis laudetur: ducitur respectu humano, & multum sorat, quid de se homines dicant; in virtutibus internis tepidus, debilis, & remissus est: in externis spiritualis, circumspectus, & attentus, ut laudem aucupetur ex vana sua humilitate. Quartus spiritus est amoris proprii, sollicitus pro commoditatibus carnis, consistens in quadam humana prudentia, quæ actiones virtuosas secundum regulam commoditatis propriæ metitur: in oratione admodum faciliorem, & suaviorem inclinat, in obedientia ad minus laboriosa, in poenitentia ad minus poenalia. Hic spiritus in incipientibus fingit se medicum, qui præoccupat infirmitates: in proficientibus fingitur discretio, quæ occurrit inconvenientibus: in perfectis vult esse prudentia, quæ nimium providere curat, quæ forte possent contingere, ubi tamen semper hic medicus, hæc discretio, & hæc prudentia nihil aliud est, quam spiritus amoris proprii, his nominibus perperam appellatus. Hi quatuor spiritus, ut iterum patet, ad spiritum bonum, & malum revocari possunt.

Inspirationes, & instigationes quid.

Schol. 2. Cum spiritus ex dictis sumatur pro interiori animæ impulsu, seu inclinatione, considerari potest vel in actu primo, in quantum anima per habitus naturales, aut supernaturales, aliasque permanentes dispositiones potest propendere ad movendum; vel in actu secundo, in quantum per actus indeliberatos actu movetur. Atque hi actus, quando movent ad bonum, dicuntur *inspirations*; quando ad malum, *instigationes* appellantur. Unde dubitare, an spiritus sit bonus, aut malus, idem est, ac dubitare an tales, vel tales motiones sint *inspirations*, aut *instigationes*. Porro hæc *inspirations*, & *instigationes* per omnia quidem vitæ spiritualis tam activæ, quam contemplativæ exercitia vagantur, præcipue tamen abundant in exercitio sanctæ orationis, utpote quod magna ex parte

te ex inspirationibus constat, quibus Deus nobiscum loquitur, vel nobis cum ipso loquentibus respondet. Et quia hæ locutiones possunt esse vel late tales, & vocantur præcise inspirationes; vel formaliter tales, & revelationes appellantur: de prioribus in hoc, de posterioribus in sequenti capite claritatis causa sermo erit. Sed quia fieri potest, ut, quæ putantur esse inspirationes, & locutiones Dei, non sint vere tales, sed instigationes, & locutiones inimicorum Dei, ideo præcipuus labor versatur in discernenda oratione vera a falsa secundum varios motus in ea deprehenso, ad quod opus est discretionem spirituum.

§. 435.

Discretio spirituum est quoddam iudicium, *Discretio* per quod homo recte discernit inter varios motus, de quibus dubitari potest, a quo spiritu *spirituum* *definitur.* *definitur.* proveniant, bono, an malo.

Schol. 1. Duplex est via per quam ad discretionem spirituum perveniri potest, scilicet vel per humanam prudentiam, vel per gratiam gratis datam a Deo infusam. Unde duplex discretio spirituum distinguitur. 1. *Acquisita*, vel, uti nonnulli vocant, doctrinalis, quæ est quædam ars, seu modus per regulas a Patribus, Ascetis, & Mysticis, ac contemplativis Theologis assignatas, quæ labore, & industria humana discuntur, discernendi spiritus, & motus tam proprios, quam alienos, bonos, & malos. 2. *Infusa*, ac gratia gratis data, cujus meminit Apostolus 1. Cor. 12. Et a Card. Bona de *diser. Spir. c. 2. n. 2.* ita describitur: „est pecu-
„haris motio Spiritus sancti (seu mentis illustra-
„tio) ad discernendum inter varios motus, a quo
„spiritu proveniant, bono, an malo; sive ad mo-
„res spectent, sive ad doctrinam, sive quis inte-
„rius, & invisibiliter moveatur, & excitetur, sive
„exterius per homines docentes, vel consulentes,
„tes,

„ tes, aut per Angelos sensibilibiter loquentes, ve
 „ apparentes. Et hæc est gratia discretionis, quam
 „ inter gratis datas septimo loco recenset Aposto-
 „ lus, quæ a Spiritu S. non omnibus datur, sed
 „ quibus, & quando vult, ad discernendos spiri-
 „ tus non solum in seipsis, sed etiam in aliis, ad
 „ communem Ecclesiæ utilitatem., Gratia hæc
 „ ficuti & reliquæ gratis datæ, in solo Christo pe-
 „ modum habitus fuit, cæteris autem datur per mo-
 „ dum actus, sive motionis transeuntis, aliis rarius
 „ aliis frequentius, aspirante Divina gratia, quando
 „ & quomodo vult; estque hæc discretio infusa in-
 „ fallibilis, non vero acquisita: eademque gratia gra-
 „ tis data ex primario, & intrinseco fine non ad pro-
 „ priam sanctificationem, sed ad aliorum ædificatio-
 „ nem tribuitur; unde etiam in malis reperiri potest
 „ quia tamen infusio luminis supernaturalis, ad eam
 „ necessaria, requirit mentis tranquillitatem, & pa-
 „ cem internam, quæ in animo terrenis affectioni-
 „ bus perturbato locum non habet, hinc fit, quo-
 „ ut plurimum ea in solis iustis reperitur, uti sul-
 „ ostendit Card. Bona *de discr. Spir. c. 2. n. 4.*

*Difficul-
tas discer-
nendi spi-
ritus.*

Schol. 2. Difficultatem discernendi spiritum bonum
 spiritu malo exponit Gerson *Alphabet. 17. circa finem*
 „ ubi sic ait: „ Est enim spiritus Deus, spiritus An-
 „ gelus bonus, spiritus Angelus malus, & spiri-
 „ tus humanus tam rationalis, quam animalis
 „ Potest autem similis inspiratio spirari per quem-
 „ libet istorum spirituum suo modo, longe tamen
 „ diverso. Sed diversitatem hanc faciliter percipere
 „ quædam similitudo non finit apud inexper-
 „ tum, qui neque per seipsos ex acumine inge-
 „ nii, neque per eruditionem in Theologicis, ve-
 „ physicis disciplinis, neque per aliorum traditio-
 „ nem sciunt talia distinguere. Certe nec miran-
 „ dum, eum paucissimos inveniamus, qui plene
 „ sciunt secernere cogitationes, & affectiones sua-
 „ rationalis animæ, ut rationalis est, ab illis, quæ
 „ sunt animales, videlicet in sensu communi, ve-
 „ organo phantasiæ. Quos invenies, precor, ex-
 „ timen-

„ timetibus Deum, peccatumque fugientibus, qui
 „ semper, & in omnibus ad liquidum prospicient,
 „ de temptationibus vigent, sed sensus eorum sit
 „ tantummodo in imaginatione, vel consensus in
 „ ratione? adeo non facile est discernere sensum
 „ a consensu. Quando plus habet difficultatis pro-
 „ portio, quadruplicis prænominati spiritus, dum
 „ videlicet instinctus unus, vel inspiratio vehe-
 „ mens tangit mentem, si sit a Deo, vel ab An-
 „ gelo bono, aut malo, aut a proprio spiritu huma-
 „ no? Cujus rursus sensus portio duplex, supe-
 „ rior, & inferior adscripta est. Cujus sentire
 „ divisionem perfecte dat illud verbum Dei, quod
 „ pertingit usque ad divisionem spiritus, & ani-
 „ mæ. Qualem in se divisionem passa erat, quæ
 „ exclamavit: *Magnificat anima mea Dominum:*
 „ & hinc secernens spiritum ab anima subjunxit:
 „ *Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.* „

§. 436.

Necessarium igitur est, bene discernere, & *Neceſſe eſt,*
 approbare spiritus bonos, seu inspirationes, *bene di-*
 que reipsa ex Deo sint. Ita Primo docet S. *ſcernere*
 Scriptura. Jer. 15. v. 19. *Si ſeparaveris pretio-* *ſpiritus*
ſum a vili, quaſi os meum eris. Et c. 6. v. 27. *bonos.*
Probatores dedi te in populo meo robuſtum, &
ſcis, & probabis viam eorum. 1. Theſſal. 5. v. 19.
Spiritus nolite extinguere . . . omnia probate,
quod bonum eſt, tenete. 1. Joan. 4. v. 1. *Probate*
ſpiritus, ſi ex Deo ſint. Prob. Secundo ex P. P.
 & Chryſoſtomus in 1. Theſſal. hom. 11. ait:
Daſa quædam caligo, & tenebræ, & nubilum ſu-
per omnem terram diſuſa ſunt . . . Quoniam igi-
ter ſuper hanc terram nox eſt, ut ita dicam, ne
ſplendorem quidem ſplendorem habens, & in ea nocte
incedimus, tradidit nobis Deus lampadem illu-
ſtrationis. Schram Theol. Myſt. Tom. II. M ſtem,

strem, incensam Spiritus S. gratia in cordibus, no-
stris . . . Propterea dicit Paulus, spiritum ne ex-
tinguatis, hoc est, donum spiritus . . . Extinctio au-
tem spiritu, quid reliquum sit, nostis, quotquot
tenebricosa nocte ambulatis. Si vero de terra
terram ambulare, difficile est, ac molestum, quomodo
tutum erit, eam viam, qua ex terra in cœlu-
tenditur, sine luce ambulare? Cassianus coll. 1. c. 20.
ex Abbate Mose de bonis spiritibus, seu insp-
rationibus observandis, & discernendis monet
ut, quales nos eis præbere debeamus, ex eorum mi-
rito, qui eas suggerunt, considerare possimus, &
efficiamur secundum præceptum Domini (in Evan-
gelio secundum Hebræos) probabiles trapeziti
quorum summa peritia est, ac disciplina, probari
quodnam sit aurum purissimum, & ut vulgo dicitur
obrizum. S. Climacus gr. 26. unum ex modis
discretionis spiritualis constituit in intellectu
sensu, bonum, quod vere, ac propriè bonum est
naturalis bono, atque contrario sine errore disce-
nente: & addit, diabolus ante omnia curare
ut ex nostra negligentia hoc bonum prætere-
amus. S. Gregorius hom. 5. in Ezech. ait:
electis, & reprobis diversi sunt impetus. In electis
videlicet impetus spiritus, in reprobis impetus car-
nis, . . . Unde necesse est, ut magna semper cura
considerare debeamus in omni, quod agimus, qui
impetus ducat; utrum nostra cogitatio per impetum
carnis, an per impetum spiritus impellatur. S. Be-
nardus Serm. 17. in Cant. inquit: Spiritus quan-
do veniat, & quando vadat, id plane periculo fissi-
me ignoratur. Cum enim hæc Spiritus S. dispen-
satoricæ quidem vicissitudines vigilantissime non o-
servantur, fit, ut nec absentem desideres, nec præ-
sente

sentem glorifices. Nempe qui idcirco recedit, ut avidius respiratur, quoniam modo, si abesse nescitur, requiritur? Et rursum qui dignanter ad hoc redit, ut consolitur, qualiter digne pro sua Majestate suscipitur, si nec adesse sentitur? Mens ergo, quæ ignorat abscessum, patet seductioni: Et quæ reditum non observat, erit ingrata visitationi. Tertia. Ratio sumitur ex S. Thoma, qui 1. 2. q. 68. a. 2. docet, dona Spiritus S., quæ sunt in nobis ex inspiratione Divina, esse necessaria ad salutem: quia per solas virtutes ratio tantum movet, secundum quod adhuc imperfecte per illas informata est, quod non sufficit, nisi desuper adfit instinctus, Et motio Spiritus S. juxta illud. Rom. 8. v. 15. Quicumque spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei. Ex quo patet, quanti intersit, regi ab inspirationibus Divinis, quod fieri nequit, nisi ut tales cognoscantur, & discernantur.

Schol. Deus seipso immediate est, qui saltem ut causa principalis supernaturalis, suis inspirationibus cum animabus loquitur, uti ex S. Dionysio c. 4. de coel. hier. docet S. Thomas 1. 2. q. 91. a. 1. Imo etiam dum Angelus nobis interior inspirat, quid faciendum sit, quidve vitandum, Dei nomine inspirat, qui dignatur, etiam per Angelos, ipsius faciem videntes, & dicenda in Verbo intuentes, nobis loqui, quasi per suos, & nostros pariter familiares, maxime Angelos custodes, uti idem S. Thomas 1. p. q. 111. a. 1. docet, & modum S. Augustinus 1. p. q. 111. a. 1. exponit, dicens: Deus per seipsum, quia lux est, illuminat pias mentes, ut ea, quæ Divina dicuntur, vel ostenduntur, intelligant. Sed si ad hoc ministro utitur Angelo, potest quidem aliquid agere Angelus in mentem hominis, ut capiat lucem Dei, Et per hanc intelligat: Sed ita dicitur

Quomodo Deus inspirat.

M 2

intel-

intellectum dare homini, & quasi, ut ita dicam, intellectare hominem, quemadmodum quisquam lucem domui, vel illuminare domum, cui semper facit; cum eam non sua luce penetret, aut illuxit, sed tantummodo aditum, quo penetratur, atque illuxretur, aperiat. Et licet sæpe difficile sit, discernere, an Deus se solo, vel per Angelum loquatur, & inspiret, hoc tamen parum refert ad intentum, quia uti S. Bernardus *Serm. 23. de divers.* observat: *Nec facile est, quis loquatur, discernere, nec ignorare periculosum, præsertim cum certum sit, Angelum bonum nunquam loqui ex semetipso, sed Deum esse, qui loquitur in ipso.* Denique etiam in nobismetipsis habemus tam ex natura, quam ex gratia, unde nobis nomine Dei inspiretur, quid faciendum, vel vitandum sit. A natura quidem per dictamen bonæ conscientiæ, fundatæ in Synderesi; docente S. Thoma 1. p. q. 79. a. 12. juxta illud Ps. 4. v. 6. *Multi dicunt, quis ostendit nobis bona? Signatum est super nos lumen vultus tui Domini.* Unde conscientia ab Origine l. 2. in ep. Rom. dicitur: *Spiritus corrector, & pædagogus animæ sociatus, quo separatur a malis, & adhæret bonis.* Quia vero lumen naturæ, sphæram naturalem non excedit, in ordine ad beatitudinem naturalem, Domino placuit, illud per virtutes supernaturales in ordine ad beatitudinem supernaturalem elevare, quæ sunt semina excelsiorum inspirationum, scilicet præcipue Fides juxta illud Act. 15. v. 9. *Fide purificans corda eorum:* & Charitas juxta illud 2. Cor. 5. v. 14. *Charitas Christi urget nos.*

§. 437.

*Regulæ
pro discernendo bono spiritu.*

Ut autem spiritus boni, & inspirationes rite discernantur, & cognoscantur, an revera a Deo sint, *Regulæ* modo tradendæ sunt, quibus anima in seipsa, vel director in aliis animabus quasi manu ductus doctrinaliter spiritus bonos, sive inspira-

pirationes, tanquam vere a Deo venientes approbare queat: quas ex Card. Bona de *discr. Spir.* 4. 6. Ludovico a Ponte in *duce Spir. tr.* 1. a. c. 81. Alvarez de *vit. sp. t. 3. c. 14.* Godinez cum Reguera *Th. myst. l. 9.* Et S. Ignatio in *Exerc. spir. hebd. 4.* colligemus.

Primo igitur Regula fundamentalis, & universalissima est illa Salvatoris nostri, Matth. 7. *Ex fructibus eorum cognoscetis eos.* Consonatque Apostolus docens Gal. 5. v. 22. *Fructus spiritus est Charitas, gaudium &c.* Sicuti enim ex fructibus bonis bonam arborem cognoscimus, ita ex operibus certo bonis bonus spiritus, & inspiratio Divina cognoscitur. Id quod tamen non de una, vel altera operatione, & solum ad tempus, sed de modo generatim bene agendi, & continuo virtutum Theologicarum, & moralium exercitio intelligitur; fictio etiam solum ad tempus, & non in omnibus falsa pro veris, & mala pro bonis simulare potest. Hanc regulam tradit etiam S. Bernardus *ep. 107.* dicens: *Opera ergo, & non verba discernunt inter filios Dei, & filios dissidentiae. . . Volo te, & tibi usurpare, & ita probare illam Unigeniti vocem* Joan. 5. v. 36. *Opera, quae dedit mihi Pater, ut faciam, ipsa testimonium perhibent de me. Sic revera, sic unici filii spiritus testimonium perhibet spiritui nostro, quod filii Dei sumus & nos, cum suscitans ex operibus mortuis largitur opera vitae.* Eandem regulam habet Gerson *tr. de prob. spir. dictas*: Oportet, ut ab operibus signa capiamus.

Corollaria.

Schol. Igitur 1. bonus spiritus est spiritus boni Christiani, qui observat legem Dei, & obligationibus sui status satisfacit. 2. Spiritus pius, qui Christianitati pietatem adjungit, orando, frequentando Ecclesias, Conciones, & Sacramenta. 3. Spiritus exercendi opera charitatis, eleemosynas largiendo, exercendo opera tum misericordiae corporalia, tum spiritualia, docendo, prædicando, confessiones excipiendo juxta uniuscujusque vocationem. 4. Spiritus austerus, silentii cultor, recessus amans, & poenitens, licet modico veneno propriae voluntatis conspergatur, juxta P. Godinez *Th. myst.* l. 9. c. 4. Si orationi mentali cum humilitate deditus est, bonus est, & sanctus: caveat tamen a seipso; periculo enim philautiae, ac vanæ gloriæ est expositus. 5. Spiritus Eremiticus, multum ad solitudinem, & recollectionem affectus, ad vestem vilem, & crassam, ad habitationem arctam, sed mundam: ad victum vulgarem, sed sufficientem, cum boni magistri ductu effatim perficitur. 6. Spiritus multæ, longæ, ac suavis orationis, sed cum modica poenitentia, & mortificatione, bonus spiritus erit, si reperiatur in incipientibus, vel in privilegiatis: alias erit suspectus. Præstaret e converso, ut plus haberet mortificationis, licet minus orationis.

§. 438.

Secundo ex operibus internis bonis.

Secunda Regula certior, & expressior est, quando spiritus fundatur non solum in operibus externis, sed etiam internis sine dubio bonis. Quis enim dubitet spiritu Dei moveri peccatorem, quando ad extraordinariam poenitentiam cum vitæ mutatione trahitur? tepidum, quando tepore excusso fervore spiritus incalescens novam vitam instituere resolvit? Incipientem, proficientem, & perfectum, quando progressum sensibilem in virtutibus, & ascensiones in corde suo dispositas experitur? Hanc regulam S. Bernar-

ardus *Serm. 23. de diver. seu de discr. spir. tradit: Quoties super castigando corpore, humiliando corde, servanda unitate, & charitate fratribus exhibenda, seu cæteris virtutibus acquirendis, conservandis, amplificandis salubris cogitatio in mente versatur, Divinus sine dubio spiritus est, qui loquitur aut per seipsum sane, aut per Angelum suum. Et S. Ignatius reg. 3. ait: „ Spiritualis proprie „ consolatio tunc esse noscitur, quando per in- „ ternam quandam motionem exardescit anima „ in amorem Creatoris sui, nec jam creaturam „ ullam nisi propter ipsum potest diligere. Quan- „ do etiam lachrymæ funduntur, amorem illum „ provocantes, sive ex dolore de peccatis pro- „ fluant, sive ex meditatione passionis Christi, „ sive alia ex causa qualibet, in Dei cultum, & „ honorem recte ordinata. Postremo consola- „ tio quoque dici potest fidei, spei, & charita- „ tis quodlibet augmentum. Item lætitia om- „ nis, quæ animam ad cælestium rerum medi- „ tationem, ad studium salutis, ad quietem, „ & pacem cum Domino habendam solet inci- „ tare. „ Consonat Gerson *tr. de prob. spir.* ponens secundo loco hanc regulam. „ Per in- „ spirationem intimam, seu internum saporem, „ sive per experimentalem dulcedinem quan- „ dam, sive per illustrationem a montibus æter- „ nis, effugante tenebras omnis dubietatis. „ Ubi etiam S. Gregorium, & S. Augustinum al- „ legat. Quia tamen hic modus solum est in uno- „ quolibet pro seipso, solum mediate Directori pro- „ desse potest, ut in alio spiritum bonum probet, „ quatenus per signa externa sinceræ veracitati „ animæ dirigendæ fidem præstat.*

Schol. Proinde 1. opera illa externa, quæ Sch. præ-
recensita sunt, si cum virtutibus internis compa-
gantur, sicut etiam ab iis procedere debent, ut ve-
re bona sint, a spiritu bono sunt. 2. Spiritus bo-
nus est spiritus contritionis, & compunctionis:
quia cor contritum, & humiliatum etiam in pec-
catore est initium omnis perfectionis. 3. Spiritus
fervens, humilis, & in proximos charitate flagrans,
licet forte aliquo fervore imprudenter excedat, sal-
tem in substantia, & intentione bonus est. 4. Spi-
ritus, qui facile ad interiora se recipit cum amato-
ria quadam Dei præsentia, delitiis affluit, maxime
si se interius accusat, inhonorat, ac deprimit, com-
punctus in conspectu Dei, respiciendo se adeo de-
bilem, miserum, inconstantem, & ingratum, spiri-
tus bonus, solidus, securus, & magnorum favo-
rum capax est. 5. Spiritus contemplativus, qui
per intervalla quædam oculos in sua peccata con-
jicit, & aliquantulum de Novissimis mortis, & in-
ferni meditatur, cujus ordinaria meditatio est vita,
passio, & mors D. N. Jesu Christi, & qui obliga-
tionibus sui status rite satisfacit, spiritus solidus,
bonus, & securus est, magnisque favoribus dona-
bitur. 6. Spiritus Christi, qui cogitat, meditatur,
& studet imitari vitam, Passionem, mortem, & vir-
tutes ejus, est spiritus bonus, & securus: siquidem
Christus est via, & vita. Nunquam erit homo
eximie sanctus, & multæ orationis, qui non intret
per hoc ostium, qui non incedat hac via, & qui
veritatem in hac humilitate non inveniat. Confu-
giant omnes ad Christum, & in illo coacervata
omnia bona spiritualia invenient.

§. 439.

*Tertio ex
humilita-
te cordis.*

Tertia Regula. Inter omnia virtutis opera,
in quibus *humilitas cordis* elucet, hoc signum
est potissimum spiritus Dei. Ita clare docet S.
Scriptura II. 57. v. 15. *Hæc dicit Excelsus, &*
sub-

sublimis habitans aeternitatem, & sanctum nomen
 ejus in excelsu, & in sancto habitans, & cum con-
 trito, & humili spiritu: ut vivificet spiritum hu-
 milium, & vivificet cor contritorum. Et c. 66.
 v. 2. Ad quem respiciam, nisi ad pauperculum, &
 contritum spiritu, & tremmentem sermones meos.
 Pl. 137. v. 6. Quoniam excelsus Dominus, & hu-
 milis respicit. Luc. 1. v. 48. Respexit humilitatem
 ancille suae. Et S. Bernardus Serm. 69. in Cant.
 ait: Si sensero aperiri mihi sensum, ut intelligam
 scripturas, seu sermonem sapientiae, quasi ebulliri
 ex minimis, aut infuso lumine desuper revelari my-
 steria, aut certe expandi mihi quasi quoddam lar-
 gissimum caeli gremium, & uberiores defersum in-
 fusare animo meditationum imbres: non ambigo,
 pensum adesse. Verbi siquidem haec copiae sunt, &
 de plenitudine ejus nos accipimus. Quodsi pariter
 infuderit se humilis quaedam, sed pinguis intimae
 asperfusionis devotio, ut amor agnitae veritatis ne-
 cessarium quoddam odium vanitatis in me generet,
 & contemptum, ne forte aut scientia inflat, aut fre-
 quentia visitationum extollat me: tunc prorsus pa-
 terne sentio agi mecum, & Patrem adesse non du-
 bito. Et Gerson tr. de distinct. revel. signo 1. &
 4. hoc quasi pro unico sufficienti signo boni spi-
 ritus habet, dicens: „monitiones omnes in-
 „trinfecae, omnes instinctus vehementes, . .
 „omnis denique nostra interior, exteriorve ope-
 „ratio, si humilitas praecedat, & comitatur, &
 „sequatur, si nihil eam perimens misceatur,
 „crede mihi, signum habent, quod a Deo sint,
 „aut bono ejus Angelo, nec falleris. „ Nec
 enim spiritus malus, qui totus est superbiae, do-
 cere humilitatem potest.

Corollaria.

Schol. Proinde 1. Spiritus, qui cum Divinis favoribus, delitiis, lachrymis, visionibus, extasibus humilior evadit, timidior, & gratior, simulque in suis oculis villior, & parvulus, in omnibus ad Patrem spirituales confugiens, procul a voluntate propria, & sui confidentia, hic est spiritus bonus, sanctus, & securus. Grandis humilitas, & fortitudo est, parvulum esse in oculis suis, quando magna est anima in oculis Dei, & mundi. 2. Spiritus, cujus Divini favores cadunt supra fundamenta solida virtutum moralium, obedientiæ, castitatis, paupertatis, humilitatis, & patientiæ, maxime si crescunt hæ virtutes, & perficiuntur his ipsis favoribus, spiritus bonus, solidus, & securus est: timet ille laudes humanas, & auram popularem, tanquam quæ vanitatem ingenerant: si vero aliquis spiritus laudes ferre potest, quin jacturam faciat, nec denigretur, aut inficiatur, solide fundatur in virtutibus. 3. Spiritus extraordinarii, qui etiam miracula patrant, si vere humanum plausum fugiunt, abscondunt se, favores suos fingere occultant, laudes horrent, sereno vultu ferunt contemni, delitias, & commoditates non appetunt, sed humiles sunt, patientes, oïsoresque singularitatum, boni spiritus sunt; qui tamen subinde aliquas imprudentias, & singularitates sustinent, aliquid propriæ voluntatis, retinent, nec omnino a laudibus abhorrent, hi fugiant, taceant, abscondant se: alias perdentur. 4. Spiritus humilis, pauper, patiens, & pœnitens, qui honores ducit pro inhonorationibus, plausum popularem pro dæmone, qui occultat pro viribus favores a Deo acceptos, cui sapit angulus, delipit forum, talis spiritus ex dono contemplationis perficitur, ex favoribus humiliatur: si tamen dono miraculorum polleat, caveat, ut sui non sit impotens. Talis etiam spiritus tam fortis, & firmus, bene potest ferre laudes humanas non quæsitæ: quæsitæ autem vulnera sunt lethalia. 5. Non desiderare res extraordinarias sive virtutum, sive revelationum, sed potius eas fugere,

fugere, quantum in se est, & perfectioni christiana totis viribus studere : Item indignum se judicare donis acceptis, Deoque omnia adscribere, & in visitationibus divinis extraordinariis timere periculum gravioris rationis reddendæ, nullique se ideo præferre, & nonnisi coacte dona illa patefacere, bonus Spiritus est.

§. 440.

Quarta Regula est. Ex totis visceribus optare pati, & contemni, ac in mediis ærumnis, & contumeliis gaudere, signum evidens est confirmatorium profundæ humilitatis, & Spiritus Dei. Hic enim passim exprimitur in S. Scriptura. Matth. 5. v. 9. Beati, qui persecutionem patiuntur propter justitiam. Act. 5. v. 41. Ibant Apostoli gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt, pro nomine Jesu contumeliam pati. 1. Petr. 4. v. 14. Si exprobramini in nomine Christi, beati estis, quoniam, quod est ejus Spiritus, requiescit in vobis. Gal. 6. v. 14. Mihi absit gloriari, nisi in cruce D. N. Jesu Christi. Et S. Chrysostomus hom. 4. in ep. Philip. de dono pro Christo patiendi ait: Gratuitum munus est, ac majoris admirationis, quam sit revera, mortuos excitare, & signa miranda patrare: nam illic quidem debitor sum, hic vero debitorem habeo Christum. Ideo non solum pudefieri non oportet, sed gaudere etiam, tanquam donationem gratuitam, ac virtutes habentem. Et S. Bernardus serm. 25. in Cant. ait: Pulchre Sponsa convertit sibi ad gloriam, quod ei pro opprobrio ab æmulis intorquetur, non modo formosam, sed & nigram esse se glorians. Non enim erubescit nigredinem, quam novit

Quarto. Amare pati, & contemni.

novit præcepisse & in sponso; cui similari, quantæ etiam gloriæ est? Nil sibi gloriosius præinde putat, quam Christi portare opprobrium. . . Grata ignorantia crucis ei, qui crucifixo ingratus est.

Corollarium.

Schol. Itaque 1. bonus Spiritus est, si quis gaudet, haberi pro imperfecto, hypocrita, vel impostore, dummodo ad hoc nullam culpabilem occasionem præbeat. 2. Bonus Spiritus est, si quis gaudet, quod confessarius, sine sua tamen culpa, eum parvi faciat, res suas contemnat, vel dæmonis fraudes esse dicat: nam licet contristari debeat, quod sibi a dæmone imponatur, non tamen quod alii demisse de eo sentiant, eumque propterea contemnant. 3. Bonus Spiritus est juxta S. Ignatium *Reg. 11. Summar. ex c.* 4. *Exam. S. 44.* „Omni-
„ no, & non ex parte abhorrere ab omnibus,
„ quæ mundus amat, & amplectitur. & admitte-
„ re, & concupiscere totis viribus, quidquid Chri-
„ stus D. N. amavit, & amplexus est. . . Adeo,
„ ut si sine offensione ulla divinæ Majestatis, &
„ absque proximi peccato foret, vellent contu-
„ melias, & falsa testimonia, & injuriarum pati, ac
„ stulti haberi, & existimari, nulla tamen ad id
„ per eos data occasione. „ 4. Juxta eundem in
Exerc. Spir. hebdom. 2. Bonus Spiritus est „Etiam si
„ nullo superaddita laus Dei par foret, ad majore-
„ rem tamen imitationem Christi eligere potius,
„ & cum eo paupere, spreto, & illuso, pauperiem,
„ contemptum, & insipientiæ titulum amplecti,
„ quam opes, honores, & sapientiæ æstima-
„ tionem. „

§. 441.

Quinto.
Resignatio in vo-

Quinta Regula est. Signum principalissimum Spiritus Dei est, *resignatio proprii judicii, propriæque voluntatis imprimis in voluntatem,*
&

& iudicium eorum, qui sunt loco Dei ad animarum directionem. Utraque hæc resignatio habetur clare ex S. Scriptura. Prima quidem II. 50. v. 5. *Domine Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico: retrorsum non abii.* Act. 9. v. 6. Saulus ait: *Domine, quid me vis facere.* Secunda indicatur: Luc. 10. v. 16. *Qui vos audit, me audit.* Et iterum Saulo dicitur. Act. 9. v. 7. *Surge, & ingredere civitatem, & ibi dicetur tibi (per Ananiam) quid te oporteat facere.* Unde S. Bernardus *serm. 28. in Cant.* ait: *Quam beatus, qui ait: Ego autem non contradico, ubi & voluntarie habes obedientiæ formam, & longanimitatis exemplum.* Et Patres Ægypti probatari Spiritum S. Simeonis Stylitæ, iusserunt, ut statim de columna descenderet, in qua austeram vitam ducebat, quo subito descensum parante, approbato ejus Spiritu, eum in Sancto suo vitæ instituto perdurare permiserunt, arbitantes, id nonnisi a Deo procedere.

Schol. Proinde 1. Spiritus bonus est, qui se in omnibus prosperis, & adversis voluntati divinæ accommodat, adinstar infantis, qui non observat, an pretiosis, aut vilibus pannis involvatur, in paupere domuncula, aut regio palatio enutriatur, ut filius Regis honoretur, aut ut vilis servus contemnatur. 2. Spiritus bonus est, si quis etiam in acquisitione christianæ perfectionis, & gratiæ se divinæ voluntati conformet, & dirigat secundum divinam inspirationem, & gratiam, secundum Spiritum S. impulsus, nec velit citius, vel tardius ire, quam ipsa velit, cum non secundum gratiam aliorum, sed suam unusquisque se dirigere debeat. 3. Spiritus bonus est, si quis in omnibus ad Patrem spirituales procul a voluntate propria, & sui

con-

confidentia, confugiat, ejusque monitis, & præceptis fideliter, & humiliter obediat.

§. 442.

Sexto.

**Extraor-
dinaria
inspiratio-
nes non fa-
cile appro-
bandæ.**

Sexta Regula est. *Inspirationes extraordinariæ* ultra, vel etiam contra leges ordinarias divinæ Providentiæ juxta datas modo regulas probari quidem, & ut a Spiritu bono profectæ approbari possunt, uti in capite sequenti ostendetur, & in allato mox exemplo S. Stylitæ visum fuit: communiter tamen non facile ut divinæ, & ut Spiritus boni approbandæ sunt. Nam primo Rom. 13. v. 1. dicitur: *Quæ autem sunt a Deo, ordinata sunt.* Et Cant. 2. v. 4. ait Sponsa: *Introduxit me in cellam vinariam: ordinavit in me charitatem.* Hinc secundo S. Augustinus l. 15. de Civit. c. 22. docet: *Amor ipse ordinate amandus est, quo bene amatur, quod amandum est, ut sit in nobis virtus, qua vivitur bene.* Unde mihi videtur, quod definitio brevis, *Et vera virtutis Ordo est amoris.* Et S. Bernardus serm. 49. in Cant. Omnino necessario charitatem esse ordinatam dicit: *Importabilis siquidem absque scientia est zelus.* Ubi ergo vehemens æmulatio, ibi maxime discretio est necessaria. . . . Discretio quippe omni virtuti ordinem ponit, ordo modum tribuit, *Et decorem, etiam Et perpetuitatem.* . . . Tolle hanc, *Et virtus vitium erit.* Eodem modo Cassianus ex Abbate Mose cum M. Antonio coll. 2. c. 4. Et Gerson tr. de simpl. cord. not. 19. approbat illam cujusdam sceminæ asceticæ sententiam: „Nihil est magis mihi „suspectum, quam amor etiam circa Deum. . . „Est

„ Est enim passionum omnium vehementissima dilectio, quapropter semper eget discretionis freno. „ *Tertio.* Ratio est. Spiritus cum sit discretus, & moderatus, ordinarie non movet, nisi ad res ordinarias, & cujusque viribus sine miraculis accomodatas, ducendo nos per vias rectas, planas, & tritas, ac propterea securiores, quam sint extraordinariæ, & insitatae, in quibus majora sunt pericula, & malignus spiritus majores tentat assultus.

Schol. Hæc discretio ob oculos habenda est a Directore, ut faciat discretionem Spiritus, nec facile probeat inspirationes quantumvis vehementes, & ex bono titulo divini amoris, nisi congruant viribus corporis, proprio statui, ædificationi aliorum, & proportioni ad præhabitas debitas dispositiones. Quod præcipue tenet quoad opera externa virtutum. Nam Deus inspirat quidem omnibus, magis, ac magis in virtutibus internis, humilitatis, patientiæ, obedientiæ, charitatis erga Deum, & proximum proficere, sed in externis harum virtutum effectibus, licet unusquisque, prout potest, & expedit, exerceri debeat, non tamen sine mensura, maxime cum sæpe Deus quædam ejusmodi externa inspiret, non ut effectu, sed solo affectu fiant: sic enim ad Religionem, ad Martyrium, ad Indorum conversionem vocare consuevit etiam illos, quos impedit ab executione, vel aliunde, vel Directoribus, aut Superibus inspirando, ne licentiam concedant. *Corollarium.*

§. 443.

Non minus necessarium est, rite discernere, Discretio & reprobare Spiritus malos, seu suggestiones, malorum quæ a Deo non sunt, sed ab ejus inimicis, spirituum necessaria est. maxi-

maximè a diabolo. Prob. *Primo* ex S. Scriptura. *Is.* 5. v. 20. dicitur: *Væ, qui dicit malum bonum, & bonum malum.* Prov. 17. v. 15. *Qui justificat impium, & qui condemnat justum, abominabilis est uterque apud Deum.* 2. Cor. 6. 11. v. 3. *Timeo, ne sicut serpens Evam seducit astutia sua, ita corrumpantur sensus vestri, & excedant a simplicitate, quæ est in Christo.* Et v. 13. *Satanas transfigurat se in Angelum lucis.* Et 1. Tim. 4. v. 1. *Spiritus manifeste dicit, quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum in hypocrisis loquentium mendacium.* Ergo cavendum, ne malum bonum dicatur; impius justificetur, per astutiam dæmonis sensus corrumpantur, Satan pro Angelo lucis habeatur ut spiritus erroris, & mendacii evitetur, ad quæ discretio malorum spirituum necessaria est. *Secundo.* Ita docent P. P. S. Chrysostomus *hom. 10 ad Rom.* Corripuens socordiam nostram in repellendo dæmonis insidias, ait: *Caveto igitur te undique spiritualibus armis sepiens, illius commenta, atque artes exactè perdiscito, ut cum te illi capere nequeat, tu vero non magno illum negotio capias.* S. Hieronymus in *Is.* 5. v. 20. dicit: *Unde cavendum est, ne pro veritate sequamur mendacium, ne pro lumine tenebras.* S. Cyrillus Jerol. *catech. 4.* monet: *Opus est cum divina gratia, sobria mente, & vigilantibus oculis, ut zizania vitemus pro tritico, pro ove lupum, diabolum pro Angelo bono.* S. Gregorius l. 23. mor. c. 22. inquit: *Laviathan iste aliter religiosas hominum mentes, aliter vero huic mundo deditas tentat: non pravis mala, quæ desiderant, aperte objicit, boni*

id autem latenter se insinuans sub specie Sanctitatis
 addit. S. Isidorus l. 3. Sent. c. 5. docet: Discre-
 tio Sanctorum tanta esse debet, ut inter bonum,
 & malum præditi ratione dijudicent, ne eos dia-
 bolus per speciem boni fallat. S. Bernardus serm.
 23. et divers. ait: Consideremus, quonam modo
 malignorum illorum spirituum suggestiones audire,
 imo quanta indignatione abjicere debeamus. S. Lau-
 rentius Just. in Cast. connub. c. 11. inquit: Pri-
 ma omnium expedit, ut ignara non sit anima cœle-
 stium inspirationum: super hoc plurimum eam vi-
 gilare oportet, alioquin seductorios multimode ad-
 mittet spiritus, & sæpe sponsi resistet adventui. Et
 M. Avila in Audi filia c. 51. „ Si facili creduli-
 tate acceptamus instinctum spiritus mali tan-
 quam rem Spiritus S. quodnam majus ma-
 lum, quam tenebras ut lucem sequi, & pro
 veritate mendacium, aut, quod pejus est,
 dæmonem pro Deo? . . . Et quantæ sit ne-
 cessitatis, discernere alterutrum, ut est, ne-
 mo ullus tam cœcus est, qui non videat. „
 Tertio. Ratio est: Quia dæmon, caro, & mun-
 dus toti sunt, ut nos, tentando ad malum, in
 perditionem præcipitent; Ergo nisi vigiles, &
 scrutati simus in observandis eorum suggestioni-
 bus, facile in omne malum ruemus, adeoque
 discretio malorum spirituum, omnino necessaria
 est.

§. 444.

Proinde *Regulæ* nunc statuendæ sunt, ex *Regulæ*
 quibus malos spiritus, & dæmonis, carnis, ac *pro discer-*
 nendi pravas suggestiones cognoscere, & de- *nendo ma-*
 cere possimus. *lo spiritu,*

*Primo.**Si sit contra fidem,
& bonos
mores.*

Prima Regula est. Quod si opus quis movetur, vel in minimo sit contra fidem, aut bonos mores, certo tenendum est spiritu malo, a quocunque demum, & que suggeratur. Nam Matth. 7. v. 8. test arbor bona malos fructus facere. E v. 8. Licet per nos, aut Angelus de cælo et vobis, præterquam quod evangelizavimus v thema sit. Non enim Spiritus S. potest contrarius, nec inspirare, quod contra iis, quæ in S. Scriptura revelata, & Conciliis, ac Christi Vicario declarata tota Ecclesia recepta sunt. Et qui ab ha la recedunt, decipiuntur a diabolo, & etiam falsum cœu regulam suæ credulitatis tuunt, nihil curantes, quid Deus revel & per Ecclesiam credendum proponat, non illuminati, uti volunt, sed potius obrati vocandi sunt.

Corollaria.

Schol. 1. Igitur 1. missis procul Gentilium, & Judæorum pessimis spiritibus, Ch baptizati malus spiritus est, qui res mundi quet in fractionem Legis Dei, per plurima pe gravia, cum obstinatione. 2. Malus spiritus hæreticorum, pseudo-illuminatorum, & Schi ticorum, qui a supremo Ecclesiæ capite separa velut putrida membra: & prava dogmata do fidei, & bonis moribus adversa. 3. Malus si tus est, qui male sentit, & pejus loquitur de i ginibus, Indulgentiis, Reliquiis, Agnus Dei. Quæ sunt media sancta pietatem fidelium foven qui his externis rebus melius ad Deum manu cuntur.

*Notanda
de usu SS.*

Schol. 2. Licet sacræ imagines, ex modo dictis, pietatem, meditationem, & alia exercitia christi

ne juvent, curandum tamen est, ne in hoc ipso *imagi-*
abus obrepat. Circa quod plura docet S. Joann-
num. *a Cruce l. 3. ascens. ad mont. c. 34.* dicens :
 „ Quantum ad id, quod attinet ad imagines, &
 „ effigies Sanctorum, in hoc etiam potest esse mag-
 „ na vanitas, & complacentia vana. Quando-
 „ quidem et si tales imagines adeo conferant cultui
 „ divino, atque adeo sint necessaræ, ad moven-
 „ dam voluntatem ad devotionem, uti approbatio,
 „ & usus, quem de ipsis retinet nostra mater Ec-
 „ clesia Catholica; bene demonstrat (quare sem-
 „ per oportet, ut illis proficiamus ad nostram te-
 „ piditatem inflammandam) nihilo tamen minus
 „ multæ reperiuntur personæ, quæ suo gustu hæ-
 „ rent potius in pictura, ipsiusque elegantia, &
 „ ornatu, quam in Archetypo, aut re repræsen-
 „ tata. „ Unde ille Sanctus monet, præfere-
 „ das esse imagines naturæ magis conformes, & de-
 „ votionem excitantes : & graviter reprehendit,
 „ quod ad normam mundi sacræ imagines fiant, &
 „ ornentur, imo in nimia multitudine, curiositate,
 „ & adhæsiōe ad suas imagines, & modo sui Ro-
 „ sarii aliquid reprehensibile invenit : quod cum S.
 „ Theresia forte in libris hujus Sancti legisset, ex-
 „ plicationem a Deo accepit, curiositatem, & orna-
 „ tum marginalem a Religiosis in imaginibus solum
 „ vitari debere, dicente Domino : Quidnam melius ?
 „ Paupertas, an charitas ? siquidem ergo melior
 „ est amor, ne tolleretur, sed sineret monialibus
 „ suis, quidquid amorem divinum excitaret. *In*
append. ad vit. sub init. Cavendum tamen ne arte
 „ dæmonis in ipsis sacris imaginibus perniciēs ani-
 „ mæ inferatur : maxime, cum inusitatis circumstan-
 „ tiis figurantur. Ita iterum bene notat S. Joannes
 „ *a Cruce cit. l. 3. c. 35. & 36.* Ut quando evenit, ut
 „ videantur sacræ imagines moveri, aut faciem mu-
 „ tare, loqui &c. Qui quidem effectus subinde sunt
 „ veri, & ad bonum excitantes, aliquando tamen
 „ non sunt veri, & a dæmone ad nostrum damnum
 „ causati : „ Quoniam unum ex mediis, quo dæmon

„ facile trahit ad se animas incautas ,
 „ impedit viam veritatis Spiritus , est
 „ modi res extraordinarias , & raras ,
 „ num : sive abutens illis materialibus .
 „ reis , quibus utitur Ecclesia , sive per i
 „ quas ipse solet imprimere in phantasia ,
 „ . Et alicujus , vel sui ipsius transfigurat
 „ gelum lucis ad seducendum . „ Remedi
 „ scribit idem Sanctus : „ Habeat fidelis han
 „ ut visa imagine non vellet , aut sinat , se
 „ se in talem imaginem immergere , sive
 „ corporalis , sive imaginaria , sive pulch
 „ facta , sive ditata ornatu , sive devot on
 „ rat sensibilem , sive spiritualement , nih
 „ matis hujusmodi accidentibus , & ulterio
 „ reflexione : sed facta imagini adoratione
 „ jubet Ecclesia , subito in Archetypum n
 „ conjiciat : ne quod debetur spiritui , &
 „ vivo , raplatur a pictura , & sensu . „ A
 bit Raynaudus t. 16. in heterocl. Sect. 3. p. 16.

§. 445.

Secundo.

Si opus
 internum
 non sit mo-
 raliter bo-
 num.

Secunda Regula est. Quod si opus inter-
 seu affectus in aliquo vitietur contra fidem,
 bonos mores , vel in initio , vel medio , ve
 ne , vel intentione finis , vel executione me
 rum , a malo spiritu procedit. Nam bonu
 & malum est in ipso spiritu , vel anima pri
 paliter , & bonum est ex integra causa , mali
 vero ex quolibet defectu , uti in Comp. Th.
 actibus humanis ostensum fuit , & est juxta
 lud sacrum principium Ps. 36. v. 27. Declina
 malo , & fac bonum. Quod S. Thomas exp
 nit ita , ut tam in intentione , quam executione
 utrumque observetur.

Scho

Schol. Quare 1. malus spiritus est, quorundam ho-
minum in particulari, qui pervertunt spiritum per-
fectionis regularis in modum vivendi temporalem,
intendentes commoditatem potius, quam Sancti-
tatem. Hi secretis, & publicis peccatis abundant,
eorumque aliqui tanquam incarnati dæmones abu-
tuntur mediis Religionis ad propriam damnationem.
2. Spiritus malus est abusus quorundam Sacramen-
torum, aliarumque piarum rerum, ad lucrum tem-
porale captandum. 3. Spiritus malus est, cujus
effectus exterior est, turbare pacem, & seminare
discordiam, siquidem pax est propria Deo, & di-
scordia diabolo. 4. Juxta S. Ignatium in *Exerc.
Spir. de discr. spir. reg. 4.* „ Id moris est spiritui
„ maligno, ut in lucis Angelum transfigurans se-
„ se, cognitis piis animæ votis primum obiecutun-
„ det, mox inde ad perversa sua desideria illam
„ alliciat. „ 5. Juxta eundem *Reg. 5.* „ Sedulo,
„ & accurate excutiendæ sunt cogitationes nostræ,
„ circa principium, medium, & finem; quæ tria
„ si recte se habeant, Angeli boni argumentum
„ est, cogitationes illas suggerentis: sin autem
„ per discursum mentis aliquid offertur, vel sequi-
„ tur, quod ex se malum sit, vel avocet a bono,
„ vel ad minus bonum impellat, quam anima
„ prius quærendo decrevisset. . . Evidens tunc
„ erit indicium, authorem esse cogitationis ejus-
„ modi spiritum malignum. 6. *Reg. 6.* notat: „
„ Quoties contingit, in aliqua suggestionem depre-
„ hendi hostem ex cauda sua serpentina, id est,
„ sine malo, quem nobis insinuare studet; „ Ma-
„ lus spiritus est. 7. Si finis est honestus, magnum
quidem indicium est, boni spiritus moventis, non
tamen sufficiens, nisi etiam materia, seu objectum,
aut medium cum talibus circumstantiis propositum,
nec per se malum, nec prohibitum sit, & major
bonitas, seu perfectio non impediatur.

Corolla-
ria.

§. 446.

*Tertio.**Si superbia inter-
veniat.*

Tertia Regula est. Inter omnia, quæ ritus vitari potest, etiam cæteroquin maxime attendendum, ne *vitietur* etiam occulta, & spiritualia. Si enim humilitas est sufficiens signum boni spiritus erit perbia subrepens signum mali spiritus erit superbia potissimum viris perfectis contumione, aliisque Dei donis ornatis latente iminet, a quo etiam periculo S. David superere timebat *Psal.* 130. dicens: *Domine, exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus per me: si non humiliter sentiebam, sed examinavi animam meam.* Ex quo infert ibi S. Augustinus *Quam ergo timenda sit superbia de dono Dei, et atque etiam commendandum est charitati vestre.* Videndi etiam Cassianus *l.* 12. *Inst. c.* 1. 3. Et S. Isidorus *l.* 2. *sent. c.* 38. Et Gerson in *tilog. de impuls. dec.* 9. advertit: „Fictus h
„ Angelus . . . primo seminat tumoris spiritum,
„ tum, & impellit ipsum, ut ambulare cupit
„ in magnis, ut sit placens, & sapiens in
„ metipso in oculis suis, quo obtento jam illi
„ dit, & adulatur, impellit, & deludit, quando
„ admodum voluerit, nisi succurrat gratia salutaris:
„ Imo jam talis factus est sibi dæmon, se decipiens,
„ & phantasticans, & de stulto per adulationem propriam
„ insanum se faciens. „

Corollaria.

Schol. Proinde 1. Spiritus malus est, qui per ceremonias pias, devota verba, & virtutes apparentes humanas laudes aucupatur. Tales homines loquuntur.

quantur bene, agunt male, & in occulto scatent peccatis. 2. Spiritus malus est, quo moventur aliqui homines vani, superbi, ambitiosi, in multa effusi, & sese ingerentes, ac turbulenti, qui cum trium, aut quatuor virtutum apparentiam habeant, ter duodena immiscent vitia, & peccata secreta, & publica, & in personas pessimas degenerant. 3. Spiritus, qui affectat sui compositionem, mendaciola, fictiones, & cæremonias, est spiritus hypocrisis, qui per id, quod est in externis virtutis splendidius, propriam quærit æstimationem: unde multis vitiis occultis laborat. 4. Spiritus austerus, & valde poenitens, si populari aura inescatus, vanus, & jactabundus evadit, malus est, quatenus ejus poenitentia in vane gloriosam vertitur jactantiam. 5. Spiritus malus est, si quis sibi persuadeat, sua diligentia sanctitatem, quam in se supponit, acquisivisse, aut eam majorem esse, quam revera est, vel quod in ea alios excedat, & melius ipsa utatur: vel si optet dona extraordinaria, aut in illis habitis gloriatur, magni seipsum faciat, alios contemnat, & sub prætextu utilitatis proximi sua sensa facile manifestet.

§. 447.

Quarta Regula est, si quis tristetur, & animum abjiciat, cum ab aliis contemnitur, indicium est, si non mali, saltem imperfecti spiritus, præsertim in illis, qui maximis donis a Deo ornati putantur. Nam vere tales non tam de ejusmodi donis, & favoribus, quam ærumnis, & contemptu gaudent, (§. 440.) & per mortificationem se abnegare student; sicuti Apostolus de suis sublimissimis visionibus, & revelationibus coacte loquens 2. Cor. 12. v. 5. subjungit: *Pro me nihil gloriabor, nisi in infirmitatibus meis.* Et v. 9. *Libenter igitur gloriabor in infir-*

Quarto.
Si quis in
contemptu
contristetur.

*infirmis meis: ut inhabitet in me virtus. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutions, in angustiis pro Christo. Ubi S. Augustinus 160. ait: Poterat dicere: in sapientia Domini. sed Christus, & verum diceret: in Majestate, & verum diceret: poterat in potestate, & verum diceret: sed dixit, in Cruce: Ubi mundi Philo-
 erubuit, ibi Apostolus thesaurum reperit.*

Corollaria.

Schol. Igitur 1. Spiritus, qui renuit contemni, est spiritus perfectus. 2. Spiritus, qui non net saltem pati humiliter, & negligit, abnegat per propriam mortificationem, non est ab-
 bonus, nec solidæ virtutis.

§. 448.

Quinto.

Si non sit conformis voluntati Dei, & Superiorum.

*Quinta Regula est. Nequit esse Spiritus sanctus, nedum perfectus, qui sub prætextu inspirationis privatæ, discedit a voluntate Dei communiter omnibus expressa, vel hic, & nunc per legitimos Superiores, & animæ directores approbata. Ita conformiter (§. 441.) S. Bonaventura in *slim. amor.* p. 3. c. 8. agens contra malam interpretationem illius textus 1. Cor. 2 v. 15. *Spiritualis judicat omnia, & ipse a nemine judicatur:* Quo pseudo-illuminati se munire solent, ait: *sed o pestis! atque mors gravissima! & occulta!* Hæc Deum fugat, præsumptionem pessimam inducit abhorrendam: hæc fraternam lacerat charitatem: hæc vescentem in croceis facit stercora amplexari: hæc spirituali lætitia plenum ad accidiam ducit: hæc cuncta ad honorem Dei referenda facit diaboli fraudi dari. O miser homo! nunquid*

quid in altum contemplationis ascendisti, ut te faciens aliorum iudicem, debeas majus cæteris præceptum sustinere.

Schol. Quare 1. Spiritus etiam virtuosus, nimis ta-
men addictus propriæ voluntati, licet multa ma-
ceretur pœnitentia, & orationi mentali longas ho-
ras impendat, imperfectus, & malus redditur: si-
quidem id, quod minus est, scilicet exteriorita-
tem actionis Deo cedens, propriam voluntatem,
quæ potissimum est, sibi reservat: nam multum
propriæ voluntatis venenum est perfectionis. 2.
Spiritus multæ pœnitentiæ, modicæ vero obedien-
tiæ, imperfectus est, & in malum tendit. 3. Spi-
ritus imprudens, evadit plerumque importunus,
& addictus propriæ voluntati; si fidat sibi, perit;
si vero Patri spirituali se committat, subsistit. 4.
Spiritus exoticus, qui affectat nimiam solitudinem
in vita communitalis, vel in vita communitalis,
vel in vita eremitica plus æquo cum proximis fa-
miliaritates contrahit; qui jejumat, reliquis victum
quotidianum sumentibus, orationi vacat, reliquis
se honeste recreantibus, Spiritus paradoxus, &
artificiosus est, plus habens tumoris, quam vir-
tutis S. Spiritus; qui abscedit a Christo, nec me-
ditatur in ejus vita, & virtutibus, etsi miracula
patret, non meretur fidem: quippe bonus Jesus est
via, & qui a Jesu discedit, a via aberrat.

*Corolla-
ria.*

§. 449.

Sexta Regula est. Sufficit aliquem de se-
ipso dicere, quod moveatur ad *extraordinaria*,
ut censeatur a Spiritu non bono, sed malo mo-
veri, nisi sit homo specialissimæ solidæ virtutis,
humilitatis, & obedientiæ. „ Cum enim sit
„ Deus Auctor viæ ordinariæ ad cœlum, per

*Sexto.
Si ad ex-
traordi-
naria mo-
veat.*

N 5

„ quam

„ quam majores nostros deduxit, in
 „ his, ut per eandem incedamus, n
 „ grediamur terminos antiquos, quo
 „ runt, & triverunt Patres nostri. L
 „ autem spiritus inducit ad hos terminos
 „ grediendos, instigando ad res novas
 „ fas, singulares, prodigiosas, & inu
 „ quæ admirationem, & stuporem
 „ mundo, ad consequendum honorem
 „ tatis. „ Ita Ludovicus a Ponte in *du*
tr. 1. c. 23. Unde tenenda est illa dis
 ab antiquis Patribus tantopere comme
 apud Cassianum *coll.* 2. c. 2. Ex cujus ne
 plurimi austerissimi miserrime lapsi sunt:
enim alia lapsus eorum causa deprehenditur
quod minus a Senioribus instituti, nequaquam
terant rationem discretionis adipisci, quæ pr
mittens utramque nimietatem, via regia mona
docet semper incedere; Et nec dextera virtutum
mittit extolli, id est, fervoris excessu justæ co
nentiae modum inepta præsumptione transcend
nec oblectatum remissione deflectere ad vitia fini
concedit, hoc est, sub prætextu gubernandi cor
ris contrario spiritus tepore lentescere. Et G
 son inter diaboli tentationes hanc ponit: „ He
 „ tatur nonnunquam hostis aggredi alta qua
 „ dam, & difficilia virtutum opera, sicuti in
 „ moderata jejunia, peregrinationes maximas
 „ vel simile quodcunque, sive ut homo succum
 „ bat operi, neque ullo pacto ipsum ferre va
 „ leat: sive ut ex ipso sequatur deterius aliud
 „ puta ex immoderatione jejunii cerebri vacui
 „ tas, melancholia, tristitia vehemens: ex ni
 „ mia peregrinatione grandis impatientia, ex
 „ velle

„ velle alios eminenter docere, ingens tumor,
 „ hæresis, excessivum naturæ gravamen. „

Schol. Igitur 1. Spiritus malus est, si quis in humilitate, obedientia, aliisque virtutibus non solide *Corollaria.*
 fundatus, sub prætextu imitandi Sanctos, in his, quæ magis admirationi, quam imitationi propostæ sunt, extraordinariæ vitæ, orationi, contemplationi, jejunio, & pœnitentiæ se committat.
 2. Spiritus multarum revelationum, visionum, raptuum, aliorumque favorum, sine multa pœnitentia, humilitate, & obedientia, plus habet spiritus fallacis, quam veracis: nec enim proprium Dei, sed diaboli est, deaurata superædificare visionum capitella, sine fundamento solido virtutum moralium. 3. Spiritus extraordinarius, qui vulnera præfert in manibus & pedibus, & per aera fertur extaticus; qui pluribus annis dicitur non gustasse cibum, qui sanguinem sudat, & miracula facit, si magnis excipitur laudibus, plausibus, & æstimatione: si a Magnatibus sub titulo Sanctitatis invisitur, si honore oblectatur, ægre fert contemptum, publicitatem appetit, neque in favoribus secretum observat; talis, etsi bene cæperit, male tamen finiet. Signum ominosum præfert Spiritus extraordinarius multum plausu, & laudibus elatus, & omnino necessarium est, secretum, silentium, solitudo, contemptus, & soli Patri Spirituali se manifestare. 4. Spiritus multarum revelationum, quæ dogmaticæ sunt, & doctrinales, aut propheticæ, quanquam bonus, periculosus tamen est. Quod si revelatum sit aliquid aberrans a S. Scriptura, Traditionibus, Ritibus Ecclesiæ, & morali Patrum doctrina, erit Spiritus illusor pseudo-illuminatorum. 5. Spiritus, cujus extases, raptus, & revelationes non perficiunt mores, & vitam, nec hominem faciunt sibi diffidentem, & propriam imbecillitatem timentem, spiritus malus, & illusor est, præsertim, si hæc impedimento sint rebus obli-

ligatoris, vel strepitus, lites, & discernerent.

§. 450.

Discretio inter spiritus bonos, & malos, in dubio necessaria est.

Denique necessarium est, bene discernere spiritus bonos, & malos, cum *ambiguum* est, an spiritus bonus, vel sit. Nam primo hoc innuit S. Scriptura P. v. 12. *Est via, quæ videtur homini iusta; finis autem ejus deducunt ad mortem.* Item v. 2. *Omnis via viri recta sibi videtur; apertæ autem corda Dominus.* Jer. 15. v. 19. *Si falsus pretiosus a vili, quasi os meum eris.* I. 5. v. 20. *Omnia probate: quod bonum est, tenetis ab omni specie mala abstinete vos.* Ergo non deest homini, si via sua sibi iusta videatur: finis ejus ad mortem ducere potest, & Deus in veritate corda appendit, cujus os directores spirituales, pretiosus a vili separantes, qui omnia probare, & bona tenenda prescribere debent. Secundo, hoc docent P. S. Chrysostomus hom. 11. in 1. Thess. ait: *Omnia probate, tum falsa, tum vera, ut cum ea probatione discernatis, & ab illis abstinatis, in vero adhæreatis.* Nam ita & vehemens erit illorum odium, & istorum dilectio, si quando non temere & inexpense, sed diligenter, & exacte omnia scrutamur. S. Ambrosius l. 2. de offic. c. 8. allegans judicium Salomonis inter duas mulieres, 3. Reg. 3. subdit: *Sapientiæ igitur fuit, latentes distinguere conscientias, ex occultis erucere veritatem, & velut quadam machæra, ita spiritus gladio penetrare non solum uteri, sed etiam animæ, & mentis viscera.* S. Augustinus tr. 46. in Joan. sub

sub med. ait: *Botrum carpe, spinam cave.* S. Gregorius hom. 5. in Ezech. inquit: *Prima ergo in nos cogitatio inquisitionem nostri cordis debet excutere, ne ad quædam, quæ agimus, per apertum carnis impetum ducamur, nec pravis cogitationibus animus seductus, mala esse cognoscat, nec tamen faciat. Secunda vero nos cura debet vigilantes reddere, ne se impetus carnis quasi impetus spiritus latenter subjiciat, & culpas, quas agimus, nobis virtutes fingat. Sciendum vero est, quia graviores culpæ sunt, quæ superducta specie virtutes imitantur, quia illæ in aperto cognitæ animum in confusionem dejiciunt, atque ad pœnitentiam trahunt; istæ vero non solum in pœnitentiam non humiliant, sed etiam mentem operantis elevant, dum virtutes putantur.* Similia docent S. Isidorus l. 3. Sent. c. 5. Cassianus Coll. 1. c. 20. S. Bernardus serm. 24. de div. quibus subscribit Auctor de imit. Christi l. 3. c. 54. „Fili! diligenter adverte motus naturæ, & gratiæ, quia valde contrarie, & subtiliter moventur, & vix, nisi a spirituali, & intime illuminato homine discernuntur. „ Et Card. Bona de discr. spir. c. 7. ait: „Totius doctrinæ de discretione spirituum caput est, ac veluti fundamentum, quo uno hujus lucubrationis structura nititur, non solum bonos instinctus a malis distinguere, quod supra notatum est, sed duobus quoque, & incertos dignoscere, & unamquamque motionem illi, a quo provenit, spiritui assignare. „ Tertio. Rationem subdit citatus Cardinalis: „ Multorum enim mentes ita excæcat amor sui, ut falsa persuasione existiment, se per viam salutis tuto incedere, „ cum

„ cum celeri cursu iter perditionis ar-
 „ Ea item affinitas inter quosdam aff-
 „ tutis, & vitii quandoque intercedit,
 „ contingat, nos iram pro zelo, per
 „ pro constantia, & pro Dei amore ph
 „ amplecti. Foveat hunc amorem ca
 „ stræ sagacitas, perturbationum cor
 „ imbecillitas intellectus, quibus fit, u
 „ mus tenebras lucem, lucem tenebras
 „ rum vertamus in dulce, dulce in ama
 „ Alta est hæc profunditas, quam nemo
 „ sine Dei gratia penetrare. „

*Monita
 pro discre-
 tione spi-
 rituum.*

Schol. Ut motus boni a malis rite discernant
 regulas paulo post tradendas, nonnulla
ex exer. spir. S. Ignatii hic præmittenda sunt
 1. admonet ille, *Reg. 1.* Quod illis, qui facile
 taliter peccant, soleat diabolus illecebras sen-
 objicere, ut peccata eorum foveat, & accum-
 cum econtra Spiritus bonus conscientias eorum
 fidue pungat, & per syndereſis, rationisque
 cium a peccando deterreat. 2. *Reg. 2.* Adve-
 quod illis, qui solliciti curant, se a vitiis pu-
 re, & in virtutibus proficere, dæmon immi-
 scrupulos, & alias perturbationes, quibus pro-
 ctum impediat, cum econverso spiritus bonus
 cte agentibus animum, & vires addere, eosque
 consolari soleat. 3. *Reg. 12.* Monet hostem
 strum adinstar foeminæ cum viro constanti, & at-
 moso rixantis terga vertere, qui tamen, si cum t-
 mido agit, in extremam audaciam insurgit. 4. *Reg.*
 13. Ait, dæmonem vel maxime indignari, si ani-
 ma, quam circumvenire studet, confessori, vel
 viro spirituali molimina sua detegat. 5. *Reg. 14.*
 Docet, dæmonem adinstar belliducis animam no-
 stram in ea potissimum parte invadere, quam mi-
 nus firmatam, & custoditam reperit. 6. *Reg. 7.*
inter 8. ait: Diverſo modo bonum, & malum spi-
 ritum

nam se animis ingerere, qui proficiunt in bono
salutis: bonum quidem placide, ac leniter, ma-
lum vero importune, & violenter: & vice versa
respectu illorum, qui indies in deterius tendunt,
prout scilicet uterque Angelus bonus, aut malus
similem sibi, aut dissimilem invenit dispositionem.

§. 451.

Redeundum nunc est ad *Regulas* in antece- *Regulae*
dentibus, quas pro majori cautela, ad discer- *pro discre-*
tendos bonos a malis spiritibus, maxime am- *tione spi-*
biguis, ad magis speciales, & sequentes restrin- *rituum.*
gere juvat.

Prima Regula est illa Salvatoris: *A fructi-* *Primo.*
bus eorum cognoscetis eos, quæ tamen non sine *Ex prin-*
discernitione in praxin deducenda est: Si enim *cipio, &*
opus aliquod, vel in minimo, aliquo errore, *effectu di-*
vel pravitate laboret, secundum hoc quidem, *cretio fa-*
et secundum principium suum a malo spiritu *cienda est.*
notatur: quia Spiritus Dei summe verax, & San-
ctus, nullum vel levissimum falsum, aut ma-
lum inspirare potest. At vero quoad alias ope-
rationes sæpe a principio, & spiritu bono pro-
cedere potest: nam & homo malus potest ali-
quid boni facere, (*Comp. Th. t. i. §. 348.*) &
bonus potest facere aliquid mali. (*Ibid. §. 349.*)
Inquit hoc ipsum Christus in citato textu
Matth. 7. collato cum c. 23. Nam c. 7. loquitur
de falsis Prophetis, & tamen de Scribis, &
Pharisæis super cathedram Moysis sedentibus,
c. 23. v. 2. jubet: Omnia, quaecunque dixerint
obis, servate, & facite, secundum opera vero eo-
rum nolite facere. Quæ duo effata, ut concili-
et

liet S. Augustinus tr. 46. in *Joan.* ait
carpe, spinam cave. . . Quia Botrus
de radice vitis exortus pendet in sepe. . .
vera per malos, palmes in sepe: Botrum
nas, caute lege, ne, dum quæris fructum
manum.

Corollaria.

Schol. Proinde 1. Spiritus, qui scit, & se
 loquitur de virtutum excellentia, & per
 sed occurrente occasione in praxin eas n
 git: qui probe scit, in quo patientia confi
 quando injuria afficitur, conqueritur, & ir
 qui novit, in quo humilitas sita sit, sed a v
 se tueri nescit, est quidem substantialiter quo
 culationem bonus, sed malus quoad execut
 2. Qui sunt præditi nonnullis virtutibus, se
 vitiis permixtis, sunt recollecti, & modesti
 simul invidi, & indiscreto zelo correpti; je
 addicti, sed simul detractores: in his bonum
 mandum, malum reprobandum est. 3. Qu
 quenter operatur perfecte, Spiritus perfectus
 sendus est, etsi non sit talis in hac, vel illa
 ratione. 4. Qui juste sine gravi noxa opera
 sed adhuc more incipientium, aut proficienti
 Spiritus bonus, licet imperfectus censendus
 5. Qui vel in minimum errorem, aut defectu
 inciderit, multoque magis, si error aperte con
 fidem, aut bonos mores fuerit, & hoc spiri
 bono attribuit, nonnisi spiritus malus, & illu
 est.

§. 452.

Secundo.
Intentio,
& affectus
internus
attendan-
tur.

Secunda Regula est. Interni affectus præci-
pue inspiciendi sunt, an effectus externos, bo-
no spiritui proprios, producant, & inter affe-
ctus ante omnia bona intentio pura, soli Deo
placendi, attendenda est. Nam si oculus tuus
fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit:
si

Si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit. ait Christus de bona intentione Matth. 6. v. 22. Et S. Bernardus *serm.* 85. in Cant. dicit: Pulchritudo animæ palam erit, si tamen non sit in spiritu ejus dolus: potest enim fieri, ut simulentur omnino hæc, & non ex abundantia cordis talia moveantur. Et Richardus a S. Viti. l. 6. in Cant. notat: Affectuosæ interdum carnis aliquid, & imperfectus ad Deum afficitur, non quod valde diligat, sed quia dulcedinem gratiæ degustat: quæ quantum durat, tantum juvat, quando durat dulcedo, durat & dilectio. Et Augustinus l. de imit. Christi l. 3. c. 54. monet: „ Natura callida est, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & se pro fine habet: sed gratia simpliciter ambulat ab omni specie mala delectat, fallacias non præterdit, & omnia pure propter Deum agit, in quo & finaliter requiescit. „ Rationem dat a Ponte l. c. Quia Spiritus bonus semper impellit in bonum finem, gloriam scilicet Dei, absque finis alicujus mali, aut obliqui permixtione: cum enim universa propter semetipsum operatus sit Dominus. Prov. 16. v. 4. Ob suam scilicet gloriam, ita quidquid ipse inspirat, ad eandem tendit, & quidquid est contra hanc, proficiscitur a malo spiritu, hoste divinæ gloriæ, qui semper quærit, quod sibi est proprium in honore, aut voluptate.

Sol. Quare 1. in ipsis etiam donis cœlestibus, & Corollæ dulcedine spirituali, vel vere a Deo immixta, vel a tentatore simulata, si anima non in Deo, sed in ipsa complaceat; a Spiritu Dei perniciosissime aberrat. 2. „ Dæmon nonnunquam ingentem, mi-

Schram Theol. Mystic. Tom. II. O rabi-

„rabilemque dulcedinem in modum,
 „dinem devotionis inducit, ut in hujus
 „vitate hominis tota conquiescat fructu
 „Deum amare, neque aliud sibi obse
 „nisi solum. ut hoc potiat. „ita m
 „son. 3. S. Theresia *mans. 5. c. 4.* do
 modo animæ etiam in perfectione prov
 dæmonis, & amore proprio intentionem
 seducantur: Nam „accedit dæmon quibus
 „tilitatibus magnis, & sub colore boni
 „animam parumper in rebus paucis, in
 „ipsam in alias, quas non esse malas suade
 „latimque obscurando intellectum, & tep
 „do voluntatem, & amorem proprium.
 „faciendo, devenit a gradu in gradum us
 „evertendam animam a voluntate Dei, &
 „rendum propriæ voluntati. „4. S. Joa
 Cruce in *ascens. mont. 1. 3. c. 9.* docet, quod
 five abutendo vera dulcedine divina, five
 præstando, animam ad gulam spiritualem t
 „Ad hoc, ut anima illo melle inescata,
 „cæcata eo gustu, intendat oculos potius in
 „cedinem hujusmodi, quam in amorem Dei

§. 453.

Tertio. *Tertia Regula est. Sicuti Spiritus Dei sic*
Humilitas per sua dona cor humiliare, ita spiritus dicitur
discernere per hæc ipsa dona cor in præsumptionem eve
debet. re contendit. *Primam partem probat a Pon*
c. 24. „Quia Dei dona interna, & extraordin
 „ria magnum solent secum lumen asferre, quo
 „profundam imprimit cognitionem nostri nihili
 „& indignitatis, simul cum insigni confusio
 „ne, & pudore ob nostra peccata, qui pudor
 „omnino excludit inanem gloriam, vanamque
 „complacentiam. „Unde etiam B. Angela
 de

de Fulgino dubitans de suo spiritu, hoc a Domino signum boni spiritus accepit, quod tempore locutionum divinarum, non posset ad aliquid aliud cogitandum diverti, nec ob dona accepta inani gloria affici; nam cum hoc ipsa experi-ri vellet, ait: „Inter hæc reducebantur ad memoriam omnia mala mea, & videbam peccata mea, propter quæ digna eram inferno. „
Adis S. S. Antwerp. 4. Jan. Secunda pars patet ex eo, quia hac via præsumptionis ausus est diabolus ipsum Christum tentare, statuens eum supra pinnaculum templi, & dicens: *Si Filius Dei es, mitte te deorsum*, ab Angelis sustentandum juxta illud: *Angelis suis mandavit de te, & in manibus tollent te* Psal. 90. v. 11. in quem locum S. Bernardus *serm. 14.* inquit: *Omnis, qui de virtutum eminentia ad inanis gloria sese demittit, & dejicit appetitum, haud dubium, quin Domino virtutum, qui tanta inter nos toleravit, ut nobis formam hujus imprimeret sanctitatis, pro gratia contumeliam reddat.*

Schol. Proinde 1. notandum ex Gersono in *centilog. Corollae impuls. c. 9.* „Fictus lucis Angelus pascit aliorum.

„quando suos familiares cibis delicatissimis, qui non carnales apparent, sed omnino spirituales. . . Quia plus, & aliter comedunt, quam satis est; & cum fuerint saturati, diucent elati per superbiam: Quis noster Dominus est? dicunt: „non sumus sicuti cæteri homines peccatores: Væ, væ, væ tibi! „ 2. Monet S. Theresia *mans. 5. c. 3.* „Tam subtilia sunt dæmonis stratagemata, ut facturus, quod existimemus, nos habere nam aliquam, nullam habentes virtutem, „millies sit circumacturus infernum; nec irritum, nisi: est enim res noxia supra modum: nec enim

„ istiusmodi fictæ virtutes intervén
 „ aliqua vana gloria, utpote ab hac
 „ minata: quo modo vice versa
 „ Deus infundit, liberæ a tali vitio f
 „ perbia. „ - 3. S. Joannes a Cruce ci
 Signa quædam affert, ex quibus spiritu
 nis suis spiritualibus latentem superbi
 cognoscere: scilicet ex displicentia, ex
 niente, quod alius quis pius spiritum
 approbet: Item quod ægre ferant, auc
 æque, aut magis specialia dona esse con

§. 454.

*Quarto.
 Ex spiri-
 tu morti-
 ficationis
 discernen-
 dum est.*

*Quarta Regula est. Spiritus Dei est
 Spiritus Christi, crucis, & mortificationis
 semper recedit spiritus diaboli, etiam du
 ritum Christi æmulari videtur. Nam Jo
 u. 26. Christus ait: Spiritus S. quem mi
 ter in nomine meo, ille vos docebit omnia,
 geret vobis omnia, quæcunque dixerò vobis.
 fieri non potest, ut Spiritus S. unquam
 inspiret, quod a vitæ ratione alienum
 quam Christus nos in suo Evangelio, vita
 decursu, & demum in cruce sua docuit,
 cet mortificatio. Unde etiam Apostolus 1.
 2. v. 2. dicebat, se nescire aliquid aliud
 dicandum, nisi Jesum Christum, & hunc
 cifixum.*

*Corolla-
 ria.*

*Schol. Quare 1. S. Theresia in via perf. c. 36. b
 docet, perfectæ contemplationis, ac perfectio
 effectum, & signum esse, non solum sibi propo
 re, sed etiam data occasione actu contemni potius
 quam honorari velle: in laboribus, & ærum
 potius, quam in quiete gaudere. „ Ita ut vi
 „ contemplativi majori pretio habeant ærumna
 „ quam alii aurum, & gemmas: sunt quippe ce
 „ ti*

fiores facti, exinde vere esse ditandos „ 2. Monet, argumentum esse animæ adhuc imperfectæ Deo unitæ, injurias sibi illatas ægre ferre: de eis autem gaudere, ita esse proprium animæ perfectam unionem consecutæ, ut si hoc desit, verendum sit, ne, quos in oratione favores putat, sint dæmonis illusiones. „ 3. Replicat c. 38. animarum perfectarum esse proprium, non petere liberari ab tentationibus, & prælia, sed potius desiderare, petere, & amare. „ Quia est effectus oppido certus, & notorius Spiritus Dei & non illusionis in contemplatione, favoribus, que a sua Majestate divina susceptis. . . Tales animæ sunt, ut strenui milites, quibus magis placet bellum: quia inde majus lucrum sperant. „ Gerson in centilog. de impuls. decad. 9. notat, ipsum etiam fictum Angelum lucis celare subinde hæneos suæ nequitie sub imagine crucis Christi, Religionis, & pietatis in Sanctos, & Sanctas, sed addit: „ Non autem placet Deo vir superbus, etiam si ascendat in cælum sub titulo devotionis, sub titulo crucis, & sub titulo B. Virginis, & Sanctorum: superbia est, quia eo ipso fictus est, & si fictus, ideo hypocrita. Quare hoc? quia suam, non Dei gloriam quærit. „ 5. Idem Gerson observat, quod dæmon „ nonnunquam, scilicet sub humilitatis specie, sese custodiendi, faciat, ut quis fileat ex contemptu, iracundia, vel superbia; vel cum loqui deberet, ex vecordia, pusillanimique metu reticeat. „

§. 455.

Quinta, & sexta Regula §. 441. 442. & Quinto, §. 448. 449. traditæ, & probatæ hic etiam replicandæ sunt, quatenus pro discretione faciendæ, maxime in casibus difficilioribus, multum minino refert, explorare, si spiritus sit docilis, & sexto. Submissio directoris judicio.

ita ut Ecclesiæ, ac *Directoris judicio* met, etsi discrete etiam illa inspiret, tui, cæterisque circumstantiis congrua enim ab his regulis abhorreat, sub inspirationis suæ privatæ, non boni, spiritus vehementissimum signum est.

Corollari.

Schol. Huc spectat 1. quod Card. Bona c. 2. nimirum eas inspirationes esse communiprias boni spiritus, quæ illi ætati tempore qua degimus, magis sunt accomodatæ; 2. mentum mali spiritus esse communiter loqui si nullus ætatum, & rerum delectus habeatur sum est enim, aliter atque aliter Deum in cursu temporum viam salutis inspirasse. Sic ordio mundi per plura sæcula ductu luminationis; deinde lege scripta, & variis cæteris demum in adventu Christi, per Evangelicas, roicas virtutes, homines regebat: & quid primis sæculis Legis Evangelicæ visibilis erat fio Spiritus S. cum donis suis: mox prævaluitudo Martyrum contra Tyrannos: postea & & sapientia Doctorem adversus hæreticos: fuit sit Austeritas Anachoretarum, & Monachorum. Accessit denique norma ætati nostræ conformis, cujus magis proprium est, tum a miris, & illicitis abstinere, tum a nimia veterum austeri aliquantulum recedere: tum profectui animarum promovendo frequentiam Sacramentorum, & aliorum devotionum, incumbere. Dictum est autem *communiter loquendo*: nam semper excipiendæ sunt viæ extraordinariæ, quibus Deus nonnullos ducit. 2. In motu de se bono, sed dubio, a quo spiritu proveniat, docet Ludovicus a Ponte l. 1. c. 23. comedendus est fructus bonas, exercenda bona manifeste opera, quæ inspirantur, sine ulli sollicitudine: quia sic quis immunis erit ab omni deceptione. Ubi tamen subdit: „Nihilominus in „ in multis aliis rebus refert multum, scire ab „ que

„que deceptione, quando hujusmodi motus, &
 „verba, sive colloquia sint inspirationes Spiritus
 „S. et locum illis demus; quando vero a malo
 „spiritu, simulante speciem virtutis, ut illos re-
 „ficiamus. „ Tunc nimirum hoc scire refert,
 „quando motus non est circa opera manifeste bona,
 „sed de hoc ipso dubitatur. 3. Idem a Ponte l. c.
 „hanc regulam tradit: „Si studeamus humiliter, &
 „velociter obedire inspirationibus, quas aperte
 „cognoscis, esse Dei; moxque resistis suggestio-
 „nibus, quas deprehenderis, esse dæmonis, non
 „permittet Deus, te in reliquis decipi. Nam qui
 „facit bonum, quod novit esse tale, meretur ad-
 „juvari a Deo ad assequendum, quod non novit:
 „& qui semper resistit hosti manifesto, meretur
 „non permitti decipi ab occulto.,

§. 456.

Septima Regula est. Orandus est sedulo Deus, Septimo.
instanter, pro ratione dubii, ut in illo spiri- Orandum
bonum cum suis inspirationibus, a malo pro discre-
suis suggestionibus possimus discernere. tione recte
ita Salomon 3. Reg. 3. v. 9. petiit a Deo facienda.
docile, ut edoctus a Domino populum suum
judicare posset, & discernere inter bonum, &
malum. Ita Rex Josaphat, 2. Par. 20. v. 12. mo-
net: Cum ignoremus, quid agere debeamus, hoc
solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus
ad te. Siquidem juxta Tridentinum Sess. 6. c. 11.
Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, &
facere, quod possis, & petere, quod non possis,
& adjuvat, ut possis. Item S. Laurentius Just.
in Pentecost. ait: Quia quid nobis expediat
scimus, implorandum est Paracliti hujus sus-
pirium, atque ex omnibus medullis cordis dirigen-
da

da est ad illum interioris hominis ~~an-~~
 quatenus vore pariter, & affectu, ~~humili-~~
 & dicat: *Veni S. Spiritus &c.* Et ratio
 in hac discretionem magnum est errand
 lum, nec cuius datur donum discretio
 tuum, ideo saltem per orationem,
 mentalem, quæ inspirationibus Spiritus
 ter petitionem abundat, auxilium divi
 plorandum est, ut nos illustrare, in tenta
 non inducere, sed a malo liberare digne

§. 457.

Ottava. *Orandum* *pro illu-* *Ottava Regula est. Orandus etiam est*
stratione *directoris.* *ut nobis de idoneo Patre spirituali pro-*
directoris. *eumque convenienter illuminet, quod &*
directoris. *Pater orare debet, pro discretionem in dire-*
directoris. *ctione spiritus feliciter exercenda. Nam Sa-*
directoris. *v. 6. Et si quis erit consummatus inter filios*
directoris. *num, si ab illo abfuerit sapientia tua, in ni-*
directoris. *computabitur. Et Jac. 1. v. 5. Si quis vestrum*
directoris. *diget sapientia, postulet a Deo. Quippe cum*
directoris. *hac re periculum immineat tum in eo, q-*
directoris. *quis in discretionem spirituum semper se reg-*
directoris. *velit lumine privato, sine subsidio Patris sp-*
directoris. *tualis: tum in eo, quod Patrem eligit, ex*
directoris. *fectu scientiæ, pietatis, aut ex malitia imp-*
directoris. *rem suæ directioni: tum in eo, quod Pat-*
directoris. *ut homini nimium fidat, vel Pater ipse nimium*
directoris. *de se præsumat, cum tamen a divino lumine*
directoris. *tota felicitas bonæ discretionis dependeat*
directoris. *ideo ad omne periculum declinandum recur-*
directoris. *ad Deum per orationem opus est, & cum Ec-*
directoris. *clesia orandum: O Lux beatissima, reple cord-*
directoris. *int*

*Sanctorum fidelium ! sine tuo Numine , nihil
in lumine , nihil est innoxium.*

Oremus itaque cum S. David Ps. 43. v. 13. *Adhorta-
re lucem tuam , & veritatem tuam , ipsa me de- tio ad di-
cant , & adduxerunt in montem sanctum tuum , scrationem
tabernacula tua.* Oremus cum S. Paulo Act. 9. *rectam.*

Domine ! quid me vis facere ? Oremus cum
Cant. 2. v. 14. *Sonet vox tua in auribus meis.*

Quidem : Sed audiamus etiam nos, quid loqua-
tur in nos Dominus Deus. Est autem juxta S. Gre-
gorium l. 5. mor. c. 19. *Abconditum verbum audi-
ri, locutionem Spiritus S. corde concipere , quæ pro-
fisso sciri non potest , nisi a quo haberi potest.* Quia

vero Deus nobis etiam per Patres spirituales loqui-
tur: *Attendamus a falsis Prophetis , qui veniunt ad
nos in vestimentis ovium , intrinsecus autem sunt lu-
pines rapaces.* Matth. 7. v. 15. Nam *eiusmodi Pseudo-*

*Apostoli sunt operarii diaboli , transfigurantes se in
Apostolos Christi.* 2. Cor. 11. v. 13. Vigilemus er-
go, & oremus , ut bonum probatorem spiritus no-
stri nobis concedat : Sed & director in conspectu

Altissimi pro recta discretionem facienda deprecetur,
& si Dominus magnus voluerit , spiritu intelligen-
tiae replebit illum. Et ipse tanquam imbres mittet

eloquia sapientiae suae , & in oratione confitebitur
Domino , & ipse diriget consilium ejus , & discipli-
nam , & in absconditis suis consiliabitur. Eccli. 39.

v. 8.

§. 458.

Inter malos spiritus vel maxime periculo- *Illusio*
est Spiritus illusor. Est autem *Illusio* de- quid.

ceptio in rebus spiritualibus. Cogitare, ac si-
persuadere, quod aliqua res spiritualis bo-
na sit mala, aut aliqua mala sit bona, illusio
ac deceptio.

Explicatur.

Schol. 1. Sicuti spiritus simpliciter bonus malus secundum quid; & spiritus simpliciter bonus secundum quid; (§. 451.) ita & non illusor: qui enim Spiritus bonus eo modo, quo bonus est, certe non illusor, licet in aliquo non bene, sed male & ita illudi possit: & vice versa, qui est malus, eo modo, quo malus est, cum per se boni erit illusor: sicuti autem in aliquo male, sed bene agere potest, ita in hoc non dicitur. Illud insuper notandum, ut quis dicendo simpliciter, vel secundum quid illusor sufficere, quod utcumque male agat, si ex veritate, vel malitia id faciat, quod bene novum malum: sed requiritur, ut agat deceptus, per errorem cogitando, ac sibi persuadendo, malum bonum, vel bonum esse malum. Quæ deceptio etiam non debet esse qualiscunque hominis ratio de bono ut malo, vel malo ut bono: cum assensu intellectus ex imperio voluntatis: foret pura suggestio, seu tentatio, non vero ill

Quotuplex

Schol. 2. Illusio potest esse vel *materialis*, quando perceptio contingit ex ignorantia invincibili, & perceptio involuntaria, dum quis vel non tenetur, adhibita debita diligentia non potest assequi veritatem: vel *formalis*, & *leviter* peccaminosa, aut ratione levitatis materiæ, aut ex semiplena deliratione, etiam in causa: vel *graviter* peccaminosa, quando materia est gravis cum plena deliratione. Hæc gravitas subinde est *dubia*, & a peritis etiam Doctoribus difficulter cognoscibilis: alia quando *aperta*, & facile cognoscibilis, quæ quandoque cum obstinatione ad crassos errores contra fidem, & mores, hæresi, seu alia censura dignos progreditur, quales sunt illi, qui in sectas Illuminatorum, & Quietistarum labuntur.

§. 459.

Illusiones vel materialiter tales, vel etiam *Justi illu-*
siones levi imputabiles etiam *Justi*, imo & *Justi* *illu-*
sionibus incurrere possunt. Patet primo ex S. Scri-
 ptura: Sap. 9. v. 13. dicitur: Quis hominum *illu-*
siones scire consilium Dei? Cogitationes enim
 timidae, & incertae providentiae nostrae.
 Corpus enim, quod corrumpitur, aggravat animam,
 & terna inhabitatio deprimit sensum multa cogi-
 tationum. . . Sensum tuum (Deus) quis sciet, nisi
 dederis sapientiam, & miseris Spiritum S. tuum
 altissimis: & sic correctae sint semitae eorum,
 sunt in terris, & quae tibi placent, didicerint
 vias? Et Rom. 7. a. v. 18. Velle adjacet mi-
 perficere autem bonum non invenio. Non enim
 volo bonum, hoc facio, sed quod nolo malum,
 hoc ago. Si autem quod nolo, illud facio, jam
 non ego operor illud, sed quod habitat in me pec-
 catum. Et S. David Ps. 37. v. 7. deplorat: Quo-
 niam lumbi mei impleti sunt illusionibus. Ergo
 etiam cogitationes etiam justorum sint timidae,
 providentiae incertae, corpus animam gravet,
 & sensum deprimat, ac fomes in perfectis ad-
 hac maneat, & S. David ipse de suis illusioni-
 bus doleat, etiam justii, & perfecti eas incur-
 rere possunt. Id quod insuper exempla scriptu-
 rifica probant. Sic S. Nathan Propheta 2. Reg. 7.
 illusos fuit, dum Davidi praedixit, eum tem-
 plum aedificaturum. Sic alter Propheta san-
 ctus ab alio Propheta seductus fuit. 3. Reg. 13.
 Ut contra praeceptum Domini in via comederet.
 Sic Apostoli Luc. 24. v. 11. nuntium resurre-
 ctionis a mulieribus allatum pro deliramento;
 &

& Matth. 14. v. 26. Christum super aqua:
pro spectro habentes illusi fuerunt. *Sec-*
stat ex P. P. S. Augustinus in *Pf. 37.* *2*
sitia nobis sit, donec & anima nostra
illusionibus. . . Quantæ sint autem illu-
sionibus, si voluero dicere, tempus quando suffi-
cus enim anima ista non patitur? Breve est
admonere, quomodo anima nostra completa
sionibus. S. Gregorius in 3. *Pf. pœnit.*
Cum illiciti operis tentatio subrepat, per
cogitationum phantasmata spiritus maligni
dit: sæpe namque Sanctorum etiam virorum
tes cogitationes illicitæ polluant, & eas
summa tendentes terrenarum rerum delectati-
tangunt. Id quod hom. 1. in Ezech. Ex
Nathan Prophetæ confirmat. Et Cassi-
coll. 1. c. 21. Exemplum Abbatis Joannis
sancti refert, cui diabolus ipse confessus
quod eum ad indiscretum jejunium sedux-
Nam uti S. Bernardus *serm. 24. de diver. o-*
rat, dæmon suadet nonnullis singularia je-
quædam, unde cæteri scandalizentur: non qui
junium diligit, sed quia scandalo delectetur.
tio. Ratio est: Nemo justus, & perfectus
cepta B. Virgine liber est a fomite peccati,
immunis ab omni culpa veniali. (*Comp. Th. t.*
§. 349.) Ergo nec ab omni illusionem tum
materiali, tum venialiter culpabili: nam fom-
peccati, prout includit motum inordinatum con-
tra rectam rationem sive indeliberatum, & ma-
terialem, sive secundo primum, semiplene de-
liberatum, & venialem, etiam ad illusionem
se extendit, utpote quæ magis difficile
deteguntur, & ob vulnus ignorantie a pe-
cato

tato originali nobis inflicto facilius incur-
runtur.

Schol. Illuminati sunt quoddam hominum genus, *Illumi-*
quod multum tractat de oratione mentali, & de *nati.*
apice contemplationis, de suspensionibus, visio-
nibus, miraculis, raptibus, & illuminationibus:
id quod in vita spirituali nobilissimum, & splendi-
dissimum est vertendo in operimentum vitiorum,
& magnorum scelerum. Hi magnam vitæ spiri-
tualis partem reducunt ad illusiones phantasticas
sui insani cerebri. Eorum plerique bene cæperunt,
& ad tempus solidarum virtutum iter prosequen-
bantur: at vero cum forti orationis vino, ejus-
que dulcedine inebriarentur, evanuerunt in cogi-
tationibus suis, & in occultam superbiam; per-
suadendo sibi, se eximie Sanctos esse, prolapsi
sunt: cumque Deus superbos derelinquat, sine
mora eos diabolus arripit, & oratione, solitudine,
penitentia, similibusque actionibus inexactos,
primum eorum intentionem corrumpit, ut gustum,
& honorem in actionibus suis quærant; postea
eas illusionibus, & fictis revelationibus opplet,
sicque multas falsas doctrinas ingerit, & in gravia
occulta peccata præcipitat, ita ut exterius hypo-
crite, interius hæretici sint. Tales pseudo-illu-
minati post alios antiquiores fuerunt Beguardi, &
Beguinæ, quorum errores damnavit Clemens V.
in Concilio generali Viennensi sæculo 14to, &
habentur in Clem. de hæret. c. *Ad nostrum*. Item
qui signanter dicti sunt Illuminati, damnati sunt cum
suis erroribus ab Inquisitione Hispana sub initium
sæculi 17. quos refert Salelles in *Tribun. fid.* l. 3.
Reg. 325. Qui denuo suscitati sunt sub nomine
Quietistarum, & cum Michaelæ Molinos errores
eorum ab Innocentio XI. damnati fuerunt. Mise-
rabilium horum illuminatorum revelationes sunt dæ-
monis illusiones, eos adeo extæcantis, ut faciat
eos credere, bonum esse malum, & malum bo-
num, & totum hoc sub pallio perfectionis, & ora-
tionis.

tionis. Quærunt hi discipulos spiri-
rant, sequantur, & plaudant ipsis: p-
pe deposcunt popularem. Sunt in su-
propriæ voluntati addicti; sunt pertin-
judicii, alios volunt sibi esse subiecto-
obedientes, quin ipsi exemplo suo pr-
melius in subjectione aliena propriam au-
& in aliena humiliatione suam super-
coant. Verbo sunt hæretici plurimis &
publicis peccatis infecti.

§. 460.

*Illusiones
cavendæ
sunt.*

Proinde *cavere* sedulo debent, & tim-
quin & *perfecti*, vel qui se tales esse put-
præsumunt, ne forte incurrant, aut inci-
illusiones tum materiales, tum formales
solum leviter, sed etiam graviter pecca-
sas. Nam *Primo* S. Scriptura Prov. 14.
monet: *Est via, quæ videtur homini justa*
vissima autem ejus deducunt ad mortem. J
v. 28. *Verebar omnia opera mea, sciens,*
non parceres delinquenti. Ps. 18. v. 13. *De*
vel juxta Hebraicum, *Ignorantias quis intel-*
Ab occultis meis munda me. Jer. 17. v. 9. *Pre-*
est cor omnium, & inscrutabile, quis cognosce-
lud? *Ego Dominus scrutans cor, & probans*
nes. Ps. 74. v. 3. *Cum accepero tempus, ego ju-*
tias judicabo. 1. Cor. 4. v. 4. *Nihil mihi conse-*
sum, sed non in hoc justificatus sum. Et Apoc.
& 3. Episcopo Sardis scribitur: *Scio opera tu*
quia nomen habes, quod vivas, & mortuus e-
Et Episcopo Laodiciæ: *Dicis, quod dives sum*
& locupletatus, & nullius ego: & nescis, qui-
tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus,
& nudus. Ergo si datur via apparenter recta,

S. Job, & David ab occultis timebant illu-
siones, & ipse S. Paulus se justificatum asse-
re non audebat, etiam iusti, & perfecti in
suis iudicium Episcoporum Sardis, &
Episcoporum timere, & ab illusionibus etiam cul-
pabiles sibi cavere debent. Accedunt exem-
pla scripturistica, Ozæ, Arcam periclitantem
in discriminis: 2. Reg. 8. Saulis in discrimine po-
puli Domino sacrificantis: 1. Reg. 3. Et Regi
Amalec, ac melioribus spoliis, Deo immolan-
tis, parcentis: & David populum numerantis
1. Reg. 24. qui putabant se bene agere, & ta-
men culpabiliter illusi, & severe puniti sunt.
Vnde S. Basilius in *const. Mon. c. 2. ante med.*
testat: Cum multis in rebus offendamus omnes,
ignorem tamen offensarum partem ne intelligimus
idem. Idcirco Apostolus dicebat: Nihil mihi
conscientius &c. quod idem est, ac si diceret: Multa
peccata committo, quæ me committere non intelligo.
Propter hanc causam etiam Propheta ait: Delicta
tu intelligit? S. Hieronymus in Dial. adv. Pe-
ccat. l. 1. Fuse probat, per ignorantiam, & er-
rorem, etiam putando, eum esse veritatem,
scilicet peccari posse. S. Augustinus l. 22. de
serm. c. 23. ait: Vigiliis continuis excubantes, ne
sermo verisimilis fallat, ne decipiat sermo versutus,
ne se tenebræ alicujus erroris offundant; ne quod
bonum est, malum, aut, quod malum est, bonum
se credatur. S. Gregorius l. 9. Mor. c. 17. in-
testat: Quid ergo est, quod mira opera faciens,
et ipsa etiam veretur pavens (S. Job.) . . .
quod in sancti viri actibus, verbisque colligi-
mus, ut, si placere Deo veraciter cupimus, post-
quam perversa subegimus, ipsa etiam in nobis be-
ne

ne gesta timeamus. Et S. Isidori c. 27. ait: *Sæpe, quæ apud hominibus apparent, apud examen diligentissimi judicis reproba deteguntur. sanctus veretur, ne forte bonum, quæ aliqua animi intentione in oculis Dei.* Et Cassianus coll. 1. c. 20. docens sub prætextu pietatis cavendas, generibus illusionum etiam in Proverberis exprimitur: *sunt viæ, quæ videntur* l. 2. de imit. Christi. c. 5. „ Non pot „ bis ipsis nimis credere: quia sa „ nobis deest, & sensus. Modicum „ in nobis, & hoc cito per negligent „ timus. Sæpe etiam non advertim „ tam cæci intus sumus. „ S. There perf. c. 38. docet: „ Ubi dæmon inge „ inferre damnum, quin sit recognit „ faciendo nos credere virtutes haber „ non habemus, quod est dira pestis. „ Ratio est: quia nisi homo in initio, me fine vitæ spiritualis perpetuo in cogniti invigilet, nihil mali est, quod timere n beat, cum ex se nonnisi deficere, & p possit: Ergo se nec justum, & perfectu mere præsumere, sed cavere, ac timere d ne vel illusiones culpabiles incurrat, vel incurrerit.

§. 461.

Radices Ut autem ejusmodi illusiones eo melius
illusionum. veantur, præcipuas earum *radices* indicare,
 nosse expedit. Quarum

P7

Primo est, & valde frequens, *negligentia in rebus Divinis*. Nam non solum conscientiae laetitia, sed & mediocriter timoratae, saepe ea cul-
 pabiliter negligunt, quæ scire, & facere debentur: unde pro ratione, & mensura negligentia, ignorantia, vel illusio directe, vel indirecte, leviter, vel graviter culpabilis evadit. Haec sunt ignorantiae, de quibus Apostolus Cor. 14. v. 38. ait: *Qui ignorat, ignorabitur*. Christus D. Luc. 12. v. 47. in Parabola duorum servi, quorum unus cognitam Domini vocem non faciens, *vapulabit multis*, alter cognoscens, & digna plagis faciens, *vapulabit paucis*. Ubi ad rem Theophylactus ait: *qui quærant; esto, bene puniatur is, qui scit voluntatem Dei, & non facit: qui autem nescit, non puniatur? eo quod potuisset etiam ipse discere, noluit, sed piger fuit, quo ipse in causa fuit, ut non didicerit; quapropter puniendus est, quod sponte didicit*. Timeamus fratres &c. Vide etiam potest S. Chrysostomus hom. ad Rom. S. Thomas 1. 2. q. 76. a. 2. ad 1.

Prima est negligentia in rebus Divinis.

Notat hic a Ponte, tr. 1. duc. spi. c. 23. quod Quomodo
 modum interfit, sine negligentia correspondere hæc ratio
 inspirationibus Divinis aperte talibus, & resistere præcaveri
 apertis suggestionibus diabolicis: sic enim non possit.
 mittet Deus, aliquem saltem culpabiliter occulte
 decipi. Nam omnis ignorantia culpabilis fundatur
 in aliqua culpa ex malitia, v. gr. in aliqua negligentia satis cognita, vel cognoscibili. Interim tamen in sancto timore vigilandum, & duplex extremum vitandum est. Aliud nimii timoris, & anxietatis, quæ obest fiduciae in Deo habendæ, quæ ha sapientia supplebit, quæ quis ex propria imbecillitate ignorat: imo nimius ejusmodi timor facili-
 Pharam Theol. Myst. Tom. II. P lo

le ad deceptiones disponet, & Divi-
nem pro illusione habebit, ubi con-
Matth. 14. v. 26. quando nimium m-
stum ambulantiem supra mare phanta-
verunt. Aliud extremum vitandum
curitas: qui enim non timet, non se
autem imparatus est, facile decipitur

§. 462.

Secunda

est defe-

ctus rectæ

intentio-

nis.

Secunda radix est defectus *rectæ*

Dantur enim conscientiae mediocriter
in propria tamen sua existimatione
quæ, cum putent, se magna Dei dona
& magna pro Deo facere, revera ta-
ex pura, Deo placendi, sed occulte
& spiritualiter luxuriosa intentione di-
dum in eorum corde non amor Dei,
prius; non gloria Dei, sed sua: non L
beneplacitum, sed gustus privatus direc-
exercite regnat, id quod ex eo possent
scere, quod, dum pati, & contemni eos
git, statim exasperentur; tristentur, si v-
dem, vel meliora ab aliis fieri videant; d-
mo cadant, si consolationes dispareant, d-
ditates succedant: Unde eorum vitiosa
ob illusionem culpabilem coram Deo vitia-
Si namque oculus tuus fuerit nequam, totum co-
tuum tenebrosum erit. Matth. 6. v. 22. Et t-
fit, quod Richardus Victor. in Cant. c. 7. &
Latet in anima superbia, & hoc ipsa nescit,
Deus hoc videt: quia occulta conspicit, & prop-
rea gratiam suam subtrahit, vel non concedit.

Etiam in
spiritua-

Schol. Ad hoc etiam spectat, quod in Sacris Liter-
docemur, ne scilicet in devotione, lætitia, v-

gau

gaudio spiritali sistamus, sed totum ad Deum Aulibus bonathorem referamus. Ideo vera devotio ad Rom. 14. Intentio v. 17. vocatur, *gaudium in Spiritu sancto*. Et S. deesse potest. Paulus Philip. 4. v. 4. hortatur: *Gaudete in Domino semper*. Et Ps. 36. v. 4. dicitur: *Delectare in Domino*. Ubi etiam a Ponte tr. 1. duc. spir. c. 23. ad consolationem infirmorum bene advertit, non esse illico tribuendum illusioni, quod subinde in rebus spiritualibus nonnullae tentationes vanitatis, & superbiae immisceantur, si illis viriliter resistatur, sicut S. Vincentius Ferrerius de se narrasse refertur, vanam gloriam ire, ac redire, sed non hærere in corde suo. Imò nec mirandum, si interdum leviter aliquid adhærescat, quod non probat spiritum esse illusum, sed tantum, esse imperfectum, sicut aliqui dicunt, Patriarcham Joseph in sua juventute fratribus suis somnia sua narrantem in aliquam jactantiam lapsum fuisse, quæ incuria ob exaltatam in se fratrum suorum invidiam caro illi fœcit. Gen. 37.

§. 463.

Tertia Radix est, Præcipitatio, & defectus Tertia est consilii. Qui defectus, licet in conscientiis la- *Præcipitatio.* xis, etiam circa intentionem debiti finis habendam, versari possit, sæpius tamen in conscientiis imperfecte virtuti deditis, & non semel etiam in aspirantibus ad perfectionem versatur circa electionem mediorum, ad bonum finem majoris Dei beneplaciti conducentium, ad quæ cognoscenda inter alia Spiritus S. dona, donum consilii præstitutum est, tam precibus, quam consideratione implorandum, & exercendum: si enim vel nulla, vel modica, vel insufficiente, pro ratione materiæ, consultatione hæc electio mediorum fiat, sibi quis imputet, quod in electione medii decipiatur; hoc quippe est vitium

præcipationis, quod facit, ut quando procedens, in eo, quod ignorat operatur, a culpa non excusetur.

illa invia impiorum, de qua *Prov. 4* citur: *Via impiorum tenebrosa, nesciunt.* Et est illius viri miseria, de c. 3. v. 23. testatur: *Cujus abscondita circumdedit cum Deus tenebris.* De videri potest S. Thomas 2. 2. q. 53. a

§. 464.

Quarta est, alios non consulere.

Quarta Radix est, alieno competenti non uti, quando Deus in genere ad bonum quod inspirat, nondum tamen in specie determinate suscipienda. Id quod contingere patet ab exemplo Sauli. Act. cui Christus Jesus inspiravit quidem, a mala recedere, non statim tamen ostendit quænam sibi via tenenda esset, sed rogantem *Domine quid me vis facere;* missus est ad Gamaliel, a quo nomine Dei de Divina voluntate plene edoctus fuit. Idem docemur ab exemplo vitando Jephthe, *Jud. 11.* cui spiritus Domini juxta communem Doctorum inspiravit, sacrificandi Deo, quod sibi de viâ Ammonitarum reversuro domi primum occurreret: occurrente autem filia sua, eam tempore sacrificandam censuit, non implorato Dei lumine, & ministrorum ejus consilio, ut sciret, exceptio filiae fieri debuisset, prout revera accepta erat. Ideoque culpabiliter Jephthe illum fuisse communis sententia tenet cum Ambrosio in *exhort. ad Virg. circa med.* Unde etiam

etiam S. Laurentius Just. l. de obed, c. 26. monet: Qui q semetipso loquitur, frequenter sententias proferendo præcipitat, sibi que cohærentes errare facit.

§. 465.

Quinta Radix est, ad proprii iudicii sensa flexere, & aptare, quæ a Deo vel inspirata, vel revelata sunt. Sic illud Ps. 90. v. 11. Angelis suis mandavit de te &c. allegavit diabolus Matth. 4. v. 6. Ut verba illa in sensu diabolico sumendo, Christum ad se præcipitandum e pinnaculo Templi tentaret. Eodem modo non solum inter multa, quæ Deus vere inspirat, aliqua de his, quasi non diversa, suggerit; sed etiam multa vera quandoque diabolus proponit, inquit S. Gregorius l. 4. Dialog. c. 48. Et S. Thomas 2. 2. q. 172. a. 6. Nempe, ut sic eum securum reddat, cum quo agit, quod spiritus suus bonus sit: unde vero aliquid malum, continens errorem, ut peccatum, de suo proprio malo spiritu addit.

Ex hoc infert a Ponte l. c. c. 23. §. 3. „ Ma-
 „ ligno spiritui, quando talis esse cognoscitur, non
 „ esse habendam fidem, etiam in veris, quæ dicit,
 „ propterea, quod ille dicat; nec obtemperandum
 „ in bono, quod præcipit, propterea quod ille præ-
 „ cipiatur: sed quia ipsa ratio, aut fides sic dicat.
 „ Nec permittendus est, aliquid nobis dicere, ex-
 „ plo Christi D. N., qui dæmonia clamantia, quia
 „ tu es filius Dei, increpans, non sinebat ea lo-
 „ qui. Quia quæcunque dicant, aut faciant, eo
 „ dirigunt, ut nos decipiant, & in superbiam, ac
 „ in perniciem nostram deducant. Quod si dæmon,
 „ aut passio aliqua tua, furioso aliquo impetu ad
 „ bonum

„ bonum aliquod opus, etiam præceptum, impelle-
 „ ret, non est faciendum, ut pareas suggestioni,
 „ sed ut impleas legem Dei, reprimendo furiosum
 „ impetum, & perturbationem, quam sua sugge-
 „ stione dæmon affert.

§. 466.

*Sexta est,
 extraor-
 dinaria
 appetere.*

*Sexta radix est, extraordinaria potius appe-
 tere, quam ordinaria, & communia in via spi-
 ritus; quod est proprium spirituum illusorum,
 de se, & virtutibus suis, quibus tamen carent,
 præsumendum. Unde regularia, & sui status
 propria fastidiunt, & toti sunt, ut ea faciant,
 quæ alii non faciunt, sive in multa oratione,
 sive in jejuniis, & poenitentiis, sive in appe-
 tendo Martyrium, aut miraculosa faciendo pro
 mundi reformatione. Siquæ insolita ex specia-
 li Dei inspiratione a sanctis patrata in eorum
 actis legunt, mox ad similia se accingunt, ip-
 samque improportionem virium suarum, lite-
 rarum, & virtutis pro motivo accipiunt, pu-
 tantes, se ad magna eligendos ex abusu illo-
 rum textuum S. Scripturæ: *Quoniam non cog-
 novi literaturam, introibo in potentias Domini.
 Potens est Deus, de lapidibus istis suscitare filios
 Abrahæ. Abscondisti hæc a sapientibus, & pruden-
 tibus, & revelasti ea parvulis.**

*Extraor-
 dinaria in
 Sanctis
 admiran-
 da, non
 imitanda.*

Schol. Bene proinde iterum monet citatus a Ponte:
 „ Hujusmodi inspirationes accipiendæ non sunt in
 „ regulam nostrarum actionum, nec exempla hæc
 „ sunt imitanda, sed admiranda, & laudandus est
 „ Deus in sanctis suis, & operibus suis. Oportet
 „ est autem magna attentione in rebus hujusmodi
 „ nam dæmon, qui instar fimis vult imitari, quod
 „ facit Deus, hinc accipit occasionem, ad igno-
 „ ran-

„antes, & superbes decipiendum, eos permo-
 „vens ad res rationi contrarias, fingens, quod
 „Deus cum ipsis dispenset, & interna illa inspi-
 „ratione potestatem faciat, ad ea exequenda.,
 Quod exemplo illius monachi probat, qui teste
 Cassiano *Coll. 2. c. 7.* filium suum, nisi aufugisset,
 decollasset, quasi eodem, quo olim Abraham, spi-
 ritu duceretur.

§. 467.

Illusiones hæ, & radices earum, eo sollici- *Ignoran-*
 tius cavendæ sunt, quia non sufficit ignorantia, *tia culpa-*
 etiam positiva, si culpabilis sit, ut excuset aliquem *bilis ab il-*
 ab illusione formali, etiam in quavis materia *lusione non*
 gravissima, & turpissima. Nam *Primo* S. Scrip- *excusat.*
 tura Eccl. 8. v. 14. ait: *Sunt impii, qui ita se-*
cuti sunt, quasi justorum facta habeant, sed & hoc
sanctissimum judico. Soph. 1. v. 17. *Et ambula-*
bant ut cæci, quia Domino peccaverunt. If. 6.
 v. 10. *Excæca cor populi hujus . . ne forte vi-*
deat oculis suis. Et Rom. 10. v. 12. *reprehen-*
dantur ii, qui æmulationem Dei habent, sed non
secundum scientiam. Ergo dantur impii culpa-
 biliter ignorantes, & securi apud se, non vero
 apud Deum; ambulant enim ut cæci: quia Do-
 mino peccaverunt, & ob hoc cæcitatem volun-
 tariam contraxerunt, quos etiam Deus permis-
 sive excæcat, ita, ut recte agenda non videant,
 & ignorent culpabiliter. Unde licet etiam ex
 testa intentione, cum æmulatione, placendi
 Deo, procedant, tamen a culpa non excusantur,
 si talis intentio non sit secundum scientiam Le-
 gum Divinarum, quam habere possunt, & te-
 nentur. Hic etiam redeunt exempla Ozæ,
 Jaelis, David, Angeli Laodiciæ; (§. 460.)
 P 4 qui-

quibus accedunt Ethnici Philosophi, de quibus S. Paulus Rom. i. ait, esse a peccato inexorabiles, licet *obscuratum est insipiens cor eorum, & non intellexerunt, quoniam qui talia agunt, digni sunt morte.* Imo ipse S. Paulus testatur de seipso, fuisse blasphemum, persecutoremque Ecclesiæ, sed misericordiam consecutum: quia ignorans fecit in incredulitate. De crucifixoribus suis supposuit Christus, eos peccasse, licet ignoranter, dum oravit Patrem Luc. 23. v. 34 *quia nesciunt, quid faciunt.* Sicut etiam peccarunt Persecutores Apostolorum, & Martyrum, licet putarent, *se obsequium præstare Deo.* Joan. 16. v. 2. Secundo ita docent P. P. S. Augustinus, si-ve alius in *quæst. V. & N. Test. q. 67.* ait: *Non omnis ignorans immunis est a pœna.* S. Chrysostomus hom. 26. in ep. Rom. hoc multis probans subdit: *Neque putandum, ad apologiam sufficer ignorantiam, erit enim, erit inquam, quando & ignorantiae pœnas dabimus, quando scilicet & ipsi ignorantia veniam non habebit.* Quod in Judæis Græcis, & Ethnicis ostendens, hanc regulam tradit: *Quodsi ea ignoraveris, quæ sciri non possunt, præter culpam erit: si vero, quæ scitu & possibilia sunt, & facilia, extremas pœnas merito dabis.* Et S. Thomas lect. 7. in 1. c. Rom. docet. *Tunc ignorantia culpam excusat, quando sic procedit, & causat culpam, quod non causatur a culpa. Si vero ignorantia sangetur ex culpa, non potest subsequentem culpam ignorantia excusare.* Tertia Ratio est: quia Ignorantia in causa imputabilis non antecedit omnem libertatem, adeoque est ad culpam imputabilis, uti quando quis nesci ea, quæ ad statui suo satisfaciendum sunt necessaria.

cessaria: quando quis negligit passiones suas mortificare, orare pro illustratione Divina &c. Ergo ab illusione formali, & culpabili non excusat. (vid. Comp. Th. t. 2. §. 428. sqq.)

Schol. Nonnulla sunt peccata magis subtilia, interna, & occulta, in quibus, qui Deo servire cupiunt, hæsi jacent, & quæ ex negligentia propria non agnoscunt: quæ licet non semper sint mortalia, semper tamen sunt periculosa, & fugienda. Hujusmodi sunt 1. superbia spiritualis, qua homo se ipsum interne nimis æstimat: unde in suo judicio est nimium pertinax, & quod ipse vult inordinate, impleri desiderat. 2. Fiducia in viribus suis præsumptuosa. 3. Curiositas temeraria circa opera, & judicia Divina. 4. Indiscretio in vigiliis, & precantibus contra judicium Patris spiritualis. 5. Appetitus vitiosus ad externa singularia.

Nonnulla peccata ignorantia in Viris spiritualibus.

§. 468.

Remedia, quibus quis ad præcavendas, & evitandas ignorantias juvari potest, sunt. *Primum. Consulere lumen rationis*, libros evolvere, Doctores, Directores, & Prælatos interrogare, Nam uti ex S. Augustino c. Quæritur. 22. q. 3. refertur: *Nemo debet tentare Deum suum, dum scit, quid rationabili consilio faciat.* Hoc ipsum autem ex sincero veritatis amore faciendum est, non ex passione, non ex indocili præjudicio, non illos studiose quærendo, qui ex scientiæ, & pietatis defectu, potius falsa, quam verum dicant, & nobis placentia loquantur. Nam sapientia, ait S. Augustinus l. 1. de mor. Eccl. 17. *Et veritas non totis animi viribus concupiscitur, inveniri nullo pacto potest.* Et S. Chrysostomus hom. 44. in Matth. inquit: *Non potest esse*

Remedia contra ignorantias. Primum. Consulere Doctores.

esse excusatio condemnationis, quibus fuit invenien-
di facultas, si fuisset quærendi voluntas: nam si ve-
ritas salus, & vita est cognoscentium se, magis de-
bet quæri, quam quærere. Plura habet hom. 10.
in Joan. in illud: Scrutamini scripturas.

§. 469.

*Secun-
dum.*

*Expiatio
conscien-
tiæ.*

Secundum Remedium est *expiatio conscientia*
propriæ, vitando, & delendo peccata cognita,
edomando passiones, obsequendo Divinis inspi-
rationibus, studendo, & exercendo se in virtu-
tibus, maxime in amore Dei super omnia, qui
nos sollicitos facit, & vel ignorantias detegit,
vel cavet, ne culpabiles fiant. Alias enim ter-
ribilis illa poena nobis timenda erit, quam S.
Gregorius l. 14. Mor. c. 19. minitatur: *Ex pæ-
na etenim culpæ est, videre bonum, quod agere de-
beat, & tamen implere non posse: & rursus ex
graviori pæna culpæ est, quod agere debeat, nec
videre.*

§. 470.

*Tertium.
Examen
quotidia-
num con-
scientiæ.*

Tertium Remedium est solers, & quotidia-
num *conscientiæ Examen*: juxta illud Ps. 76. v. 6.
*Meditatus sum nocte cum corde meo, & exercebar,
& scopebam spiritum meum.* Uti enim de seipso
ajebat S. Bernardus, vel alius in med. c. 5.
*Quo diligentius meipsum examino, eo plures dese-
ctus in conscientia meæ angulis reperio.* Ideo san-
cta praxis est, quotidie saltem ante cubitum
per horæ quadrantem seipsum exacte examina-
re, sicut quis brevi a Deo examinandus, & ju-
dicandus erit. Id quod etiam ante prandium,
imo per singulas horas, & ante opera alicujus
momenti laudabiliter fieret.

§. 471.

§. 471.

Quantum Remedium est *oratio* tam mentalis, **Quantum.**
 seu meditationis, quam petitionis. Sæpe enim **Oratio.**
 non sufficiunt vires naturæ ad sciendum, quæ
 facienda sunt, nisi subveniant vires gratiæ,
 quæ a Deo per orationem obtineri debent. Ni-
 hil magis exprimit S. Scriptura. Sic Habacuc.
 3. titulus est: *Oratio Habacuc pro ignorantibus.*
 Totus Psalmus 118. est continua petitio, & me-
 ditatio Legis Dei. Ps. 18. v. 13. *orat.* S. David:
Deiſta, vel juxta Hebraicum, *ignorantias quis*
intelligit? ab occultis meis munda me. Ps. 24. v. 7.
Ignorantias meas ne memineris. Et S. Jacobus
 c. 1. v. 5. docet: *Siquis vestrum indiget sapientia,*
poſulet a Deo, qui dat omnibus affluenter. Hinc
 S. Augustinus l. de nat. & grat. reprehendit
 Pelagium, peccatum ignorantiae admittere re-
 culantem, quod non peteret a Deo: *Da mihi*
intellectum, ut discam mandata tua.

Corollar. Curemus igitur vitare illusiones, & igno- **Adhorta-**
 rantias, & studeamus viam mandatorum Dei ala- **tio ad ca-**
 criter currere, ut sic ab illis, saltem culpabilibus, **vendas**
 magis nobis caveamus, dolendo insuper de omni- **illusiones.**
 bus, quas forte incurrimus. Recogitemus omnes
 annos in amaritudine animæ nostræ, & non quæ-
 ramus excusationes ignorantiae in peccatis. Disca-
 mus ante omnia illa, quæ ad salutem nostram æter-
 nam nos conducunt; nam uti S. Isidorus l. de Sy-
 non. §. de sup. & ignor. bene docet: *Ignorantia*
mater errorum est, ignorantia vitiorum nutritrix; pec-
catum magis per ignorantiam prævalet: ignorans
culm, quid sit culpæ dignum, non sentit, nec
quando delinquit, agnoscit Sapiens omnia
prudenter examinât; inter bonum, & malum sapiens
diſjudicat. Summum bonum est, ſcire, quid caveas,
ſumma miſeria, neſcire, qua tendas. Dilige ergo
sapien-

sapientiam, & manifestabitur tibi: accede ad illum, & appropinquabit tibi: assiduus esto illi, & instruit te. Ut autem sapientiam inveniamus, quæramus illam in oratione, & meditatione: nam teste S. Augustino l. de quant. anim. c. 14. Fieri non potest ex quadam Divina Providentia, ut religiosi animis seipsos, & Deum suum, id est, veritatem, pie, caste, ac diligenter quærentibus facultas inveniendi desit.

§. 472.

*Illusiones
particula-
res spiri-
tualium.*

Ut vero homines, præsertim orationi dedicati, *illusiones* eo melius præcaveant, nonnullas in particulari hic annotare juvat.

Primo. Longa, & recollecta oratio, quam multa devotio, lachrymæ, favores, & gratiæ comitantur, si ex alia parte non accedunt poenitentia, ærumnæ, dolor, & mortificatio, non perseverat; sed vel est privilegium, vel miraculum, vel illusio. , Patet ex §. 449.

Secundo. Oratio impediens obligationem est illusio: & oratio, quæ nescit relinquere Deum propter Deum, nec subvenire fraternæ charitati obligatoriæ, & poenitentiam præferre obedientiæ, vel amentia est, vel manifesta illusio. (§. 448.)

Tertio. Oratio vitia non extirpans, nec virtutes implantans vel nulla est, vel illusio (§. 437.)

Quarto. Oratio, quantumvis favoribus, visionibus, raptibus, & extasibus recreata, sine fundamento virtutum moralium, Humilitatis Patientiæ, & Obedientiæ, clara est illusio: fallitur enim manifeste, qui putat Deum (nisi forte aliquando per miraculum) spirituales favores

re

res sine solido fundamento virtutum moralium ordinarie superstruere.

Quinto. Persuadere sibi, vitam spiritualem, vel principalem aliquam illius partem sitam esse in paradoxis, nimis labiorum compressionibus, delicatulis fastidiis, fictis, & affectatis gestibus, & compositionibus; illusio est, & deceptio.

Sexto. Qui censet propria, & naturalia sensa esse inspirationes Divinas, & supernaturales; dicitque omnes locutiones internas esse locutiones Dei, & semiprophetias: vel qui sibi persuasum habet de imaginationibus suis, esse totidem visiones, ac revelationes, illusio est.

Septimo. Oratio removens hominem a vocatione sua, vel exercitium sui instituti, & propriae professionis impediens: uti si faciat, solitarium se in rebus proximi intromittere; vel hominem vitæ activæ, aut mixtæ reddit nimis solitarium, cum ostensione exoticæ, aut plausibilis singularitatis in aliqua communitate, illusio est.

Octavo. Ex his patet, eos, qui orationi vacant, valde obnoxios esse illusionibus, & illos quidem præ cæteris, qui dulcedines spirituales degustarunt: sunt devoti, teneri, & singillatim mulieres modici intellectus. Item juvenes insanientes, & paradoxi, propriæ voluntatis ex naturæ ingenio tenaces, & novatores. Omnes hi magnis illusionibus subjecti sunt, & si boni Magistri ductu careant, perditum erunt. Hi tales virtutibus suæ obligationis contenti esse debent, quin se in perfectiones plurimæ supererogationis ingerant: dum enim nimis solitudo se dedunt, abeunt in melancholicos, & ab oratione facile migrant ad illusionem.

sapientiam, & manifestabitur tibi: ac
 & appropinquabit tibi: assiduus esto
 te. Ut autem sapientiam inveniri
 illam in oratione, & meditatione
 gustino l. de quant. anim. c. 14.
 dam Divina Providentia, ut
 & Deum suum, id est, verum
 genter quærentibus facilius

**Illusiones
 particula-
 res spiri-
 tualium.**

Ut vero homi-
 ti, illusiones eo
 particulari hinc

Primo. Locum habere sæpe illusos in gravia-
 ta devotio-
 mitantur. Magna sui æstimatio, magna in-
 tentia. Magna, magna vanitas, & superbia:
 perfectus cito abit in hæresin illuminato-
 culum, quia illusio magnam secum affert præ-
 sumptionem.

Quartus est, illusos in rebus spiritualibus
 esse etiam plerumque paradoxos, & fictos, ami-
 cos virtutum strepitantium, & plausibilium,
 quibus humanas laudes aucupentur.

§. 474.

*Regula
 pro corri-
 gendis
 vitiis
 spiritibus
 vitiatis.*

*Prima.
 Observa-
 tio ingenii.*

Supereſt modo, ut nonnullas *Regulas* specia-
 les tradamus, quibus Magister spiritualis spiri-
 tibus vitiatis mederi possit.

Prima est. Observet Pater spiritualis indo-
 lém subditi, & si cognoverit naturæ ingenium,
 ut plurimum etiam ejus spiritum cognoscat. Si
 est ingenium fatuum, & tardum, spiritus pro-
 pendeat in fatuitates, & tarditates. Si agre-
 ste,

De Spirituali.
De Virtutibus Moralibus.
De Spirituali.
De Virtutibus Moralibus.
De Spirituali.
De Virtutibus Moralibus.

De Spirituali.
De Virtutibus Moralibus.
De Spirituali.
De Virtutibus Moralibus.
De Spirituali.
De Virtutibus Moralibus.

Spiritus proferet incivilitates, & neglectum, quas mortificati habebit: cum quam inurbanitates, a fuerit ingenium paratus imprudens, im- callidum, tetricum, bono erit inflexis in- us sæculariter in in communi commer- erit delicatulum, spiritus a superbum, spiritus erit va- uosus. Si cholicum, spiritus uosus. Denique spiritus in pueris, erilis; in paradoxis insanus, & in foeminis is judicii, affectatus, & fere sine fundo: in bus tardus, in callidis proditor, in super- vanus, in prudentibus discretus, in doctis is, in sanctis sanctus. Et licet spiritus su- naturalis naturam eleve, & perficiat, non in tamèn aufert, imo ipsam plerumque non cultat.

§. 475.

Secunda Regula est: Si Magister spiritum in *Secunda.* genere cognoscere desiderat, observet *Observa-* *naturales* edendi, loquendi, ridendi, ambulatio *recrea-* &c. maxime quando natura in aliqua hone- tionis. *recreatione* animum tantisper relaxat, tunc and difficulter naturale cujusque ingenium cognoscet, juxta quod plerumque spiritus erit.

§. 476.

§. 473.

*Effectus
Illusio-
num.*

Illusiones hæ, & aliæ in personis, orationi, recollectioni, & spiritui deditis varios *effectus* habent. *Primus* est, reddere viros spirituales propriæ voluntati nimium addictos, duos iudicio, & in sua sententia obstinatos, frequentissime se Prælati, & Patribus spiritualibus opponentes: unde Deus manum suam ab illis subtrahit, ita ut in multa, & gravia occulta peccata prolabantur.

Secundus est, coecitas mentis, iudicando malum pro bono: quare sæpe illusos in gravia peccata ruit.

Tertius est magna sui æstimatio, magna in seipso fiducia, magna vanitas, & superbia: Hinc illusos cito abit in hæresin illuminatorum, quia illusio magnam secum affert præsumptionem.

Quartus est, illusos in rebus spiritualibus esse etiam plerumque paradoxos, & fictos, amicos virtutum strepitantium, & plausibilem, quibus humanas laudes aucupentur.

§. 474.

*Regula
pro corri-
gendis
spiritibus
vitiatis.*

*Prima.
Observa-
tio ingenii.*

Supereſt modo, ut nonnullas *Regulas* speciales tradamus, quibus Magister spiritualis spiritibus vitiatis mederi possit.

Prima est. Observet Pater spiritualis indolem subditi, & si cognoverit naturæ ingenium, ut plurimum etiam ejus spiritum cognoscet. Si est ingenium fatuum, & tardum, spiritus propendebit in fatuitates, & tarditates. Si agreſte,

ste, & rusticum, spiritus proferet incivilitates, ineptias, immunditiam, & neglectum, quas res propunctis spiritus mortificati habebit: cum tamen nihil aliud sint, quam inurbanitates, a rustico ingenio ortæ. Si fuerit ingenium paradoxum, & fictum, erit spiritus imprudens, importunus, & novator. Si callidum, tetricum, & malignum, spiritus etiam in bono erit insidiosus, simulatus, & tortuosus, implexisque intentionibus corruptus: politicus sæculariter in humanis respectibus, & in communi commercio versutus. Si fuerit delicatulum, spiritus erit delitiosus. Si superbum, spiritus erit vanus, & ambitiosus. Si cholericum, spiritus erit tumultuosus. Denique spiritus in pueris, est puerilis; in paradoxis insanus, & in foeminis debilis iudicii, affectatus, & fere sine fundo: in rudibus tardus, in callidis proditor, in superbis vanus, in prudentibus discretus, in doctis solers, in sanctis sanctus. Et licet spiritus supernaturalis naturam elevet, & perficiat, non illam tamen aufert, imo ipsam plerumque non occultat.

§. 475.

Secunda Regula est: Si Magister spiritum in *Secunda.*
genere cognoscere desiderat, observet actiones *Observa-*
naturales edendi, loquendi, ridendi, ambulando recrea-
di &c. maxime quando natura in aliqua hone- *tionis.*
sta recreatione animum tantisper relaxat, tunc
 haud difficulter naturale cujusque ingenium
 cognoscet, juxta quod plerumque spiritus erit.

§. 476.

§. 476.

Tertia. In-
structio
bona.

Tertia Regula est. Si defectus, quibus aliquis spiritus laborat, sunt imbecillitates, ignorantiae, imprudentiae, aut excessus, his facile remedium adhibere poterit Pater spiritualis, per *instructionem* suam, illorum ignorantias illuminando, & excessus, ac imprudentias refragando: Si vero moralis defectus alicujus hominis spiritualis oritur ab aliquo defectu naturali, raro remedium proficit, maxime si semel intentio vitiata sit. Sic spiritus affectans hypocrises, si cum ingenio subdolo, & novator conjungatur, parum juvatur. Sic spiritus vanitatis, & superbiae cum ingenio insaniente, & modici judicii, difficulter curatur. Spiritus poenitentiae cum ingenio jactabundo, & aura popularis cupido, ægre medelam admittit. Rarus etiam est delicatulus, seu delitiosus poenitens. Cavillosus nescit sinceritatem in commercio, & vix veritatem novit in conversatione otiosa. Spiritum rusticum, & agrestem vix disertissimus etiam Magister civilem efficiet.

§. 477.

Quarta.
In humi-
litate ex-
erceatur.

Quarta Regula est. Magister *rem cum De-*
enixe transigat, & si spiritus, quem manuducit sit peregrinus, strepitans, acclamatus, in ore vulgi celebris, a Magistratibus sub titulo sanctitatis visitari solitus; si S. S. Vulnera praefert. si per annos a cibo abstinet, & solo S. S. Sacramento alitur: si fertur per aera, & quotidie extra se rapitur; quantumvis bonus talis spiri-
tu

lus fuerit, illum Magister *commiseratione* prosequatur: nisi enim tempestive se contrahat, retrahat, fugiat, abscondat, taceat, & secretum celet; sed visitationibus, plausu, & æstimatione delictorum, sine dubio cadet: & quo majores fuerint plausus, eo frequentius relabetur, etiam in peccata pudenda, & scandalosa, ut reficiat humilitas, quod infecit vanitas.

§. 478.

Quinta Regula est. Magister hujusmodi discipulos doceat, sanctitatem non consistere in rapibus, visionibus, lachrymis, suavitatibus, & favoribus, sed in multa erga Deum, & proximum *charitate*, magna in contemptu *humilitate*, assidua in laboribus, obedientia erga Prælatum. In quibus *virtutibus* nisi hi favores fundantur, aut illusiones sunt, aut exiguæ durationis.

Quinta.
Sancti-
tis funda-
mentum
virtus est.

§. 479.

Sexta Regula est. Magister crebro inculcet, eum, qui magis *virtuosus* est, magis sanctum esse, non vero eum, qui pluribus favoribus abundat: plures personas esse favoribus inopes, & sanctitate locupletes, nullam, quæ quantumvis plena sit favoribus, absque virtutibus sanctam esse.

Sexta.
Magis
virtuosus
magis
sanctus.

§. 480.

Septima Regula est. Non excedit dæmonis *Septima* vires, dare lachrymas, suavitates, raptus, vi- *Dæmon* res, uti suo loco probabitur, nequit tamen *ductores*

internas dare potest. solidas virtutes cum pura intentione dare; imo dat interdum appetitum, gustum, & robur poenitentia, & abstinencia, si per hoc possit eripere obedientiam: dat castitatem materiale, si possit auferre humilitatem, & charitatem; finit libenter virtutes exteriores, si hoc modo possit debilitare, vel eripere virtutes interiores fidei, spei, & charitatis. Hæc illius ars est, dare minus, ut rapiat majus.

§. 481.

Octava. Talis persona in faciem non laudetur. *Octava* Regula est. Licet Pater spiritualis discipulum in Christo amet, caveat tamen, ne illum apud alios celebret, aut in faciem laudet, ne ostendat, se magnam habere rationem, de ejus favoribus, & revelationibus: imo illi persuadeat, favores respectu virtutum, esse orphanum vitæ spiritualis, cujus fundamentum est gratia, muri solidæ virtutes, picturæ revelationes, & visiones, tectum virtutes Theologicæ. In qua proinde domo Deus secure habitat.

Regula specialis.

Schol. P. Godinez *Th. myst.* l. 9. c. 11. refert, se aliquam personam tractasse, cujus spiritus multum negotii illi facessivit: rapiebatur in altum, non edebat; obediens erat, ubertim flebat, eratque secessu amandissima. Sed cum nihil mali cuiquam inferret hoc solum observavit, Communitatem, in qua degebat, in partes esse divisam, aliis pro, aliis contra hunc spiritum stantibus. Ex quo solo tandem detectum est, pravum spiritum fuisse: agebatur pacto cum dæmone, defecit a sua vocatione, atque tragicis successibus misere famosa facta fuit. Erat hæc persona vani ingenii, & obtusi intellectus. Verum cum hæc divisio opinionum, etiam in ipso Christo D. N., & aliis sanctis observata fuerit quo

quorum tamen spiritus erat optimus, ideo notat hic P. Reguera, contradictionis, & dissidiorum effectum, si nude fumatur, esse regulam æquivocam pro discretionem boni, aut mali spiritus; sed solenter inspiciendum esse, an sint effectus per se, aut per accidens, & ex motivo colligendum, an sit, vel non sit præter intentionem ejusmodi personæ: Item an soli mali, & lepidi stent contra, & boni potius pro sanctitate. Quod si hoc ipsum ambiguum sit, satius erit, interim iudicium suspendere, & timere, usque dum alia indicia, & probationes rem manifestent. Unde P. Godinez bene se gessit, cum enim signa alia sufficienter bonum spiritum manifestantia non videret, merito timere cepit, an forte discordiæ ex prava intentione astuæ demonis, superfeminantis Zizania, ortæ essent, uti postea compertum fuit.

§. 482.

Aphorismi pro agnoscendis spiritibus testis.

I. Fundamentum est virtus omnis bonitatis: & ubi deest virtus, nihil perfectionis est, & sanctitatis.

II. Qui errare non vult in examinanda vitæ perfectione, incipiat examen a debitæ obligationis impletionem.

III. Spiritus ignorantis malus potest esse in eo, quod est intellectuale, ac simul intentione bonus, quod est principale.

IV. Poenitebit brevi festinantem, & spiritum dubium cito qualificantem.

V. Multitudo revelationum, nec utilium, nec necessariarum, in animabus imbecillibus varietatum mater est plurimarum.

VI. Reprobatio alicujus revelationis fiat sufficienti urgente ratione: quia levitas est, ap-

Aphorismi pro agnoscendis spiritibus testis.

probare, vel reprobare res grandes non præmissa matura consultatione.

VII. Spiritus modicæ virtutis, & plurimæ revelationis, merito censetur illusum dictamine rectæ rationis.

VIII. Spiritus tectus, fidens in propria discretionem, parum abest a sua totali perditione.

IX. Omnis spiritus discordiarum causa, & strepitu famosus, solet ob secretam superbiam esse periculosus.

X. Spiritus multis commoditatibus affectus utut virtuosus sit, non poenitens erit, neque perfectus.

XI. Spiritus propriæ voluntati addictus potius, quam obedientiæ, tantum habebit de perfectione nonnihil apparentiæ.

XII. Aliqua commoditas quæsitæ cohære cum virtutis aliqua ratione: sed commoditas cum adhæsiōe a paupertate abhorret, ac perfectione.

XIII. Aliquid affectionis inordinatæ statum cum virtutis mediocritate, sed nihil ambitioni cum consummata humilitate.

XIV. Spiritus contradictionis, quantumvis alias rebus polleat bonis, in re tamen ista est spiritus illusionis.

XV. Tamaltus, discordiæ, lites, ac dissensiones, non sunt effectus Dei, sed diabolicæ inventiones.

XVI. Spiritus ex malitia, & artificiose velatus, spiritus est hypocritæ facile declaratus.

XVII. Sanctitas plausibilis, popularis, & cum ostentatione, utut vera sit, non procul est a perditione.

XVIII.

XVIII. Laborantium melancholia revelationes, interdum sunt diabolicæ inventiones.

XIX. Extraordinarias misericordias sine virtute solida, & vera experiri, non indicat spiritum Dei, cum sit turris super arenam ædificare adori.

XX. Spiritus Divinus habet secum afferre devotionem: e contra spiritus malignus dubia, suspiciones, & perturbationem.

XXI. Animæ apprimæ sanctæ, quæ bonas recipiunt revelationes, quandoque sustinent permixtas, ut zizania inter triticum, aliquas illusiones.

XXII. Plerumque spiritus vanus imprudens est, ac profanus.

XXIII. Spiritus prudentiæ defectu gravatus, necessario erit ineptia notatus.

XXIV. Spiritus impetuosus, impatiens est, & bellicosus.

XXV. Ex spiritu puerili, solent alii moveri.

XXVI. Spiritus amans in delicias propensionem, incapax est ad poenitentiam, & perfectionem.

XXVII. Spiritus se accomodat qualitatibus ingenii naturalis, utut videatur esse supernaturalis.

§. 483.

Magisterii spiritualis arcana.

I. Magisterium spirituale est quædam altissima sapientia, quæ multam requirit scientiam, & experientiam, cumque idiota omni scientia

*Arcana
Magiste-
rii spiri-
tualis.*

Q 3

desti-

destituatur, ineptus erit huic Magisterio. Tales boni sunt ad loquendum de Deo, & rebus spiritualibus, ad danda aliqua pauca consilia in materia spiritus: boni sunt ad dirigendum in rebus spiritualibus obviis, caveant tamen a profundis, & subtilibus, ne perdantur.

II. Sancti austeri sunt boni ad prædicandam poenitentiam, & timorem inferni, ac horrorem peccati incutiendum, quod ad convertendos peccatores conducit: At vero perfectio, cum supposita virtute, principaliter in amore Dei, & proximi consistat, non augetur, & crescit timore, sed amore. Unde sanctus austerus ad virtutes aliis ingenerandas aptus erit, sed sanctus humilis, pacificus, mansuetus, & amabilis, ad docendam, & promovendam perfectionem aptior erit.

III. Magni doctores Scholastici, si non sint spirituales, yel omni rerum spiritualium experientia careant, non solent esse Magistri spirituales idonei; nam Theologia Scholastica est perfectio intellectus, mystica perfectio intellectus, & voluntatis, unde bonus Theologus Scholasticus potest esse malus Theologus mysticus: In rebus tamen difficilibus dubiis spiritualibus præstat mediocriter spirituales Theologum consulere, quam spirituales idiotam.

IV. Nemo æstimat orationem mentalem tepidam, distractam, & imperfectam: verum Magistri solertiores majori in pretio habent unam orationis mentalis horam siccam, insulsam, & obscuram, variis, sed repulsis tentationibus oppugnatam, quam orationem per quatuor horas lachrymis irrigatam; tum quia sic exercetur

cetur solidissimum vitæ spiritualis, nempe poenalis caritas: tum ne quis putet, in sola oratione vitam spiritualem consistere. Veniet enim tempus, quo anima illi vacare non poterit, sed loco ejus exurgent derelictiones, ariditates, melancholiæ, furia: quo tempore cum gratia Divina humilitas, patientia, & aliæ virtutes communes exercendæ sunt.

V. Omnis Magister virtutis, debet quidem ad eam perficiendam contendere, non tamen omnis Magister virtutis intra terminos mediocritatis est semper Magister perfectionis. Ille docet helluonem, ut sit temperans, iste ultra temperantiam docet addere jejunium nunc obligatorium, nunc spontaneum. Magister virtutis docet distractum, ut in se recollectus orationi attendat: Magister perfectionis informat de his, quæ in oratione, & recollectione sublimissima sunt.

VI. Magistri spirituales plerumque carnalium persecutiones, & obrectationes sustinent, tum ne ob dona sua extollantur: tum ut bona sua consilia aliis data opere confirment; tum ut magnitudo poenitentia in innocentia practice reluceat; tum ut eorum imprudentia puniatur, dum aliorum defectus volunt corrigere, quando ad eos non pertinet.

VII. Gratia spiritualis præditus magister non dominum, sed administratorem se noverit. Discipulos non quærat, sed hi ipsum. Sectas, coetus, & concursus non studiose apud se instituat. Curet, ut discipuli sui inprimis obligationes status sui rite impleant, etsi lachrymæ, devotio sensibilis &c. deficient. Si oratio

deficiat, non deficiat virtuosa occupatio; erit enim tempus, in quo discipulo magnum quid erit, vivere, quin valeat orationi vacare. Sermo de raptibus, visionibus, aliisque gratiis extraordinariis frequens non sit. Exhortationum argumentum sit humilitas, patientia, recollectio, paupertas, obedientia, fuga mundi, cognatorum, & peculiarium pravarum amicitiarum. Conetur alere truncum virtutum Theologicarum, & moralium, ut sic arbor vitæ spiritualis ex eo adolescat, & florem perfectionis, ac fructus solidæ sanctitatis progerminet.

C A P U T III.

Quomodo Magister spiritualis visiones, locutiones, revelationes, prophetias, raptus, & exstases suorum discipulorum, discernere valeat.

§. 484.

Visio definitur.

Discretio spirituum non solum ad discernendos spiritus bonos, a malis, & illis, sed etiam ad discernendas visiones, seu apparitiones, revelationes, & locutiones Divinas, prophetias, raptus, & exstases veras a falsis se extendit; qua proinde Magister spiritualis instructus esse debet. Quare modo de his agendum est. Et primo quidem de visionibus. Est autem *Visio* cognitio nobis indebita, quæ sit cum repræsentatione objectorum coelestium, seu Divinorum.

Schol.

Schol. 1. Card. Bona in suo tr. de discr. Spir. c. 15. An ab ap-
 p. 2. ait visionem, & apparitionem pro eadem re *paritione*
 sumi, differentiam tamen esse in eo, quod appa-*diffarat.*
 ritione dicatur, quando sola species apparentis se
 nostris obtutibus ingerit, sed quis appareat, igno-
 rat. Visio vero dicatur, quando externæ appa-
 ritioni ejus intelligentia conjungitur. Bordonus
 vero medit. 13. de miracul. apparitione S. S. s. 20,
 rem sic explicat, ut apparitiones dicantur ex par-
 te objectorum apparentium, visiones vero ex par-
 te illa objecta mirabilia videntium. Et quia hoc
 modo & apparitio, & visio ad unum actum vi-
 sionis concurrunt, de visionibus, & apparitioni-
 bus, simul veluti eadem re, agemus.

Schol. 2. Visiones, & apparitiones aliæ sunt i. *Divisio*
turales, quæ a causis naturalibus procedunt, aliæ *visionum.*
præternaturales, quæ a Deo, vel dæmone, in fom-
 nis, vel in vigilia contingunt. 2. Visio præterna-
 turalis alia est *abstractiva*, quando aliqua cognosci-
 mus alio modo, quam sunt in se v. g. si Christus
 nunc gloriosus a nobis in cruce videretur. Alia est
intuitiva, quando nobis repræsentatur objectum,
 ut est in se, v. g. Si Christus D. gloriosus, prout
 revera est, videretur. 3. Hæ visiones dividuntur
 in *sensibiles*, seu *corporales*, quæ visu, vel aliorum
 sensuum ministerio contingunt: in *Imaginarías*,
 quas S. Augustinus l. 10. Conf. c. 35. spirituales
 vocat, quæ fiunt per species, seu figuras, & ima-
 gines rerum in phantasia existentes, quod vel in
 vigilia, vel in somno contingere potest. Quæ duæ
 visiones, vel a Deo, vel a dæmone procedere pos-
 sunt. Et in *Intellectuales*, quæ sunt clarissima re-
 rum Divinarum manifestatio, quæ in solo intelle-
 ctu absque figuris, & imaginibus perficitur. 4. De-
 nique omnes præternaturales visiones, de quibus
 solis modo sermo est, in *Simplices*, & *Symbolicas*
 dividuntur, de quibus nunc agendum est.

§. 485.

Visio simplex quid. Visio simplex est, quæ modo simplici, non vero metaphorico, rem præcipue significatam repræsentat.

Quotuplex.

Schol. Proinde sub visionibus simplicibus, objective acceptis, comprehenditur Deus, prout saltem abstractivè in via videri potest, Christus Dominus, Deipara, Angeli boni, & mali, sancti, & animæ defunctorum, de quibus tractabitur, quæ etiam visiones ex dictis (§. 484. Sch. 1.) objective sumptæ apparitiones promiscue appellantur. Porro visio simplex vel sensibilis, vel imaginaria, vel intellectualis (§. 484. Sch. 2.) esse potest, quam divisionem tradunt S. Augustinus l. 12. de Gen. ad lit. S. Isidorus l. 7. Etym. c. 8. S. Thomas 2. 2. q. 174. a 1. ad 3. Bona de discret. spir. c. 15--20. Petrus Thyræus de apparit. ubi etiam illud recogitandum, visiones simplices sensibiles, & imaginarias, vel a Deo, vel a dæmone esse posse.

§. 486.

Dantur visiones simplices sensibiles supernaturales Dei.

Visiones simplices exterius sensibiles, ipsius Dei instructivæ, & supernaturales sunt quandoque a Deo, ut Authore supernaturali. Sic Primo, ex veteri Testamento Deum invisibilem sub visibili, & spectabili forma aliquando hominibus apparuisse, certum est. Per undecim vices in contigisse dicitur. 1. cum primis parentibus, Gen. 3. v. 9. facie; a qua se Adam abscondebatur, apparuit. 2. Caino apparuit. Gen. 4. 3. Noe Gen. 6. 7. 8. 4. Agar ancillæ, Gen. 16. v. 13. 5. Abrahæ, Gen. 18. 6. Lot, Gen. 19. 7. Jacob, Gen. 32. v. 39. Vidi Dominum facie ad faciem. 8. Moyfi, Exod. 4. &c. 9. Josue, qui levatis oculis vidit in specie virum strenuum quem

quem ut Dominum adoravit Jos. 5. v. 13. 10. Gedeoni, qui licet de apparente sibi tanquam Angelo dixerit. *Vidi Angelum Domini facie ad faciem*: tamen in eo Deum recognovit, & sacrificium illi obtulit. Jud. 5. v. 22. 11. Parentibus Samsonis, Jud. 13. v. 22. In novo etiam Testamento Deum, saltem in Personis Divinis, præcipue in Humanitate Christi, sensibilibiter apparuisse probat Thyraeus *de appar.* nam præter illam Patris in voce Matth. 3. v. 17. & 17. v. 5. & S. Spiritus in specie columbæ, Matth. 3. v. 16. de quibus veluti Symbolicis inferius agitur, habemus multas Christi Domini apparitiones: se quippe visibilem tribus temporibus exhibuit; primo post Nativitatem; secundo post Resurrectionem; tertio post suam ad coelum ascensionem. Post Nativitatem apparuit Pastoribus in præsepio, qui eum adoraverunt Luc. 2. & Magis, qui munera obtulerunt, Matth. 2. Judæis, & Principibus Synagogæ, qui eum in Templo disputantem audierunt, Luc. 2. Item claudis, cæcis, & surdis, qui ab eo gressum, lumen, & auditum receperunt, mortuis, quos ad vitam revocavit, ut cæteros fileamus, qui illum ante resurrectionem personaliter conspexerunt: Corpus quippe habebat verum, non phantasticum, & per virtutem suæ animæ poterat manifestare se, quoties volebat. Post resurrectionem Christum sæpe sensibilibiter apparuisse, patet ex Evangelio S. Matthæi c. 26. S. Marci c. 18. S. Joannis c. 20. Rodolphus *in vit. Christi p. 2. c. 81.* quatuordecim ejus apparitiones, Maldonatus vero in Matth. 28. tredecim numerat: illud certum est, has apparitiones

§. 485.

Visio simplex quid. Visio simplex est, quæ modo vero metaphorico, rem prære-
repræsentat.

Quotuplex.

Schol. Proinde sub visionibus acceptis, comprehenditur attractive in via videri Deipara, Angeli boni defunctorum, &c. visiones ex dictis. 9. dicit: *Nonne Christi apparitionem nostram vidi.* Licet provisio simplex & intellectualis apparitiones post ascensionem fuerint, uti probat Thyraeus *lit. S. I. appar. imperf. c. 8.* Sicuti & illa apparitio Romæ facta, & a S. Ambrosio *Petrus conc. 1.* relata, qua Christum sibi apparentem S. Petrus Roma fugientem interrogavit: *Domine, quo vadis?* Et ille: *venio iterum crucifigi*, quam historiam contra nonnullos defendit Tillemont *not. 39. advit. S. Petri*: proculdubio personalis fuit, uti videri potest apud Pignatellum *Consult. 99. n. 8. tom. 9.* De aliis apparitionibus, & visionibus Dei, quæ in historiis Ecclesiasticis leguntur, multa habentur apud Martinum del Rio *t. 2. disq. mag. q. 26.* Et Gravina in *Lapide Lydio a pag. 29.* Accedunt his apparitiones Christi Domini in S. S. Sacramento Altaris sub speciebus, & formis peregrinis, & inusitatis, ut infantis, sanguinis, carnis &c. quarum exempla exhibent Thyraeus *de appar. Sacram. c. 11.* Theophilus Raynaudus *t. 6. de appar. in Euchar. Sacr.* Christianus Lupus *t. 11. oper. orat. de mirac. Sacram. &c.* Denique Christum in iudicio universali personam

*Dantur
visiones
simpliciter
sensibiles
super
tur
D*

rum credimus in illo Symboli ar-
 turus est, *judicare vivos & mor-*
tres probant, Deum in for-
paruisse: & quidem S. Au-
Gen. 3. in l. 2. de Trin.
umol. c. 8. S. Crego-
Aliquando imagini-
s ad tempus ex aere
quitur Deus. Similiter
paruisse ut visibilem, pro-
Gen. 23. Joannes Legatus
atriarcharum Synodo II. Nicæna
cujus testimonii allegatione bene ab
ca stat Adrianus Papa in ep. de imagin,
Carolus M. Stant etiam Patres universi;
rursus ait S. Augustinus l. 2. de Trin. c. 18.
l. 10. l. 10. de Civ. c. 13. Cum Sanctis Atha-
so, Nazianzeno, Ambrosio, Hieronymo,
pos laudatus Joannes adducit. Quibus addi-
test S. Hilarius l. 4. de Trin. in med. S. Leo
13. ad Pulcher. S. Thomas 1. p. q. 51. a. 2.
alii. Tertio. Ratio est tantum benignissima
providentia, qui ad docendos, & illumi-
andos homines illis apparere dignatus est.

sol. 1. Dei apparitiones in veteri lege juxta com-
ambiozem Theologorum sententiam non fuerunt
personales, sed impersonales, uti loquuntur: nec
in V. T.
min Deus apparuit in corpore immediate, & per
assumpto, sed id effecit per Angelos, qui suam
personam sustinuerunt. Desumitur hoc ex S. Dio-
nyso c. 4. de celest. Hier. dicente: Hujusmodi cele-
stissimi illi Patres nostri ministerio celestium virtu-
um ediscebant. Et S. Augustinus l. 2. 3. & 4. de
Trin. fusc hoc ostendens, concludit: Si quis a me
querat, quomodo facta sint sensibiles formæ ante In-
terna-

Appari-
tiones Dei
in V. T.
fuerunt
imperso-
nales.

*carnationem Verbi Dei, quæ hoc futurum præfigerent: per Angelos eum Deum operatum esse respondet. Cumque ita expresse doceatur in S. Scriptura factum esse, ac nunquam negetur, bene arguitur, id ipsum semper contigisse, accedente ratione Hierarchy ordinis, quo Deus res medias per supremas, & infimas per medias administrat, quando convenienter fieri potest, sicque homines per Angelos ministerialiter illuminat. Plura habet Thyræus *tr. de appar. visib. l. i. c. 23.* Putat quidem Petrus Cuneus *l. 3. de republ. Hebr. c. 23.* Quod, quando in sacris Literis dicitur, Deum apparuisse, id non sit intelligendum de Angelo tanquam Dei legato, sed potius de Verbo Divino, seu secunda S. S. Trinitatis Persona, quæ sub specie humani sese Patriarchis jam tunc visibilem ostendebat quem sequitur Bernardus Lamy in *suo apparati Biblico pag. 26.* & adhæret P. Graveson in *Hist. Eccles. V. T. colloq. 2.* Verum a priori sententia non est discedendum, utpote a Patribus, & Theologice propugnata; Unde Patrum testimoniis recitatis subdit Card. Bona *de discr. spir. c. 19. n. 3.* „Quæ
 „ cunque leguntur divinæ manifestationes, sive
 „ Theophaniæ, per Angelos factæ sunt, eorum
 „ que ministerio ad Patres nostros dimanarunt
 „ Summa in hoc veterum Patrum concordia, ne
 „ discrepant ab eorum sententia Principes Scholasticorum, „*

*Apparitiones
 Christi
 post ascensionem
 multæ impersonales
 sunt.*

Schol. 2. Apparitiones Christi post suam in cælum ascensionem, exceptis nonnullis, pleræque fuerunt impersonales, ministerio Angelorum, visibiliter nomine Christi intervenientium, uti probat Suarez *de Angel. l. 6. c. 21.* Quia quoad hanc partem eadem est ratio Christi, quæ de apparitionibus Dei modo data est. Solam exceptionem disparitatis in eo facit, quod in his apparitionibus Christus penes suam Humanitatem, quando per Angelum apparet, non solum repræsentetur, ut in se occultus, sed etiam loco-distans, & absens, quo modo

do cogitari debet ab eo, cui apparet, ne decipiat, quod etiam monet Thyraeus *de chr. app. imperf.* An vero in personalibus apparitionibus post ascensionem Christus e cœlo in terram descenderit, disputant Theologi: S. Thomas 3. p. q. 57. a. 6. ad 3. non improbabile putat: Christum ad tempus cœlum reliquisse, & ad terram descendisse: licet etiam in Scripturis legamus, Christum ad cœlum ascendisse, sedere ad dexteram Dei, & descensurum in die iudicii; *Act. 1. & 3.* Hæc tamen solum probant, cœlum esse proprium, & permanens Christi domicilium, ubi tanquam in proprio throno residet, non tamen infertur, eum ibi immobilem permanere. Joannes Major in 4. d. 10. q. 4. putat, Christum, ex quo in cœlum ascendit, nunquam illud deseruisse, & tamen subinde vere, & corporaliter in terra apparuisse, existendo simul in duobus locis, modo, ut ajunt, quantitativo, & circumscriptivo. Suarez t. 2. in 3. p. q. 58. a. 4. ait: Simpliciter, & absolute verum esse, Christum post ascensionem aliquando in terra fuisse, incertumque sibi esse, an tunc a cœlo abfuerit, nec ne.

Quales sint apparitiones Christi in S. S. Eucharistia
 3. Apparitiones Christi Domini in S. S. Eucharistia sub specie pueri, sanguinis, carnis, juxta S. Thomam 3. p. q. 76. a. 8. dupliciter contingere possunt: primo ex parte videntium, facta in eorum oculis tali immutatione, ac si expresse viderent carnem, vel sanguinem, vel puerum, nulla ex parte Sacramenti existente mutatione. Secundo facta mutatione in ipsis speciebus Sacramentalibus. Primus modus contingit, quando unus videt apparitionem, & alii non vident: Secundus modus accidit, quando sub tali specie carnis &c. Caro ab omnibus longo tempore videtur: & utroque modo docet S. Thomas, Christum in Sacramento remanere: nam primo modo nulla fit immutatio ex parte Sacramenti: & secundo modo remanentibus dimensionibus, quæ juxta S. D. sunt aliorum accidentium fundamenta, corpus Christi sub

sub Sacramento remanet, absque eo, quod ulla deceptio ex utraque apparitione proveniat, cum apparitio fiat, ut manifestetur Corpus Christi esse in Sacramento. Hanc doctrinam S. Thomas illustrat Theophilus Raynaudus t. 6. de appar. in Sacram. Euch. Philippus Maria a S. Paulo tr. de Sacram. appar. Card. Cienguesfos de vit. abst. in spec. Euch. velat. d. 2. Sect. 6. Et in conferent. Lucionens. conf. 12. q. 2. Postquam probatum fuit, hominem naturæ viribus non posse Corpus Christi in S. S. Altaris Sacramento videre, eadem S. Thomæ doctrina fuisse confirmatur.

**Quomodo
imperfec-
tales Dei
apparitiones sensibi-
les fiant.**

Schol. 4. Quando Angelus apparet non in persona sed Dei, Deus ipse principaliter apparere dicitur ac videri: nam etsi tunc Deus non tam proprie dicitur assumere corpus visibile, quam Angelus, quod illud, ut causa particularis conficit, & in eo operationes potius sui, quam Dei proprias elicit: tamen satis proprie dicitur Deum apparere, ac videri, utpote qui principaliter, sicut Cæsar in sui imagine, videtur. Quare licet Deus in se oculis corporeis sit invisibilis, (*Comp. Th. t. 1. §. 49.*) sano tamen sensu S. Scripturæ dicitur vere visibilis imperfecte, & in specie externa, tanquam in imagine, videri potest, & bene cohæret, quod Deus simul, & Angelus in externa corporis specie appareant, & repræsententur, ille ut Deus, hic ut Dei minister: ut proinde bene dixerit S. Augustinus 1. contr. Adimant. c. 9. id quod apparet, est Deum propter inhabitantem personam Dei, & Angelum ex persona servientis creaturæ. Unde etiam quando Christus in S. S. Eucharistia sub specie præri apparet, hoc Angelorum ministerio fieri censet Reguera *Th. myst. t. 2. pag. 589. n. 101.* Quando vero caro, & sanguis in specie visibili apparet tunc jam ostensum est, (*in Comp. Th. t. 3. §. 389. Schol. 4.*) non esse vere, & substantialiter Corpus & Sanguinem Christi, sed miraculosam eorum præsentationem, & figuram, & variationem in acci

accidentibus factam, remanente tamen, uti paulo ante dictum est, vera carne, & vero Sanguine, ac Corpore Christi in S. S. Sacramento. Porro quomodo Angeli corpus assumant, paulo post dicetur.

§. 487.

Angeli boni etiam sensibilibus hominibus apparere possunt, uti dictum fuit (in Comp. Th. 1. §. 188.) Nam primo in veteri etiam Testamento frequentes erant hujusmodi apparitiones, non solum, quando Angeli gerebant voces Dei, sed dum in sui persona apparebant. David Angelum occisorem vidit. 2. Reg. 24. 17. Et Angelus Raphael, uti in libro Tobiae narratur, utrique hujus nominis Patri, & filio eodem modo in transitu apparuit, sed etiam per multos dies, & varia itinera filium comitatus est. In Novo vero Testamento Angelus Gabriel visibilibus sine dubio apparuit, & locutus est B. Mariæ Virgini: Luc. 1. Et de Nativitate; & Resurrectione Christi similes apparitiones Angelicæ narrantur Luc. 2. & Matth. 28. Item similes de aliis rebus Act. 1. v. 10. & 5. v. 19. & 12. v. 7. referuntur. Secundo, patet ex P. P. S. Augustinus l. 10. de Civ. c. 13. ait: Apparuisse hominibus Angelos in talibus corporibus, ut non solum videri, verum etiam tangi possent, eadem verissima Scriptura testatur. Præiuvat S. Cyprianus l. de Card. Christ. oper. in præf. medic. S. Athanasius serm. 4. contr. Arian. post. Et secuti sunt S. Damascenus l. 2. fid. 3. S. Isidorus l. 1. Sent. c. 12. Et S. Bernardus serm. 5. in Cant. juxta illud: Omnes sunt Administratorii Spiritus. Hebr. 1. v. 14. ait: Et

Angeli boni sensibilibus apparere possunt.

hinc est, quod visi sunt Patribus, & ad eos intraverunt. Accedit S. Thomas 1. p. q. 51. a. 2. S. Bonaventura in 7. proc. Rel. c. 18. docens Quædam visiones corporales vigilantibus corporalitate ostenduntur, ut sæpe Angeli Patribus. Et S. Theresia c. 29. vit. de Angelo suum cor mirifice jaculo igneo transfigente ait, a se visum in forma corporali, etsi raro admodum id genus visionis corporeæ Angelorum sibi contingeret Tertio. Ratio est: Angeli in corpora agere possunt, uti patet ex S. Scriptura Matth. 28. v. 2. Act. 12. v. 7. Ergo ex certa materia, illis sat cognita, corpus visibile formare, & hominibus sensibilibus apparere possunt. Accedunt rationes congruentiæ a S. Thoma l. c. allatæ, ut sic Angeli naturam humanam, quam etiam Verbum Divinum assumpsit, honorent; nobis pignus æternæ nostræ futuræ cum Angelis societatis detur; & ipsi Angeli suum erga nos amorem nobis manifestent.

Angeli boni in apparitionibus aliquo modo corpora vere talia assumunt.

Schol. 1. Angeli boni, five repræsentent principaliter Deum, Christum, five dum se solos visibiles reddunt, corpus aliquo modo vere tale, ab ipsis confectum assumunt: nam hæc corpora non sunt præstigiola, aut illusoria, alias enim visio eorum foret imaginaria; quod etiam ex eo patet, quia pluries ab omnibus circumstantibus videntur; & si ne hoc dicta S. S. P. P., imo ipsius S. Scripturæ narrationes de apparitionibus Angelorum decenter sumi non possent, & proprie, dum eos oculis visos, & manibus contrectatos refert; imo per solam illusionem Angelus Beatissimæ Virgini Mariæ, Apostolis, & S. Magdalensæ apparuisset, quod nec in has personas cadere decet, nec respectu Christi fieri potuisset, cum deceptionis incapax fuerit.

Schol. 2.

Sol. 2. Angeli boni in figura humana, uti communius sit, sensibilibiter apparentes, non assumunt corpus vere humanum organizatum, sed corpus hoc est quædam corporis humani effigies, sufficiens ad illas operationes, quas Angeli ibi exercere debent: Tum quia talia corpora humana viventia, & ad vivendum organizata fieri nequeunt ab Angelis, & non ratio, cur juventur supernaturaliter a Deo, quando ad operationes aliquas id totum non est necessarium: Tum quia corpori humano perfecte organizato animatio deberetur, quod iterum necesse non est, & in anima rationali tunc creanda, vel austruenda, multa inconvenientia occurrerent, satisque absurdum foret, quod veri homines ibi apparerent, & viderentur, & non tantum Angeli sub figura humana, uti S. Scriptura in historia Tobiasæ asserit. Quare S. Thomas 1. p. q. 51. ad 3. censet, hæc corpora fieri ex aere condensato, & cum S. Bonaventura in 2. dist. 8. a. 2. q. 2. Scholastici vocant hæc corpora aerea, quibus P. P. S. Gregorius 1. 28. mor. c. 2. S. Isidorus 1. 1. Sent. c. 12. S. Beda q. 9. variat. suffragantur. Qui cum aliis P. P. dicunt ea de *cælesti elemento* esse, & phantastica, quatenus nec vere humana, nec terrena sunt. Recentiores Philosophi, quibus jam dudum P. Suarez de Ang. c. 33. n. 6. præluxit, dicunt cum eodem: „Hanc substantiam non esse aerem, nec semper habere propriam substantialem formam communium vaporum, aut nubium, sed aliter mixti imperfecti nobis ignoti. „

Quæritur, ex quo illa formant.

Sol. 3. Angeli boni communiter, quoties visibilibiter apparent, juxta Bordonum de miracul. medit. 13. miraculose apparent: „Esto enim, ipsi possint condensare aerem, & formare corpus aliquod non vere tale, in quo appareant, non ideo per hoc tollitur hujusmodi apparitionibus ratio miraculi, cum sint insolitæ, & præter ordinem naturæ: nec propria autoritate, sed ex divina ordinatione appareant hominibus, & locutio in

An apparitio Angelorum bonorum sensibilis fit miraculosa.

„ eis non sit naturalis, cum corpus assumptum
 „ ab illis careat veris organis ad promendam vo-
 „ cem, & loquelam, & nihilominus ipsi articu-
 „ late loquuntur: Ergo hæc ab illis præstantur
 „ ex speciali Dei iussione, ac proinde miraculose,
 „ cum non sint actus vitales. „ Hucusque Bor-
 donus, cum quo sentit S. P. Benedictus XIV. *de*
serv. Dei Beatif. l. 4. p. 1. c. 32. P. Reguera *Ti.*
myst. t. 2. pag. 591. n. 111. Cum P. Suarez *l. c. n. 4.*
 Censet Angelos visibiliter apparentes corpora per
 motum localem, applicando activa passivis, con-
 ficere virtute sua naturali, aliquando adjuta vir-
 tute supernaturali Dei: nec enim virtutem exce-
 dit naturalem, quod Angeli eo pacto corpora effin-
 gant, saltem ut modo sufficienti, ad communiter
 intentos effectus, appareant, & videantur: ad
 hoc vero, ut etiam contrectentur, vel ut ad ex-
 quisitam perfectionem corpus aereum, vel alterius
 ignotæ materiæ perducatur, ad divinam elevatio-
 nem recurrendum esse videtur, quo sensu S. Tho-
 mas 1. *p. q. 51. a. 2. ad. 2.* merito dicit: *Divina*
virtute corpore sensibilia ab Angelis formari, ni-
 mirum in quantum sola virtus Angelica non suffi-
 cit. Sic fortasse contigit in Gabriele, ut pro dig-
 nitate nuntium Incarnationis Dominicæ repræsen-
 taret, & in Raphaelè Tobiae comite. Communi-
 ter autem virtus Angelica sufficit, sive ad huma-
 nam figuram, sive ad aliorum imperfectorum vi-
 ventium, aut non viventium figuras efformandas.

*Angeli,
 quomodo
 corpori
 assumpto
 uniantur.*

Schol. 4. Angeli boni, ut censeantur assumere corpus,
 debent saltem aliquo modo illi uniri, non unione
 informativa, quia nec unam naturam tanquam sub-
 stantia simplex cum corpore facere possunt: nec
 unum suppositum, quia unio hypostatica nulli ex-
 tra Christum competit. Non unione moventis cum
 mobili, quia solo impetu Angeli rapuerunt Haba-
 cuc, & Philippum Diaconum, quin corpora as-
 sumperint: Sed unione assumptiva, qua Angelus
 assumpto corpori est intime præsens, & ita illo uti-
 tur,

tur, ut per illud, & in illo tanquam intrinsecum principium operari videatur.

Schol. 5. Operationes Angelorum in assumptis corporibus non sunt formaliter vitales, sed vel pure similitudinarie, vel solum ex ea parte, qua fieri possunt non vitaliter: tum ex dictis de actu organorum: tum ex defectu principii vitalis informativi. Sic tales Angeli solum similitudinarie vident, vel audiunt per oculos, & aures similitudinarie tales. Sic manu, & pedibus, licet ex parte apparentibus veros motus eliciunt, quibus veram Scripturam forment, & vere locum mutant, non autem vere vitaliter, sed similitudinarie. Sic sonum veritalem, & locutioni similem edere possunt, non tamen locutione propria, & vitali. Sic non proprie, ac vitaliter comedere possunt, licet vera divisione cibi cum apparenti in os, ac in ventrem traiectione comedere videantur, cum interim cibus in minutissimas particulas non amplius sensibilis in auras abeat, uti habetur: *Tob. 12. v. 19.*

§. 488.

Angeli etiam mali, seu dæmones hominibus sensibiliter apparere possunt. Patet primo ex S. Scriptura. Sic in Veteri Testamento dæmon in corpus veri Serpentis intravit, (*Comp. Th. t. 1. §. 261.*) & quasi in organo certa ratione moto, colliso, & modulato vocem humanam, ut potuit, effinxit; prout exponunt S. Chrysostomus, Procopius, & S. Augustinus apud Cornelium a Lapide in *Cap. 3. Gen.* Et in novo Testamento *Matth. 4. & Luc. 4.* Christo Domino apparuit, ostendens, & promittens regnum mundi, si eum adoraret. Hanc autem apparitionem assumpto a dæmone corpore contigisse

Dæmones etiam sensibiliter apparere possunt.

docet Arauxo in *dec. mor. tr. 3. q. 23.* Et late prosequitur Durandus *de vision. c. 2. & 5.* Quibus adhæret Rocca *de Canoniz. S. S. c. 15.* Idem secundo docent Patres : S. Damascenus *l. 2. de fide c. 4.* Et S. Athanasius *in vita S. Antonii n. 9.* Ubi enarrat varias animalium species, ac figuras, in quibus dæmones S. Antonio apparentes ipsum sensibilibiter cruciabant, de quo videri potest (*t. 1. §. 195.*). Tertio Ratio est, quia virtus Angelica sufficit, ad ejusmodi corpora efformanda, & Deus hoc dæmoni tum ad terrorem impiorum, tum ad exercendam patientiam proborum permittit. (*t. 1. §. 195.*).

**Quomodo
appa-
reant.**

Schol. Angeli mali, seu dæmones sive terrifici horrorem incutientes appareant, sive gloriosi, fingendo se Angelos lucis, corpora aliquo modo vera assumunt (§. 487. *Schol. 1.*) non tamen vera humana organizata: (*Ib. Schol. 2.*) Et licet eorum virtus ad figuram humanam, vel alterius cujusdam viventis imperfecti, vel non viventis, formandam sufficiat, sicuti virtus bonorum Angelorum, minus tamen perfecte hi mali, quam boni Angeli id præstare possunt, quia nihil possunt supernaturaliter, & vel in poenam peccati, vel ob denegandam a Deo facultatem minus etiam naturaliter. Unde Suarez *de Ang. c. 34. n. 7.* verisimile putat, ab Angelis sanctis materiam assumpti corporis ex puriori quadam superioris aeris substantia sumi, a dæmonibus vero, ex cœnosis, & *c. 35. n. 5.* non recedit ab illis, qui putant, dæmonem nunquam assumere simulacrum corporis humani quoad omnes partes illi simile, sed vel in pedibus, v. g. caprinis, vel alia parte ab eo discrepare. Quomodo vero dæmones corpori assumpto uniantur, & operationes vitales in eo exercent, patet ex dictis (§. 488. *Schol. 4. & 5.*)

§. 489.

§. 489.

Sancti item in coelo existentes, seu animæ *Animæ*
 Beatorum hominibus *sensibiliter apparere possunt. Beatorum apparere possunt.*
 Prob. primo ex S. Scriptura. 1. Reg. 28. legitur
 Samuellem excitatum a mortuis Sauli apparuisse,
 quod juxta multos interpretes non per in-
 cantationes Pythonissæ factum est, sed per ve-
 ram Samuelis, assumpto aereo, vel alterius
 materiæ corpore jubente Deo, apparitionem,
 ut apud Calmetum in *Dissert. de Samuel: &c.* vi-
 deri potest. *Matth. 17.* in gloriosa D. N. Jesu
 Christi Transfiguratione *apparuerunt eis Moyses,*
& Elias cum eo loquentes. Ubi S. Thomas 3. p.
 4. 45. a. 3. docet: Animam Moysis suum cor-
 pus non resumpsisse, sed apparuisse per aliquod
 corpus assumptum, sicuti Angeli apparent:
 Etiam vero in proprio corpore apparuisse, non
 videm allato de coelo empyreo, sed de aliquo
 eminenti loco, quo curru igneo raptus fuerit.
 Secundo. Innumera sunt Sanctorum etiam sen-
 sibiliter apparentium exempla, de quibus non
 solum historiæ, sed etiam de non paucis P. P.
 testantur. S. Hieronymus in *visa S. Pauli Erem.*
 narrat, S. Antonium vidisse S. Paulum defun-
 ctum inter Angelorum catervas, inter Prophe-
 tarum, & Apostolorum choros, niveo candore
 fulgentem, in sublime conscendere. S. Grego-
 rius in *vit. S. Benedicti c. 34.* refert: *Cum ecce*
post triduum in Cella consistens, elevatis in aera
oculis, vidit ejusdem sororis suæ animam de ejus
corpore egressam in columbæ specie cæli secreta pe-
netrare. Et c. 35. narrat de eodem S. Bene-
 dicto: *Dum intentam oculorum aciem in splendo-*

re coruscæ lucis infigeret, vidit Germani *monachi* Capuani Episcopi, in sphaera ignea ab Angelis cælum deferri. Et c. 38. describens obitum Benedicti, visionem duobus Monachis ostensa refert: *Viderunt namque quia strata palliis, et innumeris corusca lampadibus via recto orientis terminate ab ejus cella in cælum usque tendebatur. venerando habitu vir desuper clarus assistens, cum esset via, quam cernerent, inquisivit. Illi autem se nescire professi sunt. Quibus ipse ait: Hæc via, quæ dilectus Domino cælum Benedictus ascendit. Et de apparitione S. Bernardi post mortem Fratri Guillelmo de monte Pessulano, quæ suam beatitudinem in coelo revelavit, testatur Albanus in secunda vita S. Bern. c. 31. Et Thomas in Suppl. q. 69. a. 3. docet: Animæ existentes in Paradiso ad tempus exire posse & probat, quia S. Augustinus narrat de Felice Martyre, qui civibus Nolanis visibiliter apparuit cum a barbaris oppugnarentur. Item de Sanctorum apparitionibus Auditores Rotæ in relatione S. Caroli Borrom. 3. p. de mirac. asserunt, id pro subventionem hominum beatis, & Sanctis quodammodo familiare, & usitatum esse. Plura passim Acta Sanctorum, & Canonizationis eorum suppeditant, & licet Ecclesiæ mos non ferat, ut ejusmodi apparitiones canonizet, tamen vel ab ipsa non reprobatione post rigidum examen in judicio Canonizationis specialem sibi notam, ut pie credantur, conciliant. Tertio. Ratio est voluntas Dei, & specialis Illius providentia, tum ut animæ Beatorum aliquos de sua felicitate certiores faciant: tum ut Dei mandata ad nos perferant: tum ut ad virtutem*

tem adhortentur: tum ut ægris, & morientibus assistant, aut alia nobis beneficia exhibeant.

Schol. 1. Quæritur, an animæ Beatorum appareant per eorum præsentiam, an vero personas eorum Angeli in assumptis corporibus repræsentent. S. Augustinus 1. de cura pro mortuis ger. c. 15. ad hanc questionem de mortuis apparentibus in genere ita ait: Cum homines mortui, siue vivi hominibus dormientibus, vel vigilantibus apparent, non in ipsis rebus, ut sunt, videntur, sed in quibusdam similitudinibus rerum. Istud autem Angelicis operationibus fieri credimus per dispensationem providentiæ Dei, bene utentis bonis, vel malis, secundum inscrutabilem altitudinem iudiciorum suorum, siue hinc instruantur mentes mortalium, siue fallantur, siue consulantur, siue terreantur, sicut unicuique, vel præbenda est misericordia, vel irroganda iustitia ab eo, cui misericordiam, & iudicium non inaniter decantat Ecclesia. Hucusque S. Augustinus; qui postquam mortuorum, vel vivorum apparitiones in corporibus ministerio Angelorum formatis, & assumptis fieri explicavit, dicta sua confirmat his verbis: Ibi siquidem sunt spiritus defunctorum, ubi non vident, neque audiunt, quæ aguntur, aut eveniunt in ista vita hominibus. Ita tamen est eis cura de vivis, quanquam quid agant, omnino nesciant, quemadmodum est, nobis cura de mortuis, quamvis quid agant, utique nesciamus. Nesciunt quidem mortui, quid hic agatur, sed dum hic agitur, postea audire possunt ab eis, qui hinc moriendo ad eos pergunt, non quidem omnino, sed quantum finitur eis indicare, & eos oportet audire. Scire etiam possunt ab Angelis, qui hic nobis præsto sunt, & animas nostras ad illos deferunt. Spiritu etiam Dei revelante cognoscere possunt, quæ hic aguntur, quæ necessarium est, eos cognoscere. Num autem apparitiones mortuorum fiant per eorundem præsentiam, an vero personas mortuorum repræsentent Angeli in corporibus assumptis S. Augustinus dubitat, dicens: Quidam

Quomodo
animæ
Beatorum
appa-
reant.

etiam ex mortuis ad vivos rapi possunt, non per propriam naturam, sed per divinam potentiam. Ut tamen ista fiant per eorum praesentiam, aut per Angelos suscipientes eorum personam, affirmare non audeo. Deus enim Omnipotens, qui est ubique praesens per Angelica Ministeria usquequaque diffusa potest praebere ista hominibus solatia, quibus in hujus vitae miseria judicat esse praebenda. Martyres quoque subvenire vivorum necessitatibus, idem S. Augustinus c. 16. se nosse fatetur, sed quomodo, se nescire dicit: *Res hac altior est, quam ut a me possit attingi, & obscurior, quam ut a me valeat perscrutari: & ideo quid horum duorum sit, an vero fortassis utrumque sit, aliquando ista fiant per ipsam praesentiam Martyrum, aliquando per Angelos suscipientes personam Martyrum, definire non audeo. mallet a scientibus ista perquirere.* S. Thomas in suppl. q. 69. a. 3. ad 3. docet, apparitiones has contingere operatione bonorum, vel malorum spirituum ad instructionem, vel deceptionem viventium: & in corpore ait, id interesse inter Sanctos, & damnatos, quod Sancti, cum voluerint, apparent, secus damnati: *Sicut enim Sancti viventes in carne, per dona gratiae gratis datae accipiunt, ut Sanctitates, & signa perficiant, quae non nisi divina virtute mirabiliter fiunt, quae quidem signa ab aliis hoc dono carentibus perfici non possunt: ita etiam non est inconveniens, ut ex virtute gloriae aliqua potestas animabus Sanctorum detur, per quam possint mirabiliter apparere viventibus, cum volunt, quod alii non possunt nisi interdum permitti.* Interim tamen l. c. ad 2. etiam docet, quod etsi mortui apparere possent, quando volunt; se tamen conformant divinae voluntati, & non apparent, nisi quando id Deo congruere videtur. Ex his cum P. Reguera *Th. myst. t. 2. pag. 589. n. 101.* concludere licet, apparitiones S. S. Deiparae, aliorumque Sanctorum communiter tantum esse impersonales, & per Angeli, frequenter Angeli custodis, substitutionem, nisi forte ex speciali privilegio in pro-

propria persona fiant. De quibus vide Thyraeum
appar. spir. c. 10.

Sol. 2. Viventes etiam existentes in uno loco, in *Viventes*
 distantibus apparuisse, Acta Sanctorum te- *in alio lo-*
 statur. S. Bonaventura in *legenda vitae S. Fran-* *co subinde*
Assisi c. 4. narrat praedicti S. Francisci appa- *apparent.*
 ritionem in Capitulo Fratrum ejus Ordinis Arela-
 nensi celebrato secutam, dum S. Antonius concionem
 in Titulo Dominicæ Crucis haberet. Item in *Bulla*
Canonizationis S. Petri de Alcantara legitur, eum
 adhuc viventem S. Theresiæ pluries apparuisse:
 Et corporaliter videndum se præbuit plurimis pro-
 pter distantibus. Similiter in *Bulla Canonizationis*
S. Philippi Neri, refertur: *Iterumque cum in ur-*
be maneret, tunc in humanis agentem Catharinam
Luciam, sub Regula S. Augustini monialem, Prati
in Etruria commorantem, longo temporis spatio est
allocutus. Quæ apparitiones etiam ministerio An-
 gelorum corpus assumptum, vel forte per repli-
 cationem corporis subinde contigisse censentur.

Sol. 3. Apparitio corporalis Sanctorum inter mira- *Appari-*
 cula recensenda est, uti communiter tenent Docto- *tiones SS.*
 res cum S. Thoma 1. p. 89. a. 8. ad 2. cujus doctri- *corporales*
 nam fuse illustrat Magnanus in *dissert. de lachrym.* *sunt mira-*
S. Mariæ de gratiis Pinnae Billorum p. 1. q. 2. Sect. 1. *culosæ.*
 §. 6. dist. 1. n. 34. Matthæuccius in *Pract. Th. Ca-*
non. ad caus. Beatif. tit. 3. c. 3. a. 2. §. 6. n. 78.
 Quod probat ex eo: „ Tum quia sunt insolitæ,
 „ tum quia raræ, & arduæ, vel difficiles, quæ
 „ in admirationem rapiunt, tum quia supra opem
 „ naturæ, vel vires naturæ excedentes, cum nun-
 „ quam Angeli, vel animæ separatæ appareant &c.
 „ Nisi Deus specialiter eis permitteret, ac supra
 „ ordinem usitatum. „ Quod idem docet Bordo-
 nus de *mirac. medit. 13.* Ex quo infert Swaerts,
 non solum curiositate, sed etiam implicita super-
 stitione eos peccare, qui paciscuntur, ut, qui prior
 morietur, si permittatur, superstiti appareat, suum-
 que

que statum indicet. Ex iisdem rationibus patet, quod apparitio vivorum in alio loco miraculosa sit.

§. 490.

*Anima
purgantes
apparere
possunt.*

Præterea animæ etiam purgantes, in Purgatorio existentes, Deo permittente, pro nostra instructione, & ad petenda suffragia hominibus apparere corporaliter possunt. Ita docet primo. S. Thomas in *suppl. q. 69. a. 3.* dicens, eas quandoque visibiliter apparere: *Aut etiam ad suffragia expetenda, quantum ad illos, qui in Purgatorio detinentur.* Item Thomas Cantipratensis, cujus elogium celebrat Jacobus Echard, in *Script. Ord. Præd. t. 1.* in vita S. Lutgardis apud Bolland ad diem 16. Jun. narrat: Innocentium III. Papam visibiliter S. Lutgardi apparuisse, & nuntiasse se per intercessionem B. V. Mariæ æternam mortem evasisse, atrocissimis tamen poenis diu cruciandum esse, & ideo suffragia petiturum accessisse. Quam apparitionem ut verosimilem admittunt Spondanus ad an. 1216. n. 13. Pagi in *Breviar. Rom. Pont. t. 3. in vit. Innoc. n. 110.* Fleury in *hist. Eccl. l. 77.* Burius in *brevi not. Rom. Pont.* Et Raynaldus in *Ann. ad ann. 1. 2. 16. n. 12.* Aliæque huiusmodi apparitiones videri possunt apud Del Rio, & Bagatam, de *admirand. Orb. Christ. l. 8. c. 1.*

*Quomodo
fiat.*

Schol. Apparitio hæc animarum purgantium communiter fit per sanctos Angelos, maxime custodes, in assumptis corporibus suffragia pro defunctis clientibus expetentes, & sunt miraculosæ, uti §. præc. Schol. 1. & 3. dictum fuit.

§. 491.

§. 491.

Denique anima etiam Damnatorum, tan- *Damnati*
 quam præcones divinæ justitiæ, & ut nos do- *etiam visi-*
 ceant, ita vitam nostram instituere, ne pari *biliter ap-*
 poena plectamur, præcipiente Deo, hominibus *parere*
vivis visibiliter apparere possunt. Itadocet S. Tho- *possunt.*
mas in suppl. q. 69. a. 3. dicens: Et hoc etiam
credi potest, quod aliquando damnatis contingat,
quod ad eruditionem hominum, & terrorem permit-
tantur viventibus apparere. Item Baronius ad
 an. 1044. narrat Benedictum IX. P. hortatu
 B. Bartholomæi Abbatis Cryptæ ferratæ sum-
 mum Pontificatum poenitentiae causa dimisisse,
 iterumque per Simoniam, nulloque jure inva-
 disse. Et ad an. 1054. addit, eundem Bene-
 dictum jam defunctum cuidam Vasconi sub im-
 manis monstri specie apparuisse, seque mani-
 festasse, perpetuo ob bestialem traductam vitam
 damnatum esse. Hanc apparitionem Baronius
 desumpsit ex S. Petro Damiano, qui illam a
 Cardinali Humberto audiverat; & licet Sico-
 marus ex variis monumentis Monasterii Cry-
 ptæ ferratæ in *vit. S. Bartholomæi Abb. not. 25.*
 Benedictum in dicto monasterio poenitentem
 obisse demonstret, & inter fabulas hanc visio-
 nem rejiciat, aliæ tamen apparitiones damna-
 torum non desunt, assumptum comprobantes,
 de quibus apud citatum Bagatam *de admir. Orb.*
Christ. l. 1. c. 1. Uti notat Benedictus XIV. de
 Serv. Dei Beatif. *l. 4. p. 1. c. 32.*

Schol. 1. Apparitio damnatorum communiter etiam *Quomodo*
 fit per Angelos malos, in corporibus ab eis assum- *appa-*
 tis, *reant.*

tis, & quia ex speciali Dei providentia præter, & supra ordinem usitatum contingunt, ideo ab eodem S. P. Benedicto l. c. inter miracula recensentur.

*Infantes
sine Bap-
tismo
mortui
non appa-
ruerunt.*

Schol. 2. Nuspiam legimus, apparuisse animas infantium, qui cum solo peccato originali decesserunt cum suffragiis nostris juvari non possint, nec earum apparitionibus inesse posse videatur utilitas aut virtutis exemplum, uti notat Card. Bona *discr. spir. c. 19. n. 8.* & latius prosequitur Thyræus *de spir. appar. c. 11. n. 22.* dicens: „ Damna-
„ torum spirituum duo genera possumus consti-
„ tuere: Quidam sunt, qui præter poenam damni,
„ etiam experiuntur poenam sensus: quidam, ut
„ infantium non renatorum, solam damni susti-
„ nent. Hos hominum colloquiis sese miscere
„ compertum est nemini: posse, si is, qui omnia
„ potest, ita jubeat, nemo dubitat: verisimile ta-
„ men putamus, Deum id nunquam, vel rarissime
„ jubere, & ipsos id nunquam expetere, ut quod
„ nullum ex hac re ipsi fructum capere, nec aliis
„ nisi raro admodum, afferre possunt. „

§. 492.

*Visio sim-
plex ima-
ginaria
quid.*

Aliud genus visionis, seu apparitionis simplicis, & quidem perfectius, est illud, quo imaginationi aliquid spectandum proponitur. Est autem *visio, seu apparitio imaginaria*, qua aliquid divinum, cæleste, aut aliud imaginationi videndum proponitur non minus clare, quam si oculis corporeis cerneretur.

*Quatuor-
plex.*

Schol. 1. Visiones & apparitiones imaginariæ juxta S. Bonaventuram *proc. 7. Rel. c. 18.* & alios, *aliæ sunt, quæ vigilantibus, non corporaliter, sed imaginative ostenduntur: ut visiones Ezechielis, Danielis, & aliorum Sanctorum in novo Testamento: aliæ imagi-*
nariæ,

visione, quæ in somnis ostenduntur, ut Dominus in
Gen. 28.

Schol. 2. Visio simplex imaginaria duobus modis fieri *Quomodo*
possit: 1. Imagines, vel species per sensus exter-
 ius habitas ita Deo disponente, & ordinante, ut
 referant, quod ipse intendit. 2. Novas species
 formante, per quas illustret intellectum, ad
 cognoscendum, & penetrandum, quod illæ repræ-
 sentant. Et quia Deus hoc communiter per Ange-
 los facit, Angeli homines illuminare dicuntur,
 quatenus licet per se phantasmata non imprimant,
 movent tamen humores, & spiritus vitales, qui-
 bus commotis phantasia ad operandum excitatur,
 & per illam intellectus ordinate, & convenienter
 ad distincte cognoscendum movetur. Videri pos-
 sant, quæ dicta sunt (*t. 1. §. 91. 205. Sch. 3. 218.*
Schol. 1.)

§. 493.

Visiones, & apparitiones simplices imaginariæ *Visio sim-*
ipsum Dei dari possunt. Sic primo Gen. 28. plex ima-
28. Vidit Jacob in somnis Dominum innixum ginaria
28. Item Salomon 2. Par. 1. v. 7. in somnis Dei dari
 in apparente sibi Domino collocutus est: *Ec-*
ce ipsa nocte apparuit ei Deus. Item in raptu
 cepti, atque ideo imaginariæ, visiones Dei
 tantum Symbolicas, sed & simplices ha-
 bent Prophetæ, uti Isaias c. 5. de gloria Dei.
 Jeremias c. 1. de Domino tangente os ejus,
 monstrante visiones. Ezechiel c. 8. de Spi-
 ritu per similitudinem manus illum elevante.
 nova etiam Lege duæ illæ Christi visiones
 Paulo factæ Act. 18. v. 9. *Dixit autem Do-*
minus per visionem Paulo. Et c. 23. v. 11. Se-
quenti autem nocte afflens ei Dominus ait; Non
 merito imaginariæ, & in somnis factæ cen-
 sen-

sentur. Item in Apocalypsi visiones Christi putantur imaginariæ, utpote S. Joanni factum raptus esset in spiritu, c. 1. v. 10. *Spiritu &c.* Secundo. Patet ex P. P. S. Hieronymus l. 7. *Etym.* c. 8. Post visionem secundum oculos ponit *visionem secundum spiritum*, quo imaginamur ea, quæ per corpus sentimus. S. Bernardus *serm.* 41. in *Cant.* ait: *Et fortasse hinc illud speculum, & ænigma, ut dixi, per quod debet Apostolus, ex istiusmodi puris, pulchris imaginationibus, Angelorum quasi manibus, bructatum: quatenus & Dei esse, quorum puri & absque phantasia corporearum imaginum catur, sentiamus, & elegantem quamlibet similitudinem, qua id digne vestitum apparuerit, ministris deputemus Angelico.* Item visionem Jacob somnis *Gen.* 28. de visione imaginaria Dei explicat Joannes legatus Orientalium Patriarcharum in Synodo Nicæna II. cum Adriano Papa & aliis citatis P. P. (§. 486.) Et S. Thomas de imaginaria visione Dei 2. 2. q. 173. a. 3. *Altior gradus prophetiæ est, si illi videatur in specie Angeli, non hominis; & adhuc altior, si specie Dei.* S. Bonaventura paulo ante allatam visionem Dei in scala imaginariam dicit. In fine S. Theresia in *vit.* c. 28. ex professo de visione imaginaria S. Humanitatis Christi primum secundum manus, postea secundum faciem, post dies secundum totam speciem Christi resurgentis: quam non fuisse intellectualem patet ex eo, quia ait: „Modo, quo deponitur, solet Dominus in Resurrectione. „ Nec corporalem, quia subdit: „Constituit eam Dominus ita celeriter, ut nequidem vacaret tunc, „ pul

pus, oculos aperiendi, si hoc opus esset. „
 Tertio. Ratio est: Quia visio imaginaria perfe-
 ctior est corporali, & bonitas Dei sine limiti-
 bus hoc etiam perfectiori modo animas suas di-
 lectus recreare dignatur, tum ut naturæ hu-
 manæ sensus sequenti, se accomodet, tum ut
 imago Christi in mente tenacius hæreat, &
 cum ad maiorem amorem accendat. Plura da-
 bit Thyraeus l. 3. de appar. imag. Dei.

Schol. 1. Quoties in S. Scriptura, vel alibi dicitur *Visio ima-*
 Deus invisibiliter imaginarie apparuisse, intelligen- *ginaria*
 dum est, hoc factum fuisse a Deo ministerio An- *Dei fit per*
 gelorum, invisibiliter nomine Dei intervenien- *Angelos.*
 tiam, uti dictum est: (§. 486. Schol. 1.) quod fit vel
 præcise applicando activa passivis interius in præ-
 paratione imaginum, ad formanda phantasmata
 virtute Angelicâ naturali, vel, si quando opus
 fuerit, addita virtute supernaturali, qua tales An-
 geli, ut instrumenta, & Ministri, Deus vero ut
 causa principalis suprema, simul cum imaginatio-
 ne intellectum, & voluntatem confortent. Id quod
 etiam innuit S. Augustinus l. 12. de Gen. ad lit.
 c. 30. dicens: *Sunt quædam excellentia, & merito*
divina, quæ demonstrant Angeli miris modis: utram
visa sua facili quadam, & præpotenti conjunctione,
vel commixtione etiam, nostra esse facientes, an scien-
tes, nescio quomodo, nostram in spiritu nostro infor-
mare visionem: difficilis præceptu, & difficilior di-
ctu res est. Ex quibus pars prior de illuminatione
 Angelica naturali, posterior de supernaturali con-
 grue intelligitur.

Schol. 2. Deus, & Christus per imaginarias visiones *Hæc visio*
 videntur quidem aliter, ac sunt in se, sed sine fal- *non est fal-*
 sitate, saltem ex parte intelligentis: sic non fin- *sa, sed per-*
 gimus, nec falsi sumus, quando spiritualia instar *fecta.*
 materialium cognoscimus: nec enim quando Deum
 ut solem, Christum ut infantem in S. S. Euchari-
 stiam Theol. Mystic. Tom. II.

S

sta

ria nobis imaginamur, credimus Deum esse solum
vel Christum infantem, sed per solum Deum
per infantem Christum nobis representari. In
visiones imaginariæ objectum suum perfectius
præsentant, quam visiones externæ, & corporales:
quia hic solius imaginationis, quæ est sensus
perfectior, negotiatio intervenit per ministerium
Angelicum, ope, saltem quoad modum, vel etiam
substantiam, supernaturali. Unde etiam S. Th.
resia vit. c. 28. de visione Christi resurgentis habet
testatur: „ Aliquoties ita ego confundebar, ut
„ mihi appareret imago, non ut imagines nostræ
„ quantumvis perfectæ, quarum plures mihi assidue
„ tum elegantes contigit videre: ineptia est cogitare,
„ istud imaginum genus cum illo esse æquabile:
„ minime gentium, haud aliter, ac respectu
„ vivæ personæ imago ipsius si conferatur, ut
„ oppido exacta, non valet unquam adeo esse vera
„ effigies, ut demum non pateat, emortuam
„ esse imaginem. „

§. 494.

*Angeli boni
imaginarie
apparere
possunt.*

*Angeli etiam boni imaginaria visione simpliciter
apparere hominibus possunt. Et quidem de Angelis
bonis constat primo ex S. Scriptura. Gen. 28. Jacob ait,
se quadam visione Angelos in somnis vidisse per scalam
ascendentes, & descendentes. Et Zach. 1. v. 14. refertur:
Dixi ad me Angelus, qui loquebatur in me. Et v. 19.
Et dixi ad Angelum, qui loquebatur in me. Quod
nonnisi de Angelo imaginarie apparente intelligi potest.
In novo etiam Testamento visiones illæ, quibus
S. Josepho B. V. Mariæ Sponsæ Angelus primo, secundo,
& tertio apparuit. Matth. 1. v. 20. 2. v. 13. & 19. & magis
v. 12. Item apparitiones Angelorum in Apocalypsa.*

S. Jo.

S. Joanni factæ tantum imaginariæ fuerunt. *Secundo*, Suffragantur P. P. S. Augustinus l. 12. de Gen. ad lit. & ep 100. & 101. ad Evod. Ubi hoc ~~et~~ citato textu Zachariæ confirmat, dicens: *Neque enim forinsecus voces ad aures torporum Prophetæ venisse credendum est, cum dicit, loquitur in me, non ad me.* Assertque Josephi Spousi B. V. Mariæ exemplum. Et S. Gregorius l. 4. Dial. c. 2. inquit: *Unde fit, ut Prophetarum sensibus ipsa, ut est, subtilitas Angelicæ virtutis appareat, & quo subtili spiritu tangitur, levetur*: Nimirum, uti ante præmiserat: *Ut ipse quoque Angelus mentis oculis repræsentetur.* Et S. Thomas 2. 2. q. 173. a. 3. docet: *Ostenditur altior esse gradus prophetiæ, quando Propheta non solum videt signa verborum, & factorum, sed etiam videt in vigilando, vel dormiendo aliquem sibi colloquentem, aut aliquid demonstrantem: quia per hoc ostenditur, quod mens Prophetæ magis appropinquat ad causam revelantem.* Ratio data fuit in §. præc.

Schol. 1. Quomodo apparitiones imaginariæ Angelorum bonorum fieri possint, & an sint veræ, colligantur ex dictis (§. præc. Schol. 1.2.) Possent etiam opera demonum, & apparitiones fieri opera demonum, docet Card. Bona de discer. spir. c. 16. fieri possint. Habet quoque diabolus Prophetas suos, & somniiatores, quorum ipse phantasiam commovet, multaque in ea repræsentat, & suggerit; „ & t. 19. n. 7. „ in vivos etiam transfigurantur, spectraque obijciunt seu oculis, seu phantasie, & simulacra, atque imagines rerum, seu personarum, & sicut de Proteo fabulantur Poetæ, in omnes formas se vertunt, ut miseros mortales seducant, & perdant. „ De qua re plura legi possunt apud Pignatellum. Consult. 55. n. 2. & 3. tom. 4.

S. 2

Schol. 2.

Beati imaginarie apparere possunt.

Schol. 2. Etiam Beati in cœlo, animæ purgantes, & damnati ad nostram vel instructionem, vel iustitiæ divinæ terrorem nobis incutiendum, ex speciali Dei providentia, apparere imaginarie possunt, prout ex dictis. (§. 489. seqq.) colligi poterit.

§. 495.

Visio simplex intellectualis definitur.

Tertium genus visionis simplicis, omnium visionum præcipuum, est *visio intellectualis*, quæ est clarissima rerum divinarum manifestatio, quæ in solo intellectu absque figuris, & imaginibus perficitur.

Quomodo fiat, ostenditur.

Schol. 1. Visio hæc ideo intellectualis vocatur; quia non fundatur in aliquo medio sensibili: licet enim omnis vera visio, corporalis etiam, & imaginaria per actum intellectualem perficiatur; fundatur tamen in aliquo medio ex-vel interius sensibili, secus vero visio pure spiritualis, quæ, si etiam alterius visionis inferioris consortium admittat, ab illa tamen minime dependet. Fit autem spiritualis visio intellectualis, vel cum mens Spiritus S. gratia, vel lumine illustratur, ut ea intelligat, quæ corporali, vel imaginaria visione sensibilibiter representata sunt, vel quando immediate per species a Deo infusas divina mysteria percipiuntur. Quare ad hanc extraordinarie sublimem visionem duo debent concurrere, nimirum ex parte subjecti, seu intellectus videntis auxilium supernaturale actuale, seu lumen speciale, & extraordinarium: & ex parte objecti species per se a Deo infusa, & intrinsece supernaturalis, siquidem acquisita, etsi per accidens infusa, nequit sufficere pro cognitione independenti a materia, vel pure intellectuali.

Solus Deus est

Schol. 2. In visione intellectuali solus Deus est causa principalis, non vero Angelus nec bonus, nec malus,

malus, nequidem mediate. Dico; causa principa-*causa vi-*
lis; quia, ut causa elevata etiam physice, anima, *sionis in-*
utpote vitaliter agens, ad has prævias illumina-*tellectua-*
tiones, & subsequentes voluntatis affectus concur-*lis,*
rit, & solum ad recipiendas species infusas pure pas-
sive se habet. Angeli vero boni nequidem media-
te, virtute propria, applicando activa passivis,
concurrunt, quia visio hæc, utpote a phantasma-
tibus independens, a spirituum, & humorum agi-
tatione non pendet: solummodo ut causa pure in-
strumentalis, virtute divina elevata, immediate
concurrere possent, quod an defacto aliquando fiat,
ignotum est, cum etiam de visionibus imaginariis
hoc se nescire S. Augustinus profiteatur. (493.
Schol. 1.) Angeli mali nihil omnino ad visionem
intellectualem conferre possunt, neque propria vir-
tute, uti patet ex ratione pro Angelis bonis man-
data: neque virtute Dei, utpote qui pessimis his-
ce instrumentis ad res adeo sacras non utitur. Ex
quo Mystici inferunt, quod dæmon in has visio-
nes minus, quam in alias se intrudere, & illusio-
nes immiscere possit.

Schol. 3. Aliquando proceditur a visione intellectu-*Visio in-*
li ad sensibilem imaginariam, vel corpoream; ali-*tellectua-*
quando vero de visione sensibili rapitur anima ad *lis non po-*
pore intellectualem, & nisi Deus ultra gratiam vi-*test verbis*
sionis intellectualis, concedat etiam gratiam vi-*explicari,*
sionis inferioris imaginariæ, vel sensibilibis, aut *nisi sensi-*
corporalis, tunc anima non poterit, id quod in-*bilis sub-*
tellectualiter vidit, aliis explicare: quia illi de-*sequatur.*
erunt conceptus, & termini apti, ut ab aliis ca-
piatur, cum hi nonnisi dependenter a phantasma-
tibus, & per species rerum materialium intellige-
re possint. Sic S. Paulus non poterat eloqui illa,
quæ in cælum raptus vidit: Et B. Angela de Ful-
gino vit. c. II. dicebat, se non potuisse loqui, quæ
de Deo viderat. quia sibi deerant verba, & ima-
ginatio.

Viso intellectualis negative, & positive fieri potest.

Schol. 4. Visio intellectualis potest fieri vel negative, & obscure, quando anima non videt, in qua forma sit objectum, videt tamen, in qua non sit, scilicet non eo modo materiali, quo res materiales, & ad instar earum, res spirituales communiter concipiuntur: vel positive, & clare, quando anima videt, aut potius experimentaliter sentit objecti formam, sed modo spirituali: qui uterque modus ad duos illos gradus contemplationis, claræ, & in nebula, seu caligine revocari potest, de quibus (t. i. §. 305. &c.) actum fuit.

§. 496.

Datur visio pure intellectualis.

Visiones simplices pure intellectuales supernaturales ad nostram instructionem a Deo quandoque conceduntur. Prob. primo ex S. Scriptura, ubi de Moyse Exod. 33. v. 11. dicitur: Loquebatur Dominus ad Moysen facie ad faciem, sicut solet loqui homo ad amicum suum. Et Num. 12. v. 6. Si quis fuerit inter vos Propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum. At non talis Servus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est: ore enim ad os loquor ei; & palam, & non per ænigmata, & figuras Dominum videt. Cum igitur Moyse Deus per visiones corporeas, & imaginarias in vigilia, vel somniis, non per ænigmata, & figuras, seu rerum corporearum species, & dependenter a phantasmatibus locutus fuerit, id nonnisi de visione pure intellectuali intelligendum est. Item de S. Paulo 2. Cor. 12. v. 2. habetur: Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim (sive in corpore nescio, sive extra corpus, nescio, Deus scit,) raptum huiusmodi usque ad tertium cælum. Et scio huiusmodi hominem.
(sive

*esse in corpore, sive extra corpus, nescio. Deus
 sit) quoniam raptus est in Paradisum, & audi-
 vit eterna verba, quæ non licet homini loqui. Quæ
 visio sublimissima plane pure intellectualis, &
 independens ab omni sensibili fuit: alias enim
 S. Apostolus se in corpore fuisse facile nosset.
 Sicut multi Theologi ex his citatis textibus
 Moyse, & S. Paulo transeuntem intuitivam Dei
 visionem concessam fuisse arguunt, uti videri
 potest: (Comp. Th. t. 1. §. 389. Schol. 4.) Si
 ergo ita fuit, a fortiori potuit esse alia visio in-
 tellectualis inferior, vel si non fuit, saltem hæc
 inferior negari nequit. Plura habet Thyræus
 de app. Dei intellect. l. 4. Prob. secundo ex P. P.
 S. Augustinus l. 12. de Gen. ad lit. c. 26. ait:
*Pro si quis, quemadmodum raptus est a sensibus
 corporis, ut esset in istis similitudinibus corporum,
 per spiritum (vel imaginatione) videntur: ita &
 ipse rapiatur, & in illam quasi regionem intel-
 lectualem, vel intelligibilem subvehatur, ibi sine
 corporis similitudine perspicua veritas cerni-
 tur, nullis opinionum falsarum nebulis obfuscatur...
 Dei per speciem, non per ænigmata, quantum
 capere mens humana potest, secundum assumen-
 tem Dei gratiam, ut os ad os loquatur, quem dig-
 nitati Deus colloquio fecerit, non os corporis,
 sed mentis. Talem Moyse visionem censet c. 27.
 & S. Pauli c. 28. Talisque censenda est visio
 illas S. Augustini cum S. Matre sua, de qua
 Conf. c. 10. testatur: Si continuetur hac, &
 trahantur aliæ visiones longe imparis generis,
 hac una rapiat, & absorbeat, & recondat in
 priora gaudia spectatorem suum, ut talis sit sem-
 perna vita, quale fuit hoc momentum intelligen-
 tia,**

tia, cui suspiravimus: nonne hoc est: intra in gaudium Domini tui? S. Gregorius l. 28. cap. 2. ait: Cum Deus per semetipsum loquitur, illa nobis vis internæ inspirationis aperitur. S. Ildorus l. 7. Etym, c. 8. tertio loco ponit visionem intellectualem, per intuitum mentis, quo intellecta conspicitur veritas. S. Bernardus serm. 52. in Cant. ad hanc visionem aspirans ait: Corporum similitudinibus speculando non involvi, Angelicæ puritatis est: . . . Nondum elongasti, nisi & irrudentia undique phantasmata corporearum similitudinum transvolare mentis puritate prævaleas. S. Thomas 2. 2. q. 174. a. 1. ad 1. docet: Illa Prophetia, in qua revelatur nude intelligibilis veritas, est omnibus potior. Et a. 4. dicit Moysen cæteris Prophetis præstare quantum ad visionem intellectualem. Et S. Bonavent. in 7. process. Relig. c. 18. inquit: Alia est visio intellectualis, qua illuminatur mentis oculus luce veritatis puræ: quia ipsam veritatem in se contemplatur. B. Angela de Fulginio vit. c. 11. ait: „ Quandoque datur animæ, ut Deum videat, & videat sine forma „ corporali in se; & videt eum clarius, quam „ possit homo mortalis videre alium hominem „ mortalem: oculi enim animæ vident unam „ plenitudinem spirituales, non corporalem, „ de qua non possum aliquid loqui, quia deficiunt verba, & imaginatio. „ Tertia. Ratio est: quia licet cognoscere dependenter a phantasmatibus sit homini in hac vita connaturale, non tamen implicat, cur ex speciali privilegio a Deo animabus sibi dilectis aliter sine illis fieri possit, sicuti etiam Humanitati Christi adhuc in via datum est, cognoscere per
scien-

scientiam per se infusam pure intellectualiter, & independenter a phantasmatibus : (Comp. Th. 1.1. §. 394. cum Schol.) & ipsi Sancti, post universalem Resurrectionem corporis visione pure intellectuali Deum videbunt.

Solutio. Nulla est apparitio Dei, Christi, Deiparæ, Angelorum, & Beatorum, quæ visione intellectuali attingi non possit: Sic in apparitione Dei, sive ut unius, sive Trini saltem mediate in aliquo medio spirituali Deus videri potest, sive hoc fiat experimentaliter negative, quatenus anima immemor jam sensibilibus cognoscit, quidquid magis, & magis bonum est, nondum esse Deum: sive positive, cognoscendo esse Deum magis, & magis bonum sine termino. Ita B. Angela Deum se vidisse ait: quatenus vidit quandam plenitudinem spirituales. Ita S. Theresia in *castell. mans.* 7. c. 1. inquit: „ Per visionem intellectualem quadam re-
„ præsentatione veritatis omnes tres Personæ
„ S. S. Trinitatis illi repræsentantur, cum inflam-
„ matione quadam adveniente primum spiritui ad
„ modum cujusdam nubeculæ maximæ clarita-
„ tis. . . Ita ut quod fide habemus, ibi anima in-
„ telligat (dicere liceat) quasi videns: quæ visio
„ non est in oculis corporeis, cum imaginatio non
„ sit. „ Eodem modo anima Christi Humanitatem, vel intuitive, per speciem propriam, vel abstractivè, per speciem alienam, visione pure intellectuali videre potest. Non enim ad videnda materialia requiritur, ut modo materiali, vel instar modi materialis cognoscantur, uti patet in Angelis materialia longe clarius, quam nos, modo prorsus spirituali cognoscentibus, qui modus ex speciali Dei privilegio animæ in hac vita transeunter, sicut in patria permanenter competere potest. Similiter S. S. Deipara, & alii Sancti, quando personaliter apparent, sive intuitive in se, sive abstractivè in alio medio spirituali, visione pure intelle-

intellectuali videri possunt: forte tamen etiam visiones, saltem communiter non sunt intellectuales, nec personales, sed modo quodam medio intuitionem, & alias communiter abstractivas, quæ explicari possunt, quatenus per substitutionem Angelii videntur. Quippe Angeli etiam, utpote puri spiritus, per visionem pure intellectualem maximè ab animabus, sive per raptum, & extasim physice, seu moraliter, per perfectam mortificationem ab omni re sensibili abstractis videri possunt. Cumque Angeli ad alias apparitiones communiter interveniant, in quibus, vel ipsi, vel per illos alii apparent, non est, cur hoc non ad visiones intellectuales Beatorum extendatur, non quidem fabricando corpus sensibile, nec interius imaginarias apparitiones figurando, sed spiritualiter objective se visibiles præbendo, vi luminis, & specierum a Deo infusarum, ut illi, & per illos alii intellectualiter videantur. Sic S. Theresia in *append. vii.* testatur, se vidisse stipantes S. S. Deiparam plurimos Angelos; „At non in forma corporali, cum „ esset visio intellectualis. „

Intellectuales visiones non sunt falsæ.

Schol. 2. Intellectualiter quoque fieri potest, ac de facto fit, ut objectum immediate, vel mediate visum, sine falsitate aliter, quam in modo, loco, & tempore fit, appareat, uti patet ex dictis. (§. 493. *Schol. 2.*) Sic enim de Deo, Christo, Deipara &c. dum eos intellectualiter videmus, licet v. g. Christus ut infans videatur, non tamen asseritur, nec sumitur modo infans esse, sed quondam fuisse, licet ita vivide repræsentetur, ac si modo, & coram esset, cum historicæ locutioni proprium sit, stylo, vel pictura ita facta narrare, quasi modo fierent.

§. 497.

Visio symbolica quid.

Præter visiones simplices considerandæ sunt *visiones symbolicae*. Est autem visio symbolica, quan-

Quando Deus aliquibus rebus habentibus symbolizationem, aut similitudinem quandam cum aliis, res alias modo præter + vel supernaturali nobis manifestat,

Sed. Ad visionem symbolicam requiritur 1. Ut fiat *Quid ad revelationem: alias enim non sacra, sed pro-* *cam requi-*
foret. 2. Similitudo, qua res aliæ per res *ratur.*
 alias explicantur, non debet esse univoca, sed
 æquivoca, non formalis, sed metaphorica, non
 facilliter, sed difficulter invenibilis: alias vel erit
 revelatio simplex non videnti, sed audienti facta;
 vel erit visio simplex ipso primo intuitu rei prima-
 rio intentæ manifestativa: imo ipsa difficultas si-
 militudinem inveniendi visionem in ratione sym-
 boli constituit, quæ propterea Enigma, vel Enig-
 matica vocatur. Unde non est hic sermo de visio-
 nibus, quæ univoce rem primariam figurant, uti
 Christum D. S. S. Deiparam, aut alium Sanctum:
 nec etiam de his, quæ primario repræsentant in
 se satis conspicua, licet aliena figura, uti Angelum
 instar juvenis: sed sermo est de visionibus, quæ
 vel inanimata figurant, ut repræsentent animata;
 vel corporea, ut spiritualia, vel alia primo intuitu
 prorsus aliena, indeque difficile cognitionem
 pariunt. Et quia hæ visiones possunt fieri, vel ex-
 terius ad oculos corporis, vel interius ad imagi-
 nationis, vel intellectus aciem, in vigilia, & in
 somnio, de hic omnibus agitur, imo non modo,
 quæ visui, sed etiam auditui, & aliis sensibus
 competere possunt de quibus fuse tractat San-
 ctus *tr. de Theol. Symbol. l. 6.*

§. 498.

Visiones symbolicæ ad nostram instructionem Datur vi-
supernaturales sunt subinde a Deo, ut Authore *sio symbo-*
supernaturali operante supernaturaliter quoad *lica.*
 sub-

substantiam, vel saltem quoad modum, aut per se solum, aut per ministerium Angelorum. Prob. primo ab exemplis S. Scripturæ *Exod. 3. v. 3.* Apparente Domino Moyfi in flamma ignis de medio rubi non comburentis, dixit ille: *Vadam, & videbo visionem hanc magnam.* Abrahamo sacrificante *Gen. 15. v. 17.* Facta jam dissectione animalium, cum occubisset sol, facta est caligo tenebrosa, & apparuit clibanus fumans, & lampas ignis transiens inter divisiones illas. Jacob *Gen. 28. v. 12.* Vidit in somnis scalam stantem super terram, & cacumen illius tangens cælum. Joseph. *Gen. 37. v. 6.* de manipulis a se visis in somnio agebat: *Audite somnium, quod vidi.* Et rursus *v. 9.* de alio somnio: *Vidi per somnium quasi solem, & lunam, & stellas undecim adorare me.* Item *3. Reg. 19. v. 12.* Elia vidente, & audiente mirabilia narratur: *Non in spiritu grandi Dominus, non in commotione, non in igne: & post ignem sibilus auræ tenuis.* Jeremias de seipso *c. 1. v. 11.* testatur: *Virgam vigilantem ego video.* Et *v. 13.* *Ollam succensam ego video.* Et Zacharias *c. 4. v. 2.* ait: *Vidi, & ecce candelabrum aureum totum.* Et *c. 5. v. 2.* *Ecce, video volumen volans.* Accedunt præter alias ejusmodi visiones symbolicas, somnia Pharaonis de septem vaccis, & spicis a Josepho; *Gen. 41.* de statua Nabuchodonosoris, *Dan. 2. v. 19.* de arbore ejusdem; *c. 4.* & de manu scribente coram Balthasare a Daniele explicata. In novo Testamento *Matth. 17. v. 5.* in Dominica Transfiguratione: *Ecce nubes lucida. . . Et ecce vox de nube.* *Marc. 1. v. 10.* Inter baptizandum vidit Joannes Spiritum, tanquam columbam. Idem Spiritus

Spiritus S. *Act.* 2. v. 2. visus, & auditus est descendere in Apostolos sub signis venti vehementis, & linguarum ignis. *Ibid:* c. 10. v. 11. S. Petrus vidit cælum apertum, & descendens vas quoddam &c. Tota Apocalypsis referta est visionibus symbolicis, Agni, Libri, Candelarum, animalium &c. Quibus aliæ ejusmodi in Historia Ecclesiastica, & Actis S. S. relatæ addi possent. *Secundo.* Patet ex P. P. S. Dionysius c. 3. *Th. myst.* testatur, se alium librum *Symbolicæ Theologiæ* confecisse, in qua docuit: *Quenam nomina divina e rebus sensibilibus translata sint.* . . . Et quotquot aliæ sunt effigiationis Dei sacre formationes, ac figurationes. Qui tamen liber adhuc desideratur. Et *ep.* 9. ad Tit. inquit: *Nec in sanctissimis Mysteriis* (in Scriptura revelatis) *sancti Magistri, sive nostri, sive Mosaicæ disciplinæ a Symbolis Deo convenientibus abstinnerunt: quin potius videmus, Angelos omni Sanctitate plenos per ænigmata res divinas mystice promere, & Jesum in parabolis divinis loqui, ac deifica Sacramenta per typicum mensæ apparatus tradere.* S. Augustinus l. 12. de Gen. ad lit. c. 9. inter alias visiones collocat illas, de quibus signa per aliquas rerum similitudines demonstrabantur in spiritu: ubi exempla Josephi, & Danielis citata adducit. S. Isidorus l. 7. *Etym.* c. 7. inter septem genera Prophetiarum quarto loco collocat eam, quæ facta fuit Moyse, & Jobo per nubem. Et S. Thomas 2. 2. q. 174. a. 1. ad 3. Prophetiam agnoscit, in qua manifestatur veritas, secundum impressionem formarum, quæ fit per sensibilia signa, exemplo nubis ad Moysen. Et S. Bonaventura in 7. *proc. Relig.* c. 18.

c. 18. in figuris corporeis Apocalypsis hoc illustrat, dicens: *Non enim verum est substantialiter esse boves in cælo, vel leones, vel aquilas, & aquæ in Apocalypsi, & aliis Prophetarum visionibus describuntur: Sed ibi sunt cælestes virtutes quorum merita, vel officia istarum bestiarum, aliarum rerum proprietatibus figuraliter præstantur.* Tertio. Ratio congruentiæ est, Deus his symbolis cum suis amicis colloquitur, tum ut homo hoc modo per sensibilia ad spiritualia facilius trahatur, sicut etiam Christus ipse doctrinam suam coelestem per parabolas & symbola sæpe proposuit: Tum quia symbola reverentiam, & cultum adaugent, ut quæ primo timoratus non capit, divina vero esse percipit, magis colat, & revereatur: Tum quia sic a profanorum contemptu mysteria arcentur, & desiderium, tales veritates assequendum acuitur: Tum quia in animabus, detectorum veritatum velo, illæ altius memoriæ imprimuntur, & affectus vehementius inflammantur.

An visio Dei, & S. S. in corpore fit symbolica.

Schol. 1. Visio Christi D. S. S. Deiparæ, vel alicuius Sancti, quin etiam visio Angeli, ut juvenis, visio Dei sub humana specie, licet non in proprio corpore, appareant, & sint impersonales, quia tamen simplicius hæc ipsa symbola personas istas significant, & minus, quam metaphorice, ac quædam, vel insensibilem, vel brutorum symbola exhibentur, ideo merito hæc visiones reductive simplicibus annumerantur.

An Deus in visionibus symbolicis appareat.

Schol. 2. Deum in visionibus pure symbolicis aliquando apparere, negat Thyræus l. 1. de appar. c. 2. Et de appar. Dei c. 4. Vult enim, nunquam Deum, ut Deum, apparuisse, nisi tantum in figuris

ana, quæ apta est ad Dei significationem, reliquæ insensibilia, & brutorum etiam alia Dei significant. Nihilominus Interpretes, & Philologi communius id concedunt, cumque hæc licet homine, quia omnes concedunt, quod per eorum visiones symbolicas Deus significetur, illis apparere dicatur, siue non, satis tam proprie loquendo sine scrupulo dicere licet, in symbolis etiam non humanis apparere, hæc, nullam indecoram, & incongruam rationem habuerint: Tum quia etiam humana longe sunt a Deo, & non nisi metaphorice significativa, quod etiam non humanis concedi potest: Tum quia si in non humanis apparere possunt attributa Dei, cur non ipse Deus? quia simpliciter in sacra Scriptura dicitur Deus ruisse in rubo, in nube Transfigurationis Pateternum locutum esse, Spiritum S. in die Ascensionis in vento vehementi, & linguis igneis edisse, Dominum in visione Eliæ in sibilo annuis fuisse.

¶ Visiones symbolicae possunt esse vel sensibiles vel imaginariae, non vero regulariter loquuntur prout fundantur in figura rerum corporearum, intellectuales, uti ex terminis patet. Ad hoc potest alia raro possibilis, quæ, independentia speciebus, & figuris rerum corporearum, in similitudinibus rerum creaturarum spirituum, & per earum species per se a Deo infusa in quibus anima eximie perfecta symbolice minis supernaturalis, alias res superiores, & Deum videre poterit: licet illam subinde visionem symbolica imaginaria per alium actum comitem vel subsequatur, ut visa aliis per verba promota exponi possint. (vid. §. 495. Schol. 3.)

An visio symbolica pure intellectualis sit possibilis.

§. 499.

Visiones symbolicae, quæ tantum in Symboli significatione consistunt, vel a Deo

*Symbolo
non sistit.*

a Deo non sunt, vel saltem perfecta visionis supernaturalis ratione carent. Ita eruitur primo ex S. Scriptura, Dan. 10. v. 1. Intelligentia que est in visione. Et Prov. 1. v. 6, Sapiens animal vertet parabolam, & interpretationem, verba sapientum, & ænigmata eorum. Accedunt exempla: nec enim Pharaon, qui vaccas, & spicas in somnio vidit, fuit verus Propheta, sed potius Joseph, qui has visiones interpretatus est. Nec Nabuchodonosor statuam, & arborem, nec Balthasar manum scribentem videns, sed Daniel harum visionum interpret: imo nec S. Petrus viso linteo de coelo perfecta revelatione gaudebat, nisi postquam in adventu Cornelii a Spiritu S. plene edoctus fuit. Sic nec profuit Judæis Christi parabolas audire, quarum interpretationem ob sua peccata percipere non meruerunt; & nonnisi Pseudoprophetæ in S. Scriptura illi habentur, qui videbantur sibi videntes, & a Deo tales non erant. Secundo. Prob. ex P. P. S. Dionysius in hunc finem totam suam Theologiam symbolicam direxit, ut symbola sacra interpretaretur. S. Augustinus l. 12. de Gen. ad lit. c. 9. ait: De quibus signa per alia quas rerum similitudines demonstrabantur in spiritu; nisi accessisset mentis officium, ut etiam intelligerentur, nondum erat Propheta: magisque Propheta erat, qui interpretabatur, quod alius vidisset, quam ipse, qui vidisset. S. Isidorus l. 7. Etymol. ait: Sine quo (scilicet intelligentia) genere illa duo (visio corporalis, & imaginaria) vel infusa sunt, vel etiam in errorem mittunt. S. Gregorius l. 3. mor. c. 14. inquit: Cum enim aliquis ostenditur, vel auditur, si intellectus non tribuitur

Pr

Prophetia minime est. Et S. Thomas in 1. Cor. 14. 1. docet: Nisi ad similitudines sensibiles in imagine formatas intelligendas, adsit lumen intellectuale illi, cui similitudines hujusmodi ostenduntur, non dicatur Propheta, sed potius somniator. Tertio. Ratio est, quia nisi ultra symbola res significant intelligantur, nihil aliud erit, quam intelligentia sensibilia, & phantasmata, absque eo, quod mens, & cor ad divina traheretur, qui tamen est finis a Deo intentus in visione symbolica.

Schol. Communiter non est putandum, figuras symbolicas esse veras, & in re tales, sed sufficit, quod ea figurae sint apparentes, ut ad aliquid aliud significandum sunt tantum sumantur; quis enim animalia a S. Joanne in Apocalypsi visa realia fuisse dicat. Et quamvis Petrus in sua visione lintei ab initio putaverit, animalia ibi figurata esse realia, cito tamen deducens est; & aliqualem erga symbola deceptionem facile quis pati potest.

§. 500.

Ex dictis colligi poterunt signa, quibus visiones corporales, seu sensibiles, imaginariae, & intellectuales, tum simplices, tum symbolicae se invicem distingui possint. Primo enim, si visio, vel apparitio ab omnibus praesentibus indifferenter percipiatur, fere evidens signum est, visionem, seu apparitionem esse exterius sensibilem, seu corporalem. Ita S. Thomas 1. p. 1. 51, a. 2. dicens: Illud, quod imaginaria visione videtur, est in sola imaginatione videntis: unde non videtur indifferenter ab omnibus. Scriptura autem divina sic introducit interdum Angelos apparentes, Schram Theol. Mystic. Tom. II.

Regulae pro discernendis visionibus inter se. Prima pro cognitione visibilium.

T

ut

ut communiter ab omnibus viderentur, sicut Angeli apparentes Abraham visi sunt ab eo, & tota familia ejus, & a Loth, & a civibus Sodomorum. Similiter Angelus, qui apparuit Tobiae, ab omnibus videbatur. Ex quo manifestum fit, hujusmodi contigisse secundum corpoream visionem, quod videtur id, quod positum est extra videntem, unde ab omnibus videri potest: tali autem visione non videtur, nisi corpus.

An sit regula universalis.

Schol. 1. Bene observat S. S. Benedictus XIV. de *Serv. Dei Beat. l. 4. p. 1. c. 32.* Hanc regulam non esse perpetuam, & universalem, cum S. Paulo Christus apparuerit corporaliter, *Act. 9. Viri autem qui comitabantur, cum eo stabant stupefacti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes; & quamvis propria virtute non possit Angelus bonus corpus assumptum uni ostendere, & alteri occultare id tamen potest virtute divina, ut bene ponderat Card. Bona de *discr. spir. c. 19. n. 6.* Unde infertur, quod, si probata sit fides ejus, qui sibi factam apparitionem refert, esto eam alii praesente non viderint, veritas tamen ejus firmiter oppugari nequeat: quia vel potuit esse imaginaria, vel si corporalis fuit, Deus facere potuit, ut unus videret, caeteri vero non viderent, uti Sulpitius Severus in *Dial. 2. de virt. S. Martini* refert, in magna populi multitudinis globum igneum supra caput S. Martini sacrificantis, tantum ab una Virgine uno Presbytero, & tribus Monachis visum fuisse.*

Quomodo divina ab Angelica apparitione discernatur.

Schol. 2. Theologi nonnullas regulas tradunt, quarum donam apparitio sit ipsius Dei representatio ministerio Angelorum exhibita, & quando sit solius Angeli absque Dei representatione. *Prima* determinatur ex re, quae in visione, & apparitione geritur: si enim ea proprie Deo competit, judicandum est, Angelum in Persona Dei apparuisse, ut quando Deus in Paradiso ex suprema judicaria p

testa

testate protoparentibus nostris delinquentibus poenam dictavit. Si autem res proprie competat Angelo in persona sua, tunc Angelum in sui persona apparuisse dicendum est, uti quando Angelus Tobias comitatus est. *Secunda* desumitur ex modo, & auctoritate verborum. Exemplum habetur Gen. 22 ubi Angelus Agar apparens sic ei locutus est: *Multiplicans multiplicabo semen tuum, & non numerabitur propter multitudinem*, quod cum Deus solus polliceri possit, Angelus in persona Dei apparuit, unde Agar dixit: *Tu Deus vidisti me*. Sic etiam Divinam, & non pure Angelicam visionem fuisse factam Abrahamo, quando iussus est, filium suum immolare, deducunt Theologi ex modo, & auctoritate verborum. vid. Durandus *tr. de vision. c. 4.*

Schol. 3. De Christo Domino quaeritur, quomodo *judicium* particulare exerceat, an per se, an vero *per Angelum* ejus nomine sententiam dicentem. *dicio particulari* nonnulli autumant. Alii vero animadvertentes, necesse non esse, quod praesens sit Judex, ut *per se* sententiam ferat, item necesse non esse, ut feratur *pareat*. per sensibilem vocem, volunt cum Abulensi *q. 23. in c. 24. Matth.* Christum venire in morte uniuscujusque, non secundum praesentiam vocalem, sed secundum efficaciam, per quam fit, ut quisque statum suum agnoscat, & imperium, & sententiam Judicis audiat, & ex vi illius statim tendat in locum suis meritis debitum, & competentem, utile prosequitur Thyræus *de appar. Christi in Judic. particul. c. 26.*

§. 501.

Secundo. Quando visio, vel apparitio, sive in *Secundo* vigilia, sive in somno contingit interne sine omni *pro cog-* objecto exterius in sensus externos occurrente, *noscentia* vel si etiam exterius in sensum externum fieri *visione* videtur, totum tamen in sensu externo praestitum *imaginaria.*

giosum est, *Imaginarid* censenda est. (§. 492. cum Sch.)

§. 502.

*Tertia
pro visione
pure in-
tellectuali.*

Tertio. Quando visio, vel apparitio non sit dependenter ab aliquo medio sensibili, seu phantasmate, pure *intellectualis* habenda est. (§. 495. cum Sch.) De qua bene Alvarez *de vit. spir.* l. 5. c. 12. notat: „ Quia non facile est, cognoscere, quando visio pure intellectualis sit, & absque ulla admixtione imaginationis, idcirco omnes visiones caute suspiciendæ sunt, & cum prudenti Doctore, & Magistro spirituali communicandæ, & ad regulas infra ponendas examinandæ, ne in aliquo ab adversario decipiamur. „

§. 503.

*Quarta
pro visione
symbolica.*

Quarto. Quando imagines, quæ in aliqua visione, aut apparitione monstrantur, non sunt qualescunque, aut quovis modo significativæ, nec tantum sunt simplices personarum, aut rerum demonstrationes, sed ex Divina ordinatione, aut placito ad repræsentandas res alias modo quasi hieroglyphico, uti apud Ægyptios figuræ rerum ad significationes; vel ænigmatico, quo res aliud quidem sunt, & aliud repræsentant, assumuntur, tunc erit visio *Symbolica*. (§. 497. Sch.)

§. 504.

*Regulæ
pro discer-
nendis vi-
sionibus*

Superest nunc, ut *Signa*, & *regulæ* tradantur, quibus visiones, & apparitiones vere Divinæ, a naturalibus, falsis, & diabolicis discernantur.

nantur, quas pro majori claritate in eas quæ; 1. *veris* & circa rem ipsam visam, seu ipsam visionem, *falsis*. seu apparitionem: 2. circa personam videntem: 3. circa effectus visionum observandæ sunt, dividemus.

~~Sed~~ Pro discernendis visionibus, & apparitionibus *Quomodo* ~~veris~~ Divinis a naturalibus, & diabolicis discretio *ordinari* ~~ne~~ spirituum quam maxime opus est. Nam cum *possint*. visiones nunquam desint, aliæ vere Divinæ, aliæ non, sed vel diabolicæ, vel imaginariæ, discernere alias ab aliis, hoc opus, hic labor est; maxime cum judicium non semper suspendere liceat, sed judicium ferri debeat, sive a persona, cui facta est visio, sive a Directore conscientiæ illius, seu Confessario, sive a Prælati cum consilio Theologorum in foro externo: sive a Judicibus fidei cum suis Consultoribus, sive a Congregationibus Cardinalium S. Officii, & Sacrorum Rituum cum suis pariter Consultoribus, sive demum immediate, vel mediate a S. Sede, & summo Christi in terris Vicario. Prodest hoc judicium discretivum, ut decidatur, an anima sit sancta, aut illusa, & in causis Beatificationis, & Canonizationis Sanctorum. Et quia gratia gratis data discretionis spirituum non omnibus data est, necesse est, ut in hac ardua materia via discretionis doctrinalis procedamus, & ex regulis moralibus, ac signis, ad normam S. Scripturæ, Patrum, & cœlitus illuminatorum Spirituum, ea desumamus, ex quibus prudens judicium efformetur. In hunc finem multa inter alios coacervarunt Gerson *de prob. spir. Et de diff. vision.* Durandus *de vision.* Gravina in *Lap. Lyd. p. 2.* Card. Bona. *de discr. spir. c. 20.* Scachus *de sign. sanct. Sect. 8. c. 4.* Samaniego in *prob. Galeat. ad Myst. Civit. Casnedi t. 4. Cris. d. 4. S. S. Benedictus XIV. de serv. Dei Beat. l. 3. c. 51.* Ad vitandam autem confusionem horum signorum Gerson illa hoc metro conclusit: Tu quis, quid, quæ, cui, qualiter, unde require. Samaniego juxta qua-

quatuor rerum causas, materialem, formalem, efficientem, & finalem procedit. Bona reducta ad tria capita, scilicet ad personam, cui facta est apparitio, ad ipsam apparitionem, & ad ejus circumstantias. Casnedi conatur seligere certa præcertis, & regulas colligere pro judicio formato. Nos cum P. Reguera visiones considerabimus prout examinandas primum ex parte ipsarum, dein ex parte personarum, demum ex parte effectuum. Et quia hæc signa, & regulæ non solum pro visionibus, seu apparitionibus, sed etiam pro revelationibus discernendis servire possunt, in eo modo solum eis attingemus, quæ utrisque vel communes, vel pro visionibus speciales sunt, reliquas vero pro revelationibus inferius suo loco trademus: & quia facilius reperiuntur signa, quæ ostendant visiones non esse Divinas, illa prius dabimus: mox ea, quæ indicant, esse Divinas, fundando signa, quæ graviora sunt, & deinde leviora assignando.

§. 505.

Signa apparitionis falsa ex parte sui ipsius.

Primo. Si sit contra fidem.

Signa igitur visiones seu apparitionis non Divinae ex parte ipsarum sunt.

Primo si res apparens sit Deum non decens, contra fidem, & bonos mores, etiam in minimis; contra Ecclesiæ Traditiones, & definitiones, contra unanimem Patrum, & Theologorum consensum, visio certo falsa erit. Hoc signum inferius de revelationibus fusius probabitur.

§. 506.

Secundo.

Si quid indecens, & impudicum.

Si visio in sua forma aliquid indecens, aut impudicum contineat, non Divina, sed falsa erit. Ita S. Bonaventura in 7. proc. Relig. c. 18. docet: Non videtur prætermittendum quo

quod quidam decepti a seductoriis spiritibus, vel cum improprie falsis opinionibus, putant sibi apparere in claudat. visione vel ipsum Christum, vel ejus gloriosam Genitricem, & non solum amplexibus, & osculis, sed etiam aliis indecentioribus gestibus, & actibus ab eis demulceri, ut sicut spiritus ipsorum interius, ab ipsis consolatur spiritualiter, ita & caro exteriori sibi congruo oblectationis sensu, sensibilibus demulcetur, & carnaliter consoletur: quod non solum esse falsum, & seductorium, sed etiam blasphemia gravis esse comprobatur. Spiritus S. visitatio sicut contra omnia vitia reprimenda, & detestanda infunditur, ita & singulariter contra carnales illecebras opponitur: & ubi spiritus mundities suo jubare resplenduerit, continuo omnes pravae voluntatis motus evanescere, & velut tenebras, subveniente lumine, disparere necesse est. Quo etiam spectat, quod, cum hæretici in Anglia ore sui Regis Jacobi Catholicis objicerent, ridicule eos arguere B. Virginem ad Sacerdotum oscula, & amplexus ad terram descendere, P. Suarez in *defens. fid.* l. 2. c. 7. n. 15. reposuit: „Certe si aliquid hujusmodi lectum alicubi fuerit, quod piam, & prudentem interpretationem non recipiat, credendum est, aut fuisse opus daemonis, se in Angelum lucis transfigurantis, aut, quod sæpe contingit, esse malevolorum hominum fictiones. „ Alia inferius de revelationibus dabuntur.

§. 507.

Tertio. Si forma corporis apparentis non sit *Tertia.*
humana, sed deformis, bestialis, & figuræ ficti- Si forma
T 4 sit defor-
miæ, mis.

tiae, probabiliter visio Divina non erit; ut cum aliis observat Suarez l. 4. de Ang. c. 35. daemon nunquam assumit simulacrum corporis humani quoad omnes partes illi simile, sed saltem ex pedibus, alteri animali propriis, discerni potest. Et Delrius l. 2. q. 26. Sect. 3. cum Thyraeo de appar. Spir. l. 1. c. 9. tenet, non modo daemonem non permitti formam humanam omni ex parte perfectam, & speciosam referre, sed nec columbæ, Agni, aut oviculae, quæ sunt Spiritus S. Christi, & Evangelicæ simplicitatis symbola: obstat enim illi Dei voluntas, ut semper aliquid adsit, quo ejus impatura detegatur, ne mortales justam ignorantiae excusationem prætexant.

Hoc signum non est infallibile.

Schol. 1. De hoc signo notat P. Reguera Th. myst. t. 2. pag. 666. n. 534. esse levius, nec semper tenere: nam licet, dum apparet daemon, terrorem incutiturus, aut in idololatriam inducturus, figuras deformes, & poeticis fictionibus similes induat, tamen cum Christi, vel Angeli lucis figuram refert, ut talis credatur, & sanctos etiam decipiat, sicuti reipsa S. Catharina Bononiensis ab eo in speculo Christi sibi apparente delusa per quinquennium fuit, in Act. S. S. 9. Mart. c. 3. opus est, ut nullam saltem exterius improprietatem præseferat. Et e converso, licet boni Angeli communiter speciem formosam juvenis induant, tamen nihil obstat, imo de facto constat, aliter contingere, vel figurando se tanquam animalia symbolica, uti in visionibus Ezechielis, & Apocalypseos; vel tanquam senes, pueros, fæminas, dum Patrem æternum, puerum Jesum, S. S. Deiparam, aliosque sanctos, vel sanctas repræsentant: imo pulchritudinem seponunt, dum vices animarum Purgatori gerunt.

Schol

Schol. 2. Quando dæmon transfigurat se in Angelum *Quomodo lucis, v. g. figurando se Christum in Cruce pen- in dubia detem; si dubium angat, an sit Angelus bonus, appari- aut malus, non est probandum consilium, ut ex tione pro- abapto, fiant signa contemptus erga talem spiri- cedendum. tum, quicumque sit, v. g. expuere in faciem ejus &c. hoc enim esset non probare, sed spernere spi- ritum, ante probationem, contra præceptum Apo- stoli, & quidem cum sacrilego contemptu Dei, si forte sit spiritus Dei. Unde merito reprehensus Confessarius ille S. Theresiæ fuit, qui initio visio- num ejus, de quibus saltem dubitare debuisset, jussit, manu signum contemptus non satis hone- stum edere; aliud enim forer, si de illusione dia- bolica certo constaret, sicuti B. Jordanus teste Can- tipratano, expuendo in faciem dæmonis illuden- tis, enm fugavit. Melius, & decentius exploran- di remedium est, ad orationem confugere, & se visionibus cœlestibus indignum humiliter profiteri.*

Schol. 3. S. Thomas in 3. d. 9. q. 1. a. 2. *quæstion. 6.* An dæ-
ad 3. S. Bonaventura *ibid. a. 1. q. 6.* & universim *mon in*
antiqui, & cum eis Card. Bona *de discr. Spir. c. 19.* *specie Cru-*
docent, nunquam contingere posse, ut dæmoni se *cifixi ap-*
in speciem Crucifixi transfiguranti licite præste- *parens li-*
tur adoratio, quia in hac re periculosa potest quis *cite ali-*
suspendere assensum, & pro illustratione ad oratio- *quando*
nem, & doctos confugere: admittunt tamen sub *adorari*
expressa solum, non vero tacita conditione: si es *possit.*
verus Deus, ego te adoro, adorari posse. P. Vas-
quez in 3. d. 108. c. 5. hanc sententiam refutat,
tum quia potest alicui nullum dubium occurrere,
& ita intervenire error omnino invincibilis: tum
quia illa adoratio, solum in verum Deum directa,
religiosa foret. P. Reguera *Th. myst. pag. 670.*
t. 2. n. 557. putat, independentem etiam a condi-
tione adjuncta fieri aliquando posse, ut adoratio hæc,
& fides præstita culpa vacet, si nimirum in exor-
dio apparitionis, nullo occurrente dubio, & qui-
dem sine propria culpa, nec aliquo in malo, nec in

spiritus pravi apparentia, nec in ejus dictis detecto, quis deciperetur: sic forte S. Catharina bononiensis in sua visione ab initio contigit, quatenus cum aliqua culpa presumptionis præcesserit, & tunc diu illatio duraverit, saltem in progressu venialiter culpabilis fuerit. Nec est, cur conditio semper adjicienda sit, eoquod sit casus insolitus: alius enim, dum anima de veritate Divinae apparitionis certa est, hanc conditionem deberet adjungere, quod irreverentiam potius argueret. Interim tamen non ita frequenter talis illusio, & adoratio inculpabilis erit, uti bene S. Thomas docuit; quia certe Deus hoc dæmoni sine culpa hominis non permetteret: nam etiam in hoc casu adoratio in hunc spiritum tanquam ministrum sanctum veri Dei, vel tanquam verum Deum tenderet, quod utrumque falsum est, & idololatria vel materialis, si sine culpa, vel formalis, si cum culpa fiat. Hinc S. Theresia in *Fundat. c. 8.* ait: „Persuasum mihi „habeo, non permissurum Dominum nostrum, nec „potestatem illi facturum, ut talibus figuris quem- „quam illudat, nisi ob culpam istius, sed ipse potius illudatur: dico autem non illudendam animam, si humilitate non careat. „

§. 508.

Quarto.

his exclusis apparitio ex parte materiae Divina est.

Quarto. Ex his sequitur, quod si in apparitione nihil Deum non decens, nihil contra fidem, bonos mores, Traditiones, & definitiones Ecclesiae, nihil indecens, aut impudicum, nihil in forma deforme deprehendatur, saltem negative convincitur ex parte materiae nihil esse, cur visio, & apparitio non sit Divina, & coelestis: imo ex omnibus conjunctim exclusis, unum quoddam signum efficax consurgit, positive moraliter visionis Divinae judicium persuadens, maxime si talis apparitio sit frequens,

&

& nunquam in prædictis deficiens, præsertim si alla signa ex parte personæ, & effectuum, adhuc explicanda, accedant. Talis enim visio non esset diabolica, quæ semper eo tendit, ut mendaciter animas decipiat, & ad malum seducat: nec imaginaria humana, cum imaginatio suis viribus, sicuti nec intellectus sine lumine fidei supernaturali, mysteria illius attingere non possit: Ergo ex parte materiæ Divina censenda est.

§. 509.

Signa visionis, & apparitionis non Divinæ *Signa apparitionis falsæ ex parte personæ videntis sunt.*

Primo. Si visiones, & apparitiones fiant personæ *accatholicæ.* Nam cum teste Apostolo, *Hebr. 11, 6. sine fide impossibile est, placere Deo; Primo si* Qua ratione infidelis sic placebit Deo, ut ab eo *fit accatholica.* signa visionum, delicias animarum sibi amicissimarum, recipiat?

Schol. Poteest quidem in hoc signo fieri aliqua exceptio, uti patet in visionibus Nabuchodonosoris, Balthasaris, & forte uxoris Pilati, qui vere visionibus Dei sunt admoniti. Verum hi casus rari non efficiunt regulæ morali de opposito, quæ procedit ex plerumque veris. Deinde aliud est, quando hæc visiones fiunt, uti communiter contingit, animabus a Deo specialiter dilectis, de quibus hic sermo est; aliud quando fiunt subinde inimicis, ut a malo deterreantur, & stimulentur ad bonum, uti in casibus adductis.

§. 510.

Secundo. Signum apparitionis non Divinæ *Secundo.* si fiat personæ *peccatrici, tepidæ, aut moribus* Si sit peccatrix.

bus a specialibus Dei favoribus alienæ. *Nam in malevolam animam non introibit sapientia.* Sap. 1. v. 4. Et de tepidis dicit Deus Apoc. 3. v. 16. *Quia tepidus es, . . . incipiam te evomere ex ore meo.* Quippe peccatores sunt inimici Dei, qui tepidos averfatur, adeoque favore visionum Divinarum indigni sunt.

*Solvuntur
objectiones.*

Schol. Dicis: etiam sancti falsis visionibus illusi fuerunt: sic S. Secundellus focus S. Friardi, delusus fuit a dæmone, Christum figurante, qui sub prætextu, aliis benefaciendi, relicta cellula insulana, ivit ad populos, infirmos sanaturus, quod etiam in nomine Christi præstitit. *In Act. S. S. 1. Aug.* Item B. Jordanus sæpius delusus est a dæmone, sibi sub specie Christi apparente, ut sub prætextu majoris austeritatis a victu, & lecto, etiam ægrotus, abstineret, & ad sua ministeria inutilis fieret, uti refert Cantipratanus *in Act. S. S. 13 Febr.* Et S. Catharina Bononiensis per quinquennium a dæmone, in Christum se transfigurante, delusa fuit, qui eam sub prætextu propriæ confusionis ad desperationem inducebat. *Resp.* Secundellus plures culpas admisit, quas tamen postea per poenitentiam delevit, tum quia credidit, se sanctum, ex sola non bene perpensa fingentis se Christum assertionem: tum quia temere descivit a sua vocatione, & proposito, in cella perseverandi: tum quia inconsulto suo Magistro clam omnia fecit: Nec satis potuit fidere sanationibus a se factis, quæ vel a dæmone fieri poterunt, vel cum fuerint in nomine Christi, solum sanatorum, vel suam in Christum fidem probabant. B. Jordanus non fuit immunis ab omni culpa, siue faciliter credendo illi ficto Christo, siue in non consulendo Priorem, cujus hortatu in lecto decumbebat, ideoque multo fletu obedientiæ se committens cautior effectus est. Idem dicendum de S. Catharina Bononiensi, quæ ipsa in opusculo suo fatetur, & dolet, se causam dedisse ex quadam præ-

presumptione habita de se, quod a diabolo deciperetur.

§. 511.

Tertium signum visionis non Divinæ est, *Tertio. Si* si in persona vitium *superbiæ*, quantumvis occultissimum, detegatur, quia *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Jac. 4. v. 6. quod ex Prov. 3. v. 34. Juxta LXX. desumptum est, ubi nostra vulgata legit: *ipse deludet illosos*, quasi superborum proprium sit, devenire in illosos, & illudentes.

§. 512.

Quartum signum est, quod ex priori sequitur, si persona ejusmodi *visiones* petierit, & desideraverit, ut enim S. Bonaventura tr. 7. de Relig. proc. c. 20. docet: *Aliis autem videtur securius, talia non petere, oblata nec cito credere: aliquando etiam oblata velut minus fructuosa parvi pendere, ut, si vera sint, se habeant indifferenter ad ea, si falsa, non innitantur eis, nec decipiantur.* Et Gerson tr. de prob. spir. ait: „Dicatur reverenter cum Petro: Exi a me Domine, quia peccator sum, quia vilis sum, quia visionibus tuis indignus sum, quia hic neque quaero, neque accepto, sed repello. Sit in cœlo, non in hac terra visio tua: tota merces mea, Dominus Deus meus, & sufficit. Quid ad me visionibus tuis in hac vita.” Opponet forsitan aliquis ex Apostolo 1. Thessal. 5. jubente: „Nolite spiritum extinguere. Si sit ergo visio a Spiritu S., quæ nihilominus repellitur, quid hoc est, nisi Spiritui S. resistere.”

Quarto. Si visiones desideret.

„stere, suamque nascentem gratiam suffoca-
 „re? Sed profecto Spiritus S., qui se dat hu-
 „milibus, nequaquam ex humiliatione, quam
 „prædiximus, se subtrahet; intrabit potius,
 „& in beneplacito suo deducet victor ad ex-
 „cella animam hanc in oculis suis vilem, &
 „absque ulla ruga fictionis.” Consonant do-
 cumenta S. Philippi Nerli in ejus vita scripta a
 P. Jacobo Baccio l. 3. c. 2. n. 20. qui hoc idem
 consulebat tanquam signum, veram a falsa vi-
 sione discernendi. Et S. Vincentius Ferreras
tr. de vit. spir. c. 12. subdit: *Tale namque desi-*
derium non potest reperiri absque radice, & fun-
damento superbia, & præsumptionis, imo tentatio-
nis, vel curiositatis erga res Divinas, nec sine aliqua
vacillatione, & fluctuatione fidei. Id quod, alle-
 gato testimonio S. Theresiæ, & aliorum prose-
 quitur Gravina *in lap. Lyd. l. 2. pr. c. 18.*

§. 513.

Quinto.

Si sit ar-
reptitia,
vel delira.

Quintum signum apparitionis non Divinae
 est, si persona sit *arreptitia*, vel a dæmone ob-
 sessa, vel *deliriis obnoxia*: licet enim arreptitii,
 ac deliri, cum non sint semper mente capti,
 saltem tunc visionum Divinarum sint capaces,
 communiter tamen id etiam in lucidis interval-
 lis facile sperari non potest, tum quia facile dæ-
 mon, vel læsa phantasia falsas visiones immi-
 scere posset: tum quia hoc raro, vel nunquam
 in animabus sanctis, hoc favore a Deo decora-
 tis, experimur.

§. 514.

§. 514.

Sextum signum saltem levius est, si persona **Sexto.** Si fit nimis *melancholica*, vel alio ejusmodi morbo *fit melan-* laboret. Nam in ægrotis, & phreneticis; in *cholica* his, qui humore melancholico affecti sunt; in *&c.* his, qui atra bile abundant; in his, qui vehementibus cogitationibus, & affectibus agitantur, facile contingere potest, ut putent, se aliqua videre, quæ non sunt, & quæ sibi cœlitus demonstrata prædicare consueverunt: uti bene observat Card. Bona *de discret. spir. c. 20.* dicens: „Consideranda corporis constitutio, ex qua plerumque animi mores pendent. Etenim facile decipi possunt, qui parum firma valetudine utuntur, qui turbidæ, ac vehementis imaginationis sunt, qui atra bile abundant, quæ depravare phantasiam solet, variasque imagines turbatis sensibus imprimere, adeo, ut vigilantes sibi somnia fingant, atque ea se videre, & audire existiment, quæ nec visu, nec auditu percipiunt. Ex longa item inedia, crebrisque jejuniis, ac immoderatis vigiliis, exsiccato cerebro, dissipatisque spiritibus, inania phantasmata repræsentantur, quibus illusa mens tanquam Divinis revelationibus pertinaciter inhæret.„ Plura infra de revelationibus dicentur.

Schol. Hoc signum non immerito levius, & non universale dicitur, uti etiam notat Delrius *l. 4. c. 1. num est* q. 3. S. 2. quia absolute loquendo Deus ad hæc *levius.* supernaturalia non ligatur mensura dispositionum naturalium, cum juxta S. Thomam 2. 2. q. 172. a. 2. in *effectibus supernaturalibus non præexigit* Deus

Deus aliquam dispositionem, sed potest simul intellectu spirituali inducere dispositionem convenientem, qualis requiritur secundum ordinem naturæ. Spiritus removendo virtute Divina impedimenta vitiorum Divinæ, & relinquendo ea naturæ, & consuetudinis, quæ ad hoc sunt indifferentia. Unde Jeremias licet melancholicus Divinas visiones habuit.

§. 515.

*Septimo.
Si sit novitia.*

Septimum signum item levius visionis Divinæ est, si persona sit in via spiritus ad Novitia. Ita Torre in 2. 2. q. 95. a. 3. diff. 3. classe sign. Unde S. Ludovicus Bertrandus narrante Bartholomæo Avignono, in vit. c. 6. cuidam Novitio, eum de magna revelatione habita consulenti, dixit: „Siccine revelationibus jam frueris? cito habitum Religiosum desines.„ Quod etiam paucis post diebus contigit. Et Ratio est, quia Novitiorum in via spirituali est, extirpare vitia, & implantare virtutes, priusquam extraordinariis his favoribus perfruantur.

*Quod non
est universale.*

Schol. Hoc signum iterum non est omnino generale quia legimus etiam Novitios spiritualibus visionibus jam a Deo dignatos fuisse, uti inter alios S. Stanislao Kostka narratur, qui sanctitate, & favoribus ejusmodi extraordinariis præventus fuit.

§. 516.

*Octavo.
Si sit pauper, dives,
juvenis,
senex.*

Octavum signum, sed etiam levius est, si persona sit pauper, vel dives, vel juvenis, vel novitium senex. Ita Card. Bona descr. spir. c. 20. Nam in paupere timenda est fictio, in divite ambi-

habitus, in juvene levitas imaginosa ex nimia
 ius ætatis humiditate, in nimio sene initium,
 aut progressus delirii, ob cerebri debilitatem.

Schol. Hoc signum item generaliter non tenet, tum Quod ge-
 ex dictis, (§. 514. Sch.) tum quia ex Sacris Lite- generaliter non
 ris constat, quod Samuel a prima pueritia usque ad valet.
 ultimam senectutem; Pauperes Apostoli, David
 dives, ejusmodi gratiis a Deo ornati fuerint: tum
 quia etiam Acta Sanctorum plura nobis hujusmo-
 di exempla ostendunt, uti inter alios de B. Her-
 manno Josepho in vita ejus, in Act. S. S. Antv.
 7. April. Auctor. illi coævus c. 1. exclamat: „O
 vera beata pueri innocentis infantia, quæ tam
 tempestivis revelationibus meruit consolari.“

§. 517.

Nonum denique signum apparitionis non Di- Nono. Si
 co, sed denuo levius, & fallibile est, si per- sit fæmi-
 na sit sexu fæmina. De quibus S. Theresia na.
 fundat. c. 8. monet: „Simus bene conscii,
 naturæ debilitatem esse maximam, in fæmi-
 nis sigillatim, atque in ista orationis via ma-
 gis demonstrari: unde oportet, ut non fin-
 gamus de re quavis minima, subito esse vi-
 sionem.„ Cum enim fæminæ sint naturæ
 humidioris, & ex vehementia cogitationum, &
 affectuum putent, se videre, quod cupiunt, &
 quod ab animi perturbationibus nascitur, quæ
 a ipsis vehementissimæ sunt, illud a veritate
 eriri credunt, uti bene perpendunt Valgoner
 Th. myst. q. 3. disp. 15. a. 6. Card. Bona de
 scr. spir. c. 20. n. 4. Delrio disq. mag. l. 4. c. 2.
 3. Sect. 3. & late prosequitur P. Antonius
 Annuntiatione in discept. myst. de orat. & con-
 templ. tr. 4. q. 2. a. 5.

P. Schram Theol. Myst. Tom. II.

U

Schol.

**Quod ta-
men non
semper
tenet.**

Schol. Hoc signum rursus non semper valet: nam non omnes visiones, & apparitiones, quas fœminæ sibi referunt contigisse, inter naturales recenseri debent; scimus enim plures, easque supernaturales contigisse S. S. Birgittæ, Catharinæ Senensis, Theresiæ, Mariæ Magdalenæ de Pazzis, Rosæ Peruvianæ, B. B. Angelæ de Fulginio, & Catharinæ de Ricciis. Unde Matthæuccius in *pract. Theol. Canon. ad caus. Beatif. tit. 3. c. 3. a. 2.* bene subdit: „Non sunt apparitiones, & visiones improbandæ, ex quo mulieribus accidant: & late prosequitur Tanner in *exam. prud. P. Lud. de Ponte in examinand. Revol. Marinæ de Escobar tr. 1. c. 7.* Interim tamen accuratum examen requiritur quando de apparitionibus fœminis factis agitur. Celebre est exemplum S. Monicæ: Piissima hæc mulier optabat e libidinis cœno Augustinum filium suum educere, & de futuro ejus matrimonio cogitans desiderabat, aliquid per visum sibi ostendi & teste eodem S. August. l. 6. Conf. c. 13. *videbat quædam vana, & phantastica, quo cogebat impetum hac re satagentis spiritus humani, & narrabat milti.* Et quamvis subdat: *non cum fiducia, qua solebat tu (Deus) demonstrabas ei, sed contemnens* id tamen factum est, ex quo gratia discretionis prædita erat, & sciebat, quid interesset inter Deum revelantem, & animam somniantem, quod non omnibus datum est.

§. 518.

Decimo.
**Signa vi-
sionis Di-
vinæ ex
parte per-
sonæ.**

Decimo. Ex dictis signa Divinæ apparitionis & visionis, ex parte personæ, colligi possumus. Si enim 1. persona sit Catholica: 2. a peccatis etiam levioribus abhorrens: 3. Si virtutibus, maxime humilitate, excellat: 4. Si visionem non desideraverit, iisque se indignam reputet: 5. Si non sit arreptitia, & sana mente prædita

pru

prudens iudicium pro visione, & apparitione Divina formari potest, maxime si alia signa leviora ex parte personæ acceperint, scilicet, si nec excessus melancholiæ, nec novitius ejus spiritus, nec paupertas, nec divitiæ, nec juvenitiam, nec senectus, nec sexus aliquam prudentem falsitatis suspicionem excitent. Nam ad Divinam Providentiam spectat, quod animam sanctam, sibi dilectissimam, & amicissimam non permittat continuo a dæmone, vel imaginatione sua illudi, sed ad summum ad tempus, vel rarius, ad continendam eam in humilitate, vel ad alicujus culpæ commissæ punitionem.

§. 519.

Signa denique visionis, vel apparitionis non Divinæ ex parte effectuum sunt.

Primo si visio, vel apparitio ad aliquid indecens, aut impudicum excitet. Nam Jac. 3. v. 17. dicitur: *Quæ de sursum est sapientia, primum quidem pudica est, deinde pacifica, modesta, suavis, bonis consentiens, plena misericordia, & in fructibus bonis, non judicans, sine simulatione.* Et S. Bonaventura in proc. Rel. 7. c. 18. de visionibus ait: *De his vero, qui aliquando dulcedinem spiritualem sentiunt, continuo etiam carnalis delationis pruritu illecti sædantur, nescio, quid judicem, nisi quod potius eligo, illis carere floribus, quos de luti sordibus legere deberem.* Quippe in visionibus Divinis, etiam dum per corpora aerea, vel imaginaria, perfecta sponsæ cum sponso Divino unio figuratur, nihil libidinosum interve-

Signa visionis non Divinæ ex parte effectuum. Primo. Si ad indecens, vel impudicum excitet.

nit, uti S. Gertrudis osculo hoc Divino dignata l. 2. *revel. c. 22.* testatur, illudque vocat osculum non corporis, sed animæ: & S. Theresia *mans. 7. c. 3.* statum unionis vocat matrimonium spirituale; sed *c. 2.* observat, tunc nec memoriam quidem esse corporis, quasi anima illa exuta foret, sed solius spiritus.

Objectiones solvuntur.

Schol. Dicit S. Paulus, 2. Cor. 12. narrans suas visiones, & revelationes, addit: *ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ.* Et S. Bonaventura in 7. *proc. Relig. l. 18.* ait: *Sicut illos damnare non audeo, qui inviti quodque in hujusmodi spiritualibus affectionibus carni fluxus liquore maculantur: ita etiam excusare nescio qui tali fluxu ex consensu delectantur, qualiscunque eorum intentio videatur.* Et S. Joannes a Cruce l. 1. *Noct. obs. c. 4.* inquit: „Accidit sæpe in ipsi
„exercitiis spiritualibus, quin prædicti incipientes Cavere possint, excitari, & sentiri motus
„foedos sensualitatis: atque interdum adhuc ut
„spiritus in multa exercetur oratione, vel in sumptione
„ceptione Sacramentorum Pœnitentiæ, vel Eucharistiæ.
„Quod ait, licet raro, & in naturae debilioribus oriri, ex gustu, quem tales in spiritibus
„simul, & sensu appetunt, sæpius autem a dæmonibus
„ut a sanctioribus exercitiis eos removeat. Confessatur
„natque S. Theresia *ep. 33.* ad suum fratrem, et consultit, hos motus in oratione quietis contemneret,
„dicens: „iudico, posse ex hoc nasci, quod
„cum tam sit magna delectatio animæ, devenire
„queat ad excitandum aliqualem motum in partem
„adhuc naturalem, & citatur exemplo cujusdam
„de quo scivit, ex debilitate fluxu venereo agere
„quoties ad Sacram Synaxim accedebat: quod etiam
„de aliquo monacho narrat Cassianus, *coll. 2. c. 6.*
„cum quo procedit S. Thomas 2. 2. *q. 153. a. 1.*
„imputans hoc versutiæ diaboli, qui æque visionibus
„Divinis, maxime personarum pulcherrimarum ali

alterius sexus, sicuti sacrarum imaginum ad impudica tentare posse videtur. *Respondet* ad hæc Gracianus in *Lap. lyd.* p. 1. l. 2. c. 21. & Casnedi d. 6. sup. *myf. Sect.* 7. sibi non probabile videri, in contemplatione, aut Communione futurum ejusmodi fluxum inculpabilem, imo Casnedi nec se crediturum sit, licet patientes jurent: sed vel in se, vel in causa erunt culpabiles, quatenus eorum phantasia, & mens a superba lascivia excitantur, ne seculi culpam agnoscerent. P. Reguera *Th. myst.* l. 2. pag. 669. n. 546. respondet 1. fieri non posse, ut visio Divina per se directe ad libidinem excitet, id quod omnino tenendum contra errores Beguardorum, Illuminatorum, & Molinistarum. 2. Ad primum indirecte, vel ob naturæ debilitatem, vel diaboli tentationem, & facilius pure concomitantur non quidem pro tunc temporis, sed continuo: postea talis effectus sequi poterit, scilicet quando hæc affectus perfecte unitivi cum visione cessaverit. Quare S. Paulus minime pro tempore actus suarum visionum stimulos carnis sentiebat, sed solum post illud, nec hoc directe vi illarum. S. Bonaventura distinctionem datam clare innuit, imo homo mallet etiam has visiones non habere, si etiam impuræ illecebræ invito ipso sequerentur. S. Joannes a Cruce expresse loquitur de concomitantia indirecta, & quidem in solis imperfectis, equam tamen pro casu perfectæ unionis excludit, licet talis effectus indirecte etiam tempore affectionum spiritualium, non vi contemplationis perfecte unitivæ excitatorum, sequi possit. S. Theresia pariter intelligenda est, de casu indirecte contingenti sive concomitanter, sive postea: nec enim constat, fratrem suum hos motus in ipsa oratione quietis passum fuisse, nec an hæc oratio ad perfectam unionem ascenderit. Imo S. Theresia *ep.* 19. de seipsa testatur, nunquam in re sui spiritus aliud impurum fuisse, & addit: „Nec videtur mihi, dummodo sit bonus spiritus, & res supernaturalis, posse aliter esse. „ Donique imagine

arte humano facta, vel ob terrenam ejus imperfectionem, vel ob neglectam a pictore decentiam, facilius tentator abuti potest, quam visione Divina, quæ a Deo, qui est intentator malorum, provenit.

§. 520.

*Secundo.
Si excitet
ad superbiam.*

Secundum signum visionis non Divinæ est, si excitet ad *superbiam, præsumptionem*, & complacentiam in hujusmodi donis, ut sibi, tanquam personæ sanctæ factis, & ad contemptum erga alias personas, quibus hæ gratiæ non contingunt. Ita docet Gerfon in *Alphabet*. 19. lit. Q. „ Est igitur hominibus saluberrimum consilium, contra tales dæmonum illusiones pondus humilitatis observare, se reputare intellectu pariter, & affectu indignissimum, qui super alios homines revelationem accipiat, qui præ aliis a Deo mirabiliter visitetur: & siquæ alia præter solitum evenire circa eum contigerit, rejiciat a se cum sancto, humili, verecundoque pudore. Deputet talia vel læsioni propriæ phantasie, & se habere aliquid simile phreneticis, maniacis, aut melancholicis: reformidet, vel caveat, ne propter enormitatem præcedentium peccatorum datus sit in reprobum sensum, ut talibus visionibus seducatur. Si talia sint diaboli machinamenta, seu tentamenta, ex humilitate hujusmodi evanescent, aut, si velit Deus, quod in his exerceatur, non nocebunt. Si vero sit Divina revelatio, non ficta humilitas pie renitens, magis præparabit locum ad ipsius susceptionem, & audire merebitur: Amice ascende superius, quanto in loco plus „ in-

„ infimo recumbere conabitur. „ Et M. Avila in tr. *Audi filia*: Sic instruit consilium de suis visionibus quaerentes. „ Si humilior evadis, „ & verecundus de culpis, & defectibus commissis, „ & cum majori reverentia, & tremore coram infinita magnitudine Dei, nec desideria concepisti vana, cummunicandi aliis, „ quod a Deo recipisti, sentisque cor tuum quietum, imo magis, quam antea, & in tua cognitione persistis, sicut antequam revelationem haberes, aliquale signum est, quod sit a Deo. „ Et B. Angelæ de Fulgino de suis visionibus dubitanti Deus ita dixit: „ In hoc cognosce, me esse, qui te alloquar, quod pro eo tempore nec diverti poteris ad aliquod aliud cogitandum, etsi velis, nec inani gloria affici, ob id, quod accipis. „ Et alia vice: „ Externa signa, quæ a me petis, quod ego sim, qui te alloquor, incerta sunt, & fraudi subjecta. Sed nunc dabo tibi signum adeo certum, ut non possit dæmon imitari & illud est desiderium adeo accensum, & vehemens, mei causa sustinendi labores, & contemptus, ut æque libenter videas, te contemni, atque alii vident, se honorari. „

§. 521.

Tertium signum visionis non Divinae est, si quis renuat visiones suas superiori, vel directori manifestare, aut eorum iudicio, vel consilio se submittere. Ita docet S. Bonaventura in 7. *proc. Relig. c. 20.* dicens: *Quærat super his consilium sapientum solum, & paucorum.* Et Card. *revelat,*

U 4

Bona

Bona de *discr. spir. c. 20.* de S. Theresia commendat, quod semper a spiritu sibi apparente audiebat, ut communicaret cum viris doctis, & quod suis directoribus exactissime obediebat, & quod libentius cum illis agebat, qui erant minus creduli, & eos diligebat, qui persecutionem sibi inferebant. Et inter cœtera signa, quibus visiones S. Birgittæ inter Divinas relatæ sunt, Card. Turrecremata in *prol. ad dist. revel. c. 2.* scribit: „Omnia examini, iudicio, & „ correctioni Patris spiritualis, & aliorum Patrum spiritualium, & sapientum Prælatorum „ Ecclesiæ offerens humiliter submittebat. „ Et Gerson *Alphabet. 17. l. X.* monet Directores, ut tali personæ non subito applaudant, sed subinde durius cum ea agant. Et de *distinct. vis. fig. 2.* invehitur in eos, qui Doctores consulere non curant, & consultos spernunt, dicens: „ de talibus pronuntiatio, quod cito prolabuntur „ in omnem dæmonum illusionem, cito impingunt ad lapidem offensionis, quod cœca precipitatione, & nimia velocitate rapiuntur: „ propterea quidquid de revelationibus insolitum pronuntiaverint, habeto suspectum. Concordant Philomarinus de *div. rev. tr. 1. c. 3.* & Gravina in *lap. Lyd. p. 2. c. 1.*

§. 522.

Quarto.
Si visiones
suas facile
propalet.

Quartum signum visionis non Divinæ est si quis facile aliis visiones suas propalet. Itamonet Gerson de *dist. vis. fig. 1.* „ Si cognoverit „ aliquem . . . qui in talibus de se narrandi „ gloriabundus delectetur, scito, quoniam illi „ di meretur, neque magni pendas, si aliquan
„ ha

„habuisse revelationem jactanter affirmet.,
 Et occurrens his, qui exemplo S. Pauli, suas
 revelationes propalantis, abutuntur, respondet
 cum S. Chrysostomo, aliud esse, quod fit sine
 sua, vel aliorum necessitate, sed sola loquaci-
 tate, per inanem gloriam: aliud quod fit ex
 quadam necessitate, vel petendi consilium, vel
 audientes ædificandi. Sic B. Virgo, quæ con-
 servabat omnia verba hæc conferens in corde
 suo, postea tamen Apostolis, & præsertim S.
 Lucæ sacra mysteria sibi soli credita communi-
 cavit, ad Ecclesiæ ædificationem, quæ item
 causa S. Paulum ad hanc propalationem per-
 movit.

§. 523.

Quintum signum est visionis non Divinæ, si *Quinto.*
 quis *castigationi, & mortificationi* carnis non *flu-* *Si ad*
deat. Nam Gravina in *Lap. Iyd. p. 2. l. 1. c. 17.* *mortifica-*
 bene observat: „Insuper discutiendum est, an *tionem*
 „hæc asserta dona, & charismata cum mor- *non exci-*
 „tificatione, & cruce sint conjuncta: nam si *tet.*
 „nec antecederet, vel concomitanter, vel sal-
 „tem subsequenter sint hæc ad invicem con-
 „nexa, valde suspectæ sunt tales Revelationes,
 „& Prophetiæ. Fundamentum; quia hæc
 „dona dantur ad manifestationem Fidei, &
 „utilitatem Ecclesiæ: Fides autem maxime
 „ostenditur super omnia alia signa ex mortifi-
 „catione, & patientia Christiana, his enim
 „maxime crevit Christiana Religio, quibus
 „mundus victus est, & proculcatus. . . Ipse
 „fidei nostræ Author Jesus Christus, Apostoli,
 „Doctores Ecclesiæ nihil de ejusmodi visioni-
 „bus

„ bus prædicarunt, scripserunt, inculcarunt,
 „ sed totam Christiani ædificii basim in chari-
 „ tate, in humilitate, mortificationibus, & per-
 „ secutionibus perferendis constituerunt. „ Un-
 de etiam Card. Bona *de disc. Spir. c. 20.* Visions
 S. Theresiæ probat: quia ei contingebant
 ut plurimum post longam, & ferventem orationem,
 sive post susceptam Eucharistiam, & in
 ea accendebant ferventissimum pro Christo patiendi
 desiderium; & quod carnem flagellis, & ciliciis castigabat,
 & in tribulationibus, & infirmitatibus gaudebat.

§. 524.

*Sexto. Si
 animam
 inquietam
 relinquat.*

Sextum signum apparitionis non Divinæ est,
 si animam ab initio suaviter demulceat, in fine
 vero *perturbatam, & inquietam relinquat.* Ita docet
 S. Diadochus *l. de perf. c. 75.* dicens: *Ani-
 ma cum afflatu veri, & sancti Spiritus cietur, tota
 extra nebulas dæmonis posita est: rursus vero, cum
 a spiritu erroris vehementer inflatur, tota nubibus
 peccati obtegitur.* Et de Zacharia Sacerdote
 Luc. i. legitur, quod cum vidisset juxta aram
 Templi Angelum, *turbatus est, & timor irruit
 super eum:* Et B. V. Maria ab Angelo salutata,
turbata est in sermone ejus. Item Pastores An-
 gelo sibi in Nativitate Christi apparente, *timue-
 runt timore magno:* Sed hi timores statim ces-
 sarunt, nam Angelus Zachariæ dixit: *ne timeas
 Zacharia:* Et B. Virgini: *Ne timeas Maria:* &
 Pastoribus: *Nolite timere.* Quod ex S. Atha-
 nasio confirmatur in *vit. S. Antonii* dicentis:
Horum (Angelorum apparentium) tanta benignitas

altas est, ut si quis pro fragilitate conditionis humanae miro fuerit zorum fulgore perterritus, omnem continuo ex corde auferant metum. . . metus enim non solum ex pavore inimici, quantum ex magnarum rerum saepe incutitur aspectu. Si igitur post timorem horrore conceptum successerit gaudium, & ad Deum fiducia, atque ineffabilis charitas, venisse sciamus auxilium: quia securitas animae praesentis Majestatis indicium est. Sequitur S. Thomas 3. p. 4. 30. a. 3. ad 3. Del Rio disq. Mag. l. 2. q. 26. Sect. 3. Et rationem dat Villalpandus in Jur. Spir. praef. l. 1. c. 4. „ nam cum consolatio ad animae interiora fiat, a daemone non potest praestari: ideo post ejus apparitionem, quantumvis in speciosa forma videatur, non consolatio, sed horror solet remanere... Ubi tamen Gravina in Lap. Lyd. l. 3. c. 7. scite advertit, tristitiam etiam aliquando in apparitionibus Divinis remanere posse, scilicet, quae ad penitentiam, & spiritum contribulatum, Deo placentem, inducit: Sicuti etiam laetitia quaedam permanere potest in visionibus diabolicis, sed sejuncta ab ardenti virtutum, & humilitatis desiderio.

§. 525.

Septimum signum visionis non Divinae, licet non omnino infallibile, est, si apparitio ad signum Crucis factum, ad invocationem nominis Jesu, ad ostensionem S. S. Reliquiarum, Agnus Dei, & aquae benedictae subito fugetur. Ita Thyreus de app. Spir. l. 1. c. 9. verum Del Rio l. 26. observat, quod licet, si daemon in Angelum

Septimum.
Si ad signum Crucis fugetur.

lum lucis se transformet, & per prædicatorum
 sacras fugetur, certe non sit Angelus lucis, sed
 tenebrarum, non raro tamen inde fugam
 tenebrio non capit, cum etiam in Crucifixum
 se quandoque transfiguret.

§. 526.

*Octavo.
 Signa vi-
 sionis Di-
 vine ex
 parte ef-
 fectuum.*

Octavo. Ex his signa apparitionis Divinae
 colligi ex parte effectuum possunt. Si enim 1.
 visio ad aliquid indecens, & impudicum non
 excitet: 2. Si ad profundam humilitatem per
 sui contemptum, & reverentiam Dei provocet.
 3. Si anima, etsi reluctans ob suam confusionem,
 nihilominus pro sua directione superiori suo,
 vel Magistro spirituali eam exponat, ejusque
 judicio obedienter se submittat: 4. Si de cæ-
 tero sit tacita, nisi dum jussu Dei approbante
 Directore opus sit, aliquid aliis notum facere:
 5. Si mortificationi sedulo studeat. 6. Si quam-
 vis in exordio visionum sacrum quendam timo-
 rem experiatur, mox sedetur, & mira cum
 tranquillitate cœlitus instruat. 7. Si ad sig-
 num Crucis &c. cum vera fide, & oratione
 non fugiat, prudentissime ex parte effectuum
 pro apparitione Divina haberi poterit; sic enim
 benignissimus Deus non permittet, ut anima
 vel ab imaginatione sua illudatur, vel a dæ-
 mone seducatur: Nam uti docet S. Theresia
vit. c. 25. „ Quando dæmon est, non modo
 „ bonos non relinquit effectus, sed potius ma-
 „ los. . . Quoniam tamen diabolus plures ha-
 „ bet seducendi artes, nihil in re ista est adeo
 „ certum, ut certius non sit timere, caute
 „ sem-

semper incedere, ducique Magistro bene docto, cui nihil non aperiatur, quo posito nullo damnum potest evenire., Ne autem forte Magister ipse erret, regulas pro veris a falsis discernendis visionibus, revelationibus, & Prophetiis, suo loco inferius præscribemus.

Corollar. Visiones igitur extraordinariæ, si quæ nobis a Deo mittantur, ita acceptandæ sunt, ut non illis sistamus, sed fructum spirituales exinde colligamus, ita cum omnibus mysticis hortatur P. Alvarez t. 3. de vit. spir. l. 5. p. 5. c. 10. „ Se ad Domini & Sanctorum amorem afficiat, & quid boni, & utile sibi dicatur, quisque fit finis illius revelationis, attendat. An ipsum in tribulatione consolari, an tepidum excitare, an strenue se gerentem magis, ac magis animare, an arrham quamdam futura vitæ præbere, an tenerrimum, & fidelissimum Domini erga se timorem ostendere. . . . Postmodum, quando quidem ad coelestium conversationem admittitur, curet vitam coelestem æmulari, & ita vivere, ut mundo mortuus, Deo verò vivus sit, & appareat, & per omnimodam sui abnegationem magis, ac magis ad coelestia dona se disponat. Sic fiet, ut apparitiones istæ, & intuitiones rerum Divinarum, quæ in illis contingunt, animæ utiles efficiantur., Uti enim observat S. Joannes a Cruce. „ Re sic facta sumitur ex his, quod Deus intendit, & vult, hoc est spiritus devotionis, nec enim ob alium finem principalem reliqua donat., Quodsi ergo in hunc finem animus intendatur, mirum est, quantum ad hoc imagines seu sensibiles, seu spirituales rerum supernaturalium conferant.

Adhortatio ad bonum usum visionum.

§. 527.

Post visiones, & apparitiones, Locutiones Locutio Divinæ examinandæ veniunt, ut nimirum veræ Divina Divi- quid.

Divinæ a non Divinis rite discernantur. Et autem *Locutio Divina*, quando aliquid vel ad vel nomine Dei dici audimus, sive nihil videndo, sive aliquid extraordinarium simul videmus.

Quot modis nobis Deus loquatur.

Schol. Deus multifariam, multisque modis tam intrinsecus, quam extrinsecus nobiscum loquitur. 1. Loquitur exterius tum naturaliter per omnes creaturas, quæ tacita voce clamant. *Ipse facit* & non ipsi nos. Ps. 99. v. 3. tum supernaturaliter per verba sua in utroque Testamento, & Scriptura, aut Traditione nobis transmissa. 2. Loquitur exterius per Ecclesiæ suæ ministros, & per libros, verbum Dei scriptum, aut traditum nobis exponentes: nam *qui vos audit, me audit.* Luc. 10. v. 16. 3. Loquitur interior tum naturaliter per synderesin, & dictamen conscientiæ: *Signatum super nos lumen vultus tui Domine.* Ps. 4. v. 7. tum supernaturaliter per actus supernaturales cognitionum indeliberatos, qui fiunt in nobis sine nobis, & excitant ad salutariter credendum, & bene operandum, & dicuntur illuminationes supernaturales, vel etiam inspirationes: licet hoc nomen intelligi soleat affectio movens voluntatem, & cogitatio ad hanc affectionem inducens. 4. Loquitur subinde Deus ad suos dilectos locutione propria, prout in via haberi potest, quatenus fit non per præcisam insinuationem, aut inspirationem, sed per verba formata, & expressa: Unde hic modus est extraordinarius, de quo hic agimus; prout a visione distinguitur, definitus fuit: & prout detegit aliquid, quod antea latebat, dicitur Revelatio; prout vero aliquid futurum revelat, dicitur Prophetia, de quibus in sequentibus tractatur. Hæc eadem extraordinaria locutio vel vocalis, vel imaginaria, vel intellectualis esse potest. De quibus modo agimus.

§. 528.

Locutio Divina extraordinaria *vocalis* est, *Locutio Divina vocalis quid.*
 sive sit verbis expressis externo sensu auditus *Quomodo fiat.*
 acceptis.
 Deus vel se solo, vel ministerio Angelorum rationem vocalem facere potest. Nam Deus, ut omnino evidens est, & Angeli naturæ suæ, vel si opus sit, Dei auxilio applicando locutionem activam passivam, vel figurato simul corpore humano, alteriusque rationis, vel non figurato, facere possunt, ut aer articulate insonet, eo soni genere, quo volunt, & modo illi omnino simili, quo nos homines voces elicimus, & verba pronuntiamus. Nec obstat, quod explicari vix possit, quomodo spiritus in corpora agant: nam hæc eadem difficultas in anima nostra corpus movente nostris etiam Philosophos adhuc premit.

§. 529.

Deus subinde, præcipue cum animabus contemplativis, per *externa verba*, sensu auditus *Deus subinde per externa verba vocaliter cum hominibus loquitur.*
 acceptibilia, loquitur. Nam *Primo* in veteri Testamento passim legitur, Deum cum Patriarchis, & Prophetis, & aliis locutum fuisse, perque sensus obvius, ut de locutione externa, vocali, & audibili intelligatur: & licet sæpe Deus sit, aut Angelus nomine Dei in figura humana, vel aliter, ut simul visibilis v. g. per columnam, per rubum ardentem, per ignem, in urbane, in sibilo, de Propitiatorio, per Urim, & Thumim, subinde tamen sola vox audita esse narratur. Sic Gen. 3. v. 8. de Adamo, & Eva post peccatum dicitur: *Cum audissent vocem Domini Dei &c.* dixitque Adam: *vocem tuam audi-*

audiui. Item Gen. 22. v. 11. de Angelo sacrificium Isaac suspendente dicitur: *Ecce Angelus Domini de caelo clamavit: nec Abraham deus vidisse, sed audisse Angelum, vidisse vero non tem.* Et 1. Reg. 3. Samuel ter Dominum audisse narratur, non autem vidisse. In nouo etiam Testamento idem observamus. Matth. 3. v. 17. baptizato Domino: *Ecce vox de caelis dicens: Hic est Filius meus.* Et c. 17. v. 5. in Transfiguratione: *Ecce vox de nube dicens: Hic est Filius meus.* Et Joan. 12. v. 28. Christo clarificari petente: *Venit vox de caelo: Et clarificavi, & iterum clarificabo.* Item Luc. 1. v. 26. In B. Virginis annuntiatione: *Ingressus Angelus ad eam dixit: Et c. 2. v. 10. Angelus cum pastores locutus est, & facta est cum illo multitudo militiæ coelestis laudantium Deum, & dicentium: Gloria in Altissimis Deo.* Et Act. 9. v. 4. in conversione Sauli: *cadens in terram audit vocem dicentem sibi: Saule, Saule &c.* Præterea quot verba D. N. Jesus Christus in vita sua protulit, tot Dei loquentis verba fuerunt, imo uti notat Thyraeus l. 2. de appar. Div. c. 1. tantum in Christo fuerunt verba, quibus Deus seu instrumento sibi conjuncto, utebatur. Quod vero hodiedum Deus ad dilectos suos adhuc subinde vocaliter loqui dignetur, ex Actis Sanctorum, & causis Canonizationis eorum apparet, quas nonnisi temerarius in dubium vocare potest. Secundo probatur ex P. P. S. Dionysio c. 4. de cæl. hierarch. docet, Deum Angelis ut ad illuminandas animas sanctas humano modo per apparitiones sensibiles, visui, & auditui accommodatas, quod in lege Moyfi per Angelos tradi

tradi

adita exemplificat. S. Cyprianus, vel alius
de Card. oper. in prol. ait: Qui circa ipsum Deum
sunt Angelici spiritus, licet invisibilis naturæ sint,
in legationibus tamen suis se auditu manifestant, &
visu. S. Augustinus l. 16. de Civ. c. 6. tres Dei
ad extra loquentis modos assignat, & in tertio
illam, quo loquitur corporalibus vocibus corpo-
rally sensui, collocat. S. Gregorius l. 28. Mor.
c. 2. ait: cum per Angelum voluntatem suam Do-
minus indicat, aliquando eam verbis, aliquando re-
bus demonstrat, aliquando simul verbis, & rebus.
Verbis namque per Angelum loquitur Deus,
nil in imagine ostenditur, sed supernæ verba
locutionis audiuntur, sicut dicente Domino: Pater-
nifica Filium tuum &c. Neque enim Deus, qui
in tempore vi impulsione intimæ clamat, in tem-
pore per suam substantiam illam vocem edidit, quam
scriptam tempore per humana verba distin-
git, sed nimirum de cælestibus loquens, verba sua
ab hominibus audiri voluit, rationali creatura
ministrante formavit. Ita etiam docet S. Tho-
mas 2. 2. q. 174. a. 1. ad 3. S. Bonaventura in
proc. Rel. c. 19. & S. Bernardus Serm. 41.
Cant. Item V. Blosius inst. Spir. c. 8. dicens:
Aliquando per verba . . . perdiscunt verita-
tem., Et S. Joannes a Cruce in asc. ad mont.
c. 27. dicit de revelationibus Divinis: „ Ali-
quando solis fiunt verbis., Et S. Theresia
Castell. mans. 6. c. 3. „ Multipliciter eveniunt
Dei locutiones cum anima: modo de foris vi-
dentur venire, modo a magis intimo animæ,
modo ab apice ipsius, modo adeo exterius,
ut auribus audiantur: videtur enim esse for-
mata vox., Tertio. Ratio est benignissima
P. Schram Theol. Mystic. Tom. II. X Dei

Dei voluntas, de qua non ex ratione, sed testimoniis S. Scripturæ, & Patrum nobis constat uti modo probatum est, præsertim cum nulla in hac locutione Divina vocali sit indecentia nec implicantia. (§. 528. Sch.)

Locutiones Divinæ an sint proprie tales.

Schol. 1. Locutiones hæc, etsi sint reales, & ab imaginariis distinctæ, præsertim si ab omnibus circumstantibus audiantur, (§. 500.) non tamen sunt tales cum omni proprietate: nam neque stricte, & philosophice loquendo sunt locutio Divina; qui Deus per quæcunque verba exterius prolata, & per sua verba formaliter non loquitur; (si verba Christi in propria sua humana natura prolata excipias) nec sunt locutio Angelica, quia verba materialia non possunt esse Angelo propria: nec sunt locutio humana; quia nequit loqui formaliter homo, qui non est reipsa homo, cum locutio humanis sit actio humana vitalis, & rationalis, quæ principium vitale non præcise assistens, sed informans requirit. Quia tamen hæc locutio Divina vel Angelica externa constat vero sono, veretuticulato, vere humanæ articulationi simillimo, & cum intentione loquentis, illud significandi, quod sonat; ideo æquivalenter satis proprie vocatur locutio, qua Deus, vel Angelus mentem suam quasi humano modo hominibus exprimunt.

An Locutiones hæc sint personales.

Schol. 2. Locutio Divina vocalis plerumque fit ministerio Angelorum, uti de visionibus sensibilibus dictum fuit. (§. 486. Sch. 1. sqq.) qui Angeli modo nomine Dei, modo nomine proprio cum hominibus loqui vocaliter possunt, subinde quidem vires naturales, sæpius tamen, cum locutiones aliquid vere Divinum important, ut a Deo elevatas (§. 487. Sch. 3.) Quare locutiones Divinæ velles tum in Veteri, tum in novo Testamento velles communiter ita explicantur (exceptis tamen locutionibus a Christo factis in sua Humanitate quæ

quamdiu mortalis erat, vel etiam quamdiu immortalis post suam Resurrectionem, imposterum enim raro personaliter præsens loquitur) ut Angeli loquantur cum hominibus, vel ut eos nomine proprio missi a Deo instruant, vel ut vices Dei, modo ut Trini, vel ut alicujus ex Divinis personis, vel ut Christi tanquam præsentes gerant, & nobiscum nomine Dei loquantur: Sicuti etiam frequenter Beatissimæ Virginis, aut alicujus Sancti vices gerunt, & loquuntur. (§. 489. Sch. 1. & 490. cum Sch.)

Schol. 3. Ut cognoscatur, an Angelus nomine Dei, *Unde cog-*
an vero proprio nomine loquatur, circumstantiæ *noscatur,*
attendendæ sunt: Si enim dicat: *Hæc dicit Domi-* Angelum
nus, aut quid simile, planum est, Angelum loqui, *nomine*
ut præcisum nuntium: Si vero dicat: *Ego sum Do-* Dei loqui.
minus, aut aliud quid simile, quod soli Deo con-
venire potest, nomine Dei loquitur. (vid. §. 500.
Sch. 2.) Quodsi vero nulla adsint signa, ex quibus constet, an Deus, vel S. S. Deipara, vel Angelus, vel Beatus in persona propria, aut nomine proprio loquatur, an non, nihil de hoc curandum est, sed solum, an ex signis sit doctrina Deo digna, sive deinde per Deum ipsum, sive per suum nuntium, suo, vel illius nomine proponatur.

Schol. 4. Etiam dæmon, qui veluti Dei simia Divina *Dæmon*
æmulatur, verba humanis similia formare pot- *etiam ho-*
est: licet enim sæpe in hac re Angeli mali potius, *mini sub-*
quam boni a Deo coerceantur, & impedian- *inde loqui*
tur ab his, quæ naturaliter possunt, & supernatu- *poteft.*
raliter nunquam juventur: Deo tamen ob justas causas id permittente hæc, & plura alia in nostram perniciem diabolus facere potest, ita ut non solum fætitie, & apparenter, sed reipsa sonos excitet, qui voces humanas imitentur, uti tradit Thyrsæus *de loc. infest. c. 20.* (vid. §. 488. & 528. Sch.)

§. 530.

*Locutio
imagina-
ria quid.*

Altera Locutio Divina est *imaginaria*, que fit verbis sola imaginatione, sive in vigilia, sive in somnio perceptis.

*Quomodo
fiat.*

Schol. Locutio imaginaria nec stricte constat verbis, nec voce, nec sono, & tantum æquivalenter in aliquo vero sensu est locutio. Nec locutio Divina est pure imaginaria, quin aliquid locutionis intellectualis immisceatur. Unde bene notat Thyreus *de appar. Div. l. 3. c. 1.* „ Non idcirco vocatur „ imaginaria apparitio, atque locutio, quod omnis „ occupatio sit imaginationis: occupatur hic quo- „ que sæpe intellectus, quinimo ipsam hæc ope- „ ram intellectui præstat. Nomen igitur hic ha- „ bet a prima, & præcipua impressione, quam „ Deus homini affert, cum se, suaque vult homi- „ nibus innotescere: prima hæc in imaginationem „ fit, non in sensum exteriorem, non in intelle- „ ctum. „ Porro locutio imaginaria potest fieri vel a solo Deo, imprimendo phantasmata, quæ sine voce, & verbis externis, eadem repræsentent ac si revera externe prolata, & audita fuissent; vel saltem per Angelos, qui licet phantasmata non imprimant, humores tamen, & spiritus vitales ita commovere possunt, ut phantasia per sensum auditus se excitari, & ordinate percipere, & proinde intellectus illud cognoscere valeat. Sane hic modus locutionis imaginariæ nec a modernis nostris Philosophis omnino explicari poterit, utpote in quo ipse S. Augustinus *l. 12. de gen. 60. lit. c. 30.* quasi manu palps procedit. (*vid. §. 492. Sch. 2. & §. 493. Sch. 1.*)

§. 531.

*Deus sub-
inde per
imagina-*

Deus quandoque, maxime cum animabus contemplativis, non verbis externis, sed inter-
nis,

nis, & per solam imaginationem perceptibilibus *riam locutionem loquitur.* Nam Primo Num. 12. v. 6. dicit Deus: *Si quis fuerit inter vos Propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad eum.* Quod utique fit per locutionem imaginariam: nam in somnio præcipue vim suam imaginatio exerit. Accedunt exempla S. Scripturæ. Sic Gen. 1. v. 21. fuit sopor, quem immisit Dominus in Adam, & in quo eum de arcanis mysteriis instruxit. Gen. 28. v. 13. Jacob dormienti Dominus innixus scalæ locutus est. 3. Reg. 3. v. 5. locutus est Dominus cum Salomone per somnium. Matth. 1. v. 20. & 2. v. 13. & 19. primo, secundo, & tertio Angelus in somnio Joseph apparuit, & Domini mandata intimavit. Et Act. 16. v. 9. similiter in somnio Paulus admonitus fuit. Accedunt etiam locutiones factæ vel in extasi, uti Petro Act. 10. v. 13. & Joanni in sua Apocalypsi, & ordinarie Prophetis: vel sine extasi vigilantibus, uti videtur accidisse Zachariæ c. 1. v. 9. Unde Thyraeus *de Div. appar. l. 3. c. 3.* de locutionibus imaginariis inquit: „Extra somnum quoque plurimas accidisse, dubium non est: & fortassis, quæ Prophetis acciderunt, plerasque in imaginariarum numero reponimus, quamvis de omnibus judicium ferre sit difficile.„ De iis vero, quæ in somnio acciderunt, videri potest Bened. Pererius l. 1. in Dan. Secundo prob. ex P. P. S. Cyprianus *de Card. oper. in prol.* ait: *Dicuntur tibi quædam verba arcana intrinsecus, quæ efferrî non sufficis, ut dubitare non possis, quia juxta te est, imo intra te, qui sollicitat.* S. Augustinus l. 16. de Civ. c. 6. secundum modum

locutionis Divinæ ponit, prout distinguitur ab intellectuali, quo Deus loquitur per mutabilem creaturam *spiritualibus imaginibus nostro spiritui*: id est imaginarie. S. Gregorius l. 28. mor. c. 2. docet, Deum subinde hominibus per Angelos loqui non exterius, sed interius *imaginibus cordis oculis ostensis*, uti Jacob dormienti. S. Thomas 2. 2. q. 174. a. 3. inquit, altiore gradum Prophetiæ, *quando Propheta non solum videt signa verborum, vel factorum, sed etiam videt in vigilando, vel in dormiendo aliquem sibi colloquentem, aut aliquid demonstrantem: quia per hoc ostenditur, quod mens Prophetæ magis appropinquat ad causam revelantem.* Et S. Theresia in vit. c. 25. de hac locutione imaginaria inquit „ Verba sunt admodum formata, verum cor „ poris auribus non audiuntur, nec fieri poterit, ut ea quis non percipiat, quantumvis res „ luctetur, sed irritum. „ *Tertio.* Ratio iterum ex sola Dei voluntate, amicos suos summe diligentis, petenda est.

Quomodo imaginaria locutio ab externa discernatur.

Schol. 1. Locutio imaginaria ab externa locutione externa facile distinguitur, quando imaginaria datur absque ulla externa, ut sæpe contingit. Sed locutio externa dari nequit absque interna; quia sensus externus sine cooperatione sensus interni, seu phantasiæ, aut imaginationis operari nequit: dicitur tamen externa locutio potius, quam imaginaria propter præcipuam impressionem. Econtra locutio reducitur ad imaginariam potius, quam ad externam, quando licet in externo sensu fiat, totum tamen præstigiosum est, sine ullo objecto re vera exterius posito.

Quomodo Angeli ad locutionem

Schol. 2. Ad locutionem imaginariam plerumque concurrunt Angeli, vel nomine proprio, vel nomine Dei

Dei loquentes, & semper ut ministri ipsius, & qui imaginariam concurrunt coefficienter, saltem quatenus applicando activa passivis naturaliter aliquid coefficienter possunt: lumen tamen propheticum supernaturale, vel species infusæ etiam per accidens tales, v. g. species colorum in cœco a nativitate, a solo Deo sunt, non vero ab Angelis: nequidem dispositivæ, aut eo modo, quo circa species acquisitas, vel de novo per sensus habendas, vel habitas excitandas, & coordinandas proportionate ad finem revelationis faciendæ Angeli se gerere possunt, uti docet S. Thomas 1. p. q. III. a. 3. loquor autem de coefficientia naturali: nam loquendo de Angelis tanquam ministris supernaturaliter, & miraculose elevabilibus ad coefficientiendum, certum est, fieri posse: licet certum non sit, an S. Angeli subinde phantasmata virtute supernaturali per se efficiant, ut P. Suarez l. 6. de Ang. c. 16. n. 9. observat. Dæmon etiam applicando activa passivis, in quantum hoc naturæ vires non excedit, imaginariæ loqui potest, imo sæpius, quæ putantur exterius dicta, nonnisi phantastice, & præstigiöse dicta erunt, uti phreneticis, & somniantibus contingit: & arte dæmonis facillime fingi potest.

Schol. 3. Locutiones Divinæ imaginariæ possunt fieri vigilantibus, imo constitutis in contemplatione, & perfectis frequenter fiunt. Sed de illis notat S. Theresia vit. c. 1. 1. Tales locutiones non contingere durante brevi tempore strictæ unionis actualis, sed durante raptu, extasi, vel excessu spiritus. 2. Antequam anima in gradu contemplationis multum profecit, facile his internis locutionibus seduci potest, & ipsa S. Theresia de se testatur, se nonnisi semel hac locutione recreatam fuisse, antequam ad orationem unionis devenisset. 3. Anima seduci potest non solum a dæmone, sed etiam a seipsa, dum putat, interius sibi aliquid a Deo dici, quod ipsa vehementer apprehendit, & secum loquitur, maxime si Deo aliquid enixius, & cum propen-

propensione ad partem determinatam communet.
 4. Po est tamen vera locutio divina a phantastica discerni, præsertim si quis divinam expertus fuerit: nam phantastica quasi arte propria, valde jejune, confuse, cum incertitudine, & more somniantis, aut deliri procedit, quibus phantasticis locutionibus personæ debilis imaginationis, & melancholicæ potissimum sunt expositæ, quæ proinde leniter suadendæ sunt, ut talia non curent, utpote deceptioni facile obnoxia: sed insistant vitæ activæ cum humilitate, & orationi vocali potius, quam puræ mentali.

Locutiones imaginariæ etiam in somnia sunt.

Schol. 4. Locutiones hæ imaginariæ frequenter etiam fiunt dormientibus, non pure somnio quiescentibus, non omni sensu impedito, sed solis sensibus externis, laborantibus tamen, & agente phantasia, vel imaginatione; non casu, nec temere, nec vitio naturæ, nec diaboli tentatoris astu, sed a Deo, vel Angelo excitato, & directo somnio. De his locutionibus notandum 1. Quod si vere sint divinæ, minime possint fieri a dæmone, saltem quatenus supernaturales sunt. 2. Etiam quatenus naturales sunt, non videntur posse a dæmone fieri: hoc enim foret, dæmonem homines illuminare, & ad Deum ordinare, quod ob suam perversitatem in eum cadere nequit, ut S. Thomas 1. p. q. 109. a. 3. docet. Et multo minus hoc nomine Dei, vel ut Minister Dei jubentis facere potest. 3. Si hæ locutiones sint falsæ, possunt quidem a dæmone fieri, ut Ministro Dei, non tamen ut Dei jubentis, sed pure permittentis. Confirmat hæc S. Gregorius l. 4. Dial. c. 48. Ubi sex somniorum modos distinguit: vel enim fiunt 1. a ventris plenitudine. Vel 2. a ventris inanitate. Vel 3. ab illusione juxta illud. Eccl. 34. v. 7. *Multos enim errare fecerunt somnia, & exciderunt sperantes in eis.* Vel 4. a cogitatione simul, & illusione, dum scilicet illusio in somniis excitatur secundum vitiosas in vigilia cogitationes juxta illud Eccl. 5. v. 2. *Multas*

Multas curas sequuntur somnia. Vel 5. a revelatione, uti in somniis utriusque Josephi. Vel 6. a cogitatione simul, & revelatione, dum cogitationi vigilantis correspondet revelatio somniantis, uti Nabuchodonosori Daniel dixit. Et denique S. D. concludit: Sancti autem Viri inter illusiones, ac revelationes ipsas visionum voces, aut imagines quodam intimo sapore discernunt, ut sciant, vel quid a bono Spiritu percipiant, vel quid ab illusione patiantur.

§. 532.

Denique subinde Deus cum animabus, præsertim contemplativis, verbis pure intellectuales, sive locutione independente a sensibus externis loquitur. Est proinde *Locutio pure Intellectualis* illa, quæ fit verbis solum intelligibiliter perceptis, independenter a sensu externo auditus, & interno Phantasie, seu Imaginationis.

*Schol. 1. Præter modum auditu auris verba articulata percipiendi, dantur alii modi, verba faciendi, & percipiendi, & universaliter capiendi sensibilia, vel insensibilia. Sic in ipsis sensibus externis sensibilia aliter percipit auris audiendo, & oculus videndo. Item in sensibus internis phantasia, sic imaginatur, quasi audiat, & aliter imaginatur, quasi videat, & ita quasi audit, & videt, & quidem suo modo perfectius, quam sensus externi: quia ad plura, & etiam absentia se extendit, quin tamen interius audiat, & videat, prout per alios sensus exterius contingit. Denique etiam intellectu nostro quasi audimus, loquimur, & videmus longe perfectius, alio tamen modo, quam sensibili, etiam dum sensibilia percipimus, vel insensibilia adinstar sensibilibus: Nam juxta S. Augustinum l. 15. de Trin. c. 10. *Et si verba non sonent,**

in corde suo, dicit utique, qui cogitat. Bene autem distinguendus est modus cognoscendi quasi audiendo, a modo cognoscendi quasi videndo, quod explicat Ludovicus a Ponte *tr. i. duc. spir. c. 10.*
 „ Intellectus simul est auditus, & visus animæ:
 „ auditus est, quatenus a Deo accipit instructio-
 „ nem, attenditque, quid sibi dicatur: visus est,
 „ quatenus illud intelligit, & assequitur. „

*An, &
 quomodo
 fiat.*

Schol. 2. Potest fieri ex specialissimo privilegio, ut Deus animæ pure intellectualiter loquatur, independentem a speciebus rerum sensibilibus acquisitis, vel per accidens infusus, & consequenter a phantasmatibus. Potest enim hæc locutio fieri per species per se infusas, sicuti cognoscere potest anima separata, vel conjuncta post resurrectionem, & anima Christi, quando simul fuit viator, & comprehensor: & talem locutionem sibi factam esse testatur S. Theresia *in vit. c. 27.* quando donata est visione intellectuali Humanitatis Christi ad se loquentis, de qua ait: „ Est adeo cœlestis loquela,
 „ ut ægre possit humanitus capi, quantumvis enim-
 „ tamur, nisi Dominus edoceat experimento. In-
 „ fundit Dominus, quod vult capi ab anima, in
 „ istius intimum, & illud ibi repræsentat sine ima-
 „ gine, formave verborum, sed adinstar prædictæ
 „ visionis. . . Quod mihi videtur, est, velle Do-
 „ minum omnibus modis, animam istam habere
 „ aliqualem notitiam rei hujus, ut peragitur in
 „ cœlo: mihi enim videtur, sicut ibi mutua fit si-
 „ ne locutione intellectio conceptuum, (de quo as-
 „ serit se cœlitus in extasi edoctam fuisse) simili-
 „ ter hic sese intelligunt Deus, & anima, tantum
 „ volente Majestate sua, ut hæc intelligat, absque
 „ alio artificio, quo significant, quali sese hi duo
 „ amici amore prosequantur. Quemadmodum in
 „ humanis, si duæ personæ se multum diligunt,
 „ & bono pollent intellectu, adhuc absque sig-
 „ nis, soloque intuitu videntur sese capere. „ Ex
 quo prudenter Magister Spiritus locutionem pure in-

Intellectualem ab imaginaria discernere poterit: si
 eam interroget, qua forma Christum, Angelum,
 vel alium loquentem discipulus viderit, & ille di-
 cat, se illum sine omni forma sensibili, vel simili
 sensibili vidisse, vel audivisse, visio, & locutio
 pure intellectualis erit: quam nec Angelus bonus,
 nec malus, sed solus Deus principaliter causare
 potest, uti de visione pure intellectuali dictum est.
 (§.495. Schol. 2.)

Schol. 3. S. Joannes a Cruce l. 2. *ascens. in mont. c. 28.* Quotu-
 § 32. Triplicem locutionem pure intellectualem, *plex fit lo-*
 assignat: 1. Eam, quæ fit per verba successiva, *cutio intel-*
 quæ anima semel a Spiritu S. per verba intellectu- *lectualis.*
 lia excitata mutuo quasi colloquio prosequitur.
 2. Illam, quæ fit per verba formalia, quæ anima,
 quasi præcise audit, & perspicue percipit, & quæ
 eam uno, paucis, vel multis verbis conspicuis
 continuatis instruunt. 3. Eam, quæ fit per verba
 substantialia, quæ non sunt præcise instructiva,
 sed operativa, & faciunt, quæ dicunt, & falsita-
 ti non facile sunt obnoxia. Item locutio intelle-
 ctualis clara multiplex esse potest. 1. Ratione sui,
 ob clariorem modum loquendi, vel luminis, vel
 gradus contemplationis, in quo anima versatur.
 2. Ratione materiæ, quæ vel sensibilis, uti Hu-
 manitas Christi, vel spiritualis, uti Dei, vel An-
 geli esse potest.

Schol. 4. Locutio pure intellectualis, licet indepen- *Quomodo*
 denter ab omni operatione imaginationis, & sen- *discerna-*
 suum externorum fiat, non tamen hanc operatio- *tur.*
 nem ita excludit, ut eam concomitari non pos-
 sit. Unde fit, ut independentia illa difficulter, &
 vix nisi per experientiam operantis discernatur,
 & quidem clariori superno lumine illustretur. Lo-
 cutio autem pure spiritualiter facta verbis externis
 intelligibilibus aliis explicari non potest, nisi eam
 imaginaria, vel externa comitetur, aut subsequa-
 tur, uti de visione pure intellectuali notatum fuit.
 (§.495. Schol. 3.)

*Deus sub-
inde locu-
tione pure
intelle-
ctuali per-
fectis lo-
quitur.*

Deus, quandoque ex speciali privilegio cum animabus perfectis, & contemplativis pure intellectualiter loquitur. Ita primo colligitur ex S. Scriptura 2. Reg. 23. v. 2. Ubi S. David exponens modum suæ Prophetiæ, ait: Spiritus Domini locutus est per me. Et v. 4. Sicut lux auroræ oriente sole mane absque nubibus rutilat. Id est, juxta expositionem Lyrani „visione spiritali instruxit me, absque visione imaginaria. „ Exempla hujus locutionis in Moyse, & S. Paulo (§. 496.) relata sunt. Secundo. Prob. ex P. P. S. Augustinus l. 15. de Trin. c. 15. ait: Non quia dicimus locutiones cordis esse cogitationes, ideo non sunt etiam visiones, exortæ de notitiæ visionibus, quando veræ sunt. Foris enim cum per corpus hæc sunt, aliud est locutio, aliud visio, intus autem cum cogitamus, utrumque unum est. Quas locutiones cordis magis explicat S. D. l. 12. de Gen. ad lit. c. 26. dicens: Videt per speciem, non per ænigmata, quantum ea capere mens humana potest, secundum assumptis Dei gratiam, ut os ad os loquatur, quem dignum tali Deus colloquio fecerit, non os corporis, sed mentis. Pro quo exemplum Moyse, & S. Pauli adducit. S. Gregorius l. 28. c. 2. ait: Cum per semetipsum loquitur Deus, de verbo ejus sine verbis, ac syllabis cor docetur. . . Sine strepitu sermo est, qui & auditum aperit, & habere sonitum nescit. . . Spiritum enim Dei quasi quædam nobis verba dicere, est occulta vi ea, quæ agenda sunt, intimare, & cor hominis ignarum non adhibito strepitu, & tarditate sermonis, peritum repente de absconditis reddere.

deri. S. Thomas 2. 2. q. 174. a. 2. docet: *Prophetia, per quam aliqua supernaturalis veritas conspicitur secundum intellectualem veritatem, est dignior, quam illa, in qua supernaturalis veritas manifestatur per similitudinem corporalium rerum secundum imaginariam visionem.* Accedunt testimonia S. Theresiæ vit. c. 27. & S. Joannis a Cruce in asc. ad mont. c. 28. (§. 532. Schol. 2. & 3.) & alia (§. 496.) allegata. *Tertio.* Ratio est præter voluntatem Dei; quia non implicat, elevari mentem hominis in hac vita supernaturaliter ex speciali privilegio a modo regulari cognoscendi dependenter a phantasmatibus, ad cognoscendum sine illis, per species infusas supernaturales: Ergo non est, cur admitti non debeat.

Schol. Dicis I. S. Thomas l. c. expresse cum omnibus Philosophis, & Theologis docet: quod illustratio divini radii in hac vita non fit sine velaminibus phantasmatum: quia connaturale est homini secundum statum præsentis vitæ, ut non intelligat sine phantasmate. Quandoque tamen sufficiunt phantasmata, quæ communi modo a sensibus abstrahuntur, nec exigitur aliqua visio imaginaria divinitus procurata. Et sic dicitur revelatio prophetica fieri sine imaginaria visione. Ubi Cajetanus notat: „Manifeste habes, quod, quantumcunque sit excellens intellectualis visio prophetica, absque imaginaria visione, nunquam tamen est sine phantasmatum ministerio. „ Resp. S. Thomas solum loquitur de modo ordinario, non vero extraordinario per speciale privilegium, unde dicit: *Quia connaturale est:* uti ipse Cajetanus observat: „Nec extendas hæc ad raptum Pauli, & Moyfi: quoniam non loquimur de hujusmodi singularibus, sed de prophetis visionibus regulariter. „ II. Idem S. Thomas

mas 1. p. q. 84. a. 7. docet: *Impossibile est intelligere secundum præsentis vitæ statum, quo possibi corpori conjungitur, aliquid intelligere in actu, nisi convertendo se ad phantasmata.* Resp. S. D. non loquitur de impossibilitate metaphysica, sed physica, quæ supernaturaliter, & miraculose tolli potest.

§. 534.

Signa locutionis divinæ ex parte materiae

357
358

Porro ut locutiones vere divinæ a falsis distinguantur, cautione maxima opus est, & ad certa signa inprimis attendere oportet, quibus hæ ab illis discernantur, quæ eadem sunt cum illis, quæ pro discernendis visionibus veris a falsis (§. 504. sqq.) assignata sunt: Et inprimis se tenere possunt ex parte materiae ipsarum locutionum; scilicet 1. Ut nihil Deo indignum, contra fidem, & bonos mores, etiam in minimo, contra Traditiones, & definitiones Ecclesiæ, contra unanimem Patrum, & Theologorum consensum contineant. (§. 505.) 2. Ut nihil impudicum præferant. (§. 506.) Unde bene monet S. Theresia in castell. mansf. 6. c. 3 „ De nulla (tali locutione contra S. Scripturam &c.) majorem habeatis rationem, quam si ab ipsomet dæmonio audiretis. „ (vid. §. 444.)

§. 535.

Signa ex parte personæ

Signa locutionis divinæ ex parte personæ cui fit, sunt 1. Si persona sit devota catholica (§. 509.) 2. Si non sit peccatrix, non tepida nec moribus a specialibus Dei favoribus aliena (§. 510.) 3. Si nullo modo sit superba, sed vere humilis. (§. 511.) 4. Si ejusmodi locutio

ne

nes divinas non petierit, aut desideraverit. (§. 512.) 5. Si non sit arreptitia, aut a dæmone obsessa, vel deliriis obnoxia. (§. 513.) 6. Si non sit melancholica, aut alio morbo laborans. (§. 514.) 7. Si in via spiritus jam multum profecerit. (§. 515.) 8. Si non sit pauper, vel dives, aut juvenis, vel nimium senex. (§. 516.) 9. Si non sit foemina levis, & facile credula. (§. 517.)

§. 536.

Signa locutionis divinæ ex parte effectuum *Sic vix
parat effe-
ctuum.*
subsequentium sunt. 1. Si locutio ad nihil indecens, aut impudicum excitet. (§. 519.) 2. Si in superbiam, vanam complacentiam, aut præsumptionem non attollat. (§. 520.) 3. Si quis locutiones has suo directori humiliter manifestet, ejusque judicio, & consilio libenter se submittat. (§. 521. & §. 441.) 4. Si quis has locutiones palam non propalet. (§. 522.) 5. Si mortificationem carnis post se trahant. (§. 523.) 6. Si ab initio terreant, postea vero quietem relinquunt. (§. 524.) His signis S. Theresia, in *castell. mans.* 6. c. 3. de locutionibus divinis agens, sequentia addit. 1. Si locutionem statim effectus sequatur. Sic in casu desolationis uno solo Domini verbo: *Noli anxiosari*, anima subita quiete, & luce persunditur melius, quam si ab omnibus mundi literarum consolationem quæreret. Sic in casu dubitationis de suo spiritu, dum Confessarius, & alii decernunt, esse spiritum diaboli, solo illo verbo: *Ego sum, noli timere*, anima manet, securam,

cura, nec ab ullo perturbari potest. Sic in casu alicujus gravis negotii, dum anima infusa de effectu angitur, si audiat: *Quieta esto, prospere omnia fient*, subito quietatur, & certa redditur. 2dum signum est magna quædam quies in anima manens, cum recollectione devota, & pacifica, & cum propensione ad laudes Dei. 3tium signum est, quod hæc verba longo tempore, vel etiam nunquam e memoria evellantur, nulla habita ratione dictorum hominum, utut gravium, & literatorum, & quantumvis interim omnia in oppositum vergere videantur. His tamen non obstantibus, si res sit gravis, quam ipsa persona exequi debet, vel si sit de negotiis ab aliis personis dependentibus, eadem S. Theresia enixe commendat, nequis aliquid facere cogitet, vel faciat, sine consilio Confessarii docti, prudentis, & servi Dei: siquidem hoc etiam vult Deus, qui etiam talem Confessarium illuminabit, & tandem faciet, ut consentiat, quando efficaciter vult. Unde concludit: „Facere contra quod dico, „ & aliquem duci per judicium proprium in „ rebus hujusmodi, periculosissimum duco. „

Adhortatio ad audiendas locutiones divinas.

Coroll. Audiamus igitur, quid loquatur in nobis Dominus Deus *Psal.* 84. v. 9. Et licet locutiones Deæ extraordinarias hucusque explicatas inordinate desiderare non debeamus, quod temerarium sæpe foret, ad illas tamen nos non indispositos reddamus per spiritum ad inutilia distractionem, imaginatione laxè indulgendo, ut pro suo fatuo ingenio phantasmata quælibet coacervet: per auris obstructionem passionum, & vitiorum intemperie, per garulitatem, & fugam silentii: sed insistamus mortificationi, fugiamus ab omni curiositate, ac tu-

multu animum distrahente, imponamus phantasiæ modum, non recedamus a præsentia Dei per fidem, præsertim tempore orationis, & si beneplacitum illi fuerit, audiemus vocem ejus. Maxime vero locutiones Dei ordinarias, seu inspirationes attentis auribus excipiamus; nam uti S. Bernardus *serm. 23. de div.* vehementer hortatur: *Quantæ temeritatis, imo quantæ insaniciæ est, si forte dum alloquitur nos Dominus Majestatis, nos insensati avertamus aurem, & ad nescio, quas ineptias convertamur? . . . Propterea obsecro vos dilectissimi, qui reminiscimini Domini, ne taceatis, & ne detis silentium ei, audientes jugiter, quid loquatur in vobis Dominus Deus, quoniam loquetur pacem. Nec audiamus solum, sed executioni insuper inspirationes ejus demus: Simus factores verbi, & non auditores tantum, fallentes nosmetipsos.* Jac. I. V. 21. In his, monet iterum S. Bernardus *serm. 24. de div.* Atque hujusmodi persevera, in talibus jugiter exercere, donec jam dicat spiritus, ut requiescas a laboribus tuis. In hoc verbo quiesces dulciter, ac suaviter soporaberis, donec veniat hora, cum omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem ejus. Sed quo? alii quidem in judicium, alii vero in vitam æternam.

§. 537.

Locutio divina, quæ aliquid detegit, quod *Revelatio* antea latebat, dicitur *Revelatio Divina*, quæ *quid* est illustratio alicujus personæ privatæ, qua Deus illi aliquid occultum præteritum, absens, vel præsens, manifestat, eamque instruit vel ad suam, vel ad aliorum salutem.

Schol. I. Revelatio, prout hic sumitur, restringitur *Explicatio* ad eas locutiones divinas, quibus non solum ex *parte* modi, sed etiam ex parte materiæ occulta, & naturaliter non attingibilia Deus, quibus vult, *P. Schram Theol. Myst. Tom. II.* Y. aperit;

aperit; & revelat. Unde etiam P. Suarez *prob. 3. de grat. c. 5.* hanc revelationem ad gratiam gratis datam fidei reducit: nam quoties fit, vel frequentius propter aliquam communem Ecclesiæ utilitatem conceditur; quare ratione materiæ, & specialis revelationis, est quædam manifestatio spiritus ad utilitatem, adeoque inter gratias gratis datas recenseri potest, & per hoc a revelatione, quæ propria est actus fidei Theologicæ, & ad gratias gratum facientes spectat, adeoque primario ad propriam uniuscujusque utilitatem ordinatur, distinguitur. Differt autem revelatio divina a visione divina, tum quia revelatio procedit per viam locutionis, quæ auditur: visio vero per viam rei, quæ conspicitur: tum quia revelatio audita se sola potest sufficere, ut res perfecte manifestetur, secus vero sola visio, nisi accedat locutoria revelatio.

*Revelatio
quotu-
plex.*

Schol. 2. Revelationes 1. Aliæ sunt Canonice, quæ habentur in S. Scriptura, vel Traditione, & ab Ecclesia ut de fide credendæ sunt propositæ, de quibus hic non agitur: aliæ vero, de quibus modo sermo est, sunt privatæ, quæ fiunt alicui personæ in particulari, sive id, quod revelatur in bonum commune Ecclesiæ cedat, sive non. 2. Revelationes privatæ triplicis generis esse possunt, scilicet, *divinæ*, & *coelestes*, quas modo definivimus; *dæmoniacæ*, & *naturales*, de quibus in sequentibus tractabimus: ubi illud notandum, quod revelationes ad solam manifestationem occultorum, tum præteritorum, tum absentium, tum præsentium omnino latentium restringamus, ut eam a Prophetia, quæ ad futura se extendit, distinguamus, de qua postea sermo erit.

§. 538.

*Dantur
revelatio-*

Revelationes divinæ, & coelestes privatæ aliæ quæ semper a Deo factæ sunt, & aliquibus personis

sonis Ecclesiæ privatim subinde adhuc sunt. *nes divina*
 Prob. primo ex S. Scriptura, quæ ejusmodi *privata*,
 privatas revelationes jam ab initio nascentis
 Ecclesiæ a Deo factas refert: Sic testatur S.
 Paulus 1. Cor. 14. ubi juxta observationem
 Estii loquitur de dono Prophetiæ, quod non in
 eo solum consistebat, ut quis futura prædiceret,
 sed etiam ex inspiratione divina cognosce-
 ret, & proferret occulta quædam, sive illa fu-
 tura essent, sive essent Scripturarum difficilium,
 & obscurarum maxime propheticarum explana-
 tiones, sive alia quædam ad christianam do-
 ctrinam illustrandam, aut pietatem promoven-
 dam pertinentia. Nam his saltem modis Pro-
 phetæ usi fuerant, de quibus *Ad.* 13. dicitur:
Erant in Ecclesia Antiochena Prophetæ, & Do-
ctores, in quibus Barnabas, & Simon. Tales filiæ
 Philippi *Virgines Prophetantes*, uti dicitur *Ad.*
 21. Talis & ipse eorum Pater, quando locum
 Isaïæ exposuit Evnucho Candacis Reginæ *Ad.*
 8. De hoc etiam prophetandi modo, seu reve-
 lationibus divinis privatis circa occulta quæ-
 dam mysteria loquitur S. Paulus 1. *Thess.* 5.
 v. 20. dicens: *Prophetias nolite spernere.* Et
 quod etiam de his revelationibus privatis lo-
 quatur 1. Cor. 14. patet ex eo, quod v. 3. di-
 cat taliter prophetantem loqui *ad ædificationem,*
exhortationem, & consolationem, nulla facta men-
 tione prædicationis futurorum. Et v. 3. ait:
Quodsi alii revelatum fuerit sedenti, prior taceat.
 & v. 26. dixerat: *Cum convenitis, unusquisque,*
(id est alius) vestrum, Psalmum habet, doctri-
nam habet, Apocalypsin habet: id est revelatio-
 nem occultorum mysteriorum. Confirmantur
 Y 2 hæc

hæc pro omnibus subsequentiis Ecclesiæ sæculis ex Tridentino *Sess. 6. c. 12.* definiente: *Nisi ex speciali revelatione sciri non potest, quis Deus elegerit.* Et *c. 16.* nullum infallibili certitudine præsumere posse, se in bono perseveraturum: *Nisi hoc ex speciali revelatione didicerit.* Ergo privatam revelationem de secreto prædestinationis mysterio dari posse supponit, & consequenter etiam de aliis veritatibus minoris momenti. Item Gelasius Papa *c. S. Rom. Ecclesia. d. 15.* novellas etiam revelationes non rejiciendas censuit, sed probandas. Et Pius Papa *c. Nosse vos. de cons. d. 2.* ex quadam revelatione Hermeti facta roborat, quod Pascha die Dominica celebrari debeat. Et Gravina in *Lap. Lyd. l. 1. c. 2.* per omnia sæcula ex Historia Ecclesiastica ejusmodi privatas revelationes, & Prophetias contigisse invicte ostendit. Extant denique revelationes B. Hildegardis, B. Lutgardis, B. Angelæ filiæ Regis Bohemiæ, S. S. Gertrudis, Birgittæ, Theresiæ, de quibus videri potest Larrea *p. 1. Decis. Granat. dec. ult. de revel. n. 5.* Et late prosequitur Theophilus Raynaudus in *heter. spir. t. 15. punct. 5.* Secundo. Probatur ex P. P. S. Justinus *dial. in Tryph.* ait de fidelibus sui temporis: *Qui etiam pro se quisque, ut digni sunt, dona accipiunt per nomen Christi illuminati, atque hic quidem accipit intelligentiæ spiritum. . . . Quidam præcognitionis.* Id est, revelationis, & Prophetiæ. S. Gregorius totos 4. libros *Dial.* replet miris visionibus, revelationibus, & Prophetiis. S. Thomas explicans illud Joan. 15. v. 14. *Vos autem dixi amicos, quia omnia, quæcunque audiui*
a Pa.

a Patre meo, nota feci vobis. Ait: Hic ponit ve-
 ra amicitiae signum ex parte sua. . . Quod ami-
 cus amico suo cordis secreta revelat. Et S. Bona-
 ventura in 7. proc. Rel. c. 17. de revelationibus
 agens dicit: In quibus quidam de veritate aliquan-
 do erudiuntur. Et S. Joannes a Cruce in *ascens.*
ad mont. l. 2. c. 23. Expresse instruit eos, qui
 hodieum revelationibus a Deo ornantur: ac
 Bellarminus l. 4. de *Eccl.* c. 15. observat: „Fe-
 „ re enim nulli coluntur in Ecclesia sancti ho-
 „ mines, qui simul cum miraculis non etiam
 „ hoc dono claruerint. „ Unde bene conclu-
 dit V. Blosius in *monili spir.* „ Præmonendus
 „ Lector est, ne perversum quorundam homi-
 „ num iudicium sequatur, qui revelationes,
 „ ac visiones divinas, ceu vanissima somnia
 „ contemnendo, se parum spirituales, & hu-
 „ miles esse ostendunt. Neque enim parvi
 „ pendendæ sunt revelationes Divinitus exhi-
 „ bitæ, quibus Ecclesia Dei mirifice illumina-
 „ tur. „ Quod postquam ex tot revelationibus
 S. Scripturæ confirmavit, subdit: „ Et Domi-
 „ nus semper potuit, semperque poterit ope-
 „ rari, quod vult in mundis animabus electo-
 „ rum suorum. „ *Tertio.* Ratio est, tum quia
 ipsæ revelationes Canonicae, antequam per
 Scriptores Canonicos publicarentur, & ab Ec-
 clesia in Canonem redigerentur, privatae erant:
 Tum quia etiam in ipsa S. Scripturâ plurimæ
 revelationes habentur de rebus, nec universa-
 libus, nec ad cultum Dei spectantibus, sed pri-
 vatis, & humanis, temporalibus, & minimis
 v. g. de cane Tobiae, quæ tamen omnes reve-
 lationes vere divinae sunt.

**Hæresis
Luthera-
norum.**

Schol. 1. Centuriatores Magdeburgenses privatarum revelationum, extra Canonicos libros vagantem, hostes infensissimi, eas penitus eliminare conantur, & Melancthon eas inter fabulas, & superstitiones enumerat. At Gravina in *Lap. Lyd.* adversus eos ostendit, frustra alios hæreticos idipsum tentasse, & quasdam privatas revelationes a multis impostoribus fuisse confectas, nonnullas tamen ex historia Ecclesiastica desumptas esse admittendas, earumque donum subsecutis temporibus perseverasse, ac id solum bene perpendendum esse, quænam privatæ revelationes vere ad Deum referri possint: quæque per visiones, & plerumque per locutiones, vel sensibiles, vel imaginarias, aut intellectuales fiant; de quibus in antecedentibus egimus.

**An reve-
lationes
divinæ
privatæ
sint obje-
ctum fidei.**

Schol. 2. Privatæ revelationi divinæ firmiter assentiri debet is, cui facta est. Arauxo tamen putat *decis. mor. tr. 3. q. 23.* eum nec posse, nec debere credere fide catholica: quia in ambitu objecti formalis illius non continetur, sed ex alio speciali lumine supernaturali, vel fidei particularis, vel Prophetiæ, vel discretionis spirituum procedit. Verum eidem revelationi credendum esse fide Theologica docet Card. Gotti *Th. t. 10. q. 1. dub. 3. §. 2.* Sive revelatio respiciat bonum commune, sive privatum: quia prima veritas revelans est ratio assentiendi. Et Joannes Salas *1. 2. tom. 1. tr. 8. disp. un. Sect. 5.* putat, sufficere probabilitatem revelationis, ut quis ei credat, & ei actiones suas conformet: adeoque Sacerdos probabiliter judicans sibi revelatum esse, ut matrimonium contraheret, hac dispensatione divina probabili, ineundo matrimonium, uti posset. Hurtado vero *Res. mor. tr. 5. c. 6.* eandem sufficientiam admittit, si revelatio tendat ad bonum faciendum, vel malum vitandum, non vero, si aliquod præceptum solvat, quo in sensu etiam locutus videtur Savonarola in *Comp. Revel.* Joannem Salas acriter impugnatur Torre in *2. q. 95. a. 3. disp. 2.* affirmans, ejus sententiam ius-
su

in S. S. Inquisitionis expunctam fuisse. Evidentia ergo divinæ revelationis requiritur, ut quis ei credat, præcipue, si contra præceptum Dei, aut Ecclesiæ aliquid reveletur. Quare Propheta Dei 3. Reg. 13. occisus est a leone: quia contra certam divinam revelationem sibi factam, ne comederet in Bethel, voluit ibidem comedere, secutus alterius Prophetæ probabilem revelationem, uti docet Tostatus q. 15. Quinimo proscripta dici potest a Concilio Tridentino *Sess. 6. cap. 9.* decernente, nos non posse fide supernaturali credere, nos esse gratiam consecutos, licet hoc ex probabili propositione, quod simus contriti, eruatur: & ab Innocentio XI. damnante sequentem propositionem 25. *Assensus fidei supernaturalis, stat cum notitia solum probabili revelationis, imo cum formidine, qua quis formidet, ne non sit locutus Deus.* Quod vero attinet ad alios, quibus privata revelatio immediate non fit, Card. Lugo *de fid. disp. 1. Sect. 11.* docet, eum, ad quem illa dirigitur, debere illi credere, si illi cum sufficientibus motivis proponatur: quia Deus illi saltem mediate loquitur; alios vero non debere credere, & si credant, eorum assensum non esse fidei catholicæ, aut divinæ, quia non resolvitur immediate in ipsam præteritam revelationem factam personæ privatæ, cum non constet nisi ex sola narratione referentis: neque in revelationem mediatam, quia non dirigitur ad illos, nec Deus cum illis loquitur: Resolvitur ergo in solum testimonium humanum referentis, & deficit objectum formale fidei divinæ.

Schol. 3. Privatis revelationibus etiam a Sede Apostolica approbatis v. g. B. Hildegardis, & S. S. Birgittæ, & Catharinæ Senensis non debet, nec potest a nobis adhiberi assensus fidei Catholicæ, sed humanæ, juxta regulas prudentiæ, secundum quas illæ sunt probabiles, & pie credibiles, uti docet Canus *de loc. Theol. l. 12. c. 3.* cui addi potest Card. a Turrecremata, qui in approbatione libro-

*An privata revelatio
tiones ap-
probata
sint cre-
denda.*

rum revelationum S. Birgittæ ait: „Se nullum eo-
 „rum pie, & modeste intellectum, reperisse S.
 „Scripturæ, & S. S. Patrum adversum sententiam,
 „adeoque posse legi in Ecclesia eo modo, quo
 „aliorum Doctorum libri, & Sanctorum histo-
 „riæ, & Legendæ licentiantur legi fidelibus. „
 Hinc sequitur, unumquemque salva fide Catholica
 posse prædictis revelationibus assensum non præ-
 bere, modeste tamen, rationabiliter, & citra con-
 temptum. Porro laudatus Card. Turrecremata per
 illa verba: *Pie, & modeste intellectum*, forte res-
 pexit ea, quæ in citatis revelationibus de malis Sa-
 cerdotibus dicuntur, scilicet l. 4. c. 132. Quod per-
 diderunt clavem; & l. 7. c. 7. Quod conficiunt cor-
 pus Christi, qui non sunt hæretici, quamvis alias
 sint pleni multis aliis peccatis. Hæc enim benigna
 indigent interpretatione, id est, malis Sacerdoti-
 bus jure prohiberi administrationem Sacramento-
 rum, & hæreticis exercitium consecrandi, uti ex-
 plicat Durandus *ad cit. capit.*

*An inter
 revelatio-
 nes appro-
 batas apo-
 cryphas
 dentur.*

Schot. 4. Inter revelationes approbatas nonnullæ
 apocryphæ irrepsērunt: nam missis aliis, quæ in-
 ter approbatas non recensentur, uti ea, quæ dici-
 tur Pauli, Thomæ, Stephani, quæ sine dubio
 apocryphæ sunt, uti ostendit Joannes de Ragusio
in orat. habita in Conc. Basil. apocrypha censetur re-
 velatio B. Coletæ de tribus maritis S. Annæ, ut
 probat Canisius l. 1. de B. Virg. c. 4. Apocrypha
 quoque declarata fuit revelatio, quæ a S. Michae-
 le, & Elisabeth facta asseritur S. Birgittæ, uti pro-
 bat Card. Albitius *de Inconst. in fide part. 1. c. 40.*
u. 130. Et Card. Gotti *de ver. Eccl. t. 1. c. 3. §. 7.*
 inter apocryphas recenset eam, quæ inter reve-
 lationes S. Catharinæ Senensis de Conceptione B.
 Virginis in peccato originali circumfertur. Gerson
in exam. Doctr. p. 2. conf. 3. refert, Gregorium XI.
 morti proximum adstantes monuisse, ut caverent a
 viris, & mulieribus loquentibus visiones sui capitis:
 quia per tales ipse seductus, dimisso suorum rationa-
 bili

bili consilio se traxerat, & Ecclesiam ad discrimen Schismatis imminens, nisi misericors provideret Sponsus Iesus. Spohdanus ad an. Christ. 1378. putat, hic Gregorium ad suasiones Petri Aragonii, & S. S. Birgittæ, & Catharinæ Senensis allusisse: Verum Natalis Alexander in vit. Greg. hanc narrationem Gersonis falsam esse existimat: quia in prima ejus vita, ab Auctore cœvo scripta, non habetur, & Gregorius ipse Spiritum S. Catharinæ probavit, dum occultum suum votum de petenda urbe Divinitus cognovit, imo nequidem Gerson S. S. Birgittam, & Catharinam nominavit, quam proinde impius Apostata Marcus Antonius de Dominis immerito impudentissime traducit, contra quem Arauxo dec. mor. tr. 3. q. 23. probat, Gregorium in translatione sedis deceptum non fuisse, cum ad eam teneretur; eam causam Schismatis non fuisse, & ipsum Schisma a S. Catharina prædictum fuisse.

Schol. 5. Contingere potest, ut aliquis Sanctus ex Dantur anticipatis opinionibus, aut ideis aliquid sibi a Deo etiam revelatum esse putet, quod revelatum non est. Ita revelationes, sentit Hurtado Resol. mor. tr. 5. c. 6. & assertit re- quæ a velationem S. Birgittæ, quod Christus, cum flagel- Sanctis laretur, & crucifigeretur verenda velamine obte- divina pu- xerit. Nam Menochius de republ. Hebr. l. 6. c. 2. tantur, & Tostatus paradoxo 5. c. 42. Salmeron t. 10. tr. 35. non sunt. eos, qui flagellabantur, & in crucem agebantur, scribunt, flagellatos, & crucifigendos hoc facere consuevisse, atque ex eorum præconcepta opinio- ne illam revelationem ortam esse, vel oriri potuisse putat Hurtado, licet plures S. S. Patres, quos re- fert, & sequitur P. Suarez t. 2. in 3. p. disp. 36. Sect. 4. contrarium teneant. Idem de revelatione S. Catharinæ Senensis circa B. Virginis conceptio- nem in peccato originali asserit P. Lancisius opusc. t. 2. pag. 49. Et Bollandiani ad diem 25. Maji in Parergon S. M. Magd. de Pazz. probant, raptus esse posse substantia divinos, sed in circumstantiis

ad species naturaliter perceptas conformatas; afferunt S. S. mulierum revelationes, in quibus Christus modo tribus, modo quatuor clavis crucifixus apparuit. Item alias, in quibus S. Hieronymus leone comitatus, aut S. Jacobus Apostolus peregrinationis insignibus indutus apparuit: ne putant a Deo quidem processisse ferventissimas illas meditationes Christi, & pios illos affectus erga S. S. Hieronymum, & Jacobum, sed Spiritum noluisse ulteriorem historiarum veritatem patefacere; nam S. Hieronymus ob rugitum suum contra hæreticos cum leone, & S. Jacobus ob peregrinationes Compostellam, sub specie peregrinantis depictus pingitur. Et Cornelius Curtius *lib. de clavis Domini* ostendit, quatuor hos clavos fuisse, non obstant quod in corde B. Claræ de Montefalco tres tantum videantur, & ait: „An, quia diva illa talem crucifixio meditationem instituit, statues, tales quoque crucifixionem fuisse? Non arbitror, sensu tantum communi non cares. Hæc instrumenta non ad Christi passionem demonstrandam, sed ad ferventem Claræ amorem posteris declarandum cœlata sunt. „

§. 539.

Revelationes dæmoniacæ quid.

Præter revelationes divinas, & cœlestes aliæ sunt *dæmoniacæ*, quæ a dæmone procedunt, cum dæmon non modo mala, sed etiam quandoque nonnulla bona revelat, ut vel incautos decipiat, vel a majori bono avertat, vel ad malum impelat.

Quomodo fiant.

Schol. Dæmon revelationes fingere potest vel exterius voce aliqua sensibili, quam facile formare potest, vel solam, vel simul cum corpore assumptam, ut & videatur, & loquatur. (§. 488. & §. 529. *Schol.* 4.) Vel interius commovendo humores, & spiritus, seu succum nerveum, quibus in phantasia

Ha excitentur species, seu ideæ, ac phantasmata, ac actus intellectuales -objecti alicujus occulti. (§. 494. Schol. & 531. Schol. 2.) Et quidem dæmon subinde utitur corpore vere tali, & naturali, in quo format artificiosam locutionem, uti communiter censetur, usus fuisse corpore, ac lingua Serpentis in colloquio cum Heva. (§. 488.) Subinde corpus aereum, vel ex alia materia efformat, ut in illo verba faciat, quo modo fecit, Christum tentans. (Ibid.) Subinde facit hoc solum præstigiöse, alterando sensus externos per deductionem alicujus humoris, cum spiritibus, & speciebus ad illorum organa, ut quis videatur sibi videre, aut audire, quæ non sunt, ita certus, ut jurare posset: qualiter fieri censentur multa, quæ de sagis narrantur. Denique frequenter revelationes dæmoniacæ fiunt in vi phantasæ, sive sensibus externis vigilantibus, sive somno, aut morbooso raptu ligatis, uti modo explicatum est ex S. Thoma 1. p. q. 111. a. 3. & 4.

§. 540.

Revelationes dæmoniacæ ope diaboli fictæ subinde contingere possunt. Prob. primo ex S. Scriptura 2. Cor. 11. v. 14. Ipse Satanas transfiguratur se in Angelum lucis. Ergo sicuti Angeli lucis, vel per illos Deus revelationibus homines illuminant in bonum, sic Angeli tenebrarum transfigurantes se in Angelos lucis fictis revelationibus homines ad malum seducunt. Plura de dæmoniacis revelationibus collegit Larrea. part. 1. Decis. Granat. dec. ult. Delrio disq. mag. Scilicet. 2. & Philomarinus de div. revel. tr. 1. c. 2. Inter quas recenseri possunt, quæ ab hæreticis, tum antiquis, tum recentioribus, tanquam sibi factæ, narrantur, nisi potius inter ipsorum men-

Revelationes dæmoniacæ fieri possunt.

mendacia sint ascribendæ. Celebres illæ sunt, quas protulerunt Cerinthus, Montanus, & ejus Prophetissa; nec non Lutherus, Carolostadius, Thomas Münzerus, Anabaptistæ &c. Secundo prob. ex P. P. S. Antiochus hom. 84. narrat de quodam monacho: *Qui multifarii revelationibus diaboli, & in somniis illusos ad Judaismum delapsus est, & carnis circumcissionem.* S. Augustinus l. 12. de Gen. ad lit. c. 13. docet: *Discretio sane difficillima est, cum spiritus malignus quasi tranquillius agit, ac sine aliqua vexatione corporis assumpto humano spiritu dicit, quod potest; quando etiam vera dicit, & utilia prædicat, transfigurans se, sicut scriptum est, in Angelum lucis, ad hoc, ut, cum illi in manifestis bonis creditum fuerit, seducat ad sua.* S. Thomas in 2. Cor. 11. v. 14. ait: *Notandum autem est, quod Satanas transfiguratur se aliquando visibiliter, sicut B. Martino, ut deciperet eum, & hoc modo multos decepit. . . Aliquando autem transfiguratur se invisibiliter, & hoc, quando ea, quæ in se mala sunt, facit apparere bona, pervertendo sensus hominis, & inflammando concupiscentiam.* S. Bonaventura in 7. proc. Rel. c. 19. ait: *Revelatio Secretorum, vel futurorum pluribus modis fieri videtur: in quibus, sicut in visionibus prædictis, plurimi seducuntur, putantes spiritum esse, quod proprius sensus finxerit, vel spiritus erroris suggererit: & ideo vaticiniis jam usque ad fastidium repleti sumus.* De quo etiam dolent S. Vincentius Ferrerius tr. de vit. spir. c. 12. Gerson de dist. vision. Joannes Avila in Audi filia. c. 50. &c. Et Harpius l. 3. Th. myst. ait: „ Angelus Sæ-
„ tanæ se transformans in Angelum lucis, ad
„ de-

„ deceptionem insipientium, incautorum, vel
 „ elatorum, qui pleni sunt vanitate, & vacui
 „ charitate, lumen quoddam phantasticum in-
 „ fundit intrinsecus, a quo se sentiunt veluti
 „ sacco penitus obvolutos. Et quia semper
 „ ad tales novitates, & revelationes aspirant,
 „ in hoc lumine multa, mirabiliaque per ima-
 „ gines phantasticas percipiunt. . . Advertens
 „ ergo Satanas misellum fatuum vanis visioni-
 „ bus delectari, vices multiplicat, visiones in-
 „ geminat, ut infelicem illudat, donec tan-
 „ dem immissionibus frivolis ingesta veraciter
 „ afferere, & pertinaciter defendere non for-
 „ midet, simul cum meritorum suorum fructi-
 „ bus in barathrum serpentinae seductionis, &
 „ maledictionis ruiturus in æternum. „ *Tertio.*
 Ratio est ex S. Thoma 2. 2. q. 95. a. 4. dicente:
 „ Dæmon enim, qui intendit perditionem ho-
 „ minum ex huiusmodi suis responsis (*seu re-*
 „ *velationibus occultorum*) etiamsi aliquando ve-
 „ ra dicat, intendit homines assuefacere ad
 „ hoc, quod ei credatur, & sic intendit perdu-
 „ cere in aliquid, quod sit salutis humanæ no-
 „ civum. „

Schol. Dæmon occulta per se, uti secreta cordium, *Quænam*
 & occultas hominum cogitationes nec cognoscere, *occulta*
 nec revelare potest, licet illas ex effectibus exter- *dæmon re-*
 nis subinde colligere valeat, cum etiam ab homi- *velare po-*
 nibus subinde per actum exteriorem, uti per im- *test.*
 mutationem vultus, & a medico per arteriæ pul-
 sum conjectentur. Per accidens vero occulta ra-
 tione loci, vel temporis scire, & revelare potest:
 Sic dæmon præterita omnia memoria retinere po-
 test, quæ vel aliena relatione percepit, vel coram
 eo gesta fuerunt: potest etiam res præsentis occul-
 tas

tas scire, quæ actu externo proditæ sunt, pata secreta furta, & similia, quæ hominum cognitionem fugiunt: potest etiam incredibili celeritate ea, quæ in remotis regionibus geruntur tam subito denuntiare, ut diu ante prædicta ab ignaris putentur, (*vid. Comp. Th. t. I. §. 183.*) uti probat Delrio *disq. mag. l. 4. c. 2.* Thyraeus *de appar. intell. l. 4. c. 13.* & alii.

§. 541.

Revelatio naturalis quid.

Tertia species revelationum est *Revelatio naturalis*, quæ originem habet a causa naturali, ab atræ videlicet bilis abundantia, a corporis inedia, a nimis vigiliis, a cerebro læso, a turbida, & plus æquo vehementi imaginatione.

Revelatio naturalis fieri potest in somniis.

Schol. 1. Revelationes naturales de occultis, saltem veræ existimatæ, fieri possunt in somniis, quippe præter somnia divina, & dæmoniaca, naturalia dantur, & sicuti a Deo, & suo modo a dæmone immitti possunt (§. 494. *Schol. 1.* & §. 531. *Schol. 2.*) ita etiam a causis mere naturalibus, & vario motu, & dispositione spirituum vitalium, & humorum oriri in somnio possunt, in quibus quis somniat, se videre, quæ non videt, vel audire occulta, quæ non audit, maxime si somniis naturalibus accedant somnia animalia, aut moralia, quæ ex vehementi cogitatione, aut appetitione alicujus rei oriuntur: sic enim naturaliter, & facile continget, ut qui ex nimia curiositate cupit scire aliqua occulta, mox in somniis ea videre, vel audire sibi videatur. Quare si etiam vere subinde aliquid in somniis reveletur, mere casuale erit; quo spectat ille casus singularis a S. Augustino *l. de cura pro mort. c. 11. relatus*, ubi de quodam suo discipulo in Africa commorante refert, quod ab eodem Augustino, tunc Mediolani degente,

te, in somnio solutionem veram dubii de aliquo loco Ciceronis, de quoangebatur, acceperit.

Schol. 2. Naturaliter etiam fieri potest, ut aliqui non *Revelatio* dormientes, sed vel mente non sana vigiles, & *naturalis* integris sensibus, aut arreptitii, & sui non com- *in vigilia* potes occulta revelent, sed vel falso, vel mere *fieri po-* casualiter: nam ejusmodi homines plerumque di- *test.* cunt ea, quæ nesciunt, & cum sint admodum loquaces, mirum non est, quod juxta illud adagium; qui multa jacet tela &c. scopum aliquando feriant, sed mere casualiter. Quod vero Cardanus refert, aliquem valde melancholicum, cum esset Italus, & neque per somnium germanicam linguam calleret, germanice loquutum fuisse, negandum esse videtur, cum Zacchias l. 4. q. q. *meditoleg. t. 1. q. 5.* & Fracastorius l. 2. *de intell.* testentur, nunquam se in talibus, linguæ peregrinæ perfectionem, sed confusam solummodo loquacitatem deprehendisse.

Schol. 3. Sufficit etiam quandoque sensus, aut com- *Revelatio* plexio debilis, ut quis videatur sibi videre, quæ *naturalis* non videt, aut audire, quæ non audit, uti Gra- *ex debili-* vina in *Lap. Lyd. p. 2. l. 1. c. 2.* variis exemplis *tate sen-* probat. Aristoteles etiam l. 3. *meteor. c. 4.* narrat, *fus, &* de Antiphoronte, qui ob visus debilitatem, dum *comple-* ambulabat, semper videbat imaginem sui ipsius op- *tionis ori-* positam, & ante se ambulantem. Organo auditus *ri potest.* patiente, imania nos audire experimur: imaginatio nihil non phantastice nos sentire facit: ut alia taceam, quæ in amentibus, & maniacis observantur, & quæ Zacchias l. 2. t. 1. q. 3. percurrit. Ad rem etiam facit, quod S. Franciscus Salesius l. 2. ep. 24. de quadam sua cognata refert, quæ per menses 14. per solam imaginationem se esse gravidam firmissime existimavit. Tractabat autem ibi S. Præsul. de quadam bona moniali, cujus tamen multitudo revelationum tanquam solum imaginariarum sibi suspecta erat, & subdit: „Bene potest fieri, ut malignus spiritus partem habeat aliquam
„ in

„ in illusionibus hujusmodi : at equidem potius
 „ credo, illum finire imaginationem operari, no-
 „ ultra quam per simplices suggestiones coope-
 „ rando. „

*Revelatio
 imaginaria ex in-
 discretis
 mortificationibus
 oriri po-
 test.*

Schol. 4. Revelaciones tales imaginariæ etiam ex in-
 discretis pœnitentiæ operibus oriri possunt, quibus
 imaginatio languescens nihil non confingit, quæ
 circumstantiam attendendam esse monet *Gerson
 dist. revel. sign. 2.* „ Morbos enim affert incur-
 „ biles ex læsione cerebri, & rationis perturb-
 „ tione; quo fit, ut per maniam, aut furias, at-
 „ cæteras passiones melancholicas sic profunda-
 „ tur, & intime radicentur phantasmata interi-
 „ reservata in cerebro, quod esse reputantur ve-
 „ res extrinsecus apparentes, & audire se pu-
 „ homo, videre, vel tangere, quod nullo fen-
 „ percipitur : „ Exempla profert de insanientibus
 vel ex toto, vel in certa materia; & observat
 magicis traditionibus : „ Plurima ibidem observa-
 „ da proponi super immoderatis jejuniis, & aliis
 „ non ad aliud, quam ad sensus, & rationis per-
 „ turbationem, quo fit, ut etiam plerumque ta-
 „ bus dediti cadant in insaniam, & vultus, oculi
 „ rumque horrorem terrificum patiantur. „
 quod ex S. Hieronymo *ep. 4. ad Rust.* confirma-
 Sunt qui humore cellarum, immoderatisque jejuniis
 tædio solitudinis, ac nimia læsione, dum diebus, et
 tibus auribus suis personant, vertuntur in melanch-
 liam, & Hypocriticis magis fomentis, quam nostro
 monitis indigent.

*Revelatio
 imaginaria ex in-
 discreta
 oratione
 oriri po-
 test.*

Schol. 5. Revelaciones imaginariæ juxta Delrio *Dis-
 mag. l. 4. c. 1. q. 3. sect. 2.* Quandoque etiam ex in-
 discretionem in orando, maxime per otiosam, &
 indispositam contemplationem oriri possunt; nam
 inter hujusmodi illusorum scopulos : „ Alter est va-
 „ letudinis debilitatio, & cerebri læsio, non in-
 „ mulierculis tantum, sed etiam in viris, alia-
 „ non levibus, nec insipientibus, sed dulci hoc
 „ &

„ & venenato otiosæ contemplationis, ab omni
 „ voluntatis cooperatione, vel intellectus admi-
 „ niculo remotæ, & infructuosæ ipsorum corpo-
 „ reorum sensuum titillatorum influxus poculo eb-
 „ riis. „ Tale pseudocontemplationis genus fa-
 „ cile imaginariis revelationibus abundabit. Unde
 „ S. Theresia *mans.* 6. c. 3. ejusmodi melancholicis,
 „ & debilis imaginationis personis ait: „ Oportet
 „ his subtrahere orationem, & quantum fieri queat,
 „ inducere ad non curandas tales locutiones: quia
 „ solet diabolus ex his ita infirmis animabus pro-
 „ ficere, si non in damnum ipsarum, saltem ad nocen-
 „ dum aliis. „ Et quidem his imaginariis reve-
 „ lationibus foeminæ sunt obnoxie, & somnia sibi
 „ somniant: quia, ut ait Delrio, „ abundant passio-
 „ nibus acribus, & vehementibus; quare quod a
 „ passione natum, id a veritate profectum putant:
 „ sunt etiam foeminæ naturæ humidioris, & vi-
 „ scosioris; humidum vero facile commovetur,
 „ & varias figuras recipit, ægrius autem, ac se-
 „ rius a motu cessat: ideo mulieres citius imagi-
 „ nantur, sed viri minus pertinaciter imaginatio-
 „ nes fovent, cumque illæ minus ratione polleant,
 „ minus etiam prudentiæ habeant, proclivius est
 „ dæmoni, eas similitudine falsa, & apparente
 „ decipere. „

col. 6. Ex his sequitur 1. Quando imaginationes *Corolla-*
 „ naturales. & imaginariæ tribui possunt soli physi- *ria.*
 „ æ debilitati, non est, cur statim tribuantur extra-
 „ ordinariæ dæmonis seductioni. 2. Non quidem
 „ desistat dæmon ex his imaginariis revelationibus
 „ solum per hanc debilitatem, & suas tentationes
 „ licere, sed non omnia a Deo illi permittuntur,
 „ præsertim extraordinaria. 3. Revelationes imagi-
 „ nariæ non statim adscribendæ sunt amentię forma-
 „ ti, quæ libertatem tollat, ne alias omnia a tali per-
 „ sona facta, aut credita amentię inculpatæ tri-
 „ buantur.

§. 542.

Revelationes naturales, & imaginariæ dari possunt.

Ex modo dictis apparet, sæpe ejusmodi *revelationes naturales, & imaginarias* in explicatione paulo ante circumstantiis contingere posse, quæ tamen vel omnino non, vel mere casualiter aliqua occulta manifestent. Prob. ex S: Scriptura in qua docemur contemnere somnia, ut vana, imo ut noxia, si velimus ex iis occulta manifestare, nisi forte sint divina *Eccli. 34. v. 1. sqq. Vana spes, & mendacium viro insensato, & somnia extollunt imprudentes.* Et: *Quasi qui apprehendit umbram, & persequitur ventum: sic & qui attendit ad visa mendacia.* Et: *Hoc secundum hoc visio somniorum: ante faciem hominis similitudo hominis.* Id est, somnium est, ut facies hominis in speculo repræsentata similis rei, in re nihil. Et: *Sicut parturientis cor suum phantasias patitur.* Ex quibus omnibus clare patet, revelationes imaginarias dari posse, quæ tamen vanæ, & contemnendæ sunt. Secundo patet ex P. P. S. Augustinus toto fere libr. 12. de Gen. ad lit. plura de hac re tractat, & c. 12. ostendit, non solum interventu mali, vel boni cujusdam spiritus, sed etiam vel nimia cogitationis intentione, vel vi morbi, uti in phreneticis, corporalium rerum imagines percipi, quasi res ipsæ essent: *Ita ut simul cernatur, & homo aliquis præsens oculis, & absens alius spiritu tanquam oculis: nam experti sumus sic affectos, & cum eis locutos, qui vere aderant, & cum eis, qui non aderant.* Cujus rei exemplum affert c. 17. de quodam, qui febriciens, & tanquam in phrenesi, (uti forte re ipsa erat, licet ob hoc dæmonium habere putaretur) absentia multa videbat,

bat, & nuntiabat, quæ vera esse inveniebantur. Et c. 18. licet fateatur, ignotas sibi esse hujusrei causas, ait tamen, tam parum de ea, quam de somniis, & fictionibus voluntariis dubitandum esse, & subdit: *Ego vero multo amplius admiror, multoque magis stupeo, quanta celeritate, ac facilitate in se anima fabricet imagines corporum, quæ per corporis oculos viderit, quam somniantium, vel etiam in extasi visiones.* Similia de imaginationis vi tam in somniis, quam in phrenesi dabit S. Gregorius Nyss. l. de hom. Opif. c. 13. S. Gregorius M. l. 8. mor. c. 13. expendit, quot modis tangant animum imagines somniorum, *aliquando nimirum illusionem, aliquando revelationem.* Richardus a S. Victor p. 2. in Cant. c. 33. ait: *Humanus Spiritus interdum se Spiritum S. esse simulat, & mentitur.* S. Thomas 2. 2. q. 171. a. 5. docet, etiam Prophetas subinde discernere non posse, an per spiritum proprium cogitent. S. Bonaventura in 7. Proc. Rel. c. 19. docet plures in revelationibus seduci, *putantes spiritum esse, quod proprius sensus suaserit.* Gerson de probat spir. ait: „ Si læsus
 „ phantasias patiatur, non magnopere quærendum est, a quo spiritu veniant melancholicæ, illusoriæque visiones, ut patet in phreneticis, in ægrotis variis, qui vigilantes se talia videre putant, audire, gustare &c. qualia somniantes patiuntur. S. Theresia in Castell. mans. 6. c. 3. ait: „ Aliquoties, quin &
 „ multoties potest esse vehemens quædam apprehensio, maxime in personis debilis imaginationis, aut melancholicis, notabili inquam melancholia: de quo duplici persona-

„ rum genere, ut opinor, nulla est ratio
 „ benda, quantumvis dicant videre, audire,
 „ ac intelligere. . . Nec prodest, dicere illas
 „ esse melancholiam, nunquam enim finem
 „ cient, jurejurando attestantes, videre se;
 „ audire se hoc, & illud; ita enim putant.
 Tertio. Ratio patet ex dictis, quia revelationes
 naturales tum in somniis, (§. 541. Schol. 1.)
 tum in vigilia (§. *ibid.* Schol. 2.) fieri; item
 ex debilitate sensus, & complexionis, (*ibid.*
 Schol. 3.) ex indiscretis mortificationibus,
 (Schol. 4.) & ex indiscreta oratione oriri pos-
 sunt. (Schol. 5.)

*Revelatio-
 nes scien-
 ter confi-
 ctæ dan-
 tur.*

Schol. Aliquoties, nec admodum raro revelationes
 scienter sunt confictæ, & purum, putumque men-
 dacium, uti probat pluribus exemplis Larræa de re-
 velat. & Gravina in Lap. Lyd. p. 1. l. 1. c. 1. ubi
 tamen notandum, quod licet revelationes scienter
 mendaces bene tribuantur dæmoni tanquam ten-
 tatori, non tamen sint opus illius, tanquam autho-
 ris, eas extraordinario modo fingentis. Item mag-
 num discrimen est inter revelationes ex ignoran-
 tia culpabili fallaces, & ex malitia mendaces; nam
 illæ illusos faciunt, hæ illudentes, istæ deteriores
 faciunt, illæ difficilius curabiles: non tamen facile
 præsumendum, quod deterius est, scilicet fictam
 esse revelationem, nisi ex vehementibus indicis
 appareat.

§. 543

*Signa re-
 velationis
 divinæ.*

Jam nunc ad *Signa* progrediendum est, qui-
 bus revelationes divinæ, seu cœlestes, & ve-
 ræ, a dæmoniacis, imaginariis, & falsis di-
 scerni queant; quæ denuo vel ex parte mate-
 riæ revelatæ, vel ex parte personæ, cui fit re-
 vela-

velatio, vel ex parte effectuum subsequen-
tium attendi possunt. *Signa ergo ex parte materiae*
revelationis divinae sunt. Primo. Si res reve- *Primo. Si*
lata cum *Sacris Literis*, cum Divinis, & Apo- *non sit*
stolicis *Traditionibus*, cum bonis moribus, & de- *contra fi-*
finitionibus *Ecclesiae* consentiat, non quod hic con- *dem.*
sensus statim revelationem esse divinam, & coe-
lestem evincat, sed quod statim, ac aliquid in
revelatione apparet, quod praedictis adversa-
tur, inter mendacia, & daemones illusiones re-
jicienda sit; Apostolus enim *Gal. 1.* inquit,
quodsi Angelus de caelo nobis evangelizet,
praeter id, quod accepimus, anathema sit.
Et idem Thessalonicensibus: 2. *Thess. 2.* *Tenete*
traditiones, quas didicistis. Et ad *Hebraeos c. 13.*
Doctrinis variis, & peregrinis nolite abduci. Idem
quoque dicendum, si revelatio unanimi S. S.
Patrum, & Theologorum Scholasticorum sen-
tentiae adversetur: nam unanimis S. S. P. P. sen-
tentia est infallibilis in materia fidei; (*Comp.*
Th. t. 1. §. 13.) & quando Theologi Scholasti-
ci summo consensu aliquam doctrinam ex prin-
cipiis fidei deducunt, eis contradicere saltem
haeresi proximum foret. (*ibid. Schol. 4.*) Una-
nimis vero Patrum consensus intelligendus est
moraliter, id est fere omnium, uti Card. Per-
ronius in *resp. ad Reg. Angl.* exponit.

Schol. Revelationes illae, in quibus aliquid revela- *Quid de*
tum asseritur, quod quidem non unanimi, sed *revelatio-*
communi Patrum, & Theologorum sententiae ad- *nibus in*
versatur, novitatemque continet, & in quibus ali- *rebus con-*
quid, quod adhuc est sub judicio Ecclesiae, & in *tra com-*
quibus quis asserit, sibi a Deo dispensatum esse in *munem*
lege communi, naturali, aut Ecclesiastica, caute exa- *Theologo-*
minandae sunt. Hurtado de vitiis generant. *susp. in rum nec-*
fide

*dam defini-
tis, &
dispensa-
tionibus
dicendum.*

fide tr. 5. c. 6. §. 14. & Delrio disq. mag. l. 4. c. 1. q. 7. Sect. 4. docent, non rejiciendam tanquam a-
bolicam, sed severe examinandam esse illam re-
velationem, quæ non quidem unanimi, sed tamen
communi Patrum, & Theologorum sententiæ re-
pugnat, cum pie, & prudenter intellectum sui
quoque probatis Authoribus, & rationibus non
absurdus stabiliatur. Et Matthæuccius in *Præfata
Theologo. Canon. tit. 3. c. 3. art. 3. n. 6.* contendit,
falsas, vel dolosas non esse censendas revelationes,
astruentes mysterium, vel aliquam circumstantiam,
etiam de Christo, vel Beatissima Virgine expresse
non declaratam per S. Scripturam, Traditiones,
vel Sedis Apostolicæ definitiones, aut in Scriptis
Patrum non contentam, adeoque non repugnare,
quin alicui particulari personæ aliquid reveletur,
quod adhuc est sub judicio Ecclesiæ. Quodsi di-
catur, in his revelationibus contineri novam do-
ctrinam, respondet, cavendam esse novitatem il-
lam, quæ aliam fidem, aut vivendi regulam præ-
scribit, aut dissolvit Christianam Disciplinam, aut
nocet animarum saluti. P. Joannes Cordesius Ofsio-
rius S. J. in suo voto super revelationibus Servæ
Dei Mariæ a Jesu de Agreda idem sentit. Econtra
Arauxo q. 23. Et Gravina in *Lap. Lyd. l. 2. c. 5.*
consent, rejiciendas esse revelationes, de re, quæ
adhuc est sub opinione. Denique veræ possunt
esse revelationes, in quibus Deus dispensasse dici-
tur in lege communi, sive naturali, sive Ecclesia-
stica.: Deus enim Abrahamo concessit, ut filium
suum occideret. His tamen publica fides non esset
adhibenda, nisi miraculo, aut S. Scripturæ testi-
monio firmaretur, uti definit Innocentius III. c.
cum ex injuncto. de Hær. quod late probat Torre
in 2. 2. q. 95. a. 3. disp. 2. assert. 3. Profecto re-
jectæ fuerunt nonnullæ privatæ revelationes ali-
cujus Eremitæ Angli contra electionem Urba-
ni VI. allatæ, utpote nullo miraculo, vel S. Scri-
pturæ testimonio suffultæ apud Balutium t. 2. vii.
Pap. & Raynaldum ad an. 1386.

§. 544.

§. 544.

Secunda. Si revelatio *malum*, aut bonum *Secundo.*
impediens majus bonum, vel *malis admixtum sua-* Si ad ma-
deat, Divina non erit. (§. 506.) Nam Chri- lum pro-
stus Matth. 7. docens attendere a falsis Prophe- vocet.
tis, qui veniunt ad nos in vestimentis ovium,
intrinsecus autem sunt lupi rapaces, utitur si-
militudine arboris, quæ si malos fructus facit,
mala erit, & pro regula tradit v. 16. *A fructi-*
bis eorum cognoscetis eos. Ergo si revelatio, vel
mala suadeat, vel majus bonum impediat, vel
bonis mala misceat, nec bona, nec a Deo erit.
Nec obstat, quod forte omnia, quæ suggerit
diabolus, vel hypocrita, bona sint: quia hoc
moraliter fieri non potest, uti observat Maldo-
natus in hunc locum, ut diu sub ovina pelle
lateat, quin aliquando delitescens lupo ap-
pareat.

Schol. Dicis I. in S. Scriptura videntur aliqua inspi- *Solun-*
rata, & revelata esse a Deo de re intrinsece mala. *tur obje-*
Gen. 22. v. 2. Quando Deus jussit Abrahamo im- *ctiones.*
molare filium suum. *Exod. 3. v. 22.* Ut Israelitæ
spoliarent Ægyptios. *Osee 1. v. 2.* Ut Propheta fa-
ceret filios fornicarios. *3. Reg. 20.* Ut Prophetam
suis socius percuteret. Item Samson *Jud. 16. v. 30.*
concussis columnis cum Philistæis obiit: & *Mach. 6.*
v. 46. Eleazar sub elephante regio cum hostibus
ex instinctu Dei se occidit. *Resp.* Deus ex justis
causis transferendo suum mortis, & vitæ domi-
nium in homines tanquam executores fecit, ut
Abraham sine parricidio posset filium occidere: vel
solam etiam obedientiam tentavit. Ut Israelitæ
spoliarent Ægyptios, maxime cum ob tyrannicam
ablationem bonorum propriorum jus ad eorum bo-
na habuerint: Ut Osee sine fornicatione uteretur

aliena muliere, vel potius meretricem in uxorem acciperet; ut socius Prophetam adinstar chirurgi vulneraret: ut Samson, & Eleazar indirecte more militum in bello se occiderent. II. S. Apollonia ex instinctu Spiritus S. in rogam seipsam coniecit. Abbas Mucius iussu senioris monachi filium suum in flumen projecisset, nisi a præmissis fratribus impeditus fuisset, & hac sua obedientia se opus Abrahamæ implevisse seniori revelatum est, teste Cassiano l. 4. *Inst. c. 27.* Item in vitis P. P. l. 5. *libell. 14. n.* aliud simile factum narratur: & n. 18. aliud de projiciente ex obedientia filium suum in furnum accensum, & l. 4. c. II. de projiciente se ex obedientia in clibanum ignis, qui ambo per miraculum e flammis illæsi evaserunt, *Resp.* Hæc omnia processerunt ex motione Spiritus S. extraordinaria, qui vitæ, necisque Dominus est, ad probandam nonnullorum obedientiam ex speciali divino instinctu, uti miraculam illæSIONIS eorum comprobavit.

§. 545.

Tertio. Si revelationes sint contrariæ, & contradictoriæ, pro Divinis haberi non possunt. Nam Spiritus veritatis, qui docet omnem veritatem, sibi ipsi contradicere non potest: Joan. 16. v. 12. adeoque nisi tales revelationes inter se conciliari possint, vel una præ altera careat exceptionibus, nihil probant, & judicium, seu assensus melius suspenditur de revelatione divina, cum potius sit instinctus inferior, vel existimatio ex propria inclinatione, vel præconcepta opinione. (§. 538. Schol. 5.)

§. 546.

Quarto. Si revelationes sint nimis multæ, suspectæ esse possunt: quæ enim sunt adeo extra-

traordinaria, etiam rara sunt. Unde S. Francis Salesius l. 2. ep. 23. Et cum eo Card. Bona de discret. spir. c. 20. n. 5. de quadam foemina, virtutum exercitio utcunque dedita, quæ multis revelationibus abundabat, hoc iudicium tulit: „Quantum ad istius visiones, revelationes, & prædictiones, sunt mihi admodum suspectæ, utpote inutiles, vanæ, ac nullius dignæ considerationis: quoniam una ex parte sunt adeo frequentes, ut vel sola frequentia, & multitudo reddat illas suspitione dignas. „ Et S. Theresia in 9. ex monitis spir. dicitur apparuisse Catharinæ a Jesu, & inter alia monita Provinciali referenda hoc posuit: „ Ut nihil scribatur revelationis, neque rei hujus habeatur ulla ratio: licet enim veritas sit, multas esse veras, attamen scitur etiam, non paucas esse falsas, & mendaces, estque improbus labor, defudare in eruendo veritatem ex centum mendaciis. „ Et Gerson de prob. spir. ait: „ Onerosum esset, ne dicamus vanum, visiones super visiones, in immensum multiplicatas debere recipere, tanquam ab ore Dei prolatas, ac deinde certissima fide credendas. . . Hinc alia ratio sumitur, quod omisso divinarum Scripturarum studio magna pars Christianorum ad has visiones, ideo placentiores, quia recentiores, converterent oculos, & aures prurientes, si que necessaria nescirent. „

Schol. Multitudo revelationum non semper est signum falsitatis earum, uti patet ab exemplo Prophetarum majorum, S. Birgittæ, & aliorum. Ideo bene S. Salesius ex sola hac multitudine aliqualem fidem habet. Hoc signum non

solum suspicionem cepit. Nee S. Theresia illud monitum dedit, nisi modificatum ad circumstantias, quando incipiebat prævalere abusus, Provinciali applaudente, revelationes nimio in pretio habendi. Neque Gerson ejusmodi revelationes absolute, & semper contemnendas esse censuit, sed eas solum in suspicionem vocat, ut abusus exinde orituros præoccupet.

§. 547.

Quinto. Si inutilia, vana, & frivola revelata dicantur.

Quinto. Revelationes de rebus inutilibus, frivolis, & vanis, admodum suspectæ sunt: quis non decet Deum loqui, nisi gravia, & utilia. Quare etiam S. Salesius l. c. eas tanquam suspectas habet. Et Gerson de dist. vis. signorum monet, licet, quæ revelantur aliquando non sint palam S. Scripturæ, aut Omnipotentis Dei contraria: „Sunt nihilominus refellendæ, „tanquam inania, & fatua, & divinæ Sapientiae incongrua, nec testimonio veritatis legitime firmata, sed aliunde pertracta: quæ „admodum si quis diceret, sibi esse revelatum, „quod totus mundus movebitur cras motu retro, „& quod unus Angelus annihilabitur, & postmodum recreabitur, non adducendo aliam utilitatem. „Potest tamen dari revelatio de rebus in se levibus, dummodo saltem respective ad aliquid utile conducant, ut in exemplo vulgari canis Tobiae, ac motu caudæ ipsius apparet: in quo nec ipse Gerson contrarius est.

§. 548.

Sexto. Si revelata

Sexto. Revelationes, quæ sunt de rebus aliis ratione humana cognoscibilibus, vel quæ in

diaboli sciri possunt, aliquando suspicione non naturati-
carent; quia non videtur adesse semper suffi-^{ten cogno-}
ciens ratio, cur a Deo specialiter revelentur.^{sci possint.}
Possunt tamen a Deo esse: nam multa ejus-
modi de rebus alias scibilibus in S. Scriptura
occurrunt.

§. 549.

Septimo. Revelationes de statu viventium in Septimo.
peccato mortali, vel mortuorum in inferno, aut Si status
in purgatorio, sæpe suspectæ esse possunt, nisi vivorum,
alia signa evidentiora suspicionem excludant: & mor-
tuum.
quia tales revelationes, præter alia inconve-^{revelatur.}
nientia, periculum delinquendi contra chari-
tatem afferunt: quia tamen hæc etiam utiliter,
non contra, sed juxta charitatem revelari pos-
sunt, uti ex Dialogis S. Gregorii, & Actis
sanctorum apparet, hoc signum pro universali
accipiendum non est, & suspicio falsi ab aliis
signis certioribus simul concurrentibus elidi
potest.

§. 550.

Octavo. Revelationes de rebus, & arcanis Octavo.
non revelabilibus, uti de prædestinatione, con- Si præde-
firmatione in gratia &c. præjudicia omni non stinatio,
parent, & caute examinandæ sunt: uti enim & perse-
notat S. Salesius l. 2. ep. 23. „Alia ex parte verantia.
afferunt manifestationes quarundam rerum,
quas raro Deus declarat, ut sunt securitas
salutis æternæ, confirmatio in gratia, gra-
dus Sanctitatis plurium personarum, & cen-
tum res aliæ ejusdem fursuris, quæ ad ni-
hil deserviunt. „ Interim tamen quia præ-
desti-

destinatio, status gratiæ, & perseverantia juxta Tridentinum *Sess. 6. c. 12.* revelari possunt, absolute de illis privatæ revelationes dari possunt, uti etiam ex Actis Sanctorum apparet.

§. 551.

Nono. Si solum, quæ videntur Deum decere, revelentur.

Nono. Revelationes, in quibus aliquid revelatur S. Scripturæ, aut Patribus nullatenus consonum, & a quadam tantum decentia deductum, periculis plenæ sunt. Ita monet Gerson in ep. de suscept. Humanit. Christi. Ubi ait: „Decima nona veritas: Christus si asseritur aliquid ad extra facere debere, quia decet eum, sic facere, fallitur id asserens; quia præsupponit, quod est æque plus ignotum: ut si quis ita paralogizet: Christus potuit communicare Matri suæ, quod gloriosa, & consummata felicitate nasceretur, & hoc decuit eum facere, quia decuit, eum Matrem honorare: Ergo sic fecit. Constat, quod conclusio est hæreticalis, & tamen præmissæ assumuntur a nonnullis in assertionibus suis confirmandis. . . Christus si perquiratur a talibus, cur honoravit Matrem suam in gratiis istis, & non in aliis omnibus, quibus poterat? Respondeas, quis es homo, ut investiges sensum Domini? Quis es, ut præsumas dicere: cur ita facis? Ponat ergo humana loquacitas digitum ori suo, & terminis suis contenta sit. „

§. 552.

Signa revelationis

Signa revelationis divinæ ex parte Personæ, cui fiunt, eadem sunt, quæ in superioribus de visio-

visionibus, & apparitionibus tractantes affligimus (a n. 509. & 518.)

divinæ ex parte personæ.

Schol. Revelaciones foeminarum diligentissime examinandas esse monet S. S. Benedictus XIV. de Serv. Dei Beat. t. 3. c. ult. non quasi sexui foemineo revelationes divinæ negandæ sint, cum forte plures ex iis, quam ex viris eas expertæ sint, uti innuit S. Theresia vit. c. ult. ex testimonio S. Petri de Alcantara: & probat S. Thomas 2. 2. q. 82. a. 3. ad 3. ex eo, quod scientia, & quidquid aliud ad magnitudinem pertinet, occasio est, quod homo consideret de seipso, & ideo non totaliter se Deo tradat. Et inde est, quod hujusmodi quandoque occasionaliter devotionem impediunt, & in simplicibus & mulieribus devotio abundat, elationem comprimendo. Si tamen scientiam, & quamcunque aliam perfectionem homo perfecte Deo subdat, ex hoc ipso devotio augeatur. Verum ex hoc non sequitur, quod major diligentia in revelationibus foeminarum, quam virorum examinandis adhibenda non sit, ob debilem sexum, & illusionibus magis obnoxium, uti inter alios notat Gravina in Lap. Lyd. p. 2. l. I. c. 2.

Revelationes foeminarum diligentius examinanda sunt.

§. 553.

Signa revelationis divinæ ex parte effectuum subsequentium jam etiam allata sunt (a §. 519. & 526.) cum visionibus, & apparitionibus ageretur.

Signa revelationis divinæ ex parte effectuum.

Coroll. Quamdiu anima humilis corde fuerit, secunda in revelationibus procedet. Hoc quippe privilegium veræ humilitatis est; infallibiliter teneri a Deo, ne cadat, & illuminari, ne seducatur, imo ipsas, si quæ sint, illusiones in animæ utilitatem convertere. Nam Eccli. 3. v. 20. dicitur: Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo invenies gratiam. Unde bene monet Gerson de dist. revel.

Adhortatio ad bonum usum revelationum.

revel. Sign. 4. „ Monitiones omnes intrinsecæ,
 „ omnes instinctus vehementes, omnis revelatio,
 „ omne miraculum, omnis amor extaticus, omnis
 „ contemplatio, omnis raptus, omnis denique no-
 „ stra interior, exteriorve operatio, si humilitas
 „ præcedit, & comitetur, & sequatur, si nihil eam
 „ perimens misceatur, crede mihi, signum habent,
 „ quod a Deo sunt, nec falleris. „ Quod si igitur
 „ anima aliquo tangatur typho superbiæ, quam
 „ ultro admittit; hoc unum sufficit, ut in revelatio-
 „ nibus affatim periclitetur; uti enim notat S. The-
 „ resia in *fundat. c. 8.* „ Si Dominus noster ob suam
 „ bonitatem vult se repræsentare alicui animæ, ut
 „ hæc illum magis cognoscat, & amet, vel ape-
 „ riri illi aliquod secretum suum, vel singularibus
 „ eandem deliciis, ac beneficiis cumulare, illa ta-
 „ men, ut dixi, exinde, unde confundi debuerat,
 „ & agnoscere, quam parum sua vilitas talia me-
 „ reatur, subito se sanctam æstimat, putans ob
 „ aliquod servitium suum hoc retribui, clarum est,
 „ bonum grande, quod inde reportare posset, ar-
 „ neæ more, convertere in malum. „

§. 554.

*Prophe-
tia quid.*

Revelatio, per quam futura manifestantur,
 dicitur *Prophetia*, quæ proinde est futurorum
 præcognitio: juxta illud 1. Petri 1. *De qua sa-
lute scrutati sunt Prophetæ, qui de futura in vo-
bis gratia prophetaverunt.*

*Prophetia
proprie
est de fu-
turis.*

Schol. 1. Prophetia subinde in S. Scriptura etiam exten-
 ditur ad præterita, uti Joan. 4. ubi mulier Sama-
 ritana Christo sibi dicenti, quod quinque viros ha-
 buerit, dixit: *Propheta es tu.* Nonnunquam et
 de præsentibus occultis, nam Luc. 7. Phariseus
 intra se dicebat de Christo: *Hic si esset Propheta
sciret, quæ, & qualis est mulier, quæ tangit eum*
 Interim S. Thomas 2. 2. q. 171. a. 3. Prophetiam
 pro

proprie vult esse de futuris, quod probat auctoritate S. Gregorii in Ezech. idemque late prosequitur Gravina in *Lap. Lyd. l. 2. de vis. Proph. c. 25*, quos & nos hic sequimur.

Schol. 2. Prophetia consistit in cognitione, & cognitionum manifestatione. Sed Card. Lauræa in 3. sent. *cognitionem, & manifestacionem in-* *cludit.* *l. 4. de 19. a. 9.* ostendit, manifestationem præcellere cognitionem, cum gratiæ gratis datæ sint manifestationes spiritus in aliorum utilitatem. Item juxta S. Thomam *l. c. a. 2.* ad Prophetiam requiritur lumen supernaturale. Unde cognitio Prophetarum ex parte Dei continet quodammodo Divinam, & increatam actionem, quæ *revelatio*, seu *locutio* Dei appellatur, ex parte Prophetæ vero, quatenus ab ejus intellectu vitaliter elicitur, dicitur juxta diversum modum revelandi vel *visio*, vel *auditio*.

Schol. 3. Ut Propheta cognoscat, opus est, ut ejus intellectui repræsententur ea, quæ debet cognoscere, & manifestare; quæ quidem repræsentatio fit vel sensibilibus per sensus externos, vel imaginarie per sensum internum; vel omnino independentem a quocunque sensu, & est repræsentatio pure intellectualis, qui tertius gradus Prophetiæ est perfectissimus, in quo nulla est cum sensu communicatio; medius vero est, qui dependet a sensu interno: infimus, qui a sensibus externis oritur. Uti jam alibi de visionibus, & locutionibus fusius ostensum fuit, ubi etiam notatum est, hos gradus distinguere, non quatenus secundum aliquem eorum cognitio Prophetæ consistit in sola sensatione externa; semper enim debet pertingere ad intellectum, sed quia in supremo cognitio non oritur a sensibus, neque ab illis dependet, uti in aliis duobus.

Schol. 4. Prophetica revelatio fit per Angelos: Sic Gen. *Prophetica revelatio fit per Angelos.* *16.* Angelus loquitur ad Agar. Gen. *19.* Angeli alloquuntur. Gen. *22.* Angelus loquitur ad Abraham: *multiplicabo semen tuum.* Luc. *1.* Angelus

lus apparuit Zachariæ dicens: *missus sum tibi ad te, & hæc tibi evangelizare.* Et multa alia allegit Olivarius tr. de *Prophetia*. Divina tamen dicendam esse docet S. Thomas 2. 2. q. 172. 42. cum Angeli illuminationes, & revelationes Divinas tanquam Dei ministri ad homines deferant. Sed Card. Laurea l. c. §. 2. ait, non repugnare, ut Deus ipse per se Prophetæ loquatur, ostendens ei, quæ manifestare debet, juxta illud II. 6. *Audi vocem Domini dicentis: vade, & dices populo huic.* Admittit tamen Deum regulariter Prophetas allocutum esse, & nunc alios alloqui per Angelos. Vide, quæ de hac re in superioribus, de visionibus, & Locutionibus dicta sunt.

Prophetia Schol. 5. Prophetia ex parte luminis dividitur in *perfectam*, per quam cognoscitur res revelata, revelatio, & Deum esse, qui revelat: Et in *imperfectam*, per quam non ita certo cognoscitur veritas, neque a quo fiat revelatio, & utrum spiritus Propheticus, an proprius loquatur, & hæc dicitur *Instinctus Propheticus*, cui fallum subesse potest. Ex parte objecti cogniti dividitur in Prophetiam *conditionis*, per quam Deus revelat aliqua futura conditionata in decretis suo modo conditionatis, quæ per alia decreta absoluta impediri possunt; unde sensus revelationis non est, quod talia absolute erunt, sed solum, quod erunt, quantum est ex vi causarum ad eam determinatarum, in quo includitur hæc conditio: nisi desuper impendantur: quamvis Prophetæ sæpe hanc conditionem non explicent, sed videantur loqui absolute. Alia est Prophetia *præscientiæ*, per quam Deus revelat futura dependentia a libero arbitrio creato, quæ videt præsentia in æternitate. Alia est Prophetia *Prædestinationis*, cum revelat, quæ ipse duntaxat facturus est, cernitque præsentia in æternitate, & decretis absolutis. Ex parte medii, seu specierum, quibus revelata repræsentantur, dividitur Prophetia in *intellectualem*, *imaginariam*, & *sensibilem*, seu corporalem

nam juxta dicta. (Sch. 3.) Ex parte modi cognitionis Prophetia dividitur in eam, quæ sit *absque alienatione a sensibus*, quæ nomen commune Prophetiæ retinet; & in eam, quæ sit *cum tali alienatione*, & dicitur *Raptus*, de quo inferius. Quæ omnia fuscè explicant Salmanticenses t. 3. n. 173. & Torreblanca de *Magia* l. 1. c. 1. de *Proph.* Et præter has Divinas, & veras Prophetias, dantur etiam fictæ, & existimatæ Prophetiæ, *fictæ* per diabolum, *existimatæ* per imaginationem propriam, quæ non absolute, sed pseudo prophetiæ dicendæ sunt.

Schol. 6. Subjectum Prophetiæ sunt Angeli boni, dæmones, viri, mulieres, pueri, Ethnicæ: neque in eum Prohomine, ut sit prophetiæ subjectum, vel aliqua phetiæ, naturalis dispositio, vel morum probitas requiritur, licet hæc Prophetæ multum conferant. Angelus quidem futura libera, & contingentia cognoscere nequit, uti contra Durandum docent Theologi: (Comp. Th. t. 1. §. 83.) Nihilominus sit Prophetia, si illi Deus hæc revelet. Nec quidquam obstat, quin Deus possit uti dæmone, ut futura manifestet. Et quod attinet ad mulieres, pueros, & gentiles; Maria soror Moyfis, Anna Samuelis mater, Elisabeth mater S. Joannis, Prophetissæ fuerunt: Samuel, & Daniel, adhuc pueri Prophetia claruerunt: Balaam Gentilis inter alia adventum Messiæ, vastationem Assyriæ, & Palæstinæ prædixit Num. 24. uti late probat Gotti de ver. Rel. t. 3. &c. Item S. Thomas 2. 2. q. 172. a. 6. ut suadeat, Ethnicos esse capaces Prophetiæ, utitur exemplo *Sybillarum*, quas, licet gentiles, in præmium virginitatis dono Prophetiæ insignitas fuisse putat S. Hieronymus l. 1. adv. Jovin. Antiqui Patres, & Auctores Ecclesiastici laudant earum oracula, uti videri potest apud Nat. Alexandrum hist. Eccl. Sæc. 1. Casaubonus, & Blondellus earum veritati quidem refragantur; Sed Eudemus l. 1. pro Baronio. Joannes Caserius apud Huetium in demonst. Evang. 9. §. 10. & ex Sectariis Isaac Vossius.

P. Schram Theol. Myst. Tom. II.

A a

Bis

sius *l. de Sybill. orac.* eos strenue refutat. Extant quidem Sybillarum carmina a multis sæculis interpolata, sed hoc non officit, quominus multa, præsertim, quæ a Patribus laudantur, genuina sint.

Ad Prophetiam non requiritur naturalis dispositio, nec morum probitas.

Schol. 7. Quod spectat ad naturalem dispositionem ad prophetandum S. Thomas 2. 2. q. 172. a. 3. & 4. docet, Deum posse animam in creatione disponere ad Prophetiam, eique conferre gratiam prophetandi. Quare Gravina in *Lap. Lyd. l. 2. de vis. Proph.* negat, dispositionem naturalem requiri ad Prophetiam, nisi quantum ad usum, quod etiam desumitur ex S. Gregorio *Hom. 30. in Evang.* ubi ait: *Implet Spiritus S. citharædum puerum, & Psalmistam facit pastorem armentorum, & sycomoros vellentem Prophetam facit.* Et Card. Lauræa d. 19. hoc ipsum ex eo infert, quod Deus prophetiam hominibus omnis sexus, & ætatis communicaverit. Pro usu tamen Prophetiæ requiruntur intellectus, & sensus interni, & aliquis externus, cum ea sit manifestatio spiritus in utilitatem aliorum: unde Deus ad manifestanda futura, vel occulta nunquam usus est irrationali, aut mortua creatura, licet usus sit semel asina, ut Balaam corripere. Num. 22. Interim S. Thomas *l. c.* ex S. Hieronymo *Super Matth.* ait, usum Prophetiæ impediri posse per naturalem indispositionem, licet hæc virtute Divina removeri possit. Quoad morum bonitatem idem S. Thomas *l. c.* ait, Prophetiæ donum per se non requirere conjunctionem cum Deo per charitatem adeoque etiam peccatoribus aliquando communicari: addit Prophetiam dari, & pertinere ad intellectum, & in utilitatem Ecclesiæ, sicut dantur aliæ gratis datæ, & aliquem ob morum malitiam impediri posse, ne prophetet, quia elevatio mentis requisita ob vehementiam passionum deficiere potest, quæ omnia confirmantur c. multa c. 1. q. 1. ubi dicitur: *Prophetia, quæ in malis hominibus statim fieri solet.* D. Calmet in *Prol. ad Proph.* narrat Rabbiorum sententiam fuisse, quod spiritus Prophetiæ

phetiæ tantum resederit super homines sapientia, divitiis, & potentia præstantes, gratiam vero Prophetiæ retulisse ad indolem, studium, & similia quos idcirco strenue redarguit. Notum est, quantum res Galliæ sub Carolo VII. juverit Joanna Darcia, Aurelianensis puella dicta, sed quomodo factum sit, ut virgini rusticæ commissa sit cura ducendi exercitum, explicari nequit, nisi ad spiritum propheticum referatur, quo præditam fuisse solidis fundamentis censuerunt Theologi, & Doctores Parisienses. Indubitatum quoque est, eam bonis moribus claruisse, uti offendit Spondanus *ad an.* 1430. cùmque de ejus sanctitate necdum actum sit, infertur, prophetiæ donum a sanctitate sejunctum esse posse.

Schol. 8. Nullus purus homo (adeoque excipitur *Prophetia* Christus ratione unionis hypostaticæ) habuit cogni- *non datur* tionem propheticam in habitu, vel potestate sua, *in habitu.* ita ut quancunque rem occultam cognoscere, & de ea pro libitu prophetare posset, ut patet 4. Reg. v. 27. ubi Elisæus dixit: *Dominus celavit a me.* Et Prophetæ communiter sic incipiunt: *factum est verbum Domini &c.* quod idem probat S. Thomas 2. 2. q. 172. a. 2. Et D. Calmet *Prolog. in Proph.*

§. 555.

Fuit semper a temporibus Apostolorum in Spiritus Ecclesia, ac perseveravit imposterum *Spiritus Prophetiæ.* Prob. Primo ex S. Scriptura, ubi *tia fuit* S. Apostolus 1. Cor. 12. v. 28. ait: Deum in *semper in* Ecclesia dedisse, *Ecclesia.* *Primum Apostolorum, deinde Prophetas.* Et v. 10. inter gratias gratis datas datur *alii Prophetia.* Et ex 1. Cor. 14. & Eph. 4. aperte patet, multos fuisse in primitiva Ecclesia Prophetas. Unde dum Matth. 11. dicitur: *omnes Prophetæ, & Lex usque ad Joannem propheta-*

phetaverunt: intelligendum est, quod *Leg. & Prophetarum* ordo cessaverit in Joanne *per* *impletionem*, non vero per destructionem. *Secundo* patet ex P. P. Sæculo 2do S. Justinus *dial. in Tryph.* ait: *Apud nos hucusque etiam prophetica extant dona: unde & vos intelligere debetis, quæ olim in genere vestro fuere, esse in nos translata.* S. Irenæus in exitu Sæculi 2di l. 2. *adv. hæc. c. 57.* inter gratias gratis datas tunc inter fideles frequentes inquit: *Alii & præscientiam habent futurorum, & visiones, & dictiones propheticas.* S. Augustinus Sæc. 4. l. 2. *contra adv. vers. Leg. & Proph.* ait: *nesciens (est) eos Prophetas illic commemoratos esse ab Apostolo (1. Cor. 12. v. 28.) qui post Christi adventum fuerunt.* S. Hieronymus in *Matth. 11.* illud: *omnes Prophetæ &c.* exponit: *Non quod post Joannem excludat Prophetas, sed Christi tempus ostendatur, ut quem illi dixerunt esse venturum, Joannes venisse ostenderet.* Theodoretus Sæc. 5. in *Joel. 5.* *Supervacaneum est, quod conor, prophetia veritatem demonstrare: permansit enim ad nos usque hoc donum, & sunt inter sanctos, qui puram mentis aciem habentes, multa defuturis & prænoscent, & prædicunt.* S. Gregorius *hom. 1. in Ezech.* ex utroque Testamento confirmat, quæ de prophetia (§. *præc.*) dicta sunt, & in 4. libris *Dialog.* multas Prophetias sanctorum refert. S. Thomas 2. 2. q. 174. a. 6. ad 3. docet: *Singulis temporibus non defuerunt aliqui propheti spiritum habentes, non quidem ad novam doctrinam Fidei depromendam, sed ad humanorum actuum directionem.* Item in *Historia Ecclesiastica* celebres sunt prædictiones S. Columbani de regno intra trien-

triennium ad Chlotharium deferendo: S. Gerardi de morte Uvonis Tyranni, & alia plura, quæ videri poterunt apud Bozium *l. 6. de sign. Eccl. c. 2.* Et Bagattam *l. 4. de admir. orb. c. 2.* Item in Actis Canonizationis S. S. Petri de Alcantara, Xaverii, Paschalis de Baylon &c. In causa quoque S. Pii V. rite probatum est, ipsum Divinitus rescivisse diem, & horam victoriæ a Christianis ad Echinadas insulas contra Turcas obtentæ. Et in causa S. Catharinæ Bononiensis constitit, eam prædixisse, Hannibalem Bentivolum de Philippo duce Mediolanensi triumphaturum, & Constantinopolim in manus Turcarum casuram, prout etiam cecidit. Tertio Ratio est: Prophetia est una ex potissimis, & antiquissimis gratiis gratis datis, qua Deus maxime usus est, ad fidem stabiliendam, uti ait Suarez *de fide prol. 3.* & signum, & nota veræ Ecclesiæ, uti probat Bellarminus *l. 4. Eccl. c. 15.* & Bozius *l. 6. de sign. Eccl.* Sicut enim Christus *Marc. ult.* promittit Ecclesiæ donum miraculorum, ita etiam Joel. 2. juxta expositionem S. Petri Act. 2. promittit donum Prophetiæ: Ergo donum Prophetiæ hodiedum in Ecclesia perseverat.

Schol. Prophetia stricte talis Divina est infallibilis Prophetia veritatis, quia Divinæ revelationi infallibili ian- *Divina est* titur. Unde excludenda est hæresis Apellis, qui *infallibi-* apud Castro *l. 9. hæres. 1.* docuit, Prophetas etiam *lis,* sacros falsa docuisse, & inter se contraria, quæ insolentissima est Blasphemia contra Deum ipsum insurgens, qui locutus est per Prophetas suos, juxta illud Luc. 1. v. 70. *Sicut locutus est per os Sancto-* rum, qui a sæculo sunt Prophetarum ejus.

*Dæmon
etiam
Pseudo-
prophe-
tias edere
consuevit.*

*Dæmon etiam Divinæ Gloriæ æmulator sa-
pe fittas Prophetias, & oracula fundere, & edere
consuevit. Prob. Primo ex S. Scriptura. Deut.
18. v. 11. inter abominationes Chananæorum,
a quibus Deus populo suo cavere iussit, hæc
habetur, ne in illo inveniatur, qui Pythones con-
sulat, nec divinos. Et Lev. 20. v. 27. Vir, seu
mulier, in quibus pythonicus, vel divinationis fuerit
spiritus, morte moriatur. Et Isa. 8. v. 19. in-
crepatur consilium impiorum, qui dicebant Is-
raelitis in conflictu positus: *Quærite a Pythoni-
bus, & a divinis, qui strident in incantationibus suis.*
Accedunt exempla, 1. Reg. 28. v. 7. ubi Saul
jam reprobus in magno belli conflictu, videns
se ab omni oraculo Dei derelictum, dixit: *Quæ-
rite mihi mulierem habentem pythone, & vadam
ad eam, & sciscitabor per illam.* Item 4. Reg. 1.
v. 2. impius Ochozias ex casu de loco sublimi
ægrotans dixit servis suis: *Ite, consulite Beel-
zebub Deum Accaron, utrum vivere queam de in-
firmitate mea hac.* Et Act. 16. v. 16. dicitur
S. Paulo cum socio occurrisset puellam, habentem
spiritum pythonicum. Et de Prophetis a dæ-
mone illudis manifeste patet 3. Reg. 22. v. 22.
ubi Deo permittente dixit unus de malignis
spiritibus: *Ero spiritus mendax in ore omnium
Prophetarum ejus.* Et dæmonem ex antris, vel
statuis responsa dedisse pluribus ostendit Villal-
pandus t. 1. p. 1. in *Ezech. c. 2.* Secundo patet
ex P. P. quos per singula sæcula collegit Gra-
vina in *Lap. Lyd. t. 1. c. 6.* Inter quos Ter-
tullianus in *apol. contr. Gent. c. 22.* ait: *æmu-
lantur**

lentur dæmones divinitatem, dum furantur divinationem. S. Cyprianus l. de idol. van. inquit: Hi ergo spiritus sub statuis, atque imaginibus consecratis delitescunt: hi afflatu suo vatum pectora inspirant: . . oracula efficiunt, falsa veris semper involunt, nam & falluntur, & fallunt. Similiter Origenes in Num. hom. 16. Minutius Felix in Octav. post med. Arnobius l. 8. contr. gent. Clemens Alex. in admon. ad gent. S. Gregorius Naz. or. 1. ad Eunom. S. Hieronymus in c. 23. Jer. Lactantius l. 2. Div. Inst. c. 15. Et Eusebius Cæsar. l. 5. de præp. Evang. c. 4. ex confessione Plutarchi convincit, dæmones consuevisse in statuis oracula dare, & ex confessione Porphyrii c. 1. & 8. oracula post Christum defecisse, id quod tamen non omnino admittit P. Graveson de myster. & ann. Christi diff. 8. Testatur tamen S. Athanasius l. de Incar. verbi. n. 46. dicens: Quando apud Græcos, & ubique gentium oracula cessaverunt, & in nihilum redacta sunt, nisi cum usque ad terram sese manifestavit Dominus? Et in vit. S. Anton. n. 33. habet: Hæc gentilitatis fuere principia his præfagatorum dolis apud delubra dæmonum quondam credebantur oracula, quæ adventu D. N. Jesu Christi indicto sibi silentio obmutuerunt, suosque perdidere captivos. S. Augustinus l. 8. de civ. a. c. 14. ex Apulejo probat, dæmonem fuisse illum, qui loquax Socrati a pueritia, vaticinans facienda, adhæsit. Et ex Trismegisto a. c. 23. fuisse dæmones, qui statuas veluti animabant, & futura prædicebant, sed futurum aliquando esse, ut obmutescerent, nempe post Christum, quod quidem Trismegistus ignorabat, & dolebat, sed Isaias c. 19. v. 1.

gaudens prædicebat. Et idem S. Augustinus I. de Divinat. dæm. c. 6. & 7. probat, ipsa ver-
 cula, præsertim dæmonem Serapidis, futurum
 ipsorum stragem juxta veram Sophoniæ c. 2.
 v. 11. Prophetiam dissimulare non potuisse.
 Quod idem docet S. Thomas 2, 2, q. 94. a. 1.
 Et S. Bonaventura in 7. proc. Rel. c. 18. dolet,
 quod vaticiniis a spiritu erroris procedentibus
 usque ad fastidium repleti simus. *Tertio.* Ra-
 tio est: quia dæmon ex superbia Luciferiana
 ut Deus æstimari, & coli ambit, quod per viam
 Divinationis, & Pseudoprophetiæ non raro
 a sceleratis hominibus obtinet.

*Quomodo
 dæmon
 suas Pseu-
 doprophe-
 tias edat.*

Schol. Certum est, non posse dæmonem vi sua natu-
 rali futura contingentia libera prædicere, utpote,
 quod soli Deo competit Is. 41. v. 23. *Annuntiata,
 quæ ventura sunt in futurum, & sciemus, quia dii estis
 vos.* Licet ea in causis suis certo, vel conjecturali-
 ter cognoscere possit, prout hæc causæ vel necessarie,
 vel contingentes fuerint. Interim tamen quando
 dæmon etiam non certo attingit scientia sua futura,
 solet tamen prædicere illa ut certa: cum enim sit
 mendax, de veritate non est sollicitus, cumque sit
 superbus, & malignus, eo solum intendit, ut pro
 Divino, vel Deo habeatur, & vana credulitate
 animas perdat. Ne vero in falsitate deprehensus
 a magis cordatis contemnatur, solet prædictiones
 suas vel mustitando non satis perceptibiliter, vel
 utendo verbis ambiguis, & ænigmaticis ad quem-
 libet effectum accomodare, uti observatum est in
 celebrioribus Veterum oraculis: & ut animas eo
 facilius seducat, subinde etiam plura sancta reve-
 lare, & Prophetizare non veretur. Respectu som-
 niantium dæmon nonnisi per imaginarias visiones,
 & locutiones divinationes suggerere potest (§. 494.
Sch. & §. 531. Sch. 2.) non potest tamen mor-
 tuum suscitare vere, sed solum apparenter, aut
 præ-

præstigiöse, vel in illo loqui, uti in statuis, aut aliis rebus inanimatis. Item proprium est Divinatorum diabolicorum, ut non nisi extra se rapti, & nihil eorum capientes, quæ dicunt, divinare soleant, sicut fit in energumenis, cum hoc solo discrimine, quod in his sæpe dæmones nec curent, nec permittantur futura prædicere: quæ omnia ex dictis Patrum paulo ante citatis colliguntur, & de iis videri potest Pignatelli *Consultat.* 81. & seqq.

§. 557.

Subinde etiam *revelationes Divinatoriæ*, tantum *imaginariæ*, existimatae, & Pseudoprophetiæ contingere possunt. Prob. Primo ex S. Scriptura. Sic Ezechiel c. 13. v. 3. contra Pseudopphetas Israel, prophetantes de corde suo, clamat: *Væ Prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suum, & nihil vident. & v. 7. Numquid non visionem cassam vidistis, & divinationem mendacem locuti estis? & dicitis: ait Dominus, cum ego non sim locutus.* Similiter a v. 17. adversus Pseudopphetissas, de corde suo prophetantes, vana videntes, & divinationes divinantes invehitur. Id quod Cornelius a Lapide de iis exponit, qui „sequuntur id, quod „suggerit, & inspirat non Deus, sed phantasia, „humana cogitatio, appetitus, & concupiscentia, idque venditant pro Dei oraculis., Tales etiam fuerunt illi Pseudopphetæ Judææ, de quibus *Thren.* 2. v. 14. dicitur: *Prophetae tui viderunt tibi falsa, & stulta: viderunt tibi assumptiones falsas, & ejectiones.* Id est, juxta Sanctium „quæ humana potius cogitatio, & mens „omnino cæca fundebat: „Denique multoties a Deo in S. Scriptura *Lev.* 19. v. 26. *Deut.*

18. v. 10. 2. Paralip. 33. v. 6. Jerem. 29. v. 8. divinationes per somnia prohibentur, quæ sunt Pseudoprophetiæ imaginariæ. Secundo patet ex P. P. S. Augustinus l. 12. de Gen. ad lit. c. 17. narrat de quodam puero ægrotante, qui perturbata phantasia aliqua prædixit. S. Gregorius hom. 1. in Ezech. etiam de veris Prophetis ait: *Sciendum, quod aliquando Prophetæ sancti, dum consuluntur, ex magno usu prophetandi quædam ex suo spiritu proferunt, & se hæc spiritu prophetiæ dicere suspicantur.* Quod exemplo Prophetæ Nathan confirmat. Cui etiam S. Thomas 2. 2. q. 171. a. 5. suffragatur. Tertio. Ratio est; quia vel in somniis, vel in vigilia aliqua apprehendi, seu imaginari possunt, quæ aliquos futuros effectus significant: quia vero cum sua causa nullam necessariam connexionem habent, ideo vel solum casualiter subinde re ipsa eveniunt, vel fere semper nonnisi falsa prænuntiant.

*Animæ
humanae
nulla in-
dita est
vis futura
præscien-
di.*

Schol. Nonnulli ex Philosophis divinandi munus animæ adscripserunt, quasi illa ex suis principiis vim quandam adjunctam haberet, futura præscienti. Nonnulli etiam docuerunt, animum a sensibus expeditum, ut in somno præsertim, & in moribundis, mirabilia sentire, & non raro loqui futura, quæ vera esse eventus subsequens comprobavit: quod idem ad melancholicos extendunt. Verum hi sufficienter ex præcedentibus refutantur, imo ipsi etiam Philosophi Christiani efficaciter probant, hominis animæ nullam inditam fuisse facultatem futura cognoscendi, tum quia futura libera nec in se, nec in suis causis existunt, sed a voluntate, & Decreto Dei nobis incognito dependent: tum quia illi necdum species extant, ut ita futura libera a solo Deo, non vero ab homine cognosci possint: unde

unde recte Philostratus subdit: „omnis divinandi
 „ars naturæ metas excedit, & humanæ menti
 „nullo modo pervia est, cum ad hujusmodi ascen-
 „sum impossibile sit, ut feratur, nisi dictante Deo,
 „aut dæmone plerumque falsa suggerente, licet
 aliquando vera, ut stultos arctius irretiat. „ Ad-
 mittunt quidem Philosophi aliquem solertissimum
 & rerum usu expertum posse ex causis aliquo mo-
 do manifestis, vel non omnino occultis judicium
 de venturis proferre, & explicant, quomodo id
 possint melancholici, aut morientes, quin tamen
 inde inferatur, insitam esse animæ facultatem, præ-
 dicendi futura, aut eorum cognitionem soli Deo
 non esse reservatam: de quo legi possunt Valesius
in sacr. Philos. c. 30. & Zacchias *quæst. medico leg.*
l. 4. q. 5. a. 1. Equidem S. Gregorius *l. 4. Dial.*
c. 26. ait: *Ipsa aliquando animarum vis subtilitate*
quadam sua aliquid prævidet. Et in eodem, & se-
 quenti capite quosdam casus proponit, quibus osten-
 dit, moribundos, aliquando futura prænovisse, &
 prædixisse. Quod ipsum Plato *in Apol.* jam antea
 docuerat; & Cicero *l. 1. de Divinat.* inquit: „Divi-
 „nare autem morientes etiam illo exemplo con-
 „firmat Possidonius, quo affert, Rhodium quem-
 „dam morientem sex æquales nominasse, & dixisse,
 „se, qui primus eorum, qui secundus, qui dein-
 „ceps moriturus esset. „ Imo Plato, & Aristote-
 les majorem divinandi dispositionem, fatuis, stu-
 pidis, & melancholicis attribuerunt. Sed hæc de
 divinationibus cum suis causis naturalibus connexi-
 onem habentibus bene explicat de la Torre *in 2.*
2. q. 95. a. 1. disp. 2. dicens: „Non abnuimus,
 „esse quosdam homines magis dispositos ad divi-
 „nandum, id est, ad prædicendos eventus natu-
 „rales ex agnitione suarum causarum naturalium,
 „cum quibus habent naturalem commisionem.
 „Nam sicut bruta divinatione naturall magis pol-
 „lent, quam homines, utpote a quibus solent ho-
 „mines signa eventuum naturalium desumere:
 „piscis quidem nautis incautis tempestates præ-
 „mon-

„ monstrare, aves agricolis, armenta bubulis,
 „ pecora pastoribus; nam datus est brutis insi-
 „ ctus quidam naturæ pro prudentia: sic inter
 „ mines fatuis, & rudibus, ac amentibus datur
 „ divinatio naturalis pro prudentia. Causa hujus
 „ est, quia sicut bruta majorem habent affinitatem
 „ cum causis corporalibus, sic inter homines il-
 „ qui fatui, & stupidi sunt, parum dissident a bru-
 „ tis in suis actionibus. De moribundis dicimus,
 „ si divinant, quæ per naturam scire non possunt,
 „ ea prænoscent, & prænuntiant, Deo illustrante
 „ eorum mentes Divinitus, & hoc est, quod loco
 „ citato probat Gregorius adductis tribus, aut qua-
 „ tuor exemplis. Sic legitur Jacob egisse c. 41.
 „ jam morti appropinquans, & Moyses Dent. 33.
 „ At vero si morituri prædicunt futura, quæ cer-
 „ tas causas naturales habent, id faciunt, quia ali-
 „ quando ea hora impeditis sensuum motibus mens
 „ ad intra colligitur, & melius, ac exactius con-
 „ templatur: quia variis, & multiplicibus moti-
 „ bus sensuum neque perturbatur, neque distra-
 „ hitur.,,

§. 558.

Signa veræ Prophetiæ ex parte materiæ.

Primo non sit contra veritatem & pietatem Christianam.

Secundo. Si prædicantur inutilia.

Signa, quibus veræ Prophetiæ a pseudoprophetiis distingui valeant, iterum vel ex parte materiæ, vel Personæ Prophetantis, vel effectuum subsequentium desumi possunt. Et quidem ex parte materiæ. Primo perpendendum est, an ea cum veritate, & pietate Christiana fuerint conformia, quæ Prophetantur juxta dicta (§. 543.)

§. 559.

Secundo. Prædictiones vanitatum, insaniarum falsarum, curiosarum, & rerum inutilium verum Prophetam non decent. Nam Is. 46.

Hæc

Hæc dicit Dominus Redemptor tuus sanctus Israel. . . Ego Dominus Deus tuus, docens te utilia, gubernans te in via, qua ambulas. Et 1. Cor. 14. dicitur: Nam qui prophetat, hominibus loquitur ad edificationem, & exhortationem, & consolationem.

Schol. Cajetanus 2. 2. q. 174. q. 6. ostendit, dicenti, An Profeta esse Prophetam, non esse credendum in rebus publicis, quales sunt prædicare, celebrare, sententias in judicio ferre, nisi miraculo, aut speciali S. Scripturæ testimonio missionem suam confirmet. c. Cum ex injuncto de Hæret. Eundem vero posse audiri a privatis personis, si earum privatos actus dirigat juxta universales Ecclesiæ regulas, juxta illud 1. Thessal. v. 19. Prophetias nolite spernere: aliter si malum, & regulis Ecclesiæ difforme suadeat.

§. 560.

Tertio. Ponderandum, an, quæ prædicta sunt, revera humanam cognitionem latuerint, uti futura contingentia: & an prædicens conjecturalem eorum scientiam habere potuerit; an dubitando, adhibitis verbis, forte, poterit esse, futura revelaverit; aut prædicendo pro dictorum confirmatione humanis ratiociniis usus fuerit. Nam uti D. Calmet proleg. in Rroph. a. 4. ait: „Ad prophetiam spectat, res prorsus latentes aperta quadam, certaue fide revelare, quam alioquin nullam habeant cum causis secundis, ac naturalibus conjunctionem. Nihil enim contra naturæ leges audet Astronomus, si futuram solis eclipsin; nihil Philosophus, si pendentem a causis sibi exploratis effectum prædixerit. Verum si Vatem præ-
Tertio. An verà occulta certo prædicantur.
„ di-

„ dicentem audiamus fortuitum quendam esse-
 „ ctum ex causis liberis, & in utramque par-
 „ tem dispositis pendentem, id autem pluribus
 „ ante sæculis ab illo revelatum constet: si or-
 „ tum hominis, cujus ipse nomen, victorias,
 „ res gerendas, obitumque prænuntiaverit: si
 „ prodigium aliquod præsentis temporis cir-
 „ cumstantiis prorsus repugnans; nihil ego
 „ tunc humani suspicor, sed omnia ad Deum
 „ duxerim referenda., Et Scacchus *de not.*
Santæ. Sect. 8. c. 2. inter alias sequentes circum-
 „ stantias assignat: „ Si prædictioni additæ fue-
 „ rint particulæ *forte &c.* & aliæ hujusmodi,
 „ quæ formidinem de opposito subinducunt &c.
 „ Quæ vero conjecturaliter prædicuntur ex an-
 „ tecedentibus, vel similibus &c. vel rationi-
 „ bus formatis per aliquem discursum ex ante-
 „ cedentibus, & consequentibus, cuncta con-
 „ jecturalem cognitionem fuisse subinducant,
 „ non autem spiritum propheticum.,

§. 561.

Quarto.
Propheta
vaticinia
sua cog-
noscere
debet.

Quarto. Attendendum, an *Propheta* vere, si
 non omnia, saltem aliqua *cognoverit* eorum,
quæ prophetavit. docet enim S. Thomas 2. 2. q.
 173. a. 4. mentem in revelatione Prophetica di-
 versimode a Spiritu S. moveri: quando autem
 aliquis cognoscit, se a Spiritu S. moveri, ad
 aliquid verbo, vel facto significandum, hoc
 proprie pertinere ad prophetiam, & quando non
 cognoscit, tunc esse instinctum propheticum.

§. 562.

Quinto. Ut tutum de vera Prophetia feratur iudicium advertendum, an futurum contingens prædictum evenerit. Ita desumitur ex Deut. 18. ubi Deus ita loquitur: *Si tacita cogitatione responderis: Quomodo possum intelligere verbum, quod Dominus non est locutus? hoc habebis signum, quod in nomine Domini Propheta ille prædixerit, & non evenerit, hoc Dominus non est locutus, sed per timorem animi sui Propheta confuxit, & idcirco non timebis eum.*

Quinto.
Si prædictum evenerit.

Schol. 1. Hæc regula nonnullas admittit limitationes.

Excipiuntur Prophetiæ comminatoriæ, & conditionatæ.

Prima est, si prophetia non fuerit absoluta, sed comminativa, & conditionata, vera est, ac Divina, licet non acciderit, quod Propheta prædixerat. Hæc enim profertur a Prophetis juxta leges Divinæ Justitiæ, attentis præsentibus circumstantiis, & hominum demeritis, quibus immutatis Deus avertit, quod fuerat prædictum. Exemplâ suppeditant Jonas prædicens Ninivitis everisionem, & Isaias prænuntians Regi Ezechiae, lethaliter decumbenti, mortem, quorum neutrum evenit sublatis culpis, ac mutatis circumstantiis, a quibus prædictio pendebat. Id quod Deus ipse declarat, Jer. 18. dicens: *Repente loquar adversus gentem, & adversus Regnum, ut eradicem, & destruiam, & disperdam illud. Si poenitentiam egerit gens illa a malo suo, quod locutus sum adversum eam, agam & ego poenitentiam super malo, quod cogitavi, ut facerem ei.* De his Prophetiis comminatoriis, & conditionatis agit S. Thomas 2. 2. q. 171. a. 6. ad 2. Et Cajetanus 2. 2. q. 173. a. 4. ubi docet, Prophetam, cui aliquid revelatur futurum in causis illis, evidenter illud in iisdem cognoscere, sed non oportere, quod sciat, an actu eventurum sit, & quantum est ex vi illius Propheticiæ cognitionis, ambiguum remanere in ejus mente, an illud sit futurum, nec ne:

Et

Et ad verum Prophetam sufficere, quod cognoscatur evidenter, se prophetare de illo, quod sibi revelatum est, licet cætera non cognoscat.

Item Prophetia non rite explicata.

Schol. 2. Secundo non repugnat, revelationem veram esse, & a Deo, & falsam esse ejus explicationem ab homine, eam aliter, quam Deus intelligit, interpretante. Idcirco etiam veri Prophetæ, inquit S. Thomas 2. 2. q. 173. a. 4. non omnia cognoscunt, quæ in eorum visis, aut verbis, aut etiam falsis Spiritus S. intendit. Profecto S. Bernardus, teste Othone l. 1. de fide c. 34. a Ludovico juniore Francorum Rege consultus, & autoritate Eugenii Papæ consultus multas Christianas nationes prædicando, ad sacram expeditionem Jerosolymitanam excitavit. Sed in hac victi Christiani milites justo Dei judicio interierunt. Quapropter S. Bernardus, quem prius Galliæ, & Germaniæ populi tanquam Apostolum, & Prophetam venerabantur, postea ut impostor, & Pseudopropheta traductus fuit. Porro ipse reposuit l. 2. de cons. se non temere in hoc opere currisse, sed jubente Deo, & miraculis ejus prædicationem confirmante. Vera itaque fuit revelatio, & Prophetia, sed ab hominibus non intellecta: hi enim gloriam, divitias, & regni Jerosolymitani receptionem sibi proposuerant, sed Deus æternam eorum, qui in illa expeditione pro fide & Ecclesia mortui sunt, salutem intendit, uti S. Bernardo aperuit Joannes, Casemarii Venerabilis Abbas, ep. 333. inter ep. S. Bern. Hoc exemplum in re præsentī utitur Card. Bona de discr. Spir. c. 17. eoque Gravina in Lap. Lyd. p. 2. l. 2. c. 4. vindicat Prophetiam S. Vincentii de fine mundi, & Antichristo imminente, quam jubente Christo, & illum in visione sanante, suscepit, imo super hac re Salmanticæ concionando suscitavit mortuum in testem, quod ille idem esset Apocalypticus Angelus qui Judicium promulgabat: Apoc. 14. eumque delatus esset ad Papam, libellum defensorium ei misisset, & prædicare perrexit, quia hucusque Judicium

cum extremum apparuerit. Verum S. Vincentius iubente Deo solum prædicavit, extremum iudicii diem cito affuturum, & in suo libello solas rationes attulit, quibus movebatur, ut probabiliter hoc ostenderet. Et quod Salmanticæ contigit, tantum ex traditione constat, & S. Vincentium solum symbolicè dictum Angelum fuisse probat, quod non tam fuit prophetare, quam prædicare cum S. S. Patribus, & ipso S. Paulo Philip. 4. v. 5. *Dominus prope est.*

Schol. 3. Tertio. Quia Prophetia non datur per modum habitus, (§. 554. *Sch. 8.*) ideo potest contingere, ut, quæ a vero aliquin Propheta prædicta sunt, non vera reperiantur, quod ipse videlicet putaverit, se ex revelatione Divina aliqua prædicere, licet instinctu tantum prophetico vaticinatus fuerit: Otho enim, non admodum favere solitus S. Bernardo *l. de gest. Friderici c. 20.* ut infelicem exitum memoratæ expeditionis excuset, inter alia inquit, Prophetarum spiritum non semper subesse Prophetis. Quod etiam docet S. Gregorius *l. 2. Dial. c. 21.* dicens: *Prophetia spiritus mentes Prophetarum non semper irradiat.* quem S. Thomas 2. 2. q. 171. a. 5. sequitur.

Item excipitur infidelis Propheticus.

Schol. 4. Hucusque dicta vera quidem sunt, sed ne in discernendis veris a falsis Prophetiis, maxime in discussione causarum Beatificationis, & Canonizationis. ambigendi occasio subrepat, S. S. Benedictus XIV. *l. 3. c. 47. n. 10.* sequentia addit. 1. Prophetiæ comminativæ, & conditionatæ non respiciunt res præteritas, aut præsentis, sed tantum futuras, quæ ab hominum, meritis vel demeritis pendent, uti explicat Thyraeus *de Appar. l. 4. c. 14.* Docet vero Canus *de loc. Theol. l. 2. c. 4.* Prophetias comminativas mutatis moribus mutari posse, bene cognovisse Prophetas; ob eam enim causam Jonas nolebat Ninive subversionem prænuntia quod Divinam putabat misericordiam Ninivitis

Nonnulla his exceptionibus addenda.

P. Schram *Theol. Myst. Tom. II.*

Bb

niten

nitentibus esse flectendam. Thyraeus vero l. c. vult, non omnes Prophetas cognoscere absolutam Dei voluntatem in rebus, ab hominum meritis pendentibus. Nihilominus in causis præsertim Beatificationis non erit habenda ratio Prophetiæ comminativæ, nisi ostendatur, Dei servum cognovisse indolem, & exitum prophetiæ: alioquin enim errori facile via aperiri posset, uti ostendit Gravinæ *Lap. Lyd. l. 2. c. 23. 2do*. Quod spectat ad Prophetias, in quibus Propheta rem juxta Dei mentem non intelligit, adeoque eventus prædictioni non respondet, nequid erroris subrepat, ex non admittendæ videntur, nisi Deus subsecutis miraculis eas illustraverit, uti explicat Thyraeus de *Appar. l. 4. c. 18*. ita contigisse in Prophetia S. Bernardi de memorata expeditione ex ejus vita a Gaufrido monacho scripta l. 3. c. 4. colligitur. 3tio. In instinctu prophetico, cui eventus non respondet, ut quis excusetur, & vere Prophetans habeatur, opus est, ut constet de ejus correctione, qua juxta S. Gregorium *super Ezech. c. 17*. veri a falsis Prophetis distinguuntur. Nathan enim Propheta, postquam Davidi templum Domini ædificare cogitant. 2. Reg. 7. v. 3. dixit: *Vade, fac, quia Dominus tecum est*: eadem nocte jubente Domino reversus nuntiavit illi, Templum a filio ædificandum fore. Uti pluribus Cajetanus 2. 2. q. 171. a. 5. prosequitur. Alia signa veræ Prophetiæ, in antecedentibus de visionibus, locutionibus, & revelationibus allata sunt.

§. 563.

Signa vera Prophetiae ex parte Personae Prophetantis eadem sunt, quæ de visionibus, locutionibus, & revelationibus assignavimus, inter quæ nonnulla hic paulo fusius explicanda sunt. *Primo* „ Propheticae prædictionis ex parte personae prædicentis notæ, & signa „ sunt

„sunt pietas, & sanctitatis fama certa, saltem
 „ex moribus. Inter quæ signa præcipuum lo-
 „cum tenet terrenorum bonorum, & divitia-
 „rum contemptus, honorum, & dignitatum
 „fuga., Ita Scacchus *de not. sanctit. Sect. 8.*
c. 2. Quippe jam olim in Republica Hebræo-
 rum nihil augustius fuit, quam Prophetarum
 dignitas: *Ipsi eis erant Philosophi, ipsi sapientes,*
ipsi Prophetæ, ipsi Doctores probitatis, ac pietatis.
 ait S. Augustinus *l. de Civit. 18. c. 14.* Lucri
 amor, & auri sacra fames eos absque dubio
 non invasit, cum a cogendis divitiis animum
 adeo habuerint alienum, ut ex amore muneris
 sui obeundi quandoque necessariorum pro vitæ
 sustentatione obliti fuerint, & si aliqui secus se
 gesserunt, Pseudoprophetis adscripti sunt, de
 quibus Michæas *c. 3.* ait: *Comederunt carnem*
populi, pellem eorum desuper excoriarunt, qui in
pecunia divinant, qui mordent dentibus suis, &
prædicant pacem: & si quis non dederit in ore eo-
rum quidpiam, sanctificant (id est indicant) su-
per eum prælum.

§. 564.

Secundo. Card. Bona *de discr. spir. c. 17.* ex *Secundo:*
 parte personæ Prophetantis hoc signum affert: *Mens sa-*
 „Falsi Prophetæ mente commota loquuntur, *na, & pa-*
 „quia dæmonis impetum, a quo impelluntur, *cata.*
 „ferre non possunt. At qui a Deo aguntur,
 „placide, humiliter, & modeste proferunt., Id
 quod confirmat autoritate S. Chrysostomi *hom.*
29. in 1. Cor. dicentis: *Proprium est falsi Pro-*
phetæ, emotæ esse mentis, vim pati, ac necessitate
pell,

Bb 2

*pellī, trahi, raptari tanquam furem: verum-
tem Prophetā non sic, sed cum mente sobria,
cum modesta, & temperante constitutione, & san-
guine loquitur, dicit omnia. Sane mentis, & sen-
suum impotes erant Sacerdotes, & fœmina
sacris deorum initiati, nec loquendi quidem li-
beram habebant facultatem, sed tanquam me-
ra automata agebantur. Veri autem in Lege
Dei Prophetæ quietum, & placidum Spiritus
S. illapsū recipiebant, sui compotes erant, in
tranquillo, & sereno mentis culmine manebant:
debita in Deum observantia inducti loqueban-
tur, & Spiritus S. ductum sequebantur, uti
pluribus exponit Calmet in cit. prol. ad Proph.
c. 3.*

§. 565.

*Signa ve-
ræ Pro-
phetiæ ex
parte ef-
fectuum.*

Denique signa veræ Prophetiæ ex parte effe-
ctuum subsequētiū eadem assignari possunt,
quæ pro discernendis veris a falsis visionibus,
locutionibus, & revelationibus in prioribus
tradita fuerunt.

§. 566.

*Regulæ
discretio-
nis pro-
visionibus
Ec.*

Ex omnibus hucusque dictis nonnullæ Re-
gulæ discretionis pro Magistro spirituali erui pos-
sunt, quibus juxta perpensa signa, circa visiones,
locutiones, revelationes, etiam Prophetias veras
a falsis sive in seipso, sive in alio prudenter di-
scernere valeat. Unde sit.

*Primo.
Non om-
nes visio-
nes statim
rejicien-
dæ.*

*Prima Regula. Visiones, locutiones, revela-
tiones, & Prophetiæ, vel ex solo earum no-
mine, vel ratione personarum, vel ratione ta-
lis materiæ universaliter non sunt rejiciendæ.*

Nam

Nam S. Theresia merito miratur, quod nonnullos confessarios „ non tam terreat, audire a poenitente, dæmonem sibi repræsentare plurimo tentandi genere blasphemias, & ineptas, quædam, ac inhonestas, quam scandalizentur, si a poenitente dicatur, se vidisse, vel sibi locutum esse Angelum, vel apparuisse Jesum Christum D. N. in cruce., Rationes hujus Regulæ videre licet (a §. 486. & sqq.) ubi de visionum, locutionum, revelationum, & Prophetiarum existentia actum fuit.

§. 567.

*Secunda Regula. Neque per aliud extremum, seu ex falsa pietate, seu ex vana curiositate as-
sentiendum est, quibuslibet sine discretionis pri-
vatis revelationibus &c. utpote, quæ ex dictis
etiam a dæmone, vel humana imaginatione
oriri possunt.*

*Secundo. Non omnes passim
revelationes admit-
tendæ.*

§. 568.

*Tertia Regula. Potest quis subinde in se ipso
veram revelationem a falsa discernere per gratiam
gratis datam discretionis spirituum, per quam quis
claro, & quasi Prophetico lumine infallibiliter
de veritate revelationis certificatur, ob quæ-
dam signa credibilitatis, potissimum spiritualia,
quæ Mysticis reducuntur ad quemdam experi-
mentalem modum spirituales videndi, quasi
tangendi, & dulcissimo sapore gustandi, quo
deprehenditur, loquentem non alium, quam
Deum esse posse. Ita docet Gerson de dist. vi-
sion. sign. 4. „ Quæris, quid agit donum, quod*

*Tertio. Veritas
revelationis per-
discretionem Spi-
rituum
ab aliquo
in se dis-
cerni potest.*

B b 3

„ discre-

„ discretionem spirituum appellamus? Agit
 „ dem, ut sapore quodam intimo, & illumina-
 „ tione quadam experimentalis sentiat homi-
 „ nitas differentias inter veras revelationes, & de-
 „ ceptorias illusiones. Et concludit, mirum
 non esse, non posse regulam universalem, &
 doctrinam certam, & infallibilem tradi super
 hac materia de discretionem spirituum, aut de
 revelationum veritate, cum ista res plus in ex-
 perientia, & conditionum particularium, quæ
 infinitæ sunt, concursu, quam in arte versetur.

*Non ta-
 men sine
 consilio
 alieno.*

Schol. Ex hac nota Gerson prudenter monet, nemi-
 nem soli suæ putatæ revelationi fidere debere, con-
 tempto alieno consilio, quo vel maxime in re adeo
 difficili indiget: imo suspendendum esse assensum,
 si materia revelata aliquid contra leges communes,
 vel raro a Deo dispensabiles contineat, usque dum
 clarissimis signis illustretur.

§. 569.

*Quarto.
 Discretio
 fieri pot-
 est per in-
 stinctum
 Divinum.*

Quarta Regula. Discretio veræ revelatio-
 nis a falsa subinde in ipso, cui fit, potest fieri, per
 quemdam instinctum, quem interdum etiam nescientes
 humanæ mentes patiuntur, uti ait S. Thomas 2.
 2. q. 171. a. 5. quo se ad aliquid agendum, vel di-
 cendum a Deo moveri infallibiliter cognoscunt.
 Hinc S. Augustinus l. 1. de Civit. c. 20. ait,
 merito ut sanctas fæminas ab Ecclesia celebra-
 ri, quæ pudicitiae servandæ gratia in flumen
 se projecerunt, dummodo constet hoc jussu Dei
 facisse: Sicut de Samson aliud nobis fas non est
 credere. Subdit autem; Qui ergo audit, non li-
 cere se occidere, faciat, si jussit, cujus non licet
 jussa

jussa contemnere: tantummodo videat, utrum Divina jussio nullo nutet incerto.

Schol. Cum ille alieno consilio indigeat, qui spiritu Sed deinde discretionis per lumen propheticum de sua revelacum confitione, & sensu illius sine omni formidine certus lio prae redditur, si nimirum hoc consilium expetere possit, dentis. ex modo dictis, multo magis, si per lumen solius inferioris instinctus, praesertim non sine omni formidine se a Deo expresse moveri cogitet, & adhuc multo magis, si de hoc ipso maneat dubius, vel tantum judicium probabile ferre possit. Quid autem facere debeat, si alienum consilium capere non possit, paulo inferius dicitur.

§. 570.

Quinta Regula. Vera revelatio a falsa in Quinto. alio subinde sufficienter discerni potest per gratiam gratis datam discretionis spirituum: Illa Revelatio quippe primario pro aliis datur, & discretio, vera in alio per quam quis de seipso facit, subordinari debet discretionem cognoscitur. discretioni faciendae per alios de illius revelatione. Ideoque bene ait S. Chrysostomus hom. 29. in illud 1. Cor. 12. alii discretio spirituum, dicens: Quid hoc significat? Cognitionem, quisnam spiritualis sit, quis non, quis Propheta, & quis deceptor. Notat autem Gerson de prob. spir. sub init. hoc in aliis non haberi per experimentalem illam certitudinem, quam nonnulli in seipsis habent, (§. 568.) „ Quia nemo cognoscit infallibili certitudine ea, quae per solam experientialem notitiam, vel sentimentum interioris, & sensus agunt in alterius animo. „ Debet ergo quasi prophetica cognitio, & revelatio secreti cordium esse haec discretio, & certificari vel per revelationem, vel per evidentiam

tiam in attestante, vel per claram cordis cogitationum intuitionem.

Unde de hac discretionis habita constat.

Schol. Ut constet, aliquem habere dictam gratiam discretionis spirituum, pro cognoscendis veris revelationibus in aliis, ad signa, quibus revelatio vera a falsa discernenda est, recurrendum est, (§. 549. *sqq.*) cum hæc discretio sit quædam species revelationis: & vix poterit iudicium certum de hac gratia habita formari, nisi quando res illius de tractu temporis notoria redditur. Et quia hæc gratia non est habitualis, sed actualis, & non semper quoad omnia adest, hinc personæ eam subinde habentis officium est, vel aliquando assensum suspendere, vel minus obstinato iudicio sententiam dicere, nisi implorato, & obtento pleno Divino lumine præventa sit,

§. 571.

Sexto. Discretio hæc fieri potest per instinctum.

Sexta Regula. In defectu discretionis spirituum per infallibilis iudicii lumen, pro discernenda vera revelatione in aliis alius quidam instinctus inferioris conditionis aliquando sufficere potest. Sicut enim potest quis a Deo instrui de seipso, (§. 569.) ita & de alio ad ejus directionem. Quod declarat S. Bonaventura in *proc. 7. Rel. c. 19.* dicens: *Est & alius modus revelationis per Spiritum S., cum homo ex Dei inspiratione orat Deum pro alia speciali causa, vel propria, vel aliena, & per affectum devotionis intelligit, se exauditum in hac petitione.* Ergo orante direttore pro Divino lumine ad discretionem spiritus in aliena persona, illuminari poterit per instinctum, qui pro iudicio prudenti, de approbando, vel reprobando ejus spiritu valde conducat, & ad donum consilii pertineat, quod pru-

prudentiam perficit, & in instinctu Spiritus S. fundatur.

Schol. Licet hæc discretio per solum instinctum non. *Qui Divi-*
 sit ex parte motivi infallibilis, sicuti illa, quæ fit *mus erit.*
 prophetice, sed tantum ex signis prudentia morali
 simul cum speciali lumine consideratis, hoc tamen
 sufficit, ut in casu, quo moralis certitudo non fal-
 lit, revera pro instinctu Divino habeatur, maxime
 infallibilitas motivi per discretionem doctrinalem
 adjuvetur.

§. 572.

Septima Regula. Defectus doni discretio- *Septimo.*
 nis spiritus, vel specialis instinctus, pro discer- *Discretio*
 nendis veris revelationibus, suppleri potest per *fieri pot-*
 discretionem doctrinalem. Ita docet Richardus *est per*
 Victorin. de præp. ad contempl. c. 67. dicens: *discretio-*
nem do-
ctrinalem.
 Multa quidem de discretionem legendo, multa disci-
 mus audiendo, multa ex insito nobis rationis ratio-
 cinatione: verumtamen nunquam de hac ad plenum eru-
 dimur sine experientie magisterio. Post omnes se-
 qui oportet, qui de omnibus judicare debet. Et
 Deherio disq. mag. l. 4. c. 1. q. 3. ait: „Tertius
 „modus discernendi spiritus, quem vocant do-
 „ctrinalem, est per diligentem, & piam S.
 „Scripturæ tractationem, quæ regulas præ-
 „bet, falsos Prophetas a veris discernendi;
 „lectio quoque S. S. Patrum, & Historiæ Ec-
 „clesiasticæ multum confert. . . his si adjun-
 „gatur observatio virorum spiritualium, & ex-
 „perientia: & in ambiguis, obscurisque consu-
 „lantur viri docti, & pii, & in via salutis lon-
 „ge progressi, in militia vero contra dæmo-
 „num astus exercitati, veteranique, speran-
 „dum est, posse deceptiones sic sentiri, & vi-

B b 5

„tari.

„tari..” Uti enim observat Suarez *prol. 3. de grat. c. 5.* „non expectanda semper est specialis gratia gratis data: hanc enim non promisit Deus omnibus, nec semper illam præbet, sed quibus, & quando vult, & nihil minus omnes possunt cum morali, & practica certitudine prudenter dijudicare, & discernere inter hos spiritus. . . alias non moneret S. Joannes: probate spiritus &c.

Quomodo
hæc faci-
enda sit.

Schol. Igitur ut in aliis revelationes veræ a falsis discernantur: 1. attendendum est ad signa ex parte materiæ, personæ, & effectuum, quæ in superioribus de visionibus, locutionibus, revelationibus, & Prophetiis assignata sunt. Notat tamen Gersonus *de prob. Spir.* fallere unum signum, vel paucum, nisi plura in unum conglobentur: & quo plura in bonam partem convenerint, eo certior res erit. Prout ergo ex horum signorum collatione, vel certitudo fallibilis, vel infallibilis, vel mera probabilitas major, minor, aut æqualis, aut sola ratio dubitandi, aut suspicandi colligitur, ferendum est prudenter iudicium aut certum, aut probabile, aut suspiciosum, aut omnino suspendendum. Guadalupe *Th. myst. t. 3. c. 9.* vult suspendi iudicium, quando solum probabile ferri potest. 2. Si doctrina utilis, ad bonum non impeditivum majoris boni invitans, contineat, parum, aut nihil laborandum, an sit propria revelatio, sed suspenso, vel facto iudicio probabiliori a direttore, discipulo solum commendetur doctrina, tanquam a bona inspiratione habita. 3. Si revelatio sit prophetica de futuro eventu contingenti, iudicio suspenso, & suspenso etiam relicto discipulo, eventum expectare congruum erit, ac tandem ad preces pro bono exitu, si hoc materia postulet, eum adhortari. 4. Si revelatio dirigatur ad aliquid faciendum, & illud regulare sit, præscindendo a revelationis proprietate nisi omnino certa sit, & eam manifestare expediat, juxta

juxta regulas severiores prudentiæ ad praxin, vel non, deducenda erit. 5. Si revelatio sit contra præceptum, aut dispensans in eo, docet S. S. D. Benedictus de Beatif. l. 3. c. ult. n. 13. „Non sufficit probabilitas, sed requiritur certitudo (in 2. edit. „evidentia) Divinæ revelationis: & eo magis, si in materia revelata aliquid contineatur contra præceptum Dei aut Ecclesiæ. Id quod jam alibi (§ 543. Sch.) paulo fusius notatum, & explicatum fuit.

§. 573.

Octava Regula. Discretio authentica revelationis, quando hæc est necessaria, cum debita certitudine ex judicio Ecclesiæ haberi poterit. Authentica quippe discretio illa dicitur, quæ fit judicio Ecclesiæ per suos ministros secundum Ordinem Hierarchicum. Hanc Gerson de prob. Spir. sub init. discretionem officialem vocat, utpote ex officio hierarchico, & spirituali dono concessam; quæ ultra preces, prudentiam, & doctrinam includit etiam varia experimenta sui, & aliorum, & solet a Deo maxime illis concedi, quibus ratione officii, aut dignitatis animarum cura incumbit: nisi enim esset hæc providentia Dei regens Ecclesiam suam in ordine ad fidem, & mores per suum in terris Vicarium Papam, Episcopos, & Doctores, &c. Ecclesia non esset columna, & firmamentum veritatis 1. Tim. 3. v. 15. nec Spiritus S. docere pergeret in illa omnem veritatem Joan. 16. v. 13. nec immunis foret a prævalentia peccatorum inferi. Matth. 16. v. 18. Unde S. Thomas Quodlib. 9. a. 16. docet: Pontifex, cujus est canonizare Sanctos, potest certificari de statu alii.

Octavo. Authentica discretio habetur a judicio Ecclesiæ.

alicujus, per inquisitionem vitæ, & attestationem miraculorum, & præcipue per instinctum Spiritus S. qui omnia scrutatur, etiam profunda Dei. Quare sicuti in ordine ad canonizationem examinantur, & approbantur miracula, ita & revelationes, cum non minus miraculum, ceu virtualis Dei locutio, quam revelatio, ceu formalis Dei locutio, sit attestatio sanctitatis, & gloriæ alicujus servi Dei; & de facto sine alio miraculo in vi solius revelationis Ecclesia non semel, saltem olim, processit ad Sanctorum canonizationem, ad Fectorum celebritatem, ad Reliquiarum cultum, & similia, uti bene probat in causa Canonizationis S. Aloysii Gonzagæ Postulator a pag. 166. sui scripti.

Quæ ratio revelationum habeatur in causis Canonizationis.

Schol. I. Quæ ratio habeatur de revelationibus ab Ecclesia in ordine ad Beatificationem, & Canonizationem, egregie tradit S. S. D. Benedictus XIV. cit. oper. l. 2. c. 32. ubi n. 10. habet, prævio per Revisores eas solum examinari quantum ad doctrinam, an non sint forte fidei, & moribus contrariæ, reservato Promotori fidei ulteriori examine qualitatis, dum de virtutibus agitur. n. 11. notat, approbationem earum ordinarie non dari, nisi solum permissivam, non vero positivam, cum ad communem utilitatem approbatio permissiva, seu negativa, quæ facilius, & certius haberi potest, de eo, quod nihil contra fidem, & mores contineant, sed potius utilem doctrinam, sufficiat, quid quid sit, an revelationes illæ strictæ tales fuerint. n. 12. ostendit, in utroque judicio prævio, & principali solum agi communiter de revelationibus in genere, prout virtutes in gradu heroico illustrent, & in genere solum decernitur, animam habuisse gratiam Prophetiæ, discretionis spirituum &c. quia cum istæ gratiæ non sint habituales, sed actuales, sufficit, aliquoties, licet non semper, vere tales in

in actu fuisse. Subinde tamen ad instantiam Postulatorum de approbatione alicujus particularis revelationis agitur, & tunc visio, aut prædictio approbatur quidem in particulari, non tamen integrum volumen revelationum, nisi modo dicto generico.

Schol. 2. Facta igitur discretionem juxta præmissas regulas, revelationes, vel pie credendæ, vel suspensio judicio transmittendæ sunt, juxta decisionem Ecclesiæ, vel privatas regulas prudentiæ. Ubi bene notandum decretum Urbani VIII. quia a. 1625. statuit, revelationes, miracula, & alia hujusmodi beneficia, in vitis Sanctorum relata, nullo modo approbata censi, nisi juxta decretum Leonis X. in Conc. Lateran. *Sess. 10.* publicentur cum præmissio examine a sancta Sede, vel urgente necessitate ab Episcopo, de quo plura videri possunt apud S. S. D. Benedictum XIV. *de Beatif. l. 2. c. 11. n. 7. 8. 9.* post Baldellum *l. 3. Th. moral. d. 13.* ubi n. 21. notanda declaratio, qua idem Urbanus 5. Jul. a. 1631. indulgit, posse præfatos libros edi, sed cum potestacione in principio, quod iis nulla adsit auctoritas ab Ecclesia, sed fides tantum sit penes Auctorem. Et hæc est praxis inconcussa, ita ut opera ipsa sic edita, inquit citatus S. S. D. Benedictus n. 13. semel, & iterum de novo in ordine ad Beatificationem, & Canonizationem revideantur: & quando post has revisiones datur approbatio permissiva, solum permittitur, ut præfatæ revelationes ad fidelium instructionem, & utilitatem post maturum examen edantur, quibus quidem non debetur fidei Catholicæ assensus, sunt tamen pie credibiles.

Coroll. Teneamus ergo illam a S. Paulo, & S. Joanne præscriptam regulam, Ecclesiæ praxi roboratam, ut non spernamus in genere privatas Prophetias, & revelationes, sed probemus, & post jam probatas, quod in illis bonum est, teneamus. Sequamur Regulam S. Thomæ *de Verit. q. 12. a. 2.* ubi ex eo, quod 1. Cor. 12. donum Prophetiæ datur ad utilitatem.

utilitatem Ecclesiæ, infert: *Unde omnia illa, quarum cognitio potest esse utilis ad salutem, sunt materia Prophetiæ, sive sint præterita, sive futura, sive æterna, sive necessaria, sive contingens.* Mirum autem erit, si quis putet, ea potius, quorum cognitio non pertinet ad mysteria, quam quæ pertinent, & ea, de quibus non disputatur, quam de quibus disputatur, esse utilia ad salutem, & revelabilia. Quid utilius, quam de mysteriis nostræ fidei cogitare? Quod si vel disputare, ac opinari circa incerta de his mysteriis ad salutem conducere potest, quare privatam revelationem de iis factam inutilem habeamus, per quam tamen devotio foveri potest? Sequatur Magister spiritualis in huiusmodi rebus exemplum Jacob Gen. 37. v. 10. ubi cum Joseph sincero animo patri, & fratribus visum a se de sole, luna, & stellis, se adorantibus, propheticum somnium narraret, *inreprevit eum pater suus*, & fratres quidem ob hoc invidebant ei, *Pater vero rem tacitus considerabat.* Ecce Joseph cum soli Patri in secreto visionem suam revelare debuisset, palam coram fratribus hoc fecit; unde invidia orta est: sicque fiet, si hodie revelationes præterquam Patri spirituali secreto manifestentur. Pater vero in puero merito exprobravit, quod jam in pueritia revelationibus se dignum putaret, easque palam patrum humiliter narraret: nihilo tamen minus considerata filii innocentia, & morum candore rem tacitus considerabat. Eodem modo se prudentes Patres spirituales gerant.

§. 574.

*Extasis
quid.*

Visiones, locutiones, revelationes, & Prophetias frequenter comitantur extases, & Raptus. Est autem *Extasis* in genere juxta S. Augustinum l. 2. ad simplic. q. 1. *mentis alienatio a sensibus corporis.*

Schol.

Schol. Extasim ergo pati aliquis dicitur, inquit S. Thomas 1. 2. q. 28. a. 3. cum extra se ponitur; quod quidem contingit & secundum vim apprehensivam, & in hac facultate dicitur Extasis esse formaliter, & secundum vim appetitivam, & in hac dicitur esse casualiter. Secundum quidem vim apprehensivam aliquis dicitur extra se poni, quando ponitur extra cognitionem sibi propriam, vel quia ad superiorem sublimatur, sicut homo, dum elevatur ad comprehendenda aliqua, quæ sunt supra sensum, & rationem, dicitur Extasim pati, in quantum ponitur extra connaturalem apprehensionem rationis, & sensus: vel quia ad inferiora deprimitur, puta, cum aliquis in furiam, vel amentiam cadit, dicitur Extasim passus. Secundum appetitivam vero partem dicitur aliquis Extasim pati, quando appetitus alicujus in alterum fertur, exiens quodammodo extra seipsum. Primam quidem Extasim facit amor dispositive, in quantum scilicet facit meditari de amato, intensa autem meditatio unius detrahit ab aliis: Sed secundam Extasim facit amor directe. Hanc doctrinam illustrat Alvarez de Grad. cont. l. 5. p. 3. c. 8. Anima etiam in Extasi omni sensuum usu frequenter, & ordinarie destituitur, uti explicat Harpius *Th. myst.* l. 2. p. 3. c. 37. & inferius explicabitur, & in ea sola potentia vegetativa, ordinarie loquendo, ab actibus suis non cessat, cum non sit cognoscitiva; præterquam quod cessantibus ejus operationibus cessaret nutritio, quæ semper animali est necessaria: uti docet citatus S. Thomas 2. 2. q. 175. a. 5. ad 3. Et Gravina in *Lap. Lyd.* l. 2. de Extasi c. 30. & Thyreus de appar. intell. l. 4. c. 4.

§. 575.

Raptus juxta S. Thomam 2. 2. q. 175. a. 2. *Raptus* supra Extasim addit quandam violentiam, & juxta quid. ta ejus mentem differentiam inter Raptum, & Extasim explicat Scacchus de not. sanct. Sect. 8. c. 3.

c. 3. & Card. Bona *de discret. spir. c. 14.* ut:
 „ Hoc autem est discrimen, quo inter se diffi-
 „ guuntur Raptus, & Extasis: nam hæc su-
 „ vius mentem a sensibus abstrahit, ille for-
 „ tius, & cum quadam violentia. „ Quam
 violentiam mystici intelligunt de violento cor-
 poris motu, cum videlicet alienati in altum
 eleuantur, cui explicationi Card. Lauræa ad-
 hæret *opusc. 5. de orat. c. 6.* qui tamen cum
 aliis notat, Extasin, & Raptum passim pro-
 miscue sumi.

Divisio. Schol. Lauræam, Durandum, *de vision. c. 3.* & alios
 nos quoque sequemur, & nomina Extasis, & Rap-
 tus promiscue usurpabimus, nisi quando forte di-
 cendi ordo dati discriminis meminisse poposcerit:
 Et cum S. Thoma 2. 2. q. 175. a. 1. Extasin, &
 Raptum in naturalem, dæmoniacum, & Divinum
 dividimus.

§. 576.

*Extasis
 naturalis
 quid.*

Extasis naturalis est, quæ a causis naturali-
 bus, v. g. morbo, vel vehementi quadam ima-
 ginatione, vel alia vehementi animi applicatio-
 ne ad res sublimiores oritur.

*Quomodo
 a morbo
 causetur.*

Schol. Extasis naturalis oriri potest primo a morbo,
 quem Medici Catochen, seu Catalepsin vocant:
 nam eo correpti omni sensu, & motu destituuntur,
 ac in eo situ, quo deprehensi fuerint, rigidi, &
 immobiles manent, apertis, & immotis oculis vi-
 gilentis figuram retinentes, licet omnis sensuum
 functio sopita sit. Id quod Zachias *quæst. medico
 legal. l. 4. q. 6.* explicat, dicens: „ Faciunt ad ex-
 „ tasis durationem, & intensiorem, cerebri ipsius
 „ debilitas, & fortitudo, & ipsorum quoque spi-
 „ rituum quantitas, & qualitas. Extasis enim
 „ effe-

„ effectus, vel symptoma est in genere læsionum
 „ facultatum principum, animalium nempe, ut ex
 „ superioribus patet. Itaque ad ejusmodi symptomata
 „ cerebri secundum ejus ventriculos debilitas con-
 „ tingit, & non naturalis quædam sanguinis,
 „ & spirituum constitutio. . . Itaque si simul debile
 „ fuerit cerebrum, spiritus multi, crassi, & melan-
 „ cholici, extasis non solum interdum multum du-
 „ rabit, sed etiam in apoplexiam, morbum sibi
 „ congenerem, & ipsam mortem terminari pote-
 „ rit: est enim affectus hic apoplexiæ adeo simi-
 „ lis, ut uterque eodem nomine, Apprehensionis,
 „ & Detensionis insigniatur.,

Schol. 2. Extasis naturalis secundo etiam ex vehemen- Quomodo
 ti imaginatione oritur: tunc enim confluant spiri- a vehe-
 tus animales in cerebrum, & sensuum exteriorum menti
 functiones impediunt, & quo intensior imaginatio imagina-
 est, eo major spirituum copia cerebrum obsidet, & tione cau-
 sic fortior, & longior extasis evadit. Unde legi- setur.
 mus Platonem Philosophicis speculationibus ita
 quandoque intentum fuisse, ut sensuum usu care-
 ret; & nota est S. Thomæ Aquinatis abstractio, &
 extasis naturalis, qui Regiæ mensæ accumbens,
 conclusum esse adversus Manichæos exclamavit.
 Id quod Philosophi Conimbricenses &c. fufius ex-
 ponunt.

§. 577.

Extases, & Raptus quandoque naturaliter Datur
sunt, licet respectu Divinarum nonnisi impro- Extasis,
 prie tales sint. Hoc *Primo* colligitur ex factis *& Raptus*
 a S. Scriptura narratis. De Isaac postquam *naturalis.*
 loco Esau benedixerat Jacob, Gen. 27. v. 33.
Expavit Isaac stupore vehementi, & ultra, quam
credi potest, admirans. Ubi LXX. legunt: Rap-
tus est Isaac in extasin magnam vehementer. Et
1. Reg. 25. v. 37. de Nabal dicitur: Emortuum
est cor ejus intrinsecus, & factus est quasi lapis.
P. Schram Theol. Mystic. Tom. II. Cc „ Quia

„ Quia, ait Sanctius, sic obstupuit, ut omnem
 „ amiserit sensum, quod sæpe in motu, atque
 „ dolore contingit., *Secundo* probatur ex P.
 P. S. Augustinus l. 14. de Civ. c. 24. de qua-
 dam Parocho, nomine Restituto, narrat: „Quan-
 „ do ei placebat, rogabatur autem, ut hoc
 „ faceret ab eis, qui rem mirabilem coram sci-
 „ re cupiebant, ad imitatas, quasi lamentantis
 „ cujuslibet hominis voces, ita se auferbat a
 „ sensibus, & jacebat simillimus mortuo, ut
 „ non solum vellicantes, atque pungentes mi-
 „ nime sentiret, sed etiam aliquando igne ure-
 „ retur admoto, sine ullo doloris sensu, nisi post-
 „ modum ex vulnere: non autem obnitendo,
 „ sed non sentiendo, non movere corpus, eo
 „ probabatur, quod tanquam in defuncto nullus
 „ inveniebatur anhelitus: hominum tamen vo-
 „ ces, si clarius loquerentur, tanquam de lon-
 „ gino se audire postea referebat., S. Tho-
 mas 2. 2. q. 175. a. 1. docet Extasim fieri uno
 modo ex causa corporali, sicut accidit in his, qui
 propter aliquam infirmitatem alienationem patiun-
 tur. Et S. Salesius l. 7. de amore Dei c. 6. ait:
 „ Philosophi ipsi certas quasdam species exta-
 „ sim naturalium factas per vehementem ap-
 „ plicationem animi ad res sublimiores cogno-
 „ verunt., *Tertio* patet ab exemplis. Plato
 de Conviv. Alcibiade in testem adducto, de
 Socrate narrat, quod in medio militum cuneo
 cogitatione quadam abductus steterit immobi-
 lis eodem vestigio a primo mane, per totam
 diem, & noctem, usque ad ortum solis sequen-
 tem. Marsilius Ficinus l. 3. de immort. ani. c. 2.
 alia facta percurrit, de Epimenide, qui per 50.
 annos

annos dormierit, seu a sensibus remotus vixerit: de Pythagora, qui per 10. annos, de Zoroastro, qui per 20. annos latuit: de Platone, qui frequenter in contemplatione secesserit a corpore, ac demum sic obierit: de Xenocrate ejus discipulo, qui per horam singulis diebus similiter se gesserit: de Archimede, qui suis demonstrationibus intentus nec patriæ tumultus, nec se occidi perferens: de Plotino, qui sæpe a se corpore solvi, mutare vultus, & mira invenire, quæ scriberet, notabatur: de illius discipulo Porphyrio, qui semel raptus est contemplando. Quæ exempla inferius accuratius examinabuntur. *Quarto* Ratio est ex S. Thoma 2. 2. q. 175. a. 2. quia quando appetitus ad aliquid vehementer afficitur, homo ab omnibus aliis alienari potest, dum, uti explicat Zacchias 1. 4. qq. *medico legal.* q. 6. facta vehementi imaginatione, ac fixa erga rem aliquam, animales spiritus omnes in cerebrum confluunt, externis sensibus, ac internis, & motui destinati: unde contingit, ut multo magis, quam in somno ipsi externi sensus, & ipsum animal omni motu carere appareat. Accedit, quod etiam in somno sensus externi ligari possint: Ergo etiam in extasi, & raptu, sive vi imaginationis intensius in aliquo defixa, sive ex aliqua corporis infirmitate iidem motu suo privari possunt. (§. 576. Sch. 1. & 2.)

Schol. 1. Ex dictis patet 1. quod quando vel vi fortius imaginationis, vel alicujus vehementis affectionis usus sensuum externorum impeditur, is, qui ita afficitur, extasim vel raptum pati dici possit. 2. Talis tamen extasis imperfecta erit, si cum super-

C c a

Corollaria.
per-

pernaturali comparatur, uti ex dicendis apparet.
 3. Si somnus sit præcise somnus, non meretur li-
 ci Extasis nequidem imperfecte: tum quia dor-
 miens interius, vel nihil cogitat, vel si somniat,
 somnium est casuale, ac frequenter insaniam simile:
 tum quia somnus est effectus ordinarius ex natu-
 ræ indigentia, non vero extraordinarius vi vehe-
 mentis cogitationis, aut affectus, qualis est Ex-
 tasis. 4. Nec apoplexia, nec alii morbi illi simi-
 les Extasis vocari merentur, nequidem imperfe-
 cta, non solum: quia nihil cogitare, aut nonnisi
 contra ordinem rationis permittunt, sed quia sunt
 effectus humoris physice peccantis, non vero cau-
 sa intentionalis, sicuti ad Extasin requiritur.

*An in Ex-
 tasi natu-
 rali ani-
 ma corpus
 deferere
 possit.*

*Schol. 2. Vi extasis naturalis fieri non potest, ut quis
 re ipsa penes animam corpus deserat, & deinde ad
 illud revertatur, quod merito ut errorem, contra
 Bodinum l. 2. Dæmon. c. 3. & Cabbalistas habet Del-
 rio disq. mag. l. 2. q. 29. Zacchias l. 4. q. 6. Bona
 de discr. spir. c. 14. Nec enim fieri potest, nisi a so-
 lo Deo per miraculum, ut homo semel mortuus re-
 viviscat, & animam a corpore non deunitam
 alio sine corpore physice migrare, æquale miracu-
 lum, vel chimæra foret. Unde Tertullianus l. de
 anim. c. 44. ait: Omnia magis conjectanda, quam
 hanc licentiam animæ sine morte fugitivæ. Ideoque
 vel mors interveniet, a qua nemo nisi Deus libe-
 rare poterit, vel phantastica est, & sola imagina-
 tione quasi facta omnis alia separatio animæ a cor-
 pore. Ita S. Augustinus l. 18. de civ. c. 18. & ep.
 101. ad Evodium. Quo modo facta de Platone,
 & Plotino §. præcedenti citata explicari debent:
 reliqua vero de somno 50. annorum Epimepidis,
 10. annorum Pythagoræ, & 20. an. Zorastri, fa-
 bellæ sunt: neque enim tamdiu sine omni nutri-
 mento vitam agere potuissent. Quod autem Pla-
 to dial. 10. de Republ. narrat de quodam Ero Arme-
 nio, qui inter occisos in prælio integro corpore
 repertus, decima post obitum die revixit, & mira,
 quæ*

quæ viderat, de præmio, & poena animarum narravit; ille vere mortuus fuit, & non ad nutum proprium revixit: & si vera est narratio, satius est, putare, illam resurrectionem a Deo factam fuisse, pro attestazione animæ immortalitatis, & futuro ejus præmio, aut punitione. Item quod Plinius l. 7. *hist. nat. c. 52.* refert de quodam Aristæa, qui multoties mortuus, quoties voluit, revixit, cujus animam adstantes sub cervi effigie avolantem viderunt, factum pure imaginarium, si non omnino fabulosum fuit: ille enim mortuus non fuit, & nonnisi præstigiöse anima ejus ex ore avolabat, uti Delrio l. c. ostendit.

Schol. 3. In extasi naturali a vehementi imaginatione, *Differen-* aut applicatione orta cessante usu sensuum exter- *tia inter* norum imaginatio non cessat, & in illa, quæ a mor- *somnum,* bis inducitur, phantasia etiam, licet sæpe inordi- *Et Extas-* nate, operatur: & juxta Zacchiam l. 4. q. 6. „Ni- *sin natu-* hil differt naturalis extasis a somnio, nisi quod *ralem.* „ illa vigilianti, hoc autem dormienti accadat. „

§. 578.

Signa Extasis naturalis sunt, primo si præ- *Signa Ex-* *ta-* *sis natu-* *ralis.* *Primo.* *Morbus* *præce-* *dens.* *afferit aliqua infirmitas, vel morbus, ex quo ex-* *tasis naturalis causari potest. Tales morbi jux-* *ta Zacchiam l. 2. q. 2. sunt Apoplexia, Epile-* *pisia, Lethargia, sive Catoche, aut Catalepsis,* *& similes somniculosi dicti, ex eo, quod ho-* *mines vel perpetuo dormire cogant, vel similes* *dormientibus efficiant, imo quandoque ita ex* *parte lædunt, ut non secus quam insensati la-* *pides evadant. Et S. Augustinus l. 12. de Gen.* *c. 19. testatur, quod nonnulli sensibus penitus* *interclusis, sicut sæpe male affecti morbo aliquo* *ingravescente, præsentem corpore, diu absentes,* *deinde hominibus redditi multa se vidisse dixerunt.*

Cc 3

§. 579.

§. 579.

Secundo.
Determinatum
tempus
Extasis.

Secundo. Si Extasis *determinatum tempus* insultus servet, plerumque Extasis naturalis erit; illa enim, si a morbo oritur, supponit peculiare in humoribus, & Phantasia dispositiones, uti notat Zacchias *l. c.* quæ certo tempore suæ criseos modo occurrunt, uti in febribus, & aliis morbis chronicis observamus, cum econtra Extasis divina, utpote gratia gratis a Deo data nulli tempori determinato alligetur.

§. 580.

Tertio.
Morbus
subse-
quens.

Tertio. Si *Extaticus in paralyfin*, vel *apoplexiam*, vel alium consimilem morbum labatur, signum Extasis naturalis erit. Ita observat Zacchias *l. c.* dicens, quod Extasis naturalis „ in „ apoplexiam, morbum sibi congenerem, & „ ipsam mortem terminari possit. „ Nam uti S. Theresia *in vit. c. 20.* docet, in Extasi divina corpus non subest damno ægrotationis, sed sæpius sanum exinde fit, quod ægrotabat. Et Alvarez *de vit. spir. t. 3. l. 5. p. 3. c. 9.* notat: „ Quod valde mirum est, cum homo ad se „ revertitur; corpus non imbecillum, quod „ consequens videbatur, sed validum, & ab „ ægrotationibus assiduis, quasi relevatum ex- „ peritur. „

§. 581.

Quarto.
Lassitudo
membro-

Quarto. Si post Extasin *lassitudo quædam*, & membrorum pigritia succedant, Extasis naturalis signum erit: In hoc enim Zacchias *l. c. q. 6.*

q. 6. discriminat Extasin naturalem a superna-^{rum suc-}
turali, quod in illa, secus ac in ista, necesse^{cedens.}
est corpus ab ejus invasione aliquid perpeti, uti
pigritia membrorum detineri &c. Concordat
Durantus Consalvus *de vision. c. 3.* dicens:
„ Corpus ejus, qui ad divina contemplanda
„ sic elevatur, non ex tunc, quemadmodum
„ videbatur, imbecillum, ac debile, sed ro-
„ bustum, ac viribus sæpenumero potens re-
„ linqui. „ Et bene animadvertunt Rotæ au-
ditores *in relat. caus. serv. Dei Nicolai Factor:*
tit. de donis. „ Et postquam in Extasi perseve-
„ raverat, cum ad suos sensus redibat, sed
„ cum integra valetudine, & robore ad quos-
„ cunque labores perferendos. „

Schol. Dicta modo explicanda sunt, ut procedunt in *In ipsa*
corpore post Extasin, aut Raptum, secus autem *Extasita-*
loquendo de corpore, dum Extasis, aut Raptus *men cor-*
durant juxta illud Dan. 10. *Vidi visionem grandem, pus imbe-*
Et non remansit in me fortitudo, sed Et species mea cillum est.
immutata est in me, Et emarcui, nec habui quidquam
virium. Vi etenim mentis in rerum divinarum ma-
xime, vel etiam humanarum contemplatione defi-
xa, & calore vitali ad mentis functiones contra-
cto, ac vehementia amoris in partem sensitivam
redundante, necesse est, obtundi vires corporis,
& illud frigescere, pallefcere, & infirmari. Et
Cassianus *Coll. 19. c. 4.* Abbatem Joannem ita lo-
quentem inducit: „ Itaque pro Domini nostri mu-
„ nere memini me in hujusmodi Raptum frequent-
„ ter excessisse, ut obliviscerer, me sarcina cor-
„ poræ fragilitatis indutum, mentemque meam
„ ita omnes exteriores sensus subito respuisse, &
„ a cunctis materialibus rebus omnimodis exu-
„ lasse, ut neque oculi, neque aures meæ proprio
„ fungerentur officio, & ita divinis meditationi-
C c 4 „ bus,

„bus, ac spiritalibus Theoriis animus reple-
 „tur, ut sæpe ad vesperam cibum me percipere
 „nescirem, ac sequenti die de hesternis solenni-
 „jejunii penitus dubitarem. „ Et S. Theresia in
Cast. mans. 6. describens pathemata hominis in Ex-
 tasi rapti, ait, Calorem deficere, intercipi re-
 spirationem, nec minimum halitum, siue motum
 percipi, accedere omnium membrorum rigorem,
 & frigus, pallorem in vultu, & omnia mortui,
 vel morientis symptomata.

§. 582.

Quinto.
 Oblivio
 rerum
 præteri-
 tarum.

Quinto. Si post Extasim mentis, & intelle-
 ctus obfuscatio, & rerum præteritarum in Extasi
 oblivio sequatur, plerumque naturalis fuit. Ita
 Arauxo dec. mor. q. 23. n. 40. Et S. Theresia in
Cast. mans. 6. observat, in extatica suspensione
 „non esse, ut deliquium, vel paroxysmus invadit
 „aliquem, qui nihil interius, & exterius in-
 „telligit. „ Et certe excusatio hæc, quod
 aliquis ea, quæ in Extasi contigerunt, obli-
 tus sit, posset esse prætextus fictus ab eo, qui
 nihil omnino intellexit, cum tamen optimum
 signum sit, ut saltem negative convincatur,
 Extasim, aut Raptum non esse divinum, si ni-
 hil mente percipiatur, & solummodo dubitari
 possit, an sit Extasis pure naturalis, aut dæ-
 moniaca, vel ficta, quod ex aliis indiciis tum
 Theologice, tum juridice petendum est. Si na-
 turæ tribui possit, non est, cur dæmoni tri-
 buatur, & si dæmoni, persona pure passive se
 habente, non est, cur tribuatur ejus fictioni,
 ad aucupandam famam sanctitatis.

Hoc fig-
 gum non

Schol. Hoc signum oblivionis eorum, quæ in Extasi
 sunt cognita, non est universale, quia ex inferius
 dicen-

dicendis potest contingere, ut quis visa in Extasi *est univer-*
vel ex toto, vel ex parte edicere non possit, ob *sale.*
rerum, & visionis sublimitatem: adeoque est æqui-
volum, & per alias circumstantias iudicium de eo
ferendum est.

§. 583.

Sexto. Si quis Extaticus fiat, dum actu *Sexto.*
rem aliquam terrenam concupiscit, Extasis natu- *Amor ter-*
ralis erit. Extasis enim divina tantum ab amo- *renorum.*
re supernaturali oritur.

§. 584.

Septimo. Extasis, qui ex subito alicujus *Septimo.*
eventus *pavore*, aut *tristitia* oritur, naturalis *Extasis*
est, uti de Extasi Jacob, & Nabal (§. 577.) *a pavore*
visum fuit. *ortus.*

§. 585.

Octavo. Ad Extasin naturalem pertinet, si *Octavo.*
quis alienetur a sensibus, & extaticus fiat, dum *Extasis a*
Musica audit: de similibus enim musicæ na- *Musica*
turalibus effectibus testantur Cassiodorus *inductus.*
variar.
l. 2. c. 5. Seneca l. 3. de ira c. 9. & D. Calmet
Dissert. in music. vet.

§. 586.

Altera species Extasis, & Raptus, est *Extasis*
sis dæmoniaca, quæ a dæmone ligatis sensibus *dæmonia-*
externis causatur. *ca.*

Schol. Modum, quo dæmon Extasin causare potest, *Quomodo*
explicat Delrio *disq. mag. l. 2. c. 2. q. 25.* „Extasi- *fiat.*
„ fin, si Raptum potest diabolus in homine effi-

„ cere ligando, vel solvendo sensus exterioris,
 „ idque modis duobus. Prior est, quando
 „ tramites obstruit, quibus a cerebro spiritus
 „ sitivi se ad exteriores sensus penetrant, vel
 „ contingit in somniantibus. Posterior, quando
 „ eosdem spiritus sensitivos ab exterioribus sensu-
 „ bus ad interni sensus organa retrahit, ibique
 „ retinet, ne ad externorum sensuum organa
 „ queant descendere. Ita enim contingit, ut in
 „ raptu ob nimiam internarum virium sensitiva-
 „ rum applicationem, & spirituum sensibilibus ad
 „ interni sensus organa confluxum, adeo impe-
 „ diantur sensuum externorum munia, ut corpus
 „ vivum cadaveris mortui, & immobilis speciem
 „ præseferat. Hæc raptus naturalis causa vera
 „ diaboli vires non excedit. „

§. 587.

*Datur
 Extasis
 dæmonia-
 ca.*

*Extases, & Raptus ope dæmonis subinde ev-
 nire possunt, quæ tamén relate ad divinas non-
 nisi improprie tales sunt. Colligitur primo ex
 S. Scriptura; ubi Deut. 18. v. 11. & Lev. 20.
 v. 27. Severissime contra illum procedebatur,
 qui vel consuleret Pythones, vel in quo Spiritus
 Pythonicus reperiēbatur: sub quo nomine Del-
 rio l. 4. disq. mag. c. 2. q. 6. Simul cum aliis, a
 dæmone afflatis, fanaticis, Enthusiasticis, Pseu-
 doprophetis Idolorum, etiam intelligit Extas-
 ticos; „ qui a dæmone extra se rapti, motu,
 „ sensuque privati, & mira putantes interea
 „ sese aspicere, quæ futura postmodum enun-
 „ tiant. „ Secundo. Probatur ex P. P. S. Au-
 gustinus (præter illam historiam de Restituto
 (§. 577.) relatam, quam Consalvus Duran-
 tus de vis. c. 3. ad Extasin dæmoniacam refert.)*

l. 12.

l. 12. de Gen. c. 13. describens Extasin: *Quando penitus avertitur, atque abripitur animi intentio a sensibus corporis.* c. 13. notat, eam etiam a spiritu malo fieri posse. Et c. 19. agens iterum de animabus, quæ sensibus corporis penitus avertuntur, nihil per eos sentientes, & spirituali visione in similitudinibus corporum habitantes, subdit: *Sed cum malus in hæc arripit spiritus, aut dæmoniacos facit, aut arreptitios, aut falsos Prophetas.* S. Thomas 2. 2. q. 175. a. 1. docet: Extasin contingere posse *ex virtute dæmonum, sicut patet in arreptitiis.* Et S. Salesius l. 7. de amor. Dei c. 5. ait: „Malignus spiritus potest „intellectum trahere in Extasin, ei repræsentans cognitionem rerum admirabilium, quæ „eum supra vires naturales suspensum tenent, „& per tales cognitiones, & notitias potest „etiam attribuere voluntati aliquod genus vani, molli, teneri, & imperfecti amoris. „Tertio patet ab exemplis. Sic Tertullianus l. de anim. c. 9. refert de quadam, ut ipse putabat, Prophetissa, quæ in Ecclesia inter Missarum solemnias prophetare solebat; *post ea per Extasin in spiritu patitur:* ubi Priscillam, Montani sociam, pseudoprophetissam a spiritu nequam actam intelligit. De quo Pamelius, qui sex libros Extasis a Tertulliano, jam Montanista facto editos discutit. Delrio l. c. ex Olao refert de magis Lappis, quorum incantator, ut responsa det de rebus arcanis, collabitur, & exanimatur; nec spiritus, nec sensus in eo restare videtur. Torreblanca l. 2. de mag. c. 10. affert exemplum cujusdam Virginis Cordubensis, Magdaleneæ a Cruce, quæ ob frequentes Extases,

tates, & raptus dæmoniacos ab imperitis
 ita reputabatur. Cui duas alias similes
 addunt Gerson *de exam. doctr.* p. 2. post. 6. comp.
 & Alvar. Pelagius *de planct. Eccl.* c. 45. De quibus
 exemplis subjungit S. Salesius *l. c. c. 6.* „Mi-
 „randum videri non debet, si malignus spiri-
 „tus Simiam agendo, ad decipiendas animas,
 „ad seducendos homines debiliores, aut trans-
 „formandum se in Angelum lucis, operetur
 „Raptus in iis, qui minus bene, ac solide in-
 „stituti sunt in vera pietate Christiana. „Quar-
 to. Ratio est: Extasis, & Raptus naturalis vi-
 res dæmonis non excedit, qui (ex dictis §. 586.)
 sensus ligare, & vias obstruere potest, per quas
 spiritus a cerebro in ipsos sensus exteriores dif-
 funduntur, & in Phantasia, & cogitativa ali-
 cujus objecti, sive negotii vehementem cogita-
 tionem mediate saltem excitare. Ergo Extasis
 dæmoniaca subinde contingere potest, quæ ta-
 men non absoluta, & propria, sed cum addito
 Pseudoextasis erit, uti ex dicendis apparebit.

*An in Ex-
 tasi dæmo-
 niaca cor-
 pus in al-
 tum suble-
 vari pos-
 sit.*

Schol. 1. Sicuti in Extasi, & Raptu naturali anima
 corpus deferere, & ad illud naturaliter redire ne-
 quit. (577. *Schol. 2.*) Ita nec in Extasi dæmonia-
 ca. Sed licet in Extasi naturali fieri non possit, ut
 corpus a terra sublevetur, in Extasi tamen dæmo-
 niaca elevatio corporis a terra contingere potest.
 Nam Jamblicus *de vit. Pythagoræ* c. 28. Interprete
 Ludolpho Kuster edit. Amstelod. An. 1707. tan-
 quam factum notorium refert, Pythagoram una,
 eademque die a remotis regionibus in Italiam, &
 ab Italia in Siciliam, ope utique dæmonis, trans-
 latum suos discipulos in illis locis existentes allo-
 cutum fuisse: Deoque permittente Simon Magnus
 a dæmone in æra evehctus est, ita ut volare vide-
 retur,

retur, quem tamen ad B. Apostoli Petri preces a dæmonibus, Deo iubente, destitutum in terram statim præcipitem corruisse, atque extinctum debitas pœnas persolvuisse scimus. Legi potest Cardinalis Baronius in *Annal. ad an. Christi* 68. n. 13. Equidem Henricus Valesius in *not. ad c. 15. l. 2. Hist. Eccl. Eusebii Casar.* de volatu Simonis Magi subdubitare videtur ob silentium Eusebii, Irenæi, & Justin. At Tillemontius t. 1. p. 3. in *vit. S. Petri.* Ejusdem historiæ veritatem plurimis tum Patrum, tum Historicorum testimoniis docte confirmat, asseritque, nulli nixos solido fundamento nonnullos de ea re dubitare, & subdit, se malle cum Arnobio, Cyrillo Jerosol. Legatis Liberii, Ambrosio, Augustino, Isidoro, Pelusiota, Theodoreto, cæterisque Patribus decipi, quam eosdem indiscretæ incredulitatis insimulare, & bene prosequitur D. Calmet in *Diff. de Simone Mago.* Addit Torreblanca l. c. antea memoratam Magdalenam de Cruce e terra per dæmonem spectantibus omnibus fuisse elevatum. Ita S. S. D. Benedictus XIV. de *Beat. l. 3. c. 49.* Sæpius etiam in diabolicis elevationibus a terra præstigium, & mera imaginatio occurrit, uti nonnullæ experientiæ maleficarum probant, quæ credebant, præmissa quadam unctione se in longinqua loca rapi, & tamen in loco, ubi manebant, alto somno correptæ reperiiebantur, uti liquet ex *cau. 26. q. 5. c. Episcopi.*

Schol. 2. Et si ex regula generali mortuorum corpora Dæmon quamprimum in pulverem abeant, juxta sententiam Dei Gen. 3. v. 19. *Pulvis es, & in pulverem dâvera ab reverteris:* Indubium tamen est, cadavera quandoque longo tempore incorrupta servari, siue naturæ beneficio, aut ratione complexionis, aut parca corruptionis in victu, aut humi, aut soli, ad id congruentis, aut artis subsidio per condimenta corruptionis præservativa, in quo Ægyptii, & Peruani excellerant; siue denique miraculosa Dei providentia, volentis, etiam contra omnes naturæ leges, nonnullos

nullos Sanctorum hac speciali gratia insignire, ut videri potest apud Theophilum Raynaudum *opusc. de incorrup. cadav.* Zacchiam *cit. l. 4. p. 1. c. 30.* & S. S. D. Benedictum XIV. *cit. l. 4. p. 1. c. 30.* 31. Posse etiam dæmonem cadavera ab aliqua specie incorruptionis præservare, ex omnium consensu docet Delrio *disq. mag. l. 2. q. 25.* & Raynaudus *l. cit. c. 7.* Nam quod arte præstare possunt homines, multo facilius, & efficacius poterit præstare dæmon, Deo permittente, applicando argutius, quæ novit activa passivis. Quando vero hic effectus, vel naturæ, vel dæmoni, vel Deo adscribendus sit, in causis Beatificationis discutitur, uti laudatus S. S. D. Benedictus XIV. *l. c.* docet. Reperiuntur etiam apud Græcos subinde cadavera tympanica, horrida, incorrupta, qui eorum esse dicunt, quæ in excommunicatione obierunt, & ab eis absoluti mox in cineres abeunt, ex quo veluti miraculo argumentum sui Schismatis desumunt. Verum Bollandistæ *t. 1. Augusti in hist. præv. Patriarch. Constant.* docte probant, non semper tales a Græcis excommunicatos manere incorruptos, & absolutos ab iis resolvi, & quando contingit, semper aliquid superstitiosum verbo, vel factis intervenire: adeoque hos effectus non Deo, sed diabolo esse tribuendos, & quæ ab eis de hac re narrantur, raro vera, & sæpius falsa esse.

§. 588.

*Signa
Extasis
diabolicæ.
Primo.
Mala vi-
ta,*

Signa Extasis dæmoniacæ sunt: Primo. Si homo perditæ vitæ, aut in actu peccaminoso in Extasin, aut Raptum alienetur. (§. 509. & 510.)

§. 589.

*Secundo.
In decen-*

Secundo. Si Extasis fiat cum maxima humanorum membrorum deordinatione, & incompolito

corporis motu, plerumque diabolica erit. *tes corporis motus.*
 Cajetanus in 2. 2. q. 173. a. 3. „ Quoniam gratia secundum genus suum, & naturam, & morem perficere, non destruere, minuire, aut violare nata est: & propterea alienatio a sensibus, cum cordis statu sensibilibiter vehementi, cum deordinationem naturæ continet, non est a Spiritu S., & similiter si cum denudatione pudendarum partium fiat, ex parte personæ alienatæ, nisi adeflent operientes: hoc enim & contra honestatem morum, & contra naturæ ordinem est, quoniam motus talis membrorum ad deordinationem naturæ spectaret, etiam si nudatio pudendorum non esset nata sequi. Unde oportet advertere in hujusmodi alienationibus, si interveniat aliquid indecens secundum motus intrinsecos, vel extrinsecos, siue sit indecentia naturæ, siue indecentia moris: quoniam non est alienatio prophetica, sed infirmitatis, vel fictionis, vel illusionis diabolicæ, aut naturaliter animalis, ex nimia meditatione alicujus. „ Eodem modo sentit Gravina in *Lap. Lyd. l. 2. c. 28.* Thomas Jesu t. 2. c. 8. *disp.* & Larrea in *Decis. de Rel. p. 1. n. 57.* ubi ait: „ Quoties in Extasin hic homo rapiebatur, quod in illo sæpius usitatum erat, non sereno vultu, aut hilari fronte, ut aliis, sed aliquibus signis extraordinariis, & per os sanguinem spuendo eveniebat, quæ non sunt quidem vestigia illorum, qui a Deo rapiuntur, & Numinis afflatu delectantur. „

Schol.

Hoc signo *Schol.* Dicta modo caute sunt intelligenda, ita ut
caute uten- quilibet insolitus corporis motus tanquam
dum. natus, & indecens habeatur. Nam Richardus
Storin. de Contempl. l. 5. c. 14. Extaticum plerumque
 in aquis ludenti, & supra aquas exilienti com-
 rat: Et in vita S. Philippi Nerii *l. 2. c. 1.* refere-
 quod, dum Missam celebrabat, subinde adeo corpus
 agitaretur, ut suppedaneum Altaris tremere, &
 quod ad Offertorium tanto gaudio exultaret, ut
 quasi paralyticus videretur, & nonnisi admo-
 Altare brachio aquam vino miscere posset: Item
 quod in elevatione sacræ Hostiæ, brachia elata ma-
 nerent extensa, ita ut ea retrahere non posset, &
 quod aliquando post Consecrationem adeo spiritus
 exultaret, ut extremæ parti digitorum pedum in-
 nixus, choreas ducere videretur. Alia in eadem
 vita occurrunt, sicut & in illa S. Magdalenzæ de
 Pazzis, ex quibus aperte dignoscitur, non omnes
 corporis motus insolitos, sed tantum vere indecen-
 tes, maxime vero inhonestos Extasis diabolice
 signum esse.

§. 590.

Tertio. Si *Tertio.* Si Extaticus rapiatur, aut alienus
quis pro tur, quoties vult, signum Extasis diabolice
suo libitu erit: nemini enim datur Extasis per modum
Extasin habitus, sed divina gratia prout, & quando
patitur. vult, animam ad se trahit, (§. 554. *Schol. 8.*
 ex quo capite extasis illius Restituti, de quo
 (§. 577.) a Consalvo Duranto in *tr. de visionibus*
c. 3. ad diabolicas refertur, ubi fuse impugna-
 sententiam Cardani docentis, posse hominem
 vi sua naturali, quoties vult, in Extasin rapi
 Item de quadam puella Cæsar Augustana nar-
 rat Delrio *l. 2. q. 25.* ad libitum eam in Extasi-
 sin raptam fuisse, quod ex pacto cum dæmo-
 ne inito, dum oves pasceret, processisse Cæ-
 sar

magister Episcopus detexit. Et Zacchias
Q. med. legal. q. 6. l. 3. testatur, se foemi-
 nam vidisse hypocritam, extensis brachiis, im-
 mobilibus palpebris, fixis oculis, per horæ
 patium corpus attollentem, & mirifice ex-
 tendentem, vultum in varios colores in ictu
 oculi mutantem, quasi mortua langueret, &
 mox rubore suffusam, quasi animo deficientem,
 & ad se de simulata hac Extasi redeuntem.
 Quibus similia de quadam Magdalena a Cruce
 Iordubensi famosa saga refert Scacchus de
not. sanct. sect. 8. c. 3.

§. 591.

Quarto. Si Extaticus ab Extasi sua pro ar- *Quarto.*
 bitrio suo cessat, vel ad certam vocem, nisi forte *Si Extasi*
 sit vox superioris ex obedientia vocantis, ad *pro li-*
 sensus redeat, signum Extasis diabolicæ erit. *bitu ali-*
 ta Raphael de la Torre in 2. 2. q. 91. a. 6. disp. *cujus ces-*
 sat. *fat.*
 6. cum enim cessatio ab Extasi a causa supe-
 riori proficisci debeat, vel a Deo, vel a dæ-
 monone, & a Deo proficisci non possit, cum ad
 nihil aliud, quam vanam vulgi admirationem
 proficiat, infert, eam dæmoni adscribendam esse.

Schol. Quod attinet ad Extaticos, qui Prælato juben- *Quid di-*
 te ab Extasi revertuntur, citatus de la Torre sub- *centandam, si*
 dit, caute procedendum esse, nisi ex reliquis cir- *ad vocem-*
 cumstantiis Extasis divina colligatur, cum subinde *superioris*
 Prælati hanc vocem ostentationis gratia sine ulla *cesset.*
 necessitate proferant. Ubi notandum venit exem-
 plum a P. Ribadeneyra in *vit. S. Ignatii Loj. l. 5.*
c. 10. relatum, ubi narrat P. Reginaldum Domini-
 canum Romæ S. Ignatium convenisse, eique co-
 ram se exposuisse, Bononiæ in quodam monialium
P. Schram Theol. Myst. Tom. II. D d cœno-

cenobio suæ curæ commissio, esse feminæ rationis virtute præstantem, quæ sæpe alienatur a sensibus, ut nec admotum ignem sentiret; in manibus stigmata habere, perfossum latus, caput veluti spinis transfixum, ex quo sanguis manabat; & a S. Ignatio quæsiuisse ejus desuper judicium, ipsumque respondisse, ex signis expositis de illo tantum rationem habendam esse, quod Virgo illa, uti narratum fuerat, promptissimam exhiberet superiorum mandatis obedientiam: cumque Reginaldus deinde discessisset, & inceptum discursum S. Ignatius prosequutus esset, addit Ribadeneyra, eum conclusisse suum sermonem, dicendo, quod hæc signa possent esse a Deo, vel etiam a dæmone, qui „ simulatis rerum, & adumbratis imaginibus „ mortalium mentes vanitatum spectatrices sæpe „ deludit. Subjungitque Historicus, uti audivit, dictam Virginem pessimum exitum habuisse, & fumum ex fulgore dedisse.

§. 592.

*Quinto.
Si Extaticus lo-
quatur
mente tur-
bata.*

Quinto. Si is, qui Extasin patitur, in Extasi loquatur mente turbata, quasi ab alio actus, qui per eum quasi loquitur, pro Extasi diabolica haberi potest. Ita Cajetanus 2. 2. q. 173. a. 3. ad 4. cum S. Thoma, ubi subdit: „ Et hinc „ patet, quod personæ in Extasi positæ, lo- „ quentes in persona Christi, vel alterius San- „ cti, quasi actæ ab illo, & non ex proprio „ sensu pronuntiantes, aut seducuntur, aut se- „ ducunt. Et tamen mundus stultus miratur, „ stupet, adorat hujusmodi verba, hujusmodi „ actus, hujusmodi personas. „ Vide §. 564.

*An si in
Persona*

Schol. Hoc signum suam patitur exceptionem, in nonnullis circumstantiis, saltem quoad illud, quod modo

modo ex Esajetano subditum fuit. Talis fuit casus *Christi* singularis. S. Catharinæ Senensis in ejus actis t. 3. *Ecce lo-* April. Bolland. p. 875. quando suo Confessario ap-*quatur.* paruit sua facie in faciem Salvatoris transfigurata, & illo attonito rogante: Quis est, qui me respicit? illa. reposuit: Ille, qui est. Tales quoque fuerunt singulares doctrinæ, quas S. Magdalena de Pazzis cit. tom. 6. p. 262. in suis raptibus dictavit, nunc loquens in persona propria, nunc in Persona Patris æterni, nunc Verbi, nunc Spiritus S.

§. 593.

Sexto. Si Extaticus non recordetur eorum, *Sexto.* Si quæ durante Extasi dixit, vel ea, quæ dixit, re-*quis non* petere nesciat, subinde concurrentibus aliis sig-*recorde-* nis, Extasis diabolica, vel saltem naturalis erit, *tur præ-* uti dictum fuit. (§. 582.) *teritorum* in Extasi.

§. 594.

Septimo. Si in locis publicis, ubi major est *Septimo.* hominum concursus, quis frequenter in Extasi rapiatur, signum diabolicæ Extasis sæpe *Si sæpe in* adest, uti observat S. S. D. Benedictus XIV. *locis pub-* de Beatif. l. 3. c. 49. n. 6. dæmonis enim proprium est, in nonnullis externis, quæ in oculos hominum occurrunt, gloriam quærere. *licis rapiatur.*

§. 595.

Octavo. Extatici, qui in Extasi positi ejulatus *Octavo.* non humanos, sed brutales emittunt, qui hor-*Si Extaticus cl-* rorem inducunt, cavendi sunt, juxta Card. Lau-*maiores* ræam in 3. sent. t. 4. disp. 20. a. 23. qui has *brutales* Extases dæmoniâcas esse censet, & ait, se hoc *edat.* asserere experientia edoctum.

D d 2

Schol.

Non vero **Schol.** Gravina in *Lap. Lyd.* l. 2. c. 28. dicit, *inter*
se mode- Extaticos nonnullos dici Jubilarios, nonnullos
sus. Eruptores: Jubilarios, qui in Extasi, & raptu
 liunt; Eruptores, qui in verba erumpunt. Co-
 tus Card. Lauræa l. c. narrat, S. Josephum a
 ertino consuevisse quemdam clamorem emitte-
 cum in Extasim, aut Raptum elevabatur, & cum
 Gravina, tum Lauræa clamorem in Extasi divina
 tanquam ineffabilis gaudii, & alacritatis signa
 admittunt, si clamores, & ejulatus horrorem non
 incutiant.

§. 596.

Extasis
divina
quid.

Tertia species Extasis & Raptus est *Extasis*
divina, quæ a P. Alvarez t. 3. de vit. spir. l. 5.
 p. 3. c. 8. definitur: „Elevatio mentis in Deum,
 „ cum abstractione a sensibus exterioribus, ex
 „ magnitudine ipsius elevationis procedens. „
 Eodem modo Extasim divinam describit Card.
 Bona de descr. spir. c. 14. & Mystici communi-
 ter, & sumitur ex S. Augustino l. 2. ad Simplic.
 q. 1. docente: *Extasis est mentis alienatio a sen-*
sibus corporis, ut Spiritus hominis, divino spiri-
tu assumptus, capiendis, atque intuendis imaginibus
vacet.

Quomodo
fiat.

Schol. 1. Ad intense aliquid cognoscendum, & vehe-
 menter amandum, valde conducit abstractio a sen-
 sibus externis, utpote a quibus interna vehemens
 cognitio, & amor magis dissipatur, quam juvatur.
 Aliunde vero ipsa cognitionis, & amoris vehe-
 mentia sensus externos a suis operationibus impe-
 dit: cum enim anima sit virtutis limitatæ, quo
 magis uni operationi intendit, eo magis ab altera
 abstinet, maxime, si ab ea in præcipua sua ope-
 ratione non dependeat, sicuti ab actuali aliqua sen-
 satione externa operationes animæ spirituales non
 depen-

dependent, cum etiam ad internas sensationes non requiratur actualis externa sensatio, sed sufficiat, eam adfuisse. Quando igitur intellectio, & amor supernaturalis, a Deo excitatus, & præcipue in contemplatione vehementissimus est, perfectissimam a sensibus alienationem cum perfecta Extasi facere poterit. Proinde ad Extasim perfecte talem, seu divinam ambæ partes contemplationis requiruntur: & quidem ex parte intellectus, ut illuminatus extraordinarie rapiat in admirationem, & pariter excitet in amorem: ex parte vero voluntatis, ut extraordinarie accensa, effective in ardentissimum amorem rapiat, qui deinde ad magis cognoscendum excitet: non enim potest amor magis inflammari, sine aliqua intensione cognitionis, nec excedere cognitio sine aliquo excessu amoris. Prout tamen Extasis in uno, vel altero magis excedit, modo intellectualis potius, quam affectiva, vel econverso dici potest, sicut alibi de contemplatione dictum fuit. (t. I. §. 265. & §. 281.)

Schol. 2. Neque in omni contemplatione, neque in aliquo certo ejus gradu, saltem nobis cognito, Extasis contingit: siquidem aliqui maxime contemplativi raro, vel nunquam Extasim patiuntur, cum econtra alii minus contemplativi, vel pure meditativi, imo & incipientes, & peccatores inopinato etiam extra orationem in Extasim rapiantur; quippe Extasis gratia gratis data, quam Deus cui, & quando vult, largitur, uti docet Lauræa opusc. 5. de orat. c. 6. Quando autem Deus vult per Extasim sensuum externorum suspensionem inducere, sufficit, ut talem contemplationem largiatur, quæ connaturaliter spiritus vitales, & animales ad motum sensuum externorum necessarios, ad cerebrum, vel cor retrahat, quo fiet, ut licet, contemplatio sit in se supernaturalis, vel etiam miraculosa, suspensio tamen sensuum solum sit supernaturalis quoad modum, in substantia vero naturalis, ex illa contemplatione veluti causa connaturaliter necessario

sario illata: sienti cœcum recuperare potentiam visivam est miraculum, ea autem recuperata vitæ, tantum quoad modum miraculosum est. Porro suspensio sensuum externorum in Extasi divina aliquando est omnium, aliquando non omnium, vel non omnimode: nec semper ex minori Extasi perfectione oritur, quod in ea usus visus, auditus, loquelæ &c. licet cum aliqua difficultate, adsint semidormientis remaneat: potest enim Extasis esse perfecta, & nihilominus dare locum locutioni, gemitibus, lachrymis, exclamationibus, quæ ex abundantia spiritualium luminum, & affectuum erumpunt, & internam cum Deo unionem magis fovent, quam impediunt.

*An sensus
interni
suspendantur, &
Extasis
in somno
dari possit.*

Schol. 3. Quando Extasis divina oritur vi contemplationis imaginariæ, sensus interni nec suspenduntur, nec suspendi possunt; quia hæc contemplatio dependet a phantasmatibus: si vero oriatur vi contemplationis mere intellectualis, quæ a phantasmatibus non dependet, & sit per species infusas, & etiam quoad modum pure spirituales, sensus interni suspenduntur per gratiam extraordinariam supra supernaturalitatem contemplationis, licet subinde Phantasia aliquid adhuc operari permittatur. In somno etiam Extasis divina contingere potest, uti patet in somno Extatico Adam, quando ex ejus latere Eva formata fuit: differt autem somnus extaticus a naturali, quod somnus naturalis suavi, facile solubili, & ad evigilandum apto modo sensus suspendat; cum econtra somnus extaticus fortiori resistentia sensus liget, non ad requiem, uti somnus naturalis, sed divinas intelligentias capiendas.

Corollaria.

Schol. 4. Ex dictis colligi potest 1. Quando sensus externi suo usu destituntur, & simul etiam sensus interni, & potentia, non est Extasis, sed primum deliquium. 2. Neque Extasis perfecta censenda est, quando quis solum actu usu sensuum destitui-

stituitur, non vero apitudine, uti in somno. 3. Nec sufficit, quod suspensioni usus sensuum aliqua interna operatio cogitationis, & affectionis accedat: si enim hæc tantum sit in appetitu sensitivo, non censetur Extasis propria, & spiritualis, quæ actus spirituales cogitationis, & affectiones requirit. 4. Nec censetur Extasis sacra, & divina, si actus quantumvis spirituales, non sint supernaturales, & extraordinarie, ad faciendam hanc suspensionem, a Deo immissi, ut anima sibi magis uniatur.

§. 597.

Extases, & Raptus proprie tales non raro Datur animabus sibi prædilectis supernaturaliter a Deo immittuntur, ut suspenso sensuum externorum usu Deo intus loquenti aures mentis, & cordis accommodent. Prob. Primo ex S. Scriptura, plures ejusmodi Extases, & Raptus Sanctorum enarrante. Sic Gen. 2. v. 21. Immisit Dominus Deus soporem (LXX. Extasis) in Adam. Et c. 15. v. 12. Sopor (LXX. Extasis) irruit super Abraham. Psal. 115. v. 2. Ego dixi in excessu meo (LXX. in Extasi) Dan. 10. v. 8. Propheta Extasin suam describit: Non remansit in me fortitudo, sed & species mea immutata est in me, nec habui quidquam virium. Act. 10. v. 10. de S. Petro dicitur: Cecidit super eum mentis excessus. Et 2. Cor. 12. v. 2. & 3. S. Paulus de seipso testatur: Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim, sive in corpore nescio, sive extra corpus nescio, Deus scit: raptum hujusmodi usque ad tertium cælum. Et scio hujusmodi hominem, sive in corpore, sive extra corpus nescio, Deus scit, quoniam raptus est in Paradisum: & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui.

D d 4

Et

Et Apoc. 1. v. 17. S. Joannes de se dicit: *Eum cum vidissem cum, cecidi ad pedes ejus tanquam mortuus.* Quæ omnia de Extasi divina Interpretes intelligunt. Secundo probatur ex P. P. S. Augustinus l. 2. ad Simpl. q. 1. Extasin divinam definit, uti dictum est. (§. 596.) Et eam asserit in Psal. 115. Item *serm. 63. de verb. Dom. c. 6. &c.* S. Hidorus l. 7. *Etym. c. 8.* inter varia Prophetiarum genera *Primum genus,* inquit, *Extasis, quod est mentis excessus.* Joannes Abbas apud Cassianum Coll. 19. c. 4. Extases suas describit, uti notatum est. (§. 581. Schol.) S. Bernardus *serm. 52. in Cant.* ait: *Istiusmodi vitalis, vigilque sopor sensum interiorem illuminat, & morte propulsata vitam tribuit sempiternam: revera enim dormitio est, quæ tamen sensum non sopiat, sed abducit.* Richardus Victor l. 5. de contempl. c. 7. inquit: *Fit sæpe, ut impetu spiritus impellente animus desiderio extra semetipsum, & supra semetipsum ejectus, sui que penitus oblitus, & in Extasi sublevatus totus in superiora rapiatur.* S. Thomas 2. 2. q. 175. a. 1. Ultra modum Extasis naturalis, & diabolicæ, docet Extasin, & Raptum fieri. Tertio modo ex virtute divina: & sic loquimur nunc de Raptu, prout scilicet aliquis Spiritu divino elevatur ad aliqua supernaturalia, cum abstractione a sensibus. S. Bonaventura de 7. grad. Contempl. ait: *Extasis est, deserto homine exteriori sui ipsius supra se voluptuosa quadam elevatio, ad superintellecuallem divini amoris fontem mediantibus sursum ad vivis virtutibus proviribus se extendens.* Videri etiam possunt Gerson in *myst. Theol. p. 7.* Harpius *Th. myst. l. 3. p. 5. c. 39.* S. Joannes a Cruce *Concion. 13.* S. Theresiæ

refiæ vit. c. 18. Ubi de unione, raptu, elevatione, vel volatu Spiritus notat: „Dico hæc „omnia nomina esse in re unum, & idem, atque etiam Extasin vocari. „Item in *Castell. mans.* 6. c. 4. & *mans.* 7. c. 3. Et S. Salesius l. 7. de amore Dei. c. 4. Extases sacras in tres species, intellectus nimirum, affectus, & operationis distinguit. *Tertio.* Ratio est, quia si ex sola contemplatione naturali vi vehementis applicationis ad cogitationem internam suspensio sensuum externorum sequi possit. (§. 577.) Si etiam dæmon Extases inducere, & sensus externos ab usu suo impedire possit. (§. 587.) Quanto magis fiet, ut in contemplatione supernaturali per vehementem cogitationem, & amorem totus animus in solum Deum usque ad perfectam Extasin cum suspensione sensuum externorum rapiatur.

Schol. 1. In Extasi divina anima a corpore non separatur: licet enim certum sit, in ea virtute divina animam a corpore separari, & ad illud redire posse, quod an in Extasi, & Raptu S. Pauli contigeret, ipse se nescire professus est; necesse tamen non est, ut fiat, cum Deus ratione immensitatis suæ omni animæ sit præsens, & illi in Extasi, quæ vult, revelare possit, absque eo, quod eam a corpore separet, & cum de tot Prophetis, & aliis Sanctis Extasin passis nunquam legamus, earum animas a corpore separatas fuisse, uti ostendunt Card Bona de discr. spir. c. 14. Gravina in Lap. Lyd. l. 2. &c.

Schol. 2. Card. Lauræa in 3. sent. t. 4. d. 20. a. 23. Extaticum mereri in actibus Extasin præcedentibus, quando liberi sunt, & ex objecto, sine, & circumstantiis boni, sicuti sunt cæteri actus

Et *Apor.* 1. v. 17. S. Joannes de f. 18. Ubi de unione, raptu, deo
cum vidissem cum, cecidi ad pedes
mortuus. Quæ omnia de Extasi
 tes intelligunt. *Secundo p.*
 Augustinus l. 2. ad *Simpl.*
 definit, uti dictum est.
rit in Psal. 115. Item
 c. 6. &c. S. Hidorus
 Prophetiarum gene
Extasis, quod est
 apud Cassianum
 scribit, uti n
 Bernardus se
 talis, vigil
 & morte
 revera en
 sopiat,
 conten
 tus
 &
 &

De Magistro spirituali.

425

§. 598.
 Extasin divinam variæ aliæ gratiæ, & fa-
 vores divini subinde comitantur. Et primo
 quidem *Raptus*, seu *elevatio corporis in aerem*,
 uti constat ex Actis, & causis Sanctorum, de
 quo Lauræa l. c. ubi tanquam testis oculatus
 confirmat ejusmodi raptus S. Josephi a Cuper-
 tino: & idem de se testatur S. Theresia in vit.
 c. 20. Et patet etiam ex raptu S. Pauli us-
 que ad tertium cœlum 2. Cor. 12. Etsi enim
 dubitet, fueritne in corpore, vel extra corpus,
 supponit tamen utroque modo fieri potuisse,
 imo Cornelius a Lapide, eum re ipsa corpore,
 & anima raptum fuisse existimat.

Schol.

co-
 raptus
 corporis
 in aera.

quidem attendenda etiam S. Scriptura *Quomodo*
 in altum, aut in cœlum non sunt *fiat, expli-*
 catur. *catur.*
 a Babylone in Jerusalem
 sed tantum in visione Dei, uti
 licet S. Joanni dictum sit: v. 1.
 cœlum apertum, tamen v. 2.
 spiritu: id est: non lo-
 Sæpius tamen ejus-
 lose fiunt, & quidem,
 Angelum corpus ele-
 och, Gen. 5. v. 24.
 bacus, Dan. 14.
 9. Vel fit per
 tis, qua post
 untur, & vi
 arrexerint, rapien-
 ud 1. Thess. 4. v. 17. *Ra-*
 ubibus obviam Christo in aera:
 eo utente corpore ipso bene præpar-
 que per virtutem elevatam extrinsecus
 arrente, sicuti miracula explicantur: sive sit,
 eo imprimente corpori supernaturalem aliquam
 qualitatem, qua illud etiam contra exigentiam gra-
 vitatis ad obediendum animæ disponatur: uti vult
 S. Augustinus l. 13. de Civ. c. 18. & expendit Sua-
 rez t. 2. in 3. p. d. 48. sect. 4. Facilius tamen hic
 raptus in altum explicatur per virtutem corporis
 miraculose extrinsecus elevatam, eo modo, quo
 S. Thomas in c. 14. Matth. illud de Christo D. am-
 bulans supra mare, rejecta opinione, quod tunc
 Dominus donum agilitatis acceperit, ait: Sed hoc
 non credo: credo enim, quod miraculose fecit. Et q.
 10. de verit. a. 11. expresse docet: Potest Deus ali-
 qua corpora perducere ad effectus, quarum dispositio
 in prædictis corporibus non invenitur, sicut Petrum
 fecit super aquas ambulare, sine hoc, quod ei donum
 agilitatis tribueret. Sed uti in initio corp. ait: Sic
 quod principium operationis, vel motus sit a princi-
 pio extrinseco, sicut est in motibus violentis, Et sicut
 est

De Magisterio spirituali.
 Ubi de unione: raptu, eleva-
 Spiritus notat: Dico hoc
 in re unum, Item in Castell.
 S. Salesius l. 7.
 tres species,
 rationis
 sola

est in operibus miraculosis, quæ non sunt, nisi virtute divina. Ideoque quidquid in raptibus corporeis contingit, expeditius explicatur per solam Dei miraculosum concursum, motum illum victum sursum inducendo, & gravitatem suo effectu privando, ad exigentiam moralem animæ, quam actu vehementissimo amoris ad se trahit.

§. 599.

*Extatici
subinde
splendore
fulgent.*

Secundo. In Extasi divina subinde corpus Extatici radiis, splendore, aut lumine ornatur, & illustratur. Longum nimis esset, lumina, & splendores recensere, qui in Sanctorum, dum viverent, facie apparuerunt. Moysis facies de monte Sinai cum duabus Testamenti tabulis descendens Exod. 34. cornuta apparuit, id est, splendida, uti explicat S. Thomas in 2. Cor. 3. quem splendorem usque ad ejus mortem perseverasse putat. S. Ambrosius in Psal. 118. De aliis Sanctis exempla cumulat Bozins, l. 15. de sign. Eccl. c. 5. Cornelius a Lapide, in Exod. 34. eaque passim occurrunt in Actis S.S. Bolland. & in pluribus causis Canonizationis. De quibus S. S. D. Benedictus XIV. l. 4. p. 1. c. 26.

*Quomodo
fiat.*

Schol. 1. Theophilus Raynaudus t. 9. punct. 3. cum de fulgore differit, qui in S. Francisci Paulani viventis facie apparuit, & ostendit, lucem Christi D. transfigurati ob animæ ejus beatitudinem fuisse veram, & dotem claritatis corporis gloriosi, quæ contra connaturale debitum grandi miraculo suspendebatur, ne in Sanctum Dei redundaret, concludit, fulgorem in sanctis viventibus subinde splendentem, nec ex intrinseca radice prodire, nec positivum, quid, aut reale esse, sed meram apparen-

parentiam. Pignatellus vero *t. 5. Consult. 43.* docet hujusmodi splendores diu, & a multis visos, esse qualitatem physicam a Deo, vel ab Angelis, applicatione activorum idoneorum passivis, impressam, ad Sanctorum dignitatem manifestandam: eos autem, qui brevi tempore, & a paucis conspiciuntur, esse meram lucis apparentiam a Deo, aut Angelis per aliquam mutationem, videntibus proportionatam excitatam. Gaspar a Rejes *q. 36.* vult, eos posse, & aliquando fuisse dæmonis commentum, uti in Marco Duce Romano, teste Livio *l. 25.* & in nonnullis aliis ante Julii Cæsaris mortem apparentibus.

Schol. 2. Ut autem sciatur, quandonam illa lux, & Quando splendor in Sanctorum viventium corpore apparens nam splendoræ, vel miraculo adscribi debeant, laudatus *dor mira-* S. S. D. Benedictus XIV. *l. c.* sequentia observans *culosus sit.* da præscribit. 1. De facti veritate per idoneos testes de visu vero constare debet; nonnulli enim sunt, qui se splendores videre, & ab iis objecta illustrari dicunt, sed hallucinantur, idque Galenus *1. de arte cur.* explicat per sanguinis abundantiam, & evaporationem e ventre ad caput: Donatus *de medic. Hist. l. 2. q. 9.* id a spiritibus animalibus visioni inservientibus, vel etiam a visionis instrumentis male affectis repetit. Accedit, quasdam flammæ circa hominum capita naturaliter apparere; subinde etiam circa totum hominem ignis emicat, & interdum flammæ, & splendores vestibus, aut baculo adhærent. Quo spectant ea, quæ de Ascanio cecinit Virgilius, & de Servio Tullo, cujus dormientis caput ardere videbatur, refert Livius *l. c. Decad.* nec non quæ de Alexandro M. cum Indis pugnante, flammam a se emittente, narrantur. Alia vero de flammis e corpore humano erumpentibus apud Nierenbergium & Cohausen *in tr. Nov. lum. Phosphoris accensum, &c.* legi possunt. Vocantur hi ignes lambentes, & ob suam raritatem sunt innoxii, ac juxta Senertum *Phys. l. 4. c. 2.* ex subtili,

tilli, & pingui exhalatione per aerem dispersa, & animalium pilis, aut vestibus adhærente; vel ex sudoribus animalium calidioris temperamentis, ut vehementi motu calefactorum oriuntur. Quare si qui testes se lucem, & splendorem vidisse testentur, de eorum Sanctitate erit inquirendum, an scilicet aliquo ex illis morbis laboraverint, quibus affecti splendores se videre falso distant. Tunc de eorum Phantasia indagandum erit, cum juxta S. Thomam 1. p. q. 112. a. 3. in ①. Sensus, & ab exteriori sensibili, & ab interiori, perturbatis scilicet speciebus, & humoribus, perturbentur, ita ut quis putet se videre, quod non videt. Quam ob rem Aurelius Baccius cum caput S. Philippi Neri Missam celebrantis vidisset aureo splendore circumfusum, plura tentavit experimenta, ut certior fieret, an a propriis oculis deciperetur, uti in ejus vita l. 3. c. 1. legitur. Probationi pondus accedet, si plures testes rem viderint, uti notavit Philippus Maria a S. Paulo de sacr. appar. in carne S. Jo. a Cruce c. 5. & eruitur ex vita S. Salesii: unus tamen testis Sanctitate insignis, & prudentia clarus potest sufficere. 2. De lucis natura inquirendum est, quæ pro miraculo haberi poterit, si cæteris splendidior, ac diuturna fuerit: si pluries, ac præcipue interdiu, aut in concione, aut in alia sancta actione visa fuerit: si luce coruscans, sanctis moribus excelluerit, si videntium conversio, aut aliud spirituale bonum subsecutum sit, si ea coruscans aliis signis, & miraculis claruerit, quæ omnia probant memoratos splendores miraculose a Deo provenisse, ad servi sui sanctitatem patefaciendam, uti desumitur ex S. Gregorio Turonensi de glor. Conf. c. 21.

§. 600.

Extatici Tertio. Nonnunquam Extatici ad longum subinde tempus abstinentiam, & jejunium ab omni cibo, diu ab om- & cibo protrahere consueverunt. B. Nicolaus Flue

hæc Eremita viginti duobus annis sine cibo, ^{ni cibo, &} potu corporeo vixisse traditur, quod etiam ^{potu abstinent.} Michael Angelus Lapius, fidei olim subpromotor, fusius descripsit in sua ad Michaelem Abbatem Justinianum epistola. Alia exempla passim in Ecclesiasticis historiis occurrunt. Apud Bollandianos in *Actis* S. S. Raynaldum in *Annal.* aliosque, aliqui Sancti integras quadragesimas, quando septem, aut etiam duodecim annos nullo præter SS. Eucharistiam sumpto cibo transierunt. Nemo hæc jejunia a miraculo removere potest, ex eo, quod Sacramentales Species juxta S. Thomam 3. p. q. 77. a. 6. nutriant, cum adeo exiguæ sunt, ut vitæ tam diu conservandæ omnino non sufficiant. Nec obstat, quod juxta Græcos Eucharistiæ sumptio jejunium frangat. Hunc enim errorem Humbertus Cardinalis in *opusc. contr. Nicetani* t. 18. *Bibl. P.* doctissime refutat.

Sol. Jejunium Christi D., Moyfis, & Eliæ quadragesima dierum miraculo non carnificæ; omnes Theologi affirmant. Quantum vero ad reliqua jejunia vera, & diuturna attinet, Hypocrates *libr. de carnibus* affirmat, eis, qui septem diebus absque ullo cibo permanferint, dehinc non posse cibis subveniri: quia jam venter eos non admittit. Alii vero pro temperamenti, ætatis, regionis, temporis, & consuetudinis ratione perfectum jejunium ad plures dies, menses, & annos protrahi posse asserunt. Exempla apud Albertum M., Poggium Florentinum, aliosque legi possunt. At Joannes Vlerus de Lamiis, & cum ipso Richardus Holdwort, hujusmodi naturalia jejunia rejicit, addens, jejunium ad septem dies absque virium amissione productum, si dæmonis fraus desit, miraculo esse adscribendum: quos tamen acriter reprehendit Rejes in *Elys. camp.*

comp. c. 58. cum fieri possit, ut per aquæ aut per terræ, aut herbarum comestionem illi contingant. Sed his omissis Fortunatus Licetus *qui diu vivunt sine alimentis*, contendit, animalia tempore sine alimento vivere posse per caloris, & humidi radicalis æqualitatem: Zacchias vero id vult per humorem crudum, & pituitosum in corpore congregatum, quod, ut contingat, nonnullas circumstantias requirit, nempe, ut calor nobis non acer, nec validus, sed debilis sit respectu copię, & qualitatis humorum: ut cutis non sit constricta, utque pituita, & crudi humores quoddam aereum, & unctuosum in se habeant. Et ipse Rejes prodigiosam naturalem inedia ad Extaticum quendam statum caloris naturalis in corde refert. Verum sicut Liceti sententiam improbat Zacchias, & hujus sententiam rejicit Card. Lauræa in 3. t. 4. d. 20. Et Rejes de propria dubitat. Ex dictis tamen colligitur, longa jejunia alia esse supra, alia intra naturam: quod Zacchias resolvit ex concursu, & defectu circumstantiarum recensitarum. Rejes per res inedias miraculo adscribit, sed signa non adducit. Scribentes de Canonizatione nonnullas circumstantias attendendas dicunt; si enim servus Dei, vel ancilla sine cibo, & potu jejunium a Deo, ad probandum aliquem fidei articulum, petierit, illud integris viribus petegerit: si heroicis virtutibus fulserit: si illud sumpta sola S. S. Eucharistia sustentaverit, jejunium miraculis accensendum erit; in Lauræa l. 4. Consult. 43. distinguit inter profanos & sanctos, ac Profanorum jejunium naturæ, Sanctorum vero miraculotribuendum esse censet, dum modo de eorum virtutibus heroicis constiterit. S. S. D. Benedictus XIV. l. 4. p. 1. c. 27. nonnulla adhuc ad miraculosum jejunium requirit. 1. Temporis diuturnitas, qua tota quis ab omni cibo, & potu abstinerit, consideranda est. 2. Observandum, an jejunium a morbo cæptum fuerit: tale enim ad quatuor annos aliquando protractum fuit, cujus rei insignis exemplum videri poterit in tom. 4. *supplem.*

Suppl. ad hist. P. le Brun. de superstit. 3. Si a morbo non provenierit, indagandum est, an Dei Servus jejunans bene se habuerit, uti de Christo D. notavit Schenckzerus. 4. Suscepti jejunii causa investiganda erit: Christus enim, alique tum in veteri, tum in novo Testamento res magnas aggressuri a jejunio inceperunt, 5. Videndum, an jejunans a cæteris piis operibus tempore jejuniil abstinuerit, quæ exercere tenebatur: cum juxta mysticos laudandum non sit jejunium, quod alia opera impediat, quod etiam S. Hieronymus *ep. ad Demetriad.* monuit. 6. Jejunantis virtutes, & mores considerandi sunt, sine quibus jejunium nihil prodest, uti bene docuit S. Paulinus *ep. ad Celsantiam inter ep. S. Hieron.* His omnibus concurrentibus jejunium miraculosum habendum erit.

§. 601.

Quarto. Nonnullis etiam Sanctis in Extasi *Extaticis*
facra quinque stigmata D. N. Jesu Christi *impressa* nonnullis
in corpore suo fuerunt. Notissimum prodigium *S. S. stig-*
matum S. Francisci Seraphici a S. Bonaventura refertur, qui etiam narrat, Gregorium *mata im-*
IX. P. ipsi viventi familiariter conjunctum du- *pressa*
bitantem de vulnere laterali, quod oculis non *sant.*
viderat, fuisse coelesti visione de vulneris veri-
tate edoctum. Tiburtius Navarrus ex Anna-
 libus Wadingi vitam S. Francisci fideliter de-
 sumpsit, recitatisque S. Bonaventuræ, & alio-
 rum testimoniis amplissime confirmavit, uti vi-
 deri potest l. 4. c. 3. & 17. Item in nova Colle-
 ctione Priv. Apost. a Roderico edita reperiun-
 tur summorum Pontificum Constitutiones, sci-
 licet Gregorii IX. Alexandri IV. & Nicolai III.
 de veritate stigmatum S. Francisci, & eorum
 miraculosa impressione, & in Const. 8. & 9. Gre-
 g. Schram Theol. Mystic. Tom. II. E e goril

gorii contrarium asserentes reprehenduntur, utpote quorum rationem ipse in Canonizatione S. Francisci habuit: & Alexander in *Bulla ad omni. Præl.* testatur, se S. Francisci familiarem ante Papatum fuisse, tutamque horum stigmatum notitiam habuisse, imposita poena in eos, qui contrarium docerent, aut stigmata a picturis S. Francisci abraderent. Bullam Gregorii IX. Nicolaus III. confirmavit; & Benedictus XI. Festum impressionis S. S. stigmatum S. Francisci instituit, cujus officium Paulus V. ad universam Ecclesiam extendit. Item de S. Catharina Senensi ex testimonio B. Raymundi ejus Confessarii, & aliorum apud Theophilum Raynaudum *t. 13. de stigmatismo sacra, & prof. & ex officio*, quod in universa Ecclesia recitatur, constat, Beatam hanc Pisis commorantem, & in extasin raptam, vidisse Jesum Christum crucifixum, e S. S. suis vulneribus quinque radios coloris sanguinei emittentem, qui ad suas manus pedes, & cor dirigebantur, eumque humillime exorasse, ne in suo corpore cicatrices apparent, adeoque radios colorem puræ lucis assumpsisse, & ad manus, pedes, & latus ejus maximo cum dolore pervenisse. Severam quidem censuram hæc S. S. stigmata inter Franciscanos, & Dominicanos subierunt, imo Sixtus IV. in duabus editis Constitutionibus excommunicationis poenam in eos sancivit, qui S. Catharinam S. S. Stigmatibus insignitam fuisse assererent, aut ejus imagines cum iis depingerent. Verum hoc eousque solum prohibitum fuit, donec Sedes Apostolica hoc approbaret, quam approbationem etiam a S. Pio V. Clemente VIII.

& Urbano VIII. meruerunt: imo Benedictus XIII. officium horum stigmatum cum lectionibus secundi Nocturni propriis Ordini Prædicatorum concessit, quod deinde ad Dioecesin Senensem, & Pisanam extensum fuit. Quæ omnia fufius legi possunt apud S. S. D. Benedictum XIV. l. 4. p. 2. c. 8. Qui etiam notat, quod S. Catharina de Risciis, & B. Lucia Narniensis sacris stigmatibus decoratæ fuerint, uti in eorum officio proprio Ordini Prædicatorum, & aliis locis concesso habetur.

Schol. 1. Franciscus Petrarcha l. 2. de vit. solit. c. 11. Quomodo loquens de stigmatibus S. Francisci, ea stupendum inigne sacrorum stigmatum appellat. Sed l. 8. ep. senil. in 3. ad medicum Florent. Thomam de Garbo, earum impressionem imaginationi, sive, uti ait, opinioni adscribit, & ait: „Profecto Francisci stigmata hinc principium habuere, Christi mortem, tam jugi, & valida meditatione complexi, ut cum eam in se jam dudum animo transtulisset, & cruci affixus ipse sibi suo cum Domino videretur, tandem ab animo in corpus veram rei effigiem pia transferret opinio.„ Adhæsit illi Pomponatius l. de incantat. c. 6. ubi inquit, stigmata S. Francisci posse ad vim naturalem imaginationis revocari, & ita esse affirmandum, nisi Ecclesia aliud statuatur. At hoc tanquam error fuisse convincitur a Liceto de quart. quæf. per ep. c. 29. & a Theophilo Raynaudo l. c. Et F. Bartholomæus de Pisis Ord. Min. a. 1385. in l. de conform. B. Franc. ad vitam D. N. J. C. in prol. 2. ita habet: „Quod hujusmodi prodigium, scilicet impressio S.S. Stigmatum, divina solum potentia sit peractum, non natura, nec arte, seu quavis alia forte imaginatione, patet, si forma stigmatum in manibus, & pedibus Sancti facta cogitetur: nam in manibus, & pedibus ejus sunt facti clavi, sive de
E e 2 „ner-

„ nervis, five de carne; qui quidem clavi desuper
 „ erant quoad capita solidi, grossi, & obtusi,
 „ erant longi, & extra manus, & pedes protu-
 „ debantur, & recurvabantur, intra quorum re-
 „ curvationem actualem ipsorum digitus manus
 „ immitti valebat, sicut dicit D. F. Bonaventura
 „ Episc. Alban. S. R. E. Cardinalis in 3. parte Le-
 „ gendæ majoris, se habuisse ab illis, qui hoc vi-
 „ derunt, & palpaverunt, & sic esse juramento
 „ firmaverunt. Modo dato, quod natura, vel
 „ imaginatio haberet vim aperiendi carnem, facere
 „ tamen Clavos de nervis, five de carne sic
 „ duros, & tali forma dispositos adjuncta arte,
 „ quacunque facere nullatenus posset. Patet etiam
 „ hoc idem, si consideretur materia, de qua tales
 „ clavi sunt facti; cum materia pedum, & ma-
 „ num, & præcipue in loco, ubi fuerunt stig-
 „ mata impressa, sit tota nervosa, & durior, quam
 „ in aliis partibus corporis. Similiter de vulnere
 „ laterali in tali forma, & loco tali præfatis de cau-
 „ sis fieri non potuit vi naturæ, nec imaginatio-
 „ nis, nec virtute naturæ tanto tempore imputri-
 „ bile potuisset conservari, sicut fuit in ipso Patre,
 „ quia per biennium &c. Vehemens imaginatio
 „ Passionis Jesu, si haberet stigmata naturaliter
 „ imprimere, hoc præ omnibus in Beata fuisset
 „ Maria Matre ipsius Domini Redemptoris, & in
 „ ejus corpore, quæ præ cunctis Christum ama-
 „ vit, & de ejus Passione condoluit. „ Ex qui-
 „ bus apparet, hanc impressionem miraculosam esse.
 „ Quia tamen in impressione invisibili imaginatio ali-
 „ quid valere potest, & in visibili fraus tum huma-
 „ na, tum diabolica intervenire potest, caute in hac
 „ re procedendum: omnes circumstantiæ bene con-
 „ siderandæ, virtutes heroicæ, vel alia miracula in-
 „ signiter attendenda, & judicium Sedis Apostolicæ
 „ requirendum, & expectandum erit.

*Sanguis-
neus su-*

*Schol. 2. Quodsi subinde in Extaticis sudor sangui-
neus, aut sanguineæ lachrymæ a corpore, & oculis*

his emanare deprehendantur, ea in causis Canonizationis inter miracula non admittuntur, uti notat S. S. D. Benedictus l. 4. p. 1. c. 26. quia etiam sudor sanguineus Christi D. in horto naturalis fuit, ex maximo mœrore ortus, uti demonstrat D. Calmet in *Diff. de sudor. sang.* ubi varia exempla sudoris sanguinei, & sanguinearum lachrymarum citra ullum miraculum profluentium affert, ac physicis, & anatomicis rationibus confirmat.

§. 602.

Denique *signa Extasis divinæ* nunc afferenda sunt, quæ præter illa, quæ pro discernendis visionibus, & Prophetiis in antecedentibus allata fuerunt, sunt sequentia.

Primo. In Extasi divina suspensis sensibus externis, non debet suspensio sequi mentis, & cordis, sed hæc potentia interim in actibus strictæ contemplationis, cum Deo unientis, exerceri debent: Hæc enim contemplatio debet esse causa suspensionis sensuum, alias tantum erit deliquium, ex sola virium debilitate ortum: uti patet ex definitione Extasis divinæ ex S. Augustino depromptæ. (§. 596.) Et S. Theresia in *Cast. mans.* 6. c. 4. monet de raptu divino: „ Non is est, ut quando deliquium ingruit, aut „ aut paroxysmus, nihil interius, exteriusque „ intelligentiæ relinquens: sed quantum ca- „ pio de casu isto, nunquam anima tam vigil „ extitit ad res divinas, nec tam eximia luce „ fruens, & cognitione divinæ Majestatis. „

Schol. Ex hoc sequitur Extaticos supernaturaliter raptos eorum, quæ in Extasi contigerunt, memoriam habere, (§. 582.) Sed ne hic aliqua æquivocatio

*postea
narrare
possit.*

catio contingat, notat S. Theresia l.c. Si pervisionem imaginariam Deus aliqua Extatico revelat, ea memoriæ impressa remanent, & postea ab eo narrari possunt: si vero ea revelet per visionem pure intellectualem, ea quidem remanent in mente impressa, ut in oblivionem non cadant, at ea Extaticus ad se rediens enarrare nescit, sed solum confuse eorum recordatur, ut si quis Intimum Regis cubiculum, vasis, tabulis, statuis, aliisque pretiosissimis mira arte dispositis ornamentis refertum ingressus fuerit, eaque omnia simul in oculos incurrant, fieri non potest, ut de singulis postmodum in tanta rerum copia recordetur, nisi forte Deus Extatico facultatem, ea ad utilitatem aliorum referendi, concedat, unde S. Paulus ipse ait, se in raptu suo vidisse, *quæ non licet homini loqui.* Vide §. 495. Schol. 2.

§. 603.

*Secundo.
Extasis
divina de-
cens est, &
verba coe-
lestia pro-
fert.*

Secundo. Extasis divina fit cum maxima ordinatione totius hominis interni, & externi. (§. 589.) Et Extaticus in Extasi non loquitur, nisi coelestia, quæ adstantes ad Dei amorem invitant. Cum enim Extasis divina a magnitudine admirationis, & amoris divini oriatur, nonnisi in divina linguam se resolvere solet. Unde Jer. 23. v. 28. dicitur: *Propheta . . . qui habet sermonem meum, loquatur sermonem meum vere.*

*Extatici
subinde lo-
quuntur.*

Schol. Negari non potest, quod in Extasin divinam rapti aliquando loquantur, sicuti etiam dormientes subinde loquuntur. P. Ceparius Confessarius S. Magdalenzæ de Pazzis vitam S. Aloyfii a se conscriptam ei cum parte digiti ejusdem dedit, cumque Sanctæ Reliquiæ particulas sororibus divideret, repente in Extasin divinam rapta, per intervalla mirabi-

subilia verba protulit, quæ supremam gloriæ gradum S. Aloysio in cœlo concessum amplissime patefecerunt. Octodecim testes factum retulerunt ex monialibus præsentibus. Nonnullæ ex iis verba scripserunt, quæ a S. Magdalena prolata fuerant, exhibitoque ipsi folio, in quo notata erant, multum illachrymans, quod occulta Dei dona vulgare cogeretur, jussu Archiepiscopi Florentini, qui ideo in cubiculum ægrotantis venerat, cum juramento confessa est, omnia in folio descripta vera esse, prout in eo narrabantur, prout in *process. Canoniz. S. Magd. & S. Aloys.* habetur. Illud hic notandum, ut verba observentur, quæ ab Extaticis proferuntur, una cum omnibus circumstantiis, uti ostendit Pignatellus t. 8. *Conf.* 151.

§. 604.

Tertio. Non sufficit, ut in Extasi divina *Tertio.*
actus interni sint intellectuales, sed requiritur, *Extasis*
 ut *sint ardentè affectuosi*, ut satis certo de Ex- *divina est*
 tasi divina constet. Alias enim magis erit Ex- *ardenter*
 tasis Philosophica, quam mystica. Unde Jer. *affectiva.*
 23. v. 20. dicitur: *Nonne verba mea quasi ignis,*
dicit Dominus, & quasi malleus conterens petras.
 Et S. Salesius l. 7. de amor. Dei c. 6. ait: „Si
 „ Extasis sit pulchrior, quam melior, lumino-
 „ fior, quam calidior, magis speculativa, quam
 „ affectiva, admodum est dubia. . . Verendum
 „ est, ne aliquid subsit periculi, ne Extasis ista
 „ falsa sit, neve eam hominem habentem inflet
 „ potius, quam ædificet. „ Agnoscit quidem
 S. Præsul in Extasi posse aliquid vere a Deo
 revelari etiam non habenti charitatem; sed
 hoc rarum est, & per imperfectam revelatio-
 nem, cujus expositio alicui Sancto reservatur,

E e 4

uti

uti Danieli in somniis Nabuchodonosoris. Nec obstat, quod Extasis divina tam intellectus, quam affectiva, esse possit: quia hæc distinctio solum secundum excessum unius, vel alterius attenditur, licet in ea, & illuminatio, & ardor adesse debeat, (§. 596. Schol. 1.) eo tamen certior erit, quo magis affectiva fuerit.

*Unde a
charitate
divina
oriri de-
bet.*

Schol. Merito proinde in causis Canonizationis non admittuntur Extases ut divinæ, nisi probetur, eas a redundantia divinæ charitatis provenisse. Tunc vero merito assumuntur, ut confirmativæ heroicæ charitatis, & orationis sine vitio circuli: quia non proceditur tanquam ab unica probatione heroicæ charitatis, sed tanquam ab adminiculo comprobante heroicam charitatem, prius jam probatam. Quando vero locutio, aut visio divina in Extasi sit ad correctionem, aut correptionem tepidi, vel peccatoris, clarum est, quod charitatem non supponat, aliunde vero ab effectibus probari potest, divinam esse, si contritio, aut fervor singularis subsequatur, aut comminatio impleatur, uti ex Historiis sacris, & Ecclesiasticis, maxime Dialogis S. Gregorii apparet.

§. 605.

*Quarta.
Extasis
divina ple-
rumque
in san-
ctis exer-
citiis con-
tingit*

Quarto. Extatici plerumque in oratione positi, vel inter audiendum sacrum, vel post sumptam S. S. Eucharistiam, aut sermones de Deo, aut coelesti gloria auditos in Extasin rapiuntur. Delrio l. 2. q. 25. narrat, quandam Dei servam Burgis in Castella An. 1585. sæpe in Raptum elevatam fuisse, cum S. S. Eucharistiam receperat, & ad se reversam erubescentiæ plenam, & pudoris, consuevisse se celerrime in concla-

ve

ve recipere, Scacchus quoque de not. Sancti. Similia de S. Catharina Senensi refert.

§. 606.

Quinto. Divini Raptus non sunt prolixi, sed sæpe breves juxta ea, quæ habentur apud Card. Bonam de discr. spir. c. 14. & apud Thomam a Jesu oper t. 2. disp. 3. c. 8.

Quinto.
Extasis
divina sæpe brevis
est.

§. 607.

Sexto. Extasis divina secure erit, si illi effectus vitæ perfectæ correspondeant; nam a fructibus eorum cognoscetis eos. Et hanc notam præcipue assignat S. Salesius de amor. Dei c. 7.

Sexto.
Extasis
divina vitam sanctam post se trahit.

„ Quando igitur in oculos incurrit quispiam,
„ qui in oratione habet raptus, per quos egreditur extra se, & ascendit supra seipsum in
„ Deo, & nihilominus non habet in vita sua
„ Extases, id est, non habet vitam sublimem,
„ & Deo confixam per abnegationem mundanarum concupiscentiarum, & mortificationem propriarum voluntatum, & inclinationum naturalium cum suavitate quadam interiori, cum simplicitate, & humilitate cordis, præcipue autem cum continua charitate: crede mihi Theotime, ejus raptus sunt
„ admodum suspecti, & periculosi. Sunt ipsi
„ raptus propriæ ad inducendos homines in admirationem, non autem ad Sanctitatem. . .
„ In summa est vera nota, quod hujusmodi raptus, & Extases non fiunt, nisi occupationes
„ mentis humanæ, & deceptiones spiritus ma-

E e 5

„ Hg-

„ ligni. „ Et S. Theresia in vit. c. 20. effectus
 Extasis divinæ tres præcipuos assignat, scilicet
 cognitionem magnitudinis Dei, profundam
 humilitatem, & sui ipsius cognitionem, & con-
 temptum rerum terrenarum. Et in *Cast. mans.* 6.
 c. 14. concludit: „ Nullum autem certius indi-
 „ cium Extasis veræ, ac supernaturalis est, quam
 „ si mores ejus, qui rapitur, cum hoc divino
 „ munere consentiant, ut supra diximus: si
 „ nimirum mundum contemnit, si ejus pom-
 „ pas, & vanitates detestatur, si efficax Deo
 „ serviendi propositum habet, si se indignum
 „ ea gratia reputat, si majorem in dies pro-
 „ gressum facit, si ex intima cum Deo unione
 „ crescit in eo humilitas, abnegatio, odium
 „ sui, & amor Dei. „

*Adhorta-
 tio ad ex-
 tasin amo-
 ris.*

Coroll. Quanquam igitur Extases, & Raptus non de-
 siderandi sint, minime tamen nec in nobis, nec in aliis
 contemnendi sunt, quia celerrime animam a ter-
 renis elevant, & Deo arctissime conjungunt: imo,
 uti notat Richardus Victorin. l. 5. de cont. c. 5.
 „ Quamdiu hujusmodi excessus in nobis minime
 „ sentimus, quid aliud quam. . . de nobis sentire
 „ debemus, nisi quia minus diligimus. Si enim,
 „ quisquis es, plene, perfecteque diligeres, forte
 „ dilectionis tuæ nimietas, æstuantisque desiderii
 „ anxietas in ejusmodi te raperet excessus. . .
 „ Item sane si divina dilectione plene dignus ex-
 „ titisses, si tanta dignatione te idoneum exhibe-
 „ res, forte tanta luminis sui claritate intelligentiæ
 „ tuæ oculos irradiaret, tanta intimæ suæ dulcedinis
 „ suavitate cordis tui desiderium inebriaret, qua
 „ te ipsum supra te ipsum raperet, & per men-
 „ tis excessum in superna elevarer, „ Universum
 vero desideranda, & totis gratiæ viribus extasis
 amoris procuranda est, quæ si adsit, ad omnem
 per-

perfectionem sufficit, licet aliæ visibiles extases, & raptus desint; illa quippe est perfecta impletio primi, & maximi præcepti de dilectione Dei super omnia, in qua substantialiter omnis perfectio Sanctorum in via, & patria consistit, quod mandatum omnes obligat, & si perfecte adimpleatur, mortuus quisque erit terrenis, & vivus in Deo. Utienim S. Salesius l. 7. de amor. Dei notat: „Com-
 „ plures Sancti gloriose vivunt in cœlo, qui nun-
 „ quam rapti fuerunt, nec extases, nec raptus
 „ contemplationis senserunt: nam quam multos
 „ Martyres, quam illustres Sanctos, & Sanctas
 „ legimus in historiis, qui in suis orationibus aliud
 „ non habuerunt privilegium, quam devotionis,
 „ & fervoris? At nunquam Sanctus existit quis-
 „ piam, qui non habuerit extases, & raptus vi-
 „ tæ, & operationis, superando seipsum, & suas
 „ inclinationes naturales. „ Et juxta illud: *Vit-
 vo ego &c.* practice exponit, quomodo hæc ex-
 tasis, & raptus vitæ, & operationis fiant in Chri-
 sto Jesu, non moriendo rebus cæteris, & ad novam
 Jesu vitam resurgendo. Et c. 8. ad eandem pra-
 xim excitat verbis Apostoli 2. Cor. 5. *Charitas enim
 Christi urget nos, æstimantes hoc, quoniam si unus
 pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt,
 & pro omnibus mortuus est Christus, ut & qui vi-
 vunt, jam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mor-
 tuus est, & resurrexit.* Ubi subdit S. Præsul: „Je-
 „ sus totus meus est, & ego illius: vivam, &
 „ moriar super pectus ejus: me neque mors, nec
 „ vita unquam separabit ab illo. „ Ac demum:
 „ Atqui hoc modo fit sancta Extasis veri amoris,
 „ quando non amplius vivimus secundum ratio-
 „ nes, & propensiones humanas, sed secundum
 „ nobiliores, & super illas longo intervallo exal-
 „ tatas, secundum inspirationes, & instinctus di-
 „ vini animarum nostrarum Salvatoris. „

§. 608.

*Arcana circa Extases, & Raptus.**Arcana
circa Ex-
tases, &
Raptus.*

I. In Extaticis raro adhibendæ sunt probatæ violentæ, uti ligamine pedum, manuum torfione, punctione usque ad sanguinem, & perfrictione pupillæ oculi ex flammula candelæ; miseri enim patientes nimium vexati manent. Si suspicio sit, vel esse fictiones, vel mera deliquia personarum spiritualium, satius erit, illa contemnere, nulla talium rerum habita ratione.

II. Non repugnat quidem, physice loquendo, ut aliquis in Extasi moriatur; quia ex aliqua meatuum obstructione Symptoma sequi potest, quod vitam adimat: moraliter tamen loquendo hoc vi Extasis, nisi Deus ob alias rationes velit, est impossibile, nec enim Dei dona sunt congrua media, ut per ea fines adeo infelices inducantur.

III. Quando ligamine torquentur Extatici, subinde ad se redeunt, cum natura ita provida sit, ut spiritus vitales mandet parti debiliori, ut illi subveniat, cumque pars ligata adeo vexetur, spiritus vitales in cerebro, vel corde collecti citatim profiliunt, in auxilium partis exterioris oppressæ, sicque in se ipsos revertuntur Extatici; quanquam hoc sæpe non profit, eo quod Raptus sit valde supernaturalis.

IV. Neque Christus Dominus, neque Beatissima Virgo Maria in Evangelio Raptus, vel Extases habuisse leguntur, neque hujusmodi rebus opus habebant.

V. Si

V. Si Raptus, & Extases oriantur a principiis infusis, ubi parte inferiori sensibus privata, pars superior intellectus, & voluntatis Deo unita orationi vacat, valde conferunt ad vitam melius promovendam: si vero in sola parte inferiori sistunt, sine usu sensuum, & oratione, uti non raro fit, computandi veniunt in temporis jacturam.

VI. Dantur etiam deliquia extatica, seu Extases deliquiis similes, quæ a principio interiori oriuntur, quales plerumque contingunt in personis orationi deditis, maxime in foeminis infirmi capitis, modici cordis, ac debilis complexionis. Cujus ratio est, quod cum quavis interna operatione vehementi, & suavi habita, subito privantur usu sensuum externorum, & simul oratione, quæ utpote dependens a principio acquisito per sensus externos, his deficientibus etiam deficit. Requiritur a talibus in se reversis, an remaneat in ipsis aliqua reminiscencia in memoria intellectiva rerum, quæ egerint, aut passi sint, & fatebuntur, nihil recordari, quod secus evenit his, quorum Extases ab infuso principio dependent: recordantur enim optime favorum, quibus in Extasi a Deo sunt donati.

VII. Illos, qui rapiuntur identidem, in se reversi aliquantulum quamprimum destituuntur sensibus, paucula edicunt, & iterum rapiuntur, & quin possint edere, bibere, aut dormire, per plures dies continuo subsistunt, consultissimum est in aliquo cubiculo collocare, illis assistere, atque utut liceat delicate tractare, jusu.

jussulisque reficere, donec plene ad se revertantur; at si signa Extasis divinæ adsint, nec medicos, nec medicinas, nec rumores plausibiles, nec concursus hominum, nec strepitus admittere. Deus, quem ad hoc extremum redegit, ab ipso redimet, cum non satis constet, ullum hoc mortis genere objisse: quod si hac via e vita excederet, felix ille; siquidem extinctus foret vi amoris divini, cujus excessus talium effectuum causa foret.

VIII. Personis, quæ frequenter afficiuntur deliquiis extaticis, quæque sensuum usu identidem vi interna orationis mentalis privantur; cibis, & somnus solito plenior præscribatur, plusque orationis vocalis, quam mentalis. Solent tamen ejusmodi personæ suæ voluntati esse addictissimæ, & raro adducuntur, ut obediant & suo modo vivendi renuntient.

IX. Via Revelationum, & Raptuum divinorum bona quidem est, sed satis periculosa: similis est funambulorum gressui per funes, qui etsi non labantur, neque fracturam pedis, manusve sustineant, expositi tamen sunt casui, & perditioni. Cum e contra, qui sub humilitate per viam regiam obedientiæ incedit, patienter adversa perfert, & exercitio virtutum studet, solide sanctus evadat, neque similes ruinas timeat. Quia via prior via bona, sed periculosa posterior secura, & fructuosa est.

CAPUT V.

De bono Regimine Religioso.

§. 609.

Cum Theologia mystica practica de vita Christi-
 tiana perfecta agat, jure merito in speci-
 en status Religiosus proponitur, .cujus est, il-
 s peculiari studio huic perfectioni incumbere,
 si se totos in illo in holocaustum Divinæ Ma-
 tati consecrant, & illis Christi D. Evangeli-
 s consiliis inhærent, Matth. 19. v. 21. *Si vis
 perfectus esse, vade, vende, quæ habes. . . & ve-
 & sequere me.* Quia autem juxta S. Tho-
 mæ 2. 2. q. 186. a. 5. „ Status Religionis est
 quædam disciplina, vel exercitium, tenden-
 di in perfectionem. Quicunque autem in-
 struuntur, vel exercitantur, ut perveniant
 ad aliquem finem, oportet, directionem ali-
 cujus sequantur, secundum cujus arbitrium
 instruuntur, vel exercitentur, ut perveniant
 ad aliquem finem quasi discipuli sub Magistro.
 Et ideo oportet, quod Religiosi in his, quæ
 pertinent ad Religiosam vitam, alicujus in-
 structioni & imperio subdantur: „ Hinc cum
 in primo tomo de vita spirituali pro Religiosis
 subditis sufficienter actum sit, in præsentī tomo
 de Magisterio, seu Regimine Religioso, & quo-
 modo Prælati suos Religiosos subditos, sancte,
 bene regere, & instruere, quæque ad hoc
 eo qualitates, & virtutes requirantur, tra-
 ctandum erit. Qua propter *Regimen Religiosum*
 est

*Regimen
 Religio-
 sum, quid.*

est practica quædam prudentia, quæ bonam proportionem dirigit media in ordine ad Religionem communitatem cum pace conservandam juxta institutum, quod ipsa proficitur.

Explicatur.

Schol. Nomine Regiminis religiosi comprehenditur tam Regula scripta a Fundatoribus, suis Religiosis tradita, quam regula viva Prælati, seu Superioris: prout enim cum prudentia practica per media, & institutum Regulæ superior suam communitatem ordinaverit, eadem in Regularitate florebit. Et sicuti Apostoli vocati sunt, ut primam Religionis ideam exhiberent, vivendo juxta regulam perfectionis Evangelicæ, sub obedientia, & peculiari directione Christi Domini, ita & Apostoli imitantur, qui ad varias Religiones vocantur, juxta Regulas suas, & sub suis Prælati, Christi vices gerentibus, Christum sequantur. In regimine autem Religioso Superiores potius, quam subditi considerantur, & illorum prudentia potius quam istorum: quia a Superioris bonitate bonum regimen communitatis, sicuti proficua salus corporis a capitis idoneitate, maxime dependet. Unde de Superioribus Religiosis, & proportionem de aliis etiam Superioribus Ecclesiasticis, principalius tractatur, & consequenter tantum de illis quæ ex parte subditorum ad bonum Regimen Religiosum conferunt.

§. 610.

Superior Religiosus quid.

Superiores Religiosi dicuntur illi, quibus communitatis alicujus Religiosæ directio incumbit & qui Gubernationem, & Regimen suum subditorum suorum salutem referunt.

Varia nomina superiorum

Schol. Superiores, quibus Religiosi parent, pro diversitate ordinum, variis nominibus insigniuntur: alii *Abbates*, alii *Præpositi*, alii *Priores*, alii *Religiosi*

res, alii *Guardiani* vocantur, inter quos nonnulli *Religio- Provincialibus*, hi vero *Generalibus* subsunt. (*Inst. forum. I. E. t. 1. §. 311. Sch.*) Hic non tractatur de Prælati intra Religiosos Ordines específicos, prout sunt hujus potius, quam alterius Religionis, nec cum ordine inter se intra eandem Religionem, sed sub nomine generico Prælati Religiosi tractatus hic procedit.

§. 611.

Ex descriptione superioris, seu Prælati Religiosi (§. 610.) eruitur primo, quod *Prælatus Religiosus* sit in sua Communitate omnium suorum subditorum *Magister*. Colligitur Primo ex S. Scriptura Eph. 4. v. 11. ubi dicitur, Deum in Ecclesia sua dedisse, *alios autem Pastores, & Doctores*. Cum ergo Prælatus sit pastor, uti inferius videbimus, patet, quod etiam esse debeat Doctor, seu Magister. Unde Apostolus hic non, uti ad alia munera, numerat alios, & alios, sed eosdem ad utrumque munus, uti notat ad hunc locum S. Hieronymus dicens: „ Non ait, alios autem Pastores, & alios Magistros; sed alios Pastores, & Magistros; ut „ qui Pastor est, esse debeat & Magister: nec „ in Ecclesiis, quamvis sanctus sit, Pastoris sibi „ nomen assumere debet, nisi possit docere, quos „ pascit. „ Idipsum notant S. Augustinus ep. 59. ad Paulin. q. 4. S. Thomas ad l. c. Estius &c. Idem eruitur ex illo Luc. 10. v. 16. *Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit*: Ubi Christus D. summus Prælatus, & Magister juxta illud Joan. 13. v. 13. *Vos vocatis me Magister, & Domine: & bene dicitis, sum etiam*: suos discipulos, quos fidelibus præfecit, *P. Schram Theol. Myst. Tom. II.* Ff tales

tales fecit Magistros, ut in illis Christus audiendus foret, uti notat ibi Card. Tol. annot. 22. Idem secundo docent P. P. S. Hieronymus ep. 4. ad Rustic. ait: *Nulla ars ab Magistro discitur . . Et ne plura replicando fatiduum legenti faciam, per hæc omnia ad illud tendit oratio, ut doceam te, non tuo arbitrio dimitendum, sed vivere debere in Monasterio sub vniuersa disciplina Patris.* S. Gregorius Naz. or. 1. de sua fuga inquit: *Profecto ars quædam artium, & scientia scientiarum mihi videtur, hominem regere, animal omnino varium, & multiplex.* Et S. Gregorius M. in Pastor. p. 1. c. 1. ait: *Ars est optimum regimen animarum.* Et S. Climacus in Pastor. c. 1. Coenobiarcham esse Magistrum docet. Tertio. Rationem dat S. Thomas, (2. 2. q. 609.) quia status Religionis est disciplina, & exercitium tendendi ad perfectionem, quod utique Magistrum, qui est Prælatus Religiosus, requirit.

§. 612.

*Scientia
Prælati.*

Quia igitur Prælatus Religiosus suorum subditorum Magister est, ideo Primo ad explendas rite sui Magisterii partes debita, & competente scientia, & doctrina instructus esse debet, & eo quidem majori, quo Magister discipulos suos superare debet. Sumitur Primo ex S. Scriptura 1. Tim. 3. Apostolus ab Episcopo, & ab omni Prælato requirit, ut sit doctor: & 1. Tim. 4. Timotheum monet: *attende lectioni, & exhortationi, & doctrinæ.* Et ad Tit. 1. requirit, ut potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui con-

traducunt, arguere. Secundo patet ex P. P. S. Gregorius in *Pastor.* c. 1. ait: *Ab imperitis ergo floribus magisterium pastorale suscipitur in magna meritate . . . Et tamen sæpe, qui nequaquam spiritualia præcepta cognoverunt, cordis se medicos proferri non metuunt: dum, qui pigmentorum vim nesciunt, videri medici carnis erubescant.* Et S. Benedictus *Reg.* c. 64. de Abbate statuit: *Oportet ergo eum esse doctum lege Divina, ut sciat, Et t, unde proferat nova, Et vetera.* S. Climacus *v. ad Pastores* c. 1. de Coenobiarcha ait: *Qui inferiores docet, a superioribus ex alto doceare, nec per sensum, sed per spiritum instituire.* S. Isidorus *l. 3. sent. c. 33.* inquit: *desinat locum docendi suscipere, qui nescit docere. Cæcus enim si cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.* S. Bernardus *Serm.* 3. de *circumcis.* ait: *Nunquid diligit esse Magister, qui nondum discipulus fuit, Et docere, quod didicit nunquam.* Et S. Thomas *2. 2. q. 185. a. 3. ad 2.* docet de Prælati: *Debet enim ad hoc intendere, ut talem se exhibeat, ut cæteros Et scientia, Et sanctitate præcellat.* Tertio Ratio est: quia erubescit homo sensatus Magistrum agere in scientiis humanis, & profanis, easque docere, quas non perfecte didicit, partemque honoris non exiguam reputat, docere cum perfectione, ad quod indefesso studio laborat: ergo multo magis Prælatus tanquam Magister spiritualis ad munus suum rite obeundum competenti scientia imbutus esse debet, & quidem multo magis, quam Episcopus, vel Pastorchus, vel alii animarum curam habentes: quia agitur de Magisterio erga discipulos, qui tendunt ad specialem perfectionem.

*Qualis
scientia
requira-
tur.*

Schol. Insignis quidem literatura, & eruditio in-
tiis quibuscunque Prælati Religioso, apud sub-
ditos suos magnam auctoritatem præstare potest. In-
scientia tamen sanctorum præprimis excellere de-
bet, quæ est scientia practica, qua quis studet per
omnia servire, & placere Deo, quæ non est mun-
danorum, non politicorum, non Philosophorum,
non Theologorum, sed sanctorum: nec enim in gu-
bernare debet mundane, nec politice, sed sancte,
tanquam Magister illius scientiæ practicæ, qua sub-
diti sui per omnia Deo servire, & placere studeant,
qua & ipse Prælati res sacras, & Mysteria Dei,
ac vitæ spiritualis bene calleat, ut in ea subditos
suos bene erudire valeat, utpote qui ad sanctita-
tem toto conatu aspirare tenentur.

§. 613.

*Oratio, &
studium
Prælati.*

Secundo. Ut Prælati Religiosi hanc scien-
tiam sanctorum sibi acquirat, *oratori, & stu-
dio rerum Divinarum* indefesse incumbere debet.
Nam *Primo* Jac. 1. v. 5. dicitur: *Siquis vestrum
indiget sapientia, postulet a Deo.* Et S. Paulus
1. Tim. 4. monet: *Attende lectioni.* Et Eccli.
39. dicitur de Doctoribus. *Cor suum tradet,
ad vigilandum diluculo ad Dominum, qui fecit il-
lum . . Si enim Dominus magnus voluerit, spiri-
tu intelligentiæ replebit illum.* *Secundo* S. Grego-
rius in *Pastor.* p. 2. c. 11. ait: *Quia valde inter
verba humana cor nostrum defluit, & usus humana
conversacionis indefinenter destruit vim sollicitudi-
nis, atque providæ circumspeditionis erga cælestem
vitam, oportet, quod per meditationem sacrorum
eloquiorum jugiter restauretur . . Nunquam rector
a sacra lectionis studio recedat.* S. Bernardus
de *confid.* ad Eugen. ait: *Timeo tibi Eugeni, ne
multi-*

multitudo continua negotiorum (intermissa oratione, & consideratione) te ad cor durum perducatur, quod devotione non incalcescit, compassione non molest, compunctione non scinditur, & seipsum non exhorret, quia nec sentit. Et S. Ilidorus l. 2. offic. c. 5. de Prælato ait: Cujus præcæteris speciale officium est, scripturas legere, percurrere canones. Tertio. Ratio est; tum quia sine oratione virtutes sibi necessarias Prælati comparare non poterit: tum quia sine studio rerum Divinarum subditos suos in dubiis, difficultatibus, illusionibus &c. in vita spirituali occurrentibus rite, & secure gubernare non valebit.

Schol. Igitur Prælati Religiosi vacare debent intensissime rerum Divinarum studio, & Theologiæ mysticæ non tantum speculationi, sed etiam gustui, quoad poterit, seipsum vitæ puritate, & amore unionis Divinæ coaptet. Nec dicat, sibi non sufficere tempus ad spiritualia negotia: nonne enim multi sancti Prælati Religiosi, non solum tempus ad orandum, meditandum, & sacrificandum, sed etiam ad scribendum plures libros inveniebant? Ven. Bartholomæus a Martyribus l. de mor. Prælat. c. 4. hic bene notat: „Triplex est status mentis in homine implicato negotiis, simulque Deum quærente: „Primus, quando habet otium; tunc „enim mente & affectu vehementer debet in „Deum ferri, atque operam dare, ne imagines, „quæ tunc velimus, nolumus, sese ingerunt, trahant cor post se: sed etiamli circumvolent nos, „mens tamen super omnia temporalia stabiliatur. „Secundus, quando vacat negotiis omnino ebibentibus attentionem omnem, ut quando quis supputat, aut legit aliquod difficile intellectu, aut „audit negotium variis nodis implicitum, quod „oportet recte intelligere, ad sententiam juste ferendam &c. quo tempore quamvis non maneat

Quomodo huic studio intentus esse debeat.

„ actualis amor Dei, neque simplex ille in
 „ ipſius, manet tamen quædam impreſſio mor-
 „ ſa relicta ex frequentia actualis amoris, quæ
 „ magnam pacem, & quietem affert exercitiis,
 „ quam non amittunt etiam in ipſo negotiorum
 „ turbine, & per quam, illis tranſactis, mox re-
 „ deunt ad centrum, ac theſaurum ſuum, immit-
 „ tendo ſagittas actualis amoris. Tertius vero ſta-
 „ tus eſt, quando intendit communibus negotiis,
 „ quæ non ita magnam exigunt attentionem, qui-
 „ bus non ita magna pars cordis tribuenda eſt, ut
 „ non etiam ſua particula Deo reſervetur. Quid
 „ ſtultius dici poteſt, quam quoniam officium pa-
 „ ſtorale eſt multis negotiis implicitum, ideo non
 „ ſit quotidie celebrandum? imo, quia tale eſt,
 „ oportet, vel ſpatium celebrationis ſeparare Do-
 „ mino, ad munimen contra tentationes, ad lumen
 „ in negotiis, ad conſolationem inter tot afflictio-
 „ nes, ut vel tunc respirare liceat. In paſtorali
 „ officio multa ſunt, quæ devotionem nutriunt,
 „ ſcilicet continuæ vexationes, & anguſtiæ : . .
 „ Et attende, quod ſicut Judæi tantum colligebant
 „ de illo ſuo Manna, quantum erat neceſſarium,
 „ atque ſufficiens ad totam diem : ita oportet vi-
 „ rum diurnis horis occupatum tantum nocturnis
 „ vacare exercitiis, quantum ſufficiat, ad ferenda
 „ dulciter officii onera propter Deum.,,

§. 614.

*Prædica-
tio. & ex-
hortatio.*

*Tertia. Scientia Prælati Religioſi non debet
 illi ſoli, ſed maxime ſuis ſubditis eſſe proficua,
 adeoque ut Magiſter eorum frequentibus exhor-
 tationibus, & prædicationibus eos erudire tene-
 tur. Itæ Primo S. Paulus 1. Tim. 4. ſcribit Ti-
 motheo: Attende tibi & doctrinæ, inſta in illis:
 ſic enim te ſalvum facies, & eos, qui te audiunt.
 Et 2. Tim. 4. cum obteſtatur: Teſtificor coram
 Deo,*

deo, & Jesu Christo, qui judicaturus est vivos, & mortuos; prædica verbum, inſta opportune, & inopportune &c. Et instantiam ſuam in verbo, Epheſiis Act. 20. teſtatur: *Per triennium non ceſſavi die, & nocte cum lachrymis monens unumquemque veſtrum.* Unde etiam Trid. Sefſ. 5. c. 2. de reform. docet, prædicationem Evangelii eſſe præcipuum Episcoporum munus, & omnes alios Eccleſiarum Prælatos teneri per ſeipſos, ſi legitime impediti non fuerint, ad prædicandum S. Jeſu Chriſti Evangelium. Id quod Sefſ. 24. c. 4. de ref. de Parochis; & Sefſ. 23. c. 1. de ref. univerſaliter ſtatuit: *præcepto Divino mandatum eſſe omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, . . . verbi Divini prædicatione (eas) pſcere.* Quare etiam antiqui S. S. Ordinum Prælati in his prædicationibus, & exhortationibus indefeſſi fuerunt, uti inter plures vel ex ſolis Sermonibus S. Bernardi ad ſuos Religioſos apparet. Secundo patet ex P. P. S. Gregorius l. 2. ep. 39. de Episcopis, & conſequenter de omnibus Prælatiſ ait: *Episcopi eſt, de prædicationis miniſterio ſemper cogitare, intenſiſſimo timore conſiderans, quod reſſurus ad percipiendum Regnum Dominus, & talenta ſeruis diſtribuens, dicat. Negotiamini, dum venio. Quod proſectò negotium tunc vere nos agimus, ſi vivendo, & loquendo animas lucratur; ſi inſirmos in ſuperno amore roboramus, ſi protervos, & tumidos gehennæ ſupplicia terribiliter inſonando ſelectus, ſi nulli contra veritatem parcimus, ſi ſupernis amicitiiſ dediti humanas inimicitiaſ non timemus.* S. Benedictus Reg. c. 2. Abbati præcipit: *Capacibus diſcipuliſ mandata Domini verbis proponat. Et modum exhortandi præſcribens*

Ff 4-

ait:

ait: *In doctrina namque sua Abbas Apostolicus debet illam semper formam servare, in qua dicitur: argue, obsecra, increpa, id est miscens temporibus tempora, terroribus blandimenta, durum Magistri, pium patris ostendat affectum: id est, indisciplinatos, & inquietos debet durius arguere; obedientes autem, & mites, & patientes, ut in melius proficiant, obsecrare: negligentes autem, & contemnentes, ut increpet, & corripiat, admonemus.* S. Bernardus l. de cons. ad Eugenium ait: *In his duobus mandatis, verbi scilicet, atque exempli summam tui officii ad conscientiae securitatem pendere intellige.* Tertio. Ratio est ex S. Thoma in c. 19. Matth. „ Quia status Prælationis non est ad „ acquirendam sibi perfectionem, sed ad habi- „ tam communicandam . . Unde talis est dis- „ ferentia inter perfectionem Religiosorum, & „ Prælatorum, qualis inter discipulum, & Ma- „ gistrum. Unde discipulo dicitur, si vis ad- „ discere, intra scholas, ut addiscas: Magistro „ dicitur: Lege, & perfice.

*Prælati
a Prædi-
catione se
non sub-
trahant.*

Schol. Proinde Prælati Religiosi animas suæ curæ commissas prædicatione debita, seu exhortationibus domesticis in communi, seu privatim pro cuiusvis indigentia, seu alio modo pascere debent, prout zelus domus Dei, vel proprii Instituti Regulæ, aut laudabiles consuetudines præscripserint. Et quidem si Prælati laici fuerint, saltem suo modo familiari observantiam mandatorum Dei, & Regulæ suæ, per exhortationes sibi competentes promovere debent, id quod etiam superiores sæminæ juxta modum suum præstare debent. Sane nihil intolerabilius est, quam Prælatum Religiosum totum tempus in œconomicis, & aliis sæcularibus negotiis prodigere, & exiguum, aut nullum sacris lectionibus, & meditationibus tradere, quatenus
sanctis

sanctis sermonibus, & exhortationibus ovium suarum animas ad terrenorum contemptum, & cœlestium amorem inflammare possit. Concilium Carthaginense IV. statuit, ut etiam Episcopus nullam rei familiaris curam ad se revocet, sed orationi, & lectioni, & verbi Dei prædicationi tantummodo vacet: Quod Patres illi ab Apostolis Act. 6. acceperunt, dicentibus: *Non est æquum, nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis &c.* Et in hoc præter alios Prælatos Religiosos secutus est eos S. Anselmus, qui dum Beccensis Abbas esset, monasterii negotiis sollicitudini fratrum, quos ipse strenuos, & idoneos noverat, delegatis, totus eruditioni, admonitioni, & correctioni fratrum, divinæque contemplationi vacavit: Id saltem exemplo suo docens, ne Prælati Religiosi, quibus cura temporalium incumbit, spiritualia, & exhortationes &c. negligant. Nec dicant, quod per alios sibi subordinatos hoc munus commodius exerceant maxime cum hoc per lectionem sacram, suis Religiosis præscriptam, suppleri possit. „ Nam etsi „ forte Prælatus sit minus doctus, aut minus eloquens, habet tamen aliquid & majus, & fortius „ verbum pastoris: Sicut lac matris utilius esse censetur lacte nutricis. Audiant igitur Episcopi (seu Prælati) consilium Jethro, & eis dictum a Domino putent, quod Moyse ille suggessit his verbis., Exod. 15. *Esto tu populo in his, quæ ad Deum pertinent, ut referas, quæ dicuntur ad eum, ostendasque illi cœremonias, ritumque colendi, & viam, per quam ingredi debet. Provide autem viros timentes Deum, in quibus sit veritas, & quæderint avaritiam, & constitues eos judices minorum, majora vero ad te adferant.* „ Hucusque Ven. Bartholomæus a Martyr. de mor. Præl. c. 7.

§. 615.

Quarto. Ut vero Prædicatio, & Exhortatio Prælati, tanquam magistri, magis sit efficax, *Exemplum bonum.*

fuis Religiosis bono exemplo in omni genere virtutum praelucere debet. Ita Primo jubet Christus D. Apostolos suos Matth. 5. v. 14. *Nam accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est.* Et Christus ipse Act. 1. *cæpit facere, & docere.* Et S. Paulus ad Tit. 2. Titum monet: *te ipsum præbe exemplum bonorum operum.* Secundo subscribunt P. P. S. Augustinus in Reg. Prælatum monet: *Circa omnes seipsum bonorum operum præbeat exemplum.* S. Basilii in reg. fustior. interrog. 43. ait: *Oportet igitur, ut si quis Præfectus est, memor præcepti Apostolici, qui ait: Exemplum esto fidelium, vitam suam efficiat cujuscunque præcepti Domini evidens exemplum.* S. Chrysostomus l. 2. de Sacerd. ad Prælationem exigit illos, qui longe omnibus præstant, quique animi virtute tantum reliquos excellunt, quantum corporis magnitudine Saul Hebræorum gentem universam excelluit: sed potius multo etiam magis. Et addit: *Quanta inter se differentia homines rationis usum habentes, & bruta ratione carentia dissident, tantum sane discrimen inter eum, qui pascit, & qui pascuntur, esse velim, ut ne majus etiam exigam, siquidem in multo etiam majoribus rebus periculum ipsum versatur.* S. Gregorius Pastor. p. 2. c. 1. minutim persequitur, quibus Prælatus excellere debet, c. 3. probat, ut Rector sit semper operatione præcipuus, nec inter malos tantummodo, quæ recta sunt, faciat, sed bene quoque operantes subditos, sicut honore ordinis superat, ita etiam morum virtute transcendat. Ut
nimi-

nimirum juxta illud 1. Petr. 5. v. 3. gregem Dei pascat, *forma factus gregis ex animo.* Et S. Benedictus Reg. c. 2. Abbatem ita instruit: *Ergo cum aliquis suscipit nomen Abbatis, duplici debet doctrina suis præesse discipulis, id est, omnia bona, & sancta factis amplius, quam verbis ostendere . . omnia vero, quæ discipulis docuerit esse contraria, in suis factis indicet non agenda, nequando dicat illi Deus peccanti: Quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Tu vero odisti disciplinam, & projecisti sermones meos post te. Et qui in fratris tui oculo festucam videbas, in tuo trabem non vidisti. Tertio, Ratio est ex S. Gregorio l. 2. past. c. 3. „quia „grex per exempla melius, quam per verba „graditur. Et bona, vel mala habitudo capitis in universum corpus redundat., uti ait S. Ignatius Loyola const. p. 9. c. 2.*

Schol. Quare Prælati Religiosi bono exemplo suo, *Quomodo*
& continuo virtutum exercitio suos Religiosos *hono ex-*
erudiat: Licet enim superior sit, Religiosus tamen *emplo*
esse non desinit, adeoque ad perfectionem Religio- *præcludere*
sam secundum Regulam, quam professus est, con- *debeat.*
tinuo, imo magis, quam alii, tendere tenetur,
neque a disciplina regulari se eximere potest: &
licet secum ipso impune dispenset, quia forte non
est, qui eum corrigit, aut puniat; non tamen le-
gitime; quia iisdem votis, eadem Regula, & iis-
dem obligationibus, quibus subditi sui, ligatus est,
a quibus eum Prælatiura nedum liberat, quin potius
arctius ad eas astringit. Quid quæso magis abso-
num, quam Prælati, qui observantiam Regulæ
secundum omnem rigorem urget, & prædicat,
quam tamen primus ipse transgreditur? Estne hoc
exemplum, quod dare debet, & quod alii ab eo
expectant. S. Paulus 1. Cor. 11. v. 1. fideles hor-
taba-

tabatur: *Esote imitatores mei, sicut & ego Christi.* Quod ipsum suis subditis Prælati dicere in veritate debet. Verum quo fructu hoc illis dicet? Quomodo ad paupertatem Religiosam sectandam suos adhortabitur, si ipse luxui intentus nulla profusus re indigere velit? Quomodo mortificationem sensuum suis commendabit, si viderint, quod ipse sibi omnia sensuum oblectamenta procuret, & indulgeat? Quomodo exactam observantiam exercitiorum Regularium tum externorum, tum interiorum a suis exiget, si videant, quod ipse per abusum suæ auctoritatis pro libitu suo vivat, & vanis prætextibus suas evagationes excuset? Sane vel ipse tacere debebit, vel si eum ad loquendum extrema necessitas, & periculum præsentissimum ruinæ totius disciplinæ adigat, illi oggeri poterit: *Medice cura te ipsum.* Bene proinde monet P. Surin in *medull. ascet.* t. 2. p. 4. c. 3. „ Superiores Re-
 „ ligiosos oportet in servandis Regulis, & custo-
 „ dia domesticæ disciplinæ primos maximeque
 „ conspicuos esse, ac præprimis omnem singula-
 „ ritatem devitare. Paupertatis insuper ad com-
 „ mune ædificationem sint studiosi, ut non mo-
 „ do munere suo non abutantur, ad bona mona-
 „ sterii in suos usus convertenda: verum a contra-
 „ rio paucis se contentos esse commonstrent. P.
 „ Vincentius Caraffa illustrissima domo natus, lon-
 „ ge tamen illustrior fuit in Societate Jesu amore,
 „ ac studio paupertatis; creatus Generalis Præpo-
 „ situs continuo exportari e cubiculo suo iussit,
 „ quidquid supra usum, vel minimo ex privatis
 „ concedi solitum, esse videbatur. Præterea mul-
 „ tum refert, Præsides Religiosos vitæ asperitate
 „ conspicuos esse, ut subditos ad amplectendam
 „ pœnitentiam excitent, atque imperfectioribus
 „ cogitationem omnem delicatioris vitæ adimant.

§. 616.

Quinto. Ut dignitatem, & auctoritatem Ma- *Humili-*
 gistri Prælati Religiosus sustineat, eam in *Hu-* *tas Præ-*
 militate veluti basi, & Fundamento fundare de- *lati.*
 bet. Huc *Primo* spectat illud Salvatoris nostri
 Luc. 22. v. 26. ad Apostolos suos monitum:
Qui major est in vobis, fiat sicut minor; & qui
præcessor est, sicut ministrator. Hæc Jesus dixit,
 & suo simul exemplo confirmavit: nam discipu-
 is accumbentibus Magister humilitatis mini-
 stravit. Et Matth. 20. v. 28. dicit: *Filius ho-*
minis non venit ministrari, sed ministrare. Hoc
 ipsum in sacris Literis frequentissime inculca-
 tum reperies; uti Eccli. 3. v. 20. *Quanto mag-*
nus es, humilia te in omnibus. Et c. 32. v. 7.
Rectorem te posuerunt? noli extolli: eslo in illis,
quasi unus ex ipsis. Accedunt *Secundo* P. P. S.
 Gregorius *Past.* p. 2. c. 6. ait: *Pastor tanto apud*
D minum obligatior est ad sui ipsius correptionem,
& humilitatem, quando apud homines nemo est,
qui eum corripiat. Et iterum: *Rectores quibus-*
dam signis decenter erumpentibus, eos apud se esse
humiles etiam subditi deprehendant. S. Bernar-
 dus ep. 72. ad Ramald. Abb. qui eum in literis
 suis vocaverat patrem, & Dominum, scribit:
Qui me exaltat, humiliat, & qui me humiliat, ex-
altat: sic tu me exaltando dejicis, & extollendo
deprimis. De talibus soleo Deo conqueri in ora-
 tionibus, qui laudabant me, adversum me jurabant:
 ad quam meam querimoniam audio Deum respon-
 dentem, & attestantem: vere qui te beatum dicunt,
 errorem mittunt. Et l. 2. de confid. Nulla splen-
 didior gemma in ornatu Pontificis, humilitate: qua
 enim

enim cæteris altior, eo humilitate apparet illustri. S. Bonaventura in *Legend. S. Francisci* de scribit: *Hac igitur de causa humilitatis* for Francisus Fratres suos voluit minores vocatos, Prælatos sui ordinis dici ministros, ut & verbi uteretur Evangelii, quod observare promiserat, & ex ipso nomine discerent discipuli ejus, quod discendam humilitatem, ad scholas humilis Christi venissent. Et S. Benedictus Reg. c. 63. jubet ut Abbas Dominus vocetur, non sua assumptione, sed honore, & amore Christi. Tercio. Ratio est: tum quia sine humilitate potestate, & dignitate Magisterii sui abutetur Prælatas ad propriam gloriam, & commodum, & non ad quod data est ei: uti observat S. Bonaventura de *seraph. c. 3.* tum quia sine ea sapientia celesti, ad obeundum rite suum Magisterium non imbuetur, quæ solis parvulis, & humilibus in oculis suis a Deo conceditur. Matthæi 11. v. 25.

**Quomodo
humilitas
exertenda.**

Schol. 1. Necessitatem humilitatis pro quotunque Prælato Ecclesiastico cum sanctissimi etiam Episcopi perspectam haberent, in Clero suo non aliter quam universorum Ministros, & gregis Dominos servos sese gesserunt, imo ipse summus Pontifex se servum servorum Dei nominat, & S. Petrus reliquos animarum Pastores ad custodiam gregis cohortans subjungit, ut illud præstent, non ut domnantes in Cleris, sed forma facti gregis ex animo. 1. Petr. 5. v. 3. Quomodo autem, qui dignitate sua supra cæteros eminent, forma & exemplum gregis fieri poterunt, nisi per humilitatem, ac modestiam ad universos se demittant, & inferioribus similes reddantur? S. Augustinus ad Clericos suæ Diœcesis scribens illos *Fratres*, nunc *Magistros* suos, & *Dominos* vocat. „S. Carolus Borromæus „quan-

quantumvis dignitatis suæ contra Magnates terræ, ubi res poscebat, intrepidus assertor, nihilominus erga inferiores tanta animi demissione, & indulgentia utebatur, ut domesticis suis inservire non dubitaret: ipse enim primus omnium mane surgere, famulos excitare, & lumen cubiculo inferre solitus erat. Similia de S. Francisco Salesio memorantur, qui noctu surgens, focum ipsemet instruebat, ut domesticos eo labore, ac molestia laboraret. Quodsi summi isti Præsules, ut Jesu Christi erga discipulos suos benignitatem imitarentur, partium suarum esse duxerint, ad tam humilia sese ministeria demittere, quid non faciendum est superioribus Religiosarum familiarum? quidve judicandum de quibusdam Abbatissis, talem Auctoritatem in subjectas exercentibus, qualem magis ad sæculi fastum, quam ad spiritum Dei elimatam appellare liceat, quæ dominarum more subditis imperant, ac de gradu suo excidere timent, si Religiosas sibi subditas fororum, aut filiarum nomine dignentur. Frustra ipsæ Abbatiam a Principe, aut Rege sibi collatam esse obtendent: nam summi Principes nominando Antistitam, nihil aliud volunt, ac ne velle quidem possunt, quam ut matrem præficient Religioso coetui, & sapientem dispensatricem bonorum monasterii ad gloriam, & obsequium Divinæ Majestatis. Hucusque P. Surinus in *med. ascet.* t. 2. p. 4. c. 3.

Schol. 2. Joannes Gerson in *opusc. de temper. & modest. Prælat.* statuit, melius & efficacius esse Prælatum declinare ad austeritatem vitæ in mensa, vestibus, & numero servitorum, & reliquis pertinentibus ad statum suum, quam hominibus sæcularibus in talibus conformari: quod ita probat: 1. quia manifestum est, hoc non placere Deo, cum sit contra exempla Christi, & sanctorum, & plus placent Deo opera pietatis, in quibus ea expendi possunt, quæ in prædictis expenduntur. 2. Hæc non

*Extensio-
tiones
Prælatum
rum eli-
duntur.*

non proficiunt ad spirituales profectum
 rum, cum huiusmodi pompa plus eos scandalizet,
 maxime sæculares, & Principes, quam ædificet:
 ex hoc enim concitantur ad murmurationem, in-
 vidiam, cupiditatem, indignationem &c. Vive-
 tes enim fastuose Prælati non fiunt subditis forma
 sobrietatis, & humilitatis, sed ambitionis, & va-
 nitatis. Nam unde tanta devotio Principum, &
 aliorum sæcularium erga veteres Prælatos, nisi
 quia has pompas contemnebant, & bona ab eis
 Ecclesiæ, & monasteriis donata fideliter, & sancte
 ab illis dispensari videbant? quæ ubi in pompam
 conveterunt, manum suam retraxerunt, & ipsa
 bona Ecclesiastica invaserunt. Sed forte dicunt
 Prælati: sic vivimus, ut nos aliis conformemur.
 Verum ad hoc respondet Apostolus Rom. 12. *No-
 lite conformari huic sæculo.* Dicunt, sic vivimus,
 ne inter alios erubescamus. Ad hoc dicitur, quod
 non est erubescenda humilitas Christi, neque vili-
 tas; quæ propter eum sustinetur. Dicunt etiam:
 sic vivimus, ne reputemur avari, & hypocritæ,
 si in his cæteris parciores fuerimus: Sed hanc no-
 tam per largas eleemosynas, & misericordiam er-
 ga egenos facile evitare poterunt. 3. Ad splen-
 dum vivendi genus Prælatos movere non potest
 dignitas sui Ordinis, vel Auctoritas Ecclesiæ, ne
 forte vilescat, tum quia honorem suum non in fa-
 ctu, sed virtutibus quærere debent, uti faciebant
 Apostoli; tum quia sæculares, & hostes Ecclesiæ,
 hunc fastum potius irrident, despiciunt, & aver-
 santur, quam venerantur, pauperes vero ei invi-
 dent, & detrahunt, qui contra Prælatos humiles
 amant, & eorum exemplo suas miseras, & labo-
 res æquanimiter sufferunt: tum quia non debent
 quærere honorem, quem mundus, dominis, Prin-
 cipibus sæcularibus, & divitibus exhibere solet,
 sed eum, quem homines viris sanctitate conspicuis
 præstare solent: alias enim licet non incidant in
 contemptum, priori honori contrarium, alium ta-
 men secundo contrarium non devitant, imo homi-
 nes

nes videntes, eos splendide vivere, eos mundanos, & filios hujus sæculi reputant. Quod si contingat, eos ob sanctimoniam contemni, nonne scriptum est: Luc. 6. *Beati eritis, cum vos oderint homines &c.*

§. 617.

Alterum munus Prælati Religiosi est, quod *Prælati in communitate sit omnium suorum subdito- Religio- rum Dux.* Ita *Primo* innuitur Eccli. 32. v. 1. *Rektorem te posuerunt?* ubi S. Hieronymus l. 13. *est.* n *Ezech. c. 45.* legit: *Ducem te posuerunt.* Et icet Textus ad literam loquatur de Rectore in conviviiis, moraliter tamen, & a fortiori adaptatur quibusvis Rectoribus, & Superioribus, inquit Cornelius a Lapide, maxime vero Superioribus Religiosis. Idipsum patet ex Joan. 10. v. 4. ubi Dominus sub figura boni pastoris hanc ejus proprietatem allegat: *Et cum proprias oves miserit, ante eas vadit:* nimirum ut dux earum. *Secundo.* S. Basilius in *reg. fusior. interrog. 27.* ait: *Præfectus in omnibus dux esse debet . . . veluti vitæ nostræ regula est.* S. Gregorius *Past. p. 1. c. 1.* Superiores, & Pastores oculis comparans inquit: *Oculi quippe sunt, qui in ipsa honoris summi facie positi, providendi itineris officium susceperunt, quibus hi nimirum, qui subsequenter inhærent, dorsa nominantur.* S. Hieronymus *ep. 4. ad Rustic.* Prælatum ducem velut Naclerum habens, de eo dicit: *Latentibus saxi, vadisque durissimis plena sunt omnia: ita ut speculator doctus in summa mali arbore sedeat, & inde regendæ, & circumflectendæ navis dictata prædicet.* Eodem modo S. Climacus Coenobiarcham in *Pastore c. 1.* *Naclerum* vocat. De eodem ut Duce militari *P. Schram Theol. Mystic. Tom. II.* Gg 10-

loquitur S. Basilius c. 18. *Const. Monast.* E
 Chrysostomus hom. 59. cum quo procedit
 Thomas in cit. locum S. Joan. At contra
 pastores faciunt, sequuntur, non præcedunt,
 Christus se omnium ad veritatem ducem ostendit
 contrarium pastoribus morem servat. . . longe
 admirabilior ars nostra pastoralis est. Tercio
 est: quia Prælati non solum incipientes
 sed & proficientes, & perfectos, per vias
 cognitatas, periculosas, hostibus obsessas
 ire debet, quod ut præstet: fidelis Dux vi-
 ritus Naucerus navis in procelloso mundi
 mari, & fortis militiæ Imperator contra insur-
 ges animæ hostes sit necesse est.

§. 618.

*Pruden-
tia Præ-
lati.*

Ex munere Ducis fluit *Primo*, quod Præ-
 latus Religiosus insigni *Prudentia* debeat esse
 ditus, quæ est bona quædam dispositio medi-
 rum practicorum, ad assequendum finem
 tentum. Nam *Primo* Matth. 24. v. 45. Domi-
 nus dicit: *Quis, putas, est fidelis servus, & pri-
 dens, quem constituit Dominus suus super familiam
 suam?* Et præter alios multos S. Scripturæ
 Textus Prov. 28. v. 16. dicitur: *Dux indige-
 prudentia multos opprimet per calumniam.*
 Matth. 10. *Esote prudentes sicut serpentes.* Id est
 servantes caput, seu charitatem, & attenden-
 tes, ne in eo, quod petitur, venenum lateat.
Secundo. Conc. Carthaginense IV. cui S. Augu-
 stinus interfuit, statuit: *Qui Episcopus ordinan-
 dus est, antea examinetur, si sit prudens &c.* S.
 Bernardus ep. 26. scribit: *Manum vestram*

Ad fortia, opus est fortitudine: speculatores domus Israel facti estis, opus est prudentia. Hæc Abbatissa virtutum, nulla earum aliquid bene agit, nisi ea dirigente. Et Serm. 23. sup. Cant. de Prælatiis: Qui autem ad hoc sunt idonei? Nimirum sunt, qui matrem virtutum discretionis perfecte adepti sunt. S. Prosper l. 2. de vit. templ. ait: Sacerdotes prudentissime debent discernere, quos debent temperata severitate corripere, & quos debent sacerdotali magnanimitate portare. Gregorius p. 1. Past. c. 10. inquit: Vitia quam sunt prudenter dissimulanda: quia eo ipso, quod dissimulantur, judicantur. S. Thomas 2. 2. q. 17. a. 10. docet: Quia ad prudentiam pertinet recte consiliari, judicare, & præcipere de his, per quæ pervenitur ad debitum finem, manifestum est, quod prudentia non solum se habet ad bonum privatum unius hominis, sed etiam ad bonum commune multitudinis. Denique S. Benedictus Reg. c. 64. Abbatem ita instruit. In ipsa autem correctione prudenter agat, & nequid nimis . . . In ipsi imperiis suis sit providus & consideratus, sive secundum Deum, sive secundum sæculum sint. Opera, quæ injungit, discernat, & temperet, cogitans discretionem sancti Jacob dicentis: Si greges meos plus in ambulando fecero laborare, morientur cuncti una die. Hæc ergo, aliaque testimonia discretionis, matris virtutum, sumens, sic omnia temperet, ut & fortes sint, qui cupiant, & infirmi non refugiant. Tertio. Ratio est: quia duce prudentia fere semper optatus finis a Prælato obtinetur, qui si etiam non sequatur, saltem ille temeritatis, vel præcipitantiæ argui non poterit; cum econtra per imprudentiam totum

perdi, & animæ in æternam ruinam precipitari possint.

*Qualis
Prudentia
in Præla-
to requi-
ratur.*

Schol. 1. S. Thomas *l. c. q. 50. a. 2.* etiam in *seculis* prudentiam admittit, quam politicam vocat, & per quam seipsum dirigunt in obediendo præcipientibus. *a. 3.* notat, quod per prudentiam communiter dictam regit homo seipsum in ordine ad proprium bonum, per politicam vero, de qua hic sermo est, in ordine ad bonum commune. *a. 1.* ponit prudentiam regnativam in illo, qui communitatem perfectam v. g. Regnum, Civitatem &c. regit, & *ad 2.* eam proportionate ad omnia regimina recta extendit. Addit *a. 3.* œconomicam, quæ est erga familiam, & *a. 4.* militarem erga copias militares. Quibus addi potest prudentia legislativa, qua legum conditores decernunt, quid agendum sit; & pure gubernativa, qua Magistratus instant executioni legum jam conditarum. Quæ omnia facile adaptantur regimini Religioso, & prudentiæ ad illud requisitæ, qua & subditi politico-religiose non tam se dirigunt, quam se a Superioribus in ordine ad bonum commune dirigi sinunt, & superior gubernative non solum se, sed etiam communitatem regit sive monarchice, aliove recto regimine pro tota aliqua Religione, sive quasi œcœnomice, pro alicujus Provinciæ, aut Monasterii familia; sive quasi arte militari, copias instruendo, sive leges ferendo, & regulas præscribendo, uti Ordinum Fundatores, sive legum, & regularum executioni insistendo, uti Prælati eis succedentes. Porro prudentia Prælati Religiosi non debet sola naturalis esse, quam & Philosophi agnoverunt, & quæ ex synderesi cum virtutibus moralibus naturalibus, usu, & experientia comparatur; sed prudentia supernaturalis, quæ limites naturalis excedit, & ex fide, aliisque virtutibus moralibus supernaturalibus, seu infusis dependet.

*Quomodo
Prudenter
procedat.*

Schol. 2. Prudentia Prælati Religiosi partim fundatur in gratia Dei, quatenus donum est desuper concessum,

cessum, partim innititur experientiae variorum eventuum, per quos docetur, quid in similibus casibus faciendum sit: partim denique juvatur a bona indole, ad praxin rerum gravium idonea, maxime si sit Prælati mansuetus, quietus, maturo, & pacato iudicio præditus, intellectu magis profundo, & comprehensivo, cum discursu magis practico, quam speculativo, seu acuto, subtili, & vivaci pollens; si sit patiens in adversis, & parcas in prosperis. His enim dotibus ornatus, subveniet per prudentiam malis præsentibus, præcavebit futura, non propalabit occulta, dissimulabit medicabilia, sciet multa, silentio præteribit plura, non offendet verbo, non exprobrabit sine fructu præterita: licet omnia norit, quæ in sua Religiosa communitate fiunt, mala, & bona, virtutes, & vitia, non tamen ideo exterius in vultu, & verbis quidquam eorum manifestabit, quæ in corde gerit, quin potius ad se, si oportet, bonos, & malos, amicos, & inimicos, spirituales, & carnales admittet, ut omnes inter se uniat, & lucrifaciat: Ante correptionem animos per captatam benevolentiam demulcebit: nocentibus sæpe parcat, aut poenam ad opportunum tempus differet: abutentes venia plectet: quæ agenda sunt, non facile prænuntiabit, ne malitiose impediantur: Consiliarios pios, & prudentes sibi adjunget. Acceptor personarum non erit: graviora solum negotia sibi reservabit, levioribus aliis commissis, ne multitudine eorum obstruatur: salubria monita libenter acceptabit. Adulatores, & susurriones non audiet: in naturalibus defectibus connivebit: morales corrigit: incipientibus, qui sine indulgentia alicujus temporalis solatii ad perfectionem Christianam ægre tendunt, se accommodabit: ab usu recreationum in sua communitate rescabit superfluum, non tollet necessarium: subditos suos ad officia applicabit, quæ ipsorum talentis conveniunt, sciens, nullum in ullo genere magnum esse contra ictum naturæ: ingenia vivida, cholericæ, hilaria, habilia, arguta

ad Cathedras, & pulpita applicabit: viros, graves, mites ad regimen destinabit: fervidos orationi vocali, & mentali, robustos laboribus corporalibus, graciles mentalibus addicet: poenitentiam, & mortificationem multum hortabitur, in executione tamen fervorem excessivum reprimet: non semper cum suis subditis reperietur, ne illis ex continua sua praesentia molestiam creet; interius oppido singularis, exterius facilis, & communis, tractabilis cum doctis, urbanus cum aebilibus: & omnibus omnia factus erit.

*Quomodo
executio
bene fa-
cienda.*

Schol. 3. Inter actus prudentiae difficillimus est executio, ut nimirum id, quod prudenter deliberatum, ac resolutum est, opportune executioni mandetur. Nulla res est naturae nostrae, vanitatis vitio corruptae, magis conformis, quam jubere, nec ulla, quam vanitati nostrae magis repugnet, quam exequi; si difficultas intercedat. Ideo in omnibus rebus publicis bene ordinatis, unus est, qui jubet, & alter, qui exequitur. Qui jubet, prudentior esse, quam fortior; qui exequitur, ut plurimum fortior esse debet, quam prudentior, & qui magis excedat magnanimitate, quam ignavia: plus etenim timor valet, quam amor in rerum arduarum executione. Rigor jubentis per alienam manum sentiatur, favores vero dispense manu propria. Cum malevolis, & fraudulentis a longe agat, & per alios: etenim beneficia eos non emolliunt, poenisque irritantur. Tandem si jubens ipse mandata sua exequatur in rebus arduis, plerumque nil aliud, quam lites, afflictiones, odia, dissidia, & detractiones obtinet. Ut igitur executio rite fiat sequentes Regulas Praelatus observet. 1. Rem Deo in precibus commendet, & cum fidei aliquo, & prudenti consiliario conferat, & sic eam fidei executori demandet. 2. Querelas, murmura, & tædia subditorum in executione arduorum, & eorum ingenio repugnans prudentem aliquantulum dissimulet, & patienter ferat; indigentibus in necessariis libenter subveniat,

veniat, leniter eos alloquatur: paterne cum eis conversetur, licet se illis invisum, & objectum odii, & detractionum esse non ignoret. 3. Subinde toleret mala minora pro vitandis majoribus: sæpe enim in arduis negotiis non est coaveniens executio, quin aliqua inconvenientia in applicatione mediorum occurrant. 4. Quia curatio, & medicina subinde majora inconvenientia secum affert, quam ægritudo sananda, ideo pro minori inconvenienti habetur, relinquere malum ut insanabile, quam noxia adhibere medicamenta; maxime, si personæ sint adeo perversæ, & ab omni ratione alienæ, ut in illis medicina vertatur in virus. 5. Ad bonam executionem vigilantia, zelus, fortitudo, patientia, & constantia Prælati requiritur: de quibus in sequentibus agetur. 6. Prælati seipsum in executione rei præceptæ ut exemplar imitandum proponat, & ab obligationibus communitatis in nulla re deficiat: si enim jubeat, quod non facit, mallent subditi ejus exempla æmulari, quam verbis obedire. 7. Studeat eorum benevolentiam tum sibi, tum inter se conciliare, & subinde aliqua solatia, sine superfluitate tamen, iis indulgere. 8. Caveat concedere licentias generales, quæ independentiam a superiore in subditis alunt, de quo alibi.

Schol. 4. Ex dictis discrimen inter Prælatum prudentem, & imprudentem assignat P. Godinez *Th. myst. l. II. c. 6.* dicens: „Prælati imprudens, cum sit „homo modici intellectus, & omnium facile in- „scius, putat se nihil non capere, super quo prin- „cipio struit reliquas alias inscitias: se disertum „existimat, prudentem, cum primis intelligen- „tem, perspicacem, ac propria dictamina nor- „mam præstare actionibus aliorum. Hinc mag- „num Reformatorem se præstat, & quasi publi- „cum Promotorem fiscales: sicque constituitur „criminatorem, litigiosum, plumbensque toti com- „munitati: sollicitus de honore debito suæ per-

Discrimen inter Prælatum prudentem, & imprudentem.

„ sonæ, commovetur vel ad umbram defectu
 „ debitis sibi obsequiis: pungitur alte murmu-
 „ tionibus de ipso, nec dissimulare novit vel krim-
 „ culos in re ista defectus: ad mentem propriam
 „ facile loquitur, & cum scateat inscitia mens,
 „ his abundat in verbis. In hoc sita est hominis
 „ imprudentis natura: & quidem nulla gravior
 „ crux emunctæ naris subdito, quam vitam age-
 „ re sub regimine cujusdam imprudentis Prælati,
 „ qui solet in omnibus suis actionibus esse mole-
 „ stissimus. At vero prudens Prælati, quatuor
 „ his conditionibus insignitur. 1. Multa cum sciat,
 „ loquitur pauca. 2. Penetrat bene, meliusque
 „ dissimulat. 3. Tolerat oppido condiciones alio-
 „ rum vitiosas. 4. Beneficiis pugnat contra ma-
 „ leficia; & licet a multis consilium capiat, cre-
 „ dit se paucis. Reservat scite secreta. In re li-
 „ cita præfert proprio gustum alterius. Impru-
 „ dens totus est voluntas, prudens totus intelli-
 „ ctus. Imprudens intelligit parum, & appetit
 „ multum: prudens intelligit multum, & appetit
 „ parum. Officia magna in viris prudentibus tot-
 „ dem faciunt magnos, aut inveniunt: contra
 „ imprudentes suum in illis demonstrant miserum
 „ talentum. Prudens patientia pollet æque, ac
 „ prudentia; illaque illum præstat incolumem a
 „ magnis litibus contradictionibus, oppositionibus,
 „ & persecutionibus, quæ reddant illum majorem:
 „ cooperit ridenti vultu, quod ipsum torquet in-
 „ terius. Imprudens nescit unquam servare se-
 „ cretum, & nunquam fruitur diutina pace. Pru-
 „ dens potest tolerare, quod non est potens me-
 „ deri, usque ad datam occasionem congruentem:
 „ ex propriis seductionibus elicit documenta: ex
 „ erroribus de præsentia colligit scientiam futuro-
 „ rum. Imprudens frequenter est propriæ volun-
 „ tatis servus, & tantum bene capit, quod cupit:
 „ terribilibus ligatur passionibus, quæ modicum
 „ ejus lumen rationis obæcant, quo sit suis sub-
 „ ditis

„ditis odibilis, & ab exteris derisus ob suas, quibus scatet, imprudentias.,,

Schol. 5. Licet autem Prudentia sit donum Dei, nihilominus cum gratia illius etiam acquiri potest: *Media pro acquirenda Prudentia.*
 1. Per frequentes reflexiones super se, & actiones suas. 2. Per memoriam præteritorum, & providentiam futurorum effectuum forte secutorum. 3. Per consilium seniorum experientia, virtute, & bono iudicio pollentium. 4. Per orationem pro ea a Deo obtinenda fufam in suis deliberationibus, conceptibus, & propositis, per quam sæpe suppletur, quod naturæ deest, & optatus finis feliciter obtinetur.

§. 619.

Secundo. Ad officium Prælati, ceu Ducis prudenter obeundum requiritur *Vigilantia Prælati.* Ita Primo jubet S. Paulus Act. 20. v. 31. majores natu Ecclesiæ, & omnes Prælatos: *Propter quod vigilate.* Et 2. Tim. 4. v. 5. eum hortatur: *tu vero vigila, in omnibus labora &c.* Et Apoc. 3. v. 2. Episcopo Sardensi dicitur: *Eslo vigilans, & confirma cætera, quæ moritura erant.* Et v. 3. *Si ergo non vigilaveris, veniam ad te tanquam fur, & nescies, qua hora veniam ad te.* Secundo idem docent P. P. S. Hilarius in Matth. c. 26. ait: *Quanquam in commune nos ad indefessam vigilantia curam adhortetur, specialem tamen populi Principibus, id est Episcopis (adeoque etiam cæteris) in expectatione, adventuque suo sollicitudinem mandat: Hunc enim servum fidelem, atque prudentem, præpositum familiæ significat, commoda, atque utilitates commissi sibi populi curantem.* S. Basilii in reg. fus. interrog. 25. Prælatum Religiosum ita instruit: *Debet igitur pro fratrum animabus*
 Gg 5 vigi-

vigilare, & tanquam qui rationem reddituri sūt, ea, quæ ad salutem cujusque faciunt, curare: mo de his ita sollicitus esse debet, ut etiam ad mortem usque suum pro ipsis studium ostendat. S. Ephrem t. 1. c. 20. de vit. Spir. n. 35. ait: Eum, qui cæteris præest, peritissimum esse convenit, & ad consulendum saluti subditorum vigilantissimum. S. Gregorius l. 3. Past. admon. 5. inquit: Ne deris somnum oculis tuis, & palpebris tuis dormitationem: somnum quippe oculis dare est intentione cessante subditorum curam omnino negligere: palpebræ vero dormitant, cum cogitationes nostra, quæ in subditis agenda cognoscunt, pigredine deprimente dissimulant. S. Bernardus Serm. 19. de mod. bene viv. inquit: Boni pastores dormientibus, subditis ibi pervigilant, tanquam rationem pro eorum animabus reddituri: pernoctant in orationibus, hostium insidias sagaciter explorant, anticipant consilia malignantium,prehendunt laqueos, cor suum tradunt ad vigilandum diluculo ad Deum, qui fecit illos, cognoscentes suam insufficientiam in custodienda civitate. Igitur quicumque opus ministerii hujus sortiti estis, attendite vobis, & pretioso deposito, quod vobis creditum est. Civitas est, vigilate ad custodiam, concordiamque; sponsa est, studete ornatui: oves sunt, intendite pastui. Item S. Benedictus Reg. c. 2. Abbatem monet: Sciat Abbas culpæ pastoris incumbere, quidquid in ovibus patrefamilias utilitatis minus potuerit invenire &c. Tercio. Ratio est: Prælati Religiosi rationem Deo reddere tenentur, de omnibus animabus sibi commissis, adeoque tanquam Pater super suam familiam, tanquam dux super sibi concreditos, tanquam pastor super gregem sub gravi obli-

obliga-

obligatione vigilare tenetur, ne familia pereat, populus a recta via aberret, & in manus hostium incidat, & grex a lupis infernalibus rapiatur.

Schol. 1. Vigilantia Prælatorum ab illis superioribus certe non observatur, qui in suis Conventibus non resident, continuo evagantur, vel si etiam resideant, omnem subditorum curam a se abjiciunt, & de eorum vita, moribus, & actionibus se non informant: ea nihil curant, & in otio, & luxu tempus consumunt, cum tamen interea temporalia suæ Religiosæ domus male administrantur, & dissipantur, mille abusus irrepant, qui in pravam consuetudinem degenerant; sacra Regula sine remorsu violetur, disciplina regularis pessumdetur, recollectio evanescat, fervor religiosus refrigescat, servitium Divinum languescat, silentium, solitudo, oratio &c. contemnantur, de quibus omnibus Prælati non vigilans coram Deo reus erit. Nec juvabit eum ignorantia, quæ omnino in eo culpabilis est, cum hæc omnia scire & potuisset, & debuisset. Nihilominus cavendum etiam est Prælato, ne per excessum Vigilantia in anxiam, & turbulentam inquietudinem abeat, quæ in minimis etiam defectibus, sine causa rationabili, statim ruinam ultimam perhorrescat. Unde S. Benedictus Reg. c. 64. Abbatem monet: „Non sit turbulentus, & anxius, non sit nimis, & obstinatus, „non sit Zelotypus & nimis suspiciosus: quia „nunquam requiescet. „Prudentia vigilanti Prælato medium inter defectum, & excessum demonstrabit.

Quomodo vigilandum.

§. 620.

Tertio. Vigilantia ducis, & Prælati Religiosi eo collimare debet, ut *zelum* Justitiæ, *fortitudinem*, & *magnanimitatem* contra peccata exerceat. *Zelus, fortitudo, & magnanimitas Prælati.*

ceat. Nam *Primo* Ezech. 3. v. 17. Dominus dicit: *Fili hominis speculatorem dedi te domui Israel: & audies de ore meo verbum, & annuntiabis eis ex me.* Quodsi vero Propheta illud impio inveterato, aut iusto lapso non annuntiaret, ut convertatur, v. 18. & 20. minatur illi Deus: *Sanguinem autem ejus de manu tua requiram.* Et S. Paulus ad Tit. 2. eum monet: *Loquere, & exhortare, & argue cum omni imperio, nemo te contemnat.* Et 2. ad Tim. 4. ait: *increpa in omni patientia.* Ne scilicet Prælati sit similis canibus mutis non valentibus latrare. Is. 56. *Secundo* patet ex P. P. S. Augustinus *tr. de Pastor.* ait: *Cum fuerit negligens, non admonente illo, qui ad hoc est præpositus, & speculator, ut admoneat, & ille (impius) juse moritur, & iste (Pastor) juse damnatur.* Item c. *irrefragibili. de off. ordinar.* dicitur: *Irrefragabili constitutione sancimus, ut Ecclesiarum Prælati ad corrigendum subditorum excessus, maxime Clericorum, & reformandos mores, prudenter, ac diligenter intendant, ne sanguis eorum de eorum manibus requiratur.* S. Gregorius in *Past. c. 15.* ait: *Sæpe Prælati improvidi humanam gratiam amittere formidantes, loqui libere recta pertimescunt. In hoc jam non pastores, sed mercenarii: quia lupo oves vorante silent, assimilati canibus mutis non valentibus latrare, quibus ab increpatione debita silentibus dicitur.* Ezech. 1. *Non ascendistis ex adverso, nec opposuistis vos murum pro domo Israel, ut staretis in prælio, in die Domini.* S. Bonaventura de 6. *alis Seraph. c. 3.* zelum Prælati argens concludit: *Ostendat ergo bonus zelator, quantum diligit Deum in eo, quod beneplacitum ejus in se, & in aliis*

aliis promoveat: nec ab hoc zelo mollescat per desidiam, nec labore lassetur, nec consiliis flectatur, nec astutiis circumveniat, nec amicitia, nec blandimentis delinatur, nec minis terreat, nec per diuturnæ prævæ consuetudinis præscriptionem desperet, quin suum officium exequatur. Denique S. Benedictus Reg. c. 2. Abbatem hortatur: Neque, dissimulet peccata delinquentium, sed mox, ut cæperint oriri radicitus ea, ut prævalet, amputet, memor periculi Heli Sacerdotis de Silo. Tertio. Ratio est, quia sine zelo, fortitudine, & magnanimitate contra irrepentes abusus, defectus, & peccata Prælati Religiosam suam familiam, ubi fere semper boni cum malis sunt commixti, non tutabitur; mali enim insolescunt, boni vero pravo eorum exemplo ad vitia, quæ impune grassari vident, sensim declinant, vel saltem graviter scandalizantur, & contristantur.

Schol. S. Gregorius 3. p. *Past.* varios modos, zelum Quomodo
zelus ex-
ercendus. in arguendo, & admonendo juxta variam delinquentium conditionem describit. Quippe juvenes peccantes plerumque sunt increpandi, senes blando sermone attrahendi. Sapientes efficacibus rationibus sunt superandi: inverecundi duris increpationibus compescendi, verecundi modesta exhortatione componendi, protervi apertis rationibus confundendi. Pusillanimes leniter reprehendendi, astuti artificiose refutandi, obstinati acriori investiva, cum spe tamen obtinendæ veniæ data, feriendi: Ira commoti tranquille, & lenibus verbis tangendi, usque dum ad mentem redeant, & acutiores monitiones tranquille excipiant. Elati utiliter corripiuntur, si correptionibus quædam laudum fomenta immisceantur. Denique idem S. Gregorius l. 9. ep. 8. ad Abbat. *Lirinens.* ita monet: „In „ correctione hic est ordo servandus, ut personas „ dili-

„diligas, & vitia persequaris, ne forte aliter agens
 „transeat in crudelitatem correctio, & perdas,
 „quod emendare desideras.” Hoc igitur modo
 Prælati zelum suum exerceat, nec timeat, ne per
 hoc forte suis delinquentibus subditis molestus fiat,
 quia in hoc molestus esse ad procurandam eorum
 salutem debet: nec murmura eorum perhorrescat,
 quæ injusta sunt, dum Prælati conscientia, &
 obligationi suæ satisfacit; nec odia eorum curet,
 cum eorum amorem per damnabilem indulgentiam
 sibi conciliare non liceat: nec contemptum eorum
 reformidet; nam subditi immorigeri, & delinquen-
 tes ipsum etiam superiorem nimis indulgentem, &
 timidum in corde suo, tanquam regimini ineptum,
 despiciunt.

§. 621.

*Patientia,
 & con-
 stantia
 Prælati.*

Quarto. Ad exercendum fortiter, & magna-
 nimiter zelum Ducis Prælati Religioso *Patientia,*
 & *constantia* in adversitatibus, & persecutioni-
 bus tolerandis necessaria est. Ita *Primo* S. Pau-
 lus 2. Tim. 4. testificatur: *argue, obsecra in om-
 ni patientia.* Et Prov. 19. dicitur: *Doctrina viri
 per patientiam noscitur, & gloria ejus est iniqua
 prætergredi.* Et 1. Tim. 6. v. 11. dicitur: *Tu
 autem o homo Dei . . scitare . . patientiam.* Et
 Apoc. 2. v. 19. laudatur Episcopus Thyatiren-
 sis. *Novi opera tua, & fidem, & charitatem tuam,
 & patientiam tuam.* *Secundo.* S. Gregorius l. 2.
 ep. 24. scribit: *Non est grande, iis esse humiles, a
 quibus honoramur, quia hoc etiam sæculares quili-
 bet faciunt, sed illis maxime humiles esse debemus,
 a quibus aliqua patimur.* Et l. 7. ep. 3. Episco-
 po Antiocheno scribit: *Si enim inter contradicen-
 tes in his, quæ sunt mei, persistis, tunc verus opte-
 rator probaris.* S. Augustinus l. cont. Jul. mul-
 tis

tis convitiis eum proscindentem inter alia concludit: *Dicat ergo bonus Episcopus Ps. 128. sæpe expugnaverunt me &c. tamen non potuerunt mihi, id est; non prævaluerunt contra me, ut præbeam consensum peccatis eorum. Quid ergo fecerunt mihi? supra dorsum meum &c. O quam præclare dictum est: Non possumus peccatores trahere ad bona, nec ipsi nos possunt trahere ad sua mala, quid restat? Nimirum ut toleremus eos. Dicat ergo Episcopus, ascende super dorsum meum, tolerare te habeo, quousque veniat finis; sic mihi præceptum est, Luc. 8. ut fructum asseram in patientia. Non ergo te corrigo, sed tolero te: aut forte cum te tolero, corrigis te usque in finem. S. Chrysostomus l. 3. & 6. de Sacerd. Sacerdotium vocat pelagus laborum, & abyssum ærumnarum. S. Bernardus ep. 73. ad Ramaldum Abbatem, qui de suis inquietis monachis conquerebatur, rescribit, ne omnia mala, quæ ferebat, ei significet, ne adderet tristitiam super tristitiám. Tertio. Ratio est; quia Prælati debet æquanimiter ferre proprias tristitias, & insipientias alienas: debet tolerare varias querelas, murmurationes, lites amaritudines tam circa temporalia, quam circa spiritualia: perferre debet aspera aliorum ingenia, & plurimos defectus, quos medicare nequit, tacitus præterire: videre debet, quomodo vita, mores, & actiones ejus discutiuntur, zelus pro conservanda, vel restauranda disciplina taxetur &c. ad quæ omnia æquanimiter perferenda patientia illi necessaria est.*

Schol. Cogitationes quæ acerbius Prælatum Religiosum excruciant, juxta P. Godinez *Th. myst. l. II. Prælati* c. 1. sunt 1. „ An Religio ex culpa ipsius deficiat, *Quanam* „ &

bis tor-
queant.

„ & relaxetur. 2. Quomodo componere possit
„ mille lites, amaritudines, & defectus, qui in
„ magna communitate frequenter eveniunt; quod
„ item modo gravibus non semel peccatis aut
„ secretis, nunc publicis remedium adhibere;
„ præsertim si doctorum hominum sint, quorum
„ literæ sunt malæ vitæ subsidium. 3. Quomodo
„ sese opponat discolis protervis, & immedicabi-
„ libus, maxime si homines sint docti, & graves,
„ intellectus boni, pravi tamen iudicii, pejoris-
„ que voluntatis. 4. Quomodo scire debeat lites,
„ defectus, aversiones, & exacerbationes suorum
„ subditorum: redditur nempe suum pectus velut
„ sterquilinum, ubi colligitur, & asservatur fœx
„ defectuum illorum: utque omnes istiusmodi
„ ærumnas ferat, & pacato vultu eos excipiat,
„ qui eum odio prosequuntur, magna opus habet
„ capacitate, consistente in eo, quod multa sciat,
„ pauca loquatur: opus etiam habet magna for-
„ titudine, ad naturales sensus comprimendos:
„ quandoquidem plus est, vincere seipsum, &
„ proprios superare sensus, quam magna perse-
„ trare.,,

§. 622.

*Praelatus
Religio-
sus est
Pastor.*

Tertium denique munus Prælati Religiosi est, quod in communitate suorum subditorum *Pastor* sit. Quod enim *Primo* Christus D. S. Petro suo in terris Vicario, Joan. 21. v. 15. tertio dixit: *Pasce agnos meos, pasce agnos meos, pasce oves meas*: hoc ex consequenti de quibusvis inferioribus etiam Religiosis Prælati intellegendum est. Quinimo S. Petrus idem, sicuti a Pastore Divino edoctus fuerat, sic & omnes inferiores Prælatos tanquam pastores instruit in sua 1. ep. c. 5. v. 2. dicens: *Pascite, qui in vobis est, gregem Dei.* *Secundo* hoc docent P. S.

P. S. Climacus c. 1. Pastor: Cænobiarcham Pastorem esse ait, & hanc rationem dat; Pastor ille verus est, & germanus, qui gregem rationis quidem non expertem, sed per simplicitatem perditum, industria sua, & precibus quæsitum, reperit, tumque curare potest, ac restituere. **S. Gregorius p. 2. Pastor. c. 1.** Pastoris animarum excellentiam considerat, dicens: Tantum debet actionem populi actio transcendere Præsulis, quantum distare solet a grege vita Pastoris, oportet namque, ut metiri se sollicitè studeat, quanta tenendæ reëditionis necessitate constringatur, sub cuius æstimatione populus grex vocatur. Et **S. Bernardus Serm. 100. de div. ait:** Quantum distat inter pastorem, & gregem, tantum debet distare inter Episcopum, (vel alium Prælatum proportionate) & plebem: fiat ille sublimis, & rectus, curvat iste caput, solo depressus. . . Ille regit, iste regitur: ille pascit, iste pascitur, ut ex ipsa forma, & habitu uterque discernatur: habet ille in manu virgam, qua feriat, vel potius ducat, & reducat ovem. . . habet etiam baculum, quo feriat lupum: virga ovem, baculo lupum. Ubi ad baculum Episcopalem, & Abbatialem alludit. Et **S. Benedictus Reg. c. 2. de Abbate dicit:** Tantum iterum liber exit, si inquieto, vel inobedienti gregi pastoris fuerit omnis diligentia attributa, & morbidis earum affibus universa fuerit cura exhibita, pastor earum in iudicio Domini absolutus dicat cum Propheta Domino: Justitiam tuam non abscondi in corde meo, veritatem tuam, & salutare tuum dixi: ipsi autem contemnentes spreverunt me. Et tunc demum inobedientibus curæ suæ ovibus pena sit eis prævalens ipsa mors. **Tertio Ratio est;** quia Prælati Religio-

ligiosus curam habet animarum sibi commissa-
rum, quas regere, seu pascere, juxta Hebræo-
rum phrasin, *ut oves Christi, & non ut proprias*
custodire debet, uti notat S. Thomas in Joan. 21.
Ergo earum Pastor est.

§. 623.

Charitas
Prælati.

Ex officio Pastoris Prælati Religiosus Pri-
mo supra subditos suos debet potissimum excel-
lere in virtute *Charitatis*, quæ est apex omnis
perfectionis. Nam *Primo* Joan. 21. v. 15. Chri-
stus D. traditurus S. Petro primo Ecclesiæ suæ
Pastori oves suas, requisivit ab eo: *Diligis me*
plus his: nec antea tradidit, quam post ejus te-
stificationem: *Etiam Domine, tu scis, quia amo*
te. Ecce quomodo Christus in Pastoribus ani-
marum charitatem Dei, & consequenter ovium
suarum exposcat, quas in charitate tum agnel-
los, seu incipientes, tum agnos, seu proficien-
tes; tum oves, seu perfectas debet pascere.
Secundo S. Gregorius *p. 220 Pastor. c. 3.* Pasto-
res animarum ita instruit: *Auro, hyacintho, bis-*
so, ac purpura (in supethumerali Sacerdotis
Exod. 28. v. 36.) *bis tinctus coccus* adjungitur, ut
ante interni judicis oculos omnia virtutum bona ex
charitate decorentur; *& cuncta, quæ coram homi-*
nibus rutilant, hæc in conspectu occulti arbitri
flamma intimi amoris accendat. Quæ scilicet cha-
ritas, quia Deum simul, & proximum diligit, qua-
si ex duplici tinctura fulgescit. S. Bernardus
Serm. 76. in Cant. ait: *Non otiose toties repeti-*
tum est: Petre amas me, in commissione ovium. Et
ego quidem id significatum perinde puto, ac si illi
dixis-

discisset Jhesus: nisi testimonium tibi perhibente conscientia, quod me ames, & valde, persequeque ames: hoc est plusquam tua, plusquam tuos, plusquam & te; hujus repetitionis meae numerus impleatur, nequaquam suscipias curam hanc, ne te intromittas de ovibus meis, pro quibus sanguis utique meus effusus est. S. Thomas in l. c. 5. Joan. docet: Qui non amat Dominum, non est idoneus Prælatus, sed magis ille, qui non quærit, quæ sua sunt, sed quæ Jhesu Christi, & hoc amore ejus. Congruit etiam officio, quantum ad utilitatem proximorum: & ideo necessaria est examinatio de dilectione ad Prælatum. S. Bonaventura de sexualis Seraph. c. 3. inquit: Zelus justitiæ quasi cocent distinctus duplici charitatis colore rutilat, amoris nempe Dei, & proximi. . . Et licet hæc charitas requiratur in omnibus amicis Dei, maxime tamen in Vicariis Dei, qui secundum cor Dei moveri debent amore justitiæ, & odio iniquitatis. Et S. Benedictus Reg. c. 2. Abbatem instruit: æqualis sit ab eo omnibus charitas. Et c. 24. Oderit vitia, diligat fratres. Ratio est tertio. Quia Prælatus Religiosus sine amore Dei in officio suo se potius, quam Deum quæret: & sine amore proximi officium Pastoris, fideliter gregem pascentis, & officium Patris, & Matris, subditos suos, ut filios suos, imo Dei, perfecte amantis, explere non poterit.

Schol. 1. Charitas boni Pastoris Religiosi 1. debet esse Qualis benefica, ita ut Religiosis suis subditis omnia so-
latia, quæ Regulæ eorum, & statui non sunt con-
traria, largiter indulgeat, ne jugum Religionis, *charitas*
quod ex amore Dei, non dura necessitate adacti
susceperunt, ultra modum aggrâvet, & illi suc-
esse debet
benefica,

cumbere cogat. 2. Debet esse universalis, ita ut omnes sine distinctione, & acceptione personarum in Deo complectatur, & si forte ob eximiam virtutem, ingenii perspicaciam, aut alias gratiæ, aut naturæ dotes, se in aliquem propensio-rem, quam in alios fieri sentiat, caveat, ne amoris modum excedat, neve singulari verborum, & operum ostensione aliquem se præ aliis amare præsertim in præsentia aliorum, ostendat. 3. Debet esse mansueta, patiens, & misericors, de quo paulo post plura, ut nimirum reciprocum subditorum amorem, & confidentiam sibi conciliet. 4. Denique charitas Prælati tanta esse debet, ut tanquam bonus Pastor animam suam, det pro ovibus suis. Joan. 10. v. 11. Exponendo scilicet vitam suam periculo pro ovibus curandis, dum nimirum pestis, vel alia hostium tum spiritualium, tum corporalium adversitas ingruit, uti docet S. Thomas 2. 2. q. 184. a. 1. & lect. 3. in Joan. 10. ubi ait: „ Quia spiri-
 „ tualis gregis salus præponderat corporali vitæ
 „ pastoris, ideo cum periculum imminet de gregis
 „ salute, debet quisque spiritualis Pastor corpo-
 „ ralis vitæ sustinere dispendium pro gregis salute.”

§. 624.

*Mansue-
tudo Præ-
latis.*

*Secundo. Charitas Pastoris, & Prælati Re-
 ligiosi eum erga suos subditos mansuetum, sua-
 vem, & affabilem reddere debet. Ita primo,
 Christus Princeps Pastorum docet, Matth. 11.
 Discite a me, quia mitis sum. Et Eccl. 6. dici-
 tur: Verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat
 inimicos, & lingua gratiofa in bono homine abun-
 dat. Et ad Gal. 6. v. 1. jubet Apostolus: Si
 præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos,
 qui spirituales estis, instruite hujusmodi in spiritu
 lenitatis, considerans teipsum, ne & tu tenteris.*
Secun-

Secundo. S. Gregorius *ep.* 39. docet, quod eum Pastor a subditis de aliquo reprehenditur, non debet ex potestate respondere, sed cum mansuetudine, & tranquillitate reddere rationem facti, afferens ad hoc exemplum S. Petri *Ad.* 11. Qui arguentibus eum, quod domum Cornelii ingressus fuerit: Non dixit, ego sum Pastor vester, scio, quid facio. Si enim in querela fidelium aliquid de sua potestate diceret, profecto Doctor mansuetudinis non fuisset. S. Bernardus *ep.* 2. ad Falconem, volens eum reducere ad vitam canonicam regularem, ait: O bona Mater charitas! quæ siue foveat infirmos, siue exerceat proventus, siue arguat inquietos, diversis diversa exhibens, sicut filios diligit universos. Cum te arguit, mitis est, cum blanditur, simplex est; pie solet sævire, sine dolo mulcere, patienter novit irasci, humiliter indignari. Et *serm.* 23. super Cant. ait: Sciunt quippe boni, fidelesque Præpositi, languentium sibi creditam curam animarum, non pompam: cumque internum murmur illarum, querulæ vocis indicio deprehendunt, & in ipsos usque ad convitia, & contumelias prorumpentis; medicos se, non Dominos agnoscentes, parant confessum contra Phrenesin animæ non vindictam, sed medicinam. Et S. Benedictus *Reg. c.* 64. Abbatem monet: Studeat plus amari, quam timeri. Quod sane per mansuetudinem obtinebit. Tercio. Ratio est: tum quia officium Prælati Religiosi in regimine ingeniorum diversorum, in cura spiritualium, & temporalium admodum laboriosum, & molestum est, adeo ut illi ad suppressivos iræ, & tristitiæ motus mansuetudo omnino necessaria sit: tum quia sine hac

virtute in quotidianis fere molestis occasionebus iram in consuetudinem vertet, & animos suorum subditorum per verborum, & operum asperitatem a se alienabit. Unde etiam Moses populo Dei salubriter præsuit, quia erat mitissimus super omnes, qui morabantur in terra: Præsuit sancte David, cujus plura mansuetudinis monumenta in S. Scriptura extant. Præsuit gloriose Monachorum Pater S. Benedictus; at iis, qui venenum illi propinabant, nesciebat irasci. Præfuere cum laude cæteri S. S. Ordinum conditores, aut propagatores, at si quis eorum historias recolat, mitissimos animos admirabitur.

*Quomodo
mansuetudo
exercenda.*

Schol. Mansuetudo Prælati in eo consistit, ut gubernet non imperiose, ac severe, sed eo modo, quo Deus mundum gubernat, qui licet interdum exempla severitatis edat, plerumque tamen mundum cunctis admirabili suavitate, & indulgentia moderatur. Exhibeat igitur Prælati vultum semper hilarem, & mitem, qui subditorum animos alliciat, & nullis eorum culpis irritatus, nullis importunitatibus victus, nulla fragilitate commotus, nullam ruditatem fastidians, ita se gerat, ut nullus quantumvis morosus, rudis, scrupulosus, & fragilis eum quocunque tempore adire vereatur. Quod ad sermonem spectat, studeat, sive in privatis colloquiis, sive in publicis exhortationibus verba melle charitatis imbuiere, & sermonem spiritu lenitatis temperare; certoque sibi persuadeat verborum asperitatem etiam in correptione culparum, nedum contumeliosas increpationes, spirituali profectui viam præcludere: nam in animis superbis cor magis indurant, & correptoris odium in patientibus timorem solum servilem generant. Si vero culpæ, ut decet, corripiendæ sunt, culpam sic a persona secernat, ut, dum culpam reprehendit, per-

personam diligere videatur, quod fiet, si abstracte culpæ deformitatem repræsentet, ut personæ displiceat, & personam intercalatis verbis blande alloquatur. Vitet, quoad salva gravitate poterit, verba imperiosam auctoritatem redolentia, & velut unus e discipulis, non quasi jam perfectionem adeptus, sed tanquam in agone contendens, & sequens, si quo modo comprehendat comitem, & participem laborum se illis adjungat.

§. 625.

Tertio. Benigna, & mansueta Pastoris Religiosi charitas *misericordiam*, & compassionem erga oves suas in corde ejus generare debet. Exemplum hujus *primo* omnibus Prælati Christi *Luc. 10.* proposuit in misericorde Samaritano, qui fecit *misericordiam* in hominem incidentem in latrones. Et ad *Hebr. 4. v. 15.* Apostolus nobis Christum Principem Pastorum proponit Pontificem, qui possit compati infirmitatibus nostris. *Secundo.* S. Gregorius *Past. p. 2. c. 7.* Prælatos monet: *Egentis mentem sermo prædicantis non penetrat, quem misericordia ejus non rigat.* Sic ergo oves oportet interno passu saginare, ut eis etiam exteriora provideantur. Item *t. 3. ep. 29.* scribit: *Largam manum habeat, necessitatem patientibus concurrat, alienam inopiam suam credat: quia, si hæc non habet, vacuum Episcopi (vel Prælati) nomen tenet.* S. Ambrosius *l. 2. c. 21.* ait maxime Sacerdotibus: *Compatiamur alienis calamitatibus, necessitates aliorum, quantum possumus, juvemus, & plus interdum, quam possumus: melius est enim, pro misericordia causas præstare, vel invidiam perpeti, quam prætereundam inclementiam.*

H h 4

tiam, S. Hieronymus in *ep. Gal.* ait: *Qui clementiam non habet, nec indutus est viscera misericordiae, & lachrymarum, quamvis spiritualis sit, non adimplet legem Christi.* Et S. Benedictus *Reg. c. 64.* Vult Abbatem esse misericordem, & semper superexaltantem misericordiam iudicio, ut idem ipso consequatur. Ratio est tertio. Quia Prælatus subditos suos non solum ut proximos, sed etiam ut filios amare, eorumque necessitatibus paterne subvenire tenetur, ad quod illi misericordia, & paterna compassio necessaria est.

Quomodo Schol. Misericordia, & compassio Prælati 1. consistit in eo, ut in corporalibus necessitatibus subditis suis misericorditer succurrat, siye valeant, siye & maxime, si ægrotent. Unde S. Benedictus *Reg. c. 36.* hanc curam, tanquam maximam Abbati inculcat: non imo P. Bourdaloue, *Pensées sur divers sujets Esc. t. 2. Gouvernement Rel.* vult, ut, si Superior etiam advertat, subditum de cura suæ sanitatis corporalis forte plus æquo occupatum esse, nisi omnino de excessu certus sit, plus propendeat, ad ea illi concedenda, quæ salvo statu suo, ei indulgere potest, quam ad ea deneganda, quæ ille putat sibi esse necessaria: nam in periculo deceptionis melius erit, benefaciendo, & misericordiam exhibendo, quam subditum contristando, mortificando, & forte immisericorditer necessaria subtrahendo, falli; & licet Superior per nimiam indulgentiam nunquam peccare debeat, putat tamen citatus Auctor, eum minus fore damnablem, si per nimiam aliquantulum bonitatem, & misericordiam, quam excessivam severitatem peccaverit. 2. Misericordia Prælati ab eo exigit, ut in spiritualibus necessitatibus suis subditis misericorditer succurrat, ut dicere cum Apostolo possit: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non uror?* Id quod vel maxime circa peccantes observandum esse docet, S. Bene-

Benedictus Reg. c. 27. dicens: „Omni sollicitudi-
 „ ne curam gerat circa delinquentes fratres &c.
 „ ubi etiam exemplum boni Pastoris ei proponit:
 „ Qui relictis nonaginta ovibus in montibus, ab-
 „ jicit, unam ovem, quæ perierat, quærere: cu-
 „ jus infirmitati in tantum compassus est, ut eam
 „ in sacris humeris suis dignaretur imponere, &
 „ sic reportare ad gregem. „ 3. Misericordiam
 „ erga pauperes extraneos exercere debet Prælati-
 „ ut præscribit Abbat S. Benedictus *Reg. c. 4.* „ Pau-
 „ peres recreare, nudum vestire. *Et c. 53.* Panpe-
 „ rum, & peregrinorum maxime susceptio omni
 „ cura sollicitè exhibeatur: quia in ipsis magis
 „ Christus suscipitur. „ Imo hæc obligatio pau-
 „ peribus subveniendi gravis est, quia ex mente pio-
 „ rum fundatorum descendit, uti enim S. Bernardus
 „ *ep. 24.* ait: „ Clamant pauperes ad Pontifices: cur
 „ in superfluitates vestras consumitis, quæ nostris
 „ debentur necessitatibus? . . Bona nostra sunt.
 „ **Et Conc. Aquisgranense a. 817. c. 49.** Statuit:
 „ Ut de omnibus in eleemosynam datis tam Ec-
 „ clesiæ, quam fratribus, decimæ pauperibus
 „ dentur. „

Coroll. Ex omnibus hucusque dictis apparet, paven- *Adhorta-*
 dam potius, quam appetendam esse Prælaturam Re- *tio ad pa-*
 ligiosam: si quis enim qualitates modo recensitas, *vendam*
 & gravissimas minas in S. Scriptura Superioribus *Prælatu-*
 illis destitutis intentatis serio perpendat, sacro quo- *ram,*
 dam timore omnis illius cupido subito diffugiet.
Horrende enim, & cito apparebit vobis, quoniam ju-
dicium durissimum his, qui præsent, fiet. Ait Sa-
 piens *s. 6. v. 6.* Ubi S. Gregorius *l. 24. Mor.* citato
 huic loci subjungit: „ Penset ergo, qui ad satis-
 „ faciendum districto Judici de sua tantummodo
 „ anima vix sufficit, quia quot regendis subditis
 „ præest, reddendæ apud eum rationis tempore,
 „ ut ita dicam, tot solus animas habet. „ Vhe-
 „ mentius instat S. Chrysostomus *hom. 34. in ep. ad*
Hebr. „ Pape quantum periculum! Quid dicemus

H b 5

„ in-

„ infelicibus illis, & miseris, qui semetipsos ad
 „ alios regendos præcipitant, & se in tantum
 „ suppliciorum abyssum jactant! omnium, quos-
 „ gis, mulierum, puerorum, atque virorum tu
 „ rationem redditurus es: tanto igni tuum sub-
 „ cis caput. Miror, si potest salvari aliquis Re-
 „ storum. „ Hinc etiam Sancti Prælatorum ti-
 „ ment, uti constat de S. Theresia, quæ *vit. c. 35. sub med.* de se narrat: „ Admonita sum, aliquas
 „ moniales mei Monasterii velle me Prælatam no-
 „ minare: quod vel cogitare mihi erat magnus
 „ cruciatus, eramque facilis ad quodcunque mar-
 „ tyrium pro Deo sustinendum, ad istud vero nul-
 „ la ratione poteram accomodari. „ Et *c. 38. sub fin.* refert, quod post auditam mortem alicujus sui
 Ordinis eximie virtutis Provincialis magna eam
 turbatio incesse-
 „ rit, Timuit quippe salutem animæ
 „ illius, eoquod per annos viginti Prælati extitif-
 „ set. . . Magni siquidem illi videbatur periculi,
 „ habere curam animarum. „ Cum igitur pro *eius*
 anima preces multiplicasset, post quindecim ab *eius*
 obitu dies eam e profundo in cælum evolare vi-
 dit. Nihilominus timor hic a bonis, & sanctis Præ-
 latis, per fiduciam temperari potest, quod nimi-
 rum ex ipsa Prælatione magnum spiritualem pro-
 fectum capturi sint: nam *Matth. 24. v. 46.* Servo
 fideli, & prudenti super familiam Domini consti-
 tuto, & danti illi cibum in tempore, promisit Chri-
 stus: *Amen dico vobis, quoniam super omnia bona*
sua constituet eum: id est; „ Super omnia præmia
 „ Sanctorum. „ Uti exponit S. Thomas. Et S.
 Bernardus ad quemdam Abbatem sub onere Præla-
 tionis gementem *ep. 73.* scripsit: „ Denique in quan-
 „ tam gravaris, in tantum lucraris. „ Nam uti
 ait S. Benedictus *Reg. c. 2.* Abbas semper timens
 „ futuram discussionem Pastoris, cum de alienis
 „ ratiociniis cavet, redditur de suis sollicitus: &
 „ cum de admonitionibus suis emendationem aliis
 „ subministrat, ipse efficitur a vitiis emendatus. „

§. 626.

Præter qualitates, & virtutes ad Præla-
tionem Religiosam necessarias, & hactenus
explicatas, ad eam rite obeundam specialis Dei
vocatio requiritur. Nam *primo* *Matth. 24. v. 45.*
fidelem, & prudentem servum constituit Domi-
Dei ad Prælaturam re-
quiritur.
nus super familiam suam. Ubi S. Thomas addit:
„ Non quod ipse procuret muneribus, vel pre-
„ cibus. „ Et *Hebr. 5. Nec quisquam sumit sibi*
honorem, sed qui vocatur a Deo, tanquam Aaron.
Ubi iterum S. Thomas addit: „ Tales debent
„ assumi, qui non se ingerunt. „ Et *Ephes. 4.*
v. 11. Christus dedit alios Pastores. Id est, juxta
S. Thomam: „ Curam scilicet Dominici Gre-
„ gis habentes. „ Et *Joan. 10. v. 2. Qui in-*
trat per ostium (id est, juxta eundem, per
„ Christum, scilicet secundum ejus veritatem,
„ voluntatem, & ordinationem „). *Pastor est*
ovium. Accedunt exempla Moyſis, ad regimen
populi *Exod. 3. v. 10.* Aaronis, ad Sacerdo-
tium, *Exod. 28. v. 1.* S. Petri, ad gubernacu-
la Ecclesiæ, *Joan. 21. v. 17.* S. Matthiæ, ad
Apostolatam specialiter a Deo vocatorum: cum
econtra Core cum sociis, *Num. 16.* in pœnam
ambitiose sine vocatione divina affectati Sacer-
dotii vivum terra absorbuert. *Secundo.* S. Chry-
sostomus *hom. 8. in ep. Hebr. ait: Hic mihi vi-*
detur etiam Judæorum Sacerdotes taxare, tan-
quam præter vocationem insipientes, & legem, ac
Sacerdotium corrumpentes. S. Augustinus *l. 19.*
de Civ. c. 19. inquit: *Locus superior, sine quo*
regi populus non potest, etsi ita teneatur, & ad-
ministratur, ut decet, tamen indecenter appetitur.
S. Ba-

S. Basilii in *constit. monast. c. 9. de Prælatu Religioso* ait: *Quodsi Deus aliquando eligat quendam ad ejusmodi munera, novit, cum sit industrius, & sagax, quemadmodum etiam ipsum præstiturus est dignum: nos autem conscii esse debemus nobismetipsis, nunquam nos aliquid tale appetisse. . . Nam & hic animi morbus gravissimus est, & facit, ut a bonis excidamus.* S. Gregorius l. 24. *Mor. c. 16. docet: Ut ministrari recte valeat, (regiminis potestas) oportet primum, ut hanc non cupiditas, sed necessitas imponat.* Et S. Bernardus *serm. 58. in Cant.* requirit, ut anima etiam perfectior id muneris sortita sit, non sua ambitione, sed vocata a Deo tanquam Aaron. Et S. Laurentius Just. l. *de instit. Prælat. c. 2.* ita loquitur: „ Si ad aliquod regiminis ministerium fideles „ promoveri contingat, hoc nullatenus ex eorum voluntate, seu industria fiat, sed tantum „ disponente Deo, & præsentis authoritate, „ ad hoc se sponte inclinante. . . Infructuose „ quippe ministerium hoc, non vocante Deo, „ exercere conatur, quisquis in Ecclesia præsidere videtur, atque honorem Dei arbitrio „ suo zelare se putat. „ Tertio, Rationem dat S. Thomas *Quodlib. 2. a. 11.* „ Quia qui appetit Prælationem, aut est superbus, aut injustus. Injustitia enim est, quod aliquis velit sibi plus de honore accipere, aut de potestate, aut de aliis bonis, nisi sit majoribus „ dignus: quod autem aliquis æstimet, se magis dignum prælatione omnibus aliis, super „ quos prælationem accipit, superbiæ, & præsumptionis est. Unde patet, quod quicunque prælationem appetit, aut est injustus, „ aut

aut superbus. Et ideo nullus suo appetitu debet ad prælationem pervenire, sed solum Dei iudicio, secundum illud Apostoli. Nemo sibi assumit honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron. „ Accedit, quod sine vocatione divina speciali aliquis appetendo prælationem gravissimo periculo salutis se exponat, ob maximas, & difficillimas obligationes Prælati, maxime Religiosi, qui subditos suos ad specialem perfectionem manducere debet; præterquam quod hæc ambitio in Religioso humilitatem, & paupertatem profitente, ob honorem sibi a subditis exhibendum, & bona, ac divitias monasterii in proprium luxum, commolitates, & delicias perverso usu convertenda sæpius gravissima scandala generet: nam cum hic excessus (ambitus) „ in laica conversatio-
ne culpetur, quis dubitat, quin Religiosis, & Deo servientibus, incutiat opprobrium: „ ait Symmachus c. 118. *caus. 1. q. 1.*

Schol. 1. Ex his apparet, semper illicitum esse, si quis sine vocatione divina ad Prælationem Religiosam adducatur, cumque hæc res sit gravis, Religioso quisque cogitet, ac timeat, an solius culpæ venialis apud Deum se reum faciat, licet se cum Dei auxilio suæ obligationi satisfacturum fore ob-
tendat: nisi enim a Deo ad hoc inducatur, de habendo ejus speciali auxilio temere præsumit. Quia tria motiva in affectanda Prælatione juxta S. Thomam 2. 2. q. 185. a. 1. occurrere possunt 1. „ Ap-
petere proximis prodesse, quod est secundum se „ laudabile, & virtuosum: Verum quia prout est „ episcopalis actus, habet annexam gradus celsi-
tudinem, præsumptuosum videtur, quod aliquis „ præesse appetat ad hoc, quod subditis profit, „ nisi manifesta necessitate imminente. „ 2. Ap-
petere

Quale peccatum sit appetere Prælationem.

„ petere aliis præferri gradu superiori, quod
 „ est præsumptuosum juxta illud Matth. 20. v. 25.
 „ Scitis, quia Principes gentium dominantur eorum.
 „ 3. Appetere Episcopatum (vel quancunque Præ-
 „ laturam) ratione hujusmodi circumstantium bo-
 „ norum (scilicet honoris cum aliqua utilitate ha-
 „ bendi) manifeste est illicitum, & pertinet ad
 „ cupiditatem, vel ambitionem. „ Quod probat
 S. D. ex reprehensione Christi ad Phariseos Matth.
 23. v. 6. *Amant primos recubitus in cænis, & pri-
 mas cathedras in Synagogis, & salutationes in foro,
 & vocari ab hominibus Rabbi.* Ex quo colligitur,
 quod appetere Prælationem, nisi fiat ex solo mo-
 tivo, salutem animarum procurandi, moraliter non
 possit excusari saltem a culpa præsumptionis, cum-
 que materia de se sit gravis, & appetitus hic in
 gravem deordinationem pravi motivi converti pos-
 sit, semper gravior culpa timenda est, quam quæ
 ab amore proprio fingitur, nisi appetitus habendi
 Prælaturam, in puram resignationem, eam ob Dei
 beneplacitum, & vocationem acceptandi, transeat.
 Quæ culpa gravior tunc magis timenda erit, si hic
 appetitus per opera externa in apertum prodeat,
 agendo, procurando, & prætendendo talem Præ-
 lationem Religiosam: quia juxta S. Basilium in
*Const. Monast. c. 9. Nequaquam convenit, ut Asceta
 cupiat unquam ingredi in Clerum, aut fratribus præ-
 fici. Nam diabolica ista pestis est, labesque libidinis
 dominandi: quæ res summa diaboli nequitiaè insigne
 est. . . Deinde quos occupat morbus ille, eos invi-
 dos, contentiosos &c. facit.* Quodsi vero ambitus
 domesticarum Prælationum in suo ordine religioso
 adeo periculosus, & fugiendus sit, multo magis
 illi cavendum erit, ne externas a suo instituto, &
 vocatione alienas Prælationes, & forte non sine
 prætensione, ambiat. Circa quod audire sufficiat
 S. Bonaventuram de Reg. Min. c. 2. dicentem:
 „ Sed quid dicendum de illis, qui ad episcopale
 „ officium ex his fratribus assumuntur? Respon-
 „ deo, si coacti ab Ecclesia hujusmodi inevitabili
 „ ne-

„ necessitate suscipiant regimen animarum, non
 „ sunt reputandi ab Ordine egressi, si quantum in
 „ ipsis est, semper appetant, in sinu Ordinis con-
 „ foveri. Quodsi non vocati ad episcopalem gra-
 „ dum; nec coacti, ad eundem aspirant, ut fu-
 „ giant ærumnas pauperum, & Ordinis rigorem,
 „ credo, eos in illius partem cessuros, qui dixit:
 „ *Sedebo in monte Testamenti, in lateribus Aquilo-*
 „ *nis, Is. 14. v. 13.* „

Schol. 2. Dicis I. 1. Tim. 3. v. 1. dicitur: Qui Epi- Solvuntur
scopatū desiderat, bonum opus desiderat. Et 1. Pe. objectio-
tri 5. v. 2. habetur: Pascite, qui in vobis est gre- nes.
gem Dei, providentes non coacte, sed spontanee se-
cundum Deum. Unde etiam Isaias se ultro ad præ-
ditionem obtulit. Is. 6. c. 8. Ecce ego, mitte me.
 Respondet S. Chrysostomus, in primo textu lau-
 dari Episcopatum, non vero desiderium illius, nisi
 fiat ob unam, & solam animarum salutem procur-
 randam. Deinde in secundo textu hortatur S. Pe-
 trus, ut supposita vocatione divina Pastores ani-
 marum libenter onera, & pericula vitæ, eo tem-
 pore cum cura hac ob persecutiones conjuncta,
 supportarent. Isaias verò vocationem suam ex vo-
 ce illa Domini: *Quem mittam?* & purgatis ab An-
 gelo labiis suis sufficienter agnovit. II. Licet ap-
 petere Cathedras Theologicas in Universitatibus:
 sistere se in concursu ad obtinendam Parochiam:
Resp. Docere est aliquid naturale, & pretio æsti-
 mabile: præesse vero, & curam animarum
 gerere, præsertim in ordine ad perfectionem reli-
 giosam consequendam, est aliquid spirituale, ad
 quod non sine præsumptione se aliquis per ambi-
 tionem dignum judicare potest. Ad officium Pa-
 rochi etiam specialis Dei vocatio requiritur: Con-
 cursus autem solum instituitur ad qualitatem scien-
 tiæ a Collatore magis probandam, nec aliquem co-
 git, ubi tamen etiam intentio purificanda est.

§. 627.

*Vocatio
ad Præla-
turam non
fit: eligen-
do, sed
aliis.*

*Vocatio ad Prælationem Religiosam com-
muniter non manifestatur ipsi eligendo ad Præla-
tionem, sed aliis: neque Deus illum movet,
ut eam appetat, sed potius, ut, quantum in
se est, promotioni suæ resistat. Ita primo in-
nuit S. Scriptura Eccli. 7. v. 4. Nolite quærere
a Domino ducatum, neque a Rege cathedram hono-
ris. Et Matth. 23. v. 6. reprehenduntur Scri-
bæ, & Pharisei, quia amant primos recubitus
in canis, & primas cathedras in Synagogis, &
salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rab-
bi. Vos autem nolite vocari Rabbi. Id est, juxta
S. Thomam: „ Quod laudentur ut Magistri.
„ Origenes refert illud ad illos, qui dignitates
„ appetunt in Ecclesiis: est enim quædam dig-
„ nitas Archidiaconorum, Diaconorum, Sa-
„ cerdotum, Episcoporum. „ Et ad illud:
Nolite vocari Rabbi: notat S. D. „ Nolite, id
„ est, non ambiatis. „ Accedunt exempla
Moyſis Exod. 3. etiam post vocationem divi-
nam, & miracula regimen populi humiliter de-
precantis: Aaronis, cui per Moysen vocatio
divina ad Sacerdotium innotuit: Exod. 28.
S. Mathiæ, per inspirationem non sibi, sed
S. Petro, & multitudini factam ad Apostola-
tum eveſti: Imo ipsius Christi D., qui teste
Apostolo Hebr. 5. 5. Non semetipsum clarifica-
vit, ut Pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum
Filius meus es tu. Id est, uti notat hic S. Tho-
mas: „ Non solum non fecit se Pontificem, sed
„ nec clarificavit. Et hoc est verum, in quan-
„ tum homo: quia in quantum Deus habet
„ ear-*

eandem gloriam cum Patre. „ Secundo patet ex P. P. S. Cyprianus ep. 52. de S. Cornelio laudat: *Episcopatum ipsum nec postulavit, nec voluit. . . Sed ipse vim passus est, ut Episcopatum coactus exciperet.* S. Leo ep. 87. ad Episo. Afric. c. 1. ait: *Principatus autem, quem aut seclitio extorsit, aut ambitus occupavit, etiamsi moribus, atque actibus non offendit: ipsius tamen initii sui est perniciosus exemplo: & difficile est, ut bene peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio.* S. Gregorius Past. p. 1. c. 7. ab exemplo Moysis ita insert: *Hinc ergo quique præcipientes colligant, cum quanta culpa ex appetitu proprio cæteris præferri non metuant, si sancti viri plebium ducatum suscipere Deo etiam iubente timuerunt. Moyses suadente Domino trepidat, & infirmus quisque, ut honoris onus suscipiat, anhelat; & qui ad casum valde urgetur ex propriis, humerum libenter opprimendum ponderibus submittit alienis: quæ egit, ferre non valet, & auget, quæ oportet.* S. Basilii in Const. Mon. c. 24. docet: *Operæ pretium est, Ascetam honores nullo modo sectari. . . Non honores solum exquirere non debet, sed delatos etiam recusare, ac rejicere, ut ne præsens honor gloriam illic possidendam (in coelo) imminuat. . . Honores igitur nequaquam ambiat Asceta, nolitque cæteris anteponi. Si Asceta se ipse exaltaverit, habet, qui graviter, ac potenter humiliet, ipsumque ad inferos usque demergere possit.* S. Bernardus serm. 30. in Cant. ait: *Ego loci hujus occasione me ipsum reprehendere soleo, quod animarum susceperim curam, qui meam non sufficerem custodire. Et postquam seipsum humiliter ut imperfectum descripsit, subdit: Sic*
P. Schram Theol. Mystic. Tom. II. I i etiam,

eram, & nihilominus tamen posuerunt me custodem in vincis. S. Bonaventura ep. ad Provincia. inquit de sua promotione ad generalatum Ord. Min. Licet insufficientiam meam, ad ferendum onus impositum, cognoscerem manifeste per debilitatem corporis, imperfectionem mentis, inexperientiam actionis, & repugnantiam voluntatis: quia tamen durum est, contra stimulum calcitrare, tantæ Congregationis, & Summi Pontificis, ac per hoc & Altissimi Dei voluntati pertinaciter resistendo, Sarcinæ gravi, & quasi importabili humeros supposui imbecilles, sperans de adiutorio virtutis Omnipotentis &c. Et S. Laurentius Justin. de Inst. Prælat. c. 2. ait: „ Qui ad regimen vocantur „ animarum, summa cum diligentia observare „ debent, a quo vocentur, quove ad illud „ moveantur affectu. „ Tertio. Ratio est ex S. Thoma: 2. 2. q. 185. a 2. „ Quid in assum- „ ptione Episcopatus (vel alterius Prælaturæ) „ duo sunt considerata. Primo quidem, quid „ deceat hominem appetere secundum propriam „ voluntatem. Secundo, quid hominem de- „ ceat facere ad voluntatem alterius. Quan- „ tum ergo ad propriam voluntatem, conve- „ nit homini principaliter insistere propriæ sa- „ luti: sed quod aliorum saluti intendat, hoc „ convenit homini ex dispositione alterius po- „ testatem habentis. „ Cui nimirum, non ve- ro ipsi eligendo, ordinarie hanc vocationem Deus manifestat.

*Prælatu-
ram læ-
tanter ac-
ceptare*

Schol. Igitur universaliter loquendo, lætanter, & ul-
tronee, etiam sub prætextu, aliis proficiendi, ac-
ceptare Prælationem Religiosam, illusio potius,
quam zelus est, utpote sub quo facillime ambitio
occul-

occultatur, uti bene notat S. Gregorius *Past. p. 1. plerum-*
c. 9. dicens: „ Plerumque qui subire Magisterium que non
„ pastorale cupiunt, nonnulla quoque opera bona bonus ze-
„ animo proponunt: & quamvis hoc elationis in-
„ tentione appetunt, operaturos se magna pertra-
„ ctant. . . Nam sæpe sibi de seipsa mens menti-
„ tur, & fingit se de bono opere amare, quod non
„ amat; de mundi autem gloria non amare, quod
„ amat. . . Sed repente perveniens jure sibi hoc
„ debitum, ad quod pervenerit, putat, cumque
„ percepti principatus officio perfrui sæculariter
„ cœperit, libenter obliviscitur, quidquid reli-
„ giose cogitavit. „

§. 628.

Ut autem vocatio divina per alios eligendo *Dignior*
ad Prælationem religiosam legitime innotescat, *eligendus*
si vocatio *per electionem* fiat, præter formam *est.*
electionis ab Ecclesia præscriptam, & in (*Inst.*
J. E. a §. 313.) explicatam, rite observandam,
sub gravi obligatione ab eligentibus *dignior*, om-
nibus inspectis, *eligendus* est. Ita de promo-
vendis ad curam animarum statuit Tridenti-
num *Seff. 24. c. 1. de ref.* dicens: *Omnes, &*
singulos, qui ad promotionem præficiendorum quod-
cunque jus quacunque ratione a Sede Apostolica ha-
beant, aut alioquin operam suam præsent, nihil in
iis pro præsentis temporum ratione innovando, hor-
tatur, & monet S. Synodus, ut inprimis memine-
rint, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salu-
tem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, &
Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoveri studeant;
eosque alienis peccatis communicantes mortaliter
peccare, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis
utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel
humili-

humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum existentibus meritis, præfici diligenter curaverint. Debet autem per digniorem, non solum dignus, seu non indignus intelligi, uti declaravit Innocentius XI. *prop. 47. damn.* scilicet juxta S. Thomam: 2. 2. q. 185. a. 3. dignior, non in eligendi, sed eligentis existimatione: nec semper dignior, quia melior, & sanctior, sed quia Ecclesiæ utilior. Cujus rationem dat Lugo d. 35. de just. & Jur. sed. 2. & 5. quia cura animarum tanti oneris est, ut vix ad illam omnibus numeris dignus absolute reperitur, adeoque respective solum dignus ille censetur, qui minores defectus habet, & quo melior non occurrit: quod si vero talis melior occurrat, sine gravi damno Communitatis prætermitti nequit, cui nec bonus, nec minus malus Prælati daretur: quod damnum in communitate religiosa adhuc majus foret, cum tam difficile sit, absolute dignum reperire, qui sua prudentia, & exemplo subditos suos in disciplina religiosa continere, eam relaxatam ad debitum rigorem reducere, & illos ad religiosam perfectionem promovere possit.

Eligendus se digniorem reputare non debet.

Schol. Dignitas major eligendi in Prælatum Religiosum ab eligentibus ex qualitatibus boni Prælati (a §. 611. & seqq.) colligi poterit, qui licet meliorem quærere teneantur, eligendus tamen se digniorem reputare non debet: „Hoc enim esset esse „superbum, ait S. Thomas l. c. & præsumptuosum, sed sufficit, quod nihil in se inveniatur, per „quod illicitum ei reddatur, assumere Prælationis officium. „ v. g. Irregularitas, excommunicatio, suspensio &c. de quibus vide (Inst. J. E. t. I. §. 316. & 180.) Quod S. D. ab exemplo S. Petri

tri probat: „Unde licet interrogatus esset Petrus,
 „an Dominum plus cæteris diligeret, in sua re-
 „sponſione non se prætulit cæteris, sed simplici-
 „ter respondit, quod Christum amaret. „

§. 629.

Facta proinde bona, & legitima electione *Vocatus*
 ab illis, ad quos ipsa pertinet, & per quos *vocationi*
 Deus voluntatem suam, & vocationem demon- *obſtinate*
 ſtrare solet, si quis ad Prælationem Religioſam *non debet*
 propria inclinatione non feratur, re cum Deo, *reſiſtere.*
 & Directore ſuo perpensa, *melius faciet, si se*
huic oneri honorato humiliter ſubſciat, quam si
 obſtinate reſiſtat. Colligitur hoc *primo* ex Pa-
 rabola de Talentis *Matth. 25.* Ubi ille, qui
 unum talentum accepit, & *abſcondit pecuniam*
Domini ſui, ſevere punitus eſt. *Secundo.* S. Atha-
 naſius in *ep. ad Dracontium* fugientem Epiſcopa-
 tum, cum Monachus eſſet, ait: *Non vacat cul-*
pa, id quod agis, chariſſime Draconti: non enim
faſ eſt, eum, qui hanc gratiam accepit, in occul-
tum abdi, neque prudentis eſt, ſuppeditare aliis oc-
caſionem fugiendi. . . Melius, quam nos, noſtra
novit Dominus, & novit, quibus ſuas committit
Eccleſias. Quodſi quis dignus non ſit, ille mihi non
 ad vitam ſuam, ſed *functiōem ſuam, miniſterium-*
que reſpiciat, ne ſimul cum vita illa ſua etiam neg-
ligentiæ maledictiōem reſerat. Quæ omnia a
 fortiori de Prælatione religioſa tenent. S. Gre-
 gorius Naz. *orat. 1. de fuga ſua* Epiſcopatus
 Nazianzeni ait: *Ei, qui gubernandi Gregis cu-*
ram ſuſcipere metuit, lex quoque ipſa obedientiæ
opem tulerit: Deo videlicet benignitate ſua fidem
remunerante, cumque in modis omnibus abſolutum

Antistitem componente, qui in suo præsidio mittitur, omnesque in eo spes suas positas habet. At inobedientiæ periculo, haud scio, quænam lex opem alitura, fiduciamque impetratura sit: verendum enim est, ne de iis, qui fidei nostræ commissi sunt, hoc audiamus: Animas eorum de manibus vestris requiram. Et S. Gregorius P. l'asl. p. 1. c. 5. inquit: Sunt nonnulli, qui ex sola humilitate refugiunt, ne eis, quibus impares se æstimant, præferantur. Quorum profecto humilitas, si cæteris quoque virtutibus cingitur, tunc ante oculos Dei vera est, cum ad respuendum hoc, quod utiliter sibi præcipitur, pertinax non est. Neque enim vere humilis est, qui superni Numinis arbitrium, ut debeat præesse, intelligit, & tamen præesse contemnit. Sed divinæ dispositionis subditus, atque a vicio obstinationis alienus, cum sibi regiminis culmen imperatur, si jam donis præventus est, quibus & aliis proficit, & ex corde debet fugere, & invitatus obedire. Ratio est. Tertio, ex S. Thoma 2. 2. q. 185. a. 2. „ Quia ad inordinationem voluntatis pertinet, quod aliquis omnino contra „ Superioris injunctionem gubernationis officium finaliter recuset. „

**Observanda circa
acceptio-
nem Præ-
lationis.**

Schol. Circa dictam modo acceptationem Prælationis nonnulla adhuc observanda sunt. 1. Si quis se agnoscat versari in periculo proximo, graviter in obeundo Prælationis officio deficiendi, ex neglectu, vel mortificationis passionum, bono regimini adversantium, vel orationis necessariæ, ut a Deo illuminetur, vel ignorantie rerum sui instituti, & spiritualium, vel pravæ intentionis, peccat graviter illud acceptando, nam qui amat periculum, in illo peribit. Eccli. 3. v. 27. „ Quoniam, ait S. Augustinus l. 16. de Civ. c. 19. „ Si periculum „ quan-

quantum caveri poterat, non caveret, magister-
 , taret Deum, quam speraret in eo. „ Præsertim
 in tam gravi negotio, unde salus Religionis, &
 tot animarum dependet. 2. Si tamen accedat præ-
 ceptum ejus, qui cogere potest ad subeundam Præ-
 lationem. absque eo, quod repræsentans pro-
 prium periculum aliquid proficiat, obediendum,
 & Prælatio acceptanda est: Tunc enim non ita ur-
 get ratio timendi, sed prævalere debet spes in Deo
 collocanda, in quo omnia possumus: imo in tali
 conflictu inobedientia, & damnum boni commu-
 nis timenda sunt. Neque tunc obstinate resistere
 vera humilitas, sed defectus humilitatis erit, uti
 ex S. Gregorio P. vidimus, cum quo S. Thomas,
 2. 2. q. 185. a. 2. non admittit excusationem, non
 obediendi, si quis peccandi propositum habeat, quia
removeri potest per ipsummet, cui pastoralis cura in-
jungitur. & a. 3. ad. 2. docet, in dignitate pasto-
 rali jam constitutum, cum non sit melior, debere
ad hoc intendere, ut talem se exhibeat, ut ceteros
& scientia, & sanctitate præcellat. 3. Facta sui
 periculi repræsentatione, si quis nil efficiat, non
 semper opus est, expectare præceptum, sed quan-
 doque ad acceptandum sufficit, quod obedire in-
 stanter jubeatur, tum quia bonum commune, pax
 electionis, aut instantia nominantis, tum notabilis
 perturbatio regularis Ordinis ad hoc urgere po-
 test; tum quia consilium prudentis, & pii conscien-
 tiæ moderatoris, & spes in Deo collocata cum ora-
 tione, & novæ vitæ proposito, periculum proximi-
 um amovere potest. 4. Ex parte eligentium ad
 Prælatum, per se loquendo, nisi præsumptio
 noveritate in contrarium elidatur, communiter
 præsumi potest, per illos voluntatem Dei innote-
 scere, cui electus acquiescere valeat, dummodo
 electores non sint ex iis, de quibus S. Ilidorus l. 2.
Offic. c. 5. conqueritur: „ At nunc cernimus pluri-
„ mos, ob hanc rem beneficium facere, ut non quæ-
„ rant, eos in Ecclesia columnas erigere, quos
„ plus cognoscant Ecclesiis prodesse, sed quos vel
 I i 4 „ ipsi

„ ipsi amant, vel quorum sunt obsequiis deservi-
 „ vel pro quibus Majorum quispiam rogavit,
 „ &, ut deteriora taceam, qui, ut Clerici fuerat,
 „ muneribus impetrarunt. „ 5. Denique in re-
 „ ligiosis fervidis, nisi adsit motivum peculiare,
 „ suam indignitatem repræsentandi, communiter ha-
 „ dabilius est, sicuti humiliter desiderium Prælato-
 „ nis fugere, sic etiam impositam humiliter accepta-
 „ re: ita suadet S. Basilus in *reg. fus. interr.* 43. di-
 „ cens: „ eum præferendum, qui in vita antea
 „ morum suorum specimen sufficiens ediderit, &
 „ qui ejusmodi est, accipiat præfecturam: insti-
 „ tuatque inter fratres disciplinam. „ Et S. Sa-
 „ lesius *l. 4. ep.* 112. Occasione cujusdam in Abbatis-
 „ sam eligendæ, ita generatim suas filias instituit:
 „ Nec ullam rem exigite, nec ullam recusate. . .
 „ Hoc unicum est documentum, quod ego deside-
 „ ro retineri practice ab omnibus sororibus no-
 „ stris. „ Quippe ferventi oratione ad Deum pro
 „ illustratione præmissa, & pio, & prudenti Dire-
 „ ctore consulto, in adjutorio Dei confidere poterit.

§. 630.

*Prælati
 sue voca-
 tioni in re-
 gimine be-
 ne respon-
 dere debet.*

Vocatione divina dicto modo cognita, ne-
 cessarium est, ut Prælati religiosus illi in Re-
 gimine suo religioso, & officio suo cum divina
 gratia perfecte implendo, fideliter cooperetur.
 Ita primo jubet S. Scriptura Eccli. 32. v. 2. *Re-*
ctorem te posuerunt? noli extolli: esto in illis, quæ
unus ex ipsis. Curam illorum habe, & sic consi-
de, & omni cura tua explicita recumbe. Et 1. Pe-
 tri 5. v. 2. *Pascite, qui in vobis est, gregem Dei...*
Forma facti gregis ex anima. Nempe sicut S. Pe-
 trus ipse Joan. 21. jussus fuerat oves Christi
 pascere, quando a Christo in universalem Ec-
 clesiæ pastorem electus fuit. Secundo, hortan-
 tur

tur ad hoc P. P. præcipue S. Ephrem t. 2. in paræn. 15. Sic Prælatum religiosum instruit: *Erater, creditæ sunt tibi animæ, cingere contende sicut vir lumbos tuos: certamen quippe imminet non exiguum, siquidem perfectiorum est virorum, animas suscipere. Quare sobrium te præbe, ac vigilantem: quoniam multam res exigit attentionem, & non despexeris; verum in omni Sanctitate, ac puritate sit vestra conversatio ad invicem, ne forte ex segnitie aliquid de proprio occulte superseminet inimicus, per ipsius, qui morem gerit, obedientiam. S. Gregorius Past. p. 3. admon. 5. ait: Tibi, qui curam animarum suscepisti, terribiliter intonat Salomon Prov. 6. dicens: Fili, si sponderis pro amico tuo, illaqueatus es verbis oris tui: fac ergo, quod dico, fili mi, & temetipsum libera, discurre, festina, suscita amicum tuum, ne dederis somnum oculis tuis, neque dormitent palpebræ tuæ. S. Bernardus serm. 10. super Cant. Quodsi talis ad regimen animarum assumitur, qui se neque ad congaudendum sentit pronum, neque promptum ad condolendum, talis quidem aliis non prodest, sibi obest plurimum. Pascat autem gregem exemplo ædificationis, verbo prædicationis, fructu orationis. Habeat tria, scilicet bonitatem, disciplinam, & scientiam. Prima dat exemplum, secunda corripit, tertia instituit. Ratio est tertio; quia ad omne opus bonum salutariter incipiendum, & perficiendum necessaria est cooperatio ad gratiam vocationis divinæ, uti definit Tridentinum Sess. 6. can. 4. Ergo etiam ad Prælationem religiosam salutariter incipiendam, & perficiendam requiritur vocati cooperatio, ipsaque specialis non desidiose, sed conatu ferventi*

præstanda, ob maximas in ea occurrentes difficultates.

Adhortatio ad fugiendam ambitionem.

Coroll. Malum igitur est, ex ambitione, aut spectari Prælationes maxime Religiosas desiderare, petjus, easdem procurare, aut prætereendere; pessimum tam eligentes, quam electos hoc vitio sordescere. Ex hoc enim infauſto principio, quales Prælati emergent? quo evangelico Spiritu, & se, & subditos suos gubernabunt? Unde sibi promittere poterunt specialia Dei auxilia, quæ ad tantum munus necessario requiruntur? Et quanta prohi dolor! mala exinde in Communitatibus Religiosis nascuntur? deplorat illa S. Basilii in *Const. Monast.* c. 9. „ Quos occupat morbus iste, eos invidos, „ contentiosos, accusatores, impudentes, calumniatores, assentatores, molitores, & præter decorum humiles, illiberales, arrogantes, ac innumeris turbis refertos efficit. Invidet enim, „ qui ejusmodi est, viris claris, eosque calumniatur: imo etiam plerumque eorum mortem exoptabit, ut hominibus, qui ad opus idonei sint, deficientibus, suffragia ad se devolvantur. Itidem penes, quos est sortitio, electioque, iis adulabatur, ob idque habebit animum servilem: at vero adversus inferiores, si adversentur, superbe, ac insolenter invehitur. Dolos igitur consuet, turbis, ac suspicionibus innumeris futurus est obnoxius, animique dissolvat tranquillitatem: prætereaque Deus pacis fugabitur, ut pote cui locus non est quiescendi. Cognito itaque detrimento hanc absurdam cupidinem fugiamus. „ Quodsi vero quis per viam sanctæ, & legitimæ electionis, institutionis, aut obedientiæ ad Prælaturam a Deo vocatus fuerit, licet se, ut par est, tanto muneri imparem humiliter agnoscat, postulet auxilium a Deo, & dabitur illi; allaboret fideliter vocationi suæ, oret Deum pro se, & subditis suis: exemplo illis præeat, vigilet pro ovibus suis, nec nimium ob humanas subditorum

rum defectus perturbetur: Hoc enim modo juxta S. Gregorii l. 5. Mor. c. 4. monitum: „Intus quidem servabit desiderium pietatis, foris autem explebit ministerium Ordinis, quatenus nec a perfectione per intentionem recedat, nec dispositio- ni Conditoris per superbiam contradicat. . . Et sic fiet mira dispositio pietatis, ut unde se de- structiorem aestimat, inde locupletior ad coelestis patriæ constructionem surgat. „

§. 631.

Porro ut Prælati Religiosi suo munere rite *Potestas* fungi possint, duplici potestate gaudent scilicet *Prælati* *Jurisdictionali*, & *Oeconomica*, seu Dominati- *jurisdi-*
va. Jurisdictionalis, seu Ecclesiastica ea est, *ctionalis,*
 quæ ad claves Ecclesiæ pertinet, prout a Chri- *Et æcono-*
 sto D. data, & ab Ecclesia, Summo Pontifice, *mica.*
 vel aliis Episcopis in Prælatos Religiosos deri-
 vata est, ad coercendum subditos legibus, cen-
 suris, & poenis severioribus, uti patet ex di-
 ctis. (*Inst. J. E. t. 1. §. 326. sqq.*) *Oeconomica*,
 seu dominativa est jus acquisitum Religioni, &
 Prælati ejus ad imperandum Religiosis, &
 utendum eorum opera, prout conveniens judi-
 caverint, fundaturque in voluntate profiten-
 tium talem Regulam, & se Religioni donan-
 tium cum promissione, & obligatione, obe-
 diendi secundum eandem Regulam: estque si-
 milis illi, quam habet Pater in filios, quate-
 nus præcipue fundatur in amore, ad dirigen-
 dum ex amore Dei subditos ad cultum illius,
 quos licet non natura, sed voluntarie in filios
 spirituales suscepit. Item est similis potestati
 Domini in servos, quatenus nil proprium relin-
 quit

quit in subdito, cujus omnia sunt in arbitrio Superioris, sicut omnia servi emptitii sunt Domini; quanquam hæc subiectio non sit coacta, nec emptitia, nec ex timore servili, sed potius filiali descendat: & quia hæc potestas ad res spirituales ordinatur, ut ostensum est, in *Instit.* J. E. t. 1. §. 329. etiam ipsa potestas spiritualis est.

Utraque potestas in omnibus Prælatibus non requiritur.

Schol. Utraque hæc potestas communiter in Prælatibus Religiosis reperitur, absolute tamen loquendo cum sola potestate œconomica, seu dominativa in Superiore Religioso Religio potest subsistere: sufficit enim ad Statum Religiosum sola potestas dominativa in vi voti obedientiæ, & traditionis per professionem, ut Superior Religiosus subditos gubernet: Sic olim S. S. Antonius, Hilarion, Pachomius, utpote laici, potestate jurisdictionis carebant, & tamen Monachos magno numero, subinde plusquam mille, gubernabant, quod idem hodie adhuc videmus in Abbatis, & aliis Præfectis monialium; imo & in nonnullis virorum communitatibus, ubi Superiores sunt laici, ut in Hospitalariis S. Joannis de Deo, qui jurisdictioni Ecclesiasticæ vel Papæ, vel Episcoporum, vel aliorum ab iis Delegatorum subjiciuntur.

§. 632.

Prælati visus potestatis subditos in conscientia obligare potest.

Ex potestate partim œconomica, seu dominativa, partim vero, & præsertim ex potestate Jurisdictionis Prælati religiosi subditos suos in conscientia sub gravi, aut levi peccato, pro ratione materiæ, obligare potest. Nam cum in potestate dominativa includatur votum obedientiæ Prælato præstandæ, & traditionis propriæ Personæ ad Religionem per Prælatum,

hi

et tituli, scilicet, unus ex Religione, & alius ex iustitia sufficerent, ut subditus Prælati præcipienti obedire teneretur, & consequenter ut eum Prælati in conscientia obligare posset, ut patet in Abbatissis, & Superioribus laicis. At pro rebus saltem gravioribus ad maiorem firmitatem accedit potestas Jurisdictionis, ita ut non solum ut Paterfamilias, sed ut privatus Legislator sub censuris præcipere possit.

Schol. Correctio subditorum, quæ est una ex præcipuis curæ animarum partibus, per prædictam duplicem potestatem completur. Hæc enim potest esse vel paterna, vel judicialis: & licet paterna satis exerceri possit potestate dominativa per Superiorem ut Patrem, correctio tamen judicialis proprie exerceri nequit, nisi per Superiorem ut Judicem potestate jurisdictionis. Prior usus correspondet correctioni fraternæ, vel Evangelicæ, aut correctioni Secretæ in delictis Secretis: quantum vero ad delicta publica pro publica etiam vindicta infligenda, monet Innocentius c. 24. de accusat. licet judicialiter procedendum sit cum memoratis ibi juris circumstantiis: *Hunc tamen ordinem circa regulares personas non credimus usquequaque servandum, quæ cum causa requirit, facilius, & libentius a suis possint administrationibus amoveri.* *Superari tamen debent, quæ sunt de jure naturæ necessaria.*

Quomodo in correctione potestate sua Superior uti debeat.

§. 633.

Duplex vero hæc potestas dominativa, & Utram-jurisdictionalis ita Prælati religioso competit, ut primo utramque in officio semper continere debeat paterna lenitas. Meminerit, quod, quidquid dominationis habet in suos subditos, ortum habeat ab eorum spontanea propter Deum voluntas.

voluntate, qua per obedientiae votum, & voluntariam suarum personarum traditionem se totos in holocaustum charitatis tradiderunt; adeoque tractari merentur non ut servi coacti, sed ut filii voluntarii. Item meminerit, jurisdictionem suam in subditos emanare a Christo Jesu bono Pastore, qui pascendas suas oves S. Petro tradidit; unde Episcopos monet Tridentinum Sess. 1. c. 1. de ref. *Ut se Pastores, non percussores esse meminerint, atque ita praesse subditis oportere, ut non in illis dominentur, sed illos tanquam filios, & fratres diligant, elaborantque, ut hortando, & monendo ab illicitis deterreant, ne ubi deliquerint, debitis eos pœnis coercere cogantur.* Quos tamen, si quos per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa Apostoli servanda præceptio tangit, ut illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate, & patientia: cum sæpe plus erga corrigendos agat benevolentia, quam auctoritas, plus exhortatio, quam comminatio, plus charitas, quam potestas. Quæ omnia Prælati Religioso multo magis dicta sunt, de quo S. Augustinus in Regula sua ep. 109. comprehensa, ait: *Ipsæque, qui vobis præest, non se existimet potestate dominante, sed charitate serviente felicem.*

§. 634.

Potestas dominativa paternæ præferenda est.

Secundo. Prælati Religiosi, licet utraque potestate gaudeat, communiter tamen dominativam paternam præferre debet, ac si more antiquo hac sola præstaret. Ita primo S. Petrus omnes Prælatos 1. Pet. 5. v. 2. instruit: *Neque ut dominantes in clavis: scilicet despoticæ, uti*

Prin-

Principes laicis dominantur, & Domini man-
 ipiis. *Secundo.* S. Gregorius Naz. orat. 1. de
 iuga. de Antistite dicit: *Non per vim coerceat,*
sed persuasione alliciat; nam quod necessitate extor-
quetur, præterquam quod tyrannicum est, & im-
probandum, ne firmum quidem, ac stabile est. Quid-
quid enim violenter cogitur, non secus, ac planta
per vim manibus inflexa, atque distracta, simul ut
missum factum est, rursus ad se redire consuevit.
Quod autem a libera voluntate profiscitur, æquis-
simum simul, ac certissimum esse solet, utpote be-
nevolentiae vinculis adstrictum, atque conservatum.
Et S. Bernardus ep. 42. ad Archiep. Senon. scri-
bit: Ut brevis omnia sermone concludam. . . In om-
nibus exemplo Apostoli honorificabitis ministerium
vestrum: ministerium inquam, non dominium. Ip-
sū itaque honorificabitis, non vos: nam qui quæ-
rit, quæ sua sunt, se cupit honorari, non ministe-
rium. Ratio asserti jam a S. Gregorio Nazian-
 zeno paulo ante allata est, & vel ex nomine
 Prælatorum Religiosorum apparet, qui voca-
 tur Abbates, seu Patres, Ministri, Priores,
 Præpositi, Guardiani, Rectores, quæ nomina
 nihil authoritatis redolent judiciariæ, sed pa-
 ternum, & simplicem modum gubernandi sig-
 nificant.

§. 635.

Tertio. Licet Prælatus Religiosus potestate *Usui pote-*
jurisdictionis aliquoties uti cogatur, in ejus ta- *statis ju-*
men usu paternam lenitatem immiscere debet. *risdictio-*
Ita primò, quoties in S. Scriptura mentio fit ju- *nis lenitas*
risdictionis Ecclesiasticæ, lenitas in ejus usu *immiscen-*
observanda notatur. Sic Matth. 16. v. 19. S. *da.*
 Petro

Petro a Christo illa promissa est sub nomine clavium, non gladii, ad solvenda ligamina, non ad catenas confringendas, quasi tantum Paterfamilias esset futurus, curam clavium Ecclesiæ habens. Et Joan. 21. v. 15. hæc cura ut Pastori actu commissa fuit, qui oves, quarum Christus Pastor, & Agnos, quorum Christus Pater est, pasceret. Unde Tridentinum cit. Sess. 13. c. 1. Episcopos, & omnes Prælatos hortatur: *Sin autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhibenda est; ut sine asperitate disciplina populis solutarius, & necessaria conservetur, & qui correcti fuerint, emendentur, aut si resipiscere noluerint, cæteri salubri in eos animadversionis exemplo a vitiis deterreantur. Cum sit diligentis, & pii simul Pastoris officium, morbis ovium levia primum adhibere fomenta; post ubi morbi gravitas ita postulet, ad acriora, & graviora remedia descendere: sin autem nec ea quidem proficiant illis submoverdis, cæteras saltem oves a contagionis periculo liberare.* Secundo S. Chrysostomus l. 2. de Sacerd. post init. ait: *Exteri quidem iudices, cum facinorosos homines leges transgressos fuisse deprehenderint, magna se præditos autoritate, ac potestate ostendunt, eosdemque vel invitos suos ipsorum mores mutare cogunt. Hic vero non vim afferri, sed suadere tantum oportet, atque hac ratione meliorem efficere, quem emendandum suscepis. Neque enim nobis facultas tanta a legibus data, ad delinquentes coercendos, ac ne si dedissent quidem, haberemus, ubi vim huiusmodi, potentiamque exercere possemus: cum Christus eos æterna corona donet,*

et, non qui coacti, sed qui certo animi proposito peccato abstinent. Et S. Benedictus Reg. c. 27. instruit Abbatem, qualiter debeat esse sollicitus circa excommunicatos, immittere quasi occultos consolatores, semperque, id est seniores sapientes fratres, qui quasi secrete consolentur fratrem fluctuantem. Et S. Bonaventura c. 4. de sex Alis Seraph. Prælatum Religiosum ad benigne supportandos aliorum defectus hortatur, allato S. Pauli exemplo 1. Thess. 2. v. 7. Facti sumus parvuli in medio vestrum, tanquam si nutrix foveat filios suos. Duri autem Prælati exemplum dat in illis Pastoribus, contra quos Dominus Exech. 34. v. 4. conqueritur: Quod infirmum est, non consolidastis. . . Sed cum austeritate imperabatis eis, & cum potentia. Et concludit: Etsi interdum severitate opus sit, paterna sit, non tyrannica juxta illud. Num. 11. v. 12. Porta eos in sinu tuo, sicut portare solet nutrix infantulum. Ratio est tertio: quia etiam in rebus gravioribus, quando ad coercendos duos, & improbos Religiosos, ad præceptum formale, censuras excommunicationis, & suspensionis, aliasque poenas spirituales, quin & corporales usque ad incarcerationem adveniendum est, hoc nonnisi coacte, & in quantum fieri potest, duriora lenioribus temperando, fieri debere, & Status Religiosus, & character Patris in Prælate Religioso moraliter indelebilis requirit.

§. 636.

Quarta. Quantum ad correctionem, illi pariter ita pietas miscenda est, ut suus tamen locutione pia
P. Schram Theol. Myst. Tom. II. K k cus

*zelus ab-
esse non
debet.*

cus zelo animarum, qui Prælati Religioso pro-
prius est, relinquatur. Ideam eximiam hujus
correctionis ex zelo, & mansuetudine servan-
dæ habemus primo in S. Paulo i. Cor. 4. Ubi
fideles illos corrigens, ait v. 14. *Non ut confun-
dām vos, hæc scribo, sed ut filios meos charissimos
moneo.* Et v. 21. *Quid vultis? in virga veniam
ad vos, an in charitate, & spiritu mansuetudinis?*
Contra unum vero ex illis ob delictum enor-
mius, & non occultum cap. seq. excommunica-
tionem fulminat: ubi primo paterna correctio-
ne utitur, deinde coercionem mansuete mi-
natur, denique ad severius excommunicationis
judicium progreditur. Secundo. S. Chryso-
stomus hom. 13. in cit. ep. Cor. ait: *Multa hoc in
loco gravitas, & reprehensio: non enim locutus est
ut Magister, neque ut Apostolus, neque ut tantum
habeat, quod esset dignitatis, sed ut filios meos mo-
neam.* Et hom. 14. ad illud: *Quid vultis?* Et
subdit: *Id Præceptoris cathedram jam ascendentis,
& inde cum iis disputantis, & potestatem omnem
accipientis est.* Consuli etiam possunt S. Basilii
in Reg. fus. interr. 46. 50. 51. S. Augustinus in
sua Reg. c. 7. & 10. Et S. Thomas 2. 2. q. 33.
a. 3. docet de correctione coactiva Prælati com-
petente: *Talis correctio non est dimittenda pro-
pter turbationem ejus, qui corripitur: tum quia,
si propria sponte emendari non velit, cogendus est
per pœnas, ut peccata dimittat: tum quia etiam,
si incorrigibilis sit, per hoc providetur bono com-
muni, dum servatur ordo justitiæ, & unius exem-
plo alii deterrentur.* Et S. Bonaventura de sex
Artis Seraph. c. 4. pietatem Prælati suadens,
ejus zelum a. 3. ad corrigendum urget, inter
alia

lia dicens: *Licet hæc charitas* (qua quis affligitur de perditione proximi) *requiratur in omnibus amicis Dei, maxime tamen in Vicariis Dei, qui secundum cor Dei moveri debent amore justitiæ, & odio iniquitatis.* Ratio est tertio: quia quando paterna correctio nil proficit, Prælati ad speciem judicis plus, minusve severam, & ad poenas etiam publicas pro ratione circumstantiarum, & materiæ gravitate transire debet, ne levitas in molliem, & charitas in humanum timorem degeneret, cui utique timor Dei prævalere debet, cui ratio omiffæ correctionis a Prælato ob detrimentum boni communis, & violationem justitiæ reddenda est.

§. 637.

Ex recto usu duplicis potestatis dominativæ, & jurisdictionalis bonum Regimen Prælati Religiosi dependet, sicuti econverso ex neglectu ipsius, vel perverso ejusdem usu familia religiosa aut omnino perditur, aut saltem spirituale illius incrementum impeditur: quod ne contingat, Prælati *media* illa nosse, & in praxin deducere debet, *quibus Religio in suo vigore conservari, augeri, & ab interitu præservari, vel si ad eum vergat, reformari valeat, quæ proinde modo indicanda, & exponenda sunt.*

Schol. Media hæc præcipua sunt imprimis accurata votorum religiosorum observatio, & maxime 1. *hæc cuncta* Voti obedientiæ. 2. Voti paupertatis. 3. Custodia Regularum. 4. Receptio, seu admissio hominum bonæ indolis. 5. Constitutio boni Magistri Novitiorum, & Patris spiritualis. 6. Bonum exem-

K k 2

plum

plum Superiorum. 7. Studium orationis. 8. Solitudinis. 9. Occupatio honesta. 10. bona Religiosorum Officialium. 11. Fugationis. 12. Fraternalis charitas, & omnia diæ inter fratres extirpatio. 13. Capitulorum lebratio. Et 14. Frequens domorum religiosarum visitatio.

§. 638.

*Primum
medium
est obedi-
entia.*

Primum itaque medium conservandæ, gendæ, aut reformatæ Religionis est ac- ta Votorum Religiosorum observatio, & in- mis Voti *Obedientiæ*. Nam *primo* Christus *Matth.* 19. v. 21. sequelam sui specialem solum imitatione, sed etiam personali famula- qualis est in Statu Religioso, consulens. *Si vis perfectus esse, vade . . . & veni, se- me.* Ubi clare indicat, perfectionem religio- non posse sine obedientia regulari subsistere. Unde *Eccli.* 3. v. 1. dicitur: *Filii Sapientie Ecclesia Justorum; & natio illorum obedientia dilectio.* Et *Matth.* 12. v. 25. ait Christus: *ne Regnum divisum contra se desolabitur, & civitas, vel domus divisa contra se, non salva erit.* Quod si igitur regna ipsa divisione inobedientia discissa desolantur. Si civitates integræ, musque sæculares, scissione hac admissa non nequeunt, qualis erit domus religiosa, a- gando membra cum capite sic dicta, si obedi- tiæ vinculum relaxetur? *Secundo.* S. Basilii in *Const. Monast.* c. 22. ait: *Si non perfecte obedi- dire inutile est, operæ pretium est, persequi nos quod magis expedit: nam mea quidem sententia hoc quod dicitur inutile, magni cujusdam detrimenti rei que pœnitendæ, ac corrigendæ significationem habet*

S. Hieronymus ep. 22. ad *Eustoch.* pro
 fundamento religiosæ vitæ in antiquis Mona-
 chis obedientiam assignat: *Prima apud eos con-*
secratio est, obedire Majoribus, & quidquid ius-
sat, facere. **S. Augustinus** l. de mor *Eccl.* c. 31.
 eorum Cœnobitarum sanctam vitam obedi-
 entiam eorum erga suos Prælatos adscribit, magna
 in iubendo *Authoritate*, magna illorum in ob-
 operando *voluntate*. **S. Chrysostomus** hom. 34.
 ep. ad *Rom.* inquit: *Malum igitur est, ubi nul-*
lus est principatus; subversionis quippe hoc est ar-
gumentum: malum autem est non minus, & inobe-
diencia eorum, qui reguntur a Principe; idem ma-
lum quippe contingit: populus enim, si non obse-
quitur principi, similis est populo principem non
habenti. Quod sicuti in omni, sic vel maxime
 Religiosa communitate tenet. **Cassianus** Coll.
 c. 7. & 8. Sarabaitarum, perversorum Mo-
 nachorum, relaxationem in reluctationem obe-
 diendi refert, dicens: *Cœnobiorum nullatenus*
petunt disciplinam, nec Seniorum subduntur ar-
bitrio, aut eorum traditionibus instituti suas di-
scunt vincere voluntates, nec ullam sanctæ discretio-
nis regulam legitima traditione suscipiunt. **S. Be-**
dictus Reg. c. 5. 7. & 71. de obedientia tra-
 ctat, & **D. Calmet** *Comment. in Reg.* c. 5. no-
 tat, quotquot in investiganda Regula, & men-
 te **S. Benedicti** accuratiores fuere, fatentur obe-
 dientiam esse singularem, & præcipuum suo-
 rum discipulorum characterem. *Tertio.* Ra-
 tionem dat **P. Alvarez de vit. spir.** t. 2. l. 5. p. 3.
 c. 3. his verbis: „In Religioso Statu obedi-
 „tia adeo necessaria est, ut ea subtracta peni-
 „tus stare non valeat. Nam Religio est con-

„ gregatio multorum tendentium ad perfectio-
 „ nem peculiaribus institutis, & legibus sub
 „ unius capitis directione ordinata. Tolle obe-
 „ dientiam, ita ut quisque suo arbitrio vivat,
 „ & suo, prout libet, modo procedat: & au-
 „ feres certas leges, multitudinem continentes,
 „ & tolles ordinem, ac ex consequenti auferes
 „ unitatem, & Religionem. Et ibidem datam
 „ rationem ita urget. Status Religiosus sine
 „ pace, & concordia multorum stare non po-
 „ test; nam pax, ut Augustinus ait, est tran-
 „ quillitas ordinis: ordine autem, & tranquil-
 „ litate sublati, non manet spiritualis homi-
 „ num congregatio, sed manifesta confusio.
 „ Pacem vero obedientia efficit, obedien-
 „ tia custodit, quam si repellas, pacem
 „ quoque rejicies; pax enim subjectionem
 „ requirit inferioris ad superiorem, ut se-
 „ cundum istius voluntatem ille disponatur, ac
 „ pareat: si ergo abstuleris obedientiam, &
 „ subjectionem, tolles & pacem. „ Et conse-
 „ quenter Religionem.

Schol. De obedientia religiosa bene præstanda pluri-
 bus agunt P. P. S. Isidorus in *Reg. Mon.* c. 3. S.
 Anselmus *de Simil.* c. 84. S. Bernardus *de Præc. &*
Disp. c. 9. S. Thomas 2. 2. q. 186. a. 5. & *Opusc.*
 c. 18. S. Bonaventura in *spec. disc.* 1. p. c. 3. *de re-*
form. Mon. p. 1. c. 3. *Ec.* S. Salesius *Collat.* 10. Blo-
 sius *can. vit. spir.* c. 17. *Ec.* & alii Ascetæ cum Roderi-
 cio *Exerc. perf.* p. 3. tr. 5. Qui de hoc fusius con-
 suli possunt: pro nostro hoc instituto duo hic exa-
 minanda solum sunt, scilicet in quibus rebus, &
 quomodo Prælate Religioso a subditis obediendum
 sit.

§. 639.

1. *Obedientia* hæc Religiosa, ut Religionis Incremento, & conservationi proficiat, Prælati non est præstanda, si quid, quod est certo peccatum, vel certo contra Regulam præcipiat. Nam primo, si res præcepta certo sit peccaminosa, subintrat illa Regula Act. 5. v. 29. *Obedire oportet Deo magis, quam hominibus.* Si autem sit certo contra Regulam, obedire esset saltem impedire majus bonum, & Prælati sua autoritate uteretur non ad ædificationem, sed ad destructionem, nisi justam dispensandi causam haberet. Secundo, ita docet S. Augustinus *serm. 6. de verb. Dom. c. 5.* dicens: *Quid si illud jubeat, quod non debeas facere? Hic sane contemne potestatem, timendo potestatem, scil. Divinam.* Et S. Bernardus *de præc. & disp. c. 9.* *obediendum suadet, ubi tamen Deo contraria non præcipit homo.* Et S. Thomas *Quod l. 10. a. 10.* ex communi docet: *Quod enim Religiosus non teneatur Prælati obedire in his, quæ sunt contra Deum, vel contra Regulam, vel quantum ad ea, in quibus Prælati dispensatio non committitur, omnes communiter dicunt.*

2. *Obedire* Prælati in omnibus, quæ non sunt contra Deum, vel contra Regulam, perfectionis quidem est, sed non obligationis in subdito, nisi quoad ea, quæ Prælati jubet juxta Regulam. Ita docet S. Thomas *2. 2. q. 104. a. 5.* dicens: *Dicendum, quod Religiosi obedientiam profitentur, quantum ad regularem conversationem, secundum quam suis Prælati subduntur,*

tur, & ideo quantum ad illa sola obedire tenentur, quæ possunt ad regularem conversationem pertinere. Si autem etiam in aliis obedire voluerint, hoc pertinebit ad cumulum perfectionis. Et S. Bernardus l. c. 4. ait: Is, qui proficitur, spondet quidem obedientiam, non tamen omnimodam, sed determinate secundum Regulam, nec aliam, quam S. Benedicti; ut oporteat eum, qui præest, non frangere suæ laxare voluntati super subditos, sed præfixam ex Regula sibi scire mensuram, & sic demum sua imperia moderari circa id solum, quod rectum esse constiterit: nec quodlibet rectum, sed hoc tantum, quod prædictus Pater instituit, aut certe, quod sit secundum, quod instituit. Verum c. 6. notat, hanc obedientiam necdum esse perfectam, licet sufficientem; nam perfecta obedientia legem nescit, terminis non arctatur, neque contenta angustiis professionis; largiori voluntate fertur in latitudinem charitatis: & ad omne, quod injungitur, spontanea, vigore liberæ, alacrisque animi modum non considerans, in infinitam libertatem extenditur.

An in dubio obediendum.

Schol. Quodsi subditus dubitet, an illud, quod Prælati jubet, sit honestum, & licitum, nec ne, juxta communem Theologorum sententiam non potest quidem obedire Prælato retento dubio proprio tali, seu practico, tenetur tamen illud deponere, & ita obedire: nam si antecedens dubium sit negativum, potius est nescientia, aut ignorantia honestatis, quæ cedere debet præsumptioni de honesto, quando illud Prælati jubet; si vero positivum sit, in æque, vel inæqualiter probabili sententia fundatum, iterum judicio Prælati cedere debet, quia in concursu judiciorum probabilium justius, & rationabilius est, ut subditus accomodetur Prælato, quam e converso.

§. 640.

§. 640.

Ut vero Religiosa obedientia perfecte præstetur, 1. moveri debet ex eo, quod Prælati si-
 ve bonus, five non sit, Christi personam ge-
 rat. Nam *Luc. 10. v. 16.* ait Christus: Qui vos
 audit, me audit. Et *Matth. 23. v. 2.* dicitur:
Super cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pha-
risæi: omnia ergo, quæcunque dixerint vobis, ser-
vate, & facite: secundum vero opera eorum no-
tite facere, dicunt enim, & non faciunt. Et S.
 Bernardus de præc. & disp. c. 9. ait: Sive Deus,
 five homo Vicarius Dei mandatum quodcunque tra-
 diderit, pari profecto obsequendum est cura, pari
 reverentia deferendum. Quod probat ex Regu-
 la S. Benedicti c. 5. mox ut aliquid imperatum fue-
 rit, ac si Divinitus imperetur, moram pati ne-
 sciant in faciendo. Et S. Bonaventura de grad.
 virt. c. 2. docet: Altissimus videtur gradus obe-
 dientiæ, cum obedimus homini indiscreto, & di-
 sculo, & despecto, in Persona Dei, qui multa im-
 perat cum impetu, & sine discretionem, & liberationem.

2. Ut hæc obedientia sit acceptabilis Deo,
 & dulcis hominibus S. P. Benedictus Reg. c. 5.
 sequentia præscribit: Quod jubetur, non trepi-
 de, non tarde, non tepide, aut cum murmure,
 vel cum responsione nolentis efficiatur. . . Et cum
 bono animo a discipulis præberi oportet, quia hila-
 rem datorem diligit Deus. Nam cum malo animo
 si obedit discipulus, & non solum ore, verum etiam
 in corde si murmuraverit, etsi impleat jussionem,
 tamen acceptum jam non erit Deo, qui cor respicit
 murmurantis. Et pro tali facto nullam consequi-

K k 5

tur

tur gratiam, imo penam murmurantium incurrit, si non cum satisfactione emendaverit. Et omnis complectitur S. Bonaventura *Coll. 3.* „ Ut obedientia Religiosi Deo sit acceptabilis, debet esse prompta sine dilatione, devota sine indignatione, voluntaria sine contractione, simplex sine discussione, perseverans sine cessatione, ordinata sine deviatione, jucunda sine turbatione, strenua sine pusillanimitate, & universalis sine exceptione.

Quomodo obedientia male præstita Religionem perdere possit.

Schol. Hæc omnia fusius explicata legi possunt præsim apud Ascetas, & quantum ad obligationem voti obedientiæ consuli possunt Moralistæ, & *Comp. Th. t. 2. §. 839. Coroll.* Illud solum hic notare juvat, cavendum esse, ne sub prætextu obedientiæ ipsa obedientia, & observantia regularis, & leges charitatis erga Deum, & proximum relaxentur: quæ abusus contingere potest primo ex parte subditi, si Prælatum circumveniat, illius voluntatem ad propriam trahendo, sive ut jubeat, quod lubet, sive ut facile secum dispenset, sive fingendo causam pro dispensatione, sive Prælato nimia cæcitate obediendo, quando subdito satis certo constat, Prælatum aliquid contra legem Dei, aut vota religiosa, aut Regulam præcipere. Tum ex parte Prælati, si se circumveniri sinat, si dispenset sine causa, vel facilis sit in dispensando, vel temere jubeat, aut dispenset, absque eo quod prudenter certus sit, se legitime dispensare posse. Ita monet S. Bernardus *serm. 35. de div.* dicens: *Quisquis vel aperte, vel occulto satagit, ut, quod habet in voluntate, hoc ei spiritualis Pater injungat, ipse se seducit, si forte quasi de obedientia blandiatur: neque enim in ea re ipse Prælato, sed magis ei Prælatus obedit.* Et *tr. de præc. & disp. c. 2. & 4.* ait: *Arbitror namque sanctas illas observantias Prælatorum prudentiæ, & fidei creditas, non subditas voluntati.* Et *ep. 2.* quendam Monachum Abbati suo, contra Regu-

Regulam aliquid jubenti, cum scandalo obedientem objurgat: *Ubi suspicio, ibi discussio necessaria: Verum tu. . . nihil discutiens trahi te passus es, non solum præter voluntatem tuam, sed & contra conscientiam. . . Odiosa perversitas! obedientiæ virtus, quæ semper militat veritati, adversus veritatem accingitur?*

§. 641.

Secundum medium conservandæ Religionis *Secundum medium est exacta voti Paupertatis observantia. Ita primo Christus consulit Matth. 19. v. 21. juveni ad evangelicam perfectionem aspiranti: Si vis perfectus esse, vade, & vende, quæ habes, & da pauperibus. Et Luc. 14. v. 33. a discipulis suis, adeoque potissimum a Religiosis, requirit. Qui non renunciat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Consequenter sine paupertate nec Christi discipulatus, nec status religiosus potest subsistere. Secundo, idem sentiunt P. P. S. Basilii in reg. brev. ait: In societate fratrum nihil privatim haberi debet: qui enim suum dicit aliquid esse, is seipsum alienum reddit ab Ecclesia Dei, & charitate Domini. S. Chrysostomus l. 3. cont. vitup. vit. Mon. inquit: Inde (scilicet e Monasterio) id, quod omnia pervertit, & perturbat, meum, & tuum, penitus eliminatum est. Cuncta quippe illis communia sunt, mensa, domus, indumentum. S. Gregorius l. 10. ep. 22. dicit: Si peculiaritas a Monachis habetur, nec concordia, nec charitas in congregatione eadem poterit permanere. Cassianus l. 7. Inst. c. 6. Proprietatem, receptaculum vitiorum, malorumque omnium, & inextricabilem malitiæ fomitem vocat. S. Benedictus Reg. c. 33. statuit: Pra-*
cipue

etque hoc vitium amputetur de Monasterio &c. S. Bonaventura de inform. Novit. p. 2. c. 9. § 14. docet : Cum paupertas voluntaria sit totius spiritualis ædificii primum fundamentum , idcirco toto tempore vitæ tuæ in omnibus transitoriis rebus strictam paupertatem observa , ut nihil sub cælo habeas , nisi ea , quæ necessitati tuæ per Regulam conceduntur. . . Nihil habeas neque per te , nec per interpositam Personam : & attende semper , ut nihil habeas in cella , nisi necessaria : & hoc dico etiam de minimis rebus , ne forte negligendo modica paulatim cadas ad majora. Loquitur nimirum hic S. D. juxta Regulam S. Patris sui Francisci , qui c. 1. statuit : „ Regula , & vita istorum Fratrum hæc est , scilicet vivere in obedientia , „ & in castitate , & sine proprio , & D. N. Jesu Christi doctrinam , & vestigia sequi. „ Pro qua etiam paupertate S. P. tanquam matre sibi dilectissima orationem edidit. *Tertio.* Ratio est : tum quia ubi est meum , ac tuum , ibi necesse est , adesse lites , dissidia , & graves defectus fraternæ charitatis , quod est initium perditionis in Religione. Deinde per marsupia privatorum nequeunt non exanguia reddi bona communia : unde bonum publicum semper pari passu deperit , quo bonum peculiare prævalet. Rursus subditus bona pecuniaria habens non indiget Prælati in re temporali , & ad illius contemptum devenit. Communiter enim non curantur illi , quibus aliquis non indiget. Item subditus ejusmodi per ejusmodi bona habet ad manum media , ut exequatur vitia , quæ , si religiosam paupertatem exacte observaret , in opus redigere non posset , unde plerumque obedi-

cientia, & castitas cum fide sua paupertate pari passu ambulant, & sic tota Religio destruitur. Unde etiam Sancti Ordinum Reformatores strictam religiosam paupertatem per divitiarum, & bonorum etiam communium abusum sæpe valde labefactatam, pro fundamento suæ Reformationis posuerunt, & vigori suo restituerunt.

Schol. De religiosa paupertate fufe agunt Ascetæ, & inter illos Rodericius *Exper. perf. p. 3. tr. 3.* & quousque se obligatio voti illius extendat, explicant Moralistæ, & videri potest. (*Comp. Th. t. i. §. 837.*) Pro nostro instituto hic solum explicandum restat, quantum tum in Prælatiis, tum subditis religiosiis vita communis in victu, vestitu, habitatione, & supellectili ad conservandam Religionem conferat, & econtra neglectus illius eam pessumdet.

§. 642.

Ut igitur per religiosam paupertatem Religio in suo flore conservetur, & ab interitu vindicetur, inprimis *vita communis*, qua omnibus *vita communis servanda.* Communitatis membris ex communi in necessariis provideatur, sub gravi a Prælatiis, ubi adest, retinenda, & ubi abest, superfluis amputatis, in quantum fieri potest, procuranda est. Ita primo de primis fidelibus *Act. 4.* dicitur: *Nec quisquam eorum, quæ possidebat, suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia.* Quispe possessiones suas vendebant, & dividebatur singulis, prout cuique opus erat. Eosque S.S.P.P. Hieronymus, Cyprianus, & Basilus jam tunc votum paupertatis emisisse, ex morte Ananise, &

& Sapphiræ, in pœnam retentæ pecuniæ ex agro vendito inflicta, probant, exprobrante S. Petro c. 5. v. 4. *Non es mentitus hominibus, sed Deo.* Unde Tridentinum Sess. 25. c. de Reg. statuit, ut Regulares ad communem vitam, victum, & vestitum conservanda pertinentia observent. . . Si enim quæ bases sunt, & fundamenta totius Regularis disciplinæ, exacte non fuerint conservata, totum corruat ædificium necesse est. Et c. 2. præcipit: *Nemini igitur regularium tam virorum, quam mulierum liceat bona immobilia, & mobilia, cujuscunque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquisita, tanquam propria, aut etiam nomine conventus possidere, vel tenere, sed statim ea superiori tradantur, conventuique incorporentur.* Quod etiam statuit Clemens VIII. in Const. *Nullus omnino.* Ubi prædictis verbis Concilii addit: *Quo communis inde victus, & vestitus omnibus suppeditari possit.* Secundo SS. Patres potior etiam vim Religionis in communi vita constituerunt. S. Basiliius *serm. 1. Ascet.* ait: *Apotheca communis omnium sit, nec quidquam eorum cuiusvis proprium nominetur, non vestimentum, non calceamentum, non quidvis aliud, quod ad necessarium corporis usum pertinet, sed usus sit penes Præfectum, ita ut quod cuique convenit, id ex communibus tribuatur juxta moderatoris præceptum.* Et in Const. Mon. c. 34. *Proprietarium Monachum cum Juda fure, & proditore comparat.* S. Augustinus Reg. c. 1. statuit: *Non dicatis aliquid proprium, sed sint vobis omnia communia, & distribuatur unicuique vestrum a Præposito vestro victus, & vestimentum.* Et S. Benedictus Reg. c. 33. jubet: *Omniaque omnibus*

bus sint communia, ut scriptum est, nec quisquam
nam esse aliquid dicat, aut præsumat. Videri
etiam potest S. Laurentius Just. de Paup. c. 4.
Et Gerfon, vel alius contr. proprietar. reg. Aug.
p. 2. Tertio. Ratio est, quia Religio est fide-
lium ad christianæ vitæ, & charitatis perfectio-
nem tendentium, editis tribus votis substan-
tialibus, stabilis in communi vivendi modus, ab
Ecclesiâ approbatus: Ergo deficiente vita com-
muni ejus essentia subvertitur; & bene obser-
vat Thomassinus de discipl. Eccl. p. 4. l. 2. c. 3.
neglectum vitæ communis, & separatos redi-
tus Abbatibus assignatos, commendis, & Ab-
batibus commendatariis cum magna sæpe Mo-
nasteriorum in temporalibus, & spiritualibus
ruina ansam præbuisse, uti fusius videri potest
in Inst. J. E. t. 1. §. 320. Schol.

Schol. Vitæ communi, & Paupertati Religiosæ ni-
mum præjudiciales sunt licentiæ generales, ad
dandum, & recipiendum, quæ a Prælati prudenter restringendæ, & a subditis nullo modo sollici-
tandæ sunt: quia per tales licentias solum nomen
paupertatis remanet, & omne illius meritum ex-
tinguitur, & subditus, qui a nutu Prælati omnino
dependere debet, judex in propria causa constitui-
tur. Inde amor proprius facile in usus superfluos,
& Christi pauperes minus decentes, imo illicitos,
& inhonestos prolabitur. Inde abusus opinionum
vel minus fundatarum, vel minus bene pro praxi
intellectarum oritur, ita, ut juxta S. Bernardum
serm. 4. Adv. hi sint, qui pauperes esse volunt, et
tamen pacto, ut nihil illis desit; Et sic diligunt pau-
pertatem, ut nullam inopiam patiantur. Certe per
licentias generales inevitabiliter superflua irrepe-
re necesse est.

*Licentiæ
generales
non conce-
dendæ.*

§. 643.

Vita communis in victu, & vestitu.

Vita hæc communis tum a Prælatibus, tum a subditis Religiosis in victu, & vestitu observanda est. Ita enim statuit Concilium Tridentinum paulo ante allegatum, & Clemens VIII. in sua constitutione citata. (§. 642.) Et quidem quoad victum communem S. Bernardus *serm. 30. in Cant.* probat, quantum ejus observatio ad conservandam disciplinam regularem congerat, dum ita unumquemque Religiosum eum negligentem alloquitur: *Parce, obsecro primum quieti quidem tuæ: quæ per affectum ad singularia in victu turbatur: Parce labori ministrantium, scilicet coqui, & servitorum mensæ: Parce gravamini domus: quæ novos sumptus, & onera ad satisfaciendum appetui particulari sufferre debet: Parce conscientiæ, conscientiæ dico non tuæ, sed alterius: Fratris scilicet tibi affidentis, & communia comedentis, qui tua in cibo singularitate scandalizatur, vel contra te, vel contra Superiorem murmurando.* Quæ communis vitæ non solum a Religiosis, sed eorum etiam Prælatibus observanda est, uti statuit Conc. Aquisgranense a. 817. c. 25. dicens: *Ea, quam Monachi sui habent, mensura sint Abbates contenti in manducando, in bibendo, in dormiendo, in vestiendo, in operando, si in aliis utilitatibus non sint occupati.* Plura præsertim pro Prælatibus quoad hoc legi possunt in *ep. Past.* Joannis ab Annuat. t. 2. p. 3. §. 2. Ubi de his singularibus Prælatibus ait: „Qualis in hoc casu potest esse pax? „ quæ confidentia? qualis Religio? Certus „ sum, tales Priores, si qui reperiuntur, & „ hanc destruere, & semetipsos. „

2. Quo-

2. Quoad vestitum Religiosis, & Prælatibus communem præter Tridentinum S. Augustinus *rm.* 50. de div. ait: *Qualem potest habere Presbyter, qualem potest habere Diaconus, vel Subdiaconus, talem volo accipere vestitum, quia in communi accipio. Si quis meliorem dederit, vendo, quod & facere soleo: & quando non potest esse vestis communis, pretium vestis sit commune. Vendo, & progo pauperibus. Si hoc eum delectat, ut ego abeam talem, det, unde non erubescam. Fateor enim vobis, de pretiosa veste erubescam, quia non deet hanc professionem, hanc admonitionem, hæc membra, hos canos* Et S. Bonaventura de sex alis *Seraph.* c. 6. inquit: *Sit Superior humilis in usu rerum temporalium, ut nihil habeat pomposum, vel iligat, sed omnia, quæ habere videtur, pauperatatem voluntariam demonstrent, & humilitatem ostendant, scilicet vestes, libri, cella, lectulus, utensilia, mensa, pallia, & hujusmodi, ut nihil in omnibus appareat, quod notam jactantiæ, vel curiositatis habeat, nec talia fieri ab aliis patiatur. Similia enim similibus congaudent, alta sublimibus, humilia humilibus delectando. Non est humilis cordis indicium, curiosa quærere, pretiosa affectare, & excelsa ambire: nam scriptum est (de diabolus) omne sublime videt, ipse est rex super omnes filios superbiæ. Et S. Petrus Damianus l. 6. p. 14. dicit: *Eat ergo Monachus vanæ gloriæ leditus, & toga radiante conspicuus, nitore vestium aspectantium pascit illecebras oculorum, sedulum vestibus fulget, iniquorum spirituum deceptio- nibus patet. Divinæ præterea indignationis adversum se sententiam provocat, dum solis exterioribus leditus, oculos hominum, ut se admirentur, in-*
*P. Schram Theol. Myst. Tom. II. L. I. vitat,**

vitat, tantoque despicabilius, Deo superbiam repro-
bante, contemnitur, quanto coram oculis intuen-
tium cultioribus induviis amicitur. Unde merito
ad vitandum scandalum sæcularium, & ruinam
Religionis S. P. Benedictus Reg. c. 55. pro ve-
stimentis Monachorum præscribit: *quod vilium
comparari potest.* Et Concilium Aquisgranense
Abbati communem cum monachis mensuram
in vestiando statuit: Et Concilium Coloniense a.
1260. c. 5. jubet: „Statuimus inhibendo, ne
„ aliquis monachorum surcociis, caligis colora-
„ tis, calceis nodatis, cingulis irregularibus,
„ aut masubiis sericis utatur: sed quod ipsi mo-
„ nachi talibus indumentis, quæ ipsorum re-
„ gula præcipit, aut concedit, induantur . .
„ in quibus monasticæ Religionis, & conver-
„ sationis abusio non possit deprehendi.

*Sententiæ Schol.
de mensa
privata
Prælato-
rum refe-
runtur.*

Schol. Experientia docet, Regulari disciplinæ vehemen-
ter prodesse, si Prælati Religiosi communis
mensæ Fratrum suorum in Refectorio sine ulla sin-
gularitate in victu intersit, id quod etiam jam olim
Concilium Aquisgranense a. 817. pro reformatione
ordinis Monastici celebratum c. 27. his verbis sta-
tuit: *Abbas, vel quispiam fratrum ad portam Mo-
nasterij cum hospitibus non reficiatur, in refectorio
autem omnem eis humanitatem manducandi, ac bibe-
di exhibeat. Ipse tamen ea cibi, potusque mensura
contentus sit, quam reliqui fratres accipiunt. Si ve-
ro propter hospitem voluerit ad solitam mensuram
fratribus sibi que augere aliquid, in sua maneat po-
testate.* Equidem & nunc, & olim, uti videre li-
cet in Comment. D. Calmet, quidam objicere so-
lent, hoc esse contra textum Regulæ S. P. Bene-
dicti, ubi c. 56. mensam Abbatis cum hospitibus,
& peregrinis esse debere præcipitur. Quibus, ait
Cæremoniale Benedict. p. 3. c. 2. non aliter, quam

ipsis

ipsis verbis S. Petri Mauricii Cluniacensis Abbatis, qui ante quingentos annos vixit, respondere volumus. „ Mensam Abbatis, inquit, juxta Regulam cum hospitibus, & peregrinis non esse causamini, sed iuste inde arguimini. Est quippe cum peregrinis, & hospitibus semper: quoscunque enim Abbas substantia monasterii refecit, nonne propriæ mensæ participes facit? Et certe per Dei gratiam omnibus pauperibus, omnibus hospitibus sufficiens apud nos pro posse charitas exhibetur, & unicuique congruus honor deferitur. Quodsi isto impleri a nobis Regula secundum vos minime potest, & hoc esse mandatum, ut cum Abbate manducent, affirmatur, sit & hoc aliquando de honestis Personis. Nam indecens credimus, ut præsentem Conventum quarumlibet personarum non cunctis placitura incongruentia indiscrete introducatur, & ipsis forte bonis inde scandalum oriatur. Si vero opponitis, non in Conventu, sed extra Conventum mensæ Abbatis hospites sociari debere, respondemus, hac occasione Abbates a Fratribus olim se sequestrare solere, & sub prætextu hospitum lautioribus cibis, & familiaribus epulis indulgere, neque de ovium suarum pastu curare, & secundum Prophetam, quod salvo mystico intellectu dicimus, quod crassum videbant, assumebant, & quod debile erat, projiciebant: & cum limpidissimam aquam biberent, reliquam pedibus suis conturbabant, & gregem Domini turbida, & cœnosa aqua potabant, hoc est, optime sibi providentes, de cœteris non curabant. Qui quia præcepto bono male utebantur, novum ulceri novum emplastrum superponendum fuit, & præceptum, quod aliquando salubre fuerat, salubriori consilio commutandum. Ea propter ut vitium de virtute ortum, rursus virtute extingueretur, cum de communi mensa ad singularem Regula transmisisset, iterum de singulari ad communem Regula rationis, & charitatis rediit.

„ xit. Unde & Abbates nostri, nisi infirmitas
 „ obstitit, nobiscum semper comedunt, & ali-
 „ quando sine eis: a communi tamen mensa nun-
 „ quam, vel raro discedunt, hospitibus autem, &
 „ peregrinis nihil deesse patiuntur &c. „ Hæc
 „ ille alioquin Regulæ Benedictinæ rigidissimus ob-
 „ servator.

§. 644.

*Supellex,
 & pretio-
 sa ædifi-
 cia vitan-
 da.*

Denique ad conservationem Religionis, Pau-
 pertas Religiosa in ædificiis, & habitatione, ac ri-
 liqua supellectili a Prælati Religiosis, & eorum
 subditis observanda est. Ita denuo statuit Tri-
 dentinum Sess. 25. c. 2. de ref. Reg. dicens: Mo-
 bilium vero usum ita superiores permittant, ut eo-
 rum supellex statui paupertatis, quam professi sunt,
 conveniat, nihilque superflui in ea sit, nihil etiam,
 quod sit necessarium, eis denegetur. S. P. Bene-
 dictus Reg. c. 55. suis discipulis sequentia con-
 cedit, cultellum, graphium, acum, mappulam, ta-
 bulas, & omnia, quæ necessaria sunt. Et de
 pretiosis ædificiis, & superfluo eorum ornatu
 S. Bernardus in apolog. l. 4. ait: Video & alios,
 quod non sine dolore videri debet, post aggressam
 Christi militiam rursus sæcularibus repleti negotiis,
 rursus terrenis cupiditationibus immergi, cum mag-
 na cura erigere muros, & negligere mores. Et
 ulterius in hunc abusum tanquam ruinam Re-
 ligionis invehitur: In claustro coram legentibus
 fratribus, quid facit illa ridiculosa monstrositas, mi-
 ra quædam deformis formositas, & formosa defor-
 mitas? Quid ibi immundæ simiæ, quid feri leones,
 quid monstruosi centauri, quid semihomines, quid
 maculosæ tigrides, quid milites pugnantes, quid ve-
 natores tubicinantes? videas sub uno capite multa
 cor-

corpora, & rursus in uno corpore capita multa. Cernitur hinc in quadrupede cauda serpentis, illic in hisce caput quadrupedis. Ibi bestia præfert equum, aprum trahens retro dimidium. Hinc cornutum animal equum gestat posterius. Tam multa denique, tam mira diversarum formarum apparet ubique varietas, ut magis legere libeat in marmoribus, quam in codicibus, totumque diem occupare singula ista mirando, quam in lege Dei meditando. Persequitur Nebridius *Antiq. Monast. ep. 19.* „ Quam longe absuit omnis magnificentia ab antiquorum habitaculis? Siquid superfluum habebant, distribuebant in egenos. Hodie corraduntur opes, & vel concluduntur in arcas, vel ne otiosæ sint, impenduntur in ædificia, vel non necessaria, vel contra monasticam professionem nimis ambitiosa. „ Et S. Bonaventura *ep. ad Provinc. sui Ord. t. 2. oper.* inter alias Causas relaxationis refert curiositatem, & magnificentiam ædificiorum; tum quia turbat pacem superiorum, & eorum, qui super ea constituti sunt, examinando, & exequendo eorum constructionem; procurando necessarios sumptus, & sæcularium tumultus in claustra cum detrimento disciplinæ Regularis introducendo: tum quia ipsi sæculares per ejusmodi superbas structuras graviter scandalizantur. Quare S. Laurentio Justiniano ampla ejusmodi ædificia in Monasteriis nunquam placebant, & cum lautiores cellas videret, caput quassans dicebat: *Non sic Patres nostri, non sic.* Rigidior erat S. Joannes Gualbertus, qui Moscetani monasterium visitans, grandiores ejus domos videns, Rudolpho ejus loci Abbati dixit:

xit: *Tu in hoc loco magnis expensis, quibus pauperes plurimi refoueri potuissent, ex propria voluntate palatia fabricasti.* Et conversus ad rivulum præterfluentem, adjunxit: *Deus omnipotens, qui de minimis magna facere consuevisti, videam per hujus rivuli parvitatem ipseus enormis ædificii cito vindictam.* Et subito rivulus intumescens saxa, & arbores secum abripiens, prædictas domos funditus subvertit.

*Monitum,
Cæremonia-
lium Be-
nedictini,*

Schol. Optime proinde monet Cæremoniale Benedictinum p. 3. c. 2. §. 4. „ Meminerit Abbas, ben-
„ norum, & fructuum monasterii non dominum, sed
„ tantum dispensatorem se esse, nec proinde pro
„ arbitrio, & voluntate, sed secundum piorum fun-
„ datorum intentionem, & Ecclesiæ, pro utilita-
„ te, & necessitate monasterii bona monasterii di-
„ spensare posse, ac debere. Caveat ergo, ne su-
„ perfluo famulatu, nimio, aut non necessario
„ equorum numero, sumptuosis, & inutilibus ædi-
„ ficiis Monasterii redditus consumat; interim ve-
„ ro nonnisi paucos Conventuales non sine summa
„ cultus Divini diminutione alat. Et n. 4. statuit:
„ Ad providendum periculis futuris, ad tollendam
„ insuper justam Fratrum querelam juxta Aposto-
„ lica statuta, saltem semel singulis annis, coram
„ certis de Conventu Fratribus de perceptis, &
„ expensis rationem faciat. Et p. 2. c. 3. §. 2. n. 2.
vult, ut magnarum expensarum ædificatio cum
omnibus Capitularibus deliberetur.

§. 645.

*Tertium
medium.
Custodia
Regula-
rum.*

Tertium medium pro conservanda disciplina Regulari est accurata *Regulæ, & Constitutionum* uniuscujusque Religionis observantia. Sic Primo illud Jacob 1. v. 25. *Qui perspexerit in legem perfectam libertatis, & permanserit in ea, non au-*
ditor

itor obliuioſus factus, ſed factor operis; hic beatus in facto ſuo erit. Hugo Victorinus id applicat Regulæ S. Auguſtini. Et S. Bonaventura illud Gal. 6. v. 16. Quicumque hanc Regulam ſecuti fuerint, pax ſuper illos, & miſericordia, & ſuper Iſrael Dei: applicat Regulæ S. Franciſci. Et Tridentinum Seſſ. 25. de Reg. c. 1. præcipit: ut omnes Regulares tam viri, quam mulieres ad Regulæ, quam profeſſi ſunt, præſcriptum vitam inſtituant, & componant. Secundo S. Bernardus ep. 321. ait: Rogo vos fratres, & multum obſecro, ſic agite, & ſic ſtate in Domino dilectiſſimi, ſolliciti ſemper circa cuſtodiam Ordinis, ut ordo cuſtodiat vos. S. Bonaventura in Spec. diſcipl. dicit: Optima Religioſi perfeſſio eſt, perfeſſe communia quæque conuentualia ſeruare. Item cum diſciplina negligitur, inſolentiæ creſcunt, ac per hoc negligentia circa exercitationem virtutum exterius procedit in ſcandalum, per eorum patentem ruinam, qui ſtare videbantur in oculis aliorum: Ex quo fit, ut ſanctæ Religionis ſplendor præſulgidus in pallorem degeneret, ſanctitatis pulchritudo ſordeſcat, bonæ opinionis odor computreſcat, & nomen Domini blaſphemetur. Et S. Antoninus 2. p. t. 1. §. 2. c. 23. ruinæ Religionum hanc unam cauſam aſſert: Quia Præſatæ Religiones, quæ cum magno ſervore, & vitæ ſanctimonia initium habuerunt, minima negligentes paternarum traditionum, in proceſſu temporis paulatim defluxerunt, & exinanitæ ſunt uſque ad fundamentum in eis. Quare S.-P. Benedictus Reg. c. 64. Abbati præcipit: ut præſentem Regulam in omnibus conſeruet. Ratio eſt Tertiò: quia ſine accurata obſervatione Regulæ, & conſtitutionum nullus Religioſus

exacte sua vota observabit, cum Regulae ad accuratam votorum observationem a S. S. Fundatoribus ex instinctu Spiritus S. conscriptae fuerint: & deflectere a Regula, est deficere: perfectione, ad quam quivis Religiosus vi sua Professionis tendere tenetur; praeterquam quod talis negligens pravo suo exemplo alios corrumpat, & totam paulatim Religionem relaxet.

Corollarium.

Schol. Ex hoc sequitur 1. valde errare illum Religiosum, qui solum timet, ea transgredi, quae in Regula sub gravi peccato praecipiuntur, & caetera negligit; ut jam notatum fuit, (t. 1. §. 22. *sqq.*) Certe miser erit Religiosus, & vix tendet ad perfectionem, si nulla habita ratione Doctrinae Asceticae, de sola morali, & forte satis laxa, in rebus suo statui essentialibus aliqualem rationem habeat, licet ipsi Moralistae moneant, ejusmodi probabiles sententias in praxi vix esse omni culpa vacuas. Sic licet juxta multos Moralistas fieri possit, ut transgressio Regulae, ad nullam culpam obligantis, per se loquendo non sit culpa venialis, monet tamen P. Suarez t. 3. *de Rel. tr. 8. l. 1. c. 3.* „Quia vero raro contingit, Religiosum operari ex motivo honesto, quando operatur contra Regulam, sed ex aliqua otiositate, vel delectatione, ideo frequenter hoc non fit sine culpa veniali.„ 2. Non solum autem in subditis, sed multo magis in superioribus omnem habitualement inobservantiam circa vota, & Regulam conniventibus relaxatio, & ruina disciplinae regularis timenda est, etiam si solum in levioribus, v. g. neglectu silentii, conniveant: sic enim negligentes subditi alios suos fervidos confratres, & seculares scandalizant. Praelati vero, quibus ex justitia zelus disciplinae incumbit, si velut canes muti taceant, vel forte pravo suo exemplo faveant, relaxationi latam portam aperiunt. Ideo S. Bonaventura *de sex alis Seraph. c. 3.* graviter Praelatos Religiosos monet, ut caveant

caveant transgressionem mandatorum Dei, & Ecclesie, ac sui Ordinis, sicut & votorum; deinde transgressionem disciplinæ Regularis in officio Divino, silentio, victu, habitu, labore, vigiliis &c. de quibus inquit: *Si Prælati non corrigunt delinquentes, si permittunt sub se vitia crescere, & consuetudines malas oriri, & jam exortas roborari, & dilatari: si videt, regulares observantias dilabi, & transgressionem multiplicari, & pro posse non obviat tam præsentibus malis, quam imminentiis, triplicem Deo reddet rationem, primo pro sua negligentia. . Secundo, quod omnia peccata subditorum, quæ poterat, & debuerat correxisse, & præcavisse, imputantur ei. . Tertio pro abusione honoris, & potestatis sibi collatæ, quam ad propriam gloriam, & commodum retorfit, & non ad quod data est ei.* Unde communis est Theologorum sententia, Prælatum graviter peccare, si culpas veniales, & transgressionem S. Regulæ, alioquin forte sub peccato non obligantis, corrigere negligat, quia ait Lugo d. 9. de *Iust. & jur. Sect. 2.* „ per huiusmodi defectus „ toleratos observantia Regularis maxime labetur, factatur. „ Cujus exempla affert in transgressionem silentii, lectionis, ingressus in aliorum cellas &c. 3. Inter ipsas transgressionem Regulæ &c. sive a subditis, sive a Prælati majori zelo curanda sunt illæ, quæ magis immediate spiritum internum Religiosum nutriunt. Sic idem S. Bonaventura l. c. taxat insipientiam illorum Prælatorum, qui pro una inclinatione in Choro neglecta plus accenduntur puniendo, quam pro longa detractioe alterius, & gravius indignantur pro versiculo, aut rubrica neglecta, quam pro magna perturbatione cum scandalo causata. Cavendam quidem docet exterioris disciplinæ negligentiam, maxime si prava consuetudo deformitatem, & dissimulatio negligentiam nutriat: *Principaliter tamen cavenda, & dolenda est transgressio Præceptorum Dei; deinde inviolabilium præceptorum S. Ecclesie; deinde illorum, quæ sub voto voluntario sibi met quisque fecit necessaria, ut*

regulares observantia, maxime, quæ sub præcepto sunt statuta: deinde omnia scandala speciem mali quamcunque habentia, nempe avaritiæ, superbiæ &c. Deinde cavenda est perturbatio studii devotionis, et qua fulcitur omnis vera Religio, & omne virtutis exercitium impingatur. 4. Quando relaxatio disciplinæ Regularis vel latius serpit, vel jam invaluit, superiores æque, ac subditi ad reformationem faciendam obligantur, uti jubet Tridentinum, Sess. 25. c. 1. de Reg. quod vult, ut omnis cura, & diligentia a Superioribus adhibeatur, tam in Capitulis generalibus, & Provincialibus, quam in eorum visitationibus, ut a substantialibus votorum, & præceptorum non recedatur.

§. 646.

Quartum
medium.
Admissio
hominum
bonæ
indolis.

Quartum medium pro conservando bono statu Religionis est *Admissio hominum bonæ indolis* ad eam, & dimissio matura eorum, qui prævi sunt ingenii, ab illa. Ita ad periculum destructionis tum Religionis tum ingredientium maxime monialium præcavendum Tridentinum Sess. 25. c. 17. de Reg. statuit, ut puella, quæ habitum regularem suscipere voluerit, major duodecim annis sit, non antea eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quam exploraverit Episcopus, vel eo absente, vel impedito ejus Vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus Virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat, quid agat. Et Clemens VIII. in Decr. pro Nov. recept. §. 23. mandat: Ut superiores diligenter inquirent, quo spiritu, qua mente, ac voluntate id regularis vitæ genus elegerint, quem sibi finem proposuerint, num zelo melioris frugis, ac perfectionis vitæ, & ut Deo liberior

berius famulari possint, an potius levitate, vel humano aliqua affectu, aut inordinato animi motu duantur. Et in Bullario Rom. p. 3. pag. 128. dicit: „ Nihil ad gravem illam, ac laudatissimam Priscorum Patrum vivendi rationem majorem vim habuisse, quam vel nimiam in recipiendis Novitiis facilitatem supra numerum, quem capere aut alere Monasteria ipsa possent; vel negligentiam in probando & examinando eorum spiritu, an vere esset ex Deo, atque ex præcipuo desiderio, illi inserviendi; vel denique incuriam in eis educandis, atque instituendis... Eodem modo secundo sentiunt P. P. S. Basilius in reg. fus. interr. 10. multa circa examen recipiendorum differens, omnia ad unum reducit, quod oporteat inquirere de præterita vita, ne forte simulata quis mente, & fallaci animo ad Religionem accedat. S. P. Benedictus Reg. c. 58. ordinat: Noviter veniens quis ad conversionem, non ei facilis tribuatur ingressus, sed sicut ait Apostolus: Probate spiritus, si ex Deo sunt. S. Bonaventura in Reg. S. Franc. q. 10. inter alias causas, cur non omnes in suum ordinem reciperentur, hanc affert: Multos enim sæpe reciperemus . . . incompósitos moribus quos vix corrigere ab inolita consuetudine possemus, & per tales dissolveretur Ordinis disciplina, & impediretur profectus aliorum. S. Bernardinus Serm. de Sacr. Relig. inquit: Quidam inconsiderate recipiunt, quotquot habitum petitori adveniunt, quorum fructus est infamia, & scandalum Ordinis. Abbas Trithemius in quadam fusa oratione de duodecim principiis statum Religiosum evertentibus inquit: „ Prima causa ruinæ Regularis „ ob-

„ observantiæ consistit in receptione personarum statui inutilium. Calamitas ista sicut est
 „ ordine prima, ita pariter est in procuranda
 „ totius perfectionis ruina potissima, & fortissima, nec aliud est, ineptas personas recipere, quam anguem in sinu fovere, & calefacere. . . Nec cæcus ergo, neque claudus
 „ in templum intrare debet: id est, nemo ad
 „ Ordinem admittendus est, qui vel intellectu
 „ sit valde debili, vel pede minus heroico munitum calcet. Quid enim profectus ab homine sperandum est, qui vel hebes est in intellectu, vel mundi vanitates necdum radicitus
 „ abdicavit? „ *Tertio.* Ratio est: Quia Personæ pravæ indolis ægre, tarde, aut nunquam emendantur, sed in correctione culpas duntaxat abscondunt, non delent, nec corrigunt, adeoque familias observantiores relaxant. Videri etiam possunt dicta. (§. 370. & 377.)

Corollaria.

Schol. Præter impedimenta Canonica, quæ aliquem ab ingressu Religionis arcent, scilicet, servitutem, æs alienum, obligationem ad ratiocinia, Crimen, Sexum, paupertatem parentum, vitium corporis, vim, aut metum, vinculum Matrimonii consummati, & ætatem pubertatis, de quibus actum est in *Inst. I. E. t. I. §. 294.* & præter Regulas pro vocatione Religiosa recognoscenda datas; (§. 371.) Præcipue in Candidato attendendum est, an victus, vestitus, aut aliorum temporalium causa, aut ut honorem in Religione consequatur, ad eam aspi-ret; talis enim statim amandandus est: nulli enim magis suis querelis Religionem perturbant, quam ejusmodi homines, qui in sæculo ægre vitam sustentare, & e cœno vix emergere potuissent, uti notat Trithemius loco antea citato: & id ipsum statuit Concilium Colonienſe a. 1536. p. 10. c. 4. dicens:

tens: Qui monasterium ingreditur alio affectu, quam simplici amore Dei ductus, veluti vel spem, vel promissionem, Abbatiam consequendi habens, vel in otio vivere affectans, vel temporalibus inhians, vel honores ab hominibus appetens, non Dei filius, aut monachus, sed plane mercenarius est. 2. Idem Concilium c. 3. jubet: *Admonendi erunt parentes, ne liberos in monasteria invitos detrudant.* Unde Joannes ab Annunt. in ep. Pastor. t. 2. p. 1. de incip. monet: „Habeatur regulariter pro signo suspecto, si „parentes instant, ut filii inter Monachos suscipiantur: non enim hæc sollicitudo nascitur ex „desiderio, eos videndi sanctos, sed ex voluntate „te potius, eos a se elongandi, & eis de victu, & „vestitu providendi. „ 3. Diligenter attendendum est talentum, & capacitas candidatorum: alias enim communibus Religionis functionibus in sacris ministeriis inepti turpi otio disfluent, quod quantum Religioni obsit, inferius dicetur. Invigilandum igitur juxta citatum Trithemii consilium, ne cæci isti intrent in Templum Dei. 4. In ipso Novitio requirit S. P. Benedictus Reg. c. 58. *Ut sollicitus sit ad opus Dei, ad obedientiam, ad opprobria: & vult, ut ei prædicentur omnia dura, & aspera, per quæ itur ad Deum, in observatione paupertatis, obedientiæ, abstinentiæ, solitudinis &c. in quibus observandis si sit remissus, & tepidus, id pessimum omen esse pro certo tene:* ait S. Bonaventura in Spec. discipl. *neque enim in Novitio pos-jus potest inveniri prognosticum, quam si eo tempore pigritia, & remissione torpeat, quo ardere deberet præ fervore.* 5. Bona valetudo corporalis etiam in Candidatis, & Novitis consideranda est, qua deficiente, utut præclaris dotibus alias polleant, dimittendi sunt, ne tum sibi, tum Religioni onerosi fiant, & jugum vires suas excedens sibi ipsis cum periculo corporis, & animæ temere imponant.

§. 647.

Quintum
medium.
Bonus
Magister
Novitio-
rum.

Quintum medium pro bono Religionis & perfectus, & in materia spiritus satis expertus *Magister Novitiorum*. De hoc jam alibi (§. 328. & seqq.) actum fuit, ubi de Magistro spirituali sermo erat, quæ potiori jure Magistro Novitiorum competunt, quem etiam per integros tractatus instruunt Hugo Victor. *de inst. Nov. S. Bonaventura in Spec. Discipl. de inform. Novit. de reform. ment.* Joannes a Jesu Maria. *Instr. Mag. Nov. &c.* Et præterea Primo id jubet Clemens VIII. in *Const. in Suprema. c. 27.* dicens: Ipse Magister Sacerdotali ordine sit initiatus, ac in quinto saltem supra trigésimum ætatis suæ anno constitutus, Et per decennium a professione emissa in Religione persliterit: socius vero trigésimum annum excedat, sintque ambo doctrinæ, Et quantum per superiorum diligentiam, Et viri fieri poterit, vitæ etiam antea dictæ exemplo præstantes; orationis præterea, Et mortificationis operibus addicti, prudentia, charitateque referti, non sine affabilitate graves, zelum Dei cum mansuetudine præseferentes, ab omni cordis, Et animi perturbatione, ira præsertim, Et indignatione, quæ in se, Et erga alios charitatem impedire consueverunt, quam longissime alieni, Et tales demum, qui in omnibus seipsos bonorum operum exemplum præbeant, ut ii, qui eorum curæ subsunt, illos non tam metuant, quam revereantur, nec illis unquam detrachere quidquam possint. Idem Secundo præscribunt Patres S. P. Benedictus Reg. c. 58. ait: Senior ei, Novitio, talis deputetur, qui aptus sit, ad lucrandas animas, qui super eum omnino curio-

e intendat. Et S. Bonaventura de sex àlis Seraph. c. 3. docet: Sicubi informatores non habentur, quorum eruditione boni discipuli nutriuntur, aut rudes in spiritualibus erunt discipuli, aut erroribus variis sub specie boni per sensum proprium seducuntur, habentes quidem zelum iustitiæ, sed non secundum scientiam: Et sic a perfectione virtutum plurimi retardantur, ut vel malum æstiment bonum, aut minus bonum putent optimum, aut aliam viam, quam debeant, ad perfectionem habendam. Ex quo Ratio, & necessitas boni Magistri Novitiorum satis apparet.

Schol. 1. Qualitates, boni & perfecti Magistri Novitiorum jam explicatæ fuerunt. (a. §. 334. & sqq. & Corollaria. a. §. 612, sqq.) Nonnulla tamen documenta particularia tum a Magistris Novitiorum, tum a Superioribus, qui eos eligunt, observanda hic subnectenda sunt. 1. Expediit, ut Magister Novitiorum sit bonæ, & robustæ valetudinis, & sanitatis, ut discipulis suis in omnibus Regularibus exercitiis, & austeritatibus: etiam supererogatoriis, præire possit. 2. Magister Novitiorum sit vir magni iudicii, & discretionis: non enim requiritur, ut sit eximius Theologus, aut Concionator, sed sufficit, si sit bonus Moralista, & Theologus Mysticus, ut discipulos in casibus conscientiæ, & exercitio orationis recte, & prudenter dirigere possit. 3. Magister amorem jungat rigori, affabilitatem severitati, pro subditorum, & occasionum exigentia, ut & ametur, & timeatur. Imo Joannes ab Anunt. sp. Pass. p. 3. t. 2. §. 1. suadet, ut magis aliquo modo ad rigorem deflectat, quia hic rigor Novitiis cum primis necessarius est, tum ut habituentur, ac disponantur ad ea, quæ eos in futurum prosequi oportet: tum etiam, ut experientia constet, num vere eis virtutibus polleant, quæ ad implenda ea requiruntur, quæ propediem sunt pro-

„professuri.” Hæc severitas utilissima est, & sincera, ac vera ergo ordinem, & ipsas Novitios charitate dictata, & S. Benedictus merito jubet: *Prædicentur ei omnia dura, & aspera, per quæ iter ad Deum.* 4. Magister erga omnes Novitios suos æqualiter se gerat, & licet in uno, vel altero majores dotes, & virtutes advertat, in externa tamen conversatione, æqualem erga omnes affectum monstrat: alias enim oblocutiones, & inquietudines Novitiorum suorum vix evitabit. 5. Magister Novitios suos ab inordinato amore suorum parentum, & consanguineorum perfecte abstrahere studeat, ne eis molestis suis postulationibus graves fiant, & eos scandalizent, quasi in Religione necessaria non accipiant. Hinc S. Theresia in via *perf. c. 9.* ait: „Mirari satis non possum damnum, „quod consanguineorum conversatio affert, & neminem id crediturum existimo, nisi qui id novit per experientiam. Nulla alia eorum vobis „cura habenda est, quam ut instanter, uti par est, „Deum pro ipsis oretis, & cum feceritis, deinde „quod ad officium templi spectat, vestras de cætero cogitationes ab ipsis, quantum quidem poteritis, abstrahatis.”

Non plures, admittendi, quam sustentari possunt.

Schol. 2. Ut media hucusque pro bono, Religionis melius proficiant, cavendum est, ne plures ad Religionem admittantur, quam ab illa congrue sustentari possunt: si enim publicæ Religionis officinæ multis careant in rebus temporalibus necessariis, Inopia hæc ad turpes in rebus spiritualibus vilitates adigit; quippe qui sua temporalia commoda curare cogitur, profectum suum spirituale facile negligit, uti notat S. Bonaventura *q. 19. in Reg.* dicens: *Sunt alie speciales causæ quorundam ordinum, uti nimia inopia, ex qua coguntur fieri propriarii, dum sibi met videtur quisque providere, quia non providetur eis in communi.* Et ideo Consilium Moguntinum *a. 813. c. 19.* statuit: *Non plus mittatur in monasteria Canonicorum, vel Monachorum, quot*

at puellarum, quam sufferri possit. Quod decretum innovavit Tridentinum Sess. 25. de Reg. cap. 3. statuens: In prædictis autem monasteriis, & domibus tam virorum, quam mulierum bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus is tantum numerus constituitur, ac in posterum conservetur, qui vel ex redditibus propriis monasteriorum, vel ex consuetis elemosynis commode possit sustentari.

§. 648.

Sextum medium pro conservanda disciplina regulari est bonum exemplum Prælatorum, & Seniorum, uti de Prælati (§. 615.) ostensum est: de Senioribus vero probatur Primo ab exemplo generosi Eleazari 2. Mach. 6. qui mor præelegit, quam multos adolescentum per transgressionem legis scandalizare. Secundo patet ex S. Cypriano l. de Abus. Sæc. dicente: Secundus abusionis gradus est, si sine Religione senex inveniatur, quo enim magis membra exterioris nimis veterascunt, eo magis vires animi, id est, interioris hominis membra, incrementa roboris carere necesse est. Et S. Bonaventura q. 16. in Reg. dicit: Secunda causa relaxationis est defectus, sive copia, bonorum exemplorum, quia novi in Religionem sæpe tales fiunt, quales alios esse vident: ut in sigillis cera talem imaginem recipit, qualis est impressa. Tertio Rationem dat Trithemius, quia seniores unico nonnunquam verbulo minus religioso, & ad æquitatis trutinam non satis moderato sinceros juniorum animos scandalizant, atque corrumpunt. Itaque concludit, quod hujusmodi senes officium Herodis exantant, pugione perversorum dictaminum in

Schram Theol. Mystic. Tom. II. M m ma-

Sextum medium. Bonum exemplum Prælatorum, & Seniorum.

materia Paupertatis, & obedientiæ perimendo innocentes, quamvis hujusmodi innocentes voluntarii, nequaquam sancti, sed potius cum decipiente decepti perituri sint una cum iis, qui se, aliosque perdunt.

*Documen-
ta pro se-
nibus.*

Schol. Ut Prælati bono suo exemplo, & exacta totius Regularis disciplinæ observantia etiam in minimis, in Choro, solitudine, silentio, victu, vestitu &c. Religionis bonum promoveant, sat multa in præcedentibus motiva adducta sunt, & adhuc afferenda sunt. Pro senioribus hic nonnulla particularia documenta ex citato Joanne ab Annunt. *ep. past. t. 2. p. 2. §. 10.* hic notanda sunt. 1. Licet forte seniores aliqui ob ætatis incommoda rigores Ordinis non amplius omnimodis portare valeant, serviant saltem Deo, Religioni, & omnibus bono consilio, & rectis dictaminibus: nam hoc eorum ætatem proprie decet, quia *in antiquis est sapientia, & in multo tempore prudentia.* Job. 12. v. 12. Et teste S. Ambrosio in 1. ad Tim. 5. primis Ecclesiæ sæculis, *quælibet omnino Ecclesia seniores habuit, sine quorum consilio nihil agebatur in Ecclesia.* Caveant vero seniores, ne propter insufficientiam intellectus, aut malitiam voluntatis prava dent consilia, quibus juniores per laxa principia, & dictamina ad laxitates inducant, qui illas sub specioso titulo accepti a seniore prudenti, & discreto consilii libere prosequantur. Certe tales seniores ut plurimorum causa, & origo damnorum execrandi sunt. 2. Seniores sint mansueti, humiles, & grati. Profecta eorum ætas plurimum humoris melancholici secum trahit, variis gravatur corporis infirmitatibus, & totidem animi deliquiis, ac improvisis accidentibus. Dant præterea seniles canis certum superioritatis genus, quæ omnia sine magna virtute id efficiunt, ut senes facile acecant, de omnibus conquerantur, etiam illis, qui eis obsequuntur, benefaciunt, & de eorum solatiis sollicitam

tam curam gerunt: hoc autem eos non decet, sed potius humillima, & gratissima mansuetudo. Huic humilitati, imo & prudentiæ repugnat, quod aliqui senes continuo fere præteritorum temporum res, & acta deprædicent, & quidquid in præsentis sit, damnent, & vituperent: id quod etiam notavit Innocentius III. l. i. de contem. Mund. c. 9. dicens: *Senex laudat antiquos, spernit modernos, vituperat sæculum præsens, commendat præteritum.* Optimum sane fuerit, ut senes ab ejusmodi odiosis comparationibus abstineant: nam cum in his aliqua ex parte eorum res agatur, eos in propria causa tanquam testes subleste fidei respicere oportet. Spiritus S. jam pridem ejusmodi comparationes a suis eliminatas voluit, Eccl. 7. dicens: *Nec dicas: Quid putas causæ est, quod priora tempora meliora fuere, quam nunc sunt? Stulta est enim hujusmodi interrogatio.* Et forte hujus stoliditatis ratio in eo consistit, quod hanc diversitatem ut certam quis supponat, cum tamen dubia sit: quia usque modo tempora sunt eadem, dantur boni, dantur mali, & simillimi præteritorum, & præsentium annorum eventus. 3. Caveant seniores, ne se a communibus Religionis exercitiis, sine gravi ratione, eximant, & temperantiam in cibo, & potu excedant, ne & suæ sanitati noceant, & junioribus scandalo, & ludibrio fiant.

§. 649.

Septimum medium pro bono statu Religionis *Septimum medium.*
st orationis tum vocalis, tum mentalis frequens
exercitium. De utriusque necessitate, & utilitate fuse tractatum fuit. (t. i. a §. 32-84.) *Exercitium orationis,*
 Quibus pro hujus loci instituto nonnulla ex S. Bonaventura addere juvat, qui in proc. Rel. l. c. 11. ita loquitur: *Vita Religiosi sine studio devotionis internæ, sicut favus sine melle, sicut mur-*
 M m 2 *rus*

rus absque temperamento, & sicut cibus absque condimento . . omnis Religio arida, & imperfecta est, & ad ruinam promptior, quæ spiritum Divinæ suavitatis non quærit, & præcipuum conamen ad studium internæ pietatis non impendit. Et, de sex alis Seraph. c. 3. docet: Cavenda est perturbatio studii devotionis, ex qua fulcitur omnis vera Religio, & omne virtutis exercitium impinguatur. Arida est omnis Religio, quæ non oleo isto saginatur: instabilis est bonorum operum structura, quæ devotæ orationis frequentia non compaginatur, sicut paries lapidum sine cæmento. In omni Religione, ubi devotionis fervor tepuerit, etiam aliarum virtutum machina incipit deficere, & appropinquare ruinæ. Quare Prælati omnibus viribus adnitantur, ut Religiosis suis dulcescat oratio mentalis, & vocalis, eaque cum fructu frequentetur: ita enim reformati ab intra omnem reformationem ab extra facile recipient.

Chori ex-Schol. 1. Inter alla Religiosæ orationis exercitia præcipuum est Chorus, cujus incuria manifestum Religiosi tepescentis, & Religionis fatiscentis indicium est, uti notat P. Bourdaloue in *Exerc. Spir.* ad quem proinde in suo vigore conservandum Prælati sub gravi obligatione tenentur, uti videri potest in *Comp. Th.* t. 3. §. 1185. *Coroll.* Hic solummodo nonnullos abusus circa frivolas a Choro exemptiones pro bono Religionis præcavendos annotare juvat. Et 1. quidem Clemens VIII. *const.* 60. *Nullus.* Et Urbanus VIII. *const.* 26. *Nullus.* Statuerunt, quod omnes Regulares, quicunque sint, ob nullum privilegium sint exempti a choro, sive Generales, sive Provinciales, sive alii Officiales, Lectores &c. nisi dum actu occupantur in suo exercitio. 2. Notat P. Joannes ab Annunt. in *ep. Past.* t. 2. p. 2. aliam abusam, quod valetudinarij,

marii, qui sola aliqua mala corporis indispositione laborant, tam leviter se a choro, & aliis Religiosis exercitiis eximant, vi quos acriter invehitur, & superiores monet, ut sibi scrupulo paulo austeriores sint, & inter alia, verba S. Theresiæ refert, quæ vit. c. 13. ita ait de hujusmodi valetudinariis:

„ Imitari quoque sanctos possumus in solitudine
 „ sectanda, in silentio, aliisque virtutibus colendis,
 „ quæ misera, & probrosa hæc corpora, quæ tam
 „ regulate, moderateque conducunt volunt, quo ani-
 „ mam extra debiti regulam trahant, non eneca-
 „ bunt. Ipse quoque diabolus, si vel in aditu nos
 „ timore concuti videt, omnimodis ea inhabilia,
 „ & inepta reddere adlaborat: neque enim aliud,
 „ quam hoc timoris argumentum querit, ad nobis
 „ persuadendum, fore, ut omnia nos enecent, ac
 „ saluti noceant. Quia vero ita debilis, & mor-
 „ bida sum, hinc semper quoadusque semel apud
 „ me firmiter statui, nullam corporis, sanitatisque
 „ meæ rationem habere; velut vincita, & colliga-
 „ ta eram, nihil ut generosi facere possem, uti nec
 „ modo multum præsto: sed ex quo me Dominus
 „ hunc diaboli astum, & technam intelligere vo-
 „ luit, quoties hic deinde aliquem mihi sanitatis
 „ amittendæ metum injiciebat, dicebam ipsa: Pa-
 „ rum refert, me mori: Quoties quietis, & commo-
 „ dorum amissionum quid suggerebat, oggerebam:
 „ non opus habeo quiete, & commodis, sed cru-
 „ ce: atque ita de aliis rebus. Vidi quam clarif-
 „ sime, tametsi alioquin ego satis debilis, & mor-
 „ bida sum, id in multis nonnisi meram dæmonis
 „ tentationem fuisse, aut meam ipsius inertiam;
 „ nam ex quo sanitati meæ non ita cavi, nec tan-
 „ tam ejus rationem habui, multo meliori sum va-
 „ letudine, quam eram antea. „

Schol. 2. D. Calmet in præf. com. in Reg. S. Ben. n. Officio-
 39. ita scribit: „ Ut res sanctissimæ, & optimæ rum Di-
 „ institutæ non semper optatum assequuntur esse vinorum
 „ ætum, ita prolixitas, & multiplicatio Psalmodiæ Prolixi-

M m 3

„ Offi-

*tas Reli-
gionis nos
semper
proneſt.*

„ Officii, & Cæremoniarum, non modo devotio-
 „ nem, & orationis spiritum non fovent, ſed ex-
 „ haucunt, & vix non penitus extinguunt. Cæ-
 „ leſte manna illud orationis, quod ſanctorum
 „ delictum, quodque novum, novumque identi-
 „ dem conferebat laporem, apud alios in bilium
 „ tranſiit ſatiſtuoſum, & inſipidum, precum vo-
 „ calium copia a rerum ſacrarum ſenſu, & inten-
 „ tione abſtrahente. Et cum exercitium adeo Di-
 „ vinum Angelos fervore inflammatos, & ſolo vi-
 „ ventes ſpiritu efficere debuiffet, in plerisque mo-
 „ nachis effectum produxit omnino contrarium,
 „ ſatiſtuoſum nempe, & ſi ita loqui fas eſt, omni-
 „ modam ab oratione, & Pſalmodia animi aliena-
 „ tionem. Quare etiam non pauci ſapientes offi-
 „ ciorum, & orationum multiplicationem discipli-
 „ nam Benedictinam imminuentibus cauſis annu-
 „ merarunt. Nimia quippe precum publicarum
 „ prolixitas non tantum moleſtiam, attentionis de-
 „ ſectum, ſacrique huius exercitii naufeam pepe-
 „ rit, ſed & deſidia, & ignorantia locum præ-
 „ buit; tempus utpote hiſce nimium, & vix non
 „ plus æquo impenſum tædium ſtudio, lectionis,
 „ manuumque laboris relinquit, & quod viros in
 „ oratione intime collectos, Deoque conjunctos
 „ efformare debuiffet, plerumque non protulit,
 „ niſi homines, de quibus Propheta aſſerit: *Popu-
 „ lus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe
 „ eſt a me.* Quibus incommodis ut occurreret,
 „ operique manuum opportunum magis ut deſti-
 „ naret tempus, S. Bernardus Abbas, & funda-
 „ tor monaſterii Tironenſis, conſulto Deo, cogni-
 „ taque S. S. Ejus voluntate Pſalmos voluntarie
 „ additos, quosque ſua ætate pleraque ſolebant
 „ decantare monaſteria, reſecuit, & officium Be-
 „ nedictinum ad propriam, priſtinamque menſuram
 „ revocavit, quem ſequebantur & nuper reforma-
 „ tæ Congregationes.,

§. 650.

Octavum medium conservandæ Religionis est *Octavum*
amor solitudinis. Hanc *Primo* veluti ad perfe- *medium.*
 ctionem valde conducentem commendat Jere- *Amor so-*
 mias Propheta *Thren.* 3. dicens: *Sedebit solita-*
ritus, & tacebit, quia levavit se super se. Et *litudinis.*
Osee 2. dicit Dominus Deus: *Ecce ego lassabo eam,*
& ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor
ejus. Solitudinis etiam amorem Divino suo nos
 exemplo Christus ipse docuit, dum in deserto
 jejunavit quadraginta diebus, & quadraginta
 noctibus *Matth.* 4. dum in monte solus orabat
Luc. 6. dum discipulos in desertum locum du-
 xit, ut requiescerent pusillum *Marc.* 6. Quod
 exemplum omnes Cœnobitæ, & Anachoretæ
 secuti sunt. *Secundo* S. Gregorius *l.* 30. *mor.*
 ait: *Qui corpore remotus vivit, sed tumultibus*
conversationis humanæ terrenorum desideriorum co-
gitatione se insert, non est in solitudine. Si vero
prematur aliquis corporaliter popularibus turbis,
& tamen nullos sæcularium tumultus in corde pa-
tatur, non est in orbe. Cassiodorus *de Inst. Mon.*
l. 8. inquit: *Solitudo sicut novit emendatis mori-*
bus contemplationem purissimam referare, & intui-
tu sincerissimo spiritualium sacramentorum scien-
tiam revelare, ita eorum, qui minus emendati sunt,
vitia non solum servare, sed etiam exaggerare con-
survit. Tamdiu patiens sibi quisque videtur, &
 humilis, donec nulli hominum commisceatur confor-
 tio, ad naturam pristinam reversurus, cum interpel-
 la verit cujuslibet occasionis commotio. S. Chry-
 sostomus in *Matth.* ait: *difficile est virum juxta*
hunc mundum viventem, id est, in actibus mundi,

M m 4

justi-

iustitiam immaculatam usque ad finem tenere. Recede ergo de via, & planta te in loco secreto, ut nec mundus tecum habeat aliquid commune, nec tu cum munda. Celebris est etiam S. Antonii M. sententia. Monachus extra Cellam, aut solitudinem est sicut piscis extra aquam. Et S. P. Benedictus Reg. c. 66. jubet: Monasterium, si fieri potest, ita construi debet, ut omnia necessaria, id est, aqua, molendinum, hortus, pistrinum, vel artes diversæ intra monasterium exerçantur, ut non sit necessitas monachis vagandi foras, quia omnia non expedit animabus eorum. Et S. Bonaventura ep. ad Provinc. sui Ord. frequentem egressum ad corporis necessaria conquirenda, & inhonestam Regularium deambulationem non solum ad eleemosynas illis largiendas sæculares non inducere, sed potius ad odium eorum excitare testatur, dicens: Occurrit, inter relaxationes Religionis, evagatio plurimorum, qui propter solatium suorum corporum, gravando eos, per quos transeunt, non exempla post se relinquunt vitæ, sed scandala potius animarum. Et quod neque sub quæsito prætextu pietatis Religiosus sæpius evagari possit, docet S. Thomas de Villanova Conc. 2. Dom. prim. Quadr. dicens: Religiosum, & honestum monachum sub charitatis prætextu, ad pacem inter fratres componendam, ad solatium infirmis exhibendum, & alia pietatis opera exercenda extra cœnobium ducit Satan, ut sic per plateas vagantem libidine inficiat, curiositate sauciet, ambitione inflat, curis sæcularibus disturbet, & a devotionis fervore distrahendo tepesciat, & infrigidet. Ubi tamen inferius monet: Si accedat mandatum Prælati, ut aliis copiam sui faciat,

ciat, confidenter obediat. Ubi satis ostendit, se
olummodo inordinatum evagandi pruritum sub
ietatis, & charitatis prætextu improbare, non
ero si in casu speciali vera Dei, & proximi Cha-
tas, & superioris obedientia urgeat: ubi mo-
itum S. Basilii *Serm. 2. Exerc.* subintrat: Si
taque contigerit, te juxta circumstantiam negotio-
um aliquando e cella proficisci, armatus pectore
amore Dei, & inserta in manu charitate Christi,
evissisque per omnem continentiam voluptatum in-
ursibus statim necessitate expleta resili. Ergo su-
eriores & raro, & nonnisi probos e claustra
mittant, comestiones, computationes, & in-
tiles conversationes prohibeant, quæ ad eva-
ationes extra claustrum invitant, & optime
moratos corrumpunt.

chof. 1. Ad solitudinem, & Clausuram, & bonum Re-
ligionis conservandum, varia jam olim Decreta
Concilia, & Pontifices ediderunt, aliaque Docto-
res monuerunt. Et primo evagationes extra mo-
nasteria tam Prælati, quam monachis prohibue-
runt. Ita Concilium Aquisgranense a. 802. c. 17.
statuit: „Sæcularem negligentiam nullatenus sibi
„ monachi usurpent, foris monasterio progredien-
„ di licentiam, nisi maxima cogente necessitate:
„ Quod tamen Episcopus, in cujus diocesi erunt,
„ omnino procuret, ne foris monasterio vagandi
„ usum habeant &c., Concilium Moguntinum a.
813. c. 12. statuit: „ Monachi in eorum claustra
„ permaneant, nullusque ex eis foras vadat, nisi
„ per necessitatem ab Abbate mittatur in obedien-
„ tiam. Nec foris manducent, neque bibant sine
„ permissione Abbatis, nec ad convivia sæcularia
„ vadant., Concilium Aquisgranense a. 817. c. 26.
jubet: „ Ut Abbates villas frequenter, & nisi ne-
„ cessitas coegerit, non circumeant, neque suis il-

*Concilia
evagationes Reli-
giosas prohi-
bent.*

„ las monachis custodiendas committant, & si eos
 „ ire ad eas necessitas fuerit, expleto necessitate
 „ negotio ad sua mox monasteria redeant., Concilium
 Colonienſe a. 1260. c. 9. præcipit: „ Ne
 „ monachis detur frequens licentia exeundi., Et
 „ c. 16. ut hæc licentia exeundi non detur ante
 „ Primam, & ſimiliter poſt Completorium, niſi
 „ ex cauſa valde rationabili, & neceſſaria; utpote
 „ ſi contingat ipſum extra monaſterium ſuum in
 „ aliquo loco Divinum Officium celebrare, vel in
 „ obitu parentum, fratrum, aut ſorum., Et
 Concilium Moguntinum a. 1316. c. 5. ordinat, ut
 ſiquis Monachus cum licentia. „ Monaſterium egre-
 „ diatur, id ſine ſui Ordinis ſocio, præcipue in
 „ civitate noſtra Moguntina, non præſumat., vide
 meam *Epitom. Can. Eccl. verbo Monachi Regalari.*

*Monachis
 commora-
 tio in
 Priorati-
 bus, villis,
 aut alibi
 prohibe-
 tur.*

*Schol. 2. Secundo prohibent, ne monachi in villis,
 Prioratibus, aut alibi, ſaltem ſoli commorentur.
 Concilium, vel Capitula Aquisgranenſia a. 802. c. 17.
 jubent: „ Foris vero peculium, vel res monaſterii
 „ ſui Abbas cum Epifcopi ſui licentia ordinet, qui
 „ qui provideat non monachum, niſi alium fide-
 „ lem., Concilium Aquisgranenſe a. 817. c. 26.
 mandat: „ Ut Abbates Villas . . neque ſuis mo-
 „ nachis custodiendas committat., Et c. 44. Ut
 „ Abbatibus liceat habere cellas, in quibus aut
 „ monachi ſint, aut Canonici, & Abbas provideat,
 „ ne minus de monachis ibi habitare permittat,
 „ quam ſex., Gregorius IX. in Bulla ad mona-
 chos Benediſtinos, apud Matthæum Paris: & in
 alia ad Cluniacenſes, a Nicolao IV. renovata, de-
 cernit, ut in quovis Prioratu non unus ſolus mo-
 nachus, ſed cum uno, vel pluribus ſociis commo-
 retur, alioquin ad clauſtrum revocetur. Et Benedi-
 ctus XII. in ſua Conſtitutione confirmat Decre-
 tum Concilii Lateranenſis de monachis *ſingulis per
 villas, oppida, & Parochiales Eccleſias non pona-
 dis.* Uti & Bullam Clementis V. editam in Con-
 cilio Viennenſi, *ne ipſi ſinguli Monachi in ſingulis*
*ſibi**

Abi commissis administrationibus, vel Prioratibus habitare præsumant, firmiter observari jubet. Idem in pluribus Conciliis legitur. S. Bernardus ep. 235. omnes privatas Monachorum habitationes Satanae Synagogas vocat, Abbatique Garino, quod eas destruxerit, gratulatur. Abailardus ep. 8. scribit: Obedientias loca sua nominant, ubi nulla regula tenetur, ubi nulli rei, nisi ventri, & carni obeditur, in quibus profecto impudentissimis apostatis excessus illos criminales esse dubium non est, qui in cæteris veniales sunt hominibus. Et Joannes de Turrecremata in Reg. S. Ben. tr. 13. ait: „ In parvis Prioratibus Religio annihilatur: ibi enim vitio proprietatis appropinquatur, meritum obedientiæ minuitur, continentia facile periclitatur. Qui solus est in Prioratu, vel cum uno socio, ut frequenter fere est proprietarius, quæ habet, pro majore parte habens sibi: obedientia ejus minus meretur, cui nullus aliquid jubet, & ideo facit, quod facere libet. Continentia etiam facile periclitatur, quia opportunitas peccandi habetur.,, Videri etiam potest P. Martene Comment. in c. 1. Reg. S. Ben. & D. Calmet ibid. ait: „ Sarabaitarum imago, quam hic exhibet S. Benedictus, satis convenit illis, qui in privatis ædibus ruri habitant bini, aliquando soli, a superiorum suorum oculis remoti, omnibusque subjecti periculis, e quibus sancti Institutores illos eruere voluerunt, quibus regulas monasticas præscribere, quibusve contra sæculi corruptionem in monasteriis, quæ fundaverant, asylum aperuere. Nihil prorsus alienum magis a mente D. Benedicti, quam minores illæ mansiones, in quibus nec vita cœnobitica, nec eremitica servatur, in quibus violandorum votorum, officiorumque essentialium infringendorum sese offerunt, continuæ occasiones, & pericula.,,

Schol. 3. Tertio familiaritas cum sæcularibus, & confluxus eorum ad monasteria; & affectata amicitia ritas cum avaris divitibus, & Magnatibus sæculi prohibetur. sæculari-Con-

bus, &
Magnatibus vi-
tanda.

Concilium Aquisgranense an. 817. c. 42. statuit:
 „ Ut nullus plebejus, seu Clericus sæcularis in Mo-
 „ nasterio ad habitandum recipiatur, nisi voluerit
 „ fieri monachus. „ Et c. 52. „ Ut laicus cenæ
 „ manducandi, ac bibendi in refectorium non de-
 „ catur. „ Et Concilium Moguntinum a. 1261.
 c. 52. vetat: „ Sæculares personas ad ipsa cœno-
 „ bia pro commestationibus invitare. . . . Siquis
 „ autem transgressor extiterit, carceralem octo
 „ dierum sustineat disciplinam. „ Decreta de mo-
 „ nialium Clausura per se nota sunt ex Tridentino
 Sess. 25. de Reg. c. 5. Et Concilium Trevirens
 a. 1549. c. 11. mandat: „ Regulares non invitent
 „ sæculares ad convivia, nec ipsi in eorum domi-
 „ bus invitentur. „ Nimia etiam cum divitibus,
 ac Magnatibus hujus sæculi familiaritas, quæ ipsis
 Religiosis non tantum quietem adimit, sed sua vi-
 sitatione, conversatione, & colloquiis, ac nego-
 tiis mundanis, spiritum sæculi inspirat, eosque to-
 tos sæculares efficit, improbatur a Matthæo Pari-
 siensi Monacho Benedictino, qui ad an. 1235. nar-
 rat, quod summus Pontifex ad F. F. Ordinis Mino-
 rum, & Prædicatorum, quorum nonnulli „ erant
 „ Magnatum Consiliatores, & Nuntii, etiam Do-
 „ mini Papæ Secretarii, nimis in hoc gratiam sibi
 „ sæcularem comparantes, „ torvo vultu dixerit:
 „ Quid est hoc Fratres? quo prorumpitis? nonne
 „ professi estis paupertatem spontaneam, ut discal-
 „ ceati, & inglorii peragrantes vicos, & castella,
 „ & loca remotiora, prout opus Dei exigit, ver-
 „ bum Dei humiliter seminetur? Præsumitis jam
 „ invitis dominis feudorum mansiones vobis usur-
 „ pare? Jam videtur in magna sui parte Religio
 „ vestra expirare. „ S. Petrus Damianus ejus-
 modi Politicos Religiosos l. 5. ep. 8. *Urbicos er-
 mitas, & forenses solitarios* appellat. Consilium
 Ecclesiastici Religiosis bene convenit, qui c. 13.
 ait: *Advocatus a potentiore discede, ex hoc magis te
 advocabit. Ne improbus (id est importunus) sis,
 ne impingaris; (id est expellaris) & ne longe sis*
 ab

Ne eo, ne eas in oblivionem. Ne retineas ex aequo loqui cum illo, nec credas multis verbis illius: ex multa enim loquela tentabit te, & subridens interrogabit te de absconditis tuis.

§. 650.

Nonum medium pro conservanda Religione **Nonum**
et occupatio honesta. Nam **Primo** juxta S. Scrip- **medium.**
 ram Eccli. 33. *Multam malitiam docuit otiosi- Honest*
 s. Et 2. Thessal. c. 3. Apostolus ait: *Siquis occupatio.*
 non vult operari, non manducet. Et Tit. 3. in-
 ait: *Discant autem & nostri bonis operibus pro-*
esse ad usus necessarios, ut non sint infructuosi.
 secundo S. Augustinus Serm. 16. ad fratres in
 rem. dicit: *Quem tædet orare, vel psallere, labo-*
re manibus non differat, cogitans, quod quamdiu
avid exercitavit se in militia, non insultavit ei
occuria, sed postquam in domo otiosus remansit,
oboravit adulterio, & homicidium commisit. Cas-
 anus l. 10. Inst. c. 8. ait: *Hæc est apud Ægyp-*
um ab antiquis Patribus sancta sententia, operan-
um Monachum dæmone uno pulsari, otiosum vero
numeris spiritibus devastari. Et alibi dicit: *Sine*
vere manuum nec in loco posse Monachum perdu-
re, nec ad perfectionis culmen aliquando conscen-
re. S. P. Benedictus Reg. c. 48. jubet: *Otio-*
as inimica est animæ: & ideo certis temporibus
ocupari debent fratres in labore manuum, certis
erum horis in lectione Divina. S. Bonaventura
 ep. ad Provinc. inquit: *Sane perquirenti mihi*
usas, cur splendor nostri Ordinis quodammodo
scuratur, Ordo exterius inficitur, & nitor con-
entiarum interius defædatur &c. occurrit quo-
ndam fratrum otiositas, quæ sentina est omnium
 vitio-

vitiorum, qua plurimi confopiti monstrosam quamdam flatum inter contemplativam, & activam tam eligentes, non tam carnaliter, quam crudeli sanguinem comedunt animarum. Et S. Bernardus, vel alius, ep. ad fratr. de monte, monitus. Nunquam otiosus sit servus Dei, quamvis a Deo feriatus sit. Et Thomas a Kemp. de disc. claustr. c. 5. ait: „Tria sunt omni Religioso necessaria, sine quibus non diu stare potest in bona vita. „Hæc sunt oratio, Lectio, & operatio; „istis omni die se exercere debet, & semper „in aliquo horum occupari., Tertio Ratio est; quia Religiosi otiosi quæerunt evagationes, & consortia irreligiosa cum sæcularibus, ut solitudinis tædia vincant, & sic totam familiam quantumvis reformatam perdunt, præcipue si alias deliciis sint assueti, & aliqua auctoritate polleant. Adsit multa occupatio, & non aderit multa perditio, ac magis proderit, deesse occupationibus personas, quam personis deesse occupationes: quanto enim Religiosi magis occupati fuerint, tanto minus otiosi, & minus vitiosi erunt.

*De opere
manuum
Religio-
forum,*

Schol. Antiquæ Monachorum Regule pro honesta Religiosorum occupatione opus, & laborem manuum summopere commendant. Cassianus l. 5. Inst. c. 39. ait: Certe neminem impugnationes solitudinis tolerare, nisi eum, qui propriis manibus victum sibi met parare non fuerit contentus. Prima occupatio eorum, qui sæculo renuntiabant erat manuum labor, sudor, & vita laboriosa. Eodem teste l. c. l. 2. c. 3. Tanto fervore in illa opera incumbabant, ut nequidem per totum diem illis laborasse suffecerit, sed nequidem per noctem laborem suum intermittere vellent, occupati nimirum iis operibus, quæ lu-
minis

his claritatem non exigent, uti idem Cassianus l. c. 1. 2. c. 32. testatur. Et licet officium Divinum, & Psalmorum recitationem maximi faciant, non verebantur tamen dicere, ideo sibi a Deo Angelum brevissimum Psalmorum numerum prescriptum fuisse in communi ad vesperam recitandum, ut eis plus temporis ad orationem, & lacrimam privatim relinqueretur: nam statim post presertinum duodecim Psalmorum pensum in celis suas se recipiebant, in quibus laborem suum, & psalmodiam iterabant. Per diem nemo e cella exire debatur, nec laborem intermittebant, sed prout horis notatis laborantes officium persolvebant: ita narrat citatus Cassianus l. 2. c. 2. Hæc autem professionis monasticæ primorum Patrum incipia, quæ in sua S. Regula ad amussim sectatus est S. P. Benedictus, nihil salubrius esse reputans, quam si orationi labor succederet, & laborem consolaretur oratio, ac solitudinem, & laborem, oratio, & Psalmodia sustentaret. His gradibus talem perfectionis apicem sunt adepti, quem multis mirari non possumus: & quidem ideo hodie multi Religiosi ab hac perfectione adeo distant: quia silentium, solitudo, & labor manuum sunt neglecta, eorumque loco nugarum studium, dissipatio, & otiositas in claustra irreperunt. Omis-
sio enim laboris manuum ceu occupationis abjectæ, & servilis, ait D. Calmet *com. in Reg. S. Ben.* fratribus conversis potius, quam Religiosis Clericis, & Sacerdotibus convenientis, cum primis hercle disciplinæ Monasticæ remissionem invexit. Monachi inertes, & otiosi fastidium concipiunt de sacro secessu, & solitudine, dumque tædii sui levamen extra cœnobium quærunt, sæcularium consortia primo ambiunt, deinde ingenium, & mores illorum induunt, fastum, lautitias, cæteraque ex his oriunda vitia amplectentes. Corpus interim bene pastum, & otiosum, mens vacua, & distracta, occasiones periculose, timor Dei diuturnæ tepiditate nimium

„ multum quantum debilitatus, aut pene extinctus,
 „ frequentior ejusdem pii Numinis ad iram pro-
 „ vocatio, disciplinæ monasticæ remissioni, regu-
 „ larum omissioni, imo lapsibus ad horrorem scar-
 „ dalosis non solent aperire, sed eliminare januam.
 Hinc S. Augustinus l. de oper. Monach. ait: *Nullo*
enim modo decet, ut in ea vita, ubi senatores sunt
laboriosi, ibi opifices sint otiosi. S. Franciscus Se-
 raph. in *Testam.* inquit: *Et ego manibus meis labo-*
rabam, & volo laborare, & omnes alii fratres mi
firmiter volo, quod laborent de laboritio, quod per-
tinet ad honestatem, & qui nesciunt, discant, ne
propter cupiditatem recipiendi pretium laboris, sed
propter bonum exemplum, & ad repellendam otiosi-
tatem. Concilium Aquisgranense a. 817. c. 4. sta-
 tuit: „ Ut monachi in Coquina, Pistrino, & in
 „ cæteris officinis propriis operentur manibus, &
 „ vestimenta sua opportuno tempore lavent.
 Concilium Colonense a. 1536. p. 10. c. 16. jubet:
 „ Regulares orationi, scripturarum lectioni, & Di-
 „ vino cultui vacent, & aliquid operentur propriis
 „ manibus. „ Bursfeldenses d. 3. c. 9. ordinant:
 „ Curandum est Abbati, ut singuli fratres speciali
 „ aliquo assuescant exercitio manuali, ne commu-
 „ ni deficiente labore otium amare incipiant, si
 „ non habuerint in promptu, quo se utiliter occu-
 „ pare sciant. „ Talia opera a Cæremoniali Be-
 nediçtino assignantur: „ typis excudere libros, cor-
 „ rigere, vel rubricare scriptos, hortum colere,
 „ plantare, zizania evellere, hostias pinsere, fla-
 „ gella e funiculis, & ipsos funiculos conficere,
 „ succum & liquores in usum medicinæ ex herbis
 „ distillare, & extractus facere, purgare Ecce-
 „ siam, & Claustrum, tornare Rosaria, aut alia
 „ utilia conficere, excudere, vel colorare imagi-
 „ nes, thecas pro Agnis Dei, compingere libros
 „ &c. „ In Congregatione S. Mauri quotidie fit
 per unam horam exercitium manuale, sicut & in
 Congregatione S. Vitoni. An vero labor manuum
 suppleri possit per studia, verbi Divini prædicatio-
 nem,

nam, librorum compositionem, vel aliud quodvis exercitium laudabile, Religioni salubre, & proximo utile, controversia est, quæ inter D. Joannem Bouilliet de Rance Abbatem de Trappa, & D. Mabillon Congr. S. Mauri acriter ventilata fuit, de quo dem D. Mabillon *tr. de stud. mon. cum annex. ep. & D. de Rance Com. in Reg. tr. de Sanct. & oblig. vit. mon. & Resp. ad tr. de stud. mon.* videri possunt. Communiter hodie introductum est, primum quidem in cœnobiis Monachorum, mox apud Mendicantes, ut ad vitandum otium pro labore manuum studium literarum utilius substitueretur: de quo modo sit.

§. 651.

Inter præcipuas Religiosorum occupationes *Occupatio præcipua Religiosorum est studium Sacrarum scripturarum* locum obtinere debet. Ita Primo Christus D. ipse hortatur *an. 5. dicens: Scrutamini Scripturas, quia vos statis in ipsis vitam æternam habere, & illæ sunt, quæ testimonium perhibent de me.* Et Rom. 5. *Scripturæ apostolus ait: Quæcunque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam, & consolationem Scripturarum spem habeamus.* Et Tim. 3. dicit: *omnis scriptura Divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corrigendum, ad erudiendum in iustitia, ut perfectus sit homo Dei ad omne bonum instructus.* Unde merito Tridentinum Sess. 5. de ref. c. 1. statuit: *in monasteriis quoque monachorum, ubi commodè fieri queat, etiam Lectio S. Scripturæ habeatur, ut in re, si Abbates negligentes fuerint, Episcopi eorum in hoc ut sedis Apostolicæ delegati eos ad hoc opportunis remediis compellant. In Conventibus vero aliorum Regularium, in quibus studia*

P. Schram Theol. Myst. Tom. II.

Non

tem

commode vigere possunt, S. Scripturæ lectio habeatur, quæ lectio a Capitulis generalibus, vel Provincialibus assignetur dignioribus Magistris. Et Concilium Colonienſe a. 1536. c. 7. jubet: „Regulares bonæ indolis ad studia sunt mittendi, sed in Monasteriis habitare debent. Et si in Monasteriis non habitent Tridentinum Sess. 25. de Reg. c. 12. jubet, ut Ordinarii contra eos procedant. Secundo accedunt P. P. S. Ephrem. paræn. 1. ait: *Exercitatio monachorum meditatio scripturarum . . Iners autem est Monachus, qui in his versatus non fuerit.* S. Hieronymus ep. ad Flor. inquit: *Ama scientias scripturarum, & carnis vitæ non amabis.* Et ep. ad Rust. ait: *Sic vive in monasterio, ut Clericus esse merearis, multo tempore disce, quæ postmodum doceas. . . Post S. Scripturas doctorum hominum tractatus lege, eorum duntaxat, quorum fides nota est, quorum eruditio timorem creat, imperitia confidentiam . . quorum pietas non vacillat . . Quis enim potest esse vita sine scientia Scripturarum, per quam etiam ipse Christus agnoscitur? qui cibi, quam mella sunt dulciora, quam Dei scire prudentiam.* S. Augustinus ep. ad Volusian. scribit: *Tanta est Christianarum profunditas literarum, ut in eis quotidie proficerem, si eas solas ab ineunte pueritia usque ad decrepitam senectutem maximo otio, summo studio, meliore ingenio conarer addiscere. . . Hic Philosophia: quoniam omnes omnium naturalium causæ in Deo creatore sunt. Hic Ethica, quoniam bona vita, & honesta non aliunde formatur, quam cum ea, quæ diligenda sunt, & quam admodum diligenda sunt, diliguntur, hoc est, Deus, & proximus. Hic Logica: quoniam veritas, lu-*

m-

que animæ rationalis non nisi Deus est. S. Iſ-
 idus de libr. gent. inquit: Quid prodest in mun-
 is proficere doctrinis, & marceſcere in Divinis?
 ca ſequi figmenta, & cœleſtia faſtidire myſteria?
 endi igitur ſunt tales Libri, & propter amo-
 S. S. Scripturarum vitandi, qui exterius elo-
 tia verborum nitent, & interius vacui virtutis
 entia manent. Ratio eſt Tertio ex Guilliel-
 Peraldo de prof. Mon. quia ex neglecto ſtu-
 S. Scripturæ in Monaſteriis ſequitur cæci-
 ignorantia in rebus ad perfectionem ſtatus
 iſioſi neceſſariis. „ Ex eadem cauſa con-
 igit, quod illi, qui in Monaſteriis impugna-
 antur, vincebantur, cum non haberent gla-
 ium Spiritus, ſcilicet verbum Dei, quo ho-
 tes maxime inviſibiles ſuperantur. Ex ea-
 dem etiam cauſa conſecuta eſt in Monaſte-
 iis Simoniaca corruptio tam in receptione
 Monachorum, quam inſtitutione Prælato-
 rum. Item ex eadem cauſa contigit, ut Mo-
 nachi carnales delitias quærerent, cum ſpi-
 rituales non haberent: anima enim rationa-
 lis nobiliſſima eſt creatura, & ad æternas
 delitias creata; ſine delitiis enim eſſe non
 poteſt. Idem ex eadem cauſa contigit, ut
 in Monaſteriis de rebus maximis cura mini-
 ma, & de rebus minimis cura maxima ha-
 beretur. Corpora procurabantur ſplendide,
 & non curabatur de animarum reſeſtione.
 Si amittebatur aſina, quærebatur, & ſi pe-
 ribat anima, non reputabatur. . . Monachi,
 qui ſunt in Monaſterio, ubi deſt ſapientia,
 ſunt velut cœci juxta foveas magnas, quas
 non cavent, quia non vident.

Quomodo
utiliter
S. Scrip-
turæ stu-
dendum
sit.

Schol. Ut studium Sacrarum Literarum pro bono to-
tius Religionis Religiosis proficiat, sequentia no-
tantur a Patribus, & Mysticis 1. S. Augustinus 7.
56. ad *Diof.* monet: „Non aliam ad capeſſen-
dam, & obtinendam veritatem, & ſacram ſi-
pientiam viam mœnias, quam quæ munita eſt
ab eo, qui grefſuum noſtrorum tanquam Deus
videt infirmitatem. Ea eſt autem prima humi-
litas, ſecunda humilitas, tertia humilitas: &
quoties interrogares, hoc idem dicerem. 2. Ho-
go Viſtor. 1. 3. de *anim.* notat: „Ad Sacræ Scrip-
turæ cognitionem opus eſt intima compunctione
potius, quam profunda investigatione, ſuſpiriis,
quam argumentis, crebris gemitibus, quam co-
pioſis argumentationibus, lachrymis, quam ſen-
tentiis, oratione, quam lectione, gratia lachry-
marum, quam ſcientia literarum, cœleſtium po-
tius contemplatione, quam terreſtrium occupa-
tione. 3. Joannes a S. Samsone de *ſtud. ſcient.*
obſervat: „Studium, quod non ordinatur ad ſolam
Dei gloriam, breve eſt ad inferos iter, non præ-
ciſe propter ſtudium, ſed propter ſuperbiæ, quem
parit, ſtatum. 4. Idem ait: „Satis mirari non
poſſum quosdam Sacerdotes tam regulares, quam
ſæculares, qui ſibi ſtudium omne licitum putant,
quantumcunque leve, & profanum, dicentes,
debere ſe omnia videre, & ſcire, ut ſæcularium
difficultates ſuper horum malitia, aut rectitudi-
ne diſſolvant. Iſte ſenſus valde rudis eſt, &
inconſtitutus, & pura naturæ quæſitio, quæ ſpi-
ritualem olfactum corruptiori exponit cœlo,
quod poſſit dici: dejicere eſt ſtatum ſuum in
corruptione, & non, ut par eſt, ſupra Angelos
extollere; juſti, & ſancti cognoscere nolunt, niſi
ut ament. 5. Idem denique monet: „Qui
vult ſanctam ſtudiis operam dare, nunquam de-
bet ullo in caſu appetitus ſui, & propenſionis
in Deum ſenſum amittere; non quod ſemper
oporteat, hoc ſenſu affici, ſed identidem hanc
attentionem ad Deum revocare, & non ex
„ omni

„ omni appetitu, affectuque naturali in studiis
 „ effundi. „

§. 652.

Sicuti autem studia sacra, & Religiosa bonum Religionis mirifice promovent, ita e converso *Curiositas*, seu inordinatus sciendi appetitus, & *studium*, quod circa inutilia, & Religioso non convenientia occupatur, vel ad superbia, neglectum spiritualium, aut alia vitia generat: ceu magnus abusus Religioni multum obest, eamque destruit. Unde *Primo* monet sapiens Eccl. 3. *In supervacuis rebus noli scrutari sensum tuum multipliciter: non est tibi necessarium, ea, quæ sunt abscondita, videre oculis his: ne ea re, quæ te non molestat, ne certaveris, & in turribus operibus ejus non eris curiosus.* Et *Apostolus* ipse 1. Cor. 2. v. 2. ait: *Non judicavi me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Christum, & illum crucifixum.* Et 1. Tim. 1. v. 4. *Timotheum* hortatur, ut fideles, & quanto magis Religiosi, neque intenderent fabulis, & *Genealogiis interminatis*, quæ quæstiones præstant magis, quam ædificationem Dei, quæ est in fide. *Secundo* S. *Augustinus* Ep. ad *Dioscor.* scribit: *Humilitati faberrimæ, qua Dominus noster Jesus Christus, ut docet, humiliatus est, maxime adversatur quædam, et ita dicam, imperitissima scientia, dum nos scire audemus, quid Anaximenes, quid Anaxagoras, quid Pythagoras, quid Democritus senserint, & ceteri hujusmodi, ut docti, eruditique videamur, cum a doctrina, & vera eruditione id longe absit.* *Hieronymus* in ep. de dub. filiis ait: *Demonium* cibus est, carmina Poetarum, sæcularis scientia,

Studia Religiosa non convenientia Religioni nocent.

tia, Rheticorum pompa verborum. Nulla ibi securitas veritatis, nulla iustitiæ refectio reperitur, studiosi earum in fame veri, & in virtutum penuria perseverant. Isidorus Pelusiota ep. 273. inquit: Consideremus, quid nobis ad beatitudinem adjuumento sit, quid secus, atque ista, quæ dicuntur, exploremus. Cælum, aut sphaeræ, aut dimidia sphaeræ speciem imitari, affirmare, atque item celerimum solis cursum, ac lunæ incrementa, & decrementa, syderumque cursum curiose indagare, & præterea de terra quærere, cylindri, an coni speciem teneat, mundique centrum sit: ac denique & solis, & lunæ intervalla cognita, & explorata habere; quid ad bene, beateque vivendum utilitatis asferat, equidem non video. Quod si quis id dicere possit, licet quidem fortasse, verum minime persuadebit. At vero iustitiam, & fortitudinem, ac prudentiam, & temperantiam, & siquid his affine est, scire, atque exequi, hoc vero eos, qui id callent, ad beatitudinis arcem evehit. Quo circa faciendum est, ut ab his, ex quibus nihil commodi nobis oritur, abstineamus, ea autem, ex quibus emolumentum percipitur, amplectamur. Tertiò. Ratio petitur ex gravibus damnis, & incommodis, quæ inutilia, profana nimis, periculosa, & Religioso indigna studia in claustra inveniunt, de quibus mox agetur.

*Quomodo
appetitus
sciendi in-
ordinatus
fiat.*

Schol. 1. Appetitus sciendi potest esse inordinatus juxta S. Thomam 2. 2. q. 166. a. 1. Primo si quis per studium minus utile retrahatur a studio necessario; unde S. Hieronymus conqueritur: Sacerdotes dimissis Evangeliiis, & Prophetis videmus comædias legere, & amatoria Bucolicorum versusque verba cantare. 2. Quando quis ab eo, a quo non licet, aliquid

quid discere studet, v. g. a dæmone, vel hæretico &c. 3. Quando quis appetit cognoscere veritatem circa creaturas non referendo ad debitum finem, scilicet cognitionem Dei, sed ad propriam gloriam, & utilitatem. 4. Quando quis studet ad cognoscendam veritatem, quæ ingenii humani facultatem superat, quia in hoc facile erratur.

hol. 2. Abusus studiorum incommoda in Monasteriis graphice describit D. Calmet Præf. com. in Reg. studiorum S. Ben. dicens: „ Quam multi ad altiora studia inutilium „ inepti, dum iis operam impendunt, unctiorem, in Mona- „ & devotionem tempore probationis haustam steriis. „ amittunt, quam emenso studiorum suorum cur- „ riculo tanto difficilius resumere valent, quanto „ periculosius officiis, quibus facilius, & jucun- „ dius, quam sterili Philosophiæ, & Theologiæ „ Scholasticæ studio annus distrahitur, occupan- „ tur. Quam multi scholares animo leves, imbe- „ cilles, & enucleandis, quæ in scholis proponun- „ tur, difficultatibus impares, a veritatis recto „ tramite recedentes, omnia problematica habent, „ nullamque dari quæstionem existimant, quæ pro- „ babilitate æquali in utramvis partem propugna- „ ri non possit. Inde exiguus eorum sanctissimas „ erga veritates, & religiosas erga consuetudines „ respectus, & observantia. Inde exigua legiti- „ mas ergo potestates submissio; inde denique spi- „ ritus ille libertatis, effrænatae licentiæ, contem- „ tus superiorum, & erga regulas, & constitutio- „ nes indifferentiæ, quæ non aliter, ac inventa „ humana spectantur, ac citra pudorem, ac scrupulum ab iis infringuntur, cum de omnibus ra- „ tiocinari præsumant, ac pro suo captu veniale „ tantum, vel meram imperfectionem, quod gra- „ vissimum sæpe crimen, temere audeant definire. „ His accedit fastidium, quod Scholasticæ difficul- „ tates innumeris pene Scholaribus generant, quo „ vix non ab omni studiorum genere abducti, le- „ ctionibus infœcundis, historiis, itinerum re- „ „ latio-

N n 4

„ lationibus, belli rumoribus, variis curiositatibus, atque novellis pascuntur: dumque ad conservandum internæ attentionis, compunctionis, & pietatis spiritum viro Religioso & solitario adeo necessarium, seria S. Scripturæ, Patrum, Conciliorum, scriptorumque Asceticorum studia negligunt, prædominante novitatum cupiditate, dissolutionis, & nugarum amore, spiritui Religionis e diametro adverso, sacræ solitudinis, & silentii periculosissimam concipiunt nauseam, & horrorem. Alii, dum ingenio suo, & propensione ad studia nimium indulgent, suavitate literarum ebrui, devotionis, & rerum spiritualium saporem amittunt, ut exhaustus studiorum exercitiis animus vix deinceps ad cœlestia meditanda, & monasticæ vitæ exercitia cum fervore, & devotione obeunda redire possit. Nihil jam sapit, nisi subtile, & elaboratum; omnia ad ratiocinii trutinam revocantur, de omnibus disputatur, omnia revocantur in dubium: Ascetici Scriptores, Historici sacri, Libri pii, tanquam simplicioris ingenii, & nimium creduli foetus negliguntur, & fortasse contemnuntur. Alius abusus, qui licet studiis bene ordinalis adscribi, meo iudicio non debeat, ex iis tamen ob studentium plerumque præsumptionem emanare solet, & in eo consistit, quod Religiosi juvenes perspicacioris ingenii, & majoris industriæ ob vanam de feliciiori objectionum solutione gratulationem, de abundanti jam peritia, & doctrina sibi applaudentes a S. S. Patribus, aliisque Authoribus non nisi facta quædam edoceri posse arbitrentur, & neglectis illorum scriptis, præter dogma Catholicum, haustam moralem scientiam sine ulteriori lectione, tam ad propriæ, quam aliorum vitæ bene instituendam efformationem sufficere existiment. Magnus sane error, qui nonnisi in superbum animum cadere potest, quique vera, & solida studia, quibus scholastica disciplina introductionis duntaxat loco est, nunquam assequetur.

„ tur. Eadem est; quippe disciplinæ scholasticæ
 „ ratio, quæ Grammaticæ, qua linguarum acqui-
 „ ritur scientia, ad rerum cognitionem tantum-
 „ modo serviens. Qui ergo in studio scholastico
 „ hæret, nec ultra progredi cupit, similis est via-
 „ tori, qui in medio itineris sui neglecto subfi-
 „ stit termino. „ Ut igitur hæc incommoda evi-
 tentur studia Religiosa in Monasteriis juxta præ-
 scriptam a D. Mabillonio in *tr. de stud. Mon.* nor-
 mam ordinentur, & a Prælatiis omnis adytus pe-
 riculosis libris, quibus hodie mundus obruitur,
 sollicitè præcludatur.

§. 653.

Decimum medium pro bono Religionis est *Decimum*
Electio circumspècta probatæ virtutis officialium. *medium.*
 Hanc circumspèctionem *Primo* valde recom- *Electio*
 mendat Concilium Aquisgranense a. 816. quod *recta Offi-*
cialium.
cap. 25. fuse ostendit, qualis Celleraria ab Ab-
 batissa in Monasterio constituenda sit. Et S.
 Basilius in *Reg. fus. q. 44.* monet, magis expe-
 dire, ut Monasterium, in rebus etiam necessa-
 riis, defectum, & indigentiam patiatur, quam
 ut illa per monachos procurentur, qui sine de-
 trimento, vel periculo salutis suæ ad tale offi-
 cium applicari non possunt. S. Bernardus
Serm. 26. in Cant. de Gerardo laudat, & tales
 officiales requirit; „ qui non petulanti in eo
 „ officio detineantur affectu, sed solo intuitu
 „ Charitatis; qui, quantum in ipsis est, semper
 „ optent quidem, sibi intendere, Deo vacare;
 „ nec implicitos teneant, nisi timor Dei, vo-
 „ luntas fratrum, ac studium obediendi. *Se-*
cundo hoc monent omnes Constitutiones mona-
 sticæ. S. P. Benedictus *Reg. c. 31.* statuit:

Nn 5

Celle-

Cellerarius eligatur de congregatione sapiens, ma-
 turus moribus, sobrius, non multum edax, na-
 elatus, non turbulentus, non injuriosus, non tar-
 dus, non prodigus, sed timens Deum, qui omni
 congregationi sit sicut Pater . . animam suam cu-
 stodiat &c. ubi Cassinenses n. 2. addunt: „Cel-
 lerarii non sic se immergant temporalibus,
 „ quin vacent spiritualibus, sed sic transeant,
 „ per bona temporalia, ut non amittant æter-
 „ na. Et Bursfeldenses *dist.* 2. c. 5. monent:
 „ Cellerarius quamvis exemplo Marthæ circa
 „ multa sollicitari, & turbari habeat, non ta-
 „ men se prorsus a Conventualibus alienare,
 „ aut silentium, & quietem cellæ penitus ab-
 „ jicere, & abhorrere, sed potius, quantum
 „ finit opportunitas, necessariis expeditis ad
 „ opus Dei, & Conventum, sed & ad cellam,
 „ tanquam ad tutissimum, & quietissimum por-
 „ tus sinum recurrat, ut legendo, orando, me-
 „ ditando, turbulentos animi sui motus, ex
 „ cura, & dispositione exteriori surgentes, se-
 „ dare possit, & spiritualibus consolationibus
 „ refrigerari. „ Eadem, iisdemque pene ver-
 bis habent Constitutiones Canonorum Regu-
 larium Capituli Windhemensis p. 2. c. 38. &
 Constitutiones Eremitarum S. Augustini p. 3.
 c. 17. Et Canonici Præmonstratenses volunt,
 ut Sacerdos oconomus constituatur, „ quia in
 „ ruinam agitur, qui nondum in virtute bene
 „ roboratus, suæ libertati relinquitur. „ *Ter-
 tio* Ratio est: quia ut Religiosi intra septa mo-
 nasterii in cellarum latebris perseverent, non
 est opus virtute valde heroica; ipsi namque pa-
 rietes, eos a mille periculis tutantur: ad hoc
 autem,

autem, ut officiales, & Procuratores temporalium, foras egrediantur, itinerentur, domos frequentent, cum sæcularibus agant, & negotia sæcularia pertractent, probatissima virtus requiritur, cum tot impingendi, & cadendi occasiones ipsis se offerant, quot passus faciunt: unde publica scandala facile oriri, fama Religionis denigrari, & ipsa demum perdi potest. Prælati igitur gravis culpa foret, si quem in tali officio poneret, qui tali virtute destitutus est: ex parte vero electi magna temeritas, si electionem acceptaret, nec periculum suum manifestaret, ac omnem ad id evitandum lapidem moveret.

Schol. Ut Prælati in electione officialium, & in cura eorum non erret, nonnulla documenta observare debet 1. fervida oratione apud Deum instet, ut Divina sua eum luce collustret, quatenus inter Religiosos suos rectum discrimen facere, & quid, vel ad quid quisque eorum sit, quam optime intelligere valeat. 2. Religiosorum suorum spiritum, orationem, virtutem, maxime propriæ mortificationis, exercitia, scientiam, S. Regulæ custodiam apprimè perspecta habeat, ut officia Religionis pro eorum capacitate sine damno æternæ salutis eorum eis imponere valeat. Sane electio Religiosorum ad monasterii officia omnem Prælati circumspeditionem sibi deposcit, licet hodie non raro contrarium contingat: vix enim Religiosus aliquis sacerdotio initiatus est, mox, si nonnullis donis naturalibus polleat, ad officia promovetur, nec attenditur, quod exiguum profectum, quem forte in spiritu, & virtutibus fecit, perditurus, & vix ex ortuas suas passiones resuscitatorus sit, ita, ut posteriora ejus fiant pejora prioribus. Prælati subinde optime novit, aliquem disciplina adhuc egere, quia tamen in aliquo officio monasterio profutu-

*Quid in
electione
officialium
observandum.*

futurus creditur, ab ex eximitur, salus ejus periculo exponitur, & victima pro peccato immolatur, & ejusdem damnationis se etiam Prælatos participem, & reum constituit: neque Prælatos exempla luctuosa terrent, apud quos bonum temporale spirituali præponderat, qui perpendere deberent, quod, licet ejusmodi incaute expositi forte in aperta scelera cum scandalò publico non proruant, sæpe tamen occultis criminibus conscientiam commaculent, de quibus item a Prælati Deo ratio reddenda erit. 3. Concilium Colonienſe a. 1260. c. 25. ſtatuit: „ quod monachi officarii, ad minus ſemel „ in anno, in præſentia Abbatis, & ſeniorum computationem, vel legitimam rationem faciant, & „ ſiquid ultra ſuorum officiorum adminiſtrationem „ ſuperſuerit, de hoc nihil per ipſos monachos, „ ſed per Abbatem, & ſuperiores ſui Conventus, „ ad ſui monaſterii utilitatem ordinetur. „ 4. Plurimæ Congregationes Regulares ad ſpiritualitatem eorum profectum, qui inter temporales occupationes decreſcere ſolet, attendentes, expreſſa lege ſanxerunt, ut expletis in officio tribus annis ulterius dictam occupationem non proſequantur, ſed ſeſe recolligant, & ad quietem componant, niſi ex maxime rationabilibus cauſis a ſuperioribus diſpenſatum fuerit. Nam Hugo Viſtor: *de claſſ. an.* c. 4. inter alias tentationum cauſas, ſecundam ponit, *traſſare nummos*: & ſubdit: „ Timeat ergo „ unusquiſque noſtrum, ne per pecuniam decipiat, „ tur, cum unus ex duodecim, illum, qui diligendus eſt ſuper aurum, & topazion, tam parvo „ mutaverit pretio. Audiant igitur hæc, ut ſibi „ caveant, illi, qui oculos portant, qui pecuniam „ ſervant, qui nundinas, & fora pro neceſſitate „ fratrum frequentant, qui ſæcularium domos, & „ curias perluſtrant. Devitent ergo perſonas infames, hoſpitia ſuſpecta, munuſcula dare, & „ accipere, pecuniam plurimam congregare, ne in „ ipſa laqueus lateat, in quo cum alio pereant. „ Id eſt cum Juda, quocum, ſaltem quantum ad officium,

ficiam, utcumque conveniunt. 5. Superflua privilegia, & exemptiones quoad chorum, victum, vestitum, habitaculum, supellectilem, evagationes, Titulos, & præeminentias officiis quibuscunque non facile, & sine gravi ratione boni publici, non concedantur, quæ privilegiatis nimis periculosa, aliis scandalosa, & ordinis prorsus everfiva sunt. Unde S. Gregorius, relatus a S. Bonaventura l. 1. pharetr. c. 32. inquit: *Si peculiaritas in Monachis habetur, nec concordia, nec charitas in congregatione eadem poterit permanere.* Et ex *Hist. S. Francisci* p. I. t. I. c. 53. constat, diabolum quendam hujus S. Ordinis destructionem auguratum esse, eo quod plures futuri essent, qui hujusmodi immunitates a Regularibus institutis imposterum sectarentur. Ablegentur ergo pro possibili e Religionibus nocivæ hujusmodi exemptiones, dependant vani tituli, imo uti D. Calmet *Comment. in* r. 63. *Reg. S. Ben.* in illud: *nulli liceat alium puro nomine appellare:* vult, nullus alium appellet nomine, vel officii, aut dignitatis, ut *Sacrista, Cantor, Decane*, quod Sæculum . . sapit., Et ut juvenum animi ad studia virtutis, & doctrinæ excitentur, proponantur non hæc ambitiosa, & deliciosa titulorum, & privilegiorum motiva, mentibus perenniter exitiosa: sed potius timore novissimorum cogantur, & amore cælestium, ac charitate Dei, & proximi, ad perfectionis, & sacrarum literarum studia alliciantur.

§. 654.

Undecimum medium ad præcavendam Religionis ruinam est fuga ambitionis. De hac materia plura jam dicta sunt, a §. 626. quibus sequentia accedunt *Primo* testimonium S. Ephrem. tit. ad *Corræct.* ambitiosos Religiosos ita alloquentis: *Sæpe, qui ante renuntiationem domi*

Undecimum medium. Fuga ambitionis.

domi suæ opifex fuerat, ignorabatque prius, quæ ipsius esset dextera, quæve sinistra, in monasterio litterarum studiosus, & interpres, doctorque incedit: frater ille altioribus intentus est, & ego sublimiora spectare debeo? frater ille honoribus ornatus est, quare non ego? illi auctoritas commissa est, nonne & ego dignus sum, cui hoc, atque illud credatur, & committatur? . . Os illud terribile, & incomprehensibile, ac formidandum locutum est: Qui vult, inquit, inter vos major fieri, sit omnium novissimus. At nos cum nondum vel a limine Religionem salutaverimus, insolescimus, & unus contra alium extollimur: cuncti volumus esse duces, cuncti cum auctoritate, cuncti cum imperio, cuncti reprehendere, cuncti præcipere, cuncti Domini, cuncti curatores, cuncti æconomi, cuncti primi. . . Ne quæso fratres charissimi nos carnis perturbationibus superari patiamur, ut per eas æternæ felicitatis jacturam faciamus: ne propter caducum, ac momentaneum honorem gloria privemur æterna: ne propter contentiones, & æmulationes, atque rancores horribili condemnemur gehenna. S. Theresia de via perf. c. 7. ait: „ Si fortasse quempiam verbum „ aliquod durius proferre contingat, quam pri- „ mum componatur, seque orationi quam ma- „ xime applicent: Idem quoque in aliis id ge- „ nus verbis, quæ diutius durare possunt, fie- „ ri suadeo, uti sunt parvæ quædam conten- „ tiones, partialitates, quoddam emergendi, „ & præ aliis eminendi desiderium, aut demum „ aliquod honoris punctum. Porro sanguis vi- „ detur congelascere, dum hæc scribo, cogi- „ tans hoc ipsum fortasse aliquo tempore fieri „ posse: video namque id maximum, ac præ- „ cipuum

cupum malum, ac pestem monasteriorum esse. Si quando autem ita futurum est, actum esse de vobis reputate, ac cogitate, & credite, vos sponsum vestrum domo sua velut expulisse, & eum quodammodo compellere, aliud sibi ut domicilium quærat, cum propria eum domo ejiciatis., *Secundo Ratio* est, quia ambitio iras, rixas, contentiones, invidias, odia &c. inter fratres suscitatur; & si tales ambitiosi superiores, vel officiales facti fuerint, Divina maledictione eos persequente, & spiritualia, & temporalia citius intra annum effumant, quam eorum Patres vix multis annis maximo labore collegerunt: uti enim *usbrochius in Tabor. fœd. c. 123.* notat: Haud secus, quam si in mundo agant, bonaque Cœnobiorum, & honor ab Antecessoribus ad ipsos quasi jure, ac successione hæreditaria devoluta sint, supra alios se efferunt, moxque sanctitatis suæ obliti, bona temporalia administrant, suumque exercent dominatum., Quippe teste Innocentio II. *c. 26.* ambitiosus statim, ut est ad honorem promotus, in superbiam extollitur, in jactantiam effœcenatur, non curat prodesse, sed gloriatur præesse.

chol. Ut ambitio e monasteriis eliminetur, & superioritates, ac officia magis fugiantur, quam affectentur, juvat. 1. Si Prælatus communia Religionis onera cum fratribus suis fideliter portet, in nullo exemptionem præ aliis quærat, superflua solatia sibi non indulgeat, vitam communem in omnibus sequatur, (§. 642.) humilitatis exercitia ad exemplum aliorum obeat: (§. 648.) hoc enim modo tot cruci-

*Media pro
ambitione
extirpan-
da.*

erucibus aculeatum superioris officium non tanta aviditate ambiatur. 2. Si aliis officiis superflue exemptiones, solatia, & privilegia non indulgentur, si officiales v. g. ad triennium solum eligantur: si ratio strictissima administrati officii ad minus semel in anno exigatur; & negligentiae poena debita infligatur. (§. 653. Sch.) 3. Si non detur locus sermonibus, in quibus materia promotionis etiam a longe attingatur; & illi reprehendantur, ac castigentur, qui perverso hoc, & summe nocivo ambitionis vitio tentantur: si vero remedia blanda non suffecerint, sepeliantur ejusmodi ambitioforum dotes, etiam si forte non postremæ, eorumque, quantum ad obtinenda officia, & Prælaturas, nequidem memoria sit: ægritudines enim suis contrariis curare necesse est. Patet autem ambitioni nil magis adversari ac neglectum, & contemptum. Fieri sic poterit, ut similes damno suo intelligant, vel ad minus experiantur, Religionem in nulla omnino re ipsorum opera indigere. Ita præter alios suadet Joannes ab Annunt. in ep. Past. p. 6. pond. 7. & alibi.

§. 655.

Duodecimum medium. Fraternalis charitas, & fuga discordiæ.

Duodecimum medium pro bono Religionis est fraterna charitas, & omnis discordiæ inter fratres extirpatio. De fraterna charitate plura dicta sunt, (t. I. a. §. 309.) de discordia nonnulla hic dicenda veniunt. Et quidem quantum damnum hæc Religioni inferat, patet Primo ex illo Matth. 12. Christi D. effato: Omne regnum divisum contra se desolabitur, & omnis civitas, vel domus divisa contra se non stabit. Et Gal. 6. monet Apostolus: Si invicem mordetis, & comeditis, videte, ne ab invicem consummaminini. Secundo S. Hieronymus in Reg. monach. t. I. ait:

t: *Charitas Religiosos, charitas monachos facit; ne hac monasteria sunt tartara, habitatores sunt demones: cum hac vero sunt paradisi in terris, & in eis degentes sunt Angeli. Ideoque licet vos longa macerent jejunia, abjecta, & nigra vestis deormet, longa officiorum, & operum texetur series, intus desit charitas, ad infimum nondum religionis gradum perventum est. S. Bernardus Serm. in dedic. ait: Sicut in pace factus est locus Domini, sic in discordia locum diabolo fieri manifestum. Tertio Ratio est; quia discordia advertitur Charitati, quæ est vinculum perfectionis, ne cujus unione cujuspiam religiosæ communitatis membra corpus mysticum sub uno capite Christo constituere non possunt.*

chol. Itaque superiores invigilent, ut scintillas exorientis iræ, & discordiæ mox extinguant, dissidentes e vestigio ad concordiam reducant, Charitatis exercitia inter suos semper promoveant, & illud dilecti Jesu discipuli sæpe ingeminant: Filii diligite alterutrum. Quod facilius fiet, si Religiosi illud S. Joannis a Cruce monitum studiose observent, qui cautel. 3. ita ait: „Hæc igitur sit „ cautela, ut nimirum caveas omni studio, cogitare, & multo magis loqui de his, quæ in communitate fiunt, vel Religiosum aliquem nominatim concernunt: non de illius indole, non de conversatione, non de illius rebus, etiam gravioribus, nec sub prætextu zeli, aut emendationis, aliquid dicas alteri, quam ei, cui suo tempore id dicere expedit. Nunquam etiam scandalum patiaris, aut mireris, quidquid demum videas, audiasve: sed animam tuam in oblivione omnium istorum immunem serva. Licet enim vivas inter Angelos, dum alios curiose attendis, multa tibi videbuntur non bona, eo, quod illorum substantiam non percipias. . . Tu
Schram Theol. Myst. Tom. II. Oo „ vero,

„ veto, prout dictum est, nisi prospexeris tibi
 „ non secus, ac si non esses in Monasterio, quum
 „ tumvis allabores, Religiosus esse non poteris.
 Item in vit. P. P. l. 3. a Ruffino scriptis pro discordia vitanda. „ Quidam senex dixit: Siquis
 „ de scripturis, aut de quacunque causa locutus
 „ fuerit, ne contendas cum eo, sed siquidem bene
 „ dicit, consenti ei; si vero male, dic ei: Tu
 „ scias, quomodo loquaris. Hoc observans & hu-
 „ militatem possidebis, & odium evitabis; nam
 „ persistas contendens, & vis defendere sermonem
 „ tuum, nascetur scandalum. De quacunque ergo
 „ causa si non observaveris contentiones, nullam
 „ modo requiem possidebis. „ Ante omnia tollitur
 „ causa discordiæ, & contentionis, scilicet super-
 „ perbia, & inanis gloria: „ Melius enim est, inquit
 „ Abbas Posthumius in vit. P. P. auth. S. Hieron. monachum
 „ nacho fraudem, & injurias sustinere, quam ut
 „ audiat vox militis Christi in clamore. „

§. 656.

*Decimum
 tertium
 medium,
 Capitula.*

Decimum tertium medium pro bono statu Religionis conservando est *celebratio Capitulorum*, in quibus Prælati cum Religiosis a communitatibus deputatis conveniunt, & cum summa auctoritate statuuntur, corriguntur, emendantur, & disponuntur, quæcunque ad vitæ monasticæ commodum, & disciplinæ Regularis conservationem pertinent, reformantur etiam abusus, & culpæ in Regulam commissæ regulis poenis coercentur: data insuper, acceptaque administrationis monasticæ ratione, solent etiam circa Regulæ observantium dubiis, Superiores, vel de novo instituuntur, vel confirmantur. Hæc Capitula sua antiquitate ipsi monastici Ordinis tempora adæquant. S. Pa-
 che

omnis, qui plurimis monasteriis præerat fin-
alis annis in monasterio Blamensi convocatis
abbatibus, & superioribus graviora Ordinis
negotia provide expendebat, & disponebat, pa-
cem, & concordiam nonnihil quandoque vacil-
lantem confirmabat, superiores, & officiales
pro conservanda disciplina Monasteriis præfice-
bat, uti patet ex ejus Regula c. 27. & *ep. univ.*
Monast. præf. in Reg. c. 17. Celeberrimum est
Capitulum Aquisgranense a. 817. pro Reforma-
tione Monachorum celebratum. Innocentius II.
laudat Capitulum duodecim Abbatum Pisis ce-
lebratum, ejusque statuta confirmat, cujus
confirmationis S. Bernardus *ep. 442.* meminit,
& a. 1130. ad Abbates Provinciæ Remensis
descripsit, qui pro reformatione Ordinis Monasti-
ci in Monasterio Sueffionensi S. Medardi con-
venerant. Petrus Venerabilis *l. 4. ep. 17.* Hæc
Capitula magnos conventus nominat. Conci-
lium Lateranense a. 1215. statuit, ut singulis
quadrienniis hæc Capitula celebrentur. Con-
cilium Colonense a. 1260. & Salisburgensia a.
1274. & 1281. Capitulum convocationem
mandarunt. Benedictus XII. in Bulla Bene-
dictina a. 1336. Capitulum Generalium, Pro-
vincialium, & particularium celebrationem præ-
cipit. Concilium Constantiense pro reforma-
tione Ordinum Religiosorum a. 1416. Capitula
generalia celebranda sancivit. Item in Ordine
Cisterciensi, Carthusiano, Grandimontensi, Ca-
nonicorum Regularium Præmonstratensium, &
denique Mendicantium ab ipsis pene exordiis
celebrata fuerunt Capitula, tanquam media,
ad conservandam disciplinam regularem effica-
cissima.

*Capitula
quotupli-
cia.*

Schol. 1. Capitula generalia sunt, ad quæ omnium Provinciarum præfecti conveniunt, uti apud Mendicantes, vel in iis Ordinibus, qui in certas congregationes sunt redacti, in quibus Prælati talis congregationis congregantur. Provincialia apud Mendicantes sunt, in quibus præfecti monasteriorum alicujus provinciae conveniunt. Particularia sunt, quæ singulis hebdomadibus pro bono disciplinæ in bene ordinatis monasteriis habentur. Quæ vero forma, & ritu Capitula celebranda sint, constitutiones singulorum Ordinum docebunt, dummodo semper bonum Religionis pro fine habeant. *Vide Inst. I. E. t. 1. §. 336.*

*Incommo-
da Capi-
tulum
genera-
lium.*

Schol. 2. D. Calmet præf. comment. in *Reg. S. Beæ* de Capitulis generalibus ita loquitur: „ Si capitula generalia suam habent utilitatem, habent & „ sua incommoda, præsertim si sæpius celebrantur, „ & Capitularium est frequentia major: quare etiam „ Congregatio Cassinensis postquam ultra duorum, „ vel trium sæculorum spatium singulis annis Capitula celebrasset, ea tandem singulis trienniis habenda definiit. Ipsam imitari jam sæpius tentavit Congregatio S. Vitoni, eoque tandem per- „ venit, ut annuente summo Pontifice, & consentientibus sæculi Principibus, summisque Magistratibus res propediem sit executioni danda. „ Vix enimvero exprimi potest, quantæ dissipationi, perturbationi, disciplinæ regularis immi- „ nutioni, quam multis superfluis sumptibus, tam „ in monasteriis, in quibus celebrantur, quam in „ illis, a quibus Superior, & monachus a Conventu delegatus diu abesse coguntur, frequentes hujusmodi Conventus occasionem præbeant. Multorum sæpius dierum iter agere debent, & plerumque sine fructu, nec operæ pretium referentes: Certum namque est, decem, vel duodecim selectos spiritus efficacis, & cordatæ mentis Viros tantum effecturos, quantum faciunt centum monachi in Capitulo generali congregati:

„ gati : adeo ut hi Conventus ad constabillen-
 „ dam Ordinis disciplinam instituti persæpe ejus-
 „ dem remissionem pariant. Fiunt quippe plures
 „ in iis mutationes minime necessariae, & inter-
 „ dum causa non satis cognita, nec iis, quorum
 „ interest, auditis. Unde fere semper accidit,
 „ quod, si uni fratri fiat satis, plures alii necessa-
 „ rio offendantur: cum etiam inviti, quo nolunt
 „ ire, mittantur, aut eo se conferre jubeantur,
 „ quod nec eorum saluti expedit, nec Religionis
 „ honori consultum est. „

§. 657.

Decimum quartum medium pro conservatio- *Decimum*
 ne Religionis est frequens *Monasteriorum visi-* *quartum.*
atio, qua a Superioribus legitimis fit inquisi- *Medium*
 tio de Statu Communitatis, tam in ratione bo- *Visitatio.*
 norum Spiritualium, quoad observantiam Ca-
 nonum Ecclesiæ, vel Regulæ, & Statutorum
 cujusque Religionis, quam in ratione bono-
 rum temporalium, ut semper in salvo, & in-
 tegro permaneant. Visitationem hanc comen-
 tant, & præcipiunt *c. in singulis. de Stat. Mo-*
nach. Concilium Lateranense, & Tridentinum,
 uti videri potest in *Inst. J. E. t. 1. §. 337.* Et
 hæc visitationes bene institutæ multa pro bo-
 no Religionis commoda præstant: quippe jux-
 ta Trithemium *de visit. c. 1.* „ Visitatio si de-
 bite fiat, est Ordinis reformatio, disciplinæ
 conservatio, pacis, & concordiae restauratio,
 & totius honestatis, ac pulchritudinis consum-
 matio. Ipsa enim collapsa erigit, dispersa
 congregat, dissoluta reformat, contracta red-
 integrat, vaga reducit, divulsa componit,
 quæ sancta, & justa sunt, custodit. Ipsa

„ inter caput, & membra, Abbatem, & fra-
 „ tres, unitatem, & pacem reformat, & in-
 „ feriora Superioribus reconciliat. Visitatio,
 „ si zelose, & charitative fiat, Capitulis debi-
 „ tam obedientiam a subjectis exhiberi com-
 „ pellit: Cesset ipsa, & disciplina Religionis
 „ velociter expirabit. . . Ipsa est enim, quæ
 „ conservat obedientiam bonorum, & proter-
 „ viam contumacium humiliat: facit enim ti-
 „ mere delinquentes, & proficientes charita-
 „ tis sinu amplectitur. „

*Regula
 pro visita-
 tione bene
 instituen-
 da.*

Schol. Sicuti Visitatio rite instituta eximia bona pro-
 fert, ita imprudenter, vel perfunctorie, vel per-
 verse facta multa mala generat: triumphant mali,
 afflicti boni obstupescunt. Dissidentia, averſio ani-
 morum, suspicio, discordia, detractio, susurratio,
 scandala, multa malorum melle in ignem æternum
 exardescunt. Ut igitur Visitatio tum solemnis,
 tum privata, quam quilibet Prælatuſ localis in ſuo
 Monasterio privatim ſæpius laudabiliter inſtituere
 poteſt, optatum finem aſſequatur, V. Abbas Tri-
 themius *l. de viſit* ſequentes regulas generales præ-
 ſcribit. 1. In Viſitatores eligantur viri maturi,
 in multis experti, non in Religione Novitii, ze-
 lum Dei, & animarum ſecundum ſcientiam habent-
 es, docti in S. Scripturis, periti legum Eccleſiæ,
 ac inſtituti Regularis. 2. Prius viſitent, & refor-
 ment ſeipſos, & ſibi ſubjectos, ne illis dicatur:
 Medice cura teipſum. 3. Non ſint comitatu ſuo
 oneroſi Monasteriis, victu communi contenti, &
 paucis diebus, licet cum ſumma diligentia, viſita-
 tionem abſolvant. 4. In Scrutinio ſint diſcreti, &
 prudentes, ut zelum deponentium, vitam, meri-
 tum, intentionem, motiva, & cauſas bene ex-
 pendant, ne temere credant non credenda, im-
 prudenter credenda diſſimulent, iniuſte ſine le-
 gitimis probationibus aliquem condemnent, aut ſecre-

secreta revelando diffament. Præcipue autem Visitatores cauti, & discreti sint in examinandis excessibus Prælatorum, qui cum aliorum debeant peccata corrigere, frequenter odium multorum incurrunt, & insidias patiuntur. 5. Puncta, secundum quæ Visitatores inquisitionem seu scrutinium facere debent, sumenda sunt ex Regula, statutis Religionis, ordinationibus præcedentium Visitationum; & primo generaliter a singulis quærendum, an hæc observentur, aut contrarium fiat; deinde in specie alia a Senioribus, alia a junioribus proportionate inquirenda sunt. Unde hujusmodi punctorum formulas Visitatores ad manus habere debent. 6. Benedictus XII. in sua Bulla Benedictina sub censura prohibet, ne Visitatores munera quoquo modo per se, vel per suos familiares accipiant, utpote quæ excœcant prudentes, & subvertunt verba iustorum. 7. Principalis visitationis fructus erit, si per Visitatores de dignis Superioribus Monasteriis provideatur, uti enim observat Author Th. Spir. p. I. c. I. Sect. 2. sub Sect. 5. §. I. „ Profecto, quidquid Deus, Ecclesia, Religio, Visitator, recti voluerit, constitueritve, præsentibus Communitatis Superioribus probis fiet: sicut sub Pastore indocto, negligente, vel improbo, leges divinæ, humanæque pessum eunt, & frustra Æthiops lavatur, nec deponet nigredinem suam: Ita Superior vitiosus nullis statutis, monitis, vel minis mutabit consuetudinem suam. Dejiciendus ergo, & in locum ejus dignus Christi ovilis custos cum consilio proborum Seniorum, & aliorum substituendus. „

§. 658.

Ex omnibus hucusque dictis colligi poterit, quandonam malum, aut bonum regimen in Religione emergat. Pertractat hanc materiam, & varias classes mali, & boni Regiminis Reli-
Boni, & mali Regiminis Religiosi varia Classes.

Religiosi recenset P. Godinez in *Præc. Th. Myst.* l. 11. c. 8. 9. & 10. Cujus verba, cum nonnullis notis, & remissionibus ad probationes in antecedentibus hujus capituli allatas, dabimus; tum ut differentia inter malos, & bonos Prælatos clarius appareat: tum ut Prælati non boni, videntes suos defectus graphice depictos, ad semetipsos cognoscendos induci forte valeant. Tum ut illi, ad quos electio Prælatorum pertinet, paradigmata ob oculos habeant, juxta quæ cum matura discretione procedant, bonosque non bonis prætermisissis præferant. Tum ut hæc serviant, ut indigni, qui magis huic absurdo sunt obnoxii, per fenestram ambitus in sacram Regiminis aulam intrare erubescant.

*Objeſſio
ſolvitur.*

Schol. Poſſet hic aliquis objicere, expedire de his ſilere potius, quam loqui; quid enim vero ſubditi dicturi ſunt de Prælatiſ ſuis? Quid ſæculares de Prælatiſ Religioſiſ? Verum ſubditiſ jam medicina præſcripta eſt in ſancta obedientia collocanda. (§. 638. & ſqq.) Sæculares vero abuſuſ multo gravioſes ab ipſiſ in ſuiſ rebus corrigendos, & evitandos cogitent. Sane Salvator mundi *Apoç.* 2. & 3. nullum inconveniens putavit; ſeptem Prælatiſ majoriſ totidem literas ſcribere, ipſaſque in toto Orbe Catholico publicare, in quibz defectuſ ſimul cum boniſ illorum qualitatibz ad commune exemplum annotantur.

§. 659.

*Religio
plerumque
gu-*

Ante omnia autem prælaudatus P. Godinez c. 8. obſervat: „Plerumque homineſ in officiis præeminentibz conſtituti juxta ſuam
„ ſe-

„ feruntur naturalem conditionem, & inclina- *bernatur*
 „ tionem; crudelis exequitur ultiones: cupidus *ad nor-*
 „ lucra quærit: vanus ambit laudari; mansue- *nam in-*
 „ tus se affabilem, facilemque demonstrat: in- *clinationis*
 „ sapiens exequitur inscitias; ignorans, si ad- *Prælati.*
 „ dicitur Regimini, subito ait, Religionem spi-
 „ ritu indigere, ac humilitate, non literis,
 „ quæ homines reddunt inflatos, vanos, &
 „ superbos, quasi literati humiles non essent
 „ columnæ Religionis. Si literatus assumitur
 „ in Prælatum, indoctos contemnit, & inquit,
 „ spiritum sine literis esse gladium evaginatum,
 „ qui potest tam esse damno, quam profectui.
 „ Rigidus, & Austerus affirmat, perditam ire
 „ Religionem, nisi abundant poenæ ac poeni-
 „ tentiæ, contra vero, qui natura est blandus,
 „ & benevolus, asserit, filios Dei non debere
 „ duci rigere, sed amore, quasi tempestive rigor
 „ non interesset valde: quodque magis noxium
 „ est, quamdiu sunt Superiores, Regulas, &
 „ Constitutiones explicant ad salivam suæ in-
 „ natæ propensionis, semperque inveniunt,
 „ qui præsidio sint ad hæc illorum dictamina.
 „ Si Prælatus est juvenis, zelator, bonusque
 „ Religiosus, communiter est in suorum exe-
 „ cutione dictaminum viribus, & animo præ-
 „ stans. Si est solitudinis amans, & natura
 „ melancholicus, desiderat multum omnes de-
 „ ditos secessui, & quod subditi assuescere in-
 „ cipient solitudini. Si est criminator, amicus
 „ erit rumusculorum, fabellarum, & calum-
 „ niarum: facile credit aliorum culpas, nec
 „ nisi poenis inflictis conquiescit: amat punire
 „ magis, quam emendare, qui proinde plures

„ suscitāt lites, & pāce parva, vel nulla gaudet
 „ Superiores suspicaces, & malitiosi vivunt
 „ cruciati suspicionibus; plura sciunt, quam
 „ quæ corrigere valent, quod illos interiorius con-
 „ tinenter excruciat. Qui autem sani sunt cor-
 „ dis, curant potius nescire, quod nequeunt,
 „ nec debent emendare, sicque tam secum,
 „ quam cum subditis fruuntur pace. Postremo
 „ juxta naturæ indolem communiter gubernat
 „ Prælati bene, aut male,

§. 660.

*Prima
Classis
mali regi-
minis, Im-
bilis in-
tellectus,
& judicii.*

His suppositis P. Godinez c. 9. ad varias
 Classes mali Regiminis Religiosi progreditur,
 & ait: „ *Prima Classis* eorum est, qui debilis
 „ sunt intellectus, minorisque judicii. Hi quam-
 „ vis habeant ob oculos regulas omnes Regimi-
 „ nis boni, vix aliquid boni assequuntur; & si
 „ semel, aut iterum rem attigerint, casu erit.
 Vide dicta (§. 612. & 618.)

§. 661.

*Secunda.
Politica
humana.*

„ *Secunda* est hominum, qui politici dicun-
 „ tur, Religionemque gubernant humana sta-
 „ tus, ut vocant, ratione, modisque sæcula-
 „ riter politicis, cogitantes, sæcularem poli-
 „ tiam miscere cum sinceritate, & veritate,
 „ quam requirit regimen filiorum Dei; eosque
 „ Deus solet manumittere a sua protectione,
 „ unde fit, ipsos in gravibus negotiis a recto
 „ deviare, deveniuntque bonis in derisum.
 Vide §. 650. cum Schol.

§. 662.

§. 662.

„ *Tertia* est hominum habiliū, argutorum, qui prompte discurrunt, suntque magistri speculativi Gubernatores, maxime dam-nando alienam rationem gubernandi; qui ta-men in praxi solent esse oppido inscii, licet dum essent subditi, de alieno regimine cen-sores se facerent, venditando propria dicta-mina. Practice vero labuntur: est enim fa-cile obloqui de regimine, sed iuste in praxim deducere, difficile admodum. „ Vide §. 618, cum Schol.

Tertia.
Regimen
mere spe-
culati-
vum.

§. 663.

„ *Quarta* Classis est hominum natura gra-vium, politicorum habitorem in existimatio-ne; hi cum Superiores, aliquoties prætextu officii superaddunt quandam gravitatem sup-posititiam, qua evadunt odiosi, & alienant a se corda subditorum: sunt in obsequiis hu-manis retinendis morosi, nimium solliciti de personæ suæ authoritate: iidem parvi sunt spiritus, parvi iudicii, & paucos numerant amicos. „ Vide §. 616. & §. 627.

Quarta.
affektata
gravitas.

§. 664.

„ *Quinta* est quorundam hominum male in alios animatorum, minutorumque, nihil non inquirentium, & scire aventium vel minimos defectus subditorum: hi & seipsos inquietant, & subditos: nesciunt ignorare multa, quæ nequeunt emendare, qua de causa habiles, &

Quinta.
Indiscreta
vigilan-
tia.

„ ar-

„ arguti, qui multa sciunt, procedunt tristes,
 „ & afflicti: viri autem boni, qui plura nesciunt,
 „ pacifici, & contenti indulgent genio. „ Vi-
 de §. 618. 619. 621. 623. 634.

§. 665.

Sexta.
Immatu-
rus Spiri-
tus Refor-
mandi.

„ *Sexta* est quorundam Reformatorum in-
 „ firmæ sortis, intempestive Zelatorum, qui
 „ ad puerile aliquid extirpandum, nihili da-
 „ cunt, fraudare pace totam Communitatem:
 „ hi tamen tam imprudentes sunt, quam mo-
 „ rosi, res turbatas relinquunt, & in hoc si-
 „ stit tota ipsorum reformatio. „ Vide §. 620.
 & 636.

§. 666.

Septima.
Avaritia.

„ *Septima* est quorundam misere tenacium,
 „ qui victum resecantes, communitatem im-
 „ plent murmurationibus: nemo est, qui cum
 „ eis convivere ferat, ob illorum abjectos mo-
 „ res, & sordidos. „ Vide §. 623. & 625.

§. 667.

Ottava.
Prodiga-
litas.

„ *Ottava* est quorundam immodice profu-
 „ forum, qui fabricas struunt cariores, quam
 „ utiles, aut necessarias, ut aucupentur sui in
 „ posteris memoriam: his minime fidenda
 „ sunt aut æs, aut gubernatio; quoniam æs
 „ male perdent, & regimen pejus ministra-
 „ bunt. „ Vide §. 641. & 644.

§. 668.

§. 668.

„ *Nona* est quorundam hominum impetu *Nona. Superbia, & ambitio.*
 correptorum, & cholera, qui propriæ superbiæ, ambitionique indulgere amant, expensis alienæ obedientiæ, ac humiliationis:
 hi continuis litibus laborant, & vitam agunt,
 ut æque odii, ac timoris objectum, tandem
 tragicam. „ Vide §. 616. 627. & 634.

§. 669.

„ *Decima* est quorundam hominum tetricorum, & imperiosorum in jubendo, in increpando iracundorum, disponentium ad libitum proprium: qui aptiores sunt in Dynastas ad imperandum, quam in Superiores filiorum Dei. „ Vide §. 624. 633. 634. 635. & 636.

§. 670.

„ *Undecima* est quorundam hominum, qui sunt boni viri, humani, simplices, sub quibus subditi cum libertate vivunt conscientiæ: *Undecima. Defectus zeli.*
 hi non solent habere vim, neque mentem ad procurandos progressus in bono, & repellendos in malo; unde perditur totum. „ Vide §. 620.

§. 671.

„ *Duodecima* est quorundam cordis pusillanimitas, qui levi de causa conturbantur: hi mente præsentibus habent subditorum defectus, quibus ut pungentibus cor eorum cruciatur. „ cia-

„ ciatur: iidem bonis aliis juvantibus gub-
 „ nant minus male. „ Vide §. 621. *Schol.*

§. 672.

*Decima
 tertia.
 Pertina-
 cia.*

„ *Decima tertia* est quorundam hominum
 „ cerebroforum, qui sunt tam proprii dictami-
 „ nis amici, quam inimici alieni: atque hi pro-
 „ pterea, quod sunt imperiosi nimis, paucos
 „ habent, qui prompte obediant: iidem suc-
 „ cessus patiuntur adversos, & inimicos non
 „ paucos. „ Vide §. 618.

§. 673.

*Decima
 quarta.
 Commodi-
 tas carnis.*

„ *Decima quarta* est quorundam bellicoso-
 „ rum hominum, tumidorum, superbiorum,
 „ qui regimine utuntur tanquam virga poten-
 „ tiæ suæ, sicque indulgent affectionibus suis,
 „ delitiis, placitis, amicitiiis, & ambitioni:
 „ publice colunt amicitias privatas, officiosi
 „ sunt amicis suis, prosequuntur inimicos, hi
 „ multis palam vitiis tenentur, & peccatis se-
 „ cretis. „ Vide §. 623. & 643.

§. 674.

*Decima
 quinta.
 Crimina-
 tio.*

„ *Decima quinta* est quorundam hominum
 „ criminatorum, qui exaggerant nimis aliorum
 „ defectus, ex levi fidem præstant susurratio-
 „ nibus; nec remedium acceptant, quod cre-
 „ reat supplicio: hi sunt crudeles, vindicativi,
 „ sinistrae intentionis, demonstrantque tam ha-
 „ bere iudicium vitiatum, quam viscera. „ Vi-
 „ de §. 623. 634. *sqq.*

§. 675

§. 675.

„ *Decima sexta* est quorundam hominum paradoxorum, qui ad nutum humoris praevalentis gubernant, bene, vel male: si venit ipsis in mentem, facere quidquam modo suo, de suis amicis non curant, nec de surretturis incommodis, dummodo intentum suum adimpleatur. „ Vide §. 624.

§. 676.

„ *Decima septima* est quorundam spiritualium insipientium, & stupidorum: hi ad sanctitatem apti, ad regimen sunt inepti; nec enim est perinde, bonum esse, ac, quod donum distinctum est, esse bonum Prælatum. „ Vide §. 612. 613. & 614.

§. 677.

„ *Postremo* sunt aliqui præsumptuosi, pleni semetipsis, qui mire suo in iudicio, intellectu, & talento sibi placent; hi rem attingunt, si facilis sit, & e trivio, in gravibus autem negotiis dilabuntur. Aliique sunt insoli, cerebrosi, & difficiles, qui cum intellectus sint miseri, aestimant, se posse totum mundum idonee gubernare: hi ad dissertorum conspectum stupidiore comparent: demumque hoc regendi donum, quod in libris legitur, & non invenitur, desuper venturum est. „ Vide §. 626. *sqq.*

§. 678.

§. 678.

Classes boni Regiminis Religiosi.

„ E contra *gubernare bene*, donum est prae-
 „ stitum, cujus fundamentum nobiscum or-
 „ tum habet, cujus complementum acquiritur
 „ longa experientia plurium negotiorum. Fun-
 „ damentum nimirum est indoles quieta, man-
 „ sueta, bonusque intellectus, verior, quam
 „ acutior, maturumque judicium. Comple-
 „ mentum autem est, versare negotia propria
 „ status, cujus quis existit gubernator; quo
 „ fit, ut ex erroribus eliciat peritiam, ex se-
 „ ductionibus documenta, & practicam hau-
 „ riat cognitionem cum experientia persona-
 „ rum, negotiorum, aliarumque circumstan-
 „ tiarum, quæ multum juvant, ad negotia in
 „ finem præstitutum dirigenda. „ Hinc va-
 „ riae classes boni Regiminis Religiosi emergunt.

§. 679.

Prima. Prudentia.

„ *Prima Classis* est quorundam hominum
 „ intellectus boni, ac boni judicii: hi quam-
 „ vis parum experti, si sensim procedunt, bo-
 „ nisque utuntur consiliariis, bene gubernant.
 Vide §. 612. & 618.

§. 680.

Secunda. Humilitas.

„ *Secunda Classis* est quorundam hominum
 „ humilium, & mitium, qui multum de se di-
 „ fidi, multum fidunt Deo, atque in rebus ar-
 „ duis consilium ab aliis capiunt, quorum ju-
 „ dicium præponunt suo: hi Deum sibi debi-
 „ to

torem faciunt, negotiaque difficilia feliciter expediunt, „ Vide 616. 624. 629.

§. 681.

„ *Tertia* Classis quorundam senum exper- *Tertia.*
torum, qui experientia norunt præterita, *Senectus*
præcognoscunt cum quadam scientia conje- *experta.*
cturali futura, & quasi venturarum rerum
videntur divini: loquuntur pauca, & multa
operantur, præsentia medicant, & tempe-
stive præservant a damno futuro; hi vere
magni sunt gubernatores. „ Vide §. 618.

§. 682.

„ *Quarta* est quorundam hominum docto- *Quarta.*
rum, & spiritualium, mentis capacissimæ, *Insignis*
talentorumque insignium, ad Cathedram, *Doctrina.*
Pulpitum, & ad gubernandum: hi sunt ad
regendum majora opportuni: sed periculum
est, ne fiant absoluti, & propriæ voluntati
addicti; rarus enim ex his est, qui sibi non
tribuat supra justum. „ Vide §. 612. 613.
634.

§. 683.

„ *Quinta* est quorundam hominum non me- *Quinta.*
diocriter Sanctorum, & amicorum Dei: qui *Sanctitas.*
ubi natura sint mediocri talento dotati, so-
lent valde illud gratia perficere: si vero na-
tura sint insipientes, miseri intellectus, vel
nullius judicii, erunt Sancti ordine superna-
turali, sed utpote insipientes, in ordine na-
P. Schram Theol. Mystic. Tom. II. P p „ tu-

„ turali, non sunt ad gubernandum idonei. „
Vide §. 615. & 618.

§. 684.

*Sexta.
Zelus.*

„ *Sexta* est quorundam hominum affatim
„ prudentum, & valde bonum commune am-
„ bientium: hos Deus magno accendit zelo,
„ faciendi, ut Religio in melius procedat, &
„ audacter superant difficultates, quæ com-
„ mune bonum præpediunt: at in hoc, quod
„ ipsis expediens est, communiter laborant ali-
„ quibus imprudentiæ defectibus. „ Vide
§. 620.

§. 685.

*Septima.
Experien-
tia.*

„ *Septima* est quorundam juvenum vix nu-
„ merantium annos triginta, bonoque prædi-
„ torum intellectu, qui optant bonum in po-
„ sterum nomen comparare: sed cum experien-
„ tia illis desit, prudenter modo, modo se ge-
„ rendo imprudenter, obtundunt caput pro-
„ prium, & aliorum, in occurſu rerum mini-
„ marum: atque hi sufficientes sunt pro mino-
„ ribus Communitatibus, unde aliorum expen-
„ sis acquirant experientiam, evadantque apti
„ ad majores etiam Communitates bene regen-
„ das. „ Vide 618.

§. 686.

*Octava.
Bonum
Exem-
plum.*

„ *Octava* Classis est quorundam hominum
„ spiritualium, oppido addictorum exercitiis
„ virtutum; unde præeunt exemplo non me-
„ „ dio-

„ diocri, nec aliquid jubent, quod non faciant
 „ ipsi, ac in rebus communitatis sunt primi:
 „ & quamquam hi tales ad res temporales pa-
 „ rum sint habiles; oratione, ac vita sancta
 „ felices obtinent eventus: ex iisdem multi, li-
 „ cet aliquas incitias incurrant, hoc una iisdem
 „ vertitur in utilitatem, urgendi fortiter exe-
 „ cutiones. „ Vide §. 615. 643. 648.

§. 687.

„ *Nona* est quorundam hominum nobilis *Nona.*
 „ conditionis, verbis affluentium, & humanissi- *Charitas.*
 „ mæ gratiæ in familiari sua consuetudine, *Et affabi-*
 „ unde redduntur chari omnibus: hi subdito- *litas.*
 „ rum erga se benevolentia semel conciliata,
 „ plus amore proficiunt, quam timore: quan-
 „ quam verum sit, timore gubernari bene com-
 „ munitatem, amore aptius regi personas pri-
 „ vatas. „ Vide §. 623. 624. 625.

§. 688.

„ *Decima* est illorum, qui & sunt cum pri- *Decima.*
 „ mis intelligentes, & simul æque patientes, *Patientia.*
 „ quæ duo raro consociantur: hi publicis in
 „ exhortationibus urgent ad summam obedi-
 „ tiam, perfectam mortificationem, orationem
 „ devotione præstantem: in privatis autem
 „ subditis contenti sunt cum quadam mediocri
 „ virtute, scientes plenam communitatem non
 „ ferre nisi perfectionem regularem, nempe in-
 „ simul agere omnes, verrere, studere, ora-
 „ re promptos: perfectio enim personalis, quæ

„ in magna quadam Sanctitate sita est, vix in
 „ aliqua communitate centum personarum re-
 „ peritur in una, vel altera, in quibus etiam
 „ deesse nequeunt aliquæ imperfectiones, quæ
 „ cum perfectione regulari permittæ subre-
 „ punt. „ Vide §. 621.

§. 689.

*Ultima.
 Timor, &
 amor.*

„ Tandem regimen consultum est donum
 „ Dei, ubi Prælati indiget talento timoris
 „ pariter, & amoris: timoris ad malos, amo-
 „ ris ad bonos: timoris ad communitatem,
 „ quæ sine timore aliquo, & coactione regi be-
 „ ne non potest; amoris ad privatos, qui, ubi
 „ discoli non sint, amore trahuntur, & ad obe-
 „ diendum acquiescunt. Bonus Superior a lon-
 „ ge debet timore acceptus esse, ac reverentia;
 „ prope benevolentia: in iubendo debet esse
 „ animosus, constans, bonorum amicus, pub-
 „ licus virtutis æstimator, & virtuti addicto-
 „ rum; simul connivendo in mille imperfectio-
 „ nes, quæ in malis remedio carent; necesse
 „ quippe est, in sua communitate bonos esse,
 „ ac malos; perfectos, & imperfectos; & si
 „ essent omnes boni, nulla superesset regendi
 „ difficultas. „

§. 690.

Aphorismi ad Regimen Religiosum.

*Aphorism-
 i ad Re-
 gimen Re-
 ligiosum.*

I. Christum per omnia imitari, est ad re-
 gendum optime gubernari.

II. Non

II. Non gubernat omnino ut Pater, qui viscera non habet ut Mater.

III. Carnifex pro fine habet, rei culpas castigare, Pater pro fine habet, illas emendare.

IV. Modus jubendi imperiosus in superiore, impedimento est obediendi bene in inferiore.

V. Si Superior sis exemplaris, mereberis, ut obediaris.

VI. In superiore luxur ratio est publica relaxatio.

VII. Superior absque oratione, currus est sine temone.

VIII. Superior sine prudentia, est morosus cum ineptia.

IX. Superior absque experientia, erit mancus in prudentia.

X. Qui cum violentia gubernat, conscientias bene non referat.

XI. Quando culpæ sunt leviores, præstat quandoque, excusationes admittere Superiores.

XII. Superior criminalis non tam Pater est plus, quam Præfectus fiscalis.

XIII. Amicus proprii iudicii, erit opere non parvi præiudicii.

XIV. Qui non gubernat in pace, censendus est pro regendi incapace.

XV. Qui est subiectus mœrori, non fidet ficto, & non sincero Superiori.

XVI. Politicum Regimen intra Religionem, est illam præcipitare in perditionem.

XVII. Superior, quem ira occupabit, non modice subditum turbabit.

XVIII. Regimen affluens benevolentia, erit, præditum quasi divina potentia.

XIX. Nimius regiminis rigor, ad mancipia est opportunior.

XX. Superior in agendo affectatus, est quasi ad fastidium commune natus.

XXI. Ille, qui nescit dare, non pauper est, sed tenax avare.

XXII. Superbus sumptibus alienæ humilitatis, dilatat phylacteria propriæ vanitatis.

XXIII. Bona opera cum animi candore, sunt magnes, cor trahens, cum certo quodam dulcore.

XXIV. Cum duriter imperatur, prompte non obsecundatur.

XXV. Ob defectum abundantiae, defectus est observantiae.

XXVI. Prudens quaedam simulatio, est tacita quaedam increpatio.

XXVII. Pro scandalis in peccatore, sint poenae non sine rigore.

XXVIII. Juxta propriam quisque inclinationem, suam gubernat Religionem.

XXIX. Rigidus Superior in jubendo, afflictos facit subditos in obediendo.

XXX.

XXX. Est, qui curet exteriora, negligens curare interiora.

XXXI. Qui hoc procurat officium, pessimum demonstrat iudicium.

XXXII. Qui assequitur more humano, laborat ambitu vano.

XXXIII. Quia esse bonum Prælatum, est servum esse honoratum,

§. 691.

Arcana Regiminis Religiosi.

I. Principalior virtus Prælati post prudentiam est patientia, qua toleret bene proprias melancholias, & ineptias alienas; nam reliquæ virtutes pro una, vel altera occasione necessariae sunt: at patientia omni hora opus est, omni actione, in omni occasione; maxime si Superior suis inimicis familiaris esse, sereno vultu cum eis agere, & cum bona gratia necessaria eis suppeditare debeat. Vide §. 621.

II. Religioni alicui reformatæ nihil magis repugnat, quam vitium non debite punitum, & virtus sine condigno præmio, & æstimatione: præsertim si vitium exemplo virorum gravium, & Seniorum decoratur, & continuata impunitate præscribat. Vide §. 620. 648.

III. Vitium, quod Religionem maxime relaxat, est defectus paupertatis ob generales licentias ad dandum, & recipiendum: nam defectus in obedientia, & castitate sunt personales, & quodammodo regulares, defectus vero in

P p 4

pau-

paupertate totam regularitatem Status ~~ne~~
giosi destruit. Vide §. 641. 642.

IV. Dignitates, & honores plerumque ~~mutant~~
mutant homines, sed quid sint intrinsecus, ~~ma~~
nifestant; qui enim subditus circumspectus ~~ap~~
parebat, factus Prælatas, si mente non viget,
ineptum se demonstrat: si subditus debili judi-
cio pollebat, sed ex defectu materiæ non agno-
scebatur, Prælatas constitutus stupidum se
ostendit. Crudelis, & criminalis ignotus, quam-
diu subditus est, Prælatas, ultor in puniendo
apertus evadit. Itaque plerumque honores non
mutant mores, sed detegunt. Dixi plerumque:
nam non omnino raro etiam homines, qui ve-
re bonis erant præditi qualitatibus, dum erant
subditi, facti Superiores degenerant, & de bo-
nis in malos vitiantur, uti inter alios Saul, Sa-
lomon, & alii suo exemplo probant.

V. Qui sunt naturæ impetu protervi, & in-
genii pravi, nunquam bene réguntur amore,
sed timore, ac rigore. Homines docti, si va-
ni sint, & non boni judicii, gravabunt utut pru-
dentem, & mitem Superiorem. Qui boni sunt
intellectus, sed malæ voluntatis, si amorì pro-
prio inserviunt cum prava intentione, similes
sunt dæmonibus, quorum intellectus boni sunt
pessimæ suæ voluntatis executores: hi tam ma-
ligni sunt, & protervi, ut punitiõibus exacer-
bentur magis, beneficiis deteriores fiant; hi
tales nisi vel carcerati, vel, si fieri possit, di-
missi, nihil boni præstabunt.

VI. Vitia, quæ ortum habent ex fragilita-
te, vel tentatione facilem habent medicinam:
at

at vitia moralia, quæ radices agunt in naturæ defectibus, sæpenumero superant remedia; poenis enim absconduntur, sed non exulant. Qui subest ingenio naturæ vano, insano, & superbo, sero, ægre, vel nunquam humiliat se: qui est natura veterator, & tortuosæ intentionis, erit perpetuus vitæ aliorum censor, & superiorum detractor: qui est naturæ voracis, raro fiet poenitens. Ita homines communiter natura duce vivunt, & moriuntur sub illis defectibus, qui defectibus naturæ respondent. Deus tamen cum gratia sua est super omnia.

VII. Vel Prælati munus suum bene implebit, vel male: si bene, suberit detractiōi malorum; si male, detractiōi bonorum. Atque adeo persuasum sibi omnes habeant, quod communiter perinde sit, esse Prælatum, ac subijci censuræ aliorum. Unde si renuat hanc pati pensionem, necesse est, ut renuat ipsam prælationem.

VIII. Bona hujus mundi non adeo sunt perfecta, ut concomitanter aliqua mala non imbibant: nec ulla est res ita conveniens, ut alia ex parte aliquod inconueniens non habeat. Atque ideo (aliquas omittendo exceptiones particulares) communiter loquendo est impossibile, ut bene gravia negotia executioni mandentur, in quorum executione aliqua inconuenientia non eveniant.

IX. Scientiæ sunt actus intellectus speculativi, & ipsius perfectio; prudentia vero est propria intellectus practici, & ipsius perfectio: ingenio habilissimi sunt ad Cathedras, & Pulpitos

tos valde apti, & ad gubernandum non idonei, eoquod sint communiter novitatum conditores, & parum constantes: at oppido prudentes pollent maturiore iudicio, licet non adeo ingenio, & intellectus acumine; apti sunt proinde regimini, & parum aut minime idonei Pulpito, vel Cathedræ. Quod tamen communiter loquendo intelligendum est: notum enim est, viros nihilominus fuisse ingenio, & doctrina habilissimos, & simul eximios Prælatos.

X. Prælationes regulares, vel temporales, v. g. ad triennium, vel perpetuæ esse possunt, & defacto varie a variis Religionibus adoptantur, prout unaquæque magis expediens, aut minus sibi censuit incommodum, & possibile; quia in utroque modo possunt esse multa comoda in ordine in bonum Regimen; & quamvis habeant admixta incommoda, vel non sunt contra rectam rationem, vel non per se sequuntur, sed per accidens, necessarioque sunt in rebus humanis toleranda: quia non possunt omnia vitari; & præcipuum punctum humanæ prudentiæ est, tunc id eligere, quod minus habet incommodi.

XI. Licet aliquando Prælatus nonnulla in virtute sanctæ obedientiæ præcipere possit communitati suæ, sero tamen, vel nunquam hoc facere expedit; quia est signum ultimæ perditionis in aliquo individuo, vel aliqua communitate, quando ad hanc præcepti necessitatem devenit: siquidem præcepta hæc sunt extrema remedia, quæ non debent applicari, nisi in extrema pariter necessitate, maxime si præcepta
sint

sint habitualia, de quibus, quantumvis strictissimis, subditi mox invenient opiniones, & doctrinas, quæ eorum obligationes evacuent, unde opinantur, ea non obligare, & consequenter non esse vera præcepta. Hoc ita contingit in Religionibus, quando præceptis onerantur: præterquam, quod sit certum signum fatiscentis Religionis, si necesse sit, ut præceptis sustentetur.

XII. Cum Superior Religiosus sit Iudex subditi ordinarius, potest illi imponere præceptum obedientiæ circa culpas ipsius proprias, vel alterius, de quibus sufficientia indicia habet, subditusque tunc sine æquivocatione respondere tenetur.

XIII. Crux, quæ gravius premit subditum doctum, est Superior ineptus, cujus ratio regulatur passione, vel affectione sua; & cum talis superior ob tarditatem intellectus sui, quam tamen non agnoscit, non penetret gravia inconvenientia, quæ ex pravo suo regimine proficiscuntur, & sua propria ignorantia eum quodammodo a multis distortis sensis excuset: hæc recidunt in subditum doctum, qui quidem, nisi magna roboretur virtute, vitam aget in agone.

XIV. Quemadmodum corpus humanum evacuatum humoribus malignis manet vegetum, sanum, & boni coloris, cum viribus, nitore, agilitate; retentis vero humoribus noxiis, ut calore naturali recoquantur, cito potest fieri, ut homo debilitetur, & pereat: ita si corpus mysticum Religionis velit salute spirituali gaudere, splendoremque, pulchritudinem, &

& gratiam in oculis Dei, & hominum retinere, expellat a se mature in Novitiatu filios diffidentiae, incorrigibiles, vitiosos, qui eam perdunt, ac nitore, venustate, ac bono nomine privant. Ejectis pravis, boni domi manent ad summum Religionis honorem, & utilitatem. Praestant pauci boni, quam multi mali. Vide §. 646.

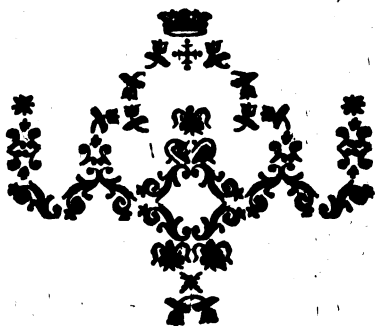
XV. Religio reformata est quasi communitas quaedam Patrum, & filiorum, ubi iustitia naturalis, agnita veritate, licet praeter terminos iuridice legales, potest in conscientia operari, quod utilitati filiorum magis convenit. Haec iustitia naturalis tuta conscientia exercetur, quando abest scandalum. In omni bene ordinata familia, ubi Pater pro correptione, ac punitione paterna filii non indiget ejus defectum iuridice compertum habere, sufficit, quod eum noverit, ex testimonio viri probi, qui non consuevit falsum dicere: nec multum refert, si innocens filius semel, aut bis sine culpa poenam aliquam levem sustineat; deserviet enim ad perfectionem, & exercitium patientiae, parvaeque iactura est, si superveniat innocenti: ut tamen ad poenam graviolem deveniatur, culpa per idoneas probationes naturales, & legales cognosci debet. Vae parentibus, & liberis sive saecularibus, sive Religiosis, quorum conservatio, & commune bonum magis a iustitia legali, quam naturali dependet! nam in hujusmodi communitatibus multo plures noxae operiuntur, & paucae curantur.

XVI.

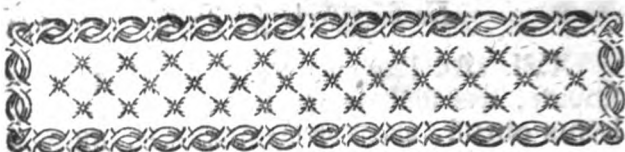
XVI. Ad Regimen Religiosum inepti sunt stupidi, qui sunt depravati iudicii, aut intellectus obtusi, alieni ab omni scientia, qui maturo iudicio carent, ignorantes, qui nihil calent, juvenes, qui nimio vigore procedunt, imprudentes, nimium senes, qui jam desipiunt, & infantiles fiunt: valetudinarii, qui exemplo præstare nequeunt. Si soli juvenes Religionem gubernaverint, ipsi eam perdent. Si soli senes, his morientibus subintrant juvenes numero plures, eamque destruunt. Regant igitur juvenes in consortio senum. 1. Ut habeant, unde addiscant. 2. Ut incipiant tempestive experientiam capere, & sua idonea talenta præmonstrare. 3. Ut juvenes in consortio senum, tanquam suorum Quæstorum criminalium, male operari non audeant.

F I N I S.

Ut in omnibus glorificetur Deus.

ERRA-

ERRATA

TOMI SECUNDI.

<i>Pag. Lin.</i>		<i>Corrige.</i>
2 - 5	Nauderi	- Naucleri
2 - 27	vi	- in
3 - 12	ad S.	- ad se
5 - 28	alios	- alias
6 - 15	foles	- folis
8 - 33	doctore	- ductore
12 - 3	erigitur	- exigitur
15 - 24	Genellus	- Genettus
17 - 11	minus	- minus
24 - 30	est	- &
35 - 29	propinguos	- propinquos
40 - 16	complectens	- competens
46 - 1	vitaque	- vituper:
48 - 11	v. g.	- v. 9.
48 - 26	optatus	- optatur
49 - 12	discendi	- ditescendi
49 - 13	luxoriosus	- luxuriosus
51 - 21	Settum	- Sellum
75 - 7	non damnæ	- damna
93 - 24	species	- specie
100 - 10	vita	- ita
119 - 31	erudicare]	- eradicare
123 - 23	poties	- potius
128 - 34	Theodactus	- Theodidactus
135 - 4	affectum	- affectus
173 - 29	sed	- se
177 - 3	sed	- si
182 - 20	effatim	- affatim
201 - 24	S. Spiritus	- 5. Spiritus
205 - re	virtues	- virtutes

Pag. Lin.

13 - 9 prælia
 15 - 8 studeamus
 21 - 19 inexactos
 28 - 6 illis
 43 - 8 lepidi
 50 - 24 in
 53 - 12 Synodo
 66 - 25 sanctitates
 73 - 8 eum
 73 - 28 præceptu
 77 - 17 mandata
 97 - 39 in malo
 117 - 17 futura
 123 - 7 præsentis
 131 - 34 quidem
 168 - 3 Divina
 181 - 25 in Rroph.
 177 - 9 viperi
 185 - 6 fuisse
 191 - 7 magis
 214 - 16 qui
 237 - 24 aut
 243 - 21 non moriendo
 247 - 25 instruere
 263 - 10 laboraret
 288 - 17 non imo
 326 - 30 comnia.
 328 - 9 congerat
 349 - 3 vi
 354 - 16 Regalares.
 354 - 21 qui
 354 - 25 committat
 362 - 14 vitæ
 365 - 31 dub.
 377 - 6 texetur
 389 - 20 pusillanimitas

Corrige.

- præliis
 - studeas
 - inescatos
 - illius
 - tepidi
 - id
 - in Synodo
 - sanitates
 - eam
 - perceptu
 - modo data
 - malo
 - futuræ
 - præsentis
 - quidem si
 - Divinam
 - in Proph.
 - videri
 - se fuisse
 - magis eget
 - quæ
 - *omittatur*
 - moriendo
 - *adde* debeat,
 - sublevaret.
 - imo.
 - *omittatur*
 - conferat
 - in
 - Regalares.
 - *omittatur*
 - committant
 - vitia
 - duob.
 - texatur
 - pusillanimi

82
56

JAN 21 1958

